

*oi-, ei-*DEMINUTIIVID
LÄÄNEMERESOOE KEELIS

LÄÄNEMERESOOE NOMINAALTULETUS I

JULIUS MÄGISTE

MIT EINEM REFERAT:

DIE *oi-, ei-*DEMINUTIVA DER OSTSEE-
FINNISCHEN SPRACHEN

TARTU 1928

Acta et Commentationes Universitatis Tartuensis (Dorpatensis) B XII.2

K.-Ü. „Postimehe“ trükk, Tartus 1928

Sisukord.

	Lhk.
Saatesõnaks	V—VII
Trükivigu ja õiendisi	IX—X
Transskriptsiooni ja märkide puhul	X
I. Liivi keel	1—3
<i>oi-</i> , <i>ei-</i> sõnade üldloetelu § 1	1
" " " (tuletusosa) häälikuline analüüs, etümoloogilisi märkeid, üldloetelule lisandisi § 2	1—3
<i>oi-</i> -suffiksist asendav lätipärane (?) <i>a-</i> -suffiks liivis § 3	3
II. Eesti keel	4—48
<i>oi-</i> , <i>ei-</i> sõnade üldloetelu § 4	4—19
" " " etümoloogiline analüüs § 5	19—32
" " " (tuletusosa) häälikuline analüüs §§ 6—13	38—43
" " " semasioloogiline rühmitumine, üldloetelule lisan- disi §§ 14—16	43—48
III. Vadja keel	49—57
<i>oi-</i> , <i>ei-</i> sõnade üldloetelu § 17	49—51
" " " etümoloogiline analüüs § 18	51—53
" " " (tuletusosa) häälikuline analüüs § 19	53—55
" " " semasioloogiline rühmitumine, üldloetelule lisan- disi § 20	55—57
IV. Soome keel	58—131
<i>oi-</i> , <i>ei-</i> sõnade üldloetelu § 20-a	58—83
" " " etümoloogiline analüüs § 21	83—113
" " " (tuletusosa) häälikuline analüüs §§ 22—26	113—123
" " " semasioloogiline rühmitumine, üldloetelule lisan- disi §§ 27—28	123—131
V. Karjala-aunuse-lüüdi keelerühm	132—172
<i>oi-</i> , <i>ei-</i> sõnade üldloetelu § 29	132—146
" " " etümoloogiline analüüs § 30	146—161
" " " (tuletusosa) häälikuline analüüs §§ 31—33	161—167
" " " semasioloogiline rühmitumine, üldloetelule lisan- disi §§ 34—35	167—172
VI. Vepsa keel	173—186
<i>oi-</i> , <i>ei-</i> sõnade üldloetelu § 36	173—176
" " " etümoloogiline analüüs § 37	176—180
" " " (tuletusosa) häälikuline analüüs § 38	180—182
" " " semasioloogiline rühmitumine, üldloetelule lisan- disi §§ 39—40	182—186

	Lhk.
VII. Ülevaateid, kokkuvõtteid, lõpptulemusi	187—246
Valimik algsm-sse ulatuvaid <i>oi-</i> , <i>ei</i> -sõnu (tüübi algsoomelisuse rõhutamiseks) § 41	187—197
<i>oi-</i> , <i>ei</i> -suffiksi tüvele liitumine. Primaar- ja sekundaartuletus, suffiksi edasituletuslikud laiendised § 43	197—204
Algsm. <i>oi</i> - <i>ei</i> häälikuliselt. Quasi- <i>oi-</i> , <i>ei</i> -lised <i>i</i> -, <i>u</i> -(<i>ü</i>) tuletised ja <i>a</i> -, <i>ä</i> -tüvede pluraalitiveildistised § 43	204—216
Vokaalharmoonia ja <i>oi-</i> , <i>ei</i> -suffiks § 44	216—220
<i>oi-</i> , <i>ei</i> -suffiksi funktsioon: deminutiivsubstantiivsus, adjektiivsus, adverbsus § 45	220—225
<i>oi-</i> , <i>ei</i> -deminutiivsed mõisterühmad § 46	225—227
<i>oi-</i> , <i>ei</i> -lised isikunimed § 47	227—233
<i>oi-</i> , <i>ei</i> -lised deskriptiivsed (häälsümboolsed) noomenid. Reduplikatsioon § 48	233—237
<i>oi-</i> , <i>ei</i> -deskriptiivgrammatikaline käsitelu, (teadusliku) tõlgitsemise ajalugu, sm.-ugri tagapõhi § 49	237—246
Referat. Die <i>oi-</i>, <i>ei</i>-deminutiva der ostseefinnischen sprachen . .	247—259
Sõnaregister. Wortregister	260—288
Kirjanduse, ainekogude ja murdepaikade lühendid	289—295
Keelte, terminuste jm. lühendisi	296

Saatesõnaks.

Käesolev vähenõudlikult kitsapiiriline uurimus on välja kasvand autori poolt aastate kestel, alates 1923. a. sügispoolega, Tartus ja Helsingis kogutud läänemeresoome keelkonna kogu nominaaltuletust käsitava ainekogu põhjal. On kasutatud kõigepäält kõik kättesaadavad trükitud läänemeresm. keelte lähtekirjandus (vaata kirjanduslühendisi lhk. 289 järgmm., pääle nende hulk harvemini-tarvitatud teoseid tekstis lühendamatu). Kuna viimasaegne publitseeriv ainekogumis- ja uurimustöö käsitledavate keelte alal on koondund (eriti 1890-ndaist aastaist pääle, alates Setälä' teosega Yhteissuomalainen äännehistoria) ühekülgselt häälikuloole, pakub vastav trükitud ainekogu — kui mitte arvestada sõnastikke, mis aga jälle (nii just eriti L ö n n r o t'i soome ja osalt ka W i e d e m a n n'i eesti sõnaraamatud — sellepärast neid polegi päris süstemaatselt arvestatud) sageli ei anna modernsele uurimusele nii tähtsaid murde-koha ja -kuju täpseid andmeid — liig vähe morfoloogiliseks uurimuseks. Selle tõttu on tulnud ohtrasti lisa otsida käsikirjalisist ainekogust (vt. lühendisi), millise sihiga eesti keele kohta on välja valitud Akadeemilise Emakeele Seltsi murdekogust Tartus edustavaimaid murdealu, milledest (päämiselt) 1925. a. suvel ja varasügisel oli andmeid, soome keele kohta taas vastavalt Soome Kirjanduse Seltsi (Suomalaisen Kirjallisuuden Seura) ja Sanakirjasäätiö kogudest on läbi võetud rida tüübilisi sõnalehesüsteemilisi murdesõnastikke ja kõik käsikirjalised murdeuurimused sama Soome Kirj. S-i ja Helsingi Ülikooli Keeleteadusliku Seminari (Kielitieteellinen Laitos) arhiives. Ebakirjakeelsete sugukeelte — liivi, vadja, karj.-aunuse-lüüdi ja vepsa — kohta on läbi vaadatud kõik Tartus ja Helsingis ligipääsetavad kirjalikudki allikad (teksti-, sõnakogud¹⁾, nii et võiks nende esitamist võimalikkuseni tühjendavaks väita. Erandlikult ainult Viena-Karjala ja Ingeri rahvaluule (sarjas Suomen kansan vanhat runot) on arvestamata jäetud sellepärast et neis esinevad tuletustendentsid (eriti just *oi*-deminutiivide suhtes) on küllalt reljeefselt iseloomustatud juba Genetz'i (TVKK ja TAK) ning P o r k k a' (ID) uurimusiski ja, mis eriti karjalasse puutub, siis A h t i a' kogutud Suojärve karj. hiiglasõnakogus juba on vääriliselt arvestatud ka rahvaluulekeel. Muidu on rahvaluulekeele sugemeid iseäranis rohkelt kasutatud autorile lähimal seisva eesti k. alalt (Neus'i, Veske', Mustonen'i ja Hurda trükitud kogudest), selle ots-

1) Ainult karjala JyvK ja aunuse Aun kogud (vt. lühendisi lhk. 289, 291) on kasutatud osaliselt. Käsikirjalise materjali ulatuse iseloomustamiseks mainitagu, et üksi sõnalehti on läbi vaadatud eestist umbes 40000, soome murdeist 60000, karjalast 65000.

tarbega on läbi vaadatud ka soome kohta Hämeen Runot (seerias Suomen kansan vanhat runot, lühendatud HR). Samuti ka vana kirjakeele allikate tõendusmaterjali on kõige enam tarvitatud eestist, kasutades selleks tähtsaimad originaalmälestised G. Müller'i jutlustest A. Thor-Helle grammatika ja sõnaraamatuni, kuna soome vana kirjakeele mälestisi on jälgitud ainult neid käsitavate (häälikulooliste j. m.) spetsiaaluurimuste vahendusel.

Kogunenend ainekute suure ulatuse tõttu tekkis kavatsus loobuda esialgselt plaanitud paljast linnulennulisest läänemeresoome nominaaltuletuse ülevaatest ja asuda ülesande juurde detailsema uurimusvõttega. Nii mõlkus autoril tükk aega meeles ühe teosega kokkuvõetud esitis lmsm. deminutiivtuletusest, ühest huvitavaimaid päätükke nominaaltuletuse alal. Selle sihiga saigi süstematiseerimise ja ligema läbitöötamise osaliseks *-ut-(üt-)*, *-nt-*, *-kk-*, *-jnen-* aineseline deminutiividekogu. Kui aga järg jõudis *-oi-*, *-ei-* liste deminutiivide kätte, jäid muud esialgselt kõrvale. Selgus nimelt, et ju see kõikjal enam-vähem ebaproduktiivistund deminutiividele üksinda on väärt etümoloogilis-derivatsiooniõpilist spetsiaaluurimust. Seda isegi sellest hoolimata, et tema häälikulist külge — päämiselt küll ainult soome murrete seisukohalt ja häälikuloolise meetodiga — Rapola oma Diftg.-teoses (vt. lühendisi!) on riivand põhjapanevalt. Uurimuse paisumisele aitas suuresti kaasa kahetsemisväärne ainekute alfabeetlik-ülevaatliku esitamise tarve (iga keele all eraldi „üldloetelu“, milles kõigepeält [eesti, soome] vana kirjakeel, siis rahvaluule ja viimaks elavad murded teatud võimaluse piirideni kindlas geograafilises järjekorras), kuna oluline osa tsiteeritavast materjalist on käsikirjaline ja selle tõttu võimata läbi saada paljaste kirjandusviibetega. Teiselt poolt on jällegi palju ruumi nõudnud käsitledavat sõnamaterjali puutuvad etümoloogilised märkused, mis tingitud ebaproduktiivistund *-oi-*, *-ei-* deminutiivide tüveisoleerumisest ja sellega kaasaskäivast etümoloogilisest läbipaismatusest. Viimaste märkuste ülevaatlikkusele oleks kahtlemata kasuks, kui kõikide lmsm. keelte ainekute mitu vastavat keelt läbistavate etümoloogiate puhul esineks koostatult ega mitte eri keelte all eraldi. Kuid suffiksiuurimuse seisukohalt (ja see on sel korral mõõduandvam!) on kahjuks osutund paratamatult tarviliseks, et iga lmsm. keele suffiksiainestik eraldi oleks killustamatult silme ees.

Käesoleva teose käsikiri oli trükivalmis ja võeti vastu trükkimiseks detsembrikuu algpäevil 1926. Ainult viimane (VII) päätükk, sel ajal veel mustandiline, on saand oma lõppkuju 1927 a. esimesel poolel. Trükkimine algas 1927. a. märtsi alul, kuid katkestus juba esimesel poognal, kuna autoril tuli käsikirjas ümber redigeerida uuendatud keelekujud Õigekirjutuse Sõnaraamatu normidele vastavalt. Sama aasta juunil uuesti alustatud, läheneb ta sel 1928 a. hetkel oma kauaoodatud lõpule. Selle töö sisuline valmistamine on kannatand muude paralleelsete tööde segava ja killustava mõju all, samuti ta tehniline trükisõnastaminegi. Vabandagu see häätahtliku lugeja silmis selle teose (autorilegi märgatavaid) konarlusi.

Teem ise päälegi veeretab enda käsitelule sageli peaaegu ületamatuid raskusi sellega, et siin on tegu puhtmeelituslikkude, sagedasti spetsiaalselt lastekeelsetegi või häälikmetafoorsete sõnadega, millede taoteldav häälikulisetümoloogiline jälgimine on täis häälikarengu meelevaldsuse karisid.

Lõppeks on mul meeldivaks kohuseks tänuga nimetada vana-maid ja nooremaid kaasuuri- ja sõpru, kes mulle tunnustusväärselt lahket abi on andnud käesoleva teose ainestiku kogumisel ja käsitlemisel või muu abiga on soodustanud selle töö edenemist: üliõpilane A. Angerja, üliõp. P. Ariste, mag. phil. L. Hakulinen (Helsingi), mag. phil. N. Kärki (Porvoo), üliõp. M. Lepik, üliõp. J. Saarissoo (†), dr. phil. O. Loorits, hra Eerik Männik, mag. phil. A. Oras, prof. A. Stender-Petersen, dr. phil. Y. H. Toivonen, üliõp. D. Tsvetkov, dr. phil. E. A. Tunkelo, lektor Joh. V. Veski, prof. W. Wiget, hra P. Voolaine. Eriiselt sügavat tänu võlgnen oma õpetajast-sõbrule prof. Lauri Kettunen'ile, kes minu läänemeresoome keelte uurimismaile juhtijana pole mulle lukustand midagi oma rikkalikest ainekogudest ega uurijakogemusist, on eemaltki minu tööd sooja osavõtuga jälgind ning viimaks oma võrastelahkes kodus suulise arvustuse teel minu käsikirjale lasknud osaks saada palju kasulikke näpunäiteid, ja prof. Julius Margile, kes oma suuliste nõuannetega pole kunagi tüdind toetamast mu tööd, kes esialgselt tutvudes käsikirjaga on hoolitsend selle trükkipääsemise eest, lugend esimeste trükipoognate korrektuure ning avand mulle tarvitamiseks oma raamatukogu. Vanemana kaasuuri- ja ka prof. Albert Saareste olgu soojalt tänatud oma setumurde sõnakogu tarvitamise lahke võimaldamise ning eesti murdeid puutuvate väärtuslikkude nõuannete eest. On tõsiselt kahju, et sama lugupeetud nimi on nii ligidases ühenduses minu teose ülemalmainitud keelelise ümberredigeerimissunniga, millega hoolimatult on maha surutud minu vaetud õigekeelsuslikud veended oma emakeele suhtes. Sõber Mihkel Tooms on koostand teose sõnaregistri ja abiks olnud lühendistenimestiku kokkusäadmisel, mille eest talle suur aitäh.

Tartu Ülikool on autori tänu kõige otsekohesemalt teeniva materjaalse aluse loond selle teose olemasolule, jättes autori enda teaduslikuks stipendiaadiks ning võimaldades sel tööil trükivalgust näha oma Toimetistes. Tartu Ülikooli Toimetiste toimetaja prof. W. Anderson'ile võlgneb autor palju tänu korrektuuride lugemisel ja saksakeelse referaadi redigeerimisel nähtud vaevade ning lugematute trükitehniliste juhatuste eest.

Viimane tänusõna selle vaevarikka trükitöö teostamise eest kaikugu „Postimehe“ trükikoja juhatusele eesotsas hra E. Klaas'i ja V. Mann'iga ja härradele trükiladujaile, eriti hra J. Thomson'ile ja V. Pertels'ile.

Julius Mägiste.

Tartu, veebruar 1928.

Trükivigu ja õiendisi.

Trükitud — 2. lhk. 11. rida ülalt § 48 pro § 43; 2. lhk. viimane r. alamärkuses käsitlemi pro käsitlemist; 14. lhk. 4. r. ü. *põl* pro *põl*; 21. lhk. 6. r. ü. dissimilatsioon- pro dissimilatsioon-; 24. lhk. 16. r. ü. *lilli* pro *lilli*; 25. lhk. 9. r. alt Ahlqu, 5. r. a. Ahlquist pro Ahlqv, Ahlqvist (see eksikirjutus läbistab teose üldiselt kunni lhk. 176); 27. lhk. 10. r. ü. *schar* pro *scharf*; 29. lhk. 29. r. ü. vastastikkusest pro vastastikusest; 30. lhk. 9. r. ü. *orav* aga pro *orav*-aga, 15. r. ü. *sn rühma* pro *sn-rühma*; 31. lhk. 12. r. ü. *uttu*, *uttun* pro *uttu*, *utun*; 32. lhk. 19. r. a. 75. *paṅg* viia üle reale 15. a. (66. *neṅjū*, 75. *paṅg*, 84. *pul*); 35. lhk. 4. r. ü. (= *tiitü*) pro (= *tiitö*); 36. lhk. 17.—18. r. a. konstateeritud. Eesti kohanimedes pro konstateeritud Eesti kohanimedes; 40. lhk. 7. r. ü. (vt. punkt f ülemaal) pro [vt. punkt f ülemaal]; 41. lhk. 19. r. a. *tiitä* < pro *tiitä* (<; 18. r. a. Pangevitsa pro Pankjavitsa; 43. lhk. 4. r. ü. käsitledud *tarretama* ~ *tarduma* vaevalt läheb tagasi *oi* ~ *ei* vaheldusele, sest *tarretama* on võrdlemisi hiline germ. laen, võrreldud saks. verbiga *erstarren* juba W. Schlüter'i poolt Sitzungsberichte der Gelehrten Estnischen Gesellschaft 1909 lhk. 15 (samuti hiljem Saareste LVK I 280); 45. lhk. 18. r. ü. (a. 1207—1500 pro (a. 1207—1500); 47. lhk. 9. r. ü. *neistki mõnd ju* § 14 mainitud pro (neistki . . . mainitud); 48. lhk. 1. r. ü. *näib* pro *näikse*; 49. lhk. 7. r. a. *Jp vJ* pro *Jp*, *vI*; 50. lhk. 20. r. a. *Ip pulppu* pro *Jp pulppu*, 14. r. a. *vJ* pro *vI*; 51. lhk. 19. r. a. lhk. 43 pro lhk. 53; 52. lhk. 17. r. ü. *vadj. pojo*, *pojo* pro **poigo* e. laen (Kettunen'i¹ tähendus); 53. lhk. 8. r. a. 18. *luikko* viia üle reale 11. a. (14. *tšako*, *tšako*, 18. *luikko*, 19. *paṅkõ* . . .), 6. r. a. (§ 13, lhk.) pro (§ 13, lhk. 42); 58. lhk. 2. r. ü. § 21. 1. pro § 21. Üldloetelu; 59. lhk. 6. r. a. HR 31 pro HR 1 31;

1) Prof. Kettunen on teose esimese trükitud poole kohta autori palvel tänuväärse lahkusega saatnud kogu muidki arvustavaid märkusi, mida kahjuks ruumipuudus siin ei luba avaldada. Ms. juhib tähelepanu oma kirjutisele Vir. 1927 14—28 Säännöllisyyden puutteesta kielen elämässä, milles avaldatud põhimõtted (trükis ilmud küll alles pääle minu seisukohtade kirjapanekut) lastekeelis-deskriptiivsete ja onomatopoeetsete sõnade häälikarengu suhtes on valgustavad ka käesoleva teose vastava sõnamaterjali käsitlemisel.

61. lhk. 2. r. ü. RS 57 pro RSk 57; 62. lhk. 8. r. ü. 1924 146 pro Vir. 1924 146, 18. r. a. 55 EP II pro EP II 55; 64. lhk. 13. r. ü. LMAHK pro LMAHK; 71. lhk. 12. r. a. (*Musto* pro *Musto*; 72. lhk. 4. r. a. *noloj pro *nolʹoj; 73. lhk. 14. r. a. *peļoj pro *peļoj; 75. lhk. 7. r. ü. *pätoj pro *pätoj; 89. lhk. 10. r. ü. -*pp*- ~ XV 76. -*p*- pro -*pp*- ~ -*p*-; 90. lhk. 9. r. ü. *kirjoj* § 40 kustutada; 92. lhk. 16. r. a. *kur(a)-kkoj* pro **kur(a)-kkoj*; 94. lhk. 15. r. a. eP pro EP; 96. lhk. 9. r. ü. vt. § ...) pro vt. § 25); 101. lhk. 20. r. a. *poll(8)-ej* pro **poll(8)-ej*; 120. lhk. 4. r. a. lhk. 169 pro lhk. 170; 126. lhk. 12. ü. reast alates (*i-tüvelisen aigatahes...*) kunni lhk. 127. r. 4. ü. inklusiivselt viia leheküljele 123. 16. rea ette alt (§ 26. lõppu); 137. lhk. 7. r. a. vet set pro vetiset; 139. lhk. 7. r. a. *meļšoj* pro *meļšoj*; 142. lhk. 16. r. a. *rieggio* pro *rieggio*; 155. lhk. 10. r. a. aun est pro aun-est; 165. lhk. 22. r. a. -*kū* pro -*kū*; 188. lhk. 8. r. ü. e. 8. pro E. 8.; 239. lhk. 18. r. a. näillä pro näillä; 273. lhk. *mäsö* pro *mäsö*; 290. lhk. 2. veerg 1. r. ü. Ylivet = üleviia lhk. 295. viimasesse lõppu.

Teose paragrahvideks jaotamisel on õiendada segav eksitus: lhk. 58 algav § 21 (tegeliku järjekorra järgi 20-a) tsiteeritakse üldiselt tekstis § 20 ja lhk. 83 § 20 (tegelikult § 21) tsiteeritakse kui § 21.

Transskriptsiooni ja märkide puhul

selle teoses tähendatagu ainult järgmist. Transskriptsioon on üldiselt smugri keeleteaduses omaksvõetu (eestikeelseist teoseist viimase kohta vt. Saareste, LVK I lkk. XXVI—XXVII), sellele vastavalt on ka vananend transskriptsioonimärgid modernsetega asendatud (põhimõtteist vt. Margi Die Possessivsuffixe in den uralischen Sprachen lhk. X). Valitseva transskriptsioonisüsteemi (täpsest kunni vabamani) piirides on allikate kirjavus alles jäetud, niivõrt kui see tsitaatide mõistmist ei sega (näit. *đ* ~ *ǰ* silbi alul jm.). Kahetseda on sellejuures, et algsm. rekonstruktsioonides tavalise järgsilpide *ǰ* kõrval paiguti (trükipoognati) esineb *ǰ*. Märgid on samuti tavalised kirjanduses tarvitatud (seletusi näit. LVK I lhk. XXV: ~, >, < jm.). Rõhutatagu ainult * ja + märkide vahet: esimesega on (pääle muu) rekonstrueeritud kindlama tüvekäsitelu teel tuletunud *oǰ*- resp. *eǰ*-sõnad (kindlasti algoomeaegsed või teoreetiliselt algsm.-aegsetena kujuteldavad), teisega viimaste analoogial moodustund (viimastega liitund, deminutiviseerund, vt. lhk. 198, 202—3) hilisemad vastavad moodustised. Sellejuures sõna-artiklite päälkirjus (näit. lhk. 187 *emoj, *armoǰ) *-märk esineb nende päälkirjade esiletõstmiseks vastu tavalist pruuki ka faktiliselt olemasolevate sõnakujude ees. *ǰ* ja *ǰ* tähistavad ligemalt määritlematut tüve taga- ja esivokaali.

I. LIIVI KEEL.

§ 1. Üldloetelu. Järgnevad sõnad tulevad lmsm. *oi*-deminutiivide jälgimisel lv. keelest arvesse.

1. *armoj: SjWied *Arm* 'Liebe, Mitleid, Barmherzigkeit, Gnade, Gefälligkeit; Ruhe', *armâ and* 'barmherzig sein; Ruhe geben', *arm lëba* 'Gnadenbrot'.

2. *hepoj: SjWied *üpkaka* 'Steinsauger (ein Fisch), *Blennius L.*', lvKett *i'pkak* 'kivikala'.

3. *hätoj: SjWied *Ädu* 'Hedwig', lvKett *ädü* id., p. sg. *-stâ, ândab ädün* 'annab Ädule (Mg.)'.

4. *kikkoj: SjWied *Kik, -id* 'Hahn', (Sal.) *kikud äig* 'um die Zeit des Hahnschreis', lvKett *ki|k̄*: (n. pl., lvl) *-kküD, (lvL) -kküD* 'kukk', 'veeroos'.

5. *laukkoj: SjWied *Laik*, (n. pl.) *l-äd* 'ein Stück Vieh mit grosser Blässe', IT O. Loorits *lajk : läjkkâD* (lvL).

6. *luikkoj: SjWied *Klūk*, (n. pl.) *klūkâd* (~ Sal. *gulb* < lt.) 'Schwan', lvKett *klūkkâz, klūk* 'luik'.

7. *mommoj: SjWied *Momm*, (n. pl.) *mommâd* 'Popanz', lvKett *mo|m̄*, (p. pl.) *-nimidi* 'koll'.

8. *tättoj: SjWied *Tõt, tõt|i*: (n. pl.) *-id, tât, tati* 'Papa, Vater', lvKett (lvL) *tõtt|i - tõtt|é*: (n. pl. *-ist* ~) *-âD, (lvL) tâtti* 'isa, taat'.

9. *taloj: SjWied *Tal*, (n. pl.) *talüd* 'Bauer', *t. mies* id., *t. rouz* 'Bauern, Bauernvolk', lvKett *ta'l : talüd* 'talupoeg, -mees'.

§ 2. Järgsilpide vokalismi häälikuline arenemine on liivi keeles andnud teatavasti (vt. V. Thomsen, BFB 50—1, L. Kettunen i loengud 1920 II—1922 I sem.) *i*-diftongides *-i* (: *ibiz* 'hobuse' < **hepoisen, sitti* < **sittainen* jne.). Äsjaesitatud *oi*-deminutiivides aga leiame teistsuguse häälikedustuse, nimelt just niisuguse, kui oleksid need algselt *o*-tüvelised sõnad. Nagu *o > u* ~ (teatud juhuseil lvl) *â* (*vagüD* 'vaod' < **vaγot, algud* ~ *algâD* 'halud'), samuti siingi: 3. *ädün*, 4. *kiikküD*, 5. *laikâd*, 6. *klūkâd*, 7. *mommâd*, 8. *tõttâd* (vrd. siiski vähe alamal!), 9. *talüD* — muidugi kui *o* (> *u*) mitte pole üldisile

lõppkaoreegleile vastavalt kadund nõnda kui 1. *Arm*, 2. *i'pkāk*, 4. *kik*, 5. *Laik*, 6. *Klūk*, 7. *mom*, 9. *ta'l* lahtises lõppsilbis. Viimastest on erandiks 3. *Ādu*, *ādū*, mis osutab kas „vokatiivgenetiivi“ üldistamist liivigi kutsenimede nominatiivina (vrd. e., § 8) või on meelitusnimeline eesti laen.

Ilmsesti säärane *oi*-tüvede segunemine *o*-listega on vana ja see seletub kas lihtsalt nende ühise pluraali vahendusega (vt. näit. M. Rapola, Diftg. 54—5) või sellega, et teatud seisukohil — nõnda kõigepäält nimelt rõhutus lahtises silbis, eriti veel absoluutses sõnalõpus — *i*-diftongolluse kadu on juba algsöömeaegne (vrd. alamal § 48) ja säält see üldistus kõnesolevasse primaarse *oi*-rühma kogu paradigmi.

8. *Tōt*: *tōt̃t̃āD* erineb muist sellega, et on siirdund *i*-tüveliste kategooriasse (vrd. § 12, 41), selle kõrval veel *-nen*-i abil edasigi tuletudes (*tōt̃t̃i* < *tattojnen: *-ist* n. pl.).

Muude sugukeelte põhjal liiviski *oi*-deminutiivide rudimendeks osutuvaist esitatud sõnust pole ühelgi enam algupärast tähenduslikku deminutiivvärvingut. Eraldi liivi seisukohalt neist etümoloogilist huvi pakuks ainult (3. *Ādu*, *ādū* ? < e. *Hedu*, *Hedo*, *Edu* 'Hedvig' naisenimest) 7. *Momm*, *moṁ*. Häälikuliselt küll hilise moodustisena käsiteldud (n. pl. *moṁmād* pro *mūṁmād*!), võib see siiski olla ka ealdasa vanem, kui sellega ühte kuuluvad e. *mumm*¹⁾ g. *mummu* 'Hummel (*Bombus* L.)', '(kd) Kartoffel, Rübe, Rundes überhaupt', sm. LammL 76 *Mommokukkai(n)* 'trollius europaeus', Lnr *mommonen* 'kotte; gran- l. tallkotte' (=käbi). Sõnasarja deskriptiivset iseloomu arvestades ei teeks semasioloogilised varieerumised nende ühendamisele raskusi. Aga sellevastu õige tõsiselt tuleb võtta lv. sn. germ. algupära võimalus (vrd. saks. *Muhme*), vt. O. Loo rits, LRU II 259. Muude etümoloogiad vt.: 1. *Arm*, 2. *üp-*, *i'p-*, 5. *Laik*, *lajk*, 6. *Klūk*, *klūk*, 8. *Tōt*, 9. *Tal*, *ta'l* — § 41, 4. *Kik*, *kik* — § 5.

Täielikkuse saavutamiseks mainitagu siinsamas veel tarvitada-olnud ainestikust märgatud isikunimed, mis nende e. vasteid arvestades (vt. § 15) võiksid kuuluda siia: IT O. Loo rits *añ(t)s* (*-añtši* lvJ), SjWied *Jāk* 'Jakob' (lvL, ~ *Jākāb*), IT O. Loo rits *īāk(ā)*, *īōk(ā)*, SjWied *Līz* (Sal. *Līse*, *Lībe*) 'Elisabeth', IT O. Loo rits *līz*, *pētš* (< *pētār*), IT O. Loo rits *sīm(ā)* (kohannm.), SjWied *Tī*, *Tīā* (*Dārte*) 'Doro-

¹⁾ Selle sn. on E. N. Setälä, Suomen suku I, 150 aga viind tagasi koguni sm.-permi ühisaega, võrreldes teda votjaki *mumy* sõnaga, oletades neis peituvat põlist haldjanime. Igatahes see asjaolu õigustab veel enam kõnesoleva sn. siin käsitlemi.

thea; Hedwig', SjWied, IT O. Loo rits *Trīn*, *trīn* 'Katharine'. Hääliliselt võiksid need olla ka puht-liivi algupära, kuid nende täpne sarnasus eesti vasteile (*Ants*, *Jaak*, *Liis*, *Peets*, *Siim*, *Tiiu*, *Triin*[u]) lubaks neid pidada ka eesti laenudeks, mis liivlaste ja eesti saarlaste elava läbikäimise juures tõenäolik.

§ 3. Selle deminutiivfunktsiooni väljendamiseks, milleks lähim sugukeel eesti, nagu näeme pea, § 8, tarvitab *oi*-deminutiivide „vokaatiivgenetiivi“, muidu laiaulatuslikult lv. keeles teenib hiline *a*-tuletis. Nõnda meelituspropriuimides (enamasti hilise *tš*-ainega liitudes): IT O. Loo rits *trīn'ša* (< *trīn*), *gāf'ša* (< *gādā*¹), *kēršša* (< *kērsti*), *il'dža* 'Ilse', *klōf'ša* (< *kloūz* 'Klaus'), *di'dža* (< *didrik*), (*añ(t)s* >) *añf'ša*, lvKett *tijā* (naisenm., e. *Tiiu*). Sama esineb ka paaris silmapuutund elajanimes: lvKett *juttā* 'valge jutiga loom, plekiline l.', *gogā* (härjanm.); mõnes oma tuletumistüve hämaralt aimata laskvas meelitus sõnas: lvKett *nējtša* = *nejtški* 'neitsikene', IT O. Loo rits *nēf'ša* id., lvKett *pōf'ša* (lk.) = *pūoga* 'poeg', *suššā* ~ *sušša* (lk.) 'sõsar, õde' (vrd. *sezār*, *süzār* id.); suures hulgas hiliseid deskriptiivsõnu: lvKett *blōgā* 'pläraja' (vrd. v. *blo'ggā*), *bužā* 'putukas', *pippā* 'väike laps, titeke', *plāppā* 'tühja pläraja', *tšibā* 'linnuke, linnupojake' (- *tšip* interj. kanu kutsudes) jne. Kuna lt. keelele vastav *a*-line moodustis näikse omane olevat sellegi järgi otsustades, et paljud eel-esitatuistki otse tõendatavasti põlvnevad säält (vrd. lt. *buža* 'die Laus in der Kindersprache', *ziba* 'ein Huhn in der Kindersprache', eriti nimedest *Ušča*, *Klašča*, *Ušča*, *Tihja* 'Dorothea'), on tõenäoline kogu selle tüübi lätist päritolu.

¹ Sellel on vaste e. saarte murdeis: Rg *kād*: *kādū* (naisenm.), vrd. lt. *Ge(h)da* 'Gertrude'.

II. EESTI KEEL.

§ 4. Üldloetelu. E. *oi-*, *ei-*sõnade käsitlemise aluseks on järgnev sõnamaterjal.

1. ⁺*ai|oi*, ⁺*ei*: Helle 304 *Udo* 'Adam'; Vaiv. *âDQ* (mehenm.), Kuus, Jäm (: *-u*, *-ud* p. sg.) *âD'u*, Halj *Aadu*, Rg (hv.), Valj, IT J. Saarissoo (Tori), MMg, Pu, Tarv (: *-û*, *-ûD* [p. sg.], *-ude*, *-usit*) *âD|û*, KodVok 33 '*Uqdê*, IT P. Voolaine (Räp.) *âDò*.

2. ⁺*ann|ei*, ⁺*oi*: Helle 304 *Än* 'Anna'; NeusVL 19 *Än* 'Anne', VK II 101 *Anne* (n. sg.), MustVKR 26 *An: Anne*, SL II 450 *Annëpäivä* (setu), 452 *Anne* (Räp.); Kuus *Añ - Añne* (naisenm., van.), Halj *Ann*, Jäm, Valj, IT J. Saarissoo (Tori), MMg, Tarv, Vastl *añ: añnë* 'Ann', Ki *añ: añnõD*, Rg *añnë ougùD* (allikanm.), Pu *añnë*: (p. sg.) *añne*, IT P. Voolaine (Räp.) *añ: añnë*, KraasnaK 42 *Annõ Kiriljevna*, LutsiK 34 *Ann*, *-e*, KodD 164 *Añnoõkke* (Anna), Rg *añnumä* (kohanim.), *añnù* (mägi).

3. ⁺*an|oi*, ⁺*ei*: Helle 304 *Änno* 'Anna'; MustVKR 78 (M.) *Anu*; Vaiv *Anõ* (naisenm.), Halj *Anu*, Kuus (van.), Ki (van.), IT J. Saarissoo (Tori), KodD 119 (: *Anuda* p. sg.), MMg (van.), IT P. Berg (Kursi), Pu (van.), Tarv (: *-û*, *-ûD* p. sg. 'Anu') *Anù*, Vastl *A|nõ*, *-nõ*, *-ñnõ*, IT P. Voolaine (Räp.) *anë*, LutsiK 34 *Anõ*.

4. ⁺*antto|*: EK III 190 H. P(ürko)-p (vakuraamat eP 1435—1507) *Santo*, *Sanno*¹) (< *Andreas*); Kuus *añDù* (mehenm., dem. *Andres*), Valj *ant|u*, *-u*, Ki *añDù* (~ *andre|*).

5. ⁺*antso|*: VK II 191 *Hantsudelle*; Halj, IT J. Saarissoo (Tori), Vastl (: *Andzù*) *Ants*, Rg *andsù* (talunm.), Valj *an|ts*, *-tsù* Ki *antsu* (p. sg.): *ansùD*, KodD 96, MMg *An|ts: -sù* (< *Hans*), Pu *Ansù* (talunm.), WerroE 5 *Ants: Andzu*, IT P. Voolaine (Räp.) *an|ts: -Dsù*, LutsiK 87 *Andzu naie*.

6. ^{*}*armo|*: Stahl 86 *Liebe / Ärm / armu|ft*, Gös 29 *Ärm die Liebe / armu|ft / armo*; Halj *arm*, *-u* 'arm, halastus', Kuus *ärmù* *añDama*, Rg, Jäm, MMg, IT P. Voolaine (Räp.) *ärm: armù*.

¹ Sellega võrrelda ka 2. Rg *añnù*?

7. *elloi: Helle 304 **Ell** (~ **Elts**) 'Elisabeth'; VK II 99 *Ell*: (ak. sg.) *Ellu*; Halj *Ellu* (n., g. sg.), Kuus *ellu* (naisenm.), Pu *Ellü* (van.), Tarv *el*: *ellü* (hv.).

8. *em(m)ei: Helle 399 *emme* 'die Mutter' (mesilasel); MustVKR 50 *emmelta* (abl. sg.), *em*, *me* 'emo, äiti' (Sl.); EK IV 133 J. Jõgever (Saare-Jaani) *vanade emmedele*, Kihlk, LVK I 121 (eP lääneosas) *em*: *emmē*.

9. *enoj: GutsI Grofz-Vater **Unnu** **Uffa**, Mutterbruder **Unno**, Gös 302 Gros Mutter / **wanna unnu** **Emma**, Helle **onno** 'der Vater-oder Mutter-Bruder'; VK II 17 *onopoegadelle*, SL II 53 *Unopoja* (Räp. Veriora), 53 (Räp.), 48 (Vastl.) *Onopojalt*, 98 (Vastl.) *Unolõ*; Vaiv *enõ* 'onu', Halj *onu* 'emavend', Kuus, To, MMg, VoolS (AS) *onü*, KodD 169 *onõ* 'onkel', JMad (all. sg.) *onule*, Ki *oni*, Vastl *uñõ*, -*nõ*, -*ñnõ*, EK III 171 H. Jänes (Põlva), KodVok 178 (setu), SetuS (Pn.), VoolS (Pn.) *unõ*, (Räp.) *onõ*, KraasnaK 101, alam. 1. *ono* (*jimä veli*), VoolS (M.), LutsiK 35, 143 *unu* 'onu, emavend'.

10. *hakoj: GutsI Morgenröthe **Saggo** **Päiva** **Saggo**, Gös 300 morgen-Röthe / **haggo** / **pehwa** **haggo**; / VK I 12 *Inne ako*, 198 *Ago* 'die Himmelsröthe', SL II 32 (Kolov.), 177 (Räp.) *Ago*: 154 *ao* (g. sg.); KodVok 178 (setu) *agõ* (= morgendämmerung), KraasnaK 97 *illoz agu*, VoolS *agü* 'koit': *aõ-vaļģel*, (Räp.) *AGõ*, (Taheva) *hagü*, LVK I 6—7 (eL) *AGü*, *AGõ* jm., (Hiiu Pühalepa, van.) *humigu haõ vaļģel*.

11. *harjoj: NeusVL 20 **Sarjo** **tantfi** 'Harriens Tanz', SL II 192 (Kolov.) *Harjomaalt*; Halj. *arju* (-maa).

12. *hennoj, *hinnoj: EK III 190 A. Saareste (vakuraamat eP a. 1435—1507) **Senno** (< *Hinrik*), Helle 394 **Sinno** 'Heinrich' Ki *iñ*: -*ñnü* (van. = *ettakkim* [*< Eõdokum*], *eñdrik*), IT P. Berg (Kursi), Pu *Eñnü* (talunm.), Tarv *eñ*: *eñnü* 'Enn' (van.), IT P. Voolaine (Räp. dem. nimele *hiñdre*) *hiñnõ*.

13. *hepoj: Stahl 108 Schley **ubbokalla**, Ross 103 **mõtzhobbo**, **fest** **mõtzhobbuft**, **need** **hobboset**, GutsI **Sobbo** **Equa** **Soo** / R. **Sobbu** **Equae** **Sou** / G. **Sobbuft** **Equae** **Souft**, Bleyer / **Sabbakalla** /, Strense **Sobbo**, Gös 29, 321 **Sobbo** Mutterpferd / **hobbuft**, 371 Staubschwamm / (Pferdefist) **hoo** **tuf**, Helle **hobbo** **räästas** 'ein Drossel, Kramsvogel', **hobbut-wars** 'die Junge Stute'; NeusVL 76 **hobbo** 'die Mähre', VK.I 200 **hobo** 'Ross': *huo kaup* *huulitsäl*, VK II 247 **hobo** **hiiruhalli**, MustVKR 13 **obu**, 81 **õbu** **umbrauaga**, SL II 45 (Soelaane) *Huo kaup*, 52 (Räp.), 344 (Vastl.) **hobo**; Rg, Jäm, Kihlk **obü**: Jäm, Kihlk -*use*, -*ust*, -*uste*, -*ußi* 'hobu', EKirj.1909 (IV), 394 J. Jõgever **obu** (hobune,

Saare-Jaani), ToriP *sõjDü obü*, Ki *ob|ò, -osõl* (ad. sg.), *-osõD* (n. pl.): *õšt* (p. sg.), SetuS *hü* (van. Pets., Ob. *-märä* uus), (Pn.) *hobü* 'mära', VoolS *obü* : *uõ* : *õppü* id., (N., Pn.) *hobü* id., (M.) *hobü*, LutsiK 23, 136 *hobu* : *hüü* ~ *huu* (n. sg.) id.

14. **heŕsej*: EKVM I 24 (alam., Turu käsikiri) *hõdde*, Stahl 112 Schwester *õdde* / *õddeft*, Gös 420 Vaters Schwester / (*amita*) *õõfti* / *õffa* *õdde*, Horn 49 *õdde* 'eine Schwester', Helle *õdde* id.; NeusVL 8 *õdde* 'die Schwester', MustVKR 52 *õõd* (n. pl., Sl.) : *õde*; Vaiv *odeDA* (p. sg.), Halj *isa ote*, Rg. *õdē* (n., p. sg.) : *õ*, Ki *õDõ* : *õĕD*, Ri, ToriJ, Tarv (hv., uus) *õDē* : *õĕ*, JMad *õDē* (n., g., p. sg.), EK III 22 M. Sakson (Torma-Av.), KodD 106, MMg *õDēD* 'die Schwestern des Vaters', To (Av., van.) *õD|ē, -ē, -eDA, -ede, -esid*, '„sõsar“, isa õde', LVK I 125—6 (eP) *lisaks õtē, õDē*, (Ida-Hiiu-maa) *hõDē*.

15. **hīroj*: NeusVL 128 *Siro* 'mausfarb Ross', VK I 60 *hiiro* 'Falbe', VK II 247 *hobo hiiruhalli*, MustVKR *liriallid neitsikesed* (H.), SL II 76 (Vastl.) *hiiroga*, 78 (Teaste) *hiiro*, 22 (Räp.) *hiiro sälgä*; Rg *irü* 'haljas; valkjas hall', Jäm *ir* : *irü* 'hall', Tarv *irü obene*, Vastl *hīr* : *hīrū* 'hiir, halliks minev, must-valge segu', VoolS *ir* 'weisslich' : *eīrū* : *eīru* (p. sg.), LutsiK 100 *ezä hiiru* (rhvl. = hiirud hobused, Mg.), 62 *hiirust* 'hiiruks (Mg.)'.

16. **hiltoj*: Kuus *illu ~ il*: (g. sg.) *illu* 'pehme, hästi küps murakas'.

18. **isoi*: Rg *is|ü, -ü, -üD* 'äike'.

17. **hittoj*: Rg *iit|ü, -ü, -üD* (p. sg.) 'ebanormaalne, idioot'.

19. **jākkoi*: Helle 304 *Joaf* 'Jacobus', VK II 191 *Jaakudelle*; Vaiv *jāk* 'Jaak' (mehenm.), Halj *Jaak*, Kuus *jākku* 'väike Jaagup', IT P. Berg (Kursi, *Juqgü* g. sg. ~), P. Voolaine (Räp.) *Jā|k* : *-gü*, Ki *joq|k* : *-güD*, EKirj. 1921 13 J. Jõgever (Jaani-Pöide) *Joqk*, IT J. Saarissoo (Tori), Rg, Jäm, Valj, Tarv, Vastl *jāk, jāk* : *jāgü*, KodVok 22 *Juqk*, Pu *Jāgü* (talunm.).

20. **jānoij*: Kuus *nānu* 'väike Jaan', IT P. Voolaine (Räp.) *jānõ* id., LutsiK 34 *Jaano*.

21. **jukkoi*: Halj *Ju|kku* : *-ku*, Kuus *jūhku* 'väike Juhan', Valj *jūkkü*, IT J. Saarissoo (Tori), MMg, Pu *Ju|kkü* (~ Pu *Juhkü*), Tarv *vanä juk* 'Jukk' ~ *jūkkü* (dem. nimele *Juhan*), IT P. Voolaine (Räp.) *jūkkõ*.

22. **kākkoij, *kakkoi I*: GutsI Eule *Rač / o*, Gös 181 id. / [*noctua*] *hīhre tač / fuul*; Ki *kāk-kul* (üks kulliliik), EK II 55 H. Kasvandik (Põlva) *üükakk* 'öökull', SetuS (Pn.) *ka|k* : *-kkv* id.

23. **kākkoij, *kakkoi II*: Helle 306 *idba tač* 'Ost-Süd-Ost', *taffo tuul, tačfuč* 'Süd-Ost'; Halj *kakk*, VirN *kakü* 'SO'.

24. *kār|oi, *-ei: IT P. Berg (Tallinna) *kāl̄t̄e*, Halj *Kaalu*, Rg *Kāl̄u* (mehennm.), KodD 119 *Kaēluda*: *Kaēlü*, Tarv *kāl̄u* 'Kaelu (dem. nimele *Karla*)'.

25. *kai|ei: Helle 304 *Kai* 'Katharina'; NeusVL 19 *Kai* 'Kaie', VK II 78 *Kaie* (n. sg.), MustVKR 96 *Kadaka Kaie*; Vaiv *kai|e*, Halj *Kai*: *Kaie*, Vaiv, IT J. Saarissoo (Tori; *kai|e* n. pl.), Vastl *kai|*.

26. *kajoi: VK I 286, 24 (n., g. sg.), SL II 206 (Monika), 85 (Vastl.) *kabo* 'neitsi, tüdruk (Mg.)', VK II 12 *Kabu* (~tüdruk), SL II 7 *Kaabu kandsõni kavala*; Halj *kapu:kau* 'noor tüdruk'.

27. *kerto|oi: Helle 304 *Kert* 'Gerdruta':5 *Kerdud* (n. pl.), VK II 238 *Kärdu* (g. sg.): *Kärt*; IT P. Voolaine (Räp., mehe kutsennm.) *kärdò rādò*.

28. *kesoi: MMg, Pu *kosù* (*kujvanu kosukke[ne]*, Pu), WerroE 23 *kõzu* (Hülse), Vastl *kõzü* 'kõsu, vana' (*um kuj vanà k.* — 'vana pudenev vili'), SetuS (Pets.) *vanà kosò* 'seest ära mädanenud, õõnes asi, kest, tohl'.

29. *ketto|oi: EK II 137 A. Saareste (Wackenbuch von Goldenbeck) *Ǟártoll tētopohč*; Valj *ke|ž:-ittü* 'ussi kest', KodVok 173 *kēttòd* (suom. dial. *ketoit*) 'die aufspringen der haut'.

30. *ketso|oi: SL II 168 *ke|rã*, *ketsõ* (Helbi), 168 *ketso* (Tsilli k.), 177 (Kolov.) *Umma ketsot keerãteh* -78 *ke|so* (p. sg.), 167 (Laosina) *ketso|kēnē* (~*vokikēnē*), KraasnaK 113 (rhvl.) *Prãdde ma kümme kedzokaist* 'ketrasin ma kümme värtnakest (Mg.)', KiS 23¹ *ki|žs*, -*tsü* 'väikene umbne puuratas, ketas', (Tõstamaa) *õkki ke|žs*, -*tsi*.

31. *kikko|oi: VK I 74 *Kiko kirge viizi kõrd*, SL II 80 (Mieksi) *kiko* 'kuked (Mg.)', 123 (Räp. Veriora) *kiko viisi*; IT P. Voolaine (Räp. *ki|kkàs* ~ dem.) *ki|kko|kkēnē* 'kukeke'.

32. *kilo|oi I: Halj *kilu*, VirN (*kilü-silgüt*), Rg, Kihlk, Jäm, Valj *kilü* (n., g. sg.) 'kilu'.

33. *kil|oi II, *-ei: NeusVL 404 *Kits*, *file* 'Kitzlein, Geiss', MustVKR 76 *Kits kiilu karja* ~ *kile* (vohla, kili).

34. *kirjo|oi: Helle *firjo* 'bund'; NeusVL 68 *firjud lehma* 'die fleck'ge Kuh', VK II 296 *kirju härjä*, SL II 457 *Kiro lihha* (Vastl., kirju härja); Halj *kirju*, -*rju*, Kuus (van.), Rg (~*kirjü*), Kihlk, Jäm, Valj (:g. sg. *kirjü*) *kiri* 'kirju', 'kirju lehma ehk härja nm.', Vig 19 *kirjõ*, (Kullamaa, Mihkli) *kirjõ*, KodD 196, alam. 3. *kirjõ* (< **kirjo|oi*) 'bunt', MMg, Pu *kirjü*, -*ü*, (MMg p. sg.) -*üd* ~ (Pu) -*üt*, IT P. Voolaine (Räp.), Vastl *kirjõ*, -*rõ*, -*řrõ* (härjanm.).

¹ Säälsamas on esitatud *ke|ž* Pootsist siia kuuluvast tähendusest, mis aga häälikuliselt juba on kaugemale nihkumise.

35. *kissoj: VK I 62 *tiize* 'des Mieschens', 228 *tiidole* 'dem Kätzlein', MustVKR 77 *Siis tuli kissu kiilusilma* (M., ~ *kašši*); Vaiv, VirN (n., g. sg.) *kitsu* 'kass' (lk.), Halj *kiisu*, Rg, Jäm *kisù* id. (ml.), Kihlk *kĩš*: -*sù*, Ki *kĩš*: -*sid*, MMg *tĩšsù*, PuO *kĩdsù* ~ *tĩdsù*.

36. *kiüttoj: Gös 314 Ochs der einen weissen Strich übern Rücken hat / *Ruiht Bergt*, Helle *küüt* id.; NeusVL 403 *küdo härja* 'hellrück'gen Fanen', VK I 254 *Kiudu sarve* 'der Blässe . . .', VK II 218 *Küüdu sarved* (härja), SL II 213 (Töganitsa) *Kiudu sita*; Vaiv *kiri kiütto* 'lökene', Kuus *küüt* (härja ehk lehma nm.: *punase k.*, *musta k.*), Rg, Pu *küüt*: -*dù* 'pikitriibuline (Rg), küüt (Pu)', Ki *küüt*: -*dü* (*musta k.*, *punase k.* — lehm, selg valge)', Kihlk (*k. küü*), Valj ('küüduline'), Jäm, Vastl *kiüt*: *kiütü* (Jäm lehm: *ruskek.*, *mustak.*, Vastl 'härja nm., haabjal härjal'), KodD 73 *küüt* (< *kütto*) 'gestreift (vom Vieh)'.

37. **kol(l)oj*: Horn 6 *kol* / ein Popanz, Helle id. 'der Popans'; Vaiv *kolli* (n., g. sg.) 'koll', Kuus *kol* 'hunt, susi', Halj *kolll*, -*llid* 'koll tule (lapse hirmut.); *kollli*, -*llid* (täid' lapse peas)', Kihlk *kol*: -*lli* (hirmuks) ~ *kol*: -*ñi* 'täi', Ki *kol*: -*ñid*, *kolò*, *kolòmašs* 'koll', Jäm *koñnü* 'täi' (lk.), MMg *kol*: -*lli* (*k. tule!* *kolliid piqs* [lk.]).

38. *koloj: Gös 300 die Kaste über den mühlstein / *Kollo*, Horn 46 id. / der Trichter in der Mühle, Helle id. 'der Trichter in der Mühle, das Kästgen darin der Stein im Ringe sitzt'; SL II 174 *kolo mano* (kangal, Hel'bi k.); Vaiv (veski-) *kolò*, Halj *veski kolu*, *piibu k.*, Kuus, MMg (veski-) *kolù*, Jäm *kolù* 'õõnes koht', EK I 47 A. Saareste (Mihkli) *kolò*, KodVok 108 (*terä*-) *kolò* 'mühlentrichter', Vastl. *kolò*, -*llò* (p. sg.), -*llo* (ill. sg.), *kaŋga k.* 'soaraam'.

39. *kotoj: EKVM I 25 (Turu käsikiri) *menema feif kodon*, Müll 108 *Koddo* (ess. sg.), Ross 88 *om koddo*, Horn 48 *Koddo* / Heimat / . . . *Koddo* / zu Hauŋze / *Kojo vel Koo* nach Hauŋze, *Koddunt* / von H., Helle *koddo* 'zu Hauŋze', *koddunt* 'von Hauŋze'; NeusVL 21 *Koddo käinud* 'Zu dir kämen', VK I 18 *Tule kodo*, *kotoh* (in. sg.), VK II 5 *kodoje*, *kodo jäänd*, MustVKR 15 *kodunta*, SLII 73 (Räp.) *kotoh*, 63 (Seretsova, ess. sg.) *koton*; Vaiv *lähèn kodò*, *kodònt*, EKirj. 1921 (XV) 252 A. Saareste (Lüganuse) *kodo*, *kodomajas*, Ri *kodõpaik*, Vig 19 *koŋtò* 'kodunt', EK I 46 A. Saareste (Mihkli, ess. sg.) *kodo*, (lat.) *koeo*, KodD 106 *kodòs* 'vom hause', KodVok 109 *kodò* 'zu hause', Halj *kotu*: *kua* (lat.) 'koju', Vaiv, Kuus (: *kuò* lat.), Rg (: *kuü* lat.), Valj, KodD 181 ('haus'), MMg, Pu *kodù*, Jäm *kodünt*, -*ü* (ess. sg.), *kuü* (lat.), EKirj. 1909 (IV) 392 J. Jõgever (Saare-Jaani) *koo* (= *koju*): 394 *kodu* (n. sg.), EK IV 133 J. Jõgever *ibid. kò*, Vastl *ko|dò*, -*dò*, -*itò* (p. sg.),

KodVok 178 (setu) *kodò* 'zu Hause', SetuS (Pets., Ob., ill. sg.) *kodò* - (Pn.) *kodò*, (Pn., Pets., in. sg.) *koḷtOh*, KraasnaK 67 *kodojezä* 'kodu jumal (Mg.)', IisWied 662 *kū* 'nach Hause', LutsiK 69 *kotohn* : 28 *kodu*, 112 *kodo* (n. sg.).

40. **koḷk|oḷ*, I **-eḷ*: Gös 420 Vater / (*pater*)... / ... / *ḷouw* Groß Vatter / ... / *wanna ḷouw*; Vaiv *koḷve vihma* 'kõu', Jäm *koḷḷ* : -*ḷḷe* 'kõu' (*koḷḷe ilm*), Valj *koḷḷeilm*, Ri *kõḷ* 'kõueilm' (hl., üldisem nimetus), ToriJ *kõḷḷ* : -*ḷḷe* 'kõue', LVK I 5 (kaardil, lääne-e.) *kõḷ*, *koḷe*, *kõḷe*, *kõḷe*, *kõḷe*, *kõḷe* id.

41. *(*k*)*ronoḷ*: Halj *kronu* (hobune), KodD 164, Pu (sõim., hobusele jm. loomale), Vastl (*vanà hobezē kirjõ* ~) *kronõ* 'schlechtes Pferd (KodD)', 'kronu (Vastl.)', MMg *kronü* id., Ki *obosõ roni*.

42. *kuiḷkkoḷ: Rg *kuiḷk*: -*gü* (rändlind), Ki id. = *and poḷäd* (~ *kuiḷgas*: -*kka* miski suur hall lind).

43. **kukk|oḷ* I, **-eḷ*: EK II 139 A. Saareste (Wackenbuch von Goldenbeck) *Ruḷfi moller*, *Ruḷhe*, *Ruḷe* (g. sg., kohanim.), Müll 209 *Ruḷ* : 336 *Ruḷu* (g. sg.), Stahl 69 Han / *Ruḷ* / *ḷuckest*, Gös 224 Hahn / (*gallus*) *Ruḷ*. Hannen geschrey / (*gallicinium*) *Ruḷo laul* ~ 45 *Ruḷa laulul* / im Hahnenkräht, Horn 32 *Ruḷ* G. *Ruḷte* / & *Ruḷfo* / ein Hahn, Helle *ḷuf* 'der Hahn', e; NeusVL 232 *ḷirjo ḷuffe* 'Hahn, der rothe', VK I 74 *Kukke lauli*..., VK II 172 *Kirgas kukke*..., MustVKR 30 *Kuke* (g. sg., M.), SL II 451 (Räp.) *kuke suust*, *kukke kuusi lauli*; Vaiv *kukke* (n., g. sg.), Halj, EK III 36, L. P ä r t (Kuus.Tapurla, : *kugü* g. sg.), Ri, Rg, Jäm, Valj, ToriP, JMad, To, KodD 57, 196, MMg, Pu *kuḷk* 'hahn (KodD)': Rg, Jäm, EK IV 133, J. Jõ ge ver (Saare-Jaani), Tori, JMad, To, MMg, Pu, Tarv -*kke* (g. sg.), Halj -*ked* (van., n. pl.) ~ -*kkeḷ* (n. pl.), Rg, JMad, KodD 190, MMg, Pu -*kke* 'den hahn (KodD)' (p. sg.).

44. *kukkoḷ II: PuP, Vastl *kuḷk*: -*kku* 'käbi' (*kullerḷkuk* 'kullerkupp', *linà k*. Vastl.), IT P. Voolaine (Räp., n. pl.) *kūsē kukku*', LutsiK 138 *kukk* '(kuuse-, männi-) käbi'.

45. *kukkoḷ III: MMg, Pu *kukkü* 'kuku, armas' (*k. laḷs* Pu, *k. laḷs* MMg), IT P. Voolaine (Räp.), Vastl *kukkḷü*, -*ukkeḷe* 'hää' (ml. *k. laḷs*), LutsiK 138 *kukumam* 'sodi, pudi', 97 *Miku kuku*.

46. *kustoḷ: Vaiv *kušto* 'Gustav', Halj. *Kustu* (talunm.), Jäm *kuštḷü*, -*ü*, -*üd* (mehenm.), IT P. Voolaine (Räp.) *kuštõ*.

47. *käkoḷ: Stahl 67 Guckganck / *teḷto* / *teḷḷuft*, Gös 222 Guckuck / *ḷeḷto*, Horn 49 *fäggo* / ein Kukuk / g. *Räo*, Helle *fäggi* 'der Kukuk'; NeusVL 187 *Räggo*, VK I 14, 194, SL II 143 (*Hindza k.*) *Kägo*, VK II 5 *käo keeli*: 3 *Kägu*, MustVKR 33 *Käu kulla kukkumine* (H.); Vaiv *kägõ*, Halj *käku*: (n. pl.) -*ud*, VirN

käkü (n., g. sg.), Kuus (*käg|i*, -i-) *käü sulane* (lind), Ri *kägòl* (ad. sg.), Rg, Jäm *käg|ü*, -ü, -üd 'kägu', EKirj. 1909 (IV) J. Jõgever 395 *käo* (g. sg., hv., -hl. *kukulind* Saare-Jaani), KodD 181 (- *kägò*), MMg, Pu *kägü*: KodD 101 *kägòD* 'die kuckucke', EK III 22 M. Sakson (Avinurme, p. sg.) *käguda*, Vastl *kägò*, -ò, -*kò*, KodVok 178 (setu) *kägò*, SetuS (Pn.) *kiagò*, LutsiK 93 *kägu*, VoolS *kägü*, -ò, -*kü* (p. sg.), (Räp.) *kägò*.

48. *laukkoj: Helle *lauf*, (g. sg.) *laugo* 'die Blesse an der Pferde Stirnen'; NeusVL 11 *Ḫähhe laufo* 'Sternleins Schecken', VK II 125 *laugu talle*: 30 *lauku lehmä* (n. sg.), SL II 213 *Laugi sita*; Vaiv, VirN *laukku* (n. sg.), Halj *lauk*: -*gid* '(lehm), (täpp)', Ki *lauk*: -*güd* adj., MMg *lauk*: -*gü* (märk), -*gi* (hobusenm.), Vastl *lauk*: -*gi* (hobune; pullinm.); VoolS *lauk*: -*gä* 'weisser Fleck an der Stirn der Tiere', (N.) *laugi otsaga*', LutsiK 88 *Lauk härj*.

49. *lënoij: Helle 305 *Ḫeno* 'Helena'; NeusVL 19 *Ḫeno libbedifenne*, VK II 105 *Leenu*; Vaiv. *lëno* (naisenm.), Halj *Lien - Lienu* (~ *Liena*), Kuus *liënu* (~ *liëna*), Ki *lienü*, Jäm *lën*: *lënu*, IT J. Saarisoo (Tori), MMg (van.), Vastl *lënu* (n., g. sg.).

50. **lëjv|oj*, *-*ej*: GutsI Lerch *Ḫöiv|o*, Helle *leofe* 'die Lerche'; VK I 144 *lõivo paska* 'Lerchendreck', VK II 184 *Lõo kaela . . .*, SL II 68 (Teaste) *lõivo lõõri*, 450 *Lõivõ* (Kolov.); Ki, Ri *lõõ* 'lõoke', MMg *lõõkke*, KodVok 111 *lëvõkke* 'lerchen', EKSA A. Markus (Tartu-Maarja Koosa) *lõevuke*, Vastl *lõiv*: *lõivë* 'lõoke', dem. *lõivëkkëne* SetuS *lõiv*, (Pn.) *lõivakkëne*.

51. **lëll|oj*, *-*ej*: MustVKR 73 *Pane pisi lille silmad kinni* (= lapse, Mg.); Vaiv (Puhk.) *lälled* 'lilled', Halj *lill*, -*e*, VirN *lille* (n., g. sg.), Jäm, MMg *lil*, -*llë*, KodD 151 *lälto* 'die Blume': *lältoš* (el. sg.), MMg *läil*, -*llë* (miski põldhein, toiduks kõlbmatute õitega).

52. *lëllej: GutsI Vaterbruder *Ḫella*, Gös 315 Ohm / (*avunculus*) *fella*; SL II 98 (Vastl.) *lëlläle*; Vaiv *lelle* = *isä veñda* (n. sg.), Halj *lell*: *lelle*, Kuus, To (Av.), MMg, Pu *lel* 'isa vend (Kuus, To, MMg)', VirN *lelle* (n., g. sg.), Kuus *lellepojg*, To, MMg, Pu *lëllë* (g. sg.), KodVok 176 *lëllë* 'des Onkels', SetuS (Pn.) *lel* 'isa-vend', Vastl *leil*, -*llä*, KraasnaK 101 (alam. 1. *jezä veli* -), LutsiK 35 *lell*: LutsiK 94 *lella* (g. sg.), 105 *lellekene*.

53. **lëmp|oj*, *-*ej*: IT O. Loo *riits* (Kõpu) *lõmmü*-, MMg *lõm-mëlehëD* (taim vees), SetuS *lõmma* (p. pl., Koss.), VoolS *leimä-lehe* = *leimä-kuppa* 'Teichrose', LutsiK 37 *lõmmu lihe*.

54. *leppoij: Gös 142 blut und Eyster durch einander / *Ḫeppo* also wenn ein Leichnam fleust sagen sie / *ḫaiab patio leppo*, 163

durchlauff / . . . / leppo többi; MustVKR 23 *Anna minu lepule rüü-batleda* (lep, -u 'puni'); Jäm *le|p̄, -p̄p̄u, -p̄pu* 'punakas' (o_Bü).

55. *lisoj: Helle 305 *Lišo* 'Elisabeth'; NeusVL 253 *Lišo* 'Lise', VK II 241 *Liizu pestud, Anne haritud*, SL II 452 (Räp.) *Liiso*; Vaiv *liso* (naisenm.), Halj *Lis|u ~ -i*, Ki *lis: ltsü*, EK I 48 A. Saareste (Mihkli) *Liiso*, IT J. Saarissoo (Tori), P. Berg (Kursi), MMg *ltsü* (n., g. sg., van.), Pu *Lts|ü ~ -ò ~ Lis*, IT P. Voolaine (Räp.) *sür ltsò*.

56. **luikk|oj*, **-e_i*: Stahl 111 schwan / *luicf* / *luicfest*, GutsI Schwan *Olor, Luicf*, Helle *luif* id., *ta aiab luife* (p. sg.) 'er blässt aufm Horn kurtz abgestoifen'; NeusVL 164 *Luige* 'Schwan', VK II 172 *Teezest luike* (n. sg.) *taeva alla*, SL II 75 (Räp.) *luiga luista*, 141 (Pel'zi k., n. pl.) *Luigē*², 189 (Hel'bi k.) *Luigē pudzajit* 'luige sulgi' (Mg.); Halj *luikē*: *-ked* (n. pl.), VirN *luikke* (n., g. sg.), Kuus *luiges, -kke, -gest* 'luik', Rg *luigü* (talunm.), Jäm, Kihlk *luik*: *-gü* (lind), Ki *luik*: *-gõD*, KodD 178 *luik* 'schwan': *loegele* (all. sg.), To *Luçgè iõgi* (kohannm.), MMg *luik* -*egè*, Pu, VastI *luik*: *-gà*, WerroE 8 *luik* (Schwan): (g. sg.) *luiga*, SetuS *lùik* (lind, Pn.).

57. *lutsoj: Stahl 98 Quappe / *Lutz* / *lutzuft*, GutsI Quappe *Lutz* / *a*, Gös 328 id. *lut₃* / *u*, Helle *luts*, *o* id.; Rg, Jäm, MMg, Pu, VastI *luts*, *-tsü* 'luts' (kala), Halj, VoolS *luts, -u*.

58. *maijej: Helle 305 *Mai* 'Maria'; NeusVL 52 *Maie* 'Maie', VK II 370 *Miku Maiega*; Halj *Mai: maiekene*, IT J. Saarissoo (Tori), VastI *ma|i*: *-iie* 'Mai'.

59. **majm|oj*, **-e_i*: VK I 224 *kats* (*sat*) *maim* 'zwei Elritzen'; Halj *maim: maimusi* (p. pl.), *maimukene*, VirN *majmu* (n., g. sg.), MMg *majmèD*, VastI *majm, -imè* 'maim'.

60. *mallej: Horn 32 *Mal* / G. *Malle* / *Nomen proprium*, Helle 305 *Mal* (~ *Madle*) 'Magdalena'; MustVKR 30 *Pidin Pillele minema, Mallele* . . .; Vaiv *malle* (naisenm., van.), Halj *Ma|ll*: *-lle*, Ki *ma|l*: *-llò, -llò*, Pu *Ma|l*.

61. **mats|oj*, **-e_i*: Helle 305, 387 *Mats*: (g. sg.) *Mats|o* 'Matthias'; Rg *madse* (talunm.).

62. *memmej, **-o_i*: NeusVL 123 *Seäl on memmed, seäl on mammed* 'dort sind Plintzen, dort sind Plätzchen', VK I 228 *Memm* (n. sg.) 'Mutter', *memme takah*, VK II 33 (p. sg.), 103 (g. sg.), 165 (n. sg.) *memme*, SL II 62 (Räp.) *memmele*; Halj *memm ~ mämm* 'vanaema, ema', *memmekene* dem., Kuus *me|m̄*: *-nime* 'naine, (hv.) ema' ~ *me|m̄* 'naine' (hv., van.), Ri *mām* 'ema' (van.), Jäm *me|m̄* (ad. sg.), ToriJ, MMg (van.), Pu *me|m̄, -m̄mè* 'ema (MMg, Pu)', 'vanaema, vanaeit (Tori)', IT P. Voolaine (Räp.), VastI *lumè*

me|mä, *-mä* 'lumememm', LutsiK Märchen 341 *Mömmõ* (interj. emale).

63. *mikkoj: Horn 32 *Mif* / G. *Miffo* / N. *proprium*, Helle 305 *Mif* (~ *Mihfel*) Michael; VK II 370 *Miku Maiega*, MustVKR 78 *Mikult* (abl. sg.), SL II 37 *Miko*, -I (ad. sg.), Halj (rhvl.) *Mina Mikku Malle poiga*; Vaiv *mikk|o*: -o, -oda Miku (väikese poisi nm., Puhk.) - *mik|k*: -*kku*, -*kkuda* 'Mikk', Halj *Mikk* (< *Mihkel*), VirN *mikku* (n., g. sg.), Kuus *Mikku* 'Miku', Ki (*mitta* -), Kihlk (poisikese nm.), IT J. Saarisoo (Tori) *mikkü*, IT P. Berg (Kursi), P. Voollaine (Räp.) *mik|k*: -*kkü*, EK I 48 A. Saareste (Mihkli) *Miko*, MMg *mikkura* (talunm., < *mikkü-rahva*), Pu *Mikküpõdu* (talunm.), LutsiK 97 *Miku kuku* (vok.) - *Mikk*.

64. *moloj: Vaiv *möl|õ*, -õ, -õd '„mölu“, rumal' (Utria, halv.) - *molõ sù*, Jäm *molü*, -ü (van.), Tori *molü* 'huuled, suu', MMg *molü*, suu (halv.); tobu' ~ *mölü* id., Ki (~ *molõ*), KodD 164 *molopiä* 'dummkopf', *molõ* 'mund', Vastl id. 'molu, rumal' (sõim.), *molõ* (*piitõ*) 'suud'.

65. *mustoj: VK II 290 *Seäl ma murtsin mustu sarved*, SL II 40 *Musto-lehmä*; Kihlk *mustü* 'tumeda nahaga hüljes', IT O. Looorits (rhvl. Ansekülast) *mustu* 'hüljes', To *Mustü*, -ü, -uda (musta härja nm.), Vastl *mušt|õ*, -õ, -õt (härjanm.).

66. *nejtoj: VK I *neiosa* (=neiuks, Mg.), VK II 14 *Ilus neidu*..., VeskeERL I 14 *Ära selle neiu tiuti*, MustVKR 8 *neiu* (g. sg.), SL II 79 *Neiu* (g. sg., Vastl.) ~ 143 (Hiindza) *Näio*, 148 *neio*; Halj *neiu*, Kuus, Ri *ne|jü*: Ri -*jü* (g. sg.), -*jude* (g. pl.), -*jusi* (p. pl.), -*jov* (n. pl.), Jäm *ne|jü*: -*jü*, Ki *ne|jü* (n. pl., uus), KodVok 74 *ne|jü* 'fräulein', Vastl *nä|j|õ*, -õ, -õt, 'neiu' (uus, hv.), WerroE 10 *neid* (Jungfrau): *neio*, LutsiK 104 *Neidu nuudzu i*...

67. *nepoj: Ki *nõb|ü* (n. pl.), KodVok 28 *nepü* 'vetter' (lääne-e.), Vig 34 *nõbü* 'onupoeg (-tütar), tädipoeg (-tütar)', A. Saaber(-Saareste), Murdesõnad Põhja-Eestist 38 *Nõbu*, mitm. *nõod* 'õeste-vennaste lapsed' (Lõuna-Läänem., Põhja-Pärnum.).

68. *nikoj: Ri *ni|gü* (mehenm., van.), Rg, IT M. Tooms (Anseküla) *ni|gü* (talunm.).

69. *nosoj: Ri *p|bü* *nosõ* (~ *nosi*) 'vilets piip', Jäm *p. nosü* id., MMg *nosü* (inimene, piip), IT P. Voollaine (Räp., sõim.) *nosõ-persõ*, *p|bõ* *nosõ*.

70. *notsoj: Kuus *no|su* 'siga', Halj *no|su*, Ri *no|fsõ*, -*iso*, -*tsõ*, Kihlk *no|sü* (põrsa kutse) 'notsu, põrsas' (ml.), To, MMg *no|s|ü*, -ü id., Ki, KodD 164 *no|sõ* 'die kleinen ferkel', Vastl *no|sõ* (~ *no|kkõ* põrsa kutse).

71. **nukk|o_i*, *-e_i: Gös 159 Docke / *titto* / *nuč*... / *nuckofen*, Horn 34 *Нук* / G. *Нукто* / ein zierlicher Mensch, Helle *nuffo nurrinad* 'Zänckerey'; VeskeERL I 84 *Tee nukke jalad teravad*, VK I 256 (*Anna noorik*) *nuku alt* 'aus dem Schmucke', 48 *nuku all* 'in der Puppe', VK II 121 *Siis oled neidu kui sie nukku*, 256 *Nukku kutsuti külasse*; Vaiv *nu|kku*, -*kü* 'nukk, puppe' (hl., Utr.), Halj *nu|kke* (~*piiga*), -*ked*, To *nukk'ü*, -*ü*, -*uda* 'nukk, puppe' (hv.), Jäm, Kihlk, IT P. Voolaine (Räp.) *nu|k*: -*kkü* id., (Räp.) *nukku alä* 'mehele, „tanu alla“' (van.), LutsiK 139 *nukk*, gen. *nuku* (naeste pääkate).

72. **näl|o_i*, *-e_i: VirN *näl*, -*e* 'naisevend', KodVok 35 *niäl* (-*mis*) 'schwager': *niälõd* (n. pl.), A. SaaberK(-Saareste), Murdesõnad Põhja-Eestist 38 *Nääl*, om. *näalu* 'naise õde' (Virum.).

73. **o_is(s)o_i*: VK II 360 *Oizo härgä* (~*Kalevi pulli*); Ri, MMg *oššü*, -*ü*, -*üd* ('ossu' hv.), *oššü-oššü* (oina kutsumisel), Kihlk *o_is*: -*sü* 'jäärastall', *o_isü* (oina kutse), Jäm *o_isüt tal* 'isane tall', Ki *o_isö* id. (lk.), IT P. Voolaine (oinale, Räp.) *uššö pokst* id. (lk.), Pu *o_isü - o_esü - oššü* (hääliits. väikesi sõnne), SetuS (Pets.) *o_isö* 'isane tall'.

74. **pāp|o_i*: IT P. Voolaine (Räp.), Vastl *pāp*: *pāvü* 'Paap'.

75. *paṅke_i: GutsI Eimer *Ṗan_i* / *e*; NeusVL 38 *panged* 'Eimer', VK I 132 *pangi* (n. sg.), VK II 78 *pangedelle* (all. pl.), SL II 146 (setu, n. pl.) *pangi*; KodD 196 *paṅg* 'eimer': *paṅgega* (< *paṅke_i) 'mit dem Eimer', To, MMg *pa|ṅg*, -*ṅgē*, -*ṅge*, Vastl *pa|ṅg*; -*ṅgī*, KraasnaK 128 *pangi* (ak. sg.), *pangelda* (abess. sg.), VoolS *pa|ṅg*, -*ṅgi*, LutsiK 101 *pangele*, (n. pl.) *pangi*; LVK I 239, 240 (kaart, eP ida- ja lõunaosades) *samad*.

76. **pēpp|e_i*, *-o_i: H. P [ürko]-p EK III 190 (eP vakuraamat a. 1435—1507) *Ṗepe*, *Ṗepo* (< *Peter*), MMg *pēvü* (talunm.), IT P. Voolaine (Räp.) *pēp*: *pēvü*, LutsiK 87 *Peebu naie* (rhvl.).

77. *pētto_i: Helle 305 *Ṗeet* 'Petrus'; Jäm *pēvü pöld*, Rg, MMg, Pu *pēvü* (talunm.), Ki *piē|l* (~*piēdū*): -*dū* -*dūd*, IT J. Saarissoo (Tori) *pē|l*: -*dū*, Vastl, IT P. Voolaine (Räp.) *pēvö* 'Peedu'.

78. *pe_iko_i: NeusVL 21 *peio* (*hoojta*) 'des Bräut'gams', VK I 30 (p. sg.) *peigo*, VK II 3 *peigu* id., MustVKR 7 *Tere sa peigu...*, SL II 167 *Peijo käzi*; Halj *peigu*: *peiud* (n. pl.), *peigmies* ~ *peiu*: *peiu*, Kuus *pe_ig*, -*i_iü* 'peig', *pe_itmies*, Ri *pe_ijö pojš*, To *pe_ii_iü*, -*ü*, -*uda* (hv., Kivijärve), Jäm, Kihlk, KodD 177 *pe_ig*: -*i_iü* (g. sg.) 'bräutigam', MMg *pe_idmis*, *pe_ii_iupojš*, WerroE 8 *peio*, Vastl, *pe_ijö*, *p-pojš* 'peigmehe poolt saatja laulatusel', *pe_igmis*.

79. *pe_kko_i: Halj *Pekku* (nm.), SetuS *pekkü jumäla pal_lēja* (Pets.) ~ *Pekkõ-jumälat* (Pn.).

80. *pellej: Stahl 110 schurtz / Pol / pollist, GutsI Päll/e, Horn 32 Pöl / g. Pölle / ein Schürtze, Helle pöl id.; MustVKR 87 põlleta (abess. sg.); Vaiv polle (n. sg.); Halj poll: -lled (n. pl.), Ki põl: -llõd (n. pl.), Kihlk, Rg põl: -llē, KodVok 176, MMg põllēd: pēl, IT P. Voolaine (Räp., Lutsi) põl: -llē.

81. *peroj: Helle pörro 'städtisch (Pferd)'; Halj, Kuus, Kihlk, Jäm, To, MMg perü 'peru, lõhkuja, pillutaja (To, MMg)', Ri perü, -ü, -üD (hobune), Ki piärü ovõ, Vastl, VoolS (Räp., Pn.) perõ, (AS) pe|rü, -rü, -rüt ~ -rrü (p. sg., ka N.).

82. *pilkkoj, *-ej: EKirj. 1918/19 (XIII) 280 A1b. Saaberk (-Saareste, Vigala) pirgeni, pirdeni täis, (Kirbla) piirdeni, 279 (Väike-Maarja) pilgeni, MMg pilguni, Vastl. pilgēni täis, SetuS (Pets., Ob.) pilgēni 'piire', (Kolov.) pilgēni'.

83. *pis(k)oj: Ross 78 üß fuhr werref pissohand, 177 pissohanna fahn, Gös 160 Drach / [auffm Rohr] püssihand; VK I 48 Tule pizo, SL II 185 (Krantsova) Kui vere pisu piimä pääl, 234 (setu) Pizo olgi peon, 368 (Kolov.) kulla pizo, 63 Tulõ pizo; Vastl pizü, -ü, (p. sg.) pišsü 'piisk; vähe', sõlane kü pizü 'väga soolane' (vrd. MMg sõlane kü tulü ~ pisü), SetuS (Pets.) lumē pisü, (p. pl.) pišsa, IT P. Voolaine (Lutsi) pizukkeņē (vīna, veī jne.) 'natuke'.

84. *pulloj: Halj pu|ll, -llud '1. (vihma ajal vie pääl); 2. (vergu p. — kase tohust)', To pul, -llü (Jõemetsa) 'veemull, vull; pullūd kalapüünisel', KodVok 110 vērgü pullõd 'brettchen am netz', IT P. Voolaine (Räp.) poiškēšē-pul: -llā 'väike poisipõnn', võrgü pulla' (n. pl.).

85. *punoj: EK I 73 A. Saareste (Mihkli, härjanm.) puno, Ki punü (hārg), KodD 164 puñõ 'kleiner ochs', MMg puñü (hv.: mēs juskü p. 'mees tugev kui hārg').

86. *paitsoj: NeusVL 232 päitso lehma 'stolze Stärke', SL II 458 Päitso pääpuol (Vastl.); Halj päits lehm, EK I 73 A. Saareste (Mihkli, härjanm.) päits: päetso, Ki päits: pätsüd, Jäm, To päi|ts, -tsü (valge lehma nm. To), MMg päi|ts: -ētsü 'valgetähnlike otsaga'.

87. *paskoj: NeusVL 351 Pāso peä 'Schwälbchens Kopf', VK I 232 pääzo 'die Schwalbe', VK II 235 Siia pääzu peäle tulla, SL II 149 (Kolov.) pääzo päävākene; 54 Pāškõ (n. sg.), 4 (Laosina, g. sg.) päsko; Vastl. pāzosilmäkkeze' (lilled).

88. *reinoj: Helle 305 Rein 'Reinhold'; Halj Rein: Reinu, Kihlk rejn: rejnü (hl.), To Rejnü (talunm.), MMg rejn: reñü (van.), Vastl. rejin: -ñü, WerroE 8 Reino, IT P. Voolaine (Räp., g. sg.) reñõ.

89. *repoi: Gös 182 Eyerdotter / *Munna tail* / *Rebbo*; VK I 228 *rebole* 'dem Fuchs', SL II 400 (Räp.) *Rebo mullõ raika*; To, MMg *rebü* 'munakollane', LVK I 114 id. (suurem osa Virumaad, Harju-, Järva-, Põhja-Viljandi-, Pärnu-, Põhja-Tartu-maa) *-rebõ* id. (suurem osa Läänemaad, paiguti Lõuna-Viljandi- ja Lõuna-Tartu-maal, KodVok 5), Rg *reb|ü, -ü* 'hall', Jäm *rebü kana* 'hall kana' Kihlk *rebü* 'hallikirju, segahall', KodVok 178 (setu) *rebõ* (= fuchs), SetuS *rebõ-rajk* (teatav metstaim, Pn.), VoolS (Pn., Räp.) *reborajkkē* (SA *rebaze rajk* 'Kolbenmoos'), *rebü rajgä* (N.?).

90. *ropej: Gös 2 *Robbe* 'ein Heller'.

91. *ruskoj: Gös 314 Fahl / *rusč* / (härq).

92. *silmoj: Stahl 94 Negenaug / *Silm* / *filmust*, GutsI Neunaug *Silm/a*, Gös 309 neun Aug / *film* /, Helle *filmud* 'Neunaugen'; Kuus. *silm, -u* (teat. kala).

93. *suksoj: Kuus *suksu* 'hobune' (lk.), Kihlk *süksü*, Halj *suksu*, Tori *süksü, suksü* (interj.), To, MMg *süksü, -ü*, To *-uda* (p. sg.), IT P. Voolaine (Räp.) *süksõ* (hobuse ml.).

94. *tättej: Gös 420 Vater / (*pater*) *Ïffa* / *Ëaat* / *Roum*, Horn 29 *Ëaet* / *Ëadi* / ... / ein Vater; NeusVL 324 (Kadrina) *tade* 'des Vaters' ~418 *Ëadi* id., VK II 165 *Taati* (p. sg.); Halj *taa|t, -did*, (van.) *suurtaat* 'vanaisa', Kuus *tät* 'isa' (van., hv.), Ri, Jäm *taet* 'vanaisa', Rg *elba|t, -di, -did* (p. sg.) 'vana-vanaisa' (van.), EKirj 1909 (IV) 392 J. Jõgever (Saare-Jaani) *toet* : *toadi* : *toati* (taat), Vig 20 *tät* 'taat', ToriJ *tä|t, -di* 'vanamees', JMad *toq|t, -bi* id. (hl.), *KodD* 162 *tuq|t* (≲ *tätti) 'grossvater' : KodVok 33 *tuq|tti* (p. sg.), MMg *ta|t, -bi* (van. hv.), VoolS *tät* : *tädi* : *tätti* 'isa'.

95. *tallej: Stahl 84 Lamb / *Ëal* / *tallest*, Gös 272 id. [*agnus*] *tall* / *est*, Horn 32 *Ëal* / G. *Ëalle* / ein Lamm, Helle *tal* id.; NeusVL 418 *Rrimo talle* 'fleckig Lamm', VK II 125 *laugu talle* (ak. sg.), MustVKR 81 *tal, -le* 'karitsa' (M.); Halj *ta|ll* : *-lled*, Vaiv, VirN, Rg, Kihlk, Tori, Jäm, ToriP, JMad, To, MMg *ta|l* : VirN, Rg, Jäm, ToriP, JMad, To, MMg *-llè* (g. sg.), JMad, To, *KodD* 151 *-lle* 'das lämmchen (KodD)' (p. sg.), Ki *ta|l* : *-llõd*.

96. *taloj: Stahl 39 Bawrman / *Ëallopoič*, GutsI Bawr *Ëallo-mêhs* / Bawrgehöfite *Ëallo* /, Gös 125 Baur / (...) *Ëallo mees*; VK I 30 *talo maid*, VK II 47 *talusse* (ill. sg.); Halj *talü*, VirN, JMad, Vig 34, To, MMg *tal|ü, KodD* 74 *-üs* (el. sg.), To *-uda* (p. sg.), VoolS (Pn., Räp.), VastI *talõ*, KodVok 178 (setu), SetuS (Pn., L.) *ta|õ*, KraasnaK 114 *talotarrõ*, VoolS *ta|ü, -ü, -ä|ü* (p. sg.), *-ä|ü* (g. pl.), LutsiK 102 *tere tare, tere talu* (rhvl.).

97. *taroi: VK I 178 *tarro* 'in ... Stock', SL II 96 *Tarolavva* (-*Mezipuu*); SetuS *mehiläne om tarOh* (Pn., L.) 'taru', KraasnaK 25 *taro*, VoolS (Pn., Räp.) *tarò*, (SA) *ta|rü, -rü, -r̄rü* 'Bienenstock', LutsiK 128 *taru pääl*.

98. *ttoi: Helle 304 *Ṫio* 'Dorothea'; VK II 290 *Lepä Tiiu*, MustVKR 96 *lepatiiu*; Kuus *t̄īu* 'Tiiu', IT M. Tooms *t̄īj̄ü* (Anseküla), Ki (*ta|j̄ä-na -*), IT J. Saarisoo (Tori), P. Berg (Kursi), JMad *t̄īj̄ü* (naisenm., hv.), Halj, LutsiK 34 *Tiiu*, IT P. Voolaine (Räp.) *t̄īj̄ö*.

99. *tttoi: Helle 305 *Ṫiit* 'Titus'; Kuus (: *t̄idu* g. sg.), IT J. Saarisoo (Tori, van.), JMad (mehenm., van.), MMg (van.) *t̄īt̄*: JMad, MMg, IT P. Berg (Kursi), ToriJ (talunm.), Vastl (järvenm.) -*dü*, To *t̄id̄ärenü* (talunm.), IT P. Voolaine (Lutsi) *pi|li t̄id̄ö*.

100. **till|oi*, *-*ej*: Gös (Lisandus pag. 5) Bachsteltz / *Westerick/u* / *Tillo* / *Ṫillut*, Helle *tillofe* klein; VK I 138 *tillo täko-keze*, VK II 58 *tillu tütrekene*, SL II 346 (Räp.) *Tillo rehäkene*, 463 (Setu ehk Võru) *ma tie tille tul̄ek̄ez̄ē*, 421 (Hel'bi) *tillo*; Kuus *tillu* 'väike' (lk.), VirN *tilluk̄kene* id., EK I 50 A. Saareste (Mihkli) *tillo* 'väike lambatall', EK III 31 A. Saareste *tirr*, g. *tirru* 'tallekene', Kihlk *t̄īr̄*: -*r̄rü* 'tall' (ml.), *t̄īl̄*: -*llü* 'poisikese penis', Ki *t̄īll̄ü* (linnud), MMg *tillü* (lk.), *tilluk̄ke* 'väike', Pu *tillē* (väike lammas), WerroE 6 *tillo*, Vastl *tillö tirinitsak̄k̄eņē* 'väike sõrm', SetuS *tsi|li -sõ|m* 'väike sõrm' (Pn., L.), *tsi|lõkk̄eņē* 'tilluke' (Pn.), *tsilē-üti* 'emane tall' (Pets., Kos.), LutsiK 121 *tsilo r̄äfikene*, IT P. Voolaine (Räp.) *tillõ(k̄k̄eņē)* ~ *tilli sõrn*, (Lutsi) *tsi|lõkk̄eņē*, LVK I 253 (eriliselt eL-s) *tilluk̄ke, tillik̄ke* jne.

101. *tipoi: EKVM 3 (XVI as., Liivi talurahva õiguse katke) *kuj tibbo Wert* 'kuus tibu väärt (Mg.)'; NeusVL 371 *Iga tibus oli tihane* 'Auf jeder Spross . . .', VK I 250 *mino tipu* 'mein Vöglein', Halj *tipud* 'väikesed kanad' (*tipu! tipu! tipu!* kutse kanadele), Kuus, JMad, Tori (ka ¹/₄ kop.) *tibü* '(väike) kanake', (-*tibi-tibi* Kuus kutse), IT P. Voolaine (Räp.), Kihlk, MMg *tibü* 'kana' (ml.), Ki *tibi* id. (n. pl.), VoolS *ti|bü, -bü, -ppü* 'kana', *õ-tibü* = *vailan* (lind).

102. **titt|oi*, *-*ej*: Gös 159 *Docke* / *titto* / *muč* / *tittofen*, Helle *tittife* 'Pupgen'; MustVKR 73 (H.) *Iäna tuli titega*; Halj. *t̄ītt, -ted* '1. Puppe; 2. laps enne ristimist', Kihlk *t̄īttü* 'väike laps', VirN (-*t̄īttuk̄kene*), To, MMg *t̄īf̄*: -*t̄tē* 'titt, pupe, väike laps', MMg, IT P. Voolaine (Räp.) *t̄īttä*.

103. *tokoi: Halj *vana toku!* (sõim.), VirN *tokü* 'rumal', JMad, Tori, MMg *to|ü, -ü, -ude* (g. pl.) 'vähese arusaamisega'.

104. *tonoi: Helle 305 (*Ṫõnnis -*) *Ṫõnno* 'Antonius'; Kuus *Tenü*, ToriJ, MMg (van.) *tõnü*.

105. *topoj: Kuus (~ tobà), MMg, IT P. Voolaine (Räp.) tobù 'loll, tossike', VoolS tobù 'loll'.

106. *tortoj: SL II 54 (Räp.) taar tie tõrdohe; WerroE 29 tõrdu (Kufe), SetuS (Pn.) tõrdo 'tõrs', KraasnaK 26 taari tõrdu.

107. *tosoj: Halj vana tosu (~ nosu), JMad tosù 'tasane, vaikne' (aga ka ilm on tosùs 'udune ja hämune'), MMg tosù id.

108. *trinoj: Helle 305 Trino 'Catharina'; Halj Triinu, Kihlk rin: rinù 'Sörve naine' (halv.), Jäm trin: trinù (naisenm.), Ki (van.), IT J. Saarissoo (Tori, halv. nm., g. sg.) rinù, ToriJ leppà-(t)rinù, IT P. Berg (Kursi), MMg (n., g. sg., van.) trinù.

109. *trattoj: Helle 305 Truto 'Gerdruta'; NeusVL 253 Truto 'Trude'; Halj Truutu (nm.).

110. *tummoj: Gös 313 Gergf / . . . / tömmo, Helle tömmo 'ein braunrother Schweifz-Fuchs'; SL II 309 Tõmmu-lehmä (Räp.); Halj tommu lehm, Kihlk tõm: -mmù 'tume (värv)', Tori, To, MMg tõmmù, -ù 'tumepruun, punakasmust' (ka härjanm. MMg).

111. *(t)sej: GutsI Vaterschwester Zödfi, Gös 420 Vaterschwester / (amita) zödfi; VK I 46 tsödze mies, VK II 129 södsedelle 'õdedele', MustVKR 26 Sössel on kodu kolme sõlge, SL II 224 (Mehikoorma sösar ~) tsidso, 76 (Vastl.) tsödsilõ, 98 tsödsõlõ; Vaiv sosè, -è 'isa õde, sõtse' (Utr. van.), EK IV 133 J. Jõgever (Saare-Jaani) (veñnàd ia) sössèd, Tarv sõlõs, -tsi 'sõts' (ml. sösarast), KraasnaK 101, alam. 1. tsödžõ (jezä sõzar), LutsiK 35 tsödze, LVK I 126 sõlõs (Saa, Hall, Kark, Tarv), (Hel) tsödžè, (Võ) sõdžè, (Åk) sõtsè, (Lüg, Jõh) sõsè.

112. *ukkoj: NeusVL 175 Üne-uffub 'Traumeselfen', EKSArm 1886/1887 4 M. Weske (rhvl. Hallistest) Metsa ukku, metsa akko; Halj anne ukkud (ruhed kollase oiledega); Tori ukkù, -ù (u. õlli ennestè sùr jumal, van. hv.).

113. *uppoj: Vastl uppõ 'õun' (lk.), IT P. Voolaine (Räp. lk.) id. 'kartul'.

114. *usoj: VK I 28 usõ 'des Widders' (g. sg.), 178 id. 'das Lämmlein' (n. sg.), 228 usole 'dem Schäflein', SL II 401 (Urvaste) usõ and villa.

115. *utt|oj, *-ej: Helle utto-tal 'ein Müttergen'; NeusVL 417 eide utte 'der Mutter Lämmlein' (p. sg.), VK II 334 hoian . . . ute, Halj utte, (n. pl.) -d (~ ututama lambaid), SL II 152 (Pörste, p. sg.) imä utte, 400 (Räp., n.) ufe; Kuus udù 'lammas', Jäm ütèt tal 'emane tall', JMad üt|è, -è, -èt 'ute' ~üttü -üttü (kutse), Kihlk, Hm, Tori (~kutseks ütütü, ütütü!), To üt: ütèt, 'utt (Tori)' emane lammas (To, Kihlk), 'lammas (Hm)', ToriJ ütütü -üttü ~ uł - uł interj., MMg u|è: -tèt

'emane lammas' (*uhtë - uhtë* kutse), *põle uhtukke* 'pole naline, pehmelooline mees', Tarv *udè - udè* 'utu - utu', *uhtü, uhtukke, uhtutallekke*, WerroE 29 *utje - ute* (Lämmchen), Vastl *uhtë - uhti* (kutse), SetuS *uhti*.

116. *veljoj: VK I 150 *mie' veljo* 'Brüder sind uns', 180 *väiko veljo* 'ein kleiner Bruder', SL II 8 (Lazareva), (Räp.) *velo*, 111 (Räp. Tammistu) *veljo veereh*, KraasnaK 89 *vana velju*, LutsiK 114 *velo* (vok.).

117. *vioj: Halj *Viu*, Kihlk, Jäm *viü* (naisenm.), JMad *Vio - Vtu* (van.), Ki, IT J. Saarissoo (Tori) Vastl *viü*, Hm *viü*, Tarv (: -ü, -üd, -usit) *viü*, IT P. Voolaine (Räp.) *viü*.

118. *vittoj: Kihlk, MMg *vidü* (kohanim.), IT P. Berg (Torma, mehenm. *vidä -*) id., Hm *vit: -dü* (koeranm.), IT P. Voolaine (Räp.), Vastl *vidö, -ö, -öt* (mehenm.).

119. *villoj, *ei: NeusVL (registreerimatu lhk.) 'Wille lammas-poisefenne 'Wilm...'; ToriJ, IT P. Berg (Kursi *villèm - dem*), Hm, Tarv *villü* (mehenm.).

120. *viroj: EK II 8 M. J. Eisen (1582. a. dokum. Rasinan nm.) *Andrys Viro*; Neus VL (registreerimatu lhk.) *Wirro tantfi* 'Wieriens Tanz', VK I 54 *Viroh* 'in Wierland', VK II 14 *Viru viinaköögi*, MustVKR 30 *Viru jõõle* (M.), SL II 76 (Vastl.) *Viromaalõ*, 164 (Laošina) *Viro kirjä*; Halj *Viru maa*, ToriJ *läks na vällu ku virü*.

121. *värpoj: EK II 9 M. J. Eisen (1582. a. dokum. Põhja-Tartumaal nm.) *Jund Vervo*; NeusVL 351 *Rutsus värbo* 'lud den Spatz', *Wärb* 'Spätzchen'; VirN *värvu* (n., g. sg.) 'värb', EK II 107 H. Oras (Viru-Jaagupi) *vä|FB* 'varblane': -*rüd* (n. pl.), Halj (*värblaine -*) *värb*, To, MMg *vä|FB*: -*rvü*, To, KodD 80 *värv* 'sperling (KodD)'.

122. *äijoj: GutsI Teuffel *Rurrat Item Sei*; VK I 128 *Käzi Äiol ärä kanda* (~ *Suurel Juudal*), SL II 205 (*Tikē -*) *Äio különü' ädalät* 'kurat külvand ädalat (Mg.)', 195 *Äestänü Äiu jala*, 307 (Räp.) *Imä iks hoie Äijo hobesit*, SetuS *äiö murèh* '...kahju on, paha-meel on' (Pets.), IT P. Voolaine *eijö* 'kurat' (põhja-setu).

123. *äitej: Gös 302 des Weibes Mutter *Eyt*, Horn 27 *Eit* / *acc. pl. Eitefid* / eine Mutter, Helle *eit*, *eidefe* 'Mütterchen', *wanna eit* 'die Gross-Mutter'; NeusVL 34 *äidefenne* 'sülze Mutter', 12 *Rüllaeided* 'Mütter ...des Dorfes'; Halj (rhvl.) *Tuomas on eide tuodud puega, ämma eit* 'pruudi ema', VirN *eitte* 'vanaema, emaema', Jäm *vanä-eijit, -de, -tte* 'vanaema', Kuus, Ri (van.), Rg, ToriJ, JMad, To, MMg (van.), Tarv (hv.) *eij* 'ema (Kuus, Ri)', 'vanaeit (Tori)', 'vanem naisterahvas (JMad)', 'vana naene (To)'; Rg *eidi* (g. sg., : *eitti* p. sg.), ToriJ, KodD 196 *edè* 'der muhme',

JMad, Tarv *eĭDè*, To, MMg *eĕDè*, JMad, To, MMg *eĭtte* (p. sg.), KraasnaK 101 (alam. 1., *jimä* ~) *ääde* ~ *aadõ*, LutsiK Märchen 351 *vana äidekene*, LutsiK 89 *vana äde* (g. sg.): *ädi* 'eit (Mg.)'.

124. *ämmoĭ: Rg *ämü* (kuivatamiseks kokku riisunud heinad, mitte saad), -D (p. sg.), To id. 'väike heina või vilja hunik', KodVok 109 *ämmokkene* 'Schober', LVK I 148 (Vaiv., Türi) *ämü*, (Äksi, Põltsamaa) *äm*: (n. pl., Äksi) *ämmüD*.

§ 5. Järgnevas tuleb vaatlusele äsjaesitatud tuletuslikult kivi-nend e. sõnamaterjali etümoloogiline külg.

8. *eṁ* < *em([*m*]*ä*)-*eĭ* 'on alguselt vist eelmisest (scil. *emä*, Mg.) sõnast lastekeelne kujundus 'S a a r e s t e' LVK I 121 järgi. Lastekeel-seis e. moodustisis mängib geminatsioon üldse suurt osa (*oś*-*osa*, vrd. lvKett *võzä* 'liha', vadj. (M u s t o n e n) *osa* id., Jäm *kal* lk. ~ *kalä*, *muñ* 'penis' ~ *munä*, Gös 302 Mutterbruder / (*avunculus*) *önn* / *önni* [= *ōñ* : *ōñni*, vrd. e. 9. *onü*] jm.), sellepärast pole selle seletuse vastu midagi öelda, eriti veel kui siia lisada tuletusaineltki puhtlastekeelsed Kuus *eṁmi* (lk.), Rg *eṁmi* 'ema'. Kuid arvestades e. muidugi sageda *m* ~ *mm* vahelduse (vt. näit. Kettunen, KodVok 150, vrd. ka e. 124. *ämü* ~ *äm*) võiks meil siin tegu olla § 41 käsiteldava algsm. *emoĭ* sn. *eĭ*-lise teisendi *emeĭ ootuspärase e. edustajaga, mille lühida-*m*-line vaste on arvatud (Rapola, Diftg. 51) peituvat setu rhvl. *ime* sõnakujus (näit. SL II 65 [Pn.] *Ime esega magasi*). eP kohanm. *Emumägi* (< *emoĭ-) siiakuuluvusest ('pidetty ikäänkuin muiden emona') vt. J. Tilk, Vir. 1910 86, kuna teise kohta lausub M. J. Eisen, Eesti Mütoloogia I 103: „Vee-emaga seisab vist ... *Emujärv* lähedas ühenduses'.

10. *agü* jm. <? **hak(a)-oĭ*. eL-s tavaline, eP-st (pääle Hiiumaa) kadund *agü* sn., e. kirjakeelde uuesti toodud keeleuendusega (Joh. Aavik, USS² *agu* [ao]), on vana kkl. tõenduste ja Pühalepa sn.-kuju (*haö*) järgi otsustades siiski hoolimata eL *h*-tusest (Taheva *haöü* omaltpoolt ei tõenda midagi, 'sest sel alal on *h*- ja vokaal-alulised sõnad täiesti segunend) algelt *h*-aluline. *h*->0 eL *h*-esinemise aladel võiks seletuda tendentsiga teda eraldada e. *hagu* 'Reisig' homonüümi. Kuna ka sugukeeled kõnesoleva sn. seletamiseks ei paku (vt. S a a r e s t e, LVK I 6, kus ka täielik ülevaade ta eestis esi-nemisest) võimalusi veel vähem tema otseseid vasteid, tuleb teda pidada spetsiaaleesti moodustiseks. Parema liituvuse puudusel kõrvutatagu ta suurte kahtlustega *oĭ*-deminutiivina tävisõnale e. Wied *haga* (SW) = *hagu* 'Reisig', Tarv *agä*: *ä* id., kusjuures erilist tähelepanu väärrib Wied *tüle-h*. 'Windbaum (Wolkenstreichen, welche bezeichnen, von woher der Wind wehen wird)', W. Grünthal, EKirj. 1910 (V)

280 (Edela-Saarem.) *tuule aga* 'kiuline pilv'. Tüvi võib kaheldavalt olla balti algupära, vt. *Thomson*, BFB 244, kus e. *hagu* jm. lmsm. *o*-lised vasted võrreldud lt. sõnaga *schagas* pl. fem. 'loses Laub, belaubte Ruthen, Wipfel eines Laubbaumes', kuna just esitatud e. *a*-lised kujud võiksid primaarsemalt viimasega ühte kuuluda. Nagu pilveviirgu, -kiudu on saadud piltlikult nimetada 'haaks', samuti on loodeneva või tõusva päikese valguseviirustik ('agu üksinda tähendab teatavasti üldse „taevapuna“, *Saareste*, l. c.) võind sama piltliku nimetuse 'haakene' osaliseks saada. Huvitā pole selle juures võrrelda kas või homeerilist võrdluspilti *φοδοδάκτυλος ἕως* 'punasõrmne koit', milles valguseviir on pildistatud 'sõrmeks'.

Kui see suuresti kahtlane ühendus peaks pidama paika, tühistuks *agū* sn. (eL *ago*, *agu* < *akoi, vt. *Heikki Ojansuu*, SPNT 15—16) tuletamiskatse ainult kohanimedes (Soome *Akaa*, e. *Agaste*) esinevaks oletatud problemaatsest *aka*-tüvest ja tema ühtekuuluvuse võimalus A. V. *Forsman*'i (*Koskimies*) PN 153 esitatud e. *Agevalke* (< *akej-? Mg.), *Age*, sm. *Ako* nimedega.

11. *Sarjo*, Wied *Harju-mā* 'Harrien (ein Kreis in Ehstland)' < **hari(a) -oi*¹⁾, vrd. e. *hari* g. *harja* ms. : *mde-h*. 'Berggipfel', *mā-h*. 'Landrücken, Grenze' tüvisn., mille balti algupärast vt. *Thomson*, BFB 222. Viimase esinemisest Soome kohanimestikis näiteid *Ojansuu*'l SPNT 64 (*Harjola*, *Harjovalta* — vägivaldne oleks neid O. kombel tuletada *hara* tüvest). Läti Hendrikul veel (vt. A. *Hansen*, *Origines Livoniae* XV. 8) *Harria* maakond, ent (XXI. 2) selle elanikud *Harrionenses*.

14. *ōdē* jm. <? *hētsej. Selle eP sn. senniste seletuste referaate — nimelt on ta *Ojansuu*' järgi *hōde* < *situ (*setu*) ja *Setälä*' poolt kunni ungarini (*ōcs* 'jüngerer Bruder') ulatuvaks tembeldatud — vt. *Saareste*'l LVK I 125, vrd. ka *Szinnyei*, NyH⁶ 135. Asjatuid arutlusi tema puhul E. *Muugilt*, EK III 183—5. O. seletuskatses ei rahulda *s-* (*z-*) > *h* - oletus, millise muutuse hääliksäädus tema autori poolt *Vir.* 1909 54 esitatud nõrkade tõenduste varal (näit. e. *sarnane* ja *hörn* kõrvu säetud l) vist küll ei suuda püsti seista ja see päälegi jätab tähtsa sõna lõpu *-e* lahendamata. S. seletus taas ei näi andvat ruumi e. *h*-le sõna alul, milleks siiski e. omas ainestikis (ms. Wied-ilgi *hōde* kuju) on piisavalt tõendus materjali, ja ootuspärane pole ka, et kõnesolev igapäevase kultuurmõiste nimi põlvenesdes sm.-ugri ühisajast oleks

¹⁾ Teine võimalus <? *hariū*, vrd. sm. *harju* 'dorsum collis, regio jugosa', mille üle vt. Y. H. *Toivonen*, FUF XV 80.

võind kõigis lmsm. keelisk päale e. kaduma minna. Sellepärast peaks v oima arvata (h) d e sn. spetsiaaleestiliseks moodustiseks, ja viimasel korral võiks ehk k onesse tulla areng h de < *h tsej < *setsej < *sesej. Mitmed eL näited nimelt viitavad sinnapoole, et selle murde alal teatud piires on olnud h iliks aduseks s- > h- muutus mingi dissimilatsioon-n htena kui j rgsilbis esineb ts. Sellega seletuksid viimaksiteeritud kohas O. poolt esitatud vaheldused sm. *sitkain*, eP *s zi* ~ eL *hidza*, *h dzi*, samuti Saareste' LVK I 112 aruteldud eP *s rs* ~ eL *h fs(tk)*, edasi vrd. eL Wied. *h rgats* 'Gelenk  ber dem Huf, Kniegelenk', *lahits* 'Hermelin; Hausmarder', *luhits* = *luzikas* 'L ffel' ~ eP *s rg*, *lazits*, *luzits, kindlasti sedasama tähistavad (Saareste' esitatud LVK I 257) eL *va ne*: *vahtse*, *va tan*: *vahtse* (< *vahtatse < *vastaitse) suhted. Põhimõtteliselt ligidasena sibilandidissimilatsioonina vrd. vadj. *kahtsi* < *kahtsi < *kaski* 'koivu', *lehtsi* < *lestsi < *leski* jm., Setälä  H 17. Oma leviku järgi (Tartu-Võru-Setumaa) võiks see h ilkn he olla ealt  hisl unaestiline. **h tsej* < *setsej < *sesej arengut käesoleval juhul eP sõnas oletades tuleb aga s- > h- dissimilatsioon tunnistada eP murdelegi omaseks, kuigi sellest pole osutatud rohkem näiteid, sest ka s naseesmine lastekeeliskdeskriptiivne (-s- >) -ts-, mille loomulikuks edustajaks eP-s on peetud (-t- >) -d-d (vrd. eP *kidisema* ~ eL [Ojansuu, KA H 54] *ki dzizem *, eP [Wied] *puu* ~ eL *puu* jm.), on eP-s kahtlemata võind olla palju harvem kui eL-s. Või aga, kui -ts- eP-s peaks olema üldse võimatu, siis s alset *h de* sõna tuleks pidada algselt kuskil eL murde  armail tekkinuks, laenuna p hjemale levinenuks, kuna eL ala vallutas tema *setsej > *tsetsej teisest murdekeskusest alguse saand teisend, mille kohta vt. edasi e. 111., lhk. 30–1.

26. *kabo* jm., Wied *kabo* g. *kao*, *kabo* (d) 'Frauenzimmer, Mädchen', *kabu* g. *kabu*, *kau* '1. verschnittenes Thier...', '2. (kd) Rind, Kuh', '3. Mannweib' < **kap( h )-oi*. Etümoloogiliselt vt. Setälä, Bibl. Verz., kus hüljatakse Ojansuu' germ. etümoloogia oletus sellele tüvele (*kaveh* < alggerm. *kabisi *, Vir. 1910 143) ja ilmsesti asutakse (arvestades nähtavasti Jalo Kalima' arutlused Vir. 1911 32–33) Joos. J. Mikkola' FUF II 73 avaldatud seisukohale, mille järgi käsiteldav e. sn. oleks sm.-ugri algupära ja temaga rinnastuvad sm. rhvl. *kave* 'weib, mutter' ning viimase (kõnesolevaga identsed) deminutiivkujud *kapo*, *kaponen* 'weib, mädchen', lisaks Renv *kavet*, *kapo*, *kaveh* mitmesuguseis eri t endusvarjundeis. Kõik need nii e. kui sm-s läheksid tagasi Setälä' l. c. oletatud algt hendusele 'gesch pf', nagu ka võimalik indoeuroopa keeltega ühine algsugulust vi **skab-* 'luua', vt. seesama, Suomen suku I 122.

28. *košù* jm., Wied *kozo* g. *kozo* (d) 'Haut (von Schlangen, Früchten etc.)', *kozu* ~ *kõzu* 'leere Hülse oder Schote, inwendig hohler, fauler Baum, fig. ganz abgelebter Mensch' < ?**kes(i)-oi*, millise tuletise põhitüvi ilmneb sõnaperes e. *kezi* g. *kee* 'leere Hülse, Schote', sm. *kesi*, *heden* 'cuticula corporis exterior, epidermis, G. Oberhaut', kaugemaist sugukeelist obs. mrd. (P a a s o n e n' i järgi, Mordw. Chrest. 75) *ked*, *käd* 'haut, fell, balg, leder; schale (an fruchten)'. P a a s o n e n, Beitr. 261 on e. *kõzu* ühendand sm. *kezu*-tüvega (sõnus *kesuin*, *kesyin* 'etwas altes od. uraltes; abgetragenes od. zerrissenes od. abgenutztes od. dünnes Kleid; zerrissenes Kleidstück; Lumpen'), mis siin oletatavat e. tuletusvõimalust ei tühista, vaid näitab ootamatu *kesi*-nominatiivtüvest pro *kete*-sõnatüvest tuletumise jälgi (*kesuin* < ?**kes[i]-uin*) ulatuvat tagasi vähemalt e.-läänesm. ühisaega. Tüvivokaali *o* ~ *õ* ~ *e* vahelduse kohta eestis vt. paralleele O j a n s u u' l, Vir. 1909 57, kuigi selle nähte astmevaheldusest seletamisega on raske ühineda.

29. *keṭ*, *keṭtõd* (n. pl.), *keṭto* (= *keṭtõ*-), millise sõnaperega S a a r e s t e EKII 137, alam. 3, on ühendand ka e. Wied. *kätt* g. *kätü* 'das Schelfern, Aufspringen der Haut', K e t t u n e n' i järgi < ?*kettoṭ (< ?**ket[te]-oi*, Mg.). Täpseks deminutiiv-vasteks on sm. *ketto*, *ton* id. ac *kesi*, vrd. eelm. 28. -*tt*- pro -*t*- võiks seletuda mingi juba algsm. kõikuvusega selles tüves (*kette*- ~ *kete*-), nagu neid paarkond tagasi ulatub isegi kunni sm.-ugri algkeelde (e. *kuus*, sm. *kuusi* < ?*kūti ~ mrdv. *koto*, vt. J. S z i n n y e i, Sprw. ¹ 33, ² 30) või koguni sellega, et *ket-t*- oleks lisandund mingi senni konstateerimatu *t*-lise tuletusainega (vrd. sm. *huono* ~ veps. *hond* < *hõnto* 'halb', sm. *vieno* ~ *vento* [vt. s. v. § 21], *hieno* ~ *hento*), või aga (? ?) *oi*-sõnade algse konsonanditüüpsusega, millest vt. § 25.

31. eL *kikko*- jm., Wied *kiko* g. *kiko* (d) Dimin. von *kikas* 'Hahn (auch an der Flinte)' < ?**kikk(a[hē])-oi*, millisele tuletisele täpne vaste lv. 4. *kik*. Kuna tema aluseks olnud *kikas* tüvisõnast Wied-il esineb veel *kukas* teisend ja muidugi salapäraselt eL, lv. *i* ~ eP *u* vaheldub 1. silbis (e. Wd. *kistuma* [d] = *kustuma*, lvSal S j W i e d *kistand* 'löschen', ? 110. lhk. 30 eL *tim* ~ sm. *tumma*), võidakas kõnesolevat *i*-list tüve teatud ettevaatusega identifitseerida üldlmsm. *u*-lisega (eP 43. *kuk* jne., vt. § 41), millest märku on äändnud ju K e t t u n e n, KodVok 16, alam. 1.

32. *kilü* < ?**kil(8)-oi*, sm-st siiakuuluvaks on ju T h o m s e n BFB 261 osutand *kilo* 'Fischbrut', *kilo-haili* 'Spratte'.

35. *kissu*, *kidsü* ~ *tidsü*, *tize* jne., Wied *kizu* g. *kizu* (kd) 'Katze, Mieschen', 'Lockruf für Katzen', *tiz* g. *tizu*, *tizo* (d),

tz g. *tzzi* (kd) 'Katze' lk-st seletuva *k* - (*k* >) *t* vaheldusega ning ootamatu pika-*z*-lisusega l. silbis <|**kiss(a)-oi*, millise deminutiivi põhitüve võimalikult osutab, sm. *kissa*, an 'felis catus, Katze' (muidu läänemeresm. keelis: lv. *kaš*, Sal *kašš*, e. *kass*, karj. *kazi*, aun. *kaži* vepsL [*<* aun.] id. — hoopis eritüvelised), mis oma korda võib olla germ. poolt laenatud, nagu suuliselt on tähendand Kettunen, vrd. roots. *kisse* 'Mieze, Kätzchen'.

42. *kuiķ*, Wied. *kuik* g. *kuigu* (D) 'Schwan' < **kuiķk(a)-oi*. Deminutiivtuletise aluseks olnud *a*-tüvi peegeldub sõnakujudes e. Ki *kuiķās* (-s-tuletuslõpp lääne-eestis analoogiliselt õige tavaline muidugi, vrd. *tiivas* pro *tiib* jm.), sm. *kuikka*, -*kan* 'scolopax arquata, Schnepfenart', 'colymbus arcticus, Tauchente', karj. *kuikka*, aun. *guikku* (tüvi *guikka*-) id. Täpseks deminutiiv-vasteks osutub sm. Renv teisend *kuiko*, on (< *kuiķko), lisaks vt. sm. 98. *Kuikko*. Muide vrd. e. *kuikama*, sm. *kuikuttaa* deskriptiiv-verb, milledest võib järeldada, et kõnesoleva linnunimetusegi tüvi on algselt hääle-deskriptiivne.

44. *kuķ* ja 45. *kukķū*, e. Wied *kukk* g. *kuku* (d) 'Frucht-knoten, Zapfen, Knospe', *pedäjä-k.*, *kūze-k.*, *kuke* g. *kukke* (A) 'Blüthe', *kuku*, *kukune* g. *kukutse* (d kd) 'süss, lieb', *kuku laps* = *pai l.* 'liebes Kind' < **kukk(a)-oi*, (*kuke* <) *-*ei* deminutiivsn. *a*-line põhitüvi tuleb esile sõnaperes vadj. Jp *kuķ* 'lill', sm. *kukka*, -*kan* 'flos, Blume', karj. *kukka* 'kukka; lelu', aun. (Seäm.) *kukas* 'kukka', *kukkaine* 'lelu'. Lv. 4. *kiķ* 'veeroos' siiaakuuluvuse võimalusest (*u* ~ *i*) vrd. äsja 31. puhul, sm. täpne vaste § 20 100. (*Liisko*)*kukko*. Semasioloogilise siirdumise kohta e. 'lill' > 'käbi' jm. vt. O j a n s u u, Vir. 1903 118, S a a r e s t e, LVK I 39 (viimasel uurijal ms. samast tüvest edasituletunuiks esitatud lv. *kukķār* 'Samenkapsel', e. *kuGura* ~ *kuķra* ~ *kuṽrad* 'Samenkapsel vom Flachs'). Teispoolt taas 'lill' > 'pai, armas' meelitus-sõnaks värvumine lk-s on kergestimõistetav seda enam, et karj. § 29 66. *kukki* sõnas on olemas sellele tähendusarengule vaste.

50. *lõivo*, *leṽvo*(*ķke*), *lõiv*, *lõṽ*, Wied *lõiv* g. *lõivu*, *lõive*, *lõivo* (d, SO) 'Lerche' < **leṽvo(ṽ)-oi*, -*ei*. Tüvi laenatud germ. allikaist, < **laiwa(-rikôn)*, vt. Bibl. Verz., eriti obs. Toivo Kaukoranta' kirjutist FUF XIII 64—73, kus lhk. 65—6, 71 on esitatud sm. kkl. vastad sellele sõnale vana kkl. lähteist Lnr-ini ja tema läänesm. murretes leiduvad (*leṽvo*[ne], *leṽvone* 'alauda arvensis', *leṽvone*[n] Edela-Soome, Satakunta) vastad ning lhk. 70 säält rahvaluule rännu kaudu koguni karj. rahvalaulesse tungind moondund *lievo* kuju; etümooloogilist vt. ka Ernst Lewy'1 FUF XVI 101—2. Kaukoranta l. c. lhk. 73 on katsund seletada e. *lõuke* kuju arengu teel

< *lejuke* < *lejuvuke*, kuid tõenäolisem paistab arengukäik *lõo(õ)kke* < *lõvoõkke < *lõjvoõkke, nagu näikse ka Ojansuu mõtlevat, Vir. 1909 59 — nõnda siis *õj* > *õ* (lääne-estis nõrgas vältes sagedane nähe: *leib* : *leva* < *leiva*, *tõotama* < *tõvotama*, vrd. sm. *toivottaa* jm.), kuigi siin vaevalt võiks tegu olla mingi O. oletatud algsm. diftongi astmevahelduse jälgedega.

51. *lil*, *läl*, Wied veel lisaks *liff*, *lell*, *läll* (tuletiselt lisandund *lelles*, *lilts* 'Blume') < **lell(ä)-ei*, **-oi*, ? **lill(a)-ei*. 1. sb. *ä - e - i* vahelduse kohta e. vt. Kettunen, KodVok 5, 14, vrd. ka eespool lhk. 22 *këttöd* ~ *kätt*, e. 52. *lel* ~ *läll*, e. 60. *meñ* ~ *mäm* jm. Siia kuulub vadj. 16. *лелло*, sm. Lnr *lelu* ~ *lilu* 'leksak, barnleksak', ingRos. *lilla* 'mängukann', viimane koguni *a*-list võimalikku põhitüve sisaldades. *-l - -ll-* e. seisukohalt mõistetav, vt. Kettunen, VKÄH 58, vrd. ka lhk. 22 arutlusi e. 8. *em* puhul. Semasioloogiline vaheldumine 'lill' ~ 'mängukann' näikse omane olevat paiguti e. murdeilegi (vrd. MMg *lilli* 'lapse mänguasi', samas tähenduses vist ka Saareste, LVK I 122 [Anseküla] *aññab lapsele lilli*) ja saab eriti usutavaks paralleelidega sugukeelist: vt. eelm. lhk. 44.—45. *kuķ* puhul esitatud karj.-aun. *kukka(ine)* samas kahes tähendusvarjundis, samuti aun. *boba* 'kukka' ~ karj. 8. *bobo*, *boboñe* 'lelu'. Säälsamas aruteldud 'lill' > 'mängukann' > 'kuku, armas' tähendusarengu kajastisena võiks viimaks siia kuuluda sm. Myn *lil|u, -u(n)*: *meijäm piñn lilu* 'kultu, kulu' (lapsele ml., hv.), Jlom *lilu, -u* ~ *lillu* (hv.) 'hellu, kulta, ystävä armas'.

52. *lel*, Wied. ka *läll* 'Vaterbruder' < **lell(õ)-ei* on võrrelda vahest sm. deskriptiivsõnaperega *lellu*, *un* 'palus aquis supernatans mobilis, zitternder Sumpf; inde molle quid e. c. bacca matura, etw. Weiches', *lellu-ihminen* 'homo mollis, effeminatus', edasi deskriptiiv-verbete *lellua*, *lellä* jm., Lnr-il lisaks koguni vormilt täpne deminutiiv-vastegi *lello* 'klemadt barn; sötunge; mälle (lelli)' (< *lelloj). Nii puhtdeskriptiivne, kui kõnesolev sõnatüvi ei näigi, peitub temas põline vähemalt lmsm.-volgasm. ühisaega tagasiulatav sugulusnimetus (ent äsjaste sm. sõnade siiakuuluvus semasioloogiliselt?), nagu on osutand Paasonen, Väh. Kirjelm. XXIV 19, Mordw. Chrest. 89, esitades tema vasted mordvast *lele*, *lefa*, *lafa* '(ä)lterer) bruder; jüngerer vaterbruder'.

54. *le|p* : *-ppü*, Wied *lepp* g. *lepu* (SW, A) 'Fuchs, rothes Pferd', < **lepp(ä)-oi* tähenduses 'veri, verivesi' ja 'punane, verekarva' lääne-estis ning selle murdeala edustajal e. vanas kkl-es G ö s e k e n 'il. Semasioloogilisena paralleelina vrd. Saareste' LVK I 266 esitatud e. *veri* ~ *verèv* 'punane' suhet, kuna ju tuletise aluseks olnud *lepp* g. *lepa* Wied-ilgi tähendab ka 'Blut (ausgeflossenes bes. von

Thieren), Blutwasser', sm. *leppä, pän* '1. betula alnus, Erle', '2. Sav. Carl. cruor, sanguis max. animalium, Blut (*läppä*)', millist tähendusvarjundit juba Ahlquist'ist pääle (SKR 83) on peetud algupäraseks, kuigi ka puunimena kõnesolev sn. ulatub mordvani *lep̄e, lepe* 'erle' kujul, vt. Paasonen, Mordv. Chrest. 89.

57. *luš* jm., Wied *luts* g. *lutsu* 'Quappe' < **lutso*l** (? *lutsu*) on ilmsesti deskriptiivne deminutiivsn., vrd. Suojk *luš*š*o*l** 'väike kala-poeg', Sun *kivimudžu* 'kividen a*l* elä*u* (pieni kala)', *kalamudžu* = *hieno*j*ne maim*j*ne* . . . (väike pime sama aasta kalamaim), obs. sõna häälik-kirjeldavuse reetvat karjTv *li*d*žu* 'pieni kalanpoika'.

59. *maim*, Wied *maim* g. *maimu, maime* (d) '1. kleiner Fisch, Fischbrut, spec. die kleinen Cyprinusarten', '2. Grünspecht (Gecinus viridis L.)' < **maim(a)-o*l**, **e*j**. Paasonen, Beitr. 6 ja Ojansuu, KAÄH 61 on esitand muist lmsm. keelist e. tuletise aluseks olnud *a*-tüvelisi vasteid: sm. *maiva* 'salmo albula, G. Stintenart' ~ *maima*, karjP *maima* 'onkisyöttö (kalanen t. mato)', ning seletand neis esineva *m* - *v* vahelduse, kuna Ralf Saxén juba varemini, FUF XII 110 (vt. ka Bibl. Verz.), on fikseerind selle sõnatüve germ. (< *maiva*-) laenupäritolu.

60. *mem, mäm* < **mem*m*e*j**, **-o*l**, liitund oma meelituslikule sisule vastavalt deminutiivide kilda, muidu hiliseks germ. laenuks osutatud Saareste' poolt LVK I 122.

65. *mustu*, Wied *mustu* g. *mustu* 'schwarzer Ochs' < **must(a)-o*l**, tuletund üldlmsm. adjektiivist lv. *mušta*, e. 'must, sm. *musta* jne. *mustu* 'hüljes' semasioloogiast vt. Looits, LRU I 194.

67. *nebu*, Wied *nõbu* g. *nõu* (SW) 'Geschwisterkind, Vetter, Base' < **nep(ada)-o*l**, millise tuletise põhisin. balti algupära on kinnistand ja muud lmsm. vasted esitand Thomsen, BFB 203, vrd. ka Setälä, ÄH 66. *o*l**-line deminutiiv-vaste ka sm. Lnr-il *neppo* kujul *a*-tüvelise *nevas, nepaa, nepas, nepain, neva* kõrval.

72. *näl*, Wied *näl* g. *näla, nälu* 'Schwager (Weibesbruder, Schwestermann)' < **näl(ä)-o*l**, **-e*j**, millise tuletise *ä*-tüvelist põhisin. vrd. e. g. *näla*, vadj. Ahlqv 139 *nälä* 'hustrus bror', sm. *näälä, län* 'frater uxoris, affinis, Frauenbruder, Schwager' ~ *näälämies (kyty)*, karj. *neälä* 'vaimon veli, lanko', aun. *neälü* (< *nälä*) id.

78. *peig* jm., Wied *peig* (*põig*) g. *peiu, peio* (d) 'Bräutigam', *p.-mäs* (*peid-m.*) id. < **peik(k*š*)-o*l**. Juba Ahlquist, Kulturwörter 208 (kuigi edasi *poeg* ja *peig* sõnade identifitseerimine sääl muidugi on põhjendamatu!), on sugukeelist siakuuluvaks osutand lv. 'das genuine *peikilmies*, worin das besagte (scil. *peig*, Mg.) estnische Wort als erstes Glied vorzukommen scheint' (sn. esineb

lvSal-s SjWied järgi tähenduses 'Bräutigam'), kus *-il* on läti laensõnadega (vt. Thomsen, BFB 106 lv. *-il* < lt. *-elis* jm., nagu *ambil* 'lille õxe' = lt. *ambelis*; *-elis* peioratiivtuletise kohta lätis vt. J. Endzelin, Lettische Grammatik 251) kodunend lv. deminutiivsuffiks. Lv. sõnakuju *-k-* tuleneb ilmselt *-kk-*st (vrd. näit. lvSal SjWied *peigil* 'Daumen' < *-k-*, sm. *peukalo* jne.), nõnda et e. *-g-* < *-k-* üksikkluusiili võiks vahest sekundaarseks pidada. Viimasel puhul saaks kõnesoleva e.-lv. sõnaperega ühendamisele tulla tugevasti küsimusmargistatult sm. 169. *peikko* pere. Semasioloogiline areng 'peik' > 'peigmees', mida tuleks oletada, oleks küll võõristav, kuid siiski usutav e. põliste naimisviiside (obs. naiseröövimine, -,tõmbamine", mida näit. puudutand T. I. Itkonen, Suomensukuiset kansat 74) seisukohalt.

80. *põl* jm., Wied *põll*, *põll* g. *põlli* (d) 'Schürze' < **pell(a)-ej*. Sellega võiks ehk ühendada sm. *pellava*, *pellain* jne. 'lein' ning selle lmsm. ning kaugemate sugukeelte vasted (täendusarenguga 'nõges' > 'lina'), mis on esitand Paasonen, SUSA XXX, 22, 1—7, ja mis Rapola' poolt Diftg. 222—224 sm. keele alalt esitatud materjaliga täiendatult ulatuvad tõendama lmsm. **pella* (< **pēlna*) põhitüve olemasolu. Täendusliku arengu 'lina' (> 'linane riie') > 'põll' paralleelina vrd. sm. *esi-vaatet* l. *-liina* 'praecinctorium', kkl. *esiliina* id. ~ sm. *liina*, an '1. Abol. linum crescens l. nondum netum (*pellava*), nec non textum linteum, Flachs, Leinwand', '2. Sav. cannabis, Hanf'.

81. *perü*, Wied *peru* (d *pero*) 'Dämlichkeit, Rausch, Starrköpfigkeit' = *põru* 'verwirrt, dämlich, zerstreut, scheu, stätisch, starrköpfig' < **per(ä)-oj*, edasi vrd. § 30 karj. 120.

82. *pilguni*, *pilgeni* jm. < **pilkk(a)-oj*, **-ej* (**pilkkoinnik*, **pilkkējinnik*). Saareste' seletus sellele sõnaperele EKirj. 1918/1919 (XIII) 279—281 lähtub Läänemaa *piirdeni* kujust, mille lauserõhutes moondumisest oleks saadud kõik, muud. Selle kitsa-alalise sõnakuju põhjal teisi laiemalt muu e. keele ala käsitavaid vorme (*r-l* vahelduse illustreerimiseks aga küllalt häid paralleele Saareste'l l. c. lhk. 281) anormaalselt kulunuiks pidada tundub kohatuna, kuna viimastega ennast hästi annab võrrelda e. Wied *pilkane* g. *pilkase*, *pilkatse* (*pilkne*, *pilgine*) 'mit geschlossenem Augen, dunkel', *pilkane pime* 'stockfinster, stockblind' ~ *pilka pimme* (d). Et Wied tõlge üksikult mittetarvitatavale adjektiivile käesoleval juhusel on kunstlik, selgub juba tema sm. vasteistki *pilkkoinen* ~ *pilkoinen*, *isen* 'merus, haud mixtus e. c. aqua, lauter', *pilkkoinen pimiä* 'tenebrae spissae', Lnr-il lisaks veel *pilko pimiä* 'aldeles mörk, stickmörk', *p. vesi* 'rena vattnet' (< **pilkoj*). Vahest pole

liigjolge edasi võrrelda nendega sm. *pilkku, kun*, (Savo) *pilkka, kan, pilkko, kon* (< *o_i) 'macula minor, Fleck, Klecks', karj. *pilkka* 'pilkka (hevosella otsassa . . .)' sõnaperega, mis Bibl. Verz. järgi ise võiks olla germ. laen ja millest *a*-tüvelised on võind olla kõnesoleva o_i-deminutiivi tuletumise aluseks. Nõnda siis vahest *pilguni täis* = '(viimase) täpini täis, punktipeält täis'. Semasioloogiliselt vrd. vn. точно 'täiesti, punktipeält' ja точка 'punkt', saksa *pünktlich* ~ *Punkt* sn. vahekorda.

83. *pisü* jm., Wied *pizo* g. *pizo* (d) 'Funke', *pizo-hand* 'Drache', *p. sölane, sölane kui p.* 'brandsalzig, sehr schar salzig', *pisk* g. *pizu, pizo* (d) 'Funke', *pisk-händ, pizu-h.* 'Drache' < **pis(a)-o_i*. Vrd. edasi e. *pizar* 'Tropfen', sm. *pisara, pisaret, pisar* 'gutta aquae, lacrymae, Tropfen', *pisa, pisama* 'pustula, papula' in cute, lentigo, impetigo, Hautflecken l. Bläschen', v. *pisooan, sota* ~ *pisaan, sata* 'stillare l. rorare incipio, zu tröpfeln anfangen', sm. Laih 119 *pisko* (< *pis-k-o_i) 'pisara'. Nendest ilmneb mitmeti edasituletund, kõnesoleva e. o_i-deminutiivi aluseks olnud algsm. *pisa* nominaaltüve olemasolu. Kaugemalt see on verbaaltüvena *P a a s o n e n*'i poolt Mordw. Chrest. 110 tõestatud mrd. verbis *pižems, pižams* 'regnen'. Igatahes juba Ahlquist SKR 36 on sm. *pisara* sn. tuletumise põhitüveks pidand e. *pisk* (selles muide *k* hilisanaloogiline Setälä, ÄH 118 seletatud viisil või vrd. eelmist Laihia kuju) sõna. eL-s tuleb oletada tähendusnihkumist 'pisar, tilk' > 'väheke, natuke' > 'tulesäde, -kübe'; vrd. eP *tiba* 'Tropfen, Regentropfen' ~ eL *tsipakene* (d) 'ein kleines Wenig, Bischen' ühelt ja e. *kübe* sn. kaksiktähendust (= 'tulesäde', vrd. sm. *kipuna*, ja 'raas, iva') teiselt poolt.

85. *punò* jm., Wied *punu* 'rother Ochs' < **pun(a)-o_i*, millise tuletise aluseks olnud *puna* tüvisn. vasteid sugukeelis kunni mordvani vt. *S a a r e s t e*'1, LVK I 266, ugri keelteni (ung. *fan* 'pubes' jne.) *S z i n n y e i*, NyH⁶ 139.

86. *päits* jm., Wied *päits* g. *päitse* (? < *päitsejn), (*päitsu*) 'Blässe, weisser Vorderkopf (des Rindviehes), so gezeichnetes Pferd' < **päits(e)-o_i*, ? **-e_i* ootuspäraselt tuletund e. *-päine*, sm. *-päinen* jne. adjektiivist, mille tüve *-ts-* hääliksääduslikkusest vt. Setälä, ÄH 184—6.

92. *Siim* jm., Wied *silm* g. *silmu* 'Neunaug, *Petromyzon fluviatilis* L.' < **silm(ä)-o_i* tähendusarenguga 'silmake' > 'silmakala' (vt. § 45), selle tuletise põhisn. sm. *silmä* jm. vasted sugukeelis kunni samojedini leiduvad *P a a s o n e n*'i Beitr. 212.

94. *tarò* jm., Wied *taro* Bienenstock' < ? **tar(ð)-o_i*, vahest deminutiiv-vaste sõnale Wied *tare* g. *tare* (bes. S, pt und d) 'Wohnhaus,

Stube, Saal, Halle, Kirchenchor', SetuS (Pn.) *tarē* 'tuba', KraasnaK 26 *tare* id., *tarō alune* 'esimene kord majal (Mg.)'. I. M a n n i n e n ' i EK V 18 antud semasioloogiliselt igati vastuvõetav kõnesoleva eL sn. seletus lt. laensõnaks (< *dravū*) kohtab häälikulisi raskusi, sest selle juures peab eeldama ebatavalist metateesi *travū* > *tarou* ning viimasel korralgi oleks just eL-s, vähemalt paiguti, siin oodata *v* püsimist (obs. Wied *arv* g. *arvu* ~ eP *aru*, [taru~] *tarv* g. *tarou* 'ein Ochsenname' jm.). Sellepärast peaks lubatud olema üles võtta tema *tare*-sõnast tuletumise küsimus, seda enam et viimase esinemisala *tare* 'Stube' kujul (vt. -vadj. Ahlqv ja Ahlquist, Kulturwörter 105) ulatub koguni eestist kaugemalegi, vadjasse. Muidugi ei pea paika Ahlquist'i viimaksmainitud kohas tehtud *tare* ja e. *tara*, sm. *tarha* sõnapere rinnastus, pigemini võiks juba kõne alla tulla M. J. Eisen'i suuline (Kettunen'i suulise tunnustuse saand) oletus, et e. *tare* < saks. *Darre* 'kuivatusahi; rehi', kuid kõige võimalikum, et siin peitub miski lmsm. keelte põline, etümoloogiliselt senni tume elamunimetus. Kui Ahlquist'i vadj. andmeidki mitte usaldada, siis Kettunen'i ülestähendatud vdjl *tarē*'sauna' (? *tarēj ~, ?või ehk ka esitatud e. *e-*, *ę-*, *ǫ-*lised kujud lähevad tagasi *-ej* diftongile) omapärase mainitud saksa allikast vaevalt seletuva tähendusega kindlasti viitab sinnapoole. Aga isegi soomest on esitatud siia kuuluvaks (kuigi õige küsimusmäärgilisi) vasteid, nimelt hämar *-taro* kohanimesedes *Alastaro*, *Hakostaro*, *Ylistaro* ja van. nm. *Taro* läänesm-s, vt. Kustavi Grotenfelt albumis Historiallisia tutkimuksia J. R. Danielson-Kalmarin täyttäessä 60 vuotta lhk. 208, 216—7.

95. eP *tal* jm., Wied *tall* g. *talle* 'Lamm' < **tall(s)-ej* deminutiivsõnaga on õigusega Saareste' poolt LVK I 58 rinnastatud sm. *tallo* 'einjähriges Schwein' (tema lisaesinemisi murdeis vt. sm. 238.), lugedes mõlemaid neid ühiselt 's.-ugri deminutiivse *i*-suffiksigi tuletatud sõnade hulka'. Lisatagu ainult veel varemini Wichmann'i poolt FUF XI 264 (sääl samas juba kõrvutatud ka esmakordselt e. ja sm. sõnapered) küsimismärgiga siia kuuluvaks märgitud kaugemate sugukeelte andmed: sürj. *džulej*, *džul ęš* 'stier, bulle', *džulej porś*, *džul porś* 'unverschnittener Eber', mis viivad kõnesoleva tüve tagasi lmsm.-permi ühisaega.

100. *tillü* jm., Wied. lisaks *till* g. *tilli* '1. mere-tillid (NW) kleine Eisschollen', '2. = *tilder* Pihlschnepfe (*Totanus glottis* L., *T. ochropus* L.)', '3. (d) Blase, Schwimmblase (der Fische)', '4. (~ *till* g. *tillu*) männliches Glied', *kuhja-t.*, *koka-t.* (verächtlich) 'kleiner Schober', *till* g. *tillu* (*tille*), *tillo* (d) (*tilu*) 'klein', *tille* g. *tille*, *sār t.* (D) Mittelfinger', *tillo* (d) 'kleines Kind, Puppe', *tillu* (P) 'weibliches

Lamm, Mutterlamm', *tillu, tillut* g. *tillu, tilluti* 'Bachstelze', *tilu* 'Penis kleiner Knaben', *tsile* (d kd) 'Lamm, Lämmchen', *tsile tsile* (Lockruf für Lämmer) kõik < **till(8)-oi*, **-eĵ*. Häälikulisest küljest pole takistusi kõigi esitatute rinnastamisele: -l-~ll- kohta vt. lhk. 24 51. *lil* puhul, *ts-eL ~ t-eP* vastastikkusest kattuvusest vt. O j a n s u u, KAÄH 45—7, -e (eL)~ -o, -u vaheldus reedab selle sõnapere -oi-~ -eĵ- sõnade liiki kuuluvuse. Isegi S a a r e s t e' avaldatud (milliselt alalt?) *tirr*, Kihlk *tir* kuju siia arvamine peaks olema lubatav sõna deskriptiivset meelitusilmet silmas pidades. Semasioloogiliselt aga on käesolev sõnapere haruldaselt kirju: '1. väike (asi)'; '2. (mingi) väikese linnu nm.'; '3. (väikese) sõrme nimetus'; '4. tall, väike lammas'; '5. rakk, põis'; '6. penis' (vrd. veel ka Wied *tifs*, MMg *tills* 'pueruli penis'). Kõiki neid varjundeid oleks võimalik tuletada esimesest deskriptiivliitsn. kaudu nagu *linnutill*), *lambatill* jm. > abstraherund *till*. Teispoolt on aga W i c h m a n n FUF XI 265 katsund kunni permi keelteni hoida lahus e. *till* 'klein', sm. *tillukka* 'kurzes, dickes und rundes Kind', (lisaks vrd. Maan *tilli* 'viinapikari', *tillukka* 'pikku lapsi': *tytönt.*), sūrj. *džola, džela* 'klein, kurz, klein gewachsen' ja (vt. ka FUF XV 21) e. *tsile, tillu* 'lambatalle' tähenduses, vrd. sm. *tilli* 'zicklein (weibchen)', sūrjP *džel*, (dem.) *dželka* 'lamm, lämmchen' ning kolmandaks FUF XI 254—5 isegi eL *tsilli*: *t.-sõrm* 'kleiner finger', sūrj. *tsal, tseli* id. jm., millisele viimasele rinnastusele küll P a a s o n e n, Beitr. 211 ei osuta poolehoidu. Ent linnunimenagi (*tillo, tiil*) sellel sõnal näikse tüve-vasteid olevat väljaspool e. keeleala: ?lvSal *telki* 'Bachstelze, Motacilla alba und flava L.' (< ? *tillikajnen*), ingRos (A. A n g e r j a järgi) *tillu, -un* 'перр (вн. кулик).

101. *tibü*, Wied *tibi* (kd) 'Hühnchen', *tibo* (d), *tibu*, *tsibine* g. *tsibize* (d) id., *tibi*, (*tsibe*)-*häniläne* (d) 'Bachstelze' rühmas o-, u-, e-lised sn-kujud < **tip(a)-oi*, **-eĵ*. O j a n s u u KAÄH 42 on nendega ühendand sm. *sipi* 'tringae species, Kybitzart', aun. *tsibi* 'tiisti, sipi', millele lisaks vrd. veel kindlamini siiakuuluvat sm. *tipo ~ tipu* 'vox vocandi gallinas, Wort Hühner zu locken', HalT 16 *tipu* 'lint. imarrenimi' jm., sm. 242. (säälne Häme *tipa* võiks koguni osutada deminutiivtuletise põhitüveks), vepsEN II 46 *i tsipūd* 'poikiakin' (kanal, p. pl.; siin aga võimalik ju vn. *цыпленок* kanapoeg' sn. mõjustus). N e u s 'i rhvl. 'Sproß' tähendusvarjundi puhul vrd. Wied *paju-tibu* 'Weidenkätzchen', mille (pro oksa) otsas luulekeeles juba küll võib istuda tihane. Kolmandale semasioloogilisele varjun-

1) Ka vastava linnu häälituse kirjeldamine on muidugi kaasteguriks olnud selle sõna juures. Ki-s öeldaksegi: *tiil* häälitsevat *till-till*.

dile, rahanimetusnüansile (lääne-e.: Göseken'ilt ja Torist noteeritud) on ka Wied-il vaste *tibu* g. *tibu* 'Ferding, Timpf, Weisser', mida häälikuliselt küll kuidagi ei sobi pidada laenuks saksa keelest (vastav *Timpf* sõna sääl ongi andnud ootuspäraselt e. *timp* g. *timbu*). Selle juures ei puudu huvitav võimalus lähtuda 'kana(poeg)' tähendusest, nimelt on võidud(?) viimast teatud maksusuhteis võtta arvamisaluseks (näit. papimaksude puhul?), nõnda et ta kitsamal alal võis üle kanduda vastavakaliibrilise rahaüksuse nimeks, nagu see näit. on juhtunud *orav* aga sugukeelis (prof. Margi lp. keele loengute järgi Tartus 1927 I sem.): Koola-lp. *viđerrev* 'orav; kopik', tšer. *ur* id.

102. *tiĭ*, Wied *titt* g. *tita*, *tite*, *tiff* g. *titi* '1. Puppe, fig. kleines Kind', '2. Penis (bes. von Knaben)', *tita*, *tifa* (d) 'Püppchen, kleines Kindchen (tadelnd auch von Erwachsenen)', *titi* 'Hodensack, Scrotum' sn rühma *o-*, *u-*, *e-*lised kujud < **titt(a)-oi*, **-ei*. Sõna võiks olla slaavi laen, vrd. vn. *дуня*, *дунѣ* 'младенець, ребенокъ,...' (Dal'), nagu on arvand ju M. Veske, СФКО 211, kuid *oi-*, *ei-* deminutiivsesse mугanend, laenuoriginaalilt päritud tähendusega, mis hiljem eufemistlikuks nimetuseks on võind saada penisele. Huvitavalt just viimane sekundaarne tähendusvarjund näikse levimisvõimeline, obs. sm. Lnr *titti*, *titin* 'leksak (*lelu*, *peikko*), = *tiitti*' (*tiitti* 'manslem'). Kui see laensn. peaks olema algsm-aegne (esineb pääle e. ja sm. veel vadj. Jp-s *tifi* 'titt; nukk' kujul), oleks sm. *t*-line snkuju algupärasemal häälikastmel (vt. Mikkola, BWS 56—57), e. ja vadj. *t*-lised sellevastu sekundaarsel.

110. *tõmmü*, Wied *tõmm* g. *tõmmu* (d), *tõmmu*, *tõmu* '1. (dunkel) rothbraun, Schweissfuchs', '2. eine Art Seehunde (= *mere-noff*)', *tim* g. *timmu* (d) id. < **tumm(a)-oi*,? **tëmm(a)-oi*. Vrd. samatüvelisi e. *tume*, sm. *tumma*, millised kõik ühiselt põlvenevad balti *tum-* (*tim-*?) tüvest Thomson'i järgi, BFB 227, kuna *u* ~ *õ* vaheldus e. 1. silbis on kohalikku laadi, vt. Kettunen, KodVok 9—10. F. Äimä' poolt esitatud TytÄ 33 *tomu* 'käyt. tumman ruskean lehmän nimenä, hallavan musta' < e. rannamurdest laenuna, vt. Ojansuu, SKTT 191.

111. eL *tsödze*, eP *söšsèD*, *sosè*, *söse* jm. < *(*t*)*se(t)s(are)-ei*, deminutiiv-vaste sõnale *sösar*, mille sugukeelevasteid vt. Saareste'l, LVK I 126. Affrikaatne kõrvalkuju **tseŕsa-* (Ojansuu, Vir. 1910 142 *tši.džakene* 'sisko') eL-s on meelitus-sõnas ootuspärane, võimalikult ju algsm-st pärit ja mujalgi vasteid omav (vrd. karj. 161., aun. *tšidžoi*, veps. 52. *tšitškoi-*), nagu arvab Ojansuu, l. c. 141, või aga mitmel pool lmsm. keelis eraldi tekkind, nagu see oleks mõistetav

Kettunen'i LVHA I 70—71 antud affrikaatide tõlgitsuse järgi. Viimasel korral aga sõnaseesmine e. -*ts*- siiski vist on olnud ju ühiseestiaegne (vrd. eespool lhk. 20—1 14. *õdõ* puhul!), mis eP-s andis hääliksäädusliku -*t*-(> -*D*-), eL-s, vähemalt osalt, selles sõnas *s*—*ts* > *ts* — *ts*, mis ei dissimileerund edasi > *h* — *ts*. Nõnda saadud **tse**ts*-kujust oleksidki alguse saand kõik eL (*t*)*s*-lised oodatavate *h*-liste asemel esinevad sõnavasted.

113. *u**pp**õ*, Wied *upo* g. *upo* (d, kd) Dimin. von *upin* 'Apfel', < **u**pp**oi*, hilisgeminatsioonilisest *u**ppin* < *upina* põhisõnast.

115. *u**l*, *u**l* jne., Wied *ute* g. *utte*, *ufe* (d), *utt* g. *ute* (*uta*), *utu* (D, W) 'Mutterschaf', *utu utu!* (Lockruf für Schafe) < *utt(*s*)-*oi*, *-*ej*, milline tüvi konstateeritav ka sm-s *uttu*, *uttun* 'agna femina ovis, weibliches Lamm', Lnr *uitti* id., *uti uti*, interj. 'tillrop för att locka får', Mets *utti* 'emälamma' (hl.), selle vasteid kaugemaist sugukeelist esitand Setälä, FUF II 223. Eestist on huvitav siia kuuluvaks märkida pääle äsjanähtute veel Sa a r e s t e' poolt LVK-I 60 hämaraks tunnustatud Muhu ja Põhja-Läänemaa *u**l* : *u**l*l'i 'Verrat, Eber', kus sündind semasioloogilise arengu 'lambda(talle)nimetus' > '(mingit liiki) seanimetus' paralleelina võrreldagu lhk. 28 sm. *tallo* (siga) - e. *tal*.

122. *Äio*, Wd *äi* g. *äio* (d) = *äiätär* = *kuradi emä, jüda tütar*, (*äiole!*.. zum Henker; *äio kaih, äio mure!* thut nicht, schadet nichts, *äi tedä tēd* weiss der Teufel) < **äi**i*(*ä*)-*oi*, mille põhisn. *äi* (< *äi**i**ä*) semasioloogilise arengu ja sugukeelevastete kohta vt. Sa a r e s t e, LVKI 119. Samatuletuslik derivaat sm-ski Lnr *äijö* = = *äijä* 'farfar, morfar, ...'. Krohn, Suomalaisten runojen uskonto 254 konstateerib järgmiselt tähendusarengut: „Kaakkois-Virossa on myös ukkosen nimitys *Äi* saanut paholaisen merkityksen“ ja rinnastab siia sm. rhvl. samafunktsioonilise (s. o. kuradinime) *Äijä, Äijö* sn. Muidu vt. Mg., EK VI 67—69. Nõndaviisi pole kahtlust, et Gutsi *Hei* = *äi*, s. o. pole mitte *h*-alguline, ega kõnesolev eL moodustis või kuidagi kuuluda ühte sm. sõnaga *häijy* 'malus, pravus, malignus, moribus iniquus... , untauglich, schlecht, boshaftig', milline, asso-tsiatsioon võiks tekkida esitatud *h*-lise sõnakuju puhul. -*ej* > -*e*-gi lisaks tõestatud: Wied *äi* g. (*äia* -) *äie* 'Schwiegervater, auch Grossvater', Sa a r e s t e l. c. 4 *äijē* (*vihm*) 'müristamise', lhk. 3 *äijēkkene* 'Donner' (ilmsesti Alutaguselt Kettunen'i suulisil andmeil).

124. *ämü, äm* < *ämm(*ä*)-*oi*, millise tuletise põhisn. e. Wied *ämm* 'Schwiegermutter, auch: Grossmutter, Hebamme, Bademutter', lv. SjWied *ämm* pl. *ämmäd* 'Ammē', *armas äma* 'liebes Mütterchen', sm. *ämmä, än* 'anus vetula, inde Caj. avia, avita, al. uxor,

altes Weib, Grossmutter, Eheweib'. Sml ja karjP *oi*-lise tuletusvaste kohta vt. § 21 sub voce *ämmö*. Sõna laia, ilmselti taganemistendent-silist e. levimisala silmas pidades on tõenäoline tema põlisus eestis, võib-olla koguni kunagine ülddeestilisus. Seda raskelt-usutatavamaks saab tema ühendamine (S a a r e s t e' poolt, LVK I 148) sm. *hämö* 'frühreifendes Saatkorn...' sõnaga, kuna viimane on kahtlemata juhuslikku algupära, kesteab puhtdeskriptiivne moodustis (obs. tema häälikkirjelduslik paralleel *hömö*!) või ehk miski lastekeeliskirjeldusliku süge sõnast sm. *härmä, än* 'pruina ex vaporibus congelatis, Reif'. Siinse seletuse juures eeldatav kirjeldav tähendusnihkumine 'ämmake, eideke' > '(eidetaoline) saad' peaks mõistetav olema eriti, kui arvestada sama eseme nimetamist 'nukuks' (S a a r e s t e, l. c. 146, 148 *nu/k*: *-kkü*, mida vist küll ei tule seletada 'vorstehende Ende' tähendusvarjundist — viimane oleks ju *a*-tüveline —, vaid tähendusest 'Puppe') eestis, 'härjakeseks' (*härkäne*) ja seakeseks (*sikaïne*) ingRos-s (vrd. ka § 21 sm. *nokko*), eriti aga et kogu põhjapoolsel Venemaal (D a l'i järgi) viljahakki nimetatakse бабка 'eideke, ämmake'. Või koguni *ämü* jm. eestis slaavi tõlkelaen?

Muude e. üldloetus § 4 esinevate *oi*-, *ei*- sõnade etümolooilist arutelu vt.: nr. nr. 87. *pääzo*, 116. *veljo*, 121. *värb* — vadj. § 17; nr. nr. 15. *iru*, *hir*, 16. *il*, 17. *ittü*, 22. *käk*-, *kaķ*, 23. *kakk*, *kakü*, 33. *kilè*, 34. *kirü*, 40. *koü*, *köü*, 71. *nukke*, *nukku*, 75. *paŋg*, 90. *Robbe* (= *robè*), 91. *rušč*, 123. *eiť* — sm. § 21; nr. nr. 30. *keisö*, 106. *tõrdu* — karj. § 30; nr. nr. 6. *ařm*, 9. *onü*, 13. *obü*, *hobü*, 18. *isü*, 36. *küiť*, 37. *kol*, 38. *kolü*, 39. *kovü*, 43. *kuķ*, 47. *kägü*, 48. *lauķ*, 53. *lõmmè* (g. sg.), 56. *luik*, 66. *neĩĩü*, 84. *puľ*, 89. *řebò*, *rebü*, 94. *tať*, 96. *talü*, 112. *ukku*, 120. *Viru*, *virü* — § 41. Isikunimede tuletumisest, mis esinevad numbrite 1., 2., 3., 4., 5., 7., 12., 19., 20., 21., 24., 25., 26., 46., 49., 55., 58., 60., 61., 63., 68., 74., 76., 77., 79., 88., 98., 99., 104., 108., 109., 117., 118. ja 119. all vt. § 15. Üldloetellu võetud hiliste deskriptiivsõnade — nimelt nr. nr. 41. *kronu*, 64. *möld*, *molü*, 69. *nosü*, 70. *nořsü*, 73. *oĩs*, *ořsü*, 93. *suksü*, 103. *toģü*, 105. *tobü*, 107. *tosü*, 114. *uřo* — vt. § 48.

§ 6. E. *oi*- *ei*-sõnade häälikulise külje arengut § 4 esitatud materjali põhjal vaatlusele võttes paistab silma kõigepäält, et suurel hulgal juhtusid sg. n. absoluutses lõpus e. keelele omase lõppkao tõttu pole kummaski suffiksisteisendist jäänd jälgegi.

Nõnda *-oi* > 0: 2. *An(n)*, *aň*, 5. *Ants*, 6. *řrm*, *ařm*, 7. *Ell*, *eľ*, 12. *ĩĩň*, *eň*, 15. (Jäm.) *řr*, (Vastl.) *hir*, 16. *il*, 19. *řäk*, *řoak* jne., 21. *řuk*, 22. *řač*, *řač* (= *kaķ*, vana kkl.), *kaķ*-, *kaķ*, 23. *řač*, *řačť*, 27. *řert*, *Kärt*, 29. *keť*, 30. *küĩřs*, 34. (Saarem.) *kiri*, 35. *ķřs*,

36. *Kuiht* (= ? *küil*, ? *kiut* vana kkl.), *kūt*, *küit*, *kiüt*, *kiut*, *küit*,
 37. *kol*, *kol*, *kol*, 42. *kujk*, 43. (Müll) *Ruf*, (Horn) *Ruf*, (Kuus)
kuk, 44. *kuk*, *kukk*, 48. *lauk*, *layk*, *Lauk*, 49. (Halj) *Lien*,
 (Jäm) *lên*, 50. *Lõiw*, 54. *lep*, *lep*, 55. (Ki) *lis*, (Pu) *Lis*, 56. (Jäm,
 Kihlk) *luik*, 57. *Luš*, *luš*, *luts*, *luš*, 59. (Halj) *maim*, 61. *Mats*,
 63. *Mit*, *mik*, *Mik*, *Mikk*, 66. *neid*, (WerroE) *neid*, 71. *nuf*
 (= *nuk*), *Nuf*, *nuk*, *nukk*, 72. (KodVok) *niäl*-, (Virum.) *Nääl*,
 74. *pap*, 76. *pēp*, 77. *Peet*, *piet*, *pēt*, 78. *peig*, *peid*-, *peil*-, 84. *pull*,
puļ, 86. *päits*, *päits*, 88. *Rein*, *rejn*, 91. *rušč* (= *rusk*), 92. *Silm*,
šilm, *šilm*, 99. *Tiit*, *tiit*, 100. (Ki) *tiil*, *tir*, *til*, 108. *trin*, 110. *tõm*,
 118. *vit*, 121. *Wärb*, *vārb*, *vārv*, 122. (vana kkl. *äi* =) *Sei*, 124. *ām*.

Samuti ka -ei > 0 juhuseil: 8. *em*, *eñ*, 25. *Kai*, *kai*, 40. *koñ*, *kõõ*,
 (pro *koñg etc. *o*-tu kuju nominatiivi üldistatud oblikvakäändeist nagu
 g. sg. *koñuè* jm.), 43. *Ruf*, *Ruf*, *tuf* (vana kkl., = *kuk*), *kuk*,
 50. *lõiv*, 51. *lill*, *lil*, *läl*, 52. *lell*, *lel*, 56. *luic*, *Luic*, *luic*, *luik*,
 58. *Mai*, *mai*, 59. *maim*, 60. *Mal*, *Mall*, *mal*, 62. *Mem*,
meñ, *māñ*, 72. *nāl*, 75. *Panj*, *pañá*, *pañg*, 80. *Pol*, *Pol*, *Pöl*,
pöl (= *pöl*, vana kkl.), *pol*, *pöl*, *pöl*, *pöl*, 94. *Taat*, *Taet*, *tāt*, *taet*,
tāt, *elpat*, *toat*, *tuat*, 95. *Tal*, *tall*, *tal*, *tal*, 102. *titt*, *tiit*, 111. *sõts*,
 115. *ut*, *ut*, 123. *Eyt*, *Eit*, *eit*, (-*eit*, vana kkl.), *eit*.

Diftongi järelkomponendi *i* kadu (kõigil esitatud juhuseil päälegi
 rõhutus silbis) on olnud õige varane, mõningais tingimuses võib-
 olla ju algsm. ajajärgu lõpupoole nähteid (vrd. § 43). Nõnda siis -*o*, -*e*
 (resp. -*u*, -*e*) sn. lõpul, nagu iga lahtise silbi vokaal sn. teises silbis
 esimese pika olles, allus hääliksääduslikule lõppkaole, vt. *K e t t u n e n*
 KodD 187, VKÄH 86, 88, 98. Loomulikult see häälikseis valitseb
 ju vanimaist keele mälestusmärgest päale: Müll *Ruf*, Stahl *Luš*,
luic, Gutsi *Rac*, *Lõiw*, *Gös*¹ *nuf*, Horn *Nuf*, *Mal*, *Mit*, Helle *Un*,
Mai, *Mats* jne., läbibstab e. elavad murded äärmisest põhjast (Kuus
Añ, *il*, *kuk*, *tiit*, *tāt*; vrd. ka EK III 36 järgg. *L i n d a P ä r d i* esitatud
 ainestikus alati lõppkadu: ess. sg. *lapsen*, *kõñs*, *lõñl*, *velg*, *terv* jm.)
 kaugeimate lõunapunktideni (Vastl *hír*, SetuS *leñ*, *lõiv*, *luik*, LutsiK
lell, SA *luts*, jm.) ja läänepoolseimalt Läänemere rannikuilt (Jäm
ir, *lên*, Rg *kiri*, *kuk*, jm.) Peipsini idas (Kod *luik*, *kuk*, *pēl*).

§ 7. Ainult soomepärase Kirde-Eesti rannamurrakud näi-
 tavad enda iseloomule omast lõppvokaali püsimumst, nõnda näit. Halj
kirju, *kukke*, *nukke*, *peigu* (- *peigmies*), *Pekku*, *Tiiu*, *Triinu*,
Truuttu, *utte*, *Viiu*, VirN *laukku*, *lille*, *luikke*, *maimu*, *mikku*, *eitte*,
 veel kindlamini aga Vaiv rannamurrak: *kaije*, *kiutto*, *kolli*, *kisu*,

¹ *Gös Lepo* on ilmne lausenäitest abstraheritud sg. partitiivikuju.

laukku, mikko, nukku, polle. Sellega kõrvuti, aga nähtavasti sise-
maa poolt tehtud ülestähendusis (niisugused näikes olevat N. O d r a
andmed Vaiv-st) või aga säält poolt rannikukeelele avaldunud
mõjust tingitult tihti võib kohata lõppkaolisigi vorme: Halj *Ants,*
arm, kukk, lauk, memm, Tiit, taat, tall, poll, pull, Rein, VirN
näl, tal, Vaiv mik, tal jne. Lõppvokaali püsimume kõikuvuse kohta
üldse kõnesoleval murdealal lisanäiteks vrd. J. Margi ülestähend-
dusist Halj. *kallaspuolikku, kandu, kapp, kaun(a), karikka, kasvu,*
keppi, kuitsikka, kulmu - kanerik, kuld, nahk, rapin jne.; A. V a i g l a,
EK V 19—30 Vaiv.: *kokka* 'konks', *uõno* 'paha, kõhn, lahja', *ursti,*
'voodilina' *-kuřdik* 'tapp', *pořmur* 'raasuke, kooruke' jne.

Selle kõrval täiesti ootuspärane on ka lõppvokaali püsimume
värsivormiga kaitstud (sellest juba Veske, ERL I lhk. X) arhai-
lises rahvaluulekeeles, kus lõppkaolistega kõrvuti tulevad ette nomi-
natiivid sg. nagu *keřsõ, kissu, kukke, lauko - lauku, luike, Maie,*
memme, neidu, nukke - nukku, pangi, peigu, Paskõ, päitso, talle, ukku.

§ 8. Kuid samal ajal esineb lõppvokaal veel suures hulgas
e. üldloetelu sõnu ka lõppkao alal, väljaspool e. kirdemurdeid ja
rahvaluulekeelt, kuigi juba erilisis tingimuis — kinnise silbi tüve
vältes, populaarselt väljendudes nominatiiv genetiivkujulisena. Nõnda
Kuusalus, kus puudub muidu üldeestiline puhtkvantitatiivne välte-
vaheldus (vt. L. P ä r t, EK III 36—7: *ämmad, lehma* [g. sg.], *hired*
jm.), leiame vastavalt: *Anne, ellu, illu, jækku, nãnu, tiju* (sellega
paralleelselt *añdũ, ařmũ* [p. sg.] — sisemaalt pääletungiva vahel-
dusedustuse jälgi?). Siin — või ehk ka eelm. § Halj. ja Vaiv. nähted
kuuluvad osalt siia? — pole väliselt märgata muud kui ainult
ootusvastast lõppkao puudumist, mis peaks olema üldistund millestki
kinnisest, kunagi konsonantainesega lõppend silbist.

Mujal e. keele alal igalpool kõnesolev iseäralik nominatiiviliik
paistab silma oma genetiivitaolise vältendõrgemusega, mis ulatub
läbi kogu paradigmi lahtis-silpsegi tüve: 1. *ãdõ, adũ,* 4. *Santo,*
Sanno, añdũ, 7. *Ellũ,* 8. *emme* (Helle, =? *eřmẽ*), 11. *Sarjo, arju,*
12. *Henno, Ğinno, hiñnõ,* 15. *Siro* (= *hřrõ*), *trũ,* 17. *ittũ,* 20. *Jaano,*
jãñõ, 21. *Jukku, jækku, jækõ,* 24. *kallẽ, Kãlũ, Kãglũ, kãlũ,* 34. *firjo,*
kirjũ, kirjõ, kirõ, 35. *kisũ, tĩřsũ,* 40. *koyẽ, kõyẽ, kõyẽ, kõvẽ,*
45. *kukku, kuku,* 46. *kuřtũ, kuřtõ,* 49. *Leno* (= *lẽnõ*), *Leenu,*
lienũ, lẽnũ, 55. *Liřo* (= *lĩřõ*), *Liiso, lĩřõ, lĩřũ, Lĩřũ,* 56. *Luige*
(n. sg.), 62. *Mõmmõ, meřmũ,* 63. *Miku, mikku, Miko,* 65. *Muřtõ -*
mustu, Mustũ, muřtõ, 66. *neiu, neřĩũ, neřĩũ, nãřĩõ,* 70. *nořsõ,*
nořsũ, nořsũ, nořsõ, 71. *nukku,* 73. *Oizo, ořřsũ, ořřũ, ořřũ, uřřõ,*
ořřõ, 76. *Pepe, Ğepo* (= ? *pẽbẽ, pẽbõ*), 77. *piędũ, pẽdõ,* 78. *peřĩũ,*

peiu, peio, 79. pekkü, Pekkò-, 87. pääzo, pääzu, 93. süksü, suksu, suksü, süksö, 98. Tio (= tiò), Tiiu, -tiiu, tjiü, tjiò, 99. tidò, 100. Tillo (= tillò), tillo, tillo, tillü, tillè, tsilli-, tilli, tsilè-, tsilo, 102. titto (= tiittü), tiittü, 108. Trino (= trinò), Triinu, rinü, trinü, 109. Truto (= trüttö), Truutu (Halj., vrd. § 7), 110. tömmo (= tömmò), tommu (vrd. § 7), Tömmu-, tömmü, 111. Zödfi (= tsödsi), tsödžö, tsödze, tsödžè, sötsè, 112. ukkü, 113. uppò, 115. utto (= ütö), ütè, ütü, ütü, utje, ufe, ütè, 116. veljo, velju, velo, 117. Vtu, viju, Vio, viju, viü, 118. vidò, 119. Wille (= villè), villü, 121. Vervo (= värvo), värvo (vrd. § 7), 122. Äio (rhvl., = äiö), ejiö, 123. ääde, aadö, ädi, 124. ämü (< ämmü). Nõnda siis ootuspäraste *äd, *ant, *it, *jän jne. asemel ja samasuguste Ell, em, hir, kiri jm. kõrval esineb nominatiivina nende genetiivne kuju adü jne., Ellü, kirjü jm. Oma näiteist selguva üldeestilisuse tõttu see lõppkao puudumisenähe vaevalt võiks seletada hilise võõra mõjuga nagu ta vaste vepsas (vt. Kettunen, LVHA II 55, on tõlgitsend hiliste vn. laenude nagu vanka, kužma jm. analoogial sündinuks veps. enamasti vokatiivselt tarvitavad lõppkao erandid häblä, muššu jm.), kuigi kõnesolevate oi-sõnade kõrval ka eestis just hiliseil (vn.) laenudel on lõppvok. säilitamise tendentsi (murd. kreslä, pitskä, Lenä, Ännä jm., vt. Kettunen, KodD 187). Pole aga taaski põhjust nende vanust ülihinnata, siin mingisugust algsm. -i silpisulgevat konsonandiomadust leides, mis oleks 1. ja 2. sb. vahelise konsonantainese pannud astmevahelduslikult nõrgenema, nagu näikse mõtlevalt Setälä, ÄH 53 (lähedase juhu näljane < *näljäinen oletamisel), ja Kettunen, KodD 196, eriti alam. 3, kus kirjö < *kirjöi otse rekonstrueeritakse. Sellega jõutaks välja kaheteralisele hääliksäädusele, millega peaks olema hääliksääduslik ühelt poolt hir < *hiroj tüüp, teiselt poolt aga ka tüüp hirü põlisvana, nõnda siis ühel ja samal juhusel i oleks võind (eri murdeis?) silpi sulgeda ja sulgemata olla, ja edasi koguni i-järelkomponendi kadu üheaegselt olla vokaali lõppkaost vanem (hir) kui ka noorem (hirü)! Eestis on aga ju muidugi küllalt kinnis-silpsete oblikva-käänete tüve üldistus (nominatiivis) nagu (vt. Kettunen, VKÄH 88) kehva, lahja, valju jm. Samuti kui sisekaolisile kuldne, hiline (< *hiljn- < *hiljan- < *hiljäinen), lepne, nahkne, naline on raske leida analoogiaseletust, kergem aga paistab leida tüveanaloogia alust tüübile kullane, lepne sg. genetiivist (vrd. genetiivi hilismoodustus ilmalik, korralik!), nagu on näidand juba J. Hurt, Die estnischen nomina auf ne purum 109, nõndasama on raske analoogiliseks pidada (seda siiski ka võimalikuks arvand vak: vakka tüübi põhjal Kettunen, l. c. 86) kuk lõppkaolist tüüpi. Seda

tundub kergem olevat teha tüübiga *kučkü, kirjü*, mille juures analoogia aluseks andub jällegi eestis äsjanähtu põhjal muidugi üldistuma kalduv genetiivtüvi. Käesolevas suurelt osalt meelitusnimedest ja -sõnust koosnevas *oi*-rühmas sel teel näikse kujunend nagu miski genetiivne vokatiivkääne, 'vokatiiv-genetiiv'. Sama lugu ilmneb näit. e. kkl-ski igapäevaseiks meelitlevaiks kõnetelusõnuks saand genetiivseis *kulla, poja (ole nõnda kulla! pai poja!)*. Võib-olla tohiks ehk nendetaoliste seletamisel süntaksit appi võtta järgmiselt. Mõeldav võiks olla siin süntaktiline ellips, näit. *kulla mees* > *kulla*, milline genetiiv oleks atributiivne *genetiivus qualitatis* ehk nagu teda E. A. Tunkelo teoses Alkusuomen genetiivi absoluuttsisen nimen apuglossana 122 ligemalt süntaktiliselt määritleb, *status accidentiae* (vrd. sm. *tarmon mies, kunnan ihminen* jne. = *tarmokas, kunnollinen*). Samuti *poja naaskel, p. nõöp, p. pamp* jne. > on võind anda elliptiliselt *poja*, vrd. Tunkelo' l. c. lhk. 100 sm. *status interferentiae* näiteid: *tütön tyykät, varsan kuljana* jm. Nõnda ka genetiivsest *kuku* ('lille') *laps, k. poiss* jne. konstruktsioonist on abstraheritud ehk adjektiivne *kuku*; edasi *värrou lind, pääsu lind* > *värrou, pääsu, ute lamma* > *ute, nõtsu siga* > > *notsu, velju poiss* > *velju, ämmu saad* > *ä(m)mu* jne. Propriumnimedes (vt. l. c. lhk. 90 tüüpi *Bachmanni isand*) see näite on eriti mõistetav: *Leenu tütar, L. naine* jne. (= *Leenune t., n.*) > > *Leenu, Aadu poeg, A. mees* jne. > *Aadu*, kuna paralleel temale, elliptiline genetiivkuju (morfoloogiline), on olemasolevaks konstateeritud. Eesti kohanimedes (*Tartu linn* > *Tartu, Eesti maa* > *Eesti* jne., e. üldloetelust kuulub otseselt siia *arju* < *Harjumaa*) Aarni Penttilä' poolt Vir. 1924 70—74. Eesti rohke genetiivse liitumise tarvitamine liitsõnus (selle hindamist ja seletust vt. Tunkelo' l. c. 118—9) omab kõnesolevas juhuse oma väljendumisvormi.

§ 9. Pääle § 6 käsitletud lõppkaojuhuste on e. *-oi, -ei* tuletuslõpu vokaalareng jälgitav. Nimelt l. *-oi* > *-o* = mitmel juhul, kõigepäält a) ju vanas kkl-ski: XV sajandi vakurm. *Henno, Hinno, Hanno, Hanto*, Kullamaa vakurm. *fettopoyet*, Turu käsikirjas *fodon* (= ? *kodõn*, soomepärase illatiiv tekstimõtte järgi), *Stahl'il ubbofalla* (= *ubõkalä*), *fegfo* (= *kägõ*), *Rossihnus'el pissõhand* (= *pisõ-hand*), *Gutslaff'il Unno* (= *unõ*), *Sobbo* (= *hobõ*), *Göseken'il armo* (= *armo*), *Rufo* (= *kučkõ*), *Sobbo, titto* (= *tittõ*), *Hornung'il Ruffo* (= *kučkõ*), *Roddo* (= *kodõ*), *fäggo* (= *kägõ*), *Thor-Helle'l Aldo* (= *adõ*), *Unno* (= *anõ*), *faffo* (= *käkõ*), *kirjo, Kollo* (= *kolõ*), *onno* (= *onõ*) jne.. *o* vaheldub siin kinnises silbis (*Gutslaff'il* siiski eri tingimusil) *u*-ga: *Stahl'i fegfust* (= *kägüst*), *lutjust* (= *lutsüst*), *Ros-*

sihnius'e mätzhobbuft (= mōts-hobüst), Gutsli-i Sobbuft (= hobüst), Gōseken'i armuſt, Hornung'i Rōddunt (= kodunt), Helle' hobbut-warš (= hobüt-). See vaheldus aga pole sugugi eranditult järjekindel, märgitagu vaid näit. G. Müller'i Ructu (= kukkü), Gutsli-i Unnu (= unü), Gōseken'i unnu (= unü). Säärast o ja u eraldamist (eP-murdelises) vanas kkl-es on pidand kunstlikuks Ahrens, EGr. 22, 23, sellevastu Wiedemann, EGr. 47, ja prof. A. Saareste (suuliselt) arvab selles peegelduvat vana kkl. häälikseisu põhjaks olnud mingi algsest vana vokaalseisu jälgi. Vana (eP) kkl. arendajate hulgas on lähtsal määral (obs. eriti Gōseken) loode-eesti murde edustajaid, pole ka siis ime, et järgsilpide (oi >) o on võind esineda sääl mingis praeguse e. loodemurrete o-arengu (sellest vt. järgnevas punkt c all) taolises seisukorras, mida toleaeagne saamatu kirjaviis vahest ei suutnud paberil küllalt reljeefselt kinnistada. XVIII sajandil ja XIX s. esimesel poolel jatkus sama (W. Hupel'i Sprl. 2 a. 1818 näit. veel reeglistatud) kirjaviisi E. Ahrens'i algatatud ortograafiareformini, mis e. kkl-es pani maksma kesk- ja kirde-e. järgsilpide o-edustuse (> u)normid.

Igatahes aga ka vana kkl. ortograafia, mitte oma pärit-oluala kirde-e. murrete, seisukohalt tuleb hinnata Neus'i rhvl. (NeusVL) põimingute nagu Šarjo, päitšo ~ llne-uffud jm. äsjastüüpselt vaheldust.

b) -oi > -o ≡ elavais e. murdeis, ligikaudu samal määral kui vahetuis ingRos sm. naabrusmurdeis (vt. Mg., RMP 78), ainult äärmises kirderannamurdes, nõnda üldloetelus Vaivara ädq, anò, enò, kolò, kiutto, kodò (kodònt), kušto, kågò jm. Esimene esitatud näiteist aga juba näitab o kõrgenemist, milline nähtus o püsimise kõrval A. Vaigla poolt EK V 19—30 avaldatud materjali järgi otsustades (kohlõs ~ tohlõs, kur'diguga¹ [kur'dik 'tapp'], pläsò jm., isegi katsuma [- sm. katsomaan]!) näib omavat kindlad juured.

Teine c) (ka diftongist saabund) o esinemise ala on eP loodeosas, keskkohaga Läänemaal, kust esinevad näited kodò-, nigü-, kågòl, perü, nofsò, peijò (Ri, märkimises taoteldud mingit u-le liginevat o-d; vrd. lisaks ibid. tedrè kojò, oido : oijò ~ plü- plü [parte kütsudes], tanjüd ~ isegi neijü [: neijod], oššü), kodo : koeo, kolo, päetso (Mihkli), kirjò, koitò (Vigala), kirjò (Kullamaa, Mihkli). Selle edustusviisi Põhja-Läänemaalt mainib juba Veske, EKSArm. 1878 (VI) 33: 'Mõnes Läänemaa kohas, nagu Nigula ja Martna kihelkonnas, on enndine „o“ teiife lilibise jäänud ehk enndine „u“ „o“-ks muutnud, näit.: „lugod“, „wehod“, „kogome“, „kogodus“,

¹ Trükitud vigaselt: kur'diguga.

„kokko“, „obofe“, „fino“, „roho“, „wago“¹². Siin on algupäraseid *o* ja *u* suhted segunenud (obs. *fino*, sm. *sinun* — *nejju*, sm. *neito[nen]*), nagu ka selgub *S a a b e r k* (-*S a a r e s t e*) Vig 34 näiteist *talù*, *nõbù* ~ *mīsòd* 'vurrud, mokahabe', *akko* 'agu'. Tõenäoliselt meil seekord on tegu arenguga (*oi* >) *o* > *u* > *o*, *y*, *ò*, *ø*, mitte algsm. *o* säilimisedustusega, nagu veel kindlamini

d) Põhja-Viljandimaal, millise murde pärasuses ei tarvitse kahelda VK II Kolga-Jaani rhvl. *ono-*, *kodo* tüübi puhul. Kuna muidu valitseb *o* > *u* (*Ellu*, *Kirju*, *Liizu* jne.), on kõnesolevail juhu- seil ilmne (*o* >) *u* > *o* hiline assimilatsioon 1. silbis *o* esinedes, vrd. lisaks VK II 57 *kopotamas*, 80 *saani koljo*, 135 *Lopotid*, 164 *kobrolehed* jne. Täitsa sarnaselt seletub Ki *o* juhtudel nagu *obò*, *kolòmašs*, *ojsò* kõrvuti muidu üldhääliksäädusliku *u*-ga: *iññù*, *kiñdùd*, *tiñllùd* jne. Sama *u* > *o* M. T o o m s'i teatel koguni Juuruski: *kojò* 'koju'.

eP murdeist esineb § 4 *oi*-ainestiku järgi e) järgsilpide *o* veel Kodaveres, aga säälgil tõendatavasti (vt. Kettunen, KodVok 109 112, KodD 182) hilise *u* > *o* muutuse kaudu, eelneva silbi vokali- smi iseloomust olenedes: *kodò*, *kägò*, *vårvoõkkene*, *kèttòd*, *onò*, *kronò*, *molò*, *piäsoõkkene*, *püllòd*, ja K e t t u n e n'i KodVok 132 konsta- teeringu järgi koguni Alutaguselgi Jõhvis ning eriti Lüganusel, mida tõendavad ka hilisemad ülestähendused (*S a a r e s t e*, EKirj. 1921 [XIV], 251—253 Lüganusel: *obone*, partits. *lõegato* [vrd. sm. *leikattu*], *nähto*, *anneto* ~ *tütriku* [sm. murd. *tütterikko*], *ämarikul*) säälsamast: *kodo*.

-*o* (ka < -*oi*) f) pääala eestis on aga eL murde kaguosa. Esitatud ainestiku põhjal leidub teda Põlvas: *neio*, *Reino* (W i e d e m a n n'i WerroE järgi), *hiiro*, *Kiko*, *pizo*, *tarro*, *veljo* (H u r d a VK I järgi, millise rhvl. murde-ehitsuses pole põhjust kahelda), *unò* (H. J ä n e s'el, EK III 171—174, lisanäiteiks vrd. säälsamas *karbò* 'inimese kohta, kes midagi ei leia', *palò*, *alostas*), edasi lõunemal Räpinas: *adò*, *agò*, *hiñnò*, *iañò*, *jukkò*, *kiikkoõkõne*, *kärdò*, *rüdò*, *kägò*, *līsò*, *suksò*; Vastseliinas: *Anò*, *unò*, *kolò*, *kodò*, *kriñnò*, *muštò*, *näñjò*; Setumaal: *agò*, *unò*, *kägò*, *kiagò*, *kodò*, *koñtoh*, *ojsò*, *Pečkò*, *rebò*, *tarò*. Viimaks mainitud murdealu (Räp., Vastl., setu) pääasjalikult edustavad ka H u r d a SL II pea-aegu üldiselt sama *o*-edustust konsta- teerivad näited: *ketso*, *kiko*, *Kiõ*, *Ono-*, *unolõ*, *Haõ-*, *hiiro*, *Päitso*, *hobo*, *pizo* ~ *piso* jm. Järgsilpide *o* esinemine tõestatav ka Kraasnas: *ono*, *kedzokaist*, *taro*, ja mõnel korral isegi Lutsis: *Jaano*, *kotoh*, *velo*.

Selle üldedustuse kõrval astub samul aladel esile aga ka (-*oi* >) -*o* > -*u*, nii Põlvas *Andzu* (W i e d e m a n n'i WerroE järgi), *tipu* (Hurdal VK I), Räpinas *andsù*, *armù*, *lågù*, Vastseliinas *hriù*, *kiñdù*, *kukkù*, *lutsù*, *pizù*, *reñnù*, Setumaal *hobù*, *kakkù*, *pekkù*,

pisü, Kraasnas *velju*, Lutsis näikse *u*-edustus olevat enamuseski: *Andzu*, *unu*, *hīru*, *hobü*, *kodu*, *Netdu*, *taru*, *Tiuu*, Seltini-Aluliinas aga koguni ainuvalitsev: *onü*, *obü*, *eiru*, *perü*, *rebü*, *tarü*.

Kettunen KodVok 132 tõestab niisuguse „scheinbar sekundär entwickeltes Schwanken zwischen *o* und *u*“ edustuse eL põhjapoolses osas kunni Vönnuni, O. Parmas EK II 52 konstateerib Vastseliina murde kohta ebamääraselt: „Paljus sõnus esineb *o* kaugemal esimest silpi: *kubo*, *kägo*, *talo*, *vido*, *ago*, *aro*“. Igatahes ei saa sõnasõnalt võtta väiteid nagu Wiedemann'il EGr. 47 „Im Dörphtehstnischen verhält sich die Sache wie im Finnischen“ (scil. algsm. [o_i>] *o* ≡, Mg.) või Kettunen'il KodVok 178 setu murde kohta lausutu „o_i ist nämlich in der Regel¹ durch *o* vertreten“, sest nagu eelesitatud o_i-sõnade ainestiku põhjal võib järeldada, on kogu eL kagumurdeile omane miski spetsiaaluurimuse puudumise tõttu senni ebamäärane sekundaarne *o* - *u* kõikumine.

g) -o_i> -o> -u on järjekindlaks hääliksääduseks (vt. K e t t u n e n, KodD 181—2, VKÄH 83) kogu muul näidetega edustatud põhja-, keskja edela-eesi murdealal, nõnda Haljala: *kapu*, *kolu*, *kotu*, *käku*, *toku*, Viru-Nigula: *kakü*, *värvu*, Viru-Jaagupi: *värüd*, Kuusalu: *jakku*, *kakü*, *kolü*, *tüju*, Rõigi: *isü*, *ittü*, *kilü*, *kägü*, *trü*, *kirjü*, *küjdü*, *kujü*, *rebü*, Kihlk.: *kisü* jm., Jämaja: *obü*, *lönü*, *kiüdü*, *kodü*, *leppü*, Valj. *antsü*, *keätü*, *kilü*, *kirjü*, Ida-Saaremaa (Mustonen'i ehtmurdeste rahvalaulude järgi): *Anu*, *öbu*, Saare-Jaani: *obu*, Järva-Madise: *onule*, *talü*, *tosü*, Tori: *obü*, *tönü*, *tidü*, *vüü*, Häädemeeste: *viü*, *vidü*, Torma: *päitsü*, *Mustuda*, Maarja-Magdaleena: *kronü*, *mofü*, *kägü*, *pēdü*, *tobü*, Puhja: *Anü*, *Ellü*, *Eñnü*, *kodü*, *lutsü*, *ojsü*, Tarvastu: *eñnü*, *trü*, *jukkü*, *vilü*. Punkt d) all käsitletud hilist assimilatsiooni aga võib ka kõnesolevais paigus ilmesti mõnikord kohata, nõnda Maarja-Magd. (o_i-näited küll kahjuks puuduvad) maksab van. *ohu*> *oho* hääliksäädus: *nohö*, *rohöd*, *tohöst* jne., obs. ka Puhja (kui siin pole tegu mingi algupärasema, põhjapoolsest mõjust tõrjutud eL edustuse jälgedega, ? vrd. punkt f all) mõningaid *o*-lisi sõnakujusid (H. Osmanni järgi, ESA) *kojõ* 'kuju', *kronö*, *ltsö* (~ *ltsü*).

Selle sirgejoonelise eP häälik-edustuse iseloomustavaks piirdeks on aga teatavasti, et *u* avaneb *o*-ks (resp. *ö*-ks), kui eelkäiva konsonantaine kao tõttu satub kõrvu (diftongi moodustades? — seda põhjusega kahelnud Saareste, LVK I lhk. XIV) mingi vo-

¹ Suuliselt K. teatavki selle väljendise soomekeelses redaktsioonis olnuvat 'tavallisemmin', mitte 'säännöllisesti', nagu saksakeelne tõlge eeldaks.

kaaliga eelkäivast silbist: *Räo, kää, kääD* (: *kääü*), *Lõo, lõõ, lõõkke*. Raske on uskuda sel korral mingi põlise *o* püsimumist, mida näikse mõtlevat *Kettunen*¹ *KodVok* 102—3, *VKÄH* 83, — on ju ka algseis *u*-sõnus samasuguses *magü : maõl* vahekorras (vrd. sm. *maku : maun*) *o* salgamatult hilise arengu tulemus. Nähe ise pole ju lõppeks ka üldpõhjaeestiline (rääkimatagi eL murdeist, kus täisi ootuspärane (vt. punkt f üleval) on suhe *aõ : agõ* ja ainult Seltini-Alu-liinast esineb *agü : aõ*- suhe), nagu selgub näit. Haljala edustusviisist (*kapu.*) *kaud, käud*; sama *u*-lisust Kuusalu kohta konstateerib L. Pärt *EK* III 37.

Ki *pätsüD* sn. puhul esilekerkiva *-oi > -o >> -ü* muutuses väljenduvast vokaalharmoniast vt. § 44.

§ 10. 2. a) *-ei > -e, -õ (-e) =* hääliksääduslikult (vt. *Kettunen*, *KodVok* 116, *VKÄH* 83) kagueesti (võru-setu) murdes, mis peegeldubki vastavalt e. üldloetelus: võru-setu (*J. Hurda* *SL* II järgi) *Annõ* (- *õ*, vt. *Hurt*, *SL* I 7), *Luigē*, *tsõdsõlõ*, Räpina *aännē*, *põllē*, Vastseliina (säälse *e*-edustuse kohta spetsiaalsemalt vt. *O. Pärmas*, *EK* II 52) *lõi-vekkene, maime, pilgēni*, setu *pilgēni*, *plageñi*, Kraasna *Annõ*, *tsõdzõ*, *aadõ*, Lutsi *Anõ*, *Mõmmõ*. Kõrvuti sellega aga leidub samult aladelt põiminguis ka mõningaid *e (e) > e* juhuseid: Põlva (*Wiedeman* n'i *WerroE* järgi) *utje*, (*Hurda* *VK* I järgi) *tiize* (lhk. 8 trükivigaselt *tiize*), *tsõdze*, *Vastl. mañje*, Räp. ja *Vastl. meñme*, võru-setu (*SL* II *Hurda* järgi) *memmele, tifle*, setu *fsilē*, Kraasna *äade, pangelda*, Lutsi *lellekene, pangele, tsõdze*. Need on kas esimese silbi esivokaalsusega esilekutsutud progressiivse palataalattraktsiooni tulemusi (*meñme, äade, lellekene*) või eelkäiva konsonantainese (meelituslikust) palatalisatsioonist tingitud häälikmuutuse tagajärg (*utje = ütte, tsõdze = tsõpžē, fsilē = ? fsilē* jm.), kuigi palatalisatsioon ise on mõnikord võind hiljem kaduma minna (näit. Räpina *anē < ? añe < *añej*, *Vastl. ütte*, *Hurda* *SL* II *utte* [siiski ka *-ute*] *< ütte*).

Huvitavalt *õ* esinemist osutab ka eP alal muist eraldunult Kihnu murre: *aññõD, õDõ* (: *õõD*), *luigõD, mañlõ, põllõD, tallõD, ütõD*, millist edustust Saareste' suulise arvamisavalduse järgi võiks pidada eL omaga üheväärseks, ühtekuuluvaks, nii siis ühiselt algsloomest pärandunuks.

Muidu aga on eP-s ja selle naabruses eL-s, äsjakäsiteldud murdealad välja arvatud, üldiselt — hääliksääduse kohta vt. *Kettunen*, *KodVok* 116, *KodD* 181, *VKÄH* 83 — b) *-ei < -e > -e*: 1. *UqDē*, 2. *Anne*,

¹ Suuliselt ta edasi püsib sel arvamisel, viidates ms. juhule nagu *koos < ko-os < *ko:ossa* pro **kous*.

Anne, aännè, 8. emme (= emmè), emmelta, emmedeale, emmè, 14. hõdde (= hõdè), õdde: õddeft (= õdè: õdèst), Õdde, õdè, õdèd, 24. kallè, 25. Kaie, kajje, kajjèd, 33. kile, 40. koivve, koivvè, kõivvè, 43. Kuckhe, Kucke, Kuckest (= kukkè, kukkèst), kukke, kuke, kujkke: -kkèd, 51. lille, lilled, lillè, lällè, 52. lelle, lelle, lèllè, 53. lõmmè-, 56. luicest (= luigèst), Luige, luike, loegele, luègè, 58. Maie, Maiega, maiekene, 61. Madsè (< matsejn või? < madise), 62. memmed, memme, memme, memmèl, memmè, 71. nukke, 72. näl, -e, 75. panged, pangega, pangè, 76. Pepe (= ? pèbè), 80. ¹ Põll/e (= põl-,e), põlleta, põlle, põllè, polled, põllèd. 82. pirgeni, pilgeni, 90. Robbe (= robè), 94. tade (= tadè), 95. tallest, Talle, talle, tallè, talled, 100. (Puhja) tillè, 102. titega, tilted, -ttè, 111. (Kolga-Jaani, Hurda VK II järgi) sõdsedelle, sosè, sõssèd, 115. ütè, ütè, 119. Wille, 123. Eitefid, eidefe, äidefene (= äidekkene, Virumaalt Neus'i rhvl. järgi), eiDè, eDè.

§ 11. 3) Silmatorkava järjekindlusega leidub kogu eL murdealal jälgi -oi-, -ei edustumisest (o, u, e, e kõrval) a-, ä-ga juba vana kirjajkl. tõendusist päale, nagu näitavad Gutsclaff'i Lella (= lèllà) Luš/a, Silm/a, Göseken'i (kelle ainestikust teatavasti osa pärit eL-st, arvatavasti eelmise autori kaudu) lella, Kucka (= kukkà eL?), mitte vähem aga ka nüüdismurdeis esinevaid: Räpina puulla', tittà < ? думя-st a-tüvelisena, vrd. lhk. 30), Seltini-Aluliina lauga (? laenatud a-tüvesena, vt. § 41), lemmà-lehe', setu Pangevitsa lõivakkeñe, eriti obs. aga õige laiult eL alult noteeritud 52. lèllale, lèllà, lella, 56. luiga, luigà, luiga. Kuna liht-o-tüvede juures pole senni konstateeritud säärast järjekindlat a-, ä-tüveliste liiki üleminekut ja kõnesolevaid juhtusid oi-, ei-deminutiivide a-, ä-lisiks põhitüvedeks pidada pole enamasti alust, võiks neis peituda rudimente mingist oi-, ei-diftongi hääliksääduslikust edustusest, mille tumedaidsenniseletamatuid jälgi (vt. KodVok 199—200, 208, KodD 191, VÄH 159, kus Kettunen on eL, Kodavere murde ja vadja kl. a-, ä-list pluuralit pidand algselt vaid oi-tüvedele kuulunuks) on vadja-Kodavere kõrval arvatud leiduvat just veel ka eL-s.

§ 12. 4) Mitmes oi-, ei-sõnas laialipaisatult kogu e. keele alalt see suffiksaine on edustatud i-ga: vana kkl. (Läänemaa? kukki=) fuđi, tittife (= tittikke), Kuus. (101.) tibi-tibi, Risti (69.) nosi, Rõigi (123.) eiDi, eitti, Hiium. (Mustonen'i rhvl. järgi) liri(allid), Kihnu (9.) oni, (35.) ktsid, (41.) roni, (77.) piDiD, (101.) tibiD, Tõstamaa (30.) ketsi, Räpina (100.) tilli, (ka setu, 80.) põl, Vastseliina (115.) ütti, setu tsilli- (vrd. ka eP tillikke), ütti, eriti obs. e. laiema-alalisi 37. kolli,

¹ Stah'i polifft tuleks vist küll ka lugeda polleſt = põllest.

koõli, *koõli*, 48. *Laugi*, *laugid*, *lauçi*, *laugi*, 75. *pangi*, *paçi*, (viimased kaks ju? etimoloogiliselt *i*-tüvesed, vt. § 41) ja juba vanast kkl-st pääle *i*-line eP 94. *Ṣadi* (= *tādi*), *taadid*, *toadi*, *toṣi*, *tādi*, *tādi*. Kuna need piirduvad pea ainuliselt meelituslik-lastekeelsete sõnadega ega arvesta esmasilbi vokaalikaliteeti (*o*, *u*, *e* esimeses silbis esinedes ainult võiksid nad viidata mingile algsm. *-ei* >> *-i* hääliksääduslikule edustusele, vt. näit. K e t t u n e n, LVHA II 70—73), tuleks neid vist küll pidada põliseist *oi*-, *ei*- deminutiivest koguni lahus hoitavaiks *i*-moodustisiks, vt. ligemalt § 43.

§ 13. Häälikulisest küljest võetuina *oi*-sõnul eestis polegi, nagu vast nägime, mingit kindlat kriteeriumi, millega nad eralduksid algupäraseist *o*-lisist sõnust. Määravaks teguriks nende kahe sõnatüübi eraldamisel on muude lmsm. keelte (eriti mõne sm. murde, karjlng., aun.-ld. ja vepsa k.) algsele diftonglikkusele viitav häälikseis *oi*-sõnus (vt. § 43), deminutiivse nominaaltuletumise ilmsus mõne põhitüve leidudes (näit.: **ämmoi* ~ *ämmä*, *piso* ~ *pisa*-, vt. lhk. 27) või *o* (resp. *u*) vaheldumine *e*-ga (resp. *e*-ga, ?*a*-[ä]-ga eL-s) ühes ja samas sõnatuletises eri murdealadel. Semasioloogiliselt ja häälikuliselt muidu kõigiti ühtekuuluvaid, paljalt mainitud häälikvaheldusega erinevaid paralleeltüüpe *kuḱkü* ~ *kuḱkē*, *lällō* ~ *lällē* on loomulik olnud pidada algupäraselt ka tuletusaine poolest identseiks, nagu seda on teindki näit. K e t t u n e n VÄH 157, LVHA II 64, R a p o l a Diftg. 51—52, oletades selle vormilise differentseerumise põhjuseks erinevusi eelneva silbi vokaalioludes: eelkäiva sb. *u*, *o*, *e* puhul pidi esinema *-ei* (**kuḱkei*) järgnevas silbis, muidu (**lelloj*) *-oi*.

O j a n s u u aga Soome Teadusakadeemia ülevaateis Esitelmät ja pöytäkirjat 1919 85 on riivand kõnesolevat häälikvaheldust teiselt seisukohalt, millest ka siinkohal võimata on mööda minna. Otsides seletust enese poolt algupäraseks oletatud sm. *tahtoa*: e. *tahetud* suhteis peegelduvalle *o* - *e* vaheldusele jõuab ta välja teooriale, mille järgi e. *armetu*: *armu*, *rammetu*: sm. *ramo*, *puḱuma*: *poetama* < **puḱettaman* (!), e. Seltini-Aluliinast tema poolt noteeritud *kodō*: *kodēbu.ḱ* 'kotiin, kotipuoleen' (vastaks oodatavale sm. *koto*: **koden* vahekorrale) suhted otse jätkavad algsm. vaheldust *o* l a h t i s e s : *e* (scil. *e*) k i n n i s e s silbis. Esitatud sm. tõestusmaterjalis aga (vaheldusjuhud *ajos*: *ajettua*, *kasvo*: *kasvettuma*) seletuksid *e*-lised sn-kujud palju loomulikumalt kas analoogilisiks (näit. murdelisest *homettua* tüübist irdund *-ettu*-aines võiks siin kõne alla tulla) või samaga, millega kahtlemata seletuvad äsjased e. *e*-lised sn-kujud ja milleks O. ise l. c. lhk. 87 annab võtme — *oi*: *ei* samuti silbilahetisusest või -kinnisusest oleneva vaheldusega. Pole raske säälsamas lhk. 88 rekonstrueeritud

e. *kahju* < *kaiho*: *kahetsema* < *kaiheitseman (scil. *kaiheitsemahen, Mg.) tõenäolise hääliksuhte kombel tuletada ka *poetama* < *pudeitta-, *pelgu*(*paik*): *peletama* < *pelyeitta-, *nõrkeda* < [*nerkkeittak, vrd. § 21 sm. 157. *nerk*[*k*]o < -oi, *tarduma* < ?*tartoi- : *tarretada* < *tardeitta- jne.

Samuti *ahvettua* ~ *ahvoittua*, *heikontaa* ~ *heikkenen* seletades (vt. O., l. c.) algsm. *oi* : *ei* (scil. *oi* : *ei*, Mg.) vaheldusega peaks järjekindlalt rekonstrueerida võidama ka sm. *ajettua* < *ajeittu-, e. *armetu* < *armeittojn*, *rammetu* < **ram(m)eiittojn* ja hulk viimase tüübi edustisi (pluuralitüvelisi karitiivadjektüve) nagu *võimetu* < *voimeittojn, *oimu* : *oimetu* < *oimeittojn, *jõuetu* < *joudeiittojn jne., ka *kode* < [*kodejn (vrd. e. 39. lhk. 8—9; et see SA keelend pole juhuslik, osutab LutsiK 111 rhvl. vaste temale: *Kae mina kode püüde*), ?sm. *avento*¹ 'jäääuk' < *aveinto (vrd. sm. 12. *avoi*, § 20), ?*navetta* 'laut' < *naudeitta (vrd. *nauta* 'kariloom'). Kõik O ja nsuugi esitatud oletatavat algsm. *o* ~ *e* (scil. *e*) vaheldust illustreerivad näited on võimalik samuti tagasi viia *oi* ~ *ei* algsm. vaheldusele. Ja häälikfüsioloogiliselt usutav igatahes on *oi* > *ei* diftongi (nõnda siis ehk kinnises sb.) assimilatsioonmuutus, nagu seda kinnitab ka selle täpne paralleel vepsP-s, vt. § 38.

§ 14. Kõnesoleva e. tuletisliigi semasioloogilise külje vaatlemisel kõigepäält paistab silma temas kindlate mõisterühmade järjekindel esinemine. Need on: 1) sugulussnimed ja nende lähedad mõistenaabrid — 8. *em*, 9. *onü*, 14. *õde*, 18. *isü* (algself 'isake'), 26. *kabo*, *kapu*, 40. *Rouu*, *kõü*, 52. *lel*, 62. *mem*, 66. *neüü*, 67. *neüü*, 72. *näl*, 78. *peig*, 94. *täl*, 102. *tiil*, 111. *tsõdzõ*, 112. *ukku*, 116. *veljo*, 122. *Äio* (algself 'isake, äiake'), 123. *eil*, 124. *ämü* (algself 'ämmake'); 2) linnunimed — 22. *käk*-, *kak*, 31. *kiko*, 42. *kuik*, 43. *kük*, 47. *kägü*, 50. *lõõ*, 56. *luik*, 87. *pääzo*, 100. *tillo*, *tijil*, 101. *tibü*, 121. *värb*; 3) kalanimed — 32. *kilü*, 57. *luis*, 59. *maim*, 92. *silm*; 4) muid (väikese või meelitatud) looma nimetusi — 13. *hobü*, 33. *kile*, 35. *kissu*, *kisü*, 70. *noisu*, *nofsü*, 73. *Oizo*, *ošsü*, 89. *rebü*, *rebõ*, 93. *süksü*, 95. *tal*, 100. *tir*, *tillè*, 114. *uso*, 115. *utto*-, *utte*. Mõne üksiku erandiga, mis on puhtmeelitussõnadeks jäädes säilitand teatud deminutiivsusvärvingu (*veljo*, *tibü*, *kisü*, *nofsü*, *ošsü*, *süksü*, *uso*, osalt *utte*), kõik äsjaesitatud on tähenduslikult neutraliseerund, deminutiivsisu kaotand. Sama maksab nende 5) rohkete *oi*-sõnade kohta, mis pole spetsiaalselt rühmitatavad nende semasioloogilise kirevuse tõttu:

¹ *avento* ja *navetta* sn. levimisala kohta sm. murdeis vt. Rapola, KollRap 140.

6. *aṛm*, 10. *Ṣaggo*, *agò*, 11. *Ṣarjo*, *Harò-*, 16. *il̄*, 17. *ittü*, 23. *faṣ*, *kakü*, 28. *košü*, *kosò*, 29. *keṣ*, *kèṣṭòḍ* (n. pl.), 30. *ketso*, 37. *foṣ*, *koṣ*, 38. *kolü*, 39. *koḍü*, 44. *kuḱ*, 45. *kuḱkü*, 51. *liṣ*, *läl*, 53. *lõmmè-*, 54. *Ṣeppo* (p. sg.), 71. *nuḱ*, 75. *paḱg*, 80. *peṣ*, 81. *perü*, 82. *pirgeni*, *pilgeni*, *pilguni*, 83. *pisü*, 84. *puṣ*, 90. *Ṣobbe* (= *robè*), 96. *taliü*, 97. *tarò*, 100. *tillü* ('väike' jm.), 106. *tõrdu*, 113. *uḱpò*, 120. *Viru*, *virü*. Ka viimaste hulgast vaid paaril affektiiv-varjundiga sõnal (*košü*, *kuḱkü*, *tillü*, *uḱpò*) on sisuline deminutiivsus veel märgata.

Loomanimeuste *oi-*deminutiividesse kuuludes on ootuspärane 6) loomade (hobuse, karilooma) propriumnimede *oi-*luisus: 15. *trü*, 34. *kirjü*, 36. *küjü*, 48. *lauḱ*, 54. *lep̄*, 65. *mustu*, 85. *punü*, 86. *päiṣ*, 91. *ruṣṣ*, 110. *tõmmü*, ilma et neilgi enam deminutiivvärvingut ilmneks. Ent eriti just nende, vähem muude semasioloogiakategooriate puhul, esilekerkivast *oi-*, *ei-*suffiksi adjektiivsusest vt. § 45.

§ 15. Silmapaistva rühma e. *oi-*, *ei-*noomeneis moodustavad 7) isikunimed: 1. *ādü*, Wd *Ādu*, (d) *Ādo*, (vrd. *Adam*, *Adolf*), 2. *añ*, Wd *Ann* g. *Anne*, *Anne* g. *Anne* ja 3. *anü*, Wd *Anu*, (d) *Ane*, (vrd. *Johanna*, *Anna*), 4. *añdü*, Wd *Añdo* (d), (vrd. *Andreas*, ? *Johann[es]*), 5. *ants*, Wd *Hants* g. *Hantsu*, (d) *Ants* g. *Antsu*, (vrd. *Hans* [< *Johannes*]), 7. *eṣ*, Wd (d) *Hell* g. *Hello*, (vrd. *Elisabeth*), 12. *eñ*, Wd *Heññ* g. *Henni* (*Eññ*), *Eñni*, *Henno* g. *Henno* (d), (vrd. *Heinrich*, *Henrik*), 19. *jak*, Wd *Jäk* g. *Jägu*, *vana J.* 'der Teufel', (vrd. *Jakob*), 20. *nānu*, *jänò*, Wd (Hupeli järgi, van.) *nān*, *lodja n.* 'Floss?' (vrd. *Johannes*, It. *Jahnis*), 21. *juḱkü*, Wd *Jukk* g. *Juku*, *Juko* (d), *Jukku* g. *Jukku*, (vrd. *Johann[es]*, ? *Joachim*), 24. *kallè*, *Kälü*, Wd *Kal'u*, *Käli*, (vrd. *Karl*), 25. *kaṣ*, *kaṣṣe*, Wd *Kai* g. *Kaie*, (vrd. *Catherine*, *Kaie*), 27. *Kärt*, Wd *Kert* g. *Kerdu*, *Kärt* g. *Kärdu*, (vrd. *Gert[rud]*), 46. *kuṣtü*, Wd *Kustu*, (vrd. *Gustav*), 49. *lèn*, *lèñü*, Wd *Lènu*, (vrd. *Helena*, *Magdalena*), 55. *lis*, *lisü*, Wd *Liz* g. *Lizu*, (vrd. *Elisabeth*), 58. *maṣ*, Wd *Mai* g. *Maie*, (vrd. *Maria*, *Maie*), 60. *maṣ*, Wd *Mall* g. *Malle*, (vrd. *Magdalena*), 61. *Ṣatṣ*, Wd id., g. *Matsu*, *Mats* g. *Matsi*, (vrd. *Mathias*), 63. *miḱ*, Wd *Mike* (d), *Miki*, *Miku*, *Mikk* g. *Miku*, (vrd. *Michael*), 68. *nigü* (vrd. *Nikolaus*), 74. *pāp*, Wd *Pāp* g. *Pābu* (d, S), (vrd. *Paul[us]*), 76. *pēbü*, Wd *Pēp* g. *Pēbu* ja 77. *peṣ*, *peḍü*, Wd *Pet* g. *Pēdu*, *Pēṣ* g. *Pēdi*, (vrd. *Peter*), 79. *Pekku*, *peḱkü*, (vrd. *Peter*), 88. *reṣñ*, Wd *Rein* g. *Reinu*, (d) *Reino*, (vrd. *Reinhold*), 98. *tüjü*, Wd *Tü* g. *Tü*, *pizukene T.* (D) 'der kleine Finger', (vrd. *Dorothea*), 99. *tīt*, Wd *Tīt* g. *Tīdu* (vrd. *Dietrich*), 104. *tõñü*, Wd *Tõnu*, *Tõno* (d), (vrd. *Antonius*), 108. *trñ*, *trñü*, Wd *Trñnu*, *Rñnu*, (vrd. *Catherine*), 109. *truutu*, Wd *Trātu*, (vrd. *Gertrud*, *Trude*), 117. *viḱü*, Wd *Viu*,

Vto (d), (vrd. *Sophie*), 118. *vīdū, vīt*, Wd *Vido* (d) (-*Vitin* g. *Vitina* mehenm.), (vrd. ? *Friedrich*), 119. *villū*, Wd *Villu*, (vrd. *Wilhelm, Willem*).

Ka neil on haihtund (meelitav-halvutava) deminutiivtähenduse varjund, välja arvatud päämiselt ainult juhused, milledele seltsib veel lastekeelne (vt. Mg., EK III, 6—7) palatalisatsioon: *andū, jānō* jm. Muidu on nad nendega sulgudes rinnastatud (*adū < Adam, Adolf*, jne.) kristlikkude, balti sakslasil (osalt ka vn. naabreil) tarvitatud (enamasti rahvusvaheliste) nimede hiliseestilise deminutiviseerimise tulemuseks.

On harilikult selle juures kasutatud ainult laen-nime esimene ja osalt teine (*Jaak < Jakob*) või esimene rõhuline (*vīū < Sophie*) silp ja sellest moodustatud *o-*, *e-* (<*oi-*, *ei-*)tüveline sn. Säärane talitusviis ilmneb selgesti juba vanus allikais leiduvaist e. nimeriisimest. Läti Hendriku kroonika napis eesti(-lv.) nimestikus muidugi kõnesolevad kristlikud nimed veel pole oodatavadi, andmete piiratuse ja juhuslikkuse tõttu neid ei leidu ka läbivaadatud H. Bruiningk'i asjakirjavälja-andeis Livländische Güterurkunden I (a. 1207—1500, II (1501 kuni 1545) ega G. v. Bunge'l, Liv-, Esth-, u. Curländisches Urkundenbuch I, 11. Kuid selgeid illustreerivaid näiteid esineb juba loetelus § 4 H. Pürkop'i esitatud 1435—1507 aastaist põlvneva Tallinna vakuraamatu ainekust: 4. *Sanno, Sānto*, 12. *Senno*, 76. *Pepe, Pēpo*, lisaks vt. allika originaalis (Tallinna linna arhiivi väljaanded. IV. järg. 2. Vanem Tallinna Jaani haigemaja vakuraamat. Toimetanud Paul Johansen) *Šinto, Šan - Šano* (= *jānō*), *Šan* (= *nān*). Siia kuuluvaid nimesid sisaldab ka P. Johansen'i Keila kiriku arveraamat 1472—1553, nimelt *Malle* (lhk. 42, ~ *Lene - Maddelene*, Keila kõrtsinaine), *Nane* (lhk. 18) ~ *Nan Syp* (lhk. 27) ~ *Nano Syp* (lhk. 30), *Pepe van Kuck* (lhk. 27) ~ *Pep Koppelmanne* (lhk. 45), *Micke van Vchter* (lhk. 21) ~ *Mycko van Ochter* (lhk. 34), *Tyto* (lhk. 30), *Han Teckena* (lhk. 36). Veel enam aga nad astuvad esile XVI sajandi esimeselt poolelt põlvnevat Läänemaa nimede hulgas, mis sama autori järgi on ilmund EK II 102—4, 136—40 nn. „Kullamaa vakuraamatust“ ja millede hulgas õige ohtralt esineb niihästi § 4 loetelus esitatute vasteid: (lhk. 102 l. c.): 4. *Šan, Šannu(poyt)*, 12. *Šen* (avaldaja Saareste ibid. võrdluseks esitand Ansek. *Inn*, g. *Innu*, Ambla *Innu*, Kihnu *Jōnn*, eL *Henn*, sugunm. *Enno* [„lühendused nimest Hindrek, Henrik?“], *Šintu, Šint*, 19. *Šacho* (= *Jaagu*) - *Šaco* (~ *Šafob*), 63. *Mičū, Mīčū*, 77. *Peto* (= *Peedu*), (lhk. 104:) 99. *Šito - Šyto* (= *Tiido*, S. võrrelnud Ansek. van. *Tiit*, alam. 5 ibid. kohanimedega *Vastl.*,

Torma Tiidu, Vigala Tidubre << *Tiiduvere*, oletades mingit *Dietrich* nime alasaksa kaju aluseks), kuid ka mõningaid muid: (lhk. 103) *Uuto* = *Luudo*, *Luudu* (võrreldud nimega *Ludyck* < alasaks. *Luedike* [*Ludwig*]), (lhk. 102) *Simo* = *Siim(u)*. Samasugust nimedetarvitust eL murdealal, nimelt praegusel Tartu- ja Võrumaal, Poola ajal XVI sajandi lõppveerandil näeme EK II 5—9 M. J. Eisen'i poolt avaldatud 1582 a. maksunimestiku andmeist: (enamasti avaldaja ümbertransskribeeritud, lhk. 5) 12. *Henn*, *Hinn*, 19. *Jaak*, 61. *Mats* (~ *Madis*), 63. *Mikk*, 74. *Paap*, 76. *Peep* (*Pip*), 77. *Peedu*, *Peet*, 88. *Rein*, 99. *Tiit*, 104. *Tõnu* (? *Thyn*, *Dino*), (lhk. 6) 57. *Maiepoik*, vrd. samu transskribeerimatult (lhk. 6) *Hano Pertepoi*, *Pepo* (*poik*), *Pipovicz*, *Piepovicz*, *Jakopoik*, *Pap*, *Mik*, *Hin*, *Jak*, (lhk. 7) *Mikopoik*, *Pedo*, *Han*. Senninähtuile uudislisaks säälsamas veel (lhk. 5) *Matt*, *Ryko* (E. võrrelnud *Richard* nimega), (lhk. 6, ? vrd. *Theodora* ~) *Toropoick*, (lhk. 8 vrd. *Markus* ~) *Marko Sarabu*. Rääkimatagi hilisemaist tõendusist, nagu J. Hornung'i ja A. Thor-Helle' grammatikate ülemal loetus arvestatud nimeandmed, on selge, et säärase laiaulatusliku, juurtega mitu sajandit tagasi ulatava võõrnimede omapärastamise aluspõhjaks pidi olema kunagine keele oma rikkalik vastava (-oĭ-, > -o-, -eĭ- > -e-) tuletuslõpuline nimepere. Selle võimalikudest jälgedest e. ja muis lmsm. keelis vt. § 47.

Praegusis e. murdeis aga ei piirdu nende ajalooliselt kõvasti juurdund deminutiivnimede esinemine kaugeltki mitte ainult § 4 loetus leiduvatega. Eriti lk-s on ta 'vokatiiv-genetiivina' (vt. § 8) igalpool produktiivne (seda muidugi mitte stabiilse tuletumise [vt. § 42] mõttes, vaid sellepoolest, et pea iga isikunm. saab endale mingi kõnesoleva-tüübilise vaste), kuid et just nimedel on eriline kalduvus saada lk-st üldise keeletarvituse varaks, siis tuhmuvad siin nende kahe keeleliigi rajad. E. murrete deminutiivnimeküllast nii siis lõpuks veel kinnitavaid lisanäiteid: Vaiv *pāvo* (talunm., vrd. *Paavel* = *Paul*), Halj *ledu* (*Eduard*), Kuus *eškü* (mehenm., vrd. *Eskil*, < ? sm. 16. *esko* § 20, vrd. e. sugunm. *Eskusson*), *edü* (? *Hedwig*, vrd. Tarv *ēdū*, Vastl *hedū*, lhk. 2 lv. *ādū*), *indū* (väike *Hindrik*), IT P. Berg-Ariste (Tallinna) *aļlū* (*Albert*), *poļlū* (*Paul*), Jäm, Ki *rēļt.*: -*dū* (*Grete*), JMad *rōqBū* (van. mehenm., vrd. *Robert*), IT P. Berg-Ariste (Torma) *ēdū*, *rūdū* (*Rudolf*), KodD 165 („die deminutiva von personennamen“:) *Alō* (*Aleksander*), *Lūlō* (*Jūri*), *Ioššō* (*Jōsēp*), *Maļtō* (*Maļs*), Pu *Maļtū*, *Jaššū* (? *Jakob*, vn. *Јава*), Tarv *jañnū* (? *Jaan*), IT P. Voolaine (Räp.) *lūbō* (sõimunm. *Lüüt-mann'ile*), *prībō* (*Friedrich*), *oššō* (*Oskar*), *miññō* (*Minna*, *Wilhelmine*), Vastl *jačkō* (*Jakob*), *taññō* (*Daniel*), *margē* (*Mark[us]*), IT P. V o o

I a i n e (setu) *kuľtò* (*Akulina*), *teppò* (*Stepan, Stephanus*), *tiĩmò* (*Timo-fel*), (Lutsi) *kažò* (*Kasimir, ~ LutsiK 54 Kažu*), *prańdžò* (*Franz*), (s) *teppü*, KraasnaK 43 *Kařnu* (vn. *Карниинъ, Карнелин*), *Matro* (*Матрена*), *Peřo* (*Петръ*), *Praho* (*Прокoфiit*), *Tařjo* (*Татьяна*), *Varu* (*Варвара*).

§ 16. Suure, lähemate sugukeelte võrdlusainete põhjal (vt. § 48) *o*j*-(e*j*)-sõnade* liiki kuuluva e. 8) deskriptiivse, enamais murdeis palataliseerund sisekonsonandiga affektiivsete või lk-sete meelitus- ja halvutussõnade rühma kohta on § 4-nda üldloetellu võetud ainult mõningaid neistki mõnd ju § 14 mainitud näiteid: **41. kroñù** **64. molù**, **69. nošù**, **70. nofsù**, **73. ošsù**, *ojsù*, *ojsò*, **93. suksù**, *süksù*, **103. togù**, **107. tošù**, **113. uřpò** (vt. ka lhk.31), **114. ušo**. Juba nende sõnade levimist vaadeldes võib teha järelduse, et nad ealdasa ei saa olla eilispäevsed, vaid tähtsal määral peaksid pärinema (niipalju kui nad pole võind ühisel põhjal ühiste tuletusvõimalustega rööbiti kujuneda) ühiseesti ajast. See saab veel tõenäolisemaks, kui silmitseda neid mõningaid jälgi, mis kõnesoleval korral võiksid tagasi viidata koguni algsm. sõnavarra (? **41. kroñù**, **105. tobù** jm., vt. § 48). Neil juhtudel on tegu jaolt täielise, jaolt osalise keele ürgloominguga (Urschöpfung, vt. näit. H. Paul, Prinzipien der Sprachgeschichte⁴ 174—182), kus miski aluseks võetud sn. on keeleorganite kirjeldavate väljendusliigutuste (Ausdrucksbewegungen) varal tundekohaselt moondund. Viimasel (s. o. osalise ürgloomingu) korral on võimalik põhisn. tunda esimesest sõnasilbist: *nofsù* vrd. ?*noku* (vt. § 21 s. v. *nokko*), *ojsù* vrd. *oinas* 'Widder', *ušo* vrd. *uř* jne., *uřpò* vrd. *upin*. Niisugusel teel saadud lk. sõnust on küllalt näiteid kõigi e. murrete alalt: Jäm *kõttü* 'kõht', *kuľtütü*, *kuľtütü* (koera vaigistamiseks, — vrd. *kuts[ik]*), *koñnä* *ošsütü* 'konnaosjad', KodD 164 *orò* 'ein kleiner eber' (vgl. *orik*), *uřò* 'des feinen haares' (~ *uřeme*), IT P. Berg-Ariste (Torma) *kaľtütü* 'kartul', *kaľtütü* 'käsi', *suľtütü* 'suu', MMg *pösù* (~ *pojs*), *tütütü* (~ *tüdrük*), *kuñütü* (~ *kuñing*), *koñütü* (~ *koñit*), *matsù* 'magus; mesi' (vrd. ? *magüs*), Vastl *puľò* 'väike härg' (vrd. *pull*), SetuS *ležò* 'virus', setus (vt. I. Manninen, EK V 19) *ležo* (< vn. *лежанка*) jm. Eraldi tähelepanu väärib *-ik-*, *-es-*tuletusloputiste *lehmani mede* (vt. ka Ojansuu, KSN 22—23, vrd. § 14 punkt 6-nda rühma lhk. 44) rohke vastav deminutiviseerimine eL-s: IT P. Voolaine (Räp.) *māsò* 'Maasik', *muštò* dem. nm-le *mustjk*, Vastl *māzò* (~ *māzjk*), *lehò* (~ *lehjk*), SL II (setu-Räp.) 401 *Tääholehmä* 'Tähikud', 381 *kullo* ?Kulles', 400 *Päävo* 'Pääves'. Sellest siiski näikse jälgi ka eP alal: MMg *zšù* (~ *zšik* *lehmanm.*), *māsù* — teadmata aga, kui laiadel aladel ja missuguses ulatuses.

Teine osa deskriptiivseid meelitus- resp. halvutus-sõnu näib tekkinuvat iseseisvamalt (näiteis *molü, nosü, suksü, tošü*), ilma mingit konkreetset keelendit aluseks võtmata (mingisuguseid assotsiatsiooni tärkab tihti nende puhul: *nosü* vrd. *nosisema*, vn. *noc* 'nina', *tošü* vrd. *toš* 'Dampf' [vt. Saareste, LVK I 22—3], kuid tuleb vist küll mõõnda nende juhuslikkust), puhta ürgloomingu teed. Arusaadavalt säärase esinemismäär murdeis on piiramatu (nende iseloomustamiseks jätkub mõningast lisanäitest: Vaiv *mömö* 'tasane, ülivagane inimene', *masö* 'köht', *ösö* 'lollakas inim.', Pu *lobü* 'kes mustavalget ei lausu', IT P. Voolaine [Räp. söimunm.] *pusö*, Vastl *hojõ* 'vedel, laisk' [*käü ku vanä h.*], SetuS id., *-kķęę* 'lollakas' [Pets., Ob.], ja nende kaugem jälgimine siin nõnda siis mõttetu.

III. VADJA KEEL.

§ 17. Üldloetelu. *oi-*, *ei-* deminutiivide esinemisest vadja keeleallikais annab pea tühjendava ülevaate järgnev loetelu.

1. *ainēj: Al 47 *ainō velvyeni* 'mu ainuke vennake'.

2. *emoj: Ahlqu 82 ('mor'), Al 47 (rhvl., Jarvikoistšülä, *issuzi imoni*¹) - *emo*.

3. *ennej: Al 10 *enne* 'emo, (oma) äiti', Jp *enn|E*, (n. pl.) -*ed* id.

4. *enoj: Ahlqu 141 ('morbroor'), VÄH 152 ('setä') *ono*, Jp *eno* 'onu'.

5. *hepoj: Kreev 93 *obu* 'Stute' [*obo*]².

6. *käkoj: Must 170 *kaakko* 'pöllö', 175 *mal'lokaakko* 'kissapöllö'.

7. *käsej: Ahlqu 100 *kaase* 'brudfräma'.

8. *kaksoj: Ahlqu 127 *kakšo* 'tvilling', vl (M.) *kakšud* 'kaksoset', VÄH 33, Jp *kakšod* id.

9. *kimoj: Ahlqu 132 ('vildt bi'), VÄH 152 ('mehiläinen', *kimoj >), vl *tši|mo*, vl -*mmō* (g. sg.), -*mmoq* (p. sg.) 'mehiläinen (M.)', 'itikka (Kos.)', VÄH 70 -*mō sarjad* 'mesisarjat'.

10. *koloj: Jp *kolo* (*lampiz*, = ?).

11. *kotkoj: Must 172 *kotko* 'kotko, kokka', Jp *ko|tkO*: -*dgō* 'kotkas-kull'.

12. *kotoj: Kreev 88 *maja, kodo, kotto* 'Haus' (-*kuotta* 'Bauerhaus') [. . . *kodo, kōda*], Ahlqu (*koti* 'hem, hus, hushäll'; *kōta* 'stuga, kokrum'), VT 5 ('maja'), Jp vl (M, Kos.) *koto*: vl *kō* (g. sg., M.), *ko|toq* (p. sg., M.), Must 147 *kotopoolō*, 150 *kottoo* (ill. sg.), VTS 1 *ko|onna* 'kodus', -*ō* 'koju', Al 10 *koto|osōō* 'koju', -*нна* (ess. sg.).

13. **kukk|ej*, *-*oj*: Kreev 87 *kuk, kuka, kukke* 'Hahn' [*kukk, kukke*], Ahlqu 96 (*k. kulta-arja* rhvl.), VTS 4, VÄH 118, 152 (153 -*ed* n. pl. :), VT 5, vl *kuk|ke*, Must 145 *kuk|kō*, Al 43 (el. sg., Jarvikoistš.) -*ōssa*, Jp *kukō* (g. sg.): *kukkO*.

¹ *i*. muidugi siin rahvaluulepäraselt alliteratiivne.

² Kreev nurksulgudega tsitaadiosa tähendab keelekuju *Wiedemann*'i transskribeeritult.

14. *käkoj: Ahlqu 82 *tšako* 'gök', VÄH 117, 152 *tša|ko* 'käki' (vad|Ln): 48 -*gō* 'käön', Jp *tša|ko*: -*gō*, -*kkoq* id.

15. *lehto: Kreev 85 *lähud* 'Blätter' [pl. *lehot*], Ahlqu 10, 82 (p. pl. -*taja*:), ÄH 277, VÄH 25, vl (M.: Kos. -*oD* n. pl.) *leh|to* 'blad (Ahlqu)', 'lehti, ÄH, VÄH (vl)', Must 181 *ruumulehto* 'lumppeenlehti (Nuphar)', Jp *leh|od* (n. pl.): *lehtO*, *kerō(a)-leh|to* 'kōrvalleht', VT 5 *lehō* (ak. sg.).

16. *lello: Ahlqu 135 *lello* 'leksak. F. lelu', Jp *le|l|O*, -*ō*, -*oq* 'mängukann'.

17. *lollo: Jp *lo|l|O* 'molu, loll'.

18. *luikko: Ahlqu 136 *luikko* 'svan', VÄH 152 *luikko* 'joutsen', Jp *lu|kk|O* id.

19. *paṅke: Ahlqu 10, 143 *paṅ|kō* - *-kōi* 'ämbare', 110 (rhvl.) -*get* *vēbi* 'panged viib', Al 41 *paṅ|k|ōa* (p. sg.), 56 (rhvl., p. pl. Jarvikoistš.) -*ōja*, VÄH 155 *paṅ|ke*: 51 -*ge|na* (ad. sg.), Jp *paṅ|kj*: -*gi*, -*kiq* 'pang'.

20. *peiko: Ahlqu 144 *peiko* 'tumme', VÄH 48 *peigoD* 'peukalot', vl *pe|ko*: -*gō*, -*koq* id.

21. **peipp|ej*, *-*o*: Kreev 88 *pūipud* (pl.), *puipe* 'Huhn' [*puipa*...], 89 *puipa* 'Küchel' [*puipa*...], Ahlqu 10 *pōipp|o* 'kyckling', -*ailta* (abl. pl.), vl (Kos.) *peippo* ~ vl (M. *pe|pē*, -*ppeq*:), VÄH 125 *peiope* 'kananpoika', Ip *pulppv̄*, *puippv* id.

22. *poiko: Kreev 95 *kasa-poiko*, *kasa poika* 'Zicklein' [*kaza-poiga*], Ahlqu 10, 115 ('gosse'), Al 9 *poj|o*: Al 9 -*oo kaa* (kom. sg.), -*aita* (p. pl.) 'nuori mies', Must 158 (Luuž., all. sg.) -*olō*, ÄH 90 *pojo|ē* 'poikien', VT 9 *poj|oD* (n. pl.), -*ai* (p. pl.), Jp *poj|o* 'poisike'.

23. *pompo: Ahlqu 191 *sitta-bombo* 'torudyfvel', Must 167 *bombo* 'turilas (?)', vJ *sittabombo* 'lörpöttelijä'.

24. *päske: Ahlqu 82, VÄH 24 *päske* 'svala (Ahlqu)', 'pääskynen (VÄH)', Must 178 *pääzgo* - *pääsko* 'pääsky', Al 50 (Katt., ad. sg.) *pääzgol*, Jp *pä|sk|O*: (n. pl.) -*zgoD*.

25. *repo: Kreev 86 *reppa* 'Fuchs' [*reba*], Ahlqu 148 ('räf'), VÄH 152 ('kettu', 59 *revō* 'ketun:'), VT 9, Jp (*revō*:) *repo*, vl (M.) *re|po*: -*ōvō*, -*ppoq* 'kettu'.

26. *räkke: Must 159 (*rüis*)*bräakko* 'ruisrääkkä', ÄH 5 *bräkkO* id., VÄH 19 *bräkkO* id., Jp *rüjzbräkkj*.

27. *sese, *siso: Must 182 *siso* 'sisar, sisko' (~ 183 *sōsa* id.), vl (M.) id., Al 16 *sōsō* 'vanhempi sisar', VÄH 155 *sese* 'sisar' (lk.), Jp id. ~ *siso* 'cousine'.

28. *silmo: Ahlqu 151 *silmo* 'nejonōga', Jp *si|mv* id.

29. *sokko: Jp *sok|k|O*: -*ō* 'peidumäng'.

30. *tattoj: Kreev 85 *vana täte* 'Donner' [*vana tati*], 94 *tata, täte* . . . 'Vater' [. . . *tati*], Must 148 *medje taatto* 'taattomme' (Jp.).

31. *taloj: Must 146 *pulmatalloa* 'häätaloa', VÄH 152, vl (-*älö* [g. sg.], -*älöä* [p. sg.]:) *talö* 'talo'.

32. *tüttoj: VÄH 17 *tsütto* 'tütto' (Kukk.), Al 28 *tytöd* (n. pl.), Jp *tüttö* 'tüdruk'.

33. *ukkoj: Kreev 85 *ukku, ukke* 'Donner' [*ukko* . . .], Must 159 *metsäukko*, ÄH 325, VÄH 77 (Mati) *hukko* 'ukko', Jp *uk|ko*: -*od* id.

34. *veljoj: Al 46 (rhvl., Pummola) *villo'oni velvyeni*, (rhvl., Katt.) *yhsi vihta villo vihta* 'üks viht vennakese(?) viht', Jp *rissi-vealo* 'ristiusuvend', *veal|o*, -*ö* 'vend'.

35. **ve(v)vej*: Must 187 ('veljyt'), Al 16 ('vanhemp*i* veli'), VÄH 155 ('veli', lk.) *vevve*, vl *vevv|e*, -*ē*, -*ēätä* (~ *veli* M.), Jp *vevv|e*, (n. pl.) -*ed* 'veli' (hl.).

36. *värpoj: Ahlqu 160 *värpo* 'sparf. F. varpunen. R. vorobej', VÄH 60 *vär|vod* 'varpuset', vl (M.) *-pu*: -*vü*, -*puä* (p. sg.), Jp *-p|o*: (n. pl.) -*vod* id.

37. *västoj: Ahlqu 135 *lina-vässo* 'ärla', Must 187 *vässo*, *lina-v.* 'västi, västäräkki'.

§ 18. Tuletuslikult on ka vadj. -*oj*, -*ej* (vrd. § 1—2 lv., § 5 lhk. 19 e.) ebaproduktiivne, esineb ainult kivinenult üksiksõnus, mis sellepärast tulevad üksshaaval (puudevate järjekorranumbrite kohta vt. § lõppu lhk. 43) etümoloogiliselt eraldi käsitada.

1. *ainō* < **ain(a)-ej*, deminutiiv-vaste sõnale VÄH 61 *ainago* 'ainoa', Jp *ainego* id. Täpselt sama tuletis kirde-e. rahvaluules (Virumaalt, vadj. naabrusalalt ootuspäraselt): NeusVL 57 *aine kannel* 'des Einz'gen Harfe', 142 *Äine-felil pallumaie* 'mit der Liebe Laut zu flehen', M. Veske, VGEV VIII 4 23 *ainedani* 'meinen Einzigen', VeskeERL I 11 *Ahi nuttis, et oli aine*, II 40 *Karva ainelta kautab*. Tuletuslik vaste (-*oj* > -*o*) sm. Lnr *aino* = *ainoa* 'ende, ensam, . . .', karj. *aino* adj. indecl. id., võimalikult koguni e. van. kkl. EKVM I 1 *aino poian*, 18 *aino þoit* (või = ? *aino* < **ainoγa-*). *aina*-tüvi < germ., vt. Bibl. Verz.

3. *enne* < **enn(ä)-ej*, millele vasted e. rhvl-s ja (Y. Wichmann'i järgi) lapis on esitand Saareste, LVK I 123, samuti ka Wd-il esineva *enn* g. *enna* kuju, milles võiks peituda käsitledava tuletise -*ä*-line põhitüvi.

8. *kakšo, kakšud* < **kaks(i)-oj* (alus *kaksi*-tüvest pro *kahtē* < *kaytē- üldistund, vrd. lhk. 22 e. *košu*), deminutiivderivaat arvsõnast *kahsi*, sm. *kaksi*, e. *kaks* jne. (muid sm.-ugri vasteid vt. Setälä ÄH 200). Vrd. sellest kaugemale tuletund sm. *kaksoinen*,

isen 'unus binorum, geminus l. gemellus, didymus, Zwilling', karj. *kakšõne* id.. -*kš-* pro -*hs-* vadj. sõnas reedab selle karjlng-pärasuse, vt. Kettunen VÄH 33, ka V. Porkka ID 34 -*š-* esinemisest karjlng-is.

9. *tšimo* < **kim(a)-oi*, vrd. Jp *tšimolajin*, e. Wd *kimalane* (S, d), *kimeline*, *kimulane* 'Hummel, wilde Biene' (täheldada **kimej-* - **kimoj-* viimaseis!). *kima*-tüvi laenuna saabund „mingist indo-germ. keelest“ Mikkola' järgi, BWS 21, 178 või? eelslaavi laen, vt. Setälä, Suomen suku I 160.

15. *lehto*, *lehtO* < **leht(e)-oi*, deminutiivderivaat sõnaperest sm. *lehti*, e. *leht* jne., mille sugukeelevasteid kunni tšer. keeleni vt. Setälä, ÄH 277. Tuletuselt identne § 20 sm. *lehto*, vrd. ka § 45.

20. *pejko* < **pejk(älä)-oi*, täpne vaste aun. (vt. § 29 karj. 117. Seäm., Nk.) *peigoj*, *pejgoj*. Muidu lmsm. keelis vrd. lv. *pēgal*, *peigal*, e. Wd *peial* g. *peigla*, sm. *peukalo* 'pollex manus l. rar. pedis, hallus, Daumen, grosse Zehe', karj.-aun. *peigalo*, LnrV, AV *peigol* 'tumme', vepsL *peigō* (: *peiglod*) 'põial'.

22. *poiko* (kreevineil, =? *pojko*, ? *pojka*), *pojo*, *pojo* < **pojk(a)-oi*, „vokatiivgenetiivina“ (vt. e. § 8, § 43) **pojyoj[n]*-tüvest üldistund deminutiiv tüvisn-st *pojka*, mille sm.-ugri etümoloogia esineb Szinyei'l, Sprw.² 31. Täpseks vasteks on e. Wd *poju* Dimin. von *poeg*, MMg *pojū*, mida tarvitab ju Ross (noteerimata lhk., el. sg.): *pojof*.

23. *bombo* < ? **pomp(š)-oi*, hääledeskriptiivne hilisem moodustis, vrd. ingRos *siť-bõmbõrãjne*, -*põmpõrãjne* 'sitikas', sm. Lnr *pompottaa* 'ästadkomma oklara smållande l. dunkande läten'.

24. *päsko* < **päsk(e)-oi*, mille tuletuslikeks vasteiks on lv. *peš-liņki*, *pežliņki* (< ? **päskoļ-lindukkaiņen*) 'Schwalbe', e. Wd *pāzu*, *pāzo* jm. (vt. § 4 e. 87.), tavalisem edasituletund *pāsuke(ne)*, aun. *peātskõj* (vt. § 29 karj. 128.), vepsL *pāstko* (vt. veps. 37. § 37, 38). Teisiti sm. *pääsky*, *pääski* g. *pääsken* 'hirundo, Schwalbe', karj. *peātskülāni*, *peāskūni*, kaugemalt vt. lp. vasteid (Norra-lp. *beškuš*, *uča* 'hirundo' jm.) T. I. Itkonen'il SUSA XXXII,³ 32, mrd-s (*pižgun*, *pežgun* jm. id.) Margil FUF XVIII 160.

26. *brätkko*, *brakko* (viimast Kettunen VÄH 19 võrrelnud vn. *брякаты* deskriptiiv-verbiga) < **rākk(ä)-oi*, millele liitub vastuvaidlematult e. Wd *rāk* g. *rāgu* 'Schnarrwachtel (*Crex pratensis* Bechst.)', võib-olla ka lv. *krēk* pl. *krēkad* - *kriek*, lvSal *kreik* 'Wachtelkönig, Schnarrwachtel, Ralle, *Rallus Crex* L.'. Teispoolt põhitüve näikse osutavat sm. *rāākkā*, *kān* 'rallus crex, al. corvus glandarius, Wachtelkönig, Holzheher', kuigi kogu see sõnapere on selgelt-onomatopoeetse ilmega ja selle tõttu häälikuliselt igasuguseile hiliseile väändlusile aldis. Sellepärast võivad vaevalt muule kui paralleelsele eralditekki-

misele viidata need indogerm. poolsed näilised sugulased, mis näit. võib leida Berneker'il EtWb. I 609 s. v. *krék-*: sloveeni *kréka* 'Schwarzspecht', *kréklja* 'Wachtelkönig', leedu *krakis* 'Schwarzspecht' jne., ega tarvitse nende puhul mingisuguseist laenuvahekordadest kõnet teha, veel vähem sugulussuhteist, nagu N. Anderson, VGE IX lhk. 341.

34. *vello*, *vello* < **velj(e)-oi*, deminutiiv-vaste tüvisn-le vl *velji*, e.-sm. *veli* jne., mille sugukeelevasteid kogutult Saarestel LVK I 124. Täpselt identne tuletis eL § 4 116. *veljo*, karjlng (vt. Porikka, ID 120) *velloi* 'Bruder', ingRos (hl.) *vello* id.

35. *veuve* < **vev(ð)-ei*, äsjakäsiteldud tüvest moodustund reduplikatiivne, esimese tüvesilbi kordamise teel saabund deminutiivmeelitus-sn., vt. Mg., EK V 189.

36. *värpo* < **värp(ð)-oi*, nagu samutituletund e. § 4 121. *vārb* jm., Wd *vārb* g. *vārvu* (*vārblane* = *varblane*) 'Sperling'. Sn-tüvi Ojansu' arvates, Väh. Kirjelm. XLIX 44—5, balti laen (< *zwirb-*) ja niisugusena 'mukautunut meikäläisiin tyypeihin'. Sm. *varpunen*, e. *varblane* a-lise tüübi seletus O-l l. c. 45, säälsamas ka lv. sn-vastete *verbliñki*, *vermliñki* 'Sperling' kohta otsus, need olevat 'tietysti myöhäinen laina läitstä', mis aga kuidagi pole usutav: lt. hiline laen on lvSal *virbil*, kuna need siin häälikuliselt julgesti on rinnastatavad äsjakäsiteldud e.-vadj. sn-kujudega **vārpoi-* (**verpoi-?*) *lindukkajne* algkujus. O. kirjutis ei lükkä küllalt veenvalt ümber kõnesoleva tüve nii *ä-* kui *a-*lise variandi slaavi päritolu, millest varemini Mikkola, BWS 34, 104.

37. *vässo* < **väst(ä[rä?])-oi*, millise linnunime tuletumise kohta e. *vāster* 'Stecheisen' sn. tüvest ja ta sugukeelevasteid (e. *vāstrik*, sm. *vāstäräkki*) vt. Ojansu' kirjutises Vir. 1909 24.

Muude § 17 loetelus leiduvate vadj. *oi-*, *ei-* deminutiivide etümolooiaid vt.: 2. *emo*, 4. *eno*, *ono*, 5. *obu*, 10. *коло*, 12. *koto*, 13. *kukke*, *kukko*, 14. *tšako*, *tšäko*, 19. *pañkõ*, *pañke*, *pañkj*, 25. *reppa*, *repo*, *tepo*, 30. *tāta*, *taatto*, 31. *talō*, 32. *tšütto*, *tüttö*, 33. *ukkō* — § 41; 16. *lello*, 28. *silmo* — e. § 5; 6. *kaakko*, 7. *kaase*, 11. *kotko*, 17. *лоло*, 18. *luikko*, 21. *puipa*, *põippo*, *peippo*, *peippe* 27. (vrd. ka lhk. 30—1 e. *sosē*, *söse*) *siso*, 28. *sokko* — sm. § 21.

§ 19. Vadjas nagu eestiski äsjanähtud viisil (§ 13, lhk.) -*oi* - *ei* on esinend ühe ja sama funktsioonilise deminutiivsuffiksina kõrvuti, tihti ühest-samast tüvestki. Lõpp- ega sisekaosäädus sääl ei maksa (vt. Kettunen, VÄH 135—6), välja arvatud esimesele lähedane (-*o* > *o*, -*u* > *u*, -*i* > *i*: *лоло*, *pañkj* jne.) helireduktsioon Jõepäras ja mõningad lõppkaole viitavad jäljed (*kuk* = *kaik*) andmete ebatäpsuse

tõttu kriitiliselt võetavas kreevinite keeles. Nõnda on algsm. *-oi*, *-ei* edustus vadjas võrdselt nähtaval nii (alg-)kinnises kui ka lahtises silbis. Rõhutute järgsilpide algsm. diftongi järelkomponendi *-i* > 0 hääliksääduse (vt. Kettunen l. c. 152—153, kreevinite kohta lhk. 156 sama konstateeritud, nõnda hääliknähtus ju vadja-kreevini ühisaegne) tõttu *i*- kadu ootuspäraselt, sellepärast praegune vadj. häälikseis kõnesoleva sn-rühmas kujuneb järgmiseks.

1-a) *-oi* > *-o* (-O): 2. *emo*, 4. *ono*, *eno*, 6. *kaakko*, 8. *kakšo*, 9. *tši|mo*, *-mō*, *-m̄mō*, 10. *коло*, 11. *kotko*, *ko|tkO*: -dgō, 12. *koto*: *kō*, *ko|tōq*, 13. *kukko*, 14. *tšäko*, *tša|ko*: -gō, 15. *leh|to*: -oD, 16. *lello*, *le.la|O*: -ō: -oq, 17. *ло.ло.ло*, 18. *luikko*, *lui|kkO*, 20. *peiko*, *pei|ko*: -gō, -koq, 21. *pōippo*, *pei|ppo*, 22. *poiko* (?), *pojo*, *pojoD*, 23. *-bombo*, *bombo*, 24. *päsko*, *pääzgo* - *pääsko*, 25. *repo*, *re|po*: -řvō, 26. *-brääkko*, *brääkko*, *brakko*, 27. *siso*, 28. *silmo*, 29. *sokko*, 30. *taatto*, 31. *-talloa*, *ta.ло*, 32. *tšüttö*, *tytöd*, *tüttö*, 33. *-ukko*, *hukko*, *ukkO*, 34. *ve.ло.ло*, *villo*, 36. *vär|po*: -vōD, *värpO*, 37. *-vässō*, *vässō*. Sn. 32., kus ootust vastu (vt. Kettunen l. c. lhk. 132) leidub -ō, -ö, on laen Ingeri sm. naabrusmurdeist eriliselt viimase mõjualusesse vadjLn-sse.

b) *-oi* > *-o* osutab > *-u*-ks edasiarengut: 5. *obu* [*obo*], 15. *lähud* [*lehot*], 33. *ukku* [*ukko*...], 21. *püipud* [*puipa*...], *pu|ppu*, *pu|ppu*. Sellele vaatamata, et Wiedemann need kreevini k. näited on *o*-lisiks ümber transskribeerind, võib nendes tõenäoliselt pidada läti häälik-süsteemist mõjutatud *o* > *u* muutust (vrd. § 9 lhk. 39 e. Selt.-Aluliina ja ehk osalt ka Lutsi *o* > *u* muutust). Jõepära lk-st pärit *pu|ppu*, *pu|ppu* (vt. ka Kettunen VÄH 114 *pu|ppu* Luuz. 'kananpoika') edustus ei tõmbaks endale tähelepanu, kui selle kõrval säälsamas ei esineks 28. *slamv* ja isegi vl 8. *kakšud*, 36. *värpu*. *u* seletub arvatavasti neis juhuseis hääliksääduslikust (*o*-a > *oq* > *uq*: *värpuq*; vt. Kettunen l. c. 132, 144) partitiivist ülekantuks.

2-a) *-ei* > *-e*, -ō samuti hääliksääduslik (*e* järgsilbes vadj. =, Kettunen l. c. 130): 1. *ainō*, 13. *kuk|ke*: -eD, *kuk|kō*: -ōssa, 19. *paṅkō*, *paṅk|ōa*, -ōja, *paṅ|ke*: -ge.lla, 21. *pei|ppe*, 27. *sōsō*, *se.še*. Ahlquist'i *paṅkōi* kuju võib olla ainult kas eksimus või mingist karjlng. [= *paṅkei*?] murdest pärit, nagu Kettunen'i l. c. 156 järgi 1500 a. paigult Vene dokumendis esinevad *i*-lised isikunimedki (*Кавзүй, Иллуүй, Ренуүй, Лембеүй, Каллеүй* jm.).

b) *-ei* > *-e* edasiarengut > *-e*-ks peegeldab Ahlquist'il 7. *kaase*, (rhvl.), 19. *paṅget*, mis jällegi tõenäolisimalt — kui pole *lapsus calami*, nagu mõni muugi A. ülestähendus (*e* > *e* muutus esineb ju, vt. VÄH 131, ainult soomepärasest Kukkosi murdes, aga A. ainestik on Kattilast) — on pärit sm. naabrusmurdeist, ja puhtmeelituslikes

3. *enne* (Alava), 35. *vevve*, *vevve*|E: -eD (üldiselt), mis — kui taas pole naabrusest laenatud — oma erandliku asendi tõttu keeles võivad kõrvale põigata hääliksäädusist või seletuvad progressiivse palataalattraktsiooniga. Kreevinite 13. *kukke*, 21. *puipe*, 30. *täte*, (W i e d e m a n n'i transskribeerimisviis *puipa*, *tāti* näikse juhuslik) võivad, kui vähegi kirjaviisi usaldada, sisaldada järgsb. -e > -e muutuse järgi selle murdekillukese alal.

c) -ei edustumisel -i(-i)-ga Jp 19. *paņk*: -gi, 26. *rüjzbräkk* sõnus ei ole paljutähenduslikkust vadj. kogu ala kohta, sest esimene on ilmne (vrd. § 41 s. v. *paņkei) sm. laen, ja teine neist päälegi tugevasti onomatopoeetse varjundiga. Mõlemate hilisuse vadjas reedab *k* | > *tš* i järgnemisest hoolimata.

3) Viimaks ei saa paljaks ortograafiliseks oiguks vist pidada ka kreevinite keelejäänuste *a-d oi-*, *ei-*diftongi edustajana (kindlamiini välja arvatud ainult vist 12. *kuotta* = ? *kōta*): 13. *kuka*, 21. *puipa* (W i e d e m a n n'ilgi *puipa* transskribeeritud), 25. *reppa* (= ? *repa*), 30. *tāta*. Kui arvestada praegune vadj. pluuralimoodustus *oi-*, *ei-*tüvedes (vt. VÄH 159), milles on ootuspäraselt põlisvanad *a*-sisalduslikud (vrd. § 11 e. kohta) vormid nagu 15. *lehtaja*, 21. *põip-pailta*, 22. *pojaj*, *pojaita*, Al *talaisõõ* (ill. pl.) jm., siis pole ime, et väljasurev kreev. murre on *a* singularigi tüvve üldistand või vähemalt keeleoskamatu ülestähendaja on seda teind. Igatahes samasugusest nähtest näikse harvu järgi mujalgi vadjas, ? vrd. M u s t o n e n'i järgi vadjLn *sōsa*, Al 56 (rhvl. Järvikoistsüyläst: *Tšülää-naizõd peitüb*) *paņgad* 'panged'.

§ 20. § 17 üldloetus esinevate *oi-*, *ei-*sõnade semasioloogiliste mõistekategooriate silmitsemisel tulevad ilmsiks nagu eespool § 14 eestiski deminutiivsusele alid rühmad: 1) sugulusnimetused — 2. *emo*, 3. *enne*, 4. *ono*, 7. (neile ligidased) *kaase* ja 8. *kakšo*, 22. *poiko*, *pojo*, 27. *seše*, 30. *taatto*, 32. *tüttö*, 33. *ukko*, 34. *veλλο*, 35. *vevve*; 2) linnunimetused — 6. *kaakko*, 11. *kotko*, 13. *kukke*, 14. *tšäko*, 18. *luikko*, 21. *peippe*, 24. *päska*, 26. -*bräakko*, 36. *värpo*, 37. *vässo*; 3) kala jm. (algsest väikese) looma nimetused — 5. *obu*, 9. (putukad) *tšimo* ja 23. *bombo*, 25. *repo*, 28. *silmo*, 29. *sokko*. Aga sisulist deminutiivsust — meelitus-, halvutus- või muidu vähendus-varjundit — pole üldiselt neil märgata, välja arvatud vahest lk-le ligidalseisvad 3. *enne* ja 35. *vevve* oma teatava meelituslikkusega. Muud 4) — 1. *ainō*, 10. *κολο*, 12. *koto*, 15. *lehto*, 16. *lello*, 17. *λολλο*, 19. *paņke*, 20. *pejko*, 31. *talο* — on sisuliselt indifferentesed, ligemalt liigitamatud. Täielikkuse saavutamiseks lisatagu eelmisile siin veel paar võima-

likku samasuunalist vadj. deminutiivi, millede esinemis-ala ega siia-kuuluvus pole küllalt kindel, et neid üldloetellu asetada: Must 184 *tiiro, nahkat*. 'yölipakko' (<*tir[a]-oi, vrd. e. *tir* g. *tiru* 'Meerschwalbe', sm. *tiiru - tiiro - tiirö* 'sterna hirundo, Seeschwalbe', KemiC 38 *Tiiro* 'tiira', Lnr *tiira* 'tärna [sternal]'), 177 *nõito* 'noita' (<?*noit[a]-oi), Al 46 (rhvl.), 168 *liblo* 'helve' (<?*liploj, vrd. e. *libl, lible* g. *liblu, lible* [<*liplej?], ? sm. *liula* 'liten bit' Itkonen'il SUSA XXXII, 3 15).

Eelneva kategooriaiks jagunemise põhjal arusaadavalt deminutiivide liiki kuuluvate 5) loomanimede kohta on olnud ainekogus nii vähe ja ühekülgsed (ainult soomepärasest Jp-st Mustonen'i ja Tsvetkov'i järgi) teateid, et pole maksnud neid üldloetellu (§ 17) võtta: Jp *kirj|O*: -õ 'kirju lehma nm.', Must 174 *laukko* 'laukki', Jp *lauk|ko*: -õ 'laugu lehma nm.', *ru|sko*: -zõ 'punase lehma nm.', Must 187 *virkkõ* 'virkku' (<*virkkej <*virkk[a]-ej). Esimene neist on kindlasti (obs. *ki-|>tši-!*), muud, välja arvatud *virkkõ*, võimalikult Ingeri sm. laenud, vrd. § 27 punkt 5 sm-s. Hilisena vn. laenuna on siia liitunud Must (*bielo-*), Jp *be|o* 'valge lehma nm.' (vrd. vn. *белый* 'valge'). Samal põhjusel üldloetelus esitamata jäetud 6) isiku (meelitus- ja halvutus)nimedest, millede sisulinegi deminutiivsus on vastavalt tunduv, on Alava'l Vatjalaisia häätapoja 34 *Madro - Madrõ* (vn. *Мамрѣна*, <*matrej), 56 *Okse* (naisenm. Kattilast, ?vn. *Аксенья*), *Pa|o* (mehenm. Katt., *Парошй*), eriti ohtralt aga Tsvetkov'il Jp-st: *feko* (*Фекла*), *feto - fe|jo* (meelituskuju nimele *füder* <*Феодор*), *ga|o - ga|o* (*Герасим*), *je|fo* (? *Евдоким*), *kiko* (*Григорий*), *ko|o* (*Кондратий*, ka tähend. 'lollakas', söimunn.), *ku|jo* (*Кузьма*), *ma|o* (*Мария*), *mi|jo* (*Митя, Димитрий*), *olo* (*Александр*), *pe|jo* (*Петя, Петр*), *va|o* (*Ваня, Иван*) jne. Kõik lastekeelsed meelituslik-halvutava (võimalikult vn. keelest pärit, vrd. *Ваня = va|na >+va|n[a]-oi*) palatalisatsiooniga võõraste ristnimede hilised häälikkohandused, millede juures asjata oleks otsida stabiilset tuletusprintsipi. Sel moel omal alal see meelitusnimeliik on produtseerivgi. Üksikud nii sündind vastavaist nimedest näikse siirdunuvat üldkeelde ilma mingit deminutiiv-värvingut omamata: *ivo* (*Иван*), *ja|k|ko*: -õ (*Яков*), *miko* (*Михайл*), *pa|vo* (-*Равл* < *Павел*), *pe|k|ko*: -õ (-*pädrj* < *Петр*), *timo* (*Тимошй*). Need on kahtlemata ealt vanemad (kui mitte osalt Ingeri sm. murdeist laenatud, vrd. sm. § 27 punkt 6-nda all) ja moodustavad selle vahelüli, mis võimalikult algsm. *oi-*, *ei-*nimehulgast (vt. § 47) on vahendand kõnesoleva deminutiivitüübi äsjakäsiteldud hilisdeminutiiviseerund vadj. nimedeni.

Viimaks registreeritagu veel 7) mingil viisil deskriptiivse, vabama häälikkäsitlusega (vrd. § 16, e.) kui § 18 käsitletud mingist tajutavast (omast või laen-)põhisõnast moodustund hilisemaid siakuuluvaid vähendus-sõnu: vI, Ip *babo* (vrd. vn. *баба* = *bāba* 'замужняя женщина нижних сословий' [D a I], 'vanaeit'), vI *baĭjo* 'vanataat' (vrd. vn. *бабушка*, [D a I] *баця* 'родитель, отец'), Jp *jāno* 'jänese' (lk. palatalisatsioon, vrd. siiski ka § 30 44. *jāñö* karj.), Must 174 *lemmo* 'lehmä' (lk.), vI, Jp *tamo* 'emake' (vn. *мама* = *māma* 'матушка, родительница' [D a I]), Jp *pošo* 'seake' (lk., ingRos id. vrd. *perzaz* 'põrsas', § 20 sm. *posso*), 'poisiklunn' (~ *pošu* id., vrd. e. *poiss*, *poisu*). Nendega piirdubki vadj. allikaist noteeritud vastav ainek. Võimalik, et selles tugeva vn. mõju aluses keeles käsitledav omapärane meelitussn-liik ongi vähe edustatud, nagu seda näeme ka vepsas, vt. § 40.

Samuti väike on põimitud hiliste spetsiaalvadjä puhtdeskriptiivsete võimalikkude oĭ- (eĭ-) sõnade rühm, milliste hulka (?) võiksid pööle eelkäsitletud 23. *bombo* kuuluda: Jp *börö* 'sitikas' (vt. § 29 karj. 132. *pöröi*), *to.ɔo* ~ *do.ɔo* 'kõliski', *tuto* 'mustlane' (*muš niku t.* 'must nagu mustlane', ingRos id. ? mustlase isikunm. või ? vrd. § 21 sm. *totto*), VÄH 82 *vohmo* 'vetelys' (<? **vohm[a]* -oĭ, ingRos *voĥma* 'lollakas'). Nõnda siis needki keele kõike omapärasest surmava võõra mõju all kidunedes ei avalda ekspansiivsust.

IV. SOOME KEEL.

§ 21. 1. *oj-*, *ej-*deminutiividest soomes annab ülevaate järgnev sõnamaterjal.

1. *āpoj: Lamml 58 *Aapo* (~ *Aapel*), KoillisSatSet 13 (R.) *Aaponkiin*, KemiC 20 *Aapon* (: vrtlo *Aapo*), EP II 59 *āpō* (Krtm., Yst., Krk.) ~ *āppō*, Nurm 18, Jyv 33 *Oapo* : -n, JuvaT 84 *Uq̄|po* : -o(n).

2. *āproj: Vir. 1924 146 Väinö Pajari (Parikk.) *Aapro* ~ *Oapro* -van. *Apro*, Sk ?*āpro* 'Aapron'.

3. *āroj: Lamml 59 *Aaro* 'Aron', KuopioW *Uaro* id.

4. *ātoi: JuvaT *Uq̄|ō* ~ -ova ~ -oia (p. sg.): 89 *Uq̄|o* : -on, ingRos *ātō* (van. mehenm.).

5. *ahmoj: Elim 118, Iij *ahm|o*, -on, Iij-*ō* (p. sg.) 'ahne henkilö, joka ahneesti ja suurella kiireellä syö'.

6. *ajmoj: IsojArho 33, Laih 118 *aimoo* 'rehellinen, aika (mies) (Isoj.)' EP II 55 *ajmō*.

7. *anojopej: LMÄH 190 (Agr., g. sg.) *anoipein*; LuotSatLatv 30, EP I 23, TytÄ 56 *anop|pi*: TytÄ -in (g. sg.).

8. *antsoj: TohmP 49 *Anfso*, Parikk 25 *Antšo*, Vir. 1924 146 V. Pajari (Parikk. *Anffi* - halv.) *Antšo*.

9. *appej: UrjK 50 *appevainä*, *appeväri*, *ap|pi* : -en, Tuul 145 *appe* ~ *appi*, Saarij *appiuk|ko* : -on, KuhmJ 54 *ap|pe* : -en, -pii (p. sg.).

10. *armoj: Kiel I 1 20 A. Ahlquist (Agr.), JSuomall 60 *armoi*, MarttiAir 55 *armo|ia*, -ns, 56 *armoa*, AgrOj 89 *furen armois*, 90 *armoia* (p. sg. ~ *Armoo*), *armoijas* ~ AgrOj 90, JSuomall 60 *armo*, SorolP 31 *armosta* (el. sg.); LMÄH 190, Uukirk 38 *armo*, Vir. 1916 69 E. A. Saarimaa (A. Kivi, Nurmijärvi) *tulee armo* = = tulee sääli.

11. **aj̄n|ej*, *oi: KallioLehm (Uskela), Orim 87, SkN (Agnes) *Aune*, Vir. 1924 148 V. Pajari (Parikk.) id. (uus) ~ dem. *Auno* (van.), EP I 115, II 61 *aj̄nē* (naisenm., 'tyhmä' Lp.) ~ (savo naab-ruses) *aj̄ne*.

12. *avoj: AgrOj 89, SorolP 34 *avoi*, EP II 55 *avō* (vesi) (Isoj.), ingRos *avosā* 'molkus, ammulisuuga inim.'.

13. *eroj: UrjK 49, Tuul 125, JuvaT 19, SuursP 63 *Ēro*, KallioLehm (härjanm. Uskela, Halikko), Lamml 59, Jyv 10 *Eero*, PHGr 361 *Iero*, MetsKeft 81 *Ēroi*.

14. *emoj: Mets (õ. hv.), MuolJ 14 (van.), MuolT, SkN *emo*: Mets, RSk 53 (rhvl.) *emmoo* (p. sg.), EP II 55 *emõ* 'emä', Maan *emoš* 'sinu ema', *emo²sa* '(tema) oma ema', Leppävr 10 *emojaan* (p. sg.), Parikk 55 *Emo* (rhvl.), Äkr 39 *miun emmõin* (rhvl.), Rapola Diftg. 40 (Vihti) *emoi* 'emäsika'.

15. *enoj: AgrOj 89 *Enoins*, MarttiAir 55, KollRap 162 *Enoi*; Mets, UrjK 49, EHäm 76, Ik, Orihv 155, Tuul 132, Elim 66, Orim 87, Kesäl 13, Kang, JuvaT 73, JKLaus 112, Uukirk 11, 29, Vehkal 39, ingRos *eno* 'äidin veli (Mets., Ik.)', AlaSat 222, ToM 164 *enõ*, Ik *en|on* (g. sg.), -oo (p. sg.), Krtn 70, EP II 55 *enõ*: EP I 98 *enoja* (p. sg.), EHäm 50 *enovesiä* (U., 'jääsulamise tulvavesi'), Muonion *enovesi* = kymi, emä joki, Vir. 1907 17 Pentti Eskola (Enontekiö) *eno* = = pääväylä, virta (*Lätäeno*, *Poroeno* jne. käytetään kaikista isoista joista puhuttaissa), Kang *ennõ* ~ *eno^a* (p. sg.), PHGr 334 *enõ*, JuvaJor 21 *enoi* (Joroinen), Sk *enojanna* 'enoamme'.

16. *eskoj: SaarelHev *Esko*, EPI 30 *eskõ* (= valelik mees) *puhã*, *älä usko eskoja*, Saarij *esk|o*: -o(n), -ova ~ -oq 'esko, reen tai kelkan jalaspuuhun, etupäässään sisäpuolelle tehty 2 tuuman syvyinen kolo', Ilom id. 'tyhmä ihminen, perso ja epäsiisti mies', Vir. 1924 146 V. Pajari (Parikk. *Eskil*-) *Esko* (van.?).

17. *halloj: Nakk 67 (*Hallava* ~) *Hallo*, EP II 55, 58 *hallõ* 'hallava' (ka lehmanm.).

18. *harmoj: SaarelHev (*Harmaa* ~), Nakk 68 (*harmi* hobusenm. ~) *Harmo*, TytÄ 38 *harmu* (lehmanm.).

19. *hauhoj: EP II 55 *hauhõ* 'tyhmä, houkka ihminen'.

20. *haukkoj: Lamml 36 *Henkhaukko* 'laiha, voimaton ihminen'.

21. *hejkkoi, *hejkkoi: UrjK 64, Orihv 54, EP I 23 *hejko*: EP, UrjK -n (g. sg.) ~ EP *hejion*, EHäm 6 (K.) *heikoo* (p. sg.), Ik *hejko*: -kon, -kkoo 'heikko' (hl.), KemiC 15 *heikko*, ToM 28 (Põhja-Jällivaara) *hejku*, Jääsk 142 *heikoss* (in. sg.).

22. *hilpoj, *helpej: KallioLehm (Halikko) *Helpee*, SaarelHev (härjanm.) *Hilpo*.

23. *hepoj: HR 31 (litti) *Onhan sulla kolme hevoa*, 157 *Hepo kuorsui, lähde läikyi* (Etelä-Häme); Myn (hv.), Loppi 16 (vanasn.), Sk (rhvl.), MuolT *hep|o*: Myn -n, -ta, Loppi 16 *Hepolammi* (kohanim.), *hepohormu* (= horsma), IsoJarho 116 *Hepoviita* (kohanim.), *hevonhera* '*rumex domesticus*', Ulv 118, Saarij, Ilom *he|po*: Saarij, Ilom -vo(n), Ilom -poo (p. sg.), 'hevonen; tamma (Saarij.: *Haista hevov*,

vittü'), 'hevonen; leikillinen haukkumasana (Ilom.)', Kang *Haęstah_hevovittü!* MetsKett 26 *Hepoimmäk* (kohanm.), Sk *he|p(o):-vo(n)*, -pp^o 'A:n muotoisesta telineestä ja sen päälle viistoon kohotetusta seipäästä muodostettu verkkojen kuivuuvehje', JaalR *hepo|suova*, ingRos *-kala* 'linask'.

24. *hiloj: KallioLehm (Halikko), SaarelHev (härjanm.) *Hiilo*.

25. *hiroj: IsojArho 117 *Hiiroo ~ Hiuro* (hobusenm.), EP II 55 *hiro*¹ 'hiirakko', Rapola Diftg. 71 (Sodankylä) *hiro* 'hiirakko'.

26. *hittoj: SaarelHev *Hitto*, Saarij *hi|tto*: *-ton, -ttoq* (*h. ties; mitäs hitolla ku... 'hitolla'*) ~ Mets (uus, hv.), Saarij, Maan *hit|to*: *-on* 'hitto' (~ *hisi* 'paholainen' Maan.), Ilom *hot|to*: *-on, -toja* (p. sg.) 'hitto' (kaunistellen), Parikk 56 *hitto* (rhvl.).

27. *hilkoj: IsojArho 33 *hilikoo*, EP II 55 *hil|kō* 'hilpeä, hilkari'.

28. *hilloj: Mets (uus), Ik, Saarij, Orihv 180, Kang, JaalR (*vattu-h.* jne.), IiJ *hill|o* ('marja)hillo', Kang, IiJ, JaalR *-o(n)*, Ik, IiJ, JaalR *-ō* (p. sg.), Sk *hill|(o), -o(n), -uō* (yleensä mikä on sotkettu puuromaiseksi).

29. *hirvoj: UrjK 49, SaarelHev *Hirvo* (härjanm.).

30. *hohkoj: Vir. 1916 70 Saarijmaa (A. Kivi, Nurmi-järvi) *hohko* 'tyhmä, pöllöpää', UrjK 60 *hohōn* (:n. *hohko* 'tyhmä'), EHäm 88 (K.) *Hohkoo* (tuhmaa) *plikkaa*.

31. **hoil|oj*, *-*ej*: IsojArho 116 *hoilee ~ hoile* 'pitkä nainen', EP II 60 (et. ma.) *hoilē* 'pitkä holjana', 55 *hoilō ~ hai|ō* 'pitkä ja hoikka ihminen' (Ilmaj.), Nakk *hoelo* 'hoilo'.

32. **hol|oj*, *-*ej*: Ulv 120 *honga holost*, Lamml 5 *koivuh_ holo*, Mets, *hol|o, -lon, -lloo* (puun, hampaan), EHäm 91 *muuri(n) holo(n)* (L.), Maan *holo* 'avo, horo': *holoturpa* (~ *horo* 'väljä'), IsojArho 116 *hole* 'reikä, kolo' (v. *holehtia*).

33. *hūppoj, **hūppo|j*: Ylivet 18 (Ylistaro) *huuppoo* 'pöllö', EP II 55, 96 *hūppō ~ hūppō* 'hupsu', 'hassu'.

34. *höhloj: FrimP ('möhlö, törö, pöllö'), Jyv 52 ('hupsu'), Haapas 64 ('hölmö, tyhmä') *höhlö*.

35. *hölmoj: Mets (hv.), UrjK 13, TytÄ 12 *hölmö*, PSavoBr 9, Ilom *höl|mö* 'tuhma (Ilom.)', Leppävr 8 *hölmö*, Jääsk 12 (:120 *hölmö[n] sekane*), RSk 6 *hölmö* 'hölmöä', MuoIT *hölmöä* (p. sg.).

36. *höloj: KallioUsk ('lobask'), Mets ('ihminen, joka puhuu liikoja', : *höllö* p. sg.), Ilom ('hölmö, veltto, tuhma ihminen', *-n, -ō*) *hölö*.

¹ Ilmne trükiviga pro *hiro*.

37. **hö(n)ttoĭ*: PP Rant 28 *höttöllöülü* 'hupakko', JuvaT 127, Jääsk 125, JKLaus 28 (J.), MuoIT, RS 57 *hönttö* 'hupsu (ihminen) (JuvaT)', 'hassu, hupsu (RSk.)'.

38. *höploĭ: EP I 19 *höplö* 'höply' - *höplö* - *höplü* (~ *höplä*), II 55 id. 'hölppö ihminen'.

39. *höpsoĭ, *hopsoĭ: Lamml 36 *Höpsö* 'löyhämielinen, hupsu, hullu', AlaSat 37 (-*hopso*), Mets (: -*n*, -*ö*), SuursP 38 (: -*n*) *höpsö*, EP II 55 *hopsö* - *höpsö* 'hupsu'.

40. *hössoĭ: Maan *hössö*, -*n*, -*jä* (~ *hössä*) 'hössy'.

41. *tvoĭ: Mäntyh 54 *livo*.

42. *illoĭ: Saarij *ill|o*, -*o(n)*, -*oa* adj. 'öieli otsasolev (kirves, hang jne.)', (*kuokan, kirven*) *illo* 'liian vähä kiperuus', IsojArho 121 *illo* 'astia, joka on suusta leveämpi kuin pohjasta', In *tillohan* 'öieli otsas (kirves)', Ilom *illo* adj. 'kirves on *i*. jos se on liian vähän kumarassa varren' suhteen), Maan *ill|o*, -*on*, -*ö* 'huonosti varteen pantu työkalu'.

43. *inehmoĭ: HR 2 20 (Kivijärvi) *inehmoille ikitupia* (all. sg. ?).

44. *ippoĭ: Ilom *Ip|po*: -*on*, -*poo* (mehenm.).

45. *isoĭ: Kiel I 1 20 Ahlquist (Agr.), AgrOj 89 *isoi*, AgrOj 172 *isoinilma* (merk. ukkonen, Hämeessä *isänen*), 1642 R 72 *isoin meren*, KollRap 170 (Pacchalenius) *isoi Walkia*, HalT 96, Myn, LMÄHK 122, 190, Ulv 134, UrjK 49, KoillisSatSet 8, Ylivet 16, EHäm 5, Tuul 132, Saarij, ToSal 295 (Karunka), Ilom ('suuri, kookas'), Maan, JuvaT 73, Kang, Savonl § 26, Parikk 48, Sk (hv.), Jääsk 146, MuoIJ, Elim 96, liJ, TytÄ (hv.), 38 *iso* 'suur', Pori 43 *Isopiru*, Isoj 118 *Isoosjoies* (kohanm.), IsojArho 33 *isoo*, Krtn 84 *isö aika*, EP II 55 *isö* - 60 (Isoj.) *iso*, EP I XXX (Virrat, kohanm.) *isoniemi*, 93 *isoja* (p. pl.), 49 *isoja* (p. sg.), AlaSat 191, ToM 208 *isö*, Loppi 8, *isoks* (trsl. sg.), KeskiPohj 71 *isot* (n. pl.), KemiC 77 *ishon* (ill. sg.), PPRant 67 *isol* (g. sg.), KuusN, Nurm 64 *iso Matti*, Myn *isostas* 'isosti, paljo', UrjK 40, PSavoL 32 *isompi*, LMÄHK 118 *isomp* (komp.), TytÄ 52 *isompki*, LuotSatLatv 10 (P.) *is|ot* (n. pl.), -*oo* (p. sg.), Ilom *isoo* (p. sg.), PSavoL 24 *issoon* (ill. sg.), MetsKett 12 *üsöks* (trsl. sg.), Saarij *išsoa*, Kang *išsö*, Maan *isoja* (p. sg.), EHäm 6 (U.), Jyv 69 *isom* (ak. sg.), liJ, JaalR *is|on* (g. sg.), -*ö* (p. sg.), OrimS 10 *isostuvas*, TytÄ 38 *isupaatti* (merk. vanhaan aikaan käytetty suurehko alus, jossa oli raakaseili), ingRos *iso* 'öige suur'.

46. *itkoĭ: EP II 55 *itkō* (lapsi) 'kova itkemään'.

47. *iäkköĭ: LMÄH 157, ToM 87 (-*n*;) *iäko*, Myn *lajiskjako*: -*n*, -*t*, HalT 14 (*Jaakola*:), KallioLehm (Halikko, härjanm.), Nakk 66, SatakA 64 (-*n*;) *Jaako*, Mets *sarvijaako* (putukas), Ulv 122

(g. sg.), KemiC 20 (: vrtlo *Jaako*) *Jaakon*, LuotSatLatv 8 (S.) *Jaako riivulta* 'Jaagunärakalt', JalasjB 305 *Jaakoo*, IsojArho 33, Laih 107 (:oon:) *Jaak|koo*, EP II 59 *jäkkö*, KalvM (hobusenm.), KallioLehm (Sauvo, härjanm.), Vir. 1924 146 V. Pajari (Parikk.), Jääsk 46 (p. sg. *Jaakkoi* Rj.), SkN *Jaakko*, Saarij *jäk|ko: -o(n)* 'Jaakonpäivä', ingRos *jäk|ko: -on*, KuopioW *Juakko* (< *Jaakob*), Maan *juakov välillä* 'Jakobipäeva paigu', Kang *juqkompäevä*, JuvaT 18, 115 *Juakko*, 1924 146 (Parikk.) *Joakko*, MetsKett 81 *Juakko*.

48. **jan̄kkoj*: JaalR *jan̄|ko: -jon, -kō* 'maan pintakerroksen olla oleva hedelmätön pintakerros', Ilom *jank|ko: -on* 'kova maa, savinen pohja maa, lujaperusteinen maa'.

49. **jan̄nej*: Lamml 60 (~ *Hanne* 'Johan'), Nakk 66, IsojArho 122 ('Johannes'), KuopioW *Janne: LuotSatLatv 23* (g. sg.) *Jannen*, MetsKett 82 *Jannei*, Rapola Diftg. 73 (Vihti) *Jannei*.

50. **jet̄ej*: Maan *jet|e: -en, -ejä* (p. sg.; *aęka j.* — pienestä pojasta).

51. **jōnōj*: Ilom *juon|o, -on, -oo* 'eläimen selässä kulkeva erivärinen kaitainen piirto l. vyöhyt', TohmP 26 *juono* 'jono'.

52. **jōppōj*: Mets *kaffejuappo: AlaSat 39 juappo(n)* (g. sg.), Ik *juap|po: -on, -poo* 'juomari' (hl.), Orihv 231 *juappo*, KoillisSatSet 24 *juopon* (M.), Lamml 75, Kesäl 13, Jääsk 29 *juoppo*, Saarij *juo|ppo: -po(n)* 'juoppo, juomari', KemiC 25, Jääsk 27 *juoppo*, Ilom *juop|po: -on, -poo ~ -poja*, liJ *juop|po: -on, -pō* 'juoppo' (*juopot mięhet*), 55 EP II *juoppō ~ juappō*.

53. **jōsōj, j̄ūs|ōj, *-ej*: ToM 211 (1677 a. dokumentes) *Jusoin* (g. sg.); Lamml 59, KuopioW (< *Joosef*), Vir. 1924 146 V. Pajari (Parikk.) *Juoso*, KoillisSatSet 117 (K.), IsojArho 123 *Juuse* (*Jooseppi*), Tuul 125 *Jōso*, KuopioW *Juuso*, ingRos *juosO* (van.), EP II 59 *jūsō*, 61 *jūsē ~ jōsē*.

54. *jōttoj: Mets, Nakk 25 *juato: -n* (vasikka, karitsa ym., Mets.), AlaSat 291 *juāto* (juottovasikka), Orihv 189 *juāto* (tottelematon poika), Saarij *juo|to: -vo(n), (?) -toę* 'roisto, ilkiö', EP II 55 *juottō* 'juotettava (vasikka t. muu eläin)', liJ *juotto* 'juoppo', Rapola Diftg. 73 (Vihti) *juateivaska*.

55. *juhoj: Lamml 69, Ylivet 17, Vir. 1924 146 V. Pajari (Parikk., *Juhana* ~) *Juho*, Maan *juholle* (all. sg.), EP II 59 *juhō*, KontLip 40 *Juhó* (= ? *juhō*, Mg.), VermlA 206 *Juho*ⁱ, MetsKett 81 *Juho*ⁱ.

56. **junnōj*: Ylivet 17, Vir. 1924 146 V. Pajari (Parikk., dem., *Juska* ~) *Junno*, Saarij *junno* 'Jussi'.

57. **jūmmōj*: Ilom *juumm|o: -on, -oo ~ -oja* (p. sg.) 'juupeli, juutas, paholainen'.

58. *jänöi: Parikk 56 *jänö* (n. sg. rhvl.), Sk *jänö* (g. sg.), Muolt *jännöö* (p. sg., rhvl.), Åkr 39 *Jätti kuj jänöi pojjan* (rhvl.).

59. *jöroi, *joroï: Orihv 189, EP I 203, JuvaT 17 *jörö*, Mets, Ilom *iörö*, -n 'jörö, harvapuheinen, janha, hidas (Ilom.)', Saarij *jo|ro*, -*ro(n)*., -*roa* 'joro, jörö', *jörökölli* 'jörökölli' (halv.), Maan *jöröjutka* 'harvasanainen', ingRos *joro(miēs)* 'kangekaelne; julge'.

60. *käkkoi I: HalT 89, LMÄH 190, KallioUsk *kako* 'tyhmyri (Hal.)', '(merk. a: ilmasuunta = *käkkö*; b: pikkuhullu, hourupää, kouho, LMÄH)', 'pöllö (Usk.)', SaarelHev *Kaakko*, Saarij *rapakoak|ko*: -*o(n)*, -*koa* 'kakko '(joku vesilintu, hl.), MetsKett 58 *kuakkoï* (= kaakkuri).

61. *käkkoi II: Tyrv 120, Ulv 121 *kako* 'kaakkoilmaa (Tyrv.)', EHäm 9 (K.) *Kaakonko*, Mets *kako*: -n, ~ *kaakko* id. (noor.), *kaakko* (p. sg.) 'kaakko (ilmansuunta)', AlaSat 291 *kakö*, EP I 24, 57 *kakö* (Hm., Krk., Lp., Khv., AlaH), II 55 id. - 59 *kako* (Irv., Lh., VK, Krj., Isoj.) ~ *käkkö* (Khj.), Jyv 70 *koakko* 'kagukaar', TytÄ 73 *kakko*, Haapas 73, SuursP 133 *itäkakko* 'idän ja kaakon keskivälillä oleva ilmansuunta (Suurs.)', ingRos *kak|ko*: -*o(n)* 'kagu'.

62. **käp(r)oi*, *ei: KallioLehm (Hal., härjanm.), LamML (noteerimatu lhk.) *Kaapo* 'Gabriel', KoillisSatSet 139 (M., g. sg.) *Kaapon*, JalasJB 305 *Kaappoo* (Gabriel), *Kaappoomäki* (kohannm.); EP II 59 *käppö*, KuopioW *Kuapro*, Vir. 1924 146 V. Pajari (Parikk.) *Kaapro*, JuvaT 89, SuursP 45 *Kaap|e*: -*e(n)*, TytÄ 35 *möskäpe* (Gabriel Mooseksen poika).

63. *kärlei, **ka(a)llej*: KollRap 163 *Carlei*: -n ~ *Carllen*, LamML 58 ('Karl'), Nakk 66, UrjK 50, Tuul 145, Ylivet 17, KuopioW (*Kallu-*), JuvaT 27, Jyv 27, Orim 87, Vehkal 39, Vir. 1924 146 V. Pajari (Parikk., van. *Kallu -*), TytÄ 38 *Kalle*, Jääsk 20 *Kalle*, Laih 116 *Kallee*, EP II 61 *källē*, *kärlē*.

64. **käs|ei*, *oi: RapoIa Diftg. 73 (Florinuse sõnarm.) *Caasei* 'Pronuba', Jusl *Caase*, -en id., HR 1 1585 (Somero) *Ylkä anto kaaselle*, *kaase pani kiven rakkoon*, 3 281 (Humppila) *Kaasen silmiä . . .*, Myn, UrjK 50, Mets, Ik *kaas|e* 'kaaso, morsiamen vaatettaja (Ik.)', Mets, Ik -en, -ee (p. sg.), Sk *käs|e*, -*e(n)*, Laih 122 *Maijakaase luhta* (kohannm.), EP II 60 *käsē* 'kaaso' (Isoj., Krj.), 'laiha ja huano' (Lh., *mai|jakäsē*), Kang *kuas|o*, -*o(n)* 'entisaikainen morsiamen hääapulainen . . .', RapoIa Diftg. 75 (Asku, Muh) *käsi* (= kaaso), Ilom *kuas|o*, -on, -oo morsiamen valmistaja häissä', Jääsk 127 *kaaso* 'mørsja saatenaine'.

65. *kalloj: AgrOj 99 *Pä calloin paicka* 'pääluu ase (Mg.)'; Myn *päku|llo*, -*llo(n)*, -*llo* 'pääkallo', Mets (hl.), Muonion, Ilom

kall|o 'pääkkö (vuodassa, taljassa, Muonion.)', 'pääkoppa (Ilom.)', Ilom *-on, -oo* (p. sg.), Tuul 180 *päkkallo*, ToM 163 *-n* (g. sg.), Maan *peäkalloluu*.

66. **kalpei*: Rapola Diftg. 73 (Schroderuse sönarm., 'der junge Ochse'), (1642 a. piibel, p. sg. *calpeja*): *calpei*, (Jusleniuse sönarm.) *Calpe, -en*; Myn, Mets, UrjK *kal|pe* 'leikattu mullivasikka (Myn.)', 'nuori härkä (Mets.)': Myn, Mets *-pen* ~ UrjK *-ven*, Mets *-pee* (p. sg.), Rapola Diftg. 75 (Karjalohja) *kalppi* (= nuori härkä).

67. **karoj*: JalasjB 272 *karo* 'gumse', IsojArho 125 *karoo* ~ *karo* 'pässi', Laih 107 *kar|oo*, EP I 80 *-oja* (p. sg.): II 55 *-õ'pässi*'.

68. **karsoj*: IsojArho 125 *karsoo* ~ *karso*, EP II 55 *karsõ* 'karsaasti katsova'.

69. **kasvattej*: LMÄH 203, LMAHK 1, UrjK 50, AlaSat 291 (Vam—Kok) *kasvate*, EHäm 52 (V.) *kasvatepplikallensa*, EP II 39 *kasvatehi(n)* (ill. sg.), IsojArho 22 *kasvatee*, Rapola Diftg. 73 (Vihti) *kasvatei*.

70. **kaunoj*: KallioLehm (Angelniemi, Perniö), KalvP (lehmanm.) *Kauno*, Sk *kaun(o)* (~ *-nikki* lehmanm.).

71. **kēkkoj*, ?**kēhkoj*: AlaSat 291 *kiäko*, Mets *kiak|o*: *-on, -oo* 'kiekko' (hl.), EP I 57 *kiäko* ~ *kiäko*, *kiäkko* (Alavus, < savost): *kiiöt* (et. ma., Sj., As), *kiäqt* (länt. ja pohj. ma.), *kiäqvot* (Krtm.), 59 *kiiöt* (Hj., Karv., Park.), *kiäqvot* (Ts.).

72. **kēloj*: EP II 56 *kiēlō* 'kielevä ihminen' ~ *kiälō*, BrandtL *Kialoo* (söimusr.).

73. **kep(p)oj*: Maan *kep|po*: *-on, -poia* 'viekas, ovela'.

74. **keroj*: In *kero* 'vuoren laki' (Sodankylä).

75. **kerppoj*, **kerppoj*: KoillisSatSet 30 (Keuru, p. sg.) *lehtikerpoo*, Mets, Ik *ker|po*: *-von* 'oksakimp (lehis, lk.)', Mets *-poo* (p. sg.), *-popari* (hl.), PPRant 58 *kerppo* ~ *kerppu*.

76. **kersoj*: MetsKett 81, 141 *kersoi* (*kersa*) '(avioton) lapsi'.

77. **kil|oj*, **ēj*: SaarelHev *Kile*, KoillisSatSet 146 *Kilot* (K., laudaloomad, = kitsed?), Kang *kile*, (*-n*), (*-i*)ä, *-löijien* etc. 'naaraspuolinen vuohi', Sk *kill|e, -e(n)*, *-liē* 'sarvellinen lammas'.

78. **kim(p)oj*: KallioLehm (Säuvo hobusenm.), SaarelHev, FrimP, LaihEL (hobusenm.) *Kimo*, LammL 71 (*kinppo* 'hobune' lk. ~), Mets ('sekavärinen, harmaa; kimo hevonen'), Ik (adj. 'kimo'), Orihv 155 *kimo*, SaarelHev (lehmanm.) *Kimmo*, Loppi 11 *kimpo* ('skimmel').

79. **kinoj*: Sk *kino* 'kina, lima (esim. kalan)', Jääsk 16, ingRos ('ämblikuvõrk') *hämähäkin kino*, vrt. *kina*.

80. **kipl|oj*: Ilom *kipl|o, -on, -oo* (*k.* on semmonen hevonen, joka alituisen juoksee), JääskKOud *Kiplo* 'päistärikkö (hev.)'.

81. *kippoi: Saarij *kippopoēka* 'vuohenpoika', MetsKett 81, 141 *kippoi* 'pikku vuohi'.

82. *kirioi: Juslen *firju*, -jun 'taurus versicolor. brokot oxē'; Nakk 67, KallioLehm (Kisko), SaarelHev (lehmanm.), Ylivet 5, PaulKann *Kirjo*, TytÄ 38 *kirju*, Kesäl 13 *kirjo*, Jääsk 46 *kirjo*: (Rj. p. sg.) -oi, MetsKett 81 *kirioi(-sīp)*.

83. *klopoi, *klepoi: Juslen *Clōpoi* (~ *clōppari*, -in) 'nummus æreus semuncialis'; KallioUsk *klopopäissi* 'puupäisi, rumalaid', Myn (: -o[n], -ot 'suuri [vaski]raha', [ruplankl., van.]), SatakA 67 ('kopparslant'), Vir. 1916 72 Saarimaa (A. Kivi, Nurmi-järvi, 'kolikko'), Ik (-on, -oo 'iso, paksu nappi t. muu pikku esine'): *klop|o*, Mets *kle|po*: -pon, -ppoo (*kuparikl.*).

84. *kokkoj I: KiskoSal 132 *koko* 'kuhila, kyäs, pystö, nakinen', Lestij 16 *kokkon* (g. sg., = ?), MetsKett 56 *kokkoi*, JaalR, Ilom *ko|kko*: -kon 'juhannustuli (JaalR)', 'suuri tulirovio (Ilom.)', JaalR -kkō (p. sg.), Sk *kok|kuō* 'juhannuskokkoa', -olla (ad. sg.).

85. *kokkoj II: Juslen *cočkolindu*, -innun 'milvus. glada'; UrjK 51 (vn. dokumentes a. 1506—7) *koyckoy*, (1506—9) *kockoy* = nüüd *Kokko*, (1507) *kokola*; UrjK 49 *Kokko*, Ilom, Savonl § 26 *kokko* 'kotka (Ilom.)', KeskiPohj 89 *kok|ko*: -olle (all. sg.), MetsKett 13 *kokko|i* (vrt. *kotka*), JuvaT 44 -ia (p. sg.).

86. *kokkoj III: Juslen *Cočko*, -ocon 'structura quævis pyramidalis. wårdkase: kummel'; Tyriv 121 *Kokko* 'ullakko', AlaSat 39 *kokko* 'ulkosalle rakennetun uunin suojaksi tehty suippopäinen katos; (Loi) eräänlainen linnunpyydys', EP I 24 *kokkō* (= ?).

87. *kokkoj IV: Ilom *kok|ko*: -on 'toukoleipä, sulkkavo', Pälkj 9 *Kokko* 'toukoleipä'.

88. *kolloj: EP II 59 (Isoj., Ilm.) *kollō* 'tyhmä, joka ei osaa käyttäytyä', EP II 59, Ilom (-n, -o 'tuhma, pöllö'): *kollo*, Maan *koll|o*, -on, -oja ~ -ō 'kollo' (*hätä koht kollojän* 'täyttä kulkkua'), *emä kollo* 'tuhma' (sõimusn.).

89. *koloj: Mets, Orihv, EP I 197, Elim 10, Ilom *kol|o* 'puussa oleva kolo; koro (EP)': Ilom -on, -oo (p. sg.), KollisSatSet 211 *vuorenkolossa* (Länsi-Keuru), JalasjB 269 *hongan kolosta*, Orihv 80 *vanhassa kolossani*, KontLip 144 *kivenkolossa*, JKLaus 44 *kolot* (n. pl.), Hamin 6 *kolo* 'laatikko', PHGr 365 *kolo^e* 'kolo'.

90. *kōhoj: KollRap 162 *cuohoi*, UrjK 49 *kuaho* 'isona kuohittu härkä'.

91. *koroj: Juslen *Coroi*, -on 'cossus, xylophæus. träknarr'; Myn *koro*: (-n) 'kärki (= tikka), varsinkin palokärki', EP I 197 (AH) *koro* 'palokärki', Sk *kor(o)*: (-n), ingRos *koro*: -n (van., lind).

92. *korstoj: EP I 136, Orihv 130 *korsto* 'suuri (julma) mies', Maan *korst|o*: -on, -oia 'pitkä mies' (*miehen_k.*, ~ Kuopio *korsta*).

93. **korv|oj*, *-*ej*: Juslen *corwo*, -on 'urna aurita. sâf'; JalasjB 302 *korve* 'sâ', Ylivet 17, IsojArho 22 *korvee*, Isoj 109 *korvee* 'korvo', EP II 60 *korvë*, EP I 110 *korv|ejre*' (g. pl., Töysä), 9 -*ejä* (p. sg., pl.), II 39 -*ehi(n)* (ill. sg.), PohjSavoL 30 *vesikorveelle* (all. sg.), Saarij *tajkinan|korvo*: (-n) 'korvilla varustettu taikina-tiinu' (hl.), PPRant 61, Ilom, Pälkj 10, Maan *korv|o*: Ilom, Maan -on, -oia, -oia (p. sg.), PHGr 334 *korvoia* (p. sg.), Nurm 9 *korvoe*' ~ -*korvoo*' ~ 'korvoki' 'toobergi', VermlA 206 *korvo*', MetsKett 81 *korv|oi*: 83 -*oia* (p. sg.).

94. *kotoj: AgrOj 172 *koto*, SorolP 37 *kotona* (ess. sg.), MarttiAir 61 *kotuans*, Vir. 1907 50 Ojansuu (Schroderus'e sönarm.) *Coto Jumalat* 'penaatiit'; HR 3 13 *kottoo* (ill. sg. Tammela); Lamml 5, Ulv 114, LuotSatLatv 21 (A.), Ik, Orihv 27, liJ *koto*, Lamml 75 *kotokaupungis*, LuotSatLatv 35 *kototaloon* (M., -7 *kotiin* [ill. sg.], 63 *kotins* [g. sg. + poss. suff.]), Tuul 183 *kotopu|lens*, EHäm 80 (K.) *kotoperää*, EP I 189 *mu|kotoni*, *su|kotos*: Ik, liJ *kolon* (g. sg.), Muonion *koon-olija* 'kotimies', LMÄHK 125 (Hal. ümbruses) *kottontan* 'kotoani', LuotSatLatv 20 (P.) *kotoo*, KoillisSatSet 61 (R.), MuolJ 62 (*kottoont*-) *kottoo* 'kotoa', Ik, Tuul 183 *kotō* (p. sg.), ToSal 283 (Kar.) *kauvas* . . . *kotoa*, KuhmJ 10 *kotuu* (p. sg.), Jääsk 11 *kottuu* 'kotoa', Nakk 142 *kottoo* (ill. sg.), JaalR *kotō*, KoillisSatSet 31 *kottoonsa* (R.), AlaSat 29 *kotōnakā(n)* 'koduski', LammK 210, UrjK 80, KoillisSatSet 117 (Keuru), Saarij, EP II 52 (Isok.), KeskiPohj 70, KemiC 82, KuusN 93, VermlA 214, Parikk 55 *kotona* (ess. sg.), Jääsk 5, JKLaus 34 *kotonkaa*, MuolT, RSk 39 (*kotihee* ill. sg. ~), Hämin 3 *koton*, TytÄ 10 *kotonna*, Kaakkois-KarjJ (336 *koffii* p., ill. sg. R. ~) 344 *kotonta* 'kotoo' (P.).

95. *kouhoj: Myn, LMÄH 59 *koh|o* 'hupsu, höperö (Myn.)', 'pikku hullu, höpsö (LMÄH)', Myn -o(n) (g. sg.), -ot (p. sg.), EP II 56 *kouhō* 'kouhottava ihminen'.

96. **kouk|oj*, *-*ej*: Juslen *Coucoi*, -won ~ -ucon 'fera lanians: spectrum. rifvande diur: spöke'; Myn *kouk|o*: -on, -ot (p. sg.) 'susi' (. . . kai jonkunlainen suden lempinimitys; Ik., hv. van.), AlaSat 95 *kouk|o*: -o(n), -oia (p. sg.) 'päätai' ~ *kouk|i*, -*ejä* (p. sg.) id. (Ala-Ori), SKSA Kaarlo Grönblad (Saarij.) *kouk|ko*: -von (karhusta käytetty sana, van. hl.), Saarij, Tuul 120, IT Eva Kärki (Erajärvi) *kouko* 'tai': Tuul *kouwo*' (n. pl.).

97. *krönoj: HalT 12 *krönö* (vir. *kroni*) 'laiha ja luinen'.

98. *kuijkoj: Lamml 75 *Kuikko* 'colymbus arcticus'.

99. *kukkoj I: Tuul 132 (E. Axelsson'i kohtuprotokolles a. 1468, 70, 87, nm.:) *Kuckoi*, Kiel I 1 20 A. Ahlquist (Agr.), AgrOj 89, Suomi II 18 189 K. E. Petander (1642 a. piibl.) *cuckoi* ~ AgrOj 90 *cucko*, SorolP 34 *cucoi* = kukko, KollRap 170 (Ikaleensis) *Cuckoi*, ToM 210 (van. dokumendes a. 1557) *Kvckoyla*, (1764) *Kuckoila*, (1568) *Kuckola*, (1780) *kucko*, Juslen *Čufoi*, -*con* 'galus. tup, hane'; HalT 13, 24 (:*kuko*[n] g. sg. : *kukko* ~ *kukot* p. sg.), LMÄH 202, Myn, Nakk 38 (*kukon* g. sg. : *kuko* (n. sg.)), AlaSat 291 *kukò* (n. sg. Kau—Kok) : 25 *kukòstā* (el. sg.), 39 *kukko(n)* (g. sg., Loi—Kau), LMÄH 202 (*kuko* -), Mets, Loppi 10, EHäm 54 (Kylmäkoski), UrjK 49, KoillisSatSet 149 (Kuru), Orihv 56, Tuul 132, EP II 69 (Isoj.), IsojArho 30, KeskiPohj 71, PPRant 18, ToSal 9, KuusN 26, Ilom (lintu; liha-, kala-, ryyni-), JuvaT 73, Parikk 59 (rhvl.), Hein 33, Elim 98, Orim 47, IiJ, TytÄ 43, Jääsk 124 (*kukol* ad. sg. :), MuolT, Uukirk 38, ingRos (*kukko* -) *kukko* 'kukko (lind); kukko (supp)'; LammK 211, Loppi 10, KoillisSatSet 75 (R.), PPRant 18, Ilom, Parikk 59 (rhvl.), IiJ, OrimS 54 *kukon* (g. sg.), Ulv 21 *kuko* (g. sg.), Mets *kukk|on*, (ad. sg.) -*olla*, JalasJB271 *kukon kuusi* 'en art fräken', IiJ, Uukirk 47 *kukk|õ* (p. sg.), Mets, Ilom -*oo* id., LammL 43 *kukkoha(l)* 'kukk ju', Sk *siy kukkohejs* 'kukkoosi', IsojArho 64 *kuk|koo* : -*oon*, -*kkua* ~ -*kkoja* (p. sg.), Isoj 64 *kuk|ko* : -*on*, -*koa* ~ -*kkoja*, EP I 24, II 56 *kukk|õ*, I 93 -*oja* (p. sg.), II 39 -*õhin* (ill. sg.), Maan *savikuk|ko* : -*on*, -*koja* ~ -*kõ* (hv.) 'piilupill', KontLip 115 *kuk|kõ* (= ? -*õ*, Mg.) : 73 -*on* (g. sg.), PuustKihtel 9 *kuk|ko* : -*on*, -*olla* (ad. sg.), TohmP 19 *kukk|o(i)*, 20 -*oja* (p. sg.), MetsKett 56, JuvaJor 21 (Joroinen, van.) *kukk|oi*, MetsKett 29 -*oja* (p. sg.), VermlA 211 *kuk|ko* : -*on*, -*koja*, -*koloita* (p. pl.), PHGr 334 *kukkoia* (p. sg.).

100. *kukkoj II: ToSal 282 *Liiskokukko* 'valkoinen apilas'.

101. *kukkoj III: Sk *kukkopeä* 'kukkurapää, -päinen', EHäm 189 (K.) *kukkonojaat*.

102. **kurk(k)oj*: Ik *kur|ko* : -*roon* 'täi päässä' (lk. hl.), Rapola Diftg. 43 (Ristn I), *kur|ko* : -*on kaunis* : *kurko* 'kurat'.

103. *kurmoj: MetsKett 81, 141 *kurmoi* 'vuoden vanha vuohi'.

104. *kustoj, +*ei*: JalasJB 305 *Kustee* (~ *Gustav*), EP II 61 *kustē*, ingRos *kusto* (mehenm., hv.).

105. **kūr(õ)oj*: AgrOj 89 *Curoi*, SorolP 34 *curoi*, *curoixi* 'kurdi', KollRap 170 (Ikaleensis) *cuuroin*, (Pacchalenius) *cuuroi*, Juslen *Čuuroi*, -*on* 'surdus. döf'; UrjK 49 *kūro*, IsojArho 33 *kuuroo*, EP II 56 *kūrõ*, Kesäl 13 *kuuro*.

106. *käkoj: KuhmJ 25 *kä|kõ* : -*õn*, ingRos *kä|kõ* : -*õn* 'kägu'.

107. *kölhoj, *kolhoj: Myn *isom prūniņ kolho* 'karheatekoinen' (kõrb hobune), LammL 5 *kõlhõ* ~ 30 *Kolho* 'suuri ihminen' (pilg.), EP I 148 *kolho* ~ *koh^olo* (*isõ miġheņ.k.*), Maan *kõlõh|õ*, -*õn*, -*õjã* 'iso mies' (hv.).

108. *keühkkoj: Maan *kõyhhkõ*: -*n*, -*jã* 'höhlö, vihamielinen'.

109. *lajnoj: Muonion *laino* 'tuulen perästä käyvä hölkkälaine'.

110. *laitoj: JaalR *laj|to*: -*lon*, -*tõ* 'kovasti viettävä (ranta), lievä (ranta)'.

111. *lalloj: EP II 56 *lallõ* 'kirves' (Isok.), ingRos *Lallo* (sugunm.).

112. *laukkoj: Nakk 67 (lehmanm.), SaareIHev (härjanm.) *Lauko*, Vir. 1915 122 Aulis V. A. Kõnõnen (Pälkjärvi, laupäeval sünd. lehmanm.), PaulKann *Laukko*, Sk *lauk|k(o)*: -*o(n)* (lehmanm.), Jääsk 17 *laukko* 'piirtopää lehmä' (~ *laukki* 'laukkipää hevonen'), ingRos *laukkO* id.

113. *lavoj: R a p o l a Diftg. 38 (Schroderus'e sõnarm.) *Lavoi* (=saunan lavo), (Florinus'e sõnarm.) *Leickilavoi* 'Theatrum'; Juslen *lavõ*, -*õn* 'pegma, tabulatum. laiva; LMÄHK 174 *lao* < *lavo* (saunan lauteet) ~ (Turust idapoolle, Masku) *lavõ*, Myn *la|õ*, -*õn*, -*õt* (p. sg.) id., Mets *la|õ*, -*õn*, -*võoo* (saunan *lao*, hl.), Vir. 1916 73 S a a r i m a a (A. Kivi, Nurmijärvi), UrjK 49, Mets, PPRant 58 (*lavõ* ~) *lavo* 'lauteet (saunassa, A. Kivi)', EHäm 301 (K.) *lavon* (g. sg.), KoillisSatSet 19 (R.) *lavolta* (abl. sg.), R a p o l a Diftg. 40 (Vihti) (*saunal*)*lavoi*: *lavoin*.

114. *liehoj: IsojArho 33 *liehoo*, EP II 56 *liehõ* 'liehakko'.

115. *lëroj: Ilom *lier|õ*, -*õn*, -*õo* 'liero, sättä' (hv.), Sk *õñk|liero* 'onkiliero'.

116. *lehtoj: Mets (hv.), Ilom, Jääsk 140, MuolT, JaalR *leh|to*, 'lehto, metsä, etenkin semmonen, jossa kasvaa lehtipuita (Ilom.)', 'lehtmets (Muol.)', 'nuori kaadettu lehtipuu tai semmoisen oksa (Jaal.)' (näit. saaduveohagu): Mets -*ron*, Ilom -*õn*, -*toõ* (p. sg.), JaalR -*lon*, Jääsk 140 -*oss* (in. sg.), Muonion *lehtolapsi* = *äpärdl.*, Maan *lehtomoõ* (vastand *kañnasmoõ*).

117. *lempoj: R a p o l a Diftg. 39 (van. kkl. 1658) *Lemboinneula* 'Scarabæus', ToM 211 (van. dokumendes a. 1677) *lempoi*, Juslen *lembõ*, -*õn* 'dæmon .satan'; KoillisSatSet 114 (R.: *L. niitä muisti*), Ylivet 18 (Hämeenkyrö, Ylivet.), Ik, Saarij, Ilom, PSavoL 21, Maan, Sk (: *pojs l. lehmästãj nõidusloos*) *lempo* 'hiisi, lempo (Ilom.)': Orihv 70, Ik, Ilom, Maan, Mäntyh 79 -*mon* (g. sg.), Ilom *poo* (p. sg.), Saarij *mitäs -poja* (p. sg.) *ne oikã*, Maan -*poja* (p. sg.), PHGr 334 *lemmo^t* (n. pl.), Parikk 57 *Lehmät lempoi tekkõõ* (nalj.).

118. *leppo_i: Ilom lep|po : -on, -po_ia - -poo 'leveäteräinen kirve s havunhakuuseen sopiva'.

119. *lippoj: Myn lip|o : -o(n), -ot 'haavi, jolla pyydetään rapuja, joskus myös kalahaavi', AlaSat 39 lippot (lippo = haavi, Kau), Muonion lippo = liippi.

120. *lohko_i: Juslen Lohko, -on 'pars vasis fictilis, item rapae scissae'; HalT 17 lohvo ~ lohko 'lohkon', Rapola Diftg. 43 (Säkk I) hapanolhokot, (Joh I, JääKir I, Taip I) lohko, 42 (Lip III, p. sg.) -ō ~ -oja, (Jaak II) hapalohkoi, TytÄ 61 lohko : -on (g. sg.), ingRos lohko 'kild', MetsKett 81 lohko_i.

121. *lo_ikkoi_i, -*kko_i: KallioLehm (Sauvo) Loiko, SaarelHev Loikko, RSk loikko 'joutava'.

122. *loir_ioj_i, *-e_i: Myn loer|o, -on, -ot 'loiro, lörpöttelijä, tyhjänpuhujä', Nakk 14 loero 'loiro', Maan lo_glo 'notko, loiro, lotma' ~ lo_gero id., EP II 56 (paita)loirō ~ -luirō, 60 -loirē 'paitasillaan oleksija'.

123. *lollo_i: AlaSat 248 loimäl_lollot (loimaalaisten leik. nimitys naapuripitäjässä), FrimP lollo 'paha (suuri)' (lk.), MuolJ 21 lollot (= suuret tissit), EP II 60 (lihava) lollē (~ lelle_l).

124. *lopoi_i, *löpoi_i: Ilom lö|pö : -vön, -pö_iä ~ -pöö 'eräs sieni', liJ lo|po : -von, -pō ~ lö|pö : -vön, -pō 'suupaltto...'

125. *loroi_i, *löroi_i: KallioUsk lörö (söimusn.), Ilom lör|ö, -ön, -öjä ~ -öö '1. veltto, huolimaton; 2. (miski jook: kohvi + suhkur + viin, piiritus, konjak)', TarkJv se on nyt vasta toron loroja (halvast joogist, ? p. sg.), ingRos lorokell_i 'kuser'.

126. *loso_i: SUST XXXI III₃ 74 Y. H. Toivonen Loso 'dal' (Kemi), Ilom loso, -n, (p. sg.) -ja, -loihen, -loita 'notko, vesiperäinen maa, lätäkkö', Pälkj 13 loso.

127. *lo(n)ttoj: Myn lottolas (= riippuvat), lottokorv 'luppakorva', IsojArho 134 lotto 'veltto, alasriippuva', EP I 23 lotto- -lonttoposki, ingRos lottOkorva 'lontkörv'.

128. *luho_i: MetsKett 81, 142 luho_i 'veltto, vetelys', Sk lajska luho (laiskasta hevosesta).

129. *lui_ikkoi_i, -*kko_i: KallioLehm (Sauvo), SaarelHev (härjanm.) Luiko, Myn lui_iko : -o(n), -ot 'valkoinen härkä (hv., van.?)', hyvin valkosen kirjava tai kokonaan valkoinen lehmä t. mulli (hv.), Kallio-ULint luikko (Uskela, van.), EP II 14 lui_iko (= ?¹), Ilom luikko (-luikku) 'luikko' (kevadtain), ingRos lui_ikk_iko : -o(n).

¹ Vrd. ? IsojArho 134 luiko 'hyvä keli, hyvä kuorenlähtö'.

130. *lūkkoj: Vir. 1907 48 O j a n s u u (Schroderus'e sõnarm.) *Luuckoi* 'piispan hiippa, verho', BrandtL (Laihia, sõimusn.) *Luukko*.
131. *läpoj: Jääsk 31 *läpö* 'reikä' ~ -ne.
132. *läppoj: Myn *läpö*: (-n), -t 'lääppö, saamaton, veltto' (hl., halv.).
133. *lörppoj: In *lörpö*: -n, -vä 'lörppö, lörpöttelija, kielevä' (l. akka), Ilom (*lörppä*~) *lörppö*, (p. sg.) -öö ~ -öjä 'huolimaton, liian hyväntahtoinen'.
134. **löt(t)oj*: Ilom *löttö*: -tön, -ttöö ~ -ttöjä 'tuohesta tehty... kenkä', Sk *löttö* 'kypsä muurain', *löttövirtu* 'leveistä tuohinauhoista tehty tuohisandaali', SuursP (noteerimatu lhk.) *lötö*: -jön (huolimaton).
135. **mām(m)oj*: Ilom *muam|o*, -on, -oo ~ -oja (p. sg.), -oloihen, -oloihta 'äiti', SkN (Vuoksela) *maammo*.
136. *mansoj: KalvM *Manso*, EP II 58 *mansö* (lehmanm.).
137. *markej: SaarelHev *Marke*, IsojArho 135 *Markee* 'Margaretha', EP II 61 *Markē*.
138. *matsoj: Parikk 25 *Matšo*, V. Pajari Vir. 1924 146 (Parikk., *Maffi* ~ halv.) *Matšo*, TohmP 49 *Matso*.
139. *mekkoj: HalT 16 *mekko* (g. sg.), Myn *mekk(o)*: -o(n), -o 'mekko' (vöörast algupära: < Häme 'takusest riidest tehtud särk, muude riiete pääl'), AlaSat 221, Mets, Vir. 1916 74 Saari-maa (A. Kivi, Nurmijärvi), lk, Saarij, Ilom, liJ *mekko* 'rohtiminen, avara paidan tapainen päällysvaate... (Nurmij.)', '(mekot ovat paidan kaltaisia, lk.)', 'kuub käimahakkaval lapsel (Saarij.)', 'nuttu, lyhyt västi, lasten kolttu (Ilom.)', 'karkea pellavakangas...; mekkotakki (liJ)', ingRos *mekko* 'päälisjakk': AlaSat 39 -kkot (n. pl.), Mets -kko(n) (g. sg.), lk, Ilom, liJ -kon, Saarij -ko(n), -kkoa (p. sg.), Ilom -kkoo ~ -kkoja, KoillisSatSet 200 *hurstimekossa* (Ä.), Isoj 109 *mekk|o*: 110 -oia, IsojArho 33 *mek|koo*: 35 -koon (g. sg.), EP II 56 *mekko*.
140. *melloj: UrjK 51 *Mellola* (dokumendes a. 1509) ~ *Melloila* (a. 1571); IsojArho 135 *mello* 'isovatsainen' ~ EP II 56 *mellö* id., 58 *mellö* (sukun. ja torppa Krk.).
141. *mettoj: R a p o l a Diftg. 38 (Schroderus'e sõnarm.) *Metzoi*; Myn (uus), Mets (hv, ~ hl. *mettäs*), TytÄ 17 *metso*, Sk *ukkometso* 'uros-metso', JalasjB 274, Orihv 117 *met|to* 'tjäder hane (Jalasj.)': Orihv 117 -on, KemiC 116 *Metto*, Saarij, Ilom, Kesäl 13, KuhmJ, Jyv 41 *me|hto*, ingRos *metso* 'mötus': KuusN 60, KuhmJ, Jyv 41 (*meton*~) -hon (g. sg.), Saarij, Ilom -to(n) (g. sg.), Ilom -htoo (p. sg.), JuvaJor 16, 17 (Juva) -htova ~ (Joroinen) -htoo, KuhmJ -htuu (p. sg.), Jääsk 36 *naarasmesso*, IsojArho 33 (n. sg. *mettoo*, EP I 123 *met|tö*: -ö(n) ~

~ (hv., et. ma.) -t̄ō, VermlA 206 *mehto*i, MetsKett 35 *meht*ōja (p. sg.):
: -oit (n. pl.).

142. *mikkoj: ToM 210 (1620 a. dokumendis) *Michoilasari* - *Micholasari*; HalT 14 (: *Mikola*), Nakk 32 (: -n), SatakA 65 (Kokemäki, Huittinen) *Miko*, Myn *mikompäv* 'mihklipäev', LammK 206 *Mikonpäivän*, EP II 59 *mikō* (Lh., Tva), KallioLehm (Perniö, härjanm.), SatakA 65 (Ulv., *Mikkola* :), LammL 60 (*Mikael* -), Ylivet 17, KalvP (kassinm.), EHäm 92 (U.), Tuul 158 (*Miko*' n. pl.):, PSavoL 5, Parikk 47, Vir. 1924 147 V. P a j a r i (Parikk. *Mikkel* -), Jääsk 46 (Rj. p. sg. *Mikkoi* :), SkN *Mik*ko : KoillisSatSet 39 (R., n. pl.) -ot, Lestij 16 (all. sg.) -kolle', JKLaus 59 (ad. sg.) -oll, Orim -on (g. sg.), JaalR -ompäivä, ingRos *miko* (n. sg.), *mikom* pävö, Tyrv 114 *mikkoo*¹, MetsKett 81 *Mikkoi*.

143. *monkoj: UrjK 51 (1516 a. dokumendis kohanm., nüüdne *Monko* :) *mongoy*; Myn *mon*ko : -no(n), -not (-got?) 'jankkari, jahnaaja, vastaan väittäjä', Vir. 1909 61 S a a r i m a a (Myn.) *monko* id.

144. *mukkej: Iin 59, In *muk*ke : -en 'eukko, muija (nalj., hv. In.)'.

145. *mummoj: EHäm 116 *mummun ansiot* (K.), Ilom, Maan *mum*mo : Ilom -on, -oo (p. sg.) 'mummo, vanha akka; isoäiti (hv.)', -ola 'mummon koti, ämmän talo', KontLip 140 *mummo*i (ak. sg.), PHGr 362 *tummo*² 'vanha nainen, vanha naissukulainen, isän tai äidin äiti', Pälkj 15, JuvaT 118 *Mummo*, Savonl § 44 *mummokii*, JKLaus 45 *arentmummo* (g. sg.), Sk *kofmum*mo(o), -o(n) 'kotiämmä, isänäiti'.

146. *mustoj: KallioLehm (Angelniemi), SaarelHev (*Musto* (~ *Musti*), EP II 58 (lehmanm.) 'mustō.

147. *mätöj: In *mät*ö : -vön, -tövä 'lahonnut, laho' (m. puu; *mätö puuta*).

148. *möhhokj: Saarij *möhhö* 'möhhö, möhkäle'.

149. *möhokj: Mets *möh*ö, -ön, -höö 'maha', BrandtL *Möhö-maha* (sõim.), Saarij *möhö* 'suurimahainen ihminen', Ilom id. (: -n, -ö p. sg.) 'suurimahainen, lihava ja laiska ihminen'.

150. *mökokj: Myn *mök*ö : -ö(n), -öt 'puhumaton, yksipäinen, jolta ei saa vastausta, joka vain katsoo töllistelee' (hl.) - *mölkö* id. (hv.), Sk *sä mököll*:ä, (*sillo*o *ihmine pahal tülella*), SuursP 30 *mököi* 'pieniä syöpäläisiä' (p. pl.).

¹ Erakordne vokaalipikendus seletatakse säälsamas vpkatiivsusega.

² *tummo* ?trükiviga pro *mummo*. Vrd. siiski ka Lnr *tummu* 'gumma, gubbe', Ylivet 19 (Veteli, Kälvia) id.

151. *möloj, *moloj: Mets *mölö*, -*lön*, -*llö* (hl.), Saarij *mo|lo*, -*lo(n)*, -*lloq* 'se, joka molottaa', Ilom *mölö*, -*ön*, -*öö* 'tyhmä, pöllö' (*mammam*, *m-poika*), Sk *mölö* '1. nauriin kirkakkeita; 2. hölmö, tolvana', ingRos *mo.10* (hv.) ~ *mölö* 'lollakas'.

152. *mörkoj: AlaSat 221, Ik, EP II 59 (et. ja länt. ma., Ksj.), Ilom, MuolJ 22, Uukirk 30 *mörkö* 'spöke (AlaSat.)', '1. karhu, pelottava metsän otus; 2. kyynel (Ilom.)', 'mörkö (= koll, lastel; Ik.): Ik -*öön* (g. sg.), AlaSat 104 -*kö(n)* (g. sg.), MuolJ 22 -*ön*, TarkJv (söim.) *aika Mörkövä* (p. sg.), Pielav 4 -*köö* (p. sg.), Ilom -*ö(n)*, -*köö* ~ -*köjä* (p. sg.), ingRos *mörkö* 'koll' (hv. -hl. *pörkö*), EP II 59 (Ilm., Krk., Sj., No., Yst., Isok.) *mörkö*.

153. *mössoj: MetsKett 142 *mössöi* 'vuohenjuusto'.

154. *nakej: RSk 60 *nake* 'porsas'.

155. *nallej: SaarelHev *Nalle*, Ilom *nalle*, -*en*, -*ee* 'uroskarhu, myös koiranimi'.

156. *neitoj: Juslen *Neito* 'virgo. jungfru, mö'; LammL 52, 75, Mets (hv., -hl. *neitto*, *neitti*, hv. *neiti*), KallioLehm (Kiikala) *Neitto*, Lestij 18, Ilom (uus *neiti*: -*n*-), MetsKett 131, KuhmJ 27, Hein 34, Uukirk 19, SuursP 18 *neito*, *neito* 'immyt, naimaton ja siveä tyttö (Ilom.): Ilom, KuhmJ 27 *neijon*, Mäntyh 91 *neion nisuista* (rhvl.), Vir 1924 40 Lauri Hakulinen (Sk., g. sg.) *neijo*, KoillisSatSet 215 (Länsi-Keuru), Ilom *neitoo* (p. sg.), Parikk 32 *nenähytti neitohein* (ill. sg., rhvl.).

157. *nerkkoj, **-kkoj*: JalasjB 303, Ik, IsojArho 138, Saarij *nerk|o* 'voimaton (Isoj.)', 'pieni ja vähävoimainen, huono (ihminen, hv., Ik.)', 'dålig, eländig, skral (Jalasj.)', 'heikko, huonovointinen (Saarij.): Saarij -*o(n)*, -*oq* (p. sg.).

158. *nihvoj: MetsKett 142 *nihvoi* 'nahkasäkki'.

159. *nirkkoj: Myn *nirk|o*: -*o(n)*, -*ot(A)* 'kärki' (*veiti n.*, *nepla n.*), Ik *nirk|ko*: -*on* 'kärki, pää' (hl., näit. säärikul, pussil, nöelal), Maan *lumnirkko* (loom).

160. *nokkoj, *nökköj: LuotSatSet 87 *vesinokko* ('tilk') *nenänpääs*, Ik *nok|ko*: -*on* 'tippa, pisara' (hl.), Muonion *nokko* 'lallo, pieni ruko', Ilom *noko*, *noko* (sikaa kutsuessa), Sk *nök|ö*: -*ö(n)* 'sianporsas' (hv.), *nökkösorm* 'etusormi', Maan *pipun nökkö*, *tütön n. -pipunnöskö*, -*n*, -*jä-nök|kö*: -*ön*, -*köjä* 'nyöskö', TarkJv *kirvesnökkö* (tylsä teräskalu), *sikanöskö*.

161. *noloj: JalasjB 303, Ylivet 24 (Ylistaro) *noloo* 'nollig, tafatt, dum (Jalasj.)', EP I 175 *nolö*, Ylivet 24 (Kälviä, Hämeenkyrö), PPRant 55 (*nulo*-), Sk *nolo*.

162. *nökköj: EP II 56 *nuökkö* 'nuokkuja' ~ *nuökkö* id.

163. **nukke*j**: KalvM (lehmanm.) *Nukke*, UrjK 50, Tuul 145 *nukke*.

164. **o*j*no*j**: HalT 99 *lihava oino* (~ *oinas seljäs*) 'lihav oinas'.

165. **orpo*j**: Kiel I 1 20 Ahlquist (Agr.), AgrOj 44 (*oruolastein*, all. sg. -) *oruoille, oruoi*, JSuomalL 39 *orvolasten*, KollRap 170 (Ikalensis) *orvoilasten* ~ *orvot*, (Pacchalenius) *Orpoi* ~ *Orvoilapset*, Suomi II 18 189 K. E. Petander (1642 a. piibl.) *orvoi*, Juslen *orpo* ~ *orvo*i**, -*won* 'orbus parentibus. faderlös, moderlös'; LMÄHK 40, Myn, AlaSat 291, Mets, SatakA 70 *orvo* 'orpo', Mets, UrjK 49, Orihv 31, Tuul 132, SKSA E. Linko (Saarij.), EP I 6, PPRant 25, KuusN 26, JuvaT 73, Orim 87, Elim 96 *or*po**, ingRos *orpo*: Myn, E. Linko (Saarij.) -*vo(n)*, Mets, KuusN 50 -*won*, Tuul 69 -*volt* (abl. sg.), Mets (-*voo* -), EHäm 27 (A.) -*poo* (p. sg.), In *orpo^ovasa* (põhjapõdral), PSavoL 85 *orpopoekiin*, EP II 56 *or*põ** (n. sg.): -*võn*, Krtn 70 *orpo*.

166. **p*ä*vo*j**: KalvM (härjanm.), SaarelHev, LammL 58 (*Paaval[i]* -), KuusN 14, SkN, JKLaus 54 *Paavo*, KuusN 14, Vir. 1924 147 V. Pajari (Parikk.) *Poavo*, Maan *poqvo*, Uukirk 38 *Pävo*, ing Ros *päv*(o), MetsKett 81 *Puqvo*i**: 83 (p. sg.) -*ia*.

167. **pa*n*ke*j**: Kesäl 28, TytÄ 40 *panki*, Jääsk 28 *panki* 'sanko'.

168. **pa*s*ko*j**: lk *pasko*, -*n* 'silmätauti, jolloin silmät kovasti ajavat räappää ja punottavat', EP II 56 *paskõ* 'silmäpasko'.

169. **pe*j*kko*j**, **-kko*j**: Myn *peik|o*: -*o(n)*, -*ot* '1. peikko; 2. susi: *peiko uei* (lk., van.)', Mets *peik|kko*: -*kon*, -*kkoo* (hv.), KoillisSatSet 146 (R., p. sg.) *peikkoo*, 160 (Keuru) *vuorenpeikko*, Saarij *mehtäpeikko* 'metsäpeikko', EP II 56 *peikõ(nen)* (Isj., Khj., Krj.) ~ *peikkõ(nen)* (Ilm., Krk., Psj., VK, Lh., Irv., Tva) ~ 59 *peikko* 'peikko' (Isok.).

170. **pe*i*lo*j**: KalvM *Peilo* (lehmanm.), EP II 56, 58 *peilõ* 'kirjava (lehmä)'.

171. **pe*i*ppo*j**, **-p*po***j*: KallioLehm (Kisko) *Peipo*, MetsKett 84 *peippu*.

172. **pe*k*ko*j**: UrjK 51 (1507 a. dokumendis, kohanm.) *pekoyla* = nüüdne *Pekola*; LammL 59 (*Pietari* ~ *Pekka* -), Vir. 1924 147 V. Pajari (Parikk. -*a*-), JKLaus 27, Jääsk 46 (: p. sg. *Pekko* ~ 69 Rj. *Pekkoo*), MuolT *pekk|o*, Sk *pek|k(o)*: -*o(n)*, MuolJ 34 *vorapekko*, ingRos *pekkO* 'Peeter'.

173. **pe*r*ho*j**: SaarelHev, PaulKann (lehmanm.) *Perho*, KemiC 38 *Pörhö* 'perho', PHGr 334 *perho^e*, (nm.) *Perho^e*, Maan *perho*.

174. **pe*r*i|o*j**, **-e*j**: PaulKann, Vir. 1915 122 *Kõnõnen* (Pälkjärvi, reedel sündind lehma nm. *Perjakka* -) *Perjo*, Sk *per*j*o* (lehmanm.), Vir. 1913. 67 V. A. K(oskimie)s (Ingeri) *Perje* < *Perjei.

175. *persoj: Juslen *Perso*, -on 'avidus. snål'; Myn, Mets (hl.), EHäm 304 (Lemp.), Ik, Orihv 124 *pers|o* adj. 'perso, ahne, puokko... (Ik.)': Myn, Ik -*o(n)*, Ik -*oo* (p. sg.), Saarij *majjompers|o*, -*o(n)*, -*oa* 'maidonperso', IsojArho 33 *persoo*, EP II 56 *persō*.

176. *petsoj: TohmP 49 *Petso*.

177. **peuh(k)oj*: EP II 56 *pehkō* ~ *peuhkō* 'peuhkana' ~ *peuhō*, 57 *pöjhō* ~ 59 *peuhko* (No.).

178. *pikkoj: JuvaT 26 *pikko lampaeta*, *pikko pi* (lamba kutse), Maan *pikko* id., Pälkj 20 *Piikko*, *Pikko* 'pieni lammas', Sk *piko-piko-piko* (~ *uti-uti-uti* kutse).

179. *pilkkōj: UrjK 49, 64 *Pilko* (härjanm.).

180. *pilsoj: J alasjB 302 *pilvo* 'spån'.

181. **pirj|oj*, +*-ej*: KalvM (härjanm.) *Pirje*, KalvP (kassinm.), SaarelHev *Pirjo*.

182. *plosoj, *plösoj: LMÄH 18 (Koski) *plosoposki*, UrjK 12 *plösöposki*.

183. *pollej: KalvP, KalvM, FrimP (hobusenm.) *Polle*, LaihEl *Polli* id.

184. *poroj: Vir. 1916 75 Saari maa (A. Kivi, Nurmi-järvi) *poro* '(rapakko)loka', SatakA 83 *poro* 'grums': -*rroo* (p. sg., Ulvila), -*roa* (Kokemäki, Huittinen), liJ *por|o*, -*on*, -*ō* 'rikka, rikkaruoho', JKLaus 74, ingRos *poro* 'pörm, tolm'.

185. *possoj: HR 1 426 (Ypäjä) *posso mulle harjakset*, 427 (Jokioin) *hyvä possu, kaunis possu*; Mets (*possu* [sian nimenä, var-sinkin porsaan] ~), JaalR, RSk 62 ('porsas'), TytÄ 31 (merk. porsas) *poss|o*: JaalR -*on*, -*ō* 'possu, porsas' (... ei mikään hyväilymuoto), ingRos *pošo* (sea meelitusnm.), *possomputk* 'heinputk' (taim).

186. *pulloj: Vir. 1916 75 Saari maa (A. Kivi, Nurmi-järvi) *pullo* 'kaarna', EHäm 5 *pulloo* (p. sg., K.), Sk *pull(o)*, -*o(n)* '1. kalan ilmarakko; 2. puteli (uus)'.

187. *punoj: Nakk 68 (hobusenm.), KallioLehm (Usk.) *Puno*, EP II 58 *punō* (lehmanm.).

188. **pū|kkōj*, **-kkōj*: Juslen *puuco*, -*ucon* 'culter fabrilis. täl-jekniif'; LMÄH 156 *pūko* (n. sg.), Myn *lahtarpūk|o*, -*o(n)*, -*ot* 'teuras-tuspuukko' (hl.), HalT 24 *puukkon* 'minu puss', LMÄH 156, Mets *pūkk|o*: AlaSat 35, HalT 12, Mets, Lestij 16 -*on* (g. sg.), AlaSat 39 -*o(n)*, Laih 105 *puukkota* (abess. sg.), Saarij, EP I lhk. XXX (Virrat), ToM 208, KuusN 26, JuvaT 73, JuvaJor 21 (Juva), Elim 96, TytÄ 56, 43 *pū|kko*, Ylivet 7 (*puukon*:), PSavoL 11, Jääsk 58, JKLaus 74, MuolJ 9 *puu|kko*, Pori 61 *puu|kkohyllyll* (all. sg.), :Ik, TytÄ 56

-kon, Saarij, Maan -ko(n), JKLaus 30 -ko (g., ak. sg.), KoillisSatSet 30 (ad. sg. *puukolla*); Saarij -kkoḡ (p. sg.), In -kkova, Ik -kkoo, Uukirk 47 -kkō (p. sg.), Pälkj 3 *Henkpuukko* 'henkikirjuri', Isoj 169 *puukko* 'puukko', IsojArho 33 *puukkoo* (n. sg.), KuhmJ 10 *puukk|o*(ⁱ): -oja (p. sg., Kuhmoinen) ~ -uu (Jämsä), MetsKett 81, JuvaJor (Joroinen) *pūk|ko*: MetsKett -oin (g. sg.), Sk *pūkkojāse* (p. sg.).

189. *pātoj: TohmP 81 *pätō mies* (~ *eto m.*, = noin halpa, noin l. niin mitätön), Pälkj 24 *Pätō* (taipumaton halveksiva adj. ~ *eto*).

190. *pōhkoj: Myn, AlaSat 210, Mets (hl.), Loppi 7, Pori 25 (n., g. sg.), EP I 63 (: -öt n. pl.), EP II 60 ('typerä') *pōhk|ō*: Myn -ō(n), -öt(Ä) 'pöllöpää' (halv.), Loppi 7 *pōhōöst* (el. sg., < *pōh-γoĵista), EP I 63, II 56, II 4 *pōhkō*: (n. pl.) *pōhōt* 'tyhmä ihminen' (-*pōhkiō* id.).

191. *pōkoj: Myn *pōk|ō*, -ō(n), -öt(Ä) 'tyhmä, typerä' (halv., hl.), Lamml 5 *pōkō*, *p-piä*, EP II 56 *pōkō* 'tyhmä'.

192. *pōlloj: Rapola Diftg. 38 (Schroderus'e sönarm.) *Tarha pöllöi*; Myn *pöll(ō)*, -ō(n), -ō ~ -öt(Ä) 'pöllö', SaarelHev, Laihel (lehmanm.) *Pöllö*, Rauma 2 *pöllö*, Mets, EHäm 168 (*puali p.*, A.), Ylivet 18, Orihv 180, Maan (= *paksupäenen immeenen*), SuursP 23 *pöllö*, Lamml 75 *Tarhapöllö* 'syrnium punereum', JalasJB 274 *tarha-pöllö* 'nattugla', Saarij *mehtäpöll|ō*, -ōä (p. sg.) 'metsäpöllö' (= *piġn pöllōhaukka*), Loppi 6, Leppävr 13 *pöllöō* (p. sg.), Ylivet 18 (Ylistaro, pliatsimärkuse järgi Helsingi Ülikooli Rmtk. eksemplaril), IsojArho 33, Laih 119 *pöllöō* 'hupakko', EP II 88 *pöllöjā* (p. sg.), Isoj 127 (*Minäkip*) *pöllō* 'puupää', Sk *kissapöll(ō)*, -ō(n) 'kissapöllö' (hl.), ingRos *kissapöllō* (van.).

193. *pōmoj: Ilom *pōm|ō*, -ōn, -ōō ~ -ōjā 'maha, vatsa' (lk.), Sk *pōmp|pō*: -ō(n) 'möhömaha'.

194. *pōnttoj: UrjK 70 (merk. pulkko), Tuul 173, EP II 60, Orim 115 *pōnttō*, JalasJB 303 *Pōnttō* (~ Satakunta *puntu*), liJ *maitopōnt|tō*: -ōn 'maitopönttö', Maan *tel'käm_pōntōn* (g. sg.), SuursP 68 *pōnttō* (p. sg.), EP II 60 (Lh., Lp., Krtn., Khv., AH, Ilm., n. sg.) *pōnttō*, VermlA 86 *pōnttōi*.

195. *pōpoj: Maan *pōp|ō*, -ōjā (p. sg.) 'pöpö (lasten pelotus-sana)', TarkJv *pōpō* 'porho, mahtimies'.

196. *pōroj: Myn *pōr|ō*, -ō(n), -öt(Ä) 'mörkö' (= koll, tont), Sk *sittapōr(ō)*, -ō(n) 'sittasonnikkainen'.

197. **pōs(s)oĵ*: Maan *pōs|ō*, -ōn, -ōjā 'lihava, hyvinvoiva mies, eritt. isäntämies' (*kannom p.*, *miġhem p.*), EP II 57 *pōsō* 'tyhmä' ~ *pōssō* id. ~ II 60 *pōssō* id. (~ Krtn. *pōssä*), BrandtL *Pōssōō* (sõimusn.).

198. *pötsoj: Pälkj 23 *Pötsö* 'mahalaukku', TohmP 44 *pötsö*.
199. *pöroj: Laih 119 *Pyöröö* 'kummitus'.
200. *rahkoj: Juslen *Rahco*, -*on* 'morbilli, vari, papulæ . kopper, määßling', UrjK 51 (1507 a. dokumendes) *rackoyla* = nyk. *Rahkola*, LMÄHK 32 *Rahgo* (van. talunm. Raumal 1728, 1736 a. dokumendes) - *Rahgoi* (1721 a. dokum.); KallioMurr *iso rahko* 'iso rokko'.
201. *rakkoj: AlaSat 39 *rakko(n)* (g. sg., Ala).
202. *rattoj: MetsKett 81 *rattoi* 'meelelahutus' (Kettunen'i suuline tölge), JKLaus 98 *Ratto* (koeranm.).
203. *repoj I: EP II 57 *repö* 'repalainen', 'pitkäkarvainen (koira)' ~ *retö* 'repalainen (ihminen)'.
204. *repoj II: Juslen *Repo*, -*ewon* 'vulpes. räf'; JuvaT 76 (1561 a. dokumendes, Juva) *Repoi mäkj*; Ilom, JuvaJor 21 (Juva), Parikk 50 (talunm. *Kallii-Repo* -), Kesäl 28, Savonl § 30, KaakkoisKarjJ 358, MuolT, Vir. 1924 39 *Hakulinen* (Sk.), Uukirk 11, ingRos *re|po*: Ilom, Savonl § 30 -*von* (g. sg.), Kesäl 25 *revonrauvvat*, MetsKett 29 *revontulet*, MuolT *revol* (ad. sg.), ToM 28 *revuntuli* (Pöhja-Jällivaara Moski), Ilom *repoo* (p. sg.), Jääsk 12 (K., rhvl.) *reporukka*: 65 *revost* (el. sg.), Pälkj 29 *Repo* 'kettu', -*illisesti* 'reten', KontLip 143 *repo*, *repo|lletel*, 37 *Repo|a* ~ 115 *Repo|la*, MetsKett 81, 143 ('loitsuluku'), JuvaJor 21 (Joroinen, van.) *re|poi*: KontLip 143 -*von* (g. sg.), Parikk 50 -*volle* (all. sg.), KaakkoisKarjJ 346 -*ppuu* (p. sg., R.).
205. *reghoj: Myn *regh|o*, -*o(n)*, -*ot(A)* 'elämöitsijä' (~ *reghak[ka]* adj.).
206. *rihoj: Tyrv 122 *Riho* 'jyvät vihneinensä riihessä', Ik *riih|o*, -*on*, -*oo* 'se mikä riihessä lattialle jää, kun oljet pihalle viedään, puhdistamaton vilja' (hl.).
207. *ristoj: KalvM (härjanm.), LammL 60 ('Kristian'), KuopioW, Hein 38, Vir 1924 146 V. *Pajari* (Parikk., dem., ~ *Risti|oan*) *Risto*, SuursP 116 (ad. sg.) *Ristol*.
208. *rokej: Maan *rok|e*, -*en*, -*eja* 'tukkilainen'.
209. *rolloj, *rölloj, *-*ei*: EP II 57 *rollö* 'isoääninen rollottaja' ~ *röllö* 'se joka itkeä röllöttää', ~ 60 *röllē* (*pojka röllē* t. *röllī* 'röllöttäjä').
210. *romoj: LMÄH 20 *skromo* 'suuri vanha esine, esim. laiva', Nakk 31 *krömpo*: -*n*, Mets *krömo* (esim. elukka, joka syö paljon) ~ Mets (suuri, ~ v. *romottaa*), Orihv 155 *romo* (suuri ja vanha, kuten *lehmäromo*, *honkaromo*).
211. *rökköj: IsojArho 331 *ruokkoo*, EP II 57 *ruokkō* 'ruokoton', 'ruokittavana oleva'.

212. *ropoi: LMÄH 190 (Agr.), AgrOj 89, KollRap 162 *ropoi*, Juslen *Роро*, -on 'minimum numus: minimum assis'; Nakk 32 *ropo*: -n, Pielav 4 *roppoo* 'ropoa' (p. sg.).

213. *rotōi, *rōtoi*: Myn *prot|o*: -o(n), -ot(A) 'lõrpõttelijä' ~ *rot|o*, -o(n), -ot(A) (. . . *kuu_ kaikki paskoi puhele*), BrandtL *Rovoo* (sõim., Lh.), Orim 25 *rōtoi* (n. sg.).

214. *runoi: Vir 1907 48 Ojansuu (Schroderus'e sõnarm.) *Runoi* = runomitta, KemiC 57 *runovaain* 'vaadin, joka ei ole kantanut', PHGr 334 *runoe*, MetsKett 81, 143 *runoi* 'taikamies', TytÄ 43 *runo* (merk. valhe).

215. *ruskoi I: KalvM (hobusenm.), Nakk 67 (lehma-, hobusenm.), KallioLehm (Perniö, Kiikala, Kisko, Usk.), SaarelHev, FrimP, Paul-Kann (lehmanm.) *Rusko*, Sk *rusk|o*: -o(n) '1. taivaan punotus; (2. lehma-)', ingRos *rusko* 'helepunane (lehmanm.)'.

216. *ruskoi II: SorolP 31 *huomenrusco* 'aamurusko', Juslen *rusco*, -on 'fuscus color ex sole. solbränna'; Ulv 119 *aamu-*, *kevä-rusko*, Mets *ehtoorusko*, Saarij *iltarusko*: (-n), Sk *ämrusk(o)*, SuursP 124 *ämurusko*.

217. *räppoi, *ppoi: Myn *räpō*: -n, -t 'saamaton, heikko, voimaton', Ik *räp|pō*: -ön 'pieni ja huono' (hl.), IsojArho 146 *Rääppö* (~ *ryyppö*) 'huono karitsa', EP II 57 *räppō* (jokap., *lammäs-räppō*, *se on selläne huono räppō* et. ma., ~ *rüppō*).

218. *sankoi: IsojArho 33, Ylivet 17 (Ylistaro) *sankoo*: IsojArho 35 *sangoon* (g. sg.), Isoj 109 *sanko*, 'sanko', Laih 107 *sankoo*: *sanhoon*, EP I 36 *hauretsankō* (Ilm.), II 57 *sankō*, Krtm 42 *sanhōn_kripa*: 70 *sankō*, JalasjB 302 ('ämbare'), PPRant 61 *sanko*, KuusN 126, EP II 59 (Isoj.) *sankō*, Nurm 21 *Sankko* 'sanko', Pälkj 40 (*ämpär* ~) *sankko*.

219. *saproi: EP II 57 *sayrō* 'saukon sukuinen eläin'.

220. *saukkoj, *kkoj: SaarelHev *Saukko*, LMÄH 156, 202, HalT 14 *sauko* 'saukko (Hal.)', Mets *saukko* 'saukko': Mets *saukon* (g. sg.), *saukkoo* (p. sg.), AlaSat 291 *saukō*, EP II 57 *saukkō*, *saukō*, IsojArho 33 *saukkoo*, ToM 235, In *saukko*: ToM 235 *saukkoja* (p. pl.?), MetsKett 81 *saukkoj*.

221. *savoi: LMÄHK 174 *sao* (kihelkonnannm.), *saojärvi* (< *savoij-, kohannm.), UrjK 49, Orim 87 *Savo*, ToM 185 *savvo* (Alat., Kurt.), *savvomma* (Pello), *savvo* (Muonio), 28 (Põhja-Jällivaara) *savvolainen*, EP II 59 *savō*, *savōmma* ~ 60 *savoläne(n)*, MetsKett 84 *Savu*, *savulainen*, PHGr 334 *Savoeks* (trsl. sg.), PSavoL 21 *Sav|oja* (p. sg.): 78 -on (g. sg.), JuvaT 59 *Sav|ollinna* (hv.) ~ *Sav|ollinna*, Savonl § 31, Parikk 25 -ollinna.

222. **sip(p)oi*: EP II 57 (Krk., Khj., Irv.) *rantasippō* (lind).
223. *siloi: Vir 1909 62 Saarimaa (Myn.) *silo talv* 'lumeton, jäinen talvi', *silo tila* (kelistä), PHGr 334 *Silo^e* (kohanom. Viitasaarel), MetsKett 144 *silotalv* 'leuto talvi'.
224. *simoj: JalasjB 305 *Simoöla*, Lamml 58 ('Simo'), KalvM (härjanm.), Nakk 69, SkN *Simo*, ingRos *simo* (mehenm., hl.).
225. *siproj: TarkJv *sipro* 'täplä', Vir. 1925 147 V. Pajari (Parikk., *Sipretti* = *Sigfrid* -), SkN *Sipro*.
226. *sisoi: MuolT *siso* (rhvl.), ingRos id. 'öde'.
227. *sohjoj: Tuul 37 *Sohjo*, Orihv 147 *sohjo* (= sulavaa lunta).
228. *sokkoj: Orihv 66 *sokko* (pimesikumängus), PHGr 334 *sokkoia* (p. sg.), EP I 24 *sokko*, II 57 id. 'sokea'.
229. *suhoj: Maan *suh|o*, -on, -oja 'pilalle mennyt työ, „susi“ (suhokspa män käs'tüö).
230. *sulhoj: KoillisSatSet 191 (Virr.) *sulhoni*, Parikk 52 (rhvl.), Sk (rhvl.) *sulho* 'peigmees'.
231. *suloj: KuhmJ 10 *Sulo(i)*: *suloja* (p. sg.).
232. **sus(s)oi*: JalasjB 306 *Sussoo* (~ *Susanna*), IsojArho 147 *Su|ssoo* ~ -*soo* 'Soffiia' (söim.), EP II 59 *sussō* (et. ma., Tva, Sj., As.), Vir. 1924 148 V. Pajari (Parikk., *Susanna* ~ dem.) *Suso*.
233. *söppoj: EP II 57 *süöppō* 'syömäri' ~ *süäppō*.
234. *söttöj: EP II 57 *süöttō* 'syötettävä, syöttiläs'.
235. *tattoj: HalT 14 *taat* 'taatto', Ilom (kreeka-katoliiklasil) *tuatto* 'isä', SkN *taatto*, Sk *t:atto* 'isoisä' (hv.).
236. **täv|oi*, *-*ei*: ToM 211 (1677 a. dokumendis) *Tavoi* (= ? *tävo*, Mg.); Lamml 58, Nakk 67 *Taave*, EP II 61 *tävē*.
237. *tahvoj: MetsKett 81 *Tahvoi*, Vir. 1924 147 V. Pajari (Parikk. *Tahvana* ~ dem.), RSk *Tahvo*, Sk *tahvo* (mehe-, hobusenm.).
238. **tall|oi*, *-*ei*: AlaSat 257, UrjK 50 *talle* (toisella vuodella oleva sika, Vam, Hui, Kau AlaSat.), Mets, AlaSat 257 (Loi, Mets, Mel) *tallo* 'toisella vuodella oleva porsas'.
239. *taloj: UrjK 51 (van. dokumendes 1506—9) *taloyla* = = nüüdne *Talola*, AgrOj 91 *Taloixi* (trsl. sg.) ~ 90 *taloons* (ill. sg.), MarttiAir 55 *Taloin* ~ 56 *Talonpoica*, KollRap 162 *tal|oi*, (p. sg.) -*oja*, (n. pl.) -*oit* ~ -*on* (g. sg.), LjungoTMal 12, 14, JSuomall 60 *taloin* ~ *talon* (g. sg.), 1642R *taloinpojat*; HalT 22 ('talv'), Kallio-Murr, Myn, LMÄH 202 (: LMÄHK 119 *talotte* g. pl.), Nakk 79, Pori 41, KuhmJ 53, EP I XXX (Virrat), XXXII (Lappaj.), XXXIII (Alaj.), Iin 18, PPRant 18, KemiC 56 (: *tal|on*: -*ua* p. sg.), KuusN 26, 89, Ilom, Kesäl 13, JuvaT 30, Mäntyh 57, Hein 32 (: *taluo* ill. sg.), Savonl § 51 (: *talo[n]* g. sg.), Orim 87, JaalR ('maatila, tilus'), RSk 2, Sk,

Uukirk 38, TytÄ 43 (alam. 2), SuursP (noteerimatu lhk.), ingRos ('talu; maja') *talo*, AlaSat 17, ToM 208 *talõ*, Vehkal 32 *tal|u*, 31 -*ä* (p.sg.), 88 -*ojä* (p. sg. + poss. suff.), KemiC 3 (Inare laplasil, alam. 1) *talv*, LMÄHK 6 (: 49 *talot* p. sg. Rauma, Taivassalo), Nakk 79, Saarij, KuhmJ 35 (~ *talom mies*), JaalR, MuolT *talon* (g. sg.), Lestij 15 *talor* id., Nurm 13 *talompoeka*, KaakkoiisKarjJ 337 *talo* (g. sg.), LammK 206 *talonpojan*, LammL 40 *talo(m) miehet*, LuotSatLatv (S.) *talons*, KoillisSatSet 4 (Keuru, Ätsäri, p. sg.) *talaa*, (Ätsäri) *talonkin*, Tyrv 119 *taloks*, Elim 38 *talosthan*, Orihv 132 *talosta*, Hein 32, SuursP (noteerimatu lhk.) *talost*, Nurm 67, PSavoL 19, JuvaT 116, Savonl § 51 *talossa* (in. sg.), EHäm 2 (U.), JKlaus 24 *taloss* id., OrimS 7 *talos* id., Nakk 79, MuolT *taloo* (p. sg.), Tuul 132, Orim 84 (*talova* -) *talõ* id., lin 67 *talõa*, ToM 161 *ei taloakh*, Parikk 32 (: *taloon* g. pl.), Jääsk 6 *talloi* (p. pl.), Isoj 119 *tal|oo* : -*oon*, -*oa* ~ -*oja*, IsojArho 33 *tal|oo*, Laih 116 -*oohin* (ill. sg.), Krtn 58 -*õhi* id., EP I XXVIII 93 *tal|õ* (n. sg.), (p. sg.) -*oja* ~ -*õ* ~ -*lõ* (Virrat) ~ -*oa* (Tva) ~ -*ua* (Karv.) ~ -*ova* (savo), EP II 39 -*õhin* (ill. sg.), PHGr 319, 337 *talõ|e*, -*en*, -*ja*, -*loeta* (p. pl.), Ilom *taloõssa* (in. sg.), KontLip 42 *talõ|i*, -*lõ|i(n)* (ill. sg.), -*õssa* (in. sg.), PuustKiihtel 55 -*õõssa* id., PSavoBr 13 *tal|oja* ~ -*loo*, -*olla* (ad. sg.), -*õna* (ess. sg.), Maan *taloõõssa* ~ -*õõõssa* (in. sg.), -*õa* (p. sg.), JuvaT 44 *talõ|õja* ~ -*ova* ~ -*lõ*, JuvaJor 21 (Joroinen, van.), MetsKett 81 (hv.) *talo|i*, TohmP 63 *talo(i)*, -*o(i)n*, -*oja*, Sipp *talojaa* (p. sg. + poss. suff.).

240. **teppo|j*: SaarelHev, Tyrv 123 ('hyvännakuinen keitto'), LammL 74 (koeranm.), MuolT ('hobune' [mõistatuses]) *Teppo*, Maan *tep|po* : -*on*, -*po|ja* 'reki' (mõistatuses), Sk *tep|p(o)* : -*o(n)* (mehe-, hobusenm.), EP II 59 *teppõ* (mehenm.).

241. **tiisto|j*: PaulKann, Vir 1915 122 Kõnõnen (Pälkj. *Tiis-tikki* -) *Tiisto*, Saarij *tist|o*, -*o(n)*, -*oa* (teisipäeval sündind lehma nm.), EP II 58 *tistõ* id.

242. *tipoj: EHäm 443 *Tipa oli kuallu sauhuun* (= kana, Hattula), Sk *tipo-tipo-tipo* (kanojen „vedätys“-sana), Vir. 1913 19 V. T[arkainen] (Juva lk.) *tipo* ~ *tipu* (= kana), IT Kettunen (savo) *tipu* id.

243. **tollo|j*, **tollo|j*: Mets (joskus ihmisestä; vaate- ym. *tollo*), Orihv 187 ('tyhmä tai jokin kääritty reiän tukko'), lin 18, Sk ('tyhmyri', *miehe tollikka* -) *tollo*, Maan *tollonõkkõ*, *pipuntollo* (~ *tollikko* 'tyhmyri') ~ *toll|õ*, -*õn*, -*õjã* 'pompale, kimpale; põllõ' (*pil|vent*), EP II 60 *tollõ* (Isj., Krj., Isoj.).

244. *topoj, ?**tõp(p)oj*: Vir. 1916 78 Saarimaa (A. Kivi, Nurmijärvi) *tõpõ* ~ *tõppõ* 'tompsoni, taitamaton', Nakk 32 *tõp|õ* : -*õn*,

KallioMurr *topo miäs* 'tyhmänlainen', *topopää*, Isojarho 33, 156 *topoo* ~ *topo* (~ *tonnoo* ~ *tonno*) 'hupsu', EP II 57 *topō* 'tyhmä' ~ *töpō* id.

245. **top|(p)oi*, *-*ei*: EP II 61 *topē* (mehenm.), MetsKett 81 *Toppoi* (~ *Kristoffer*).

246. *tottoi, *töttoi: AgrOj 172 *savutoto* '?korsten', Pentander Suomi II 18 189 (1642 a. piibl.) *totoi*, Rapola Diftg. 38 (1642 a. piibel, g. sg.) *totoin*: *totoi*, Juslen *totto*, -*ton* 'focus. eldstad, spijs'; HalT 12 *kastepann totto* (ill. sg.): *totos* (in. sg.) *tuhva joukos*; SKSA A. V. Koskimies (Merimasku), Vir. 1916 78 Saarimaa (A. Kivi) *toto* 'takka (Merim.)', 'avoin takka (Kivi)', Mets *to|to*: -*ton*, -*ttoo* „pakarin“ tulisija' (hl.), AlaSat 39 *tottoks* (trsl. sg., *totto* = liesi, Loi), Rapola Diftg. 43 (Kaukola) *töttö* 'savupiippu': *tötön*, *töttüö*, EHäm 261 (U.) *ailastotto* '?aiaroigas, -ritv', MuolJ 29 *töttö* 'torni huoneen päällä', liJ *to|tto*: -*ton*, -*ttoo* 'tulisija vanhanaikaisessa muurissa', JaalR id. 'avonainen liesi, takka', Sk *paimetott(o)* 'totto, paimentorvi'.

247. **tupp|oi*, *-*ei*, **tup|poi*: Maan *tu|po*: -*pon* ~ -*von*, -*poja* 'tuppo' (*tuponpisto* [jõuluaegses mängus]: rukki õlepääde [-tuppede] seotud kimp), KuhmJ 11 *tuppe|(i)*, -*ja* (p. sg.) = ?, ID 20 (Äyr., Sav., NL) *tuppe* (tüvi, ~ n. sg. -*pi*), ingRos (pussi) *tup|pi*: -*en*, IT L. Kettunen id. (Joroinen), *tup|pe*: -*en* (Skandinaavia metsasoomlasil).

248. *tüttoi: LammK 210, Mets, AlaSat 37, Ylivet 19 (Yliveteli, Kälviä, Hämeenkyrö), PPRant 20, PSavoL 25, PuustKiihtel 16, KuhmJ 123, Jyv 7, Savonl § 51, JKLaus 24 (J.), Sk, MuolJ 2, MuolT, Uukirk 30, Sipp 60 *tyttö*, *tüttö*, Parikk 48 *Tyttö*, OrimS 54 *palvelustüttö*, Saarij *maätotüttö* 'maitotyttö', ingRos *tüttö*: Loppi 10, Mets, EHäm 304 (Lemp.), Ilom, Maan, Savonl § 51 (: p. sg. *tüttöö*), KuhmJ 123, OrimS 10 *tytön*, *tütön* (g. sg.), LuotSatLatv 69 (M.), Mäntyh 71 *tytöt* (n. pl.), lin 44 *tütök* id., JuvaT 14 *tütöt*, KuusN 90 *tütölle* (all. sg.), KontLip 34 *tüttöloitä* (p. pl.), Mets *tüttöö*, Sipp 29 *tyttöö* (p. sg.), KoillisSatSet 4 *tyttää* id., JuvaT 6 *tüttö* ~ -*övä* ~ -*öjä* id., Krtn (noteerimatu lhk.) *tütöt* (n. pl.), PSavoBr 13 *tüt|öllä* (ad. sg.), -*töö* ~ -*töjä*, PuustKiihtel 16 *tyt|tö*: -*ön*, -*töö* ~ -*töjä*, -*öksi* (trsl. sg.), KuhmJ 11 *tüttö|i*, (p. sg.) -*jä*, TohmP 21 *tüttö|(i)*, (p. sg.) -*jä*, MetsKett 29, 81, 83, *tüt|toi*, -*tölöille* (all. pl.), -*töjä* (p. sg.), -*öillä* (ad. sg.).

249. *tätöi: MuolT *tätö* (rhvl.) 'tädi'.

250. *tökoj: Vir. 1909 61 Saarimaa (Myn.) *tökö* 'hiukan tyhmä ja saamaton', KallioMurr *tököpää* 'lollpää'.

251. *töloj: EP II 57 *tölö* 'töykeä' ~ 60 (AH), TarkJv ('tylsä'), JääskKoud ('typeränlainen') *tölö*.

252. *töp(p)oi: KoillisSatSet 222 *töpöhantiä* (Länsi-Keuru), JiJ *töppöhantiä* 'lyhyhantiä', Jääsk 142 *töppöjalkaa* (kassil, mõistatuses).

253. *töroi: KallioUsk *töröjöllü* 'molu, ammulisuuga molkus', SatakA 83, Mets *tö|rö*, (p. sg.) -rröö ~ SatakA *töröä* 'kallsinnig', Lamml 5 *törö*, -suu, TarkJv *Töröturpa* (söimunn.), Pälkj 34 *Törö-turkki* (söimuns.), Iij *törölakki* 'silkkitörttö'.

254. *uioj I: LMÄH 202 *ujo* (Kustavi *ujovätte* 'vihkivaatteet').

255. *uioj II: Juslen *ujo*, -on 'verecundus. blyg, blygsam'; IsojArho 33 *ujoo* (n. sg.), EP II 57 *ujö* ~ 60 *ujo* (Ilm., Irv., VK).

256. *ukkoj: AgrOj 90 *Wkoi*, Rapola Diftg. 37—41 (mujal van. kkl-s) *Wckä*, *Vcko*, *Ucko*, Juslen *Ufo*, -con 'senex: proavus. gammal man, gubbe: farfarsfader'; LMÄHK 1, AlaSat 37, KoillisSatSet 207 (Pihl.), Mets, Nakk 139, Saarij, EP I 23, PPRant 69, Nurm 66, Maan, JuvaT 116, Jyv 71, Parikk 58 (rhvl.: *Viron u. virsiseppä*), Orim 39, Hein 20, KaakkoisKarjJ 345 (R.), 351 (P.), MuolT, MuolJ 4, 14 ('vanhahko mies'), Jääsk 70 ('vanamees'), Uukirk 10, 38, TytÄ 92, SuursP 20 *ukko*, *Ukko*, Ilom *ukko* 'isoisä', *appuk|ko* (: -on, -koo) 'äiapapa', JääskKoud *koff-ukko* 'isänisä', Jääsk 36 *ukkotetri* 'isateder', ToSal 285 *vuoren ukkokin* (Karunka), ToM 28 (Pöhja-Jällivaara) *vanh ukku*, KontLip 141 *ukkopiru*, Vir 1924 40 Hakulinen (Sk.) *ukkorajskA*, Sk *harjauk|k(o)* 'rihkamankaupustelija': LMÄHK 1 *ukkol* (ad. sg.), AlaSat 39 *ukkot* (n. pl.), EHäm 72 (U.), Saarij *uko(n)*, Mets *uk(k)on* (g. g.), LuotSatLatv 61 (A.), KemiC 79, Hein 20, KaakkoisKarjJ 350 *ukon*, Jääsk 22, MuolJ 2 *uko* (g. sg.), EP I 118 *ukovvaviia* (et. länt. ma.) -*ukovvāia* (Ksj., AH, YH, Yst., As, Krj., Isoj.) -*ukov vāia* (Lehtimäki jm.), JalasjB 272 *ukon-nauris* 'äker-senap', KemiC 116 *Ukontäi*, KoillisSatSet 34 (P.), KontLip 141, PSavoL 34 *ukolta* (abl. sg.), JuvaT 115 *ukola* (ad. sg.), VermlA 194 (pöhja-savo) *uko'llen*, 196 (Paltamo) *ukolle* 'ukoille', Äkr 37 *ugole* (all. sg.), OrimS 56 *ukolle*, Mets *ukoo* (p. sg.), KuusN 86, Hein 20 *ukkoa*, Saarij *ukkoa*, Maan *ukko*, Vehkal 88 *ukkojas* (p. sg. + poss. suff.), KaakkoisKarjJ 334 *ukkuo* (P.), MetsKett 56, 94 *ukkoj*: 81 *ukoilla* (ad. sg.) '1. *tajvān u.*; 2. = ukonilma', EP II 60 (Ilm.) *ukkō akkōneŋsa* ... 'taat oma eidega'.

257. *ukk|oj, *-ej, ?*ahk|oj, -ej: SKSA A. V. Koskimies (Merimasku) *uuke* 'uuhinen vuona', LammK 193 *uukke* 'uukki, uuhi', lk *uuk|ko*: -on (hl.) 'emälammas'.

258. *valkoj: KallioLehm (Hal. lehmanm.), FrimP, Nakk 68 (hobusenm.) *Valko*, Nakk 67 *Valkopää* (lehmanm.), UrjK 61 *Valkon*

(g. sg.), In *rüssävval^ok|ko* : -on, -kova 'vaaleankarvainen, hieman rusakka, luostokylkinen (= valgelapiline) poro', Sk *valk|k(o)* : -o(n) 'valkea hevonen', TytA 38 *valku*.

259. *veikkoj: KallioLehm (Sauvo), KalvM (hobusenm.), LamML 71 (hobusenm.) *Veikko*, JalasjB 303, IsojArho 33 *veikkoo* 'vend' (n. sg.), Hein 36 *veikkoin* 'mu vend, vennake', JKLaus 98 *veikkoi* 'mu vend': Jääsk 77 *veikolta* (abl. sg.), JääskKOud *veikko* 'veli'.

260. **vento*_j: SaarelHev *Vento* (hobusenm.), Maan *vento* 'hete-paikka suossa (joka vähän kestäa, mutta sitten pettäa); pehmeä', -*ja* (p. sg.).

261. **vikl|oj*, -*ej: SUST XXXIII,₃ 79 Toivonen¹ (põhja-sm.?, karj.) *Viklo*, Sk *vikl|(e)*, -e(n), -ie (eräs lintu, joka „*viklett:ä*“).

262. **vilh|oj*, -*ej*: Orihv 218 *vilhe vajna*, LamML 59, Vir. 1924 147 V. Pajari (Parikk., uus) *Vilho*, PSavoBr 9, Maan (-lle all. sg.): *Vilho*, KuopioW, Leppävr 9 *Vil^oho*.

263. **ville*_j: LamML 59, Nakk 66, KuopioW, Vir 1924 147 V. Pajari (Parikk. dem.), MuolT *Ville*, Orihv (noteerimatu lhk.) *ville*, Jääsk 20 *Ville'*, EP II 61 *villz*, MetsKett 82 *Ville|:* -*jä* (p. sg.).

264. *viroj: KollRap 162 *Wiroinmaa*, *Wiroisa* (in. sg.) ~ *Wirohin* (ill. sg.), Rapola Diftg. 39 (Florinus'e sõnarm.) *Wiroinmaa*, 40 (Juslenius'e sõnarm.) *Wiro*, Jääsk 139 *viro(n)* *uitti* (lambatõug), Sk *viro suoms* 'viron kieli', TytÄ 92 *virrõ* (ill. sg.), *viro_r* (g. sg.) 'Eesti' (= Viru), 54 *viro_satama_ita* (niidunm.), EP II 59 *virõ*, *virõmma* ~ 60 *viroläne(n)*.

265. **äite*_j, **äide*_j: AgrOj 90 *Eitei* : *Eiten* (g. sg.), *Eiteni*, (p. sg.) *eitees* ~ (g. sg.) *Eijtini*, (n. pl.) *äitit*, JSuomalL 60 *äiti* : *äitistäns* (el. sg. + poss. suff.), MarttiAir 57 *äit_in* ~ -ei, -ein, -eins, KollRap 163 *äiti*, 170 (Ikalensis) *äite|:*, -ns ~ *äit|:*, -in, SorolP 7 *Eitillens* (all. sg.), 10, LjungoTMal 8 *äitin* (g. sg.), LMÄH 204 (Sorolainen) *äiti* ~ *äitei*, (Herra Martti) *äitei* : -n ~ *äiti* : -n, (Maskun Hemminki) *Äiti* ~ *äitei*; LMAH 63, LamML 75, LammK 193, Ik (: *äilen* : *äitee*), UrjK 50 (Suonpää), Elim 119 (*äilin* g. sg. :), liJ, Orim 88, Tuul 145 *äite* : Tyrv 111 *äiten* (g. sg.), liJ *äi|len*, -tee (p. sg.), KollRap 163 (Karkku) *äite*, LMÄH 63 (Rauma ümbrus) *äite* : -n, LuotSatLatv 39 *äitii* (p. sg., S.), 56 *äidille* (all. sg., M.), EHäm 60 *äilet* (n. pl., U.), 36 *äirellekkil* (K.), IsojArho 33, Laih 107 *äitee*, Krtn 70, EP II 60 *äit_e* : EP I 93 *äitej_a* (p. sg., pl.) ~ (Savo) *äitiä*, II 39 *äitehin* (ill. sg.), II 60 (n. sg. van. Isoj., Irv.) *äire*, ToSal 268 *äitiä* (p. sg.),

¹ Säalsamas, alam. 2, on küsimusmärgiga oletatud seda sn. trükiveaks pro *Vihlo*, mis poleks tarvilik, kui ta on teatud linnunm.

LMAH 203 (*äit* ~), LuotSatLatv 16 (S.), Tyrv 111, EHäm 35 (UT), UrJK 50 (alam. 1, Suonpää, Tammela), EPI XXXII (Lpj., Khj.), ToM 211, ToSal 268, KuusN 50, PuustKiihtel 17, JKLaus 9 (J.), Elim 129, TytÄ 40 *aiti*, *äiti* : HalT 16 *aiti* 'äidin', ToSal 268, KemiC 20, KuusN 50, PuustKiihtel 17 *aitin* (g. sg.), KoillisSatSet 74 *aiti(n)sä* (g. sg., R.), 94 *äilelle* (all. sg.), 110 *aittee* (p. sg.) - 87, Orihv 170 *aitensä*, JuvaT 74 *äeti* (hv.), KemiC 27 *aitipuoli*.

266. *ämmo_i: Ilom *ämmö* 'isoäiti'.

267. *ötto_i: Maan *ü_otto* : -*tön*, -*ttö* - *ttöjä* '1. lihava ihminen; 2. herjaten vaativaista henkilöä; 3. yöjalkainen; 4. hyvin pieni ongenkoukku'.

§ 20. Sm. *o_i-*, *e_i-*sõnade tuletusliku ebaproduktiivsuse (vt. § 42) pärast on möödapääsematu iga (järjekorras vahelejäetute kohta vt. selle § lõppu lhk. 113) eelnevas §-is niisugusena esitatud sn. võtta etümololoogilisest küljest üksikult analüüsi alla.

6. *aimoo*, *aimō*, Renv *aimo*, *on* 'perbonus, laudabilis, egregius, excellens . . ., tüchtig, vortrefflich' < **aim(a)-o_i* (? **a_iv[a]-o_i*), põhitüveks peetud germ. (? või aaria) laenupärast *a*-tüve, vrd. sm. *aiva* 'bloss, lauter', *aivina* 'reiner flachs od. hanf' jm. Bibl. Verz-is ja sääl juhatatud kirjandust.

7. *anoipein*, *anoppi*, Renv *anoppi*, *pin* 'socrus, mater uxoris l. mariti, Schwiegermutter' < **ano_ipp(δ)-e_i*, millise sugulusnime muud lmsm. vasted: karj. *ano|ppe* ~ *-ppi* (tüvi), (n. sg.) *-ppi* 'anoppi', aun. *anoppi* id., vepsL *anop* 'ämm' (van., < ? aun-est laenatud, pro oodatav *anōp, vt. § 38 *-o_i*, > -*ō*), vepsTk *anop*, *-id* 'anoppi, miniän äiti'. Sn. on peetud liit-tüveliseks, oletatud tulenuks *anδ 'ema' + *appδ (vt. otse järgnevat sn.!) tüvede liitumisest, vt. Ahlquist'i Kulturwörter 210, Budenz'i MuSz 745, missuguse seisukoha paikapidavuse (?) korral oma suffiksaineselt ta on identne järgneva sõnaga —

9. *appe(-)*, *appi*, Renv *appi*, *pin* 'socer, Schwiegervater' < **app(δ)-e_i*. Põhitüve lõppaines tume, muidu tüvi ise sm.-ugriline, mis lmsm. keelis ta vasted karj. *appe* ~ *appi* (tüvi), (n. sg.) *appi* ~ (karjP, < ? sm.) *appe* 'appi', MattTver 21 *anoppie* 'amma' (p. sg.), aun. *appi* id., vepsL *ap* g. *apin* 'äi', vepsTk *a_p* : *apid* 'appi', kauge mais sm.-ugri keelis (ung. *ip[a]* 'schwiegervater' jne.) vt. Wichmann'il FUF VII 46.

12. *avoi*, *avō*, *avo-*, Renv *avoi* (= *auki*) 'aperte, haud clausus, offen' (*ovi on avoi*, *avoi-kita* 'rictus apertus l. diductus', *avoi-päin* 'capite non velato'), Lnr *avo* 'öppen, bar' ~ *avoi*, *oh* id. < **av(a)-o_i* (~ ? *e_i, vt. lhk. 43 edasituletund *avento* puhul, samuti vepsTk *avosū* 'joka suu auki kuuntelee ja katselee', (põhitüvena vrd. sm. *ava*, *an* 'va-

stus, spatiosus, . . . amplus, . . . capax, sehr weit, geräumig, offen, flach', edasituletund *avara* id., e. *ava* 'offen, offenbar' (*a. töö peal* 'auf offener That') jm., mille sm.-ugri etümolooegiat vt. B u d e n z'il MuSz 723—4.

17. *Hallo, hallõ* loomanm., Lnr *hallo* (= *halli*, härjanm.) < **hall(a)-oi*, vrd. sm. *hallava, van* 'fuscus, fusco albicans, colore haud vividus nec nitidus, dunkelbraun, nicht hell', e. *hall* g. *halli* 'grau' jm. lmsm. samatüvelisi moodustisi, kuna *a*-põhitüve enda (sm. *halla, llan* 'gelu l. frigus nocturnum tempore aestivo, Nachtfrost', e. *hall*, g. *halla* 'Reif [auf der Erde]' jne.) balti laenupärasus fikseeritud T h o m s e n'il BFB 220—1.

18. *Harmo, harmu*, Lnr *harmo* 'grå häst', karj. 23. *hårmoj* aun. dem-vaste (vt. § 29) < **harm(a)[ɣa]-oi*, tuletund balti laentüvest (sm. *harma[j]a*, karj. *harmoa* jm. lmsm. vasted, vrd. leedu *szirmas* 'grau, blaugrau, . . .', lt. *sirms* 'grau, silbergrau') T h o m s e n'i l. c. 223 järgi.

20. (*Henk*)*haukko*, (üldloetelule lisaks) ingRos *henkshaukko* 'hingevaakuv, -vaakuja' võiks oma peioratiivtähendusele vastavalt kuuluda deminutiviseerund verbaalnoomenite (teonm. > tegijanm., vt. lhk. 86 54. *juato* puhul; teonimena registreeritudki Lnr-il *haukko, haukon* 'gapets l. munnens öppnande, gäspning, gäsp') hulka, vrd. v. *haukkaan, kata* 'dentibus arripio l. mordeo, morsu frustulum efringo . . ., mit ausgesperitem Maul einbeissen, abbeissen', ingRos *haukkt* (< *iðak) 'vaakuda (hinge)', e. *haukama, -kan, -gata* 'beissen, abbeissen'. Karj. 22. *haikko, hajkoj* võimalikust dem-vastavusest vt. § 30.

21. *hejko, heikko*, Lnr *heikko, heikon* 'svag, kraft- l. maktlös, matt, slapp, klen, späd, bräcklig, krasslig, dålig' < **heikk(ð)-oi*, spetsiaalsm. deminutiivtuletis tundmatust tüvest, laenatud vadjasegi *heikko* kujul Ingeri sm. murdeist (vt. S e t ä l ä ÄH 325, A h l q u i s t'il siiski vadj. ka *h*-tu *eikko* 'mager'). Sn. *oi*-(? *ei*-)lisust võimalik põhjendada temas vaheldustega *-k- ~ -kk-* (vt. § 25) tüves ja *-o- ~ -e-* tuletusosas (*heikkenen ~ heikkonen*, vt. § 13 lhk. 43, kui verbaalne *-enen* mitte pole saabund suffiksilaienemise teel juhuseist nagu *suurene-, laajene-* jm. [vrd. *suurempi, laajempi* komp.]).

22. *Helpee, Hilpo* loomanm. < **helpð-ej, *hilpð-oi*, vrd. sm. samatüvelist adj. *helpiä* 'levis factu, velox in motibus, leicht, lebhaft' ~ *hilpiä, än* (Botn.) 'celer, velox, alacer . . ., strenuus, schnell, hurtig, gelenksam', kkl. *hilpeä*.

23. *Hiiro(o), hiro, hiru*, Lnr *hiiro* 'musblack häst' (*hiirakko, hiirikko, hiirukka*), täpne vaste e. 15. lhk. 6 *hiiro, trü, ír, hîr*, < **hir(e)-oi*, tuletis tüvisn-st sm. *hiiri, ren* 'mus musculus, Maus', mille sm.-ugri etümolooegiat (mrd. *šejâr, tšejér*, ung. *egër* 'Maus' jne.) vt. S z i n n y e i'l

Sprw.² 22. Täendusareng 'hiireke' > 'hiire karva' või *hīroi adjektiivne, vt. § 45.

26. *Hitto*, *hitto*, (deskriptiivse vokaalivarjundusega, vt. Mg. EK VI 73) *hotto*, Renv *hiitto*, *ton* 'domicilium mythol. τον hiisi, inde hodie fig. locus malorum geniorum, dæmonum, Wohnung des Hiisi, Aufenthaltsort der bösen Geister' (= *hiitola*), *hitto*, *ton* 'genius mythol. malitiosus et astutus, mythol. Geist' < *hit[(f)e]-oi, vrd. tuletise alust *hiisi*, *hiiden* 'gigas l. genius mythol. robustus et maleficus, . . . unde hodie genius malus, diabolus', mille etümo- loogiat (germ. laen semasioloogilise arenguga 'wald' > 'wald- geist' > 'böser geist' või? sm.-ugri sn.) vt. Bibl. Verz. Täpsed tuletusvasted: e. 17. lhk. 6? *ittū* sõimusn. (Hiisus, vrd. lisaks Wd *hitt* g. *hitu* ibid. 'runde Männermütze', kuigi e. semasioloogiline areng raskestimõistetav [? < algtähendusest 'Hiie elanik, hiidlane']), vadj. VÄH 77 *hitto* 'piru', Jp *hitto* id. (< sm., vt. Kettunen VÄH), karj. 27. *hijom* (g. sg., Suoj.).

27. *hil'kō*, Lnr *hilkko*, *hilkon* 'yster, yr, ostyrig; hönsbär (ruohokanukka *cornus suecica*)' < **hilkk(a)-oi*, vrd. Lnr-il onomatopoeetset *hilkka*, *hilkan* 'fin klang af sammanstötande metaller' (hv.), 'lätt rörelse', v. *hilkata*, *hilkkaan* 'klinga, ljuda (såsom metallerna vid sammanstötning)', Renv *hilkku*, *hilkun* 'celer, velox e. c. homo, schnell, flink'.

28. *hillo*, Renv *hillo*, *on* 'puls baccarum, Beermus', (Abol., Nyl.) 'frustum glaciei l. glacies confrica, tempore vernali in fluviis profluens, Eisscholle' < **hill(a)-oi*, vrd. põhitüvenä sm. *hilla*, *an* (Botn.) 'rubus chamæmorus, maturus et mollis, reife Moltebeere' ~ = *hillo*. Deminutiiv-vasteiks on e. 16. lhk. 6 *illu* ~ *il* (< sm-st laenatud ilmsesti), karj. 28. § 29 *hillo*, *hillo*, *hilloj*, vepsTk *hil*, *lud*, (p. pl.) *luid* 'hienonnettu leipä liemeen pantuna'.

29. *Hirvo* < **hirv(e)-oi* (? *hirv[a]-oi*), vrd. põhisn. *hirvi*, *ven* 'cervus alces, Hirsch', *hirvas*, *aan* 'rangifer mas, männliches Rennthier', e. *hirv* g. *hirve* 'Reh', lv. *irva* ~ *tra* lmsm-s —? balti k. laen (vrd. muinaspreisi *sirwis* 'Reh'), vt. Thomson'il BFB 224—5.

33. *huupoo*, *hüppō*, Renv *huuppo*, *pon* (~ *hauppo*) 'Strix bubo, Bergeule', 'homo stupidus, Dummkopf' < **hüpp(ä)-oi*, ?**hüpp(a)-oi*, ä(a)-lisest põhitüvest, vrd. sm. *hyypä*, *pän* ~ *hyypä* ~ *ö* ~ *hyypä* 'strix bubo al. ulula, Eule', ingRos *hüpe* (< *hüpiä-) id., vadj. Must 169 *üüpiäine* 'huuhkaja', aun. Suist. *hüübie* id., karjP *hüümishaukka* 'joku haukkalaji', Jyvöälahti *hüümiešhaukka* < *hümiäjs- 'eräs haukkalaji' ~ *hüpiä-haukka* id. (viimased kaks Ojansuu'l KAÄH 63, säälsamas vt. *m* ~ *p* vahelduse paralleele), e. *hüp* g. *hübi* 'Rohrdommel

(*Botaurus stellaris*), (S) 'Bussard (*Buteo vulgaris*)' vahest koguni ka *oi*-deminutiiv (: < *hüppü << ? **hüppo*i**, vt. § 44), vepsL *hübö* 'öökül', ? vepsP *h'ünge*i** id. siakuuluvusest vt. veps. 11. §§ 36, 37.

35. *hölmö, hölö*m*ö*, Lnr *hölmö* 'dumhufvud, stolle, vâp, tölp, fjolla . . . ' < **hölm(ä)-oi* samuti nagu ta täpne vaste karj. 32. *hölmö, h'ölmö, hölmö*i** § 29, tuletund *ä*-tüvest, vrd. sm. Lnr *hölmä* 'förrirring, sinnesoreda ; dum (*hölmö*)' või puhtdeskriptiivsn., vrd. § 27 punkt g all.

42. *illo*, Lnr id. 'trubbig, icke spetsig (t. ex. vinkel)' (*i. kirves*) < ? *ill(8)-oi*, ? vrd. e. *ille* g. *ille* (< **ille*i**) 'schwach, zart, sanft', kusjuures sm. tähendusareng võiks olla spetsia liseerund: 'nõrk' > 'nõrgalt, lõdvalt, õieli varre otsas olev'.

46. *itkõ*, peioratiivsenä tegijanimenä deminutiviseerund (vt. kohe järgnevat 54.) *o*-line teonm. verbist *itken, eä* 'fleo l. ploro, lacrimo, weinen, thränen', vrd. teonimenä püsind *u*-list *itku, un* 'fletus l. ploratus, das Weinen'.

48. *ianko*, Renv *jankko* 'terra solida et compacta sub humo l. sub terra ferraci, Grunderde' < ? **iankk(8)-oi*, võiks olla *oi*-dem. -*k*- ~ -*kk*- vaheldust silmas pidades (vt. § 25), kuigi tal vasted sugukeelis puuduvad ja ta sellepärast võib olla spetsiaalsm., võimalikult deskriptiivne (vt. § 27 punkt g all), moodustis.

52. *juappo, juoppo, juoppö*, Lnr *juopo, juovon (juopa)* 'drinkare, fyllhund, suput' ~ *juoppo* 'drinkare, drickare, supare, suput, ...' < **iõp([p]a)-oi*, tuletumise aluseks võimalikult olnud kahekordislopuline *juoda* 'juua' verbi -*ppa*-partitsiip (selle kohta vrd. karj.-aun. prees. 1. pers. -*ppi*, ka tüüpi *ruzappa* 'punakka' O j a n s u u'l KAÄH 34) või lihtsalt -*pa*-line, -*p*- ~ -*pp*- vahelduse seletudes § 25 käsitletud suff. -*i* konsonantsusega.

54. *juato, juoto, juott*õ*, -o, juatei-*, Lnr *juoto, juodon* 'som födes med dricka; drinkare (*juoppo*)' ~ *juotto* id. < **iõtt(a)-oi*, +*ei*, milline verbaaltuletis, *o*-line teonm. (vt. Ahlquist'i SKR 22 § 40, Setälä' SKO¹¹ 123 § 159) faktiiv-verbitüvest (?või passiivitüvest) *jõtta-* on halvutus-sõnana spetsiaalsoomeliselt segunenud (vrd. § 24) *oi*-, *ei*-dem-idega või liitund nendega. Teonime üleminek (just halvutavaks) tegijanimeks on lmsm. keelis muidugi sagedane, vrd. näit. sm. -*mus-*, -*mys*-sõnu *kysymys, pyrkimys, luottamus* jne. (teonm., vt. SKR 29 § 45) ~ *pillomus, huorimus* (halv. tegijanimed, vt. ibid. 11 § 13), ligemalt aga veel e. *tulek, minek* teonm. ~ samatuletuslikke *joodik, söödik* tegijanimesid. Niisuguse lihtsama seletusvõimaluse juures -*ttoi-*, -*ttei-*sõnul võiks ehk kõrvale jääda Rapola' Dilfg. 78 keeruline *kasvatettava* → *kasvattei (vt. alamal 69.) arengu oletus.

57. *juummo* < ?*iūm([m]a)-*oi*, hiline vahest sm. vandesn. *juudas*, *juutas* 'homo malignus et versutus, genius malus, diabolus, böser Mensch l. Geist' põhjal tekkind moodustis (vt. Mg., EK VI 70), ? vrd. ka Lnr *juumakka* 'trög, lat' (hidas, laiska liikunnoltaan), *juumoa* 'värka, smärta, ila uti'.

60. *kako*, -*koakko*, *kuqkko*, Renv *kaakko*, *kon* (al. *kaakkuri*, *in*) 'colymbus arcticus, Tauchente', Lnr-il lisaks *kako* 'ugla (strix), . . . ; dum menniska, fâne, dummerjõns' < *kakk(8)-, ?*kakk(8)-*oi*, kauge-male jälgimatu (võimalikult häälejäljenduslik-reduplikatiivse, vt. § 48) tüve dem-tuletis täpse vastega eestis 22. Raat, *ka*, *kak*- (kui viimane *a*-line kuju pole < *kajak*-, nagu on tähendand Saa-reste suuliselt) lhk. 6, Wd *kakk* g. *kaku* 'Eule', *hire-k*. 'eine kleine Eulenart', ja vadjas 6. *kaakko* (< ? Ingeri sm-st laenatud) lhk. 49. Igatahes on onomatopoeetseks seda tüve pidand (*kaakkuri* linnunm. päritolu arutades) juba H. Suolahti Vir. 1906 140. EP I 198 *kakkori* 'kaakkuri' võib olla kontaminatiivne: < *kakko* + *ka(a)kkuri*. Sm. tähendusarengu 'öökull' > 'lollpää, tola' puhul vrd. lhk. 103 sm. 192. *pöllö* paralleeli.

61. *kako*, *kaakko*, *kakö*, *koakko*, *kakko*, Lnr *kaakko* ~ *kakko* ~ *kako* 'sydost, sydostvind' < **ka(a)kk*(8)-*oi*, täpne vaste e. 23. faf, *kakk*, *kakü*, Wd *kakk* g. *kaku* 'Südost', ÖS *kagu* id., muidu veel ainult lp. keeles märgata olnud (*guovso* g. *guksu* 'diluculum, crepusculum' kujul, vt. Wiklund'i Vir. 1921 12, kes käsitletava sm. sn-pere ja selle lp. vaste kohta tähendab: „molemmat ovat vanhoja oi-vartaloita“) *oi*-tuletis.

64. *Caasei*, *Caase*, *kaase*, *käse*, *kuaso*, Renv *kaase*, *sen* ~ *kaaso*, *son* 'pronuba, Brautputzerinn', 'solia sponsæ in dotibus congerendis, Brautbegleiterinn' < *käs(8)-*oi*, *-*ei*, vrd. e. *kāzik* g. *kāzike*, *kāziko* (d) 'Hochzeitsängerin', vadj. Jp *kāzikkē* 'iludus, ilus inimene', kuna ainuke tuletuslikult kattuv vaste mujal lmsm-s, vadj. 7. *kaase* (lhk. 49), võiks olla laen sm. poolt. Tuletise põhitüvi tüme, kuigi ju Lönnerot'il sõnarm-us võrreldud ta e. *kaasa* 'ledsagarinna' sõnaga ja Ojansuu poolt SKTT 143 (säalsamas toodud — märtitagu see lisaks ülemal lhk. 63 andmeile — Tytärsaarest *kāso on morsiammenkä pöövöds, kun häiss ollä* ja etümoloogiliseks võrdluseks esitatud e. rhvl. refrään *kāsiike*, Lutsi *kāškē*, oletades e. laenuandjat kuju *kāse* << *kāsei) peetud e. (*kans*-> *kās*-) laenuks, mis kahtlane sõna suure leviku tõttu sm-s. Ojansuu'le nõjub Rapola Diftg. 81—2.

65. *calloin* (g. sg.), *kallo*, Renv *kallo*, *on* 'calva l. calvaria, Schädel' < + *kall*(8)-*oi*, deminutiviseerund germ. laensn., vt. Bibl. Verz., Rapola Diftg. 53; vasteks karj. (< ? sm.) 45. -*kallo*, *калло*.

66. *calpei*, *Calpe*, *kalpe*, Renv *kalpi*, *ven - kalpe - kalpei* (*-kalvet* — *-eh-*, *-ek-lõpuliste* noomenitega segunend) 'taurus junior max. castratus, juvenus, junger Stier' < +*kalp(δ)-ei*, hiline roots. laen (vt. Setälä FUF XII 272—5, Bibl. Verz.), kõnesolevasse dem-tüüpi mугanend (vt. Rapola Diftg. 81).

67. *karo*, *karō*, Renv *karo*, *on* 'ovis mas l. aries, Schaafbock' < **kar(δ)-oi*, dem-tuletis (*-i*-lisest?) tüvest, mille alla kuulub sm. *karitsa*, *an - kari*, *in* 'agnus, Lamm', karj. *karittša* 'menneentai toisenvuotinen lammas' (O j a n s u u Vir. 1909 58 on tüve ühendand sm. *karja*, e. *kari* sn-perega, oletades *karitsa* < *karjitsa*, mis ettevaatusega tuleks võtta).

68. *karso*, *karsō*, Renv *karso - karsoi*, *on* 'strabo, Schieler' < **kars(a)-oi*, *oi*-derivaat sõnaperest, millesse kuulub sm. *karsas*, *saan - karsa*, *an* (tüvisn.) - *karsia*, *an - (oi >)* *karso*, *on* 'obliquus, distortus, curvus, inde limis spectans oculis, schief, verbogen, schel, neidisch' ja millise e. vasteid (*kartsās* 'redel' jm.) ning muud etimoloogilist vt. Saareste'l LVK I 202.

69. *kasvatei*, *kasvate*, *kasvatee* < **kasvatt(δ)-ei*, deminutiivseks passiivtüveliseks tegijanimeks deminutiviseerund teonm., vrd. sm. *kasvatti*, *tin* (*- kasvates*, *tteen*) 'alumnus, filius adoptivus, Pflegekind', ligemat põhjendust vt. ülemaal 54. *juato* puhul.

70. *Kauno*, *kaun(o)*, Renv *kauno*, *on* (*-kaunokas*, *kkaan*) 'idem (= *kaunoinen*, dem. sn-le *kaunis*, Mg.), max. bene vestitus, ornatus, hübsch gekleidet' < **kaun(ihē)-oi*, vaste karj. 47. *kauno*, *kaunoi* § 29. Tüvisn. *kaunis* germ. algupära, vt. Bibl. Verz.

72. *kielō*, *kiqlō*, Renv *kielo - kieloi*, *on* (= *kielevä*, *kielas*, *kieläs*) 'dicax, loquax, multiloquus, garrulus, blatero, gesprächig, geschwätzig, plauderhaft' < **kēl(e)-oi*, tuletund põhism-st *kieli* 'lingua, Zunge', mille vastete kohta muis sm.-ugri keelis (mrd. *kel* jm.), võimalikult koguni samojedis, vt. P a a s o n e n'i Beitr. 194. Saadud tuletise võimalikust adjektiivsusest vt. § 45, kindlasti deminutiivne aga on sm. taimenm. *kielo* '*convallaria majalis*' (< 'keeleke' alg-tähendusest), vrd. Lnr-i id. 'liten, tunga; konvalje (convallaria)'.
73. *keppo*, Lnr id. - *kepo*, *kepon - kevon* 'nätt och lätt, liten och qvick; skälmsk, bakslug, förslagen' < **kep(δ)-oi*, samatüveline deminutiiv ÄH 156—7 S e t ä l ä' poolt sugukl-vastete suhtes valgustatud sm. adj-iga *kepiä*, *keviä*, *kepeä* 'levis, haud gravis, facilis motu l. portatu, . . . leicht, schnell'. -*p-* - *-pp-*vahelduse seletuseks vt. § 25, tähenduslik nihkumine 'kerge' < 'kergetleidlik, kaval' hästimõistetav, sm. kkl. *kepponen* 'vemp, riugas' *-(i)nen* abil seda edasi tuletades saadud.

74. *kerō*, lisaks Vir. 1907 17 Pentti Eskola (Enontekiö) id. 'paljas, tasainen laki', < ?**ker(ä)-o*i**, vrd. põhisn. *kerä* 'glomus fili, Knaul', tuntud kunni mrd-ni, kus (Paasonen, Mordw. Chrest. 78) *kire* 'knäuel'. Semasioloogiline areng 'kerake' > 'ümarik (kerataoline) mäetipp' pole võimatu, kuigi pea-aegu usutavam näib käsitledava Soome Peräpohjola sn. lapist laenamine, mille kohta (Wiklund'i järgi) Kalima Vir. 1912 117.

75. *kerpo*, *kerppo*, *kerppu*, Renv *kerpo*, von ~ *kerpu*, von ~ *kerppu*, pun 'fasciculus foliorum, manipulus frondis l. arundinis, Laubbündel' võimalikult < germ. *kerbo, vt. Bibl. Verz., -pp- ~ XV 76.-p-vahelduse järgi (vt. § 25) otsustades ehk liitund (< **kerp[8]-o*i**) *o*i**-sõnade liiki.

76. *kersoi* < **kers(a)-o*i**, vrd. põhisn. MetsKett *kersa*, Renv *kersa*, an 'infans nothus l. spurius, Hurenkind', 'infans supposititius, untergeschobenes Kind'. Tuletuslik vaste? e. (d) *kōrzo* 'kleines Herbstlamm', eri tuletuslõpuga kujunend samatüveline sn. e. (SO) *kōrsik* g. *kōrsiku* 'Herbstlamm; halberwachsenes Schwein', vaevalt neid tarvitseks siduda O j a n s u u' viisil (SKTT 148) *kōts* 'Halm', sm. *korsi* sõnaga. Oletatud tähendusvahelduse 'miski väike loom' ~ 'laps' (halv.) illustreerimiseks vrd. e. *äbarik* 'Spätling (von Lämmern)' ~ 'zu früh geborenes Kind' (nalj.).

77. *Kile*, *kilot* (n. pl.), Renv *kilo*, on (Sav.) 'capra, Ziege' (~ *kili*, -in 'hædus, capella, Zicke'), Lnr-il lisaks (*killi*-) *kilu* 'kid' < **kil(8)-o*i**, **-e*i**, germ. algupärast (vt. Bibl. Verz., vrd. muinas-skand. *kidling*) hoolimata liitund (meelitlevana) loomanimetusena loomulikult dem-ide kilda.

78. *Kimo*, (lk.) *kimppo*, *kimo*, *Kimmo*, *kimpo*, Lnr *kimmo* 'konamn (förenar begreppet om hoppande, yster, lätt); skimmel (~ *kimo*)' (lehmanimena ilmsesti nõjund, nagu Lnr-i seletusest selgub, sn-le *kimmo* 'elasticität, spänstighet, fjäderkraft, sprittning, hopp', vrd. v. *kimm|ahtaa*, -ota 'põrgata, vetrudes karata') ~ *kimpo* id., *kimo* adj. 'röd- och hvit-, stickelhårig' < germ. allikast laenatud (Bibl. Verz.: „kurzname zu nschw. skymmel < mndd. schimmel“) tüvena omapäraselt deminutiviseerund kui loomanm. (vrd. § 27 punkt e).

79. *kino*, Renv *kino*, on (= *kina*) 'tela aranei, araneum, Spinnwebe', 'spuma, pituita, Geifer, Schaum' < **kin(a)-o*i**, deminutiivtuletis temaga kõrvuti esinevast semasioloogiliselt identsest *a*-lisest tüvisn-st, mille sugukeelevasteid vt. B u d e n z'il MuSz 57.

80. *kiplo*, *Kiplo*, Lnr id. 'stickelhårig, ljusrödt gråaktig (häst), skymmel' < germ. allikast (vt. Bibl. Verz., säälsamas muid sm.

vasteid), loomanimena ootuspäraselt jällegi (< *kipl[8]-oi) oi-deminutiividesse liitund.

81. *kippo-*, *kippoi* < ? **kip(a)-oi*, võimalikult ehk lastekeelsena meelitusnimena sügenend deminutiiv-vaste Lnr-il esinevale deskriptiivset laadi tüvisn-le *kippa*, *kipan* 'språng, skutt; trippare, läftotad yrhättä,' adj. 'lätrörilig' (vrd. e. *kippuma* v. 'streben, sich sehnen, verlangen nach etw., . . .', vepsTk *kipak*, -od 'äkkikipikainen, tulinen') ~ - dem. (-oi >) *kippo* id.

kirjo § 40.

82. *kirju*, *Kirjo*, *kirju*, *kirjo*, *kirjoi* < **kirj(a)-oi* dem-(? adjektiiv-, vi. § 45)tuletis põhisõnast *kirja*, *an* 'orig. variegatum l. striatum quid, etwas Bunt'es', 'litteris exaratum quid liber, litteræ, epistola, diploma, Schrift, Buch, Brief', e. *kiri* g. *kirja*, (d) *kirä* 'Buntwerk, Zeichnung, Spitzen, bunte Farbung . . .', jm. lmsm-s. Täpsed lmsm. oi-vasted e. 34. lhk. 7 *kirjo*, *kirju*, *kirö*, vadj. Jp. *kirjo* (lhk. 56, < sm.), karj.-aun.-ld. 54. *kirjo*, *kirjo* jm. § 29, vepsL *kirjo* § 40.

84. I *koko*, *kokko*, *kokkoi*, Renv *kokko*, *kon* 'strues coniformis, kegelförmiger Stapel l. Hütte' (*ruiskokko* 'acervus minor segetis messae'), 'strues lignea in montibus adventante hoste indicii gratia incendenda, als Signal anzuzündender Holzstapel auf Bergen', (Sav.) 'strues lignea quaque æstate media noctu incendi solita, Johannisfeuer' < **kokk(a?)-oi*. Mõlemad esinevad tähendusnäansi, niihästi 'tuliriit' kui ka 'viljakuhelik' võiksid tagasi minna ühisele lähtekohale 'hunnik'. Vasteks on e. Hiiu *kok* : *kokkä* 'saad', Sa a reste' poolt LVK I 147 germ. laenuks osutatud (: „on kahtlemata skand. laen, vrd. norr.-taani *kok* 'Haufen, kleiner Heuschober'“), milline väide nähtavasti tuleks laiendada ka käsitledavate sm. sõnadeni.

85. II *ko(y)ckoy* (= *kokko*), *kokko*, *kokkoi*, Renv *kokko*, *kon* (Botn. Sav.) 'aquila, falco chrysaëtos l. milvus, Falkenart, Adler' (~ *kotka*) < **kokk(8)-oi*, (vt. Ojansuu KAÄH 52, Kettunen LVHA I 72)? < **kotk(a)-oi*. Viimase seletusvariandi puhul on oletatud selles sõnas oma tavaliselt alalt (vt. -*tk*-püsimusedustusest soomes näit. Laurosela EP I 22, M. Airila ToM 69—70) ootamatult kaugele levind -*tk*-> -*kk*- häälikmuutust, mis isegi sm-st laenuna (vt. O. l. c.) karj.-aun.-ld-sse tungind, vt. § 29 56. karj. *kokko*, aun.-ld. *kokko* jm. Viimase pika laenamistee väheusutavuse tõttu peaks ehk siiski -*tk*-lised sn-kujud (deminutiividena kuuluksid siia § 17 lhk. 49 vadj. 11. Jp *kotko*, § 29 56. aun.-ld. *kotko*, vrd. ka Luuga-äärse Ingeri külanm. *Kotko* = vn. *Орлы*, muidu sugukeelevasteid kunni permi keelteni Wichmann'il SUST XXX, 6 22—3) lahus hoida -*kk*-lisist. Vii-

mased on võimalikult sündind hääledeskriptiivse silbireduplikatsiooni teed, vt. § 48.

86. III *Kokko*, *kokko*, (?)*kokkō*, Lnr *kokko*, *kon* 'kägelformig upphöjning, konisk stapel, rågs kyl, vårdkase, kummel, den uppstående pyramidformiga öfra delen af hus, vind (*ullakko*, *ylinen*), skjul öfver fågelsnara' < ? *kokk(a)-o*i**, võimalikult dem-derivaat põhisn-st sm. Lnr-il *kokka*, *kokan* 'någonting uppstående, ngn uppstående spets . . .', karj. *kokka* 'kokka, keula; kolkka, kulma' (*pilven k.*), vepsL *kok* 'penis', kaugemaid sm.-ugri vasteid (tšer. *kopka* 'pilug' jne.) vt. Toivonen'il FUF XV 76.

87. IV *kokko* sml, samuti nagu ta täpsed vasted aun.-ld-s § 29 55. *koko*i**, *koko*i** (kui viimaks sml pole aunusest laenand oma sn.) < **kokk(8)-o*i**. Levimisala järgi otsustades võiks käsitledavat sn-tüve kahtlustada vn. laenupäritolus, ja nii leiamegi D a' il vn. *кокура*, *кокурка* 'булочка съ яйцомъ (или безъ) . . .', *кочора*, dem. *кочорька* 'лепешка' (Pihkva), *кочорка* 'ржаная лепешка' (Novgorod) jne., mille etümoloogia kohta vt. E. Berneker'i EtWb. s. v. *кока*, ja mis on säält võind laenatud saada lmsm. poole. Vastupidist laenusuunda peab võimalikuks Kalima SUST XLIV 122—3, identifitseerides *koko*i** sn. aun. *kuko*i**, sm. *kukko* jne. 'hahn; kuchen' sn-perega (vt. § 41 s. v. **kukko*i**), mida häälikuliselt, osalt isegi semasioloogiliselt, raske põhjendada.

90. *kuohoi* (selle Kollanius'e sn-kuju kohta vt. ka Rapola Vir. 1926 118), *kuaho*, Lnr *kuoho* 'kastreradt får l. annat hemdjur (bock, oxe, svin)', deminutiviseerund, verbaalnoomen (vrd. lhk. 86 54.), vrd. verbi Renv *kuohitsen*, *ita* 'castro, exseco, verschneiden, entmannen', e. *kohitsema*, *kohima* jne. 'verschneiden, castriren'.

93. *korve*, *korvē*, *korvō*, *korvoi* jne., Renv *korvo* ~ *korvoi*, -on, (~ *korvet*, -een) 'vas binis ansis instructum, situla, pottorium, mit zwei Handgriffen versehenes Gefäss, Zuber' < **korv(a)-o*i**, **e*i**, täpne vaste § 29 karj. 62. *korvo*, aun.-ld. *korvoi* jm., tuletund põhisn-st *korva*, e. *kōrv* jne., vt. Setälä FUF XII 189 alam. 1, Rapola Diftg. 85, tuletise võimalikust algsest adjektiivsusest § 45.

95. *kōho*, *kouhō*, Renv *kouho*, on (-*kouhu*, un ~ *kohu*) ~ *koho* (on *kohollansa* 'est tumidus') 'homo stolidus, Tölpel' < **kouh(8)-o*i**, vrd. adj. *kouhka* (~ Lnr *kouhkea*, *kuohkea*) 'solutus, haud compactus e. c. lana, nix, ager, locker, los, ungepackt', aun. *kuohakko* (Kid.) 'kuohkea (maa)'.

96. *kouko*, *koũko*, lisaks MetsKett 20 *kou|koi*:(n. pl.) -*voit* millel ainuke lmsm. vastavus e. 40. *Rouw*, *koũ*, *kõũ*: -*ũũ* (selle esinemisaladest ja -ajaloost ja tema semasioloogiliste varjundite

kohta vt. Saareste' LVK I 3—5) lhk. 9, < *kouk8-oi, *-*ei*. Tüvi balti resp. veel vanemat indoeur. laenualgupära (vrd. leedu *kaūkas* 'ein unterirdisch Männchen, jne. '; muinaspreisi *cawx* [= *kauks*] 'teufel' jm.), nagu näidand, semasioloogiat üksikasjaliselt põhjendades, Setälä FUF XII 190—4 ja „hätte sich dann an die finnischen *j*-stämme angeschlossen“.

101. III *kukko*- < **kukk(a)-oi*, arvatavasti dem-moodustis samast tüvest, millesse kuulub sm. *kukku*, *kun* 'cumulus l. apex mensuræ, Uebermass, Ueberfüllung des Masses', *kukkelo* (< *?*kukkej*-), *kukku|la*, -*ra*, *an* id., *vuoren kukkula* 'cumulus l. cacumen montis, Gipfel', e. *kukal* g. *kukla* 'Nacken, Hinterkopf, fig. Hügel', aun. (Kid.) *kai on silmät kukkarolleh, puhalduksis* 'silmit l. kasvot ovat aivan pussillaan, turvoksissa' ja ms. algupäraselt on võind üldisemalt tähendada millegi 'kõrgemat punkti, tippu' (e. päätipp = *kukal*).

102. *kurko*, Lnr *kurko* 'ond ande, den onde, hin' (*hiisi, tempo*) ~ *kurkko* id. (muidu sn. esinemisest sm. keele alal ülevaade Setälä'l FUF XII 194—6, lisandus [Kollanius'e *Curckomesso* = *kurko*-, *kurkumessu* 'juoppous'] Rapola'l Vir. 1926 165—7, vrd. edasituletuslikku EP II 33 *kurkōne* 'kovakuoriainen') < **kurk[k](8)-oi*, mille põhitüvi Setälä' l. c. arvates algtähendusega 'geist des verstorbenen' on laenatud balti keelist, vrd. muinaspreisi *Curche*, *Curcho* 'der erntegott der heidnischen preussen'. Kuna aga selle sn. esinemisala piirneb paljalt väheste sm. murretega ja aluseksvõetav balti laenuallikaski on õige problemaatne ja kitsa-alaline, tohiks ehk lubatud olla mainida ka tema teine seletamiskatse Mg. poolt EK VI 77—8 < ? ? *kur(a)-kkoj* vandesõnana-kuradinimetusena tüvisn-st *kura* 'pori' (vrd. e. *kurat*, *kuramus*, ?lv. *kurè* jne.). Viimase võimaluse korral vahest kuuluks siia koguni § 29 68. karj. *kurkko*, aun. *kurkoj* 'klõmakas, tükk' algtähendusega ?'poriklõmakas, -tükk'.

103. *kurmoi*, Renv *kurmo*, *on* ~ *kurmu*, *un* adj. 'avidus cibi l. potus, vix satiabilis, cibo non contentus, gierig, fressig', *kurmu-lehmä* 'vacca alias cornibus feriens', *kurmu*, *un* š. (Nyl.) 'capra annua, einjährige Ziege', eP I 199 *kurmu* 'lehmä'. Sõna algtäendus võiks olla 'lehm', millest tuntud loomanimetuste ülekandumise kerguse juures (vt. näit. lhk. 28 e. *tall* ~ sm. *tallo* [siga]) kergesti saadi 'kits' ja piltlikus keeletarvituses 'ahne', ta võiks laenatud olla balti keelist, vrd. muinaspreisi *curwis*, ak. sg. *kurwan* 'Ochse', millega indoeur. pool suguluses vn. *kopova* jm., vt. Berneker'i EtWb. s. v. *korva*. -*m*- ~ -*v*- vahelduse paralleele sm. vt. näit. Ojansu'l KAÄH 60—64, teise silbi vokalismi suhtes on oodatagi, et laensõna oma tähenduskategoriale (loomanimetus) vastavalt liitus -*oi*-demi-

nutiivide kilda: < **kurm(8)*-, **kurv[8]-oi*-. Võimalik vaste § 29 karj. 69. (SuojK) *kurmoi*.

105. *Curoi, curoi* (= *kūroi*), *kūro, kūrō, kuuro*, Renv *kuuro* ~ *kuuroi*, -on adj. 'surdus, taub' sõnas on deminutiviseerund balti laen, vrd. leedu *kurtus, kürzas* [**kurtija-*] jm. Thomsen'i BFB 192, Setälä' ÄH 310—11, Kalima't FUF XVI 163—169, kus viimases kirjutises eriti on puudutatud muude lmsm. keelte vasted. Kalima näikse oletavat mingit *kūroi algkuju, mida siis hääliksääduslikult edustaks Thomsen'i l. c. esitatud sm. *kuurno* (muidu küll ainult Lnr Lisävihko's tõestatud) kaju ja oleks nõndaviisi ootuspärane (< **kūrn[ehē]-oi*) deminutiiv-vaste sn-kujudele sm. *kuurne*, karj. *kuurneh*, aun. *kūriis*. Teiselt poolt *n*-itud kujud *kūro* jm. seletuksid -*rn*-ühendi eri astmevaheldusliku astmega nagu ka Kalima' esitatud aun. *kūriš, kūriž* 'taub'. Kuid kuna selle astmevaheldusnähte toeks on olnud tuua nõrku näiteid (pääle kõnesoleva sõna veel e. *saar* ~ sm. *saarni* sääl) ja -*rt(t)*-le tagasiminevad sn-vasted sugukeelis (e. *kuft*, vadj. *kurre*, veps. *kurdjž*) on enamuses ning laenu-originaaligi seisukohalt oodatavamad, vahest pole liigjulge ka *kūro* rekonstrueerida? < *kūrro < *kūrdoi kujul edelasml. murdes (niisuguse hääliksääduslikkusest, -*rr-* > -*r-*, vt. Ojansu' LMÄHK 38). Säält see edelasoomelise kkl. toetusel on levind mujale, sml alal kokku sattudes oma kaksikuga, mis aun. -*rn-* > > -*r-* hääliksäädusest (vt. Kalima l. c. 168) moodustununa laenu teel oli vahest lääne poole tungind.

108. *köyhkö* < **keühk(ä)-oi*, vrd. Renv *köyhkiä, än* = *kouhkiä* (vrd. lhk. 91 95.) 'solutus, haud compactus e. c. lana, nix, ager, locker, los, ungepackt'.

109. *laino*, Lnr id. 'sväljning' < **lain(ehē)-oi*, deminutiivmoodustis sn-perest Renv *lainet, een* ~ *lainnet, nteen* 'unda, fluctus, Welle, Woge', Lnr *laine*, lv. *lain*, e. *laine*, KarjP *lainneh*, vepsL *lainiž* id.

110. *lajto*, Lnr *laito* adj. 'låggrund, icke djup', s. 'växande strandfoder' < **lajt(a)-oi*, millisele moodustisele aluseks olnud Lnr *laita, laidan* s. 'sida, brädd, kant, skeppsbord', vrd. ? e. *laid* g. *laia* 'Zeugbreite, Art, Gattung' (—? balti laensn., vt. Thomsen'i BFB 193). Tuletusparalleelidena võrreldagu e. *veer* — *veerik, kallas* — *kallak*, tuletumise võimaliku adjektiivsuse kohta vt. § 45.

111. *lallo*, Renv *lallo, on* (Torn.) 'acervus fœni minor coniformis, kleiner Heuschober', *lalli, in* 'Finno famosus, Episc. Henrici interfactor', *juoppo-lalli* 'homo bibax l. ebrius, Saufhals'. Väh. Kirjelm. XLVII 57—9 on Ojansuu esitand sm. siia kuuluva

koha- ja sugunimestiku (*Lalle* [*-ei, Mg.], *Lalli*, *Lallo*, *Lallu*), vasted Lnr-il (ms. veel *lallokki* 'liten höstack l. hårtott, epit. för björn', *lalla*, *lallu*), e. kohanimesid (*Lallij*) ja üldnime *lall*, i 'kleines Thier oder Kind mit grossem Bauch'. Aruteldav sõna O. järgi on eelristiusuaegne isikunn., mis 'on merkinnyt mittaansa nähden paksua henkilöä... on ollut haukkumanimen luontoinen...', loomulikult nii siis deminutiivne, vahest < **lall(a)-o_i*, mille põhisn. võiks peituda veel Lnr *lalla* 'eftergifven l. slapp l. veklig person, mes, strunt'. Eestist siiaakuuluvaid kohanimesid on hulgaliselt avaldand Eisen, E. Kirj. XII (1917) 20—3 (*Lalli*, *Lalle*, *Lallu*, *Lallo*), tema ka selle nime algsm. päritolus veendund; muidu vt. ka Forsman PN 245.

Pärisnimelt semasioloogiline üleminek üldnimele 'kirves', 'heinasaad' (viimane kahtlemata vanemat algupära, sest esineb § 29 76. *lallot* [n. pl.] karjP-ski) on kergesti kujuteldav nende paralleelide nõjal, mis leida on Forsman'il PN 8—9.

113. *Lavoi*, *lao*, *lauvo*, *la_o*, *lavo*, *lavoi*, Renv *lavo*, *on* (= *lava*, *an*) 'tabulatum ex assibus, cui quid incubat e. c. tabulatum sub acervis fœni, lectus sine sponda, tabulatum in balneis, nec non roguis, erhöheter Boden zur Unterlage, Bettboden, Schwitzbank, Scheiterhaufen' < *lav(a) + o_i*. Tuletumise aluseks olnud sm. *lava* vasteid lmsm. keelis (e. *lava* jne.) ja slaavi algupära vt. Mikkola'l BWS 134. — Kuid siin sõnas vormideminutiivsus võib olla ka näilik, sest tüve *o_i*-lisus võib — mis seda tõenäolisem, et sõna on omane smLn murdeile, kus muidu deminutiivsus harvem — abstraheerund olla sagedasti tarvituseletulnud pluuralist nagu näit. e. *lautsi* n. sg. < *lautsil*, *lautsile*, *lautsilt* < *la_utaj_isilla jne., vt. § 43.

114. eP *liehoo*, *li_ēhō*, Lnr *lieho* (= *liehu*) 'svaining, fladder, äflan; fladdrande, fjesk, fjeskande; rörlighet; = *liehuja*' < **l_ēh(a)-o_i*, põhitüve vrd. sm. Lnr *lieha* = *liehakka* adj. 'lättsinnig, ostadig'. Võimalik aga ka, et siin on tegu deminutiividesse segunenud verbaalnoomeniga (Lnr-i tähendusvarjundid pea kõik osutavadki võib-olla veel deminutiviseerumatut teonm.) *l_ēho, vrd. sm. v. *liehaan*, *ata* (= *liehdon*) 'folle afflo l. ignem cieo, afflando flammam excito, mit dem Blasbalge anblasen (*lietson*)', vrd. e. *lõõtsuma* — MMg *lõõtsik* (sõimusn.) ja arutlusi ülemal lhk. 86 54. puhul.

115. *liero*, -*li_ēro*, Renv *liero*, *on* 'vermis l. serpens sese volvens e. c. lumbricus, natrix, sich krümmender Wurm' < **l_ēr(a)-o_i*; vrd. Lnr *liera* (= *liero*), IT Kettunen (savo) *li_ēra* id., MarttVK (karjP) *liera* 'onkimato', mis *a*-tüvena dem-tuletisele aluseks olnud. E. vasteid (*lõrik* jm.) ning etümoloogilisi märkmeid nende puhul vt. Saarestel LVK I 76—7.

118. *leppo* < **lepp(ä)-o_i* tähendusega (sn. adjektiivsusvõimalusest § 45) 'lepa(= haoraiumis-)-kirves' < ? 'lepake(ne)', põhisn-st lv. *lepā*, e. *lepp*, sm., vadj., karj. *leppä*, aun. *leppü*, vepsL *lep*, muidu vt. lhk. 24—5 e. tuletusvaste *le|p̄*, -*ppü* puhul.

119. *lipo*, (n. pl.) *lippot*, *lippo*, Renv *lippo*, *pon* 'funda piscatoria, Fischhamen', 'funda pecuniaria l. sacculus stipi colligendæ in templis, Klingbeutel', germ. laen (vt. Bibl. Verz.), kuid liitund o_i-liste deminutiivide tüübiga, nagu Niilo Ikola AlaSat 39 on näidand ja seda selgeimalt osutab § 29 81. karj. *lipo_i*, täpne dem-vaste.

121. *Loiko*, *Loikko*, Lnr *loikko* (= *loikkaaja* epit. för vargen) < **loikk(a)-o_i*, vrd. Lnr *loikka*, *loikan* adj. 'längsluttande, luttande, sluttande', kuid kõnesolev loomanm. on pigemini (vrd. eelm. lhk. 114.) deminutiviseerund verbaalnoomeneid, < *loikko* verbist Lnr *loikkaa* ~ *loikata* 'skutta, spola; göra språng'.

123. *lollot* (n. pl.), *lollo*, *lollē*, Lnr *lollo* 'bortklemad menniska, klemmer; oduglig, lolla, lat menniska, tölp, lymmel; lurfvigt, oordnat tillstånd; ullflaga efter första kardningen' (~ *loll* id.) < < **loll(a)-o_i*, -*e_i, vrd. Lnr *lollakka* s. 'det som är mjuk och utmärkt stort i sitt slag, mjuk klump' (*mansikka-lollakoita*). Hoolimata selle sõna deskriptiivsest laadist (vt. § 48) on ta juured kahtlemata kauges minevikus, sest temaga ühte kuulub vahest ka e. *loll* g. *loll*i 'träge, unthätig; einfältig, blödsinnig, betäubt' (täheldada, et nagu soomeski tarvitusel naabrite sõimunimena: *läne-loll* [spitzname der Wiekischen bei ihren Nachbarn], vrd. e. *mulk* [< It.] = *loll*) ~ *lolu* id., ? vadj. 17. *лолло* lhk. 50, viimane suffiksaineltki täpne o_i-vaste.

130. *Luuckoi*, *Luukkoo*, Renv *luukko*, *kon* 'galeri species ex panno l. pelle, Mützenart' < **lukk(a)-o_i* (? **lühk[a]-o_i*), vrd. Lnr *luuhkana* 'sämre mössa, lufva', *hattu l.*, mis edasi võiksid (vt. lhk. 94 *liēhō* puhul) ühte kuuluda deskriptiivsõnaperega sm. *luuhatella* 'strepens incedo, lärmend umherlaufen', savo (Kettunen'i IT) *luuhka*, *luuhottaa*. Semasioloogiliselt paralleelset peioratiivsn. üleminekut mütsinime-tuseks vrd. sm. *reuhka*, *an* 'pilei species frigori arcendo, Wintermütze' (täkiläki, Lnr *reuhkana* id.) ~ *reuhon*, *oa* 'voce strepo, vociferor, lärmnen, schreien', Lnr *reuhka* 'trasig, lurfvig, bullersam, rasande', v. *reuhkaa*, *reuhata*, *reuhkata* 'väsnas, larma, bullra, vara utsvävande', millele tähelepanu on juhtind (suuliselt) K e t t u n e n.

131. *läpö*, Lnr edasituletund *läpönen* s. dem. 'litet hål, fingerhål på flöjt eller annat blåsinstrument' < **läp(e)-o_i*, vrd. sm. *läpi*, *läven* 'foramen perforatum, Loch', lvKett *lä^B* 'aken', e. *läbi*

g. *läve* (d) 'Oeifnung, „Luft“ (Fenster oder Thür)', *läve* (S), *lävi*
g. *läve* 'Schwelle, Eingang', kõnesolevale deminutiivile aluseks-
olnud *e*-line tüvisn.

139. *mekko, mekkō*, Renv *mekko, kon* (Tav.) 'toga lintea, indusii habens formam, Ueberrock der Arbeiter', 'toga viatica, Reisemantel', Lnr id. 'öfverskjorta (*ryöpö, viitta*); öfverrock, resrock, paletä; jacka' sn., mille deminutiivsus näib tõestatud vormiliselt mitmel pool sm. murdeis esitatud näidete (EP -ō < -oi, smln -kk-tüves vaheldumatult, vt. § . . .) põhjal, kuigi selle jälgimine käepärast olevate andmete nõjal pole võimalik (< *mekk[δ]-oi) kaugemale kui karj. **93.** (Salmi) *mekko*, mis aga päälegi oma ootamatu -i (vt. § 25) puudumisega osutub sm. laenuks.

140. *mello, mellō* ~ (sn. deskriptiivsuse reetev hiline -hl-line paralleel) *mehlō* < *mell(ä)-oi (*mell[a]-?, vrd. Lnr *mella* 'backe, brink', P. Eskola Vir. 1907 17 *mella* 'hiekkaharju, kunnas', Lnr *mellvä* adj. 'stolt, stätlig, präktig' (*julkinen, mukkea, uljas*). E. mehenm. *Mäll* g. *Mällu* võimalikult (*e* ~ *ä* vahelduse paralleele vt. K e t t u n e n'il KodVok 5—6) on selle deminutiivderivaadi täpne vaste, *e*-line tüve-
teisend sellele näit. Ahja (Mäksa) kohanm-s *Melliste*. Et ka (Lääne-)Soomes on esinend vastav isikunm., selle tõendiseks on kohanm. *Mellola* (— *melloj-nimelise isiku asukoht).

144. *mukke*, ilmsesti põhjasm. sõna, on J. L a h e r m a lin 59 seletand *mujja* (Lnr *muija* 'gumma, gammal qvinna; hustru') + *nukke* (vt. **163.** lhk. 99) kontaminatsioonkujuks. Kuid kas ei võiks vahest olla selle moodustise aluseks sama *muk(k)δ- tüvi, millest on saadud sm. *mukula, an* 'tuber, Knollen', ~ Lnr *muk(k)ura* 'knöl, kula, knut', kaugemate sugukeelte vasteid vt. B ü d e n z'il MuSz 597?

145. *mummun* (g. sg.), *mummo, tummo* (= ? *m-*), -*mummu(o)*, Renv *mummu, un* 'anus vetula, materfamilias senex l. avia, alte Frau l. Wirthinn, Grossmutter' on hiline germ. laen (roots. *mormor* sõnaga rinnastand juba Renvall; Ahlquist Kulturwörter 109—10: „Am allgemeinsten wird Grossmutter im Finnischen *mummo* genannt, welches offenbar eine Verdrehung des schw. *mormor* ist“), meelitusnimena deminutiividega liitund; sml-st tungind karj. naabrussegi, nimelt SuojK *mummo* 'vanhattava naisihminen' (uus).

147. *mätö* < *mät(ä)-oi, vrd. Renv *ä*-list põhitüve *mätä, dän* 'putridus, putris, faul, morsch', e. *mäda* jm. võimalikke vasteid sugukeelis vt. B ü d e n z'il MuSz 476.

154. *nake* < ? *nak([k]a)-ei, vrd. sm. *nakka, kan* 'malleus minor, kleiner Hammer' (*kirveen n.*), deskriptiivset algupära hiline põrsa nimetus. Kuna sn. on pärit just sml Karjala Kannaselt, võiks ehk teise

võimalusena temas peituda laen venest, kus (*Daŕ'i* järgi) *на, нака* 'вотъ тебѣ, бери, возьми' (> karj. *na* 'seh!', pl. *nakkoa* 'sehkää, sekää', e. *nah, nahke*). Semasioloogilise arengu paralleeliks viimasel puhul sobiks smLn loomameelitus-nm. *sile* (O j a n s u u' järgi) < *se lehmä* 'võta (lehm)'. Hj. Basilier SUSA VIII 74 alam. 1 näitab, kuidas sama (vn.) sn. (tõlgitud *ñakku* 'tuolla') on võetud Isajeva vepslaste keele (ka rahvuse?) nimetamisel tarvitusele: „Samoin kuin Suomen kielessä *tuota, näet* y. m. sanoja käytetään puheenjatkoa miettiessä, samoin Vepsäläiset hyvin usein käyttävät ja turhaan käyttävät *ñakku*-sanaa. Luultavaa on, että Suomalaiset ja Livvitkin Aunuksessa tämän kummallisen *ñakku*-sanan johdosta ovat ruvenneet pilkalla kutsumaankin Vepsän kieltä *Nakun* kieleksi“. Sel põhjal on arusaadav ka karj. . . *nakko* tähenduses 'venelane' siia kohta kuuluvus, kuna säälnel SuojK *nakoï* aga lähedase karj. *nagris* 'naeris' sn-ga assotsieerudes on saand vastava tähendus-sisu.

155. *Nalle, nalle*, Renv *nalli*, in 'ursus max. junior, junger Bär'. Kuna sn. Lnr-il esineb ka tähendus 'liten ung man' ja murdeis on tarvitusel ms. hobusenimenagi, kesteab siin peitub mõni vana üldnimestund mehenm., võimalikult tüveldasa germ. algupära (Bibl. Verz.: *Nalli* 'ein riesenname' < aisl. *Nali* 'ein zwergrname').

157. *nerko*, Renv *nerkko*, kon - *nerko*, rvon 'debilis, gracilis et infirmus, exilis, schwächig, schwach', täpsed vasted e. Horn 30 *Nörk* g. *Nörgo* (& *Nörga*) 'nörk' (vt. *nörke* - <? - *ei*-, lhk. 43) karj(P, ? < sm.) § 29 106. *nerkko* < **nerkk(a)-oi*, millise dem-tuletise aluseks olnud *a*-line tüvi leidub veel e. *nörk* g. *nörga* (*nirk*) 'schwach, matt', sm. Lnr (< e.) *norkka* 'knapp, dålig, skral'. Kaugemaist vasteist vrd. lv. verbi *nörkt* 'schwächen', mrd. *nur'kε'ne*, *nur'kiine* 'kurz' P a a s o n e n' il Mordw. Chrest. 100.

159. *nirko*, *nirkko*, Renv *nirkko*, kon 'cuspis e. c. cultri, aculeus, Spitze' < **nirkk(a)-oi*, vrd. sm. *nirkka*, kan adj. 'acutus e. c. cuspis, inde asper, iracundus, spitzig, scharf' (~ *nirppa*, pan id.), 'mustela nivalis, Schneewiesel'. Täpne *oi*-vaste vadj. Ahlqu 140 *nirko* - *nilko* 'dryne' (kärss). Sm.-vadj. sn-pere uurali etümoloogia (vrd. lp. *nierra* 'genæ', sūrj. *nir* 'Nase, Schnauze, Schnabel; Vordertheil, Spitze, Vorderstes' jne.) esineb P a a s o n e n' il Beitr. 51. Kuid ligemaltki on kõnesolevale sm. sõnale veel vasteid, nimelt e. *nirk* g. *nirgi* 'Wiesel (Mustela vulgaris L.)' - *nürk* g. *nürgi* (H u p e l' i sõnarm.) id., tähendus-siirdumisega (nagu äsjasel sm. *nirkka* 'terav' ~ 'nirk', täheldada ka sml -*nirkko* loomanimetus, millel vasteks aun. Suist. *lumi-nirkku* 'lummiko [Fœtorius nivalis]') 'terav' > 'terav loom', vrd. *orav* < *ora-βa 'orataoline, terav'; vadj. VÄH 41 *nirttši* (*sõmä*)

'niuha (syömään)', 84 n. 'vähäruokainen' („terava ninaga“, toitunoliv). Häälikuliselt *nirk* (viimasetaolisest palataliseeritud kujust on ilmselt laenatud lv. [praeguses keeles O. Loo ritsa teatel puuduv] *nirtid* 'Wiesel', *k > t*) << ?*nirkkü < *nirkkoj (vrd. *væti* << *væjētojn, vt. § 44 vokaalharmoniast), *nürk* < *nürkkü (*i-ü > ü-ü* assimilateorselt) < *nirkkü. Viimase *ü*-lise sn-kuju kaudu on käsiteldavatega ühendatav LutsiK 139 *nürk* g. *nürgü* 'teras' ja *n-r > m-r* dissimilatsiooniga seletuvad Saareste' LVK I 25—6 (vrd. ka Kettunen'i EK III 119) esitatud eL kujud *mürk* g. *mürgü* 'Stahl', *mürk* g. *mürgi*, *mürk* g. *mürgi* jm. Semasioloogilise suhte puhul 'terav (ots)' - 'teras' vrd. e. *tera(v)* 'Spitze, spitzig' - *teras* 'Stahl' tähenduslikku vahekorda.

160. *nokko*, *noko*, *nökö*, *nökkö*, *nüökkö*. (hiliselt -sk-lisest deminutiiv-suffiksist — vt. Ahlquist'i SKR 37 § 59 — mõjustatud) -*nüöskö*, -*nöskö*, Renv *nokko*, *kon* 'gutta e. c. aquæ, Tropfen', Lnr-il lisaks 'liten hösäte, som samlas strax efter slaget', Renv *noko* (Abol. in compos.) *noko-nokka* 'rostrum longum, Langschnabel' < **nokk(a)-oj*, deminutiiv-vaste sn-perele sm. *nokka*, *kan* 'rostrum avium, Schnabel, nasus, pars anterior prominens, Nase, Spitze, Vordertheil', e. *nokk* g. *noka*, *noki* 'Schnabel, Insectenrüssel, fig. überhaupt Spitzes, Vorragendes, Knauf', vadj. Must 177 v. *nokkaa*- 'nokkaise-', karj. *nokka* (vt. Ojansuu' KAÄH 81), aun. *nokku* 'keula', vepsL *nök*, dem. *nokane* 'nokk, nokake'. Tuleb oletada tähendus-siirdumisi 'nokake' > > '(nokataoline) tilk' ~ > (looma meelitusnimeks, tema iseloomustavaima kehaosa, kärsa, järgi) 'põrsas', millisest viimasest varjundist on saabund (vrd. lhk. 31—2 e. *ämü*, *ām*) deskriptiivne 'väike (põrsataoline) saad'. Igal juhusel sõnale omane deskriptiivsus seletab vokaalivaheldused *o-ö-õ* esimeses silbis. Täpne dem-vaste on § 29 karj. **106.** *nokko* jm., millele lisaks vt. äsjatsiteeritud kohas Ojansuu' esitatud andmeid samast keelest, aga ka põrsameelitus-nm. e. *noko* g. *noko* (d) 'Ferkel; Lockruf für Ferkel', MMg *nökkü-nökkü* (kutse), Vastl *nökkö* (põrsa kutse) peab ülalöeldu põhjal kuuluma siiasamma, näidates ühtlasi, et tähendusvarjund 'põrsas' polegi nii eilispäevne, vaid võimalikult ju sm.-e. ühisvara (kui mitte paralleelselt kummalgi pool tekkind).

162. *nuökkö*, vrd. Lnr *nuokkakarhiainen* 'sloktistel (*carduus nutans*)' < **nökk(a)-oj*. Nominaaltuletuse põhitüveks sobiks pidada sm. *nuokka*, *kan* 'nutus capitis, max. somno obrepente, Nicken', kuid ühtlasi ka vastavate verbide *nuokkaan*, *kata* 'nuto capite . . . , nicken', *nuokkaelen*, *nuokin* jm. esinedes on kõnesolevas sõnas

võimalik pigemini (*nōkko > *nōkkoj) deminutiviseerund verbaalnoomen, vrd. lhk. 94 114. *liēhō*.

163. *Nukke, nukke*, Lnr *nukke, nuken* 'docka' (~ *nukki, nuken, -eh-, -ek*-sõnadega segunenend *nuke, nukkeen*, Renv *nuket, kkeen-nukki, kin* 'pupa lusoria puellarum ex panniculis, Puppe') samuti nagu ta täpne tuletusvaste e. 71. *nuč, Nuč, nukke, nukku, nuč, nučkü* < **nuk-k(š)-ei*, e. ka **-oi*, dem-tuletis senni osutamatus põhitüvest. Teatavate kahtlustega võiks ehk selleks pidada *a*-list sm. *nukka, kan* ms. ühenduses 'panniculus insutus, centunculus l. floccus in vestibus, Flocke, Lappen' (edasi vrd. *nukkeri* 'cento vestis panniculosa, flockiges Zeug', v. *nukin, kkia* 'panniculos pendants insuo, floccos intexo, centones conficio, Flocken einweben' jm.), nii et käsiteldav *oi*, *ei*-sn. on võind algsemalt tähendada lihtsalt 'riidelappi, -tükki', millega just eL 'pääkate, tanu' tähendusvarjund hästi liitub, edasi spetsialiseerund > 'lappidest mängutitt'.

164. *oino*, Renv id. (= *oinas*) 'aries castratus, vervex, Hammel', 'cervus alces masculus, männliches Elendthier' < **oin(ahē)-oi*, dem-derivaat sn-st *oinas*, mille vasteid lmsm. keelis ja balti (vrd. leedu *āvinas* jm.) algupära vt. Thomsen'il BFB 160.

168. *pasko, paskō*, Renv *pasko, on* (= *paskuri*) 'ophthalmalia catarrhalis, eine Art Augenkrankheit', Lnr lisaks *paske*, < **pask(a)-oi*, **-ei*(**-ek* ?), millise tuletumise aluseks olnud tüvisn. *paska, kan* 'excrementum ventris, stercus, cœnum, merda, Scheisse, Dreck', '(Abol.) sordes, inquinamentum, Schmutz'; sugukeeltevasteid vt. B u d e n z'il MuSz 536.

169. *peiko, peikko, peikō(nen), peikkō(nen)*, Renv *peiko-peikko, kon* 'cacodæmon mythol., mythol. böser Geist', 'homo malitiosus, violentus nec non fera rapax terribilis, boshafter Mensch, Raubthier' < **peik([k]ä)-oi*, ? **peik[ka]-*, vrd. sm. *peijas* 'inferiæ', *peijainen* 'böser geist', millise tüve germ. (< *fajgfilaz, vōi < ? balti k.) laenupärasust vt. Bibl. Verz. Sugukeelist võiks ehk *oi*-sõnana siia kuuluda tähenduslikest raskusist hoolimata e. 78. lhk 25–6 *peig*, eeldades tähendusarengut 'koolja, maa-alune' > 'kuri vaim, kuri inimene, röövel' (mis soomeski Renv-i poolt konstateeritud) > ? ?' naiseröövel, *peig*-(mees)'.
 170. *Peilo, peilō* — lehma nm. < **peyl(i)-oi*, dem-tuletis germ. algupära (vt. Bibl. Verz., vrd. roots. *spegel*) tüvest *peili, in* 'speculum vitreum, Spiegel'.

171. *Peipo, peippu*, Renv *peipo, pon-peippo, pon* 'fringilla cælebs, Buchfink' ~*pepo* id. sn-perega on Setälä FUF 189 õigustatult rinnastand vadj. (vt. § 17) 21. *peippe*, edasi kuulub siia

ka ingRos *puippu* 'kanapoeg' e *u-ga* substitueerind (sellest substituutioonist slaavi laenudes vt. Mikko la'1 BWS 55, muidu ka Mg. RMP 72, alam. 2) vadjä laenuna ja kreev. *puip-* jm. vadj. *ui-* lised kujud (vrd. lhk. 50) ehk vahest Ingeri sm. murdeist vadjasse varakult tagasirännand sn-vormidena. *peippej võiks olla omal põhjal (vt. § 48) moodustund reduplikatiivne häälejäljendusnimi (deskriptiivsõnaks teda peab ka Frans Äimä Vir. 1904 123) kuid ka deminutiviseerund balti laensn., vrd. (J. Endzeli n'i Lettische Grammatik 192) lt. *paipala* 'Wachtel' (sellest hiline laen lv. *paipäl*, vt. Thomsen'i BFB 100), leedu *piépala*. Balti ja lmsm. häälikute kattuvusest selles laenujuhus vt. Thomsen l. c. 101—2, 74. Tuletuslikult identse karj. § 29 118. *pejboj*, *peiboie* vaste üksik-klusiilsuse (< *pejpoi) kohta vrd. e. *malk* < *malkka* ~ sm. *malka* Thomsen'il l. c. 75, samuti *-p*-line ka e. (Virumaalt põlvenev, lektor J. V. Veski teateil) siia kuuluv ÕS *peibelane* (< *-ej-*) 'Baumpieper (Anthus trivialis)', e. järvenm. *Peipsi* < ? **pejp[p]ejs-*.

173. *Perho*, *Pörhö*, *perhoe*, Renv *perho*, *on* (-*perhoinen*, *isen* s. dem.) 'papilio, Schmetterling' (-*pörhöinen*) sn. deminutiivsus Itkonen'i järele SUSA XXXII, 31—2 ulatub lp. keeleni, mille vasted *päära*, Kld. *päära* jm. „ovat... alkuaan olleet nähtävästi deminutiiveja“, *-rh*-ühend pole algupärane, vaid metateesi teel saadud nagu *venho-venhe* < *veneh*, vrd. ka lhk. 108 *sulho*.

174. *Perjo*, *perjo*, *Perje* < **perj[oi]*, *-*ej*, hiline dem-moodustis päevanimest sm. *perjantai* 'dies veneris, Freitag', mille germ. algupära kohta vt. Bibl. Verz.

175. *perso*, *persō*, Renv *perso*, *on* adj. 'avidus cibi, cupes, gierig nach Speise' < **pers(e)ye-oi*, tuletis tüvisõnast *perset*, *een* 'natis, podex, der Hintere', Lnr *perse*, mille vasteid sugukeelis vt. Setälä' ÄH 63. Täendusarengule 'perseke' (? 'persekas', vt. võimalikust adjektiivsussest § 45) > 'maias' on täpne paralleel (millele suuliselt tähelepanu on juhtind Hakulinen) sm. *puo* 'podex, der Hintere' (vepsTk, vepsL *po* 'vulva') ~ *makia-puo* 'cupes', IsojArho 33 *puokko* id.

177. *peuhkō*, *peuhō*, *peuhko*, Lnr *peuhko* 'stolle, fjosker', *peuhō* 'odjur (företrädesvis björn)' võiks olla (vrd. lhk. 94 114.) peioratiivsõnana deminutiviseerund verbaalnoomen (**peuh[k]o* > *-oi*), vrd. v. Lnr *peuhata* 'väsnas, lärma, dāna, bullra, flasa, yra, rasa, husera'.

178. Sml *pikko*, *Piikko*, *piko-*, Lnr (isikunm.) *Piko* < **pikk(a)-oi*, samuti nagu selle tuletuslik vaste § 29 karj. 122. *pikoi*, *pikkoi*. Täendus-siirdumise 'väike' > 'tall' s-ms puhul vrd. lhk. 29 e. *tillo*, *tille*. Siin tuletumisel aluseks olnud *a*-tüvest jälgi: sm. Lnr *pikkainen* (= *pikkuinen*), *pikkarainen* 'mycket liten, helt liten', aun. *pikka-*

raine 'pikkarainen', karj. *pikkaraihe* id., aun. *pika* g. *pikan* 'pikku varsa'. Selle kõrval sm. *pikku(i)nen* 'väike' vahest <|*pikkuōinen, millest abstraheeritud *pikku*, *kun* 'liten, lille', vrd. § 22 lhk. 114. Võimatu pole ka, et eestis on kõnesoleva deminutiivsn. jälgi, nimelt linnunimes *õpik* g. *õpiku* 'Nachtigall', M Mg *õppik*, sn. levimisest ja e. murdekujudest vt. *S a a r e s t e'* LVK I 89—90 (säälsamas tema järgosa identifitseeritud küll e. *pikk*, *pith*, sm. *pitkä* 'lang' sõnaga või peetud onomatopoeetseks). Tähelepanu väärrib aga *A h r e n s'i* EGr.² 100 antud seletus „*õpik* Nachtigall von *öð* Nacht und F. *pikku* klein (bei Vogelnamen gebräuchlich)“, nõnda et eelõeldust välja minnes *õ-pikkoj algkujuna on vägagi mõeldav (*S a a r e s t e'* l ms. Vaiv. *üõpikko*, -o-line, vrd. lhk. 37); semasioloogiliselt vrd. jällegi lhk. 29 e. *tillu* 'väike' - *till* linnunimena.

179. *Pilko* härjanm. < *pilkkoi < **pilkk(a)-oi*, (sama tüve vrd. lhk. 26 e. *pilgeni* jne. puhul) põhitüvest Renv (savo) *pilikka*, *kan* 'macula minor, Fleck, Klecks', ilmsesti 'tähiku, tähniku' looma nimetamiseks.

180. *pilvo*, Lnr *pilvo* 'spän' < *pilβoi < **pilp(a)-oi*, dem-tuletis sõnast Lnr *pilpa*, *pilvan* 'fröhus på humla m. fl. växter, flarnflisa, fjäll, afskråde' (vrd. *pilpa-re* 'liten bit af ngt, näfverflisa'), e. (analooligilise -s-ga) *pilbas* g. *pilpa* 'Splitter; hölzerner Stift, Stäbchen (beim Lesenlehren); dünnes Brettchen, Schindel'.

183. *Polle*, *Polli* loomanm. < ?*poll(8)-ei*, arvatavasti vana mehenm., vrd. sm. 1600 a. dokumendes (vt. ÄH 148) *Saguna* (pro *Saugna*) *Poll*, e. (Põhja-Tartumaal 1582 a. Poola maksunimestikus *Eisen'i* järgi, EK II 9) nimesid *Jan Pol*, *Jan Polian* (E. sääl need vist küll ekslikult seletand *Pool*, *Pooljaan*), *Polli* sugu- ja talunimesid M.-Magdaleenas, Helmes jm. Eestis.

184. *poro*, Renv id. 'cinis calidus, heisse Asche' (*poro-kakku* 'panis in cinere coctus', *tuhvan poro* 'spodium', *juoman poro* 'fæx cerevisiæ sidens', *lastun poro* 'rudus', *raukeepi poroksi* 'in pulverem redigitur') < ?**por(8)-oi*. Kui kõik esitatud sm. sõnad peaksid kuuluma ühte oma tähendusvarjundite erivusest hoolimata, tuleb oletada semasioloogilist arengkäiku 'põrm, tolm, tuhk, (põhja-) paks' > 'põhja-paksune vedelik, „põrmuvesi“ (=pori); tuhkvesi, leeline' ühelt ja > 'praht, prahtrohi = umbrohi' (vrd. sm. *rikka*, *kan* 'minutum quid rejectaneum, floccus, naucus, purgamentum, etwas kleines, Stäubchen, Kehrlicht', *rikka-ruoho* 'herba inutilis, segeti noxia' tähendusparalleeli) teiselt poolt. Nii 'pori' kui ka 'leeline' (obs. vepsTk *poro* 'keitetty tuhka', Sun id. 'live') tähendus oleksid selle juures kaunis vanad, sest esimesele leidub vaste eestiski: *pori* (*põri*) 'dünner Koth, Dreck' (hääliliselt vrd. sm. *keru*,

aun. *kerõj* - e. *kõri* § 30), mille vanem tähendus arvatavasti peitub ütelses *poriks* (= põrmuks) *minema* 'ganz verfaulen', edasi *p.-kärblane*, *sita-pori-k.* 'Schmeissiliege', ja äsjase ühenduslülili kaudu ehk koguni vadjaski, Jp *porotšärpen* id. (kui siin pole tegu viimaks deskriptiiv-verbi e. *porisema* 'brodeln . . ., summen, rasseln' sugukonnaga, vrd. ? § 29 karj.-aun. 132. *-pörö*, *-börõj* 'sitikas'). Nõnda vahest osutub tarbetuks e. *pori* sn. seletada lt. (*pohris*, *púrvõis* 'der Morast, Sumpf') laenuks, nagu on teind S a a r e s t e LVK I 17, kuna e. ja lt. sõnade häälikuline ja semasioloogiline suhe oleks raske põhjendada. B u d e n z MuSz 443—4 kõnesoleva sn. vasteid kauge- mais sugukeelis jälgides on ilmsesti põhjuseeta hälbind rinnastama siia *pure*- 'beissen, nagen, kauen', *puru* jm. häälikuliselt kindlasti lahus hoitavaid tüvesid. Tüve uurali etümoloogiat (vrd. ung. *por* 'staub' jne.) vt. P a a s o n e n'i Beitr. 51.

185. *posso*, *possu*, Lnr samule lisaks *potto*, *potsi*, *potso* 'gris' < **por(sahę)-õj*, hiline lastekeelne meelitusdeminutiiv sõnast *porsas* 'porcus, porcellus, Ferkel (selle etümoloogiat [aaria laen sm.-ugri keelis] ja sugukeelevasteid vt. T h o m s e n'il BFB 206 ja P a a s o n e n'il Väh. Kirjelm. XXIV 25), kusjuures *-ts*-lised sml sn-kujud Lnr-il nähtavasti pärinevad karj.-aun-est, kus esineb ootuspäraselt (vt. O j a n s u u, Vir. 1904 18): TVKK, TAK *pottši* 'sika (TVKK: *potšin poigu* 'porsas)'), 'porsas (TAK)', Kett 427 (Nk., K.) *pošši*, *poššei* (- *šiga*). e. *põšš* g. *põšši* 'kleines Geschöpf, Thier', MMg *põššü*, *põššä* (põrsa meelituskutse) muidugi on võind tekkida täisi omaette, paralleelselt eelmisile.

188. *-pāko*, *pāko*, *puukko*, *puukoo*, *puukko*⁽ⁱ⁾, *pākkoi*, Renv *puukko*, *kon* 'culter fabrilis, grosses Messer' < **pākk(8)-õj*, sm. murrete kõigi väliste tunnuste järele (vt. § 24, 25) *õj*-deminutiiv, on a põhitüveit tüme (kui viimaks tõeiva ei sisalda A h l q u i s t'i Kulturwörter 75 avaldatud arvamine, et ta „wahrscheinlich seinen Ursprung im Worte *puu* hat“, mis vahest algselt oli seda terariista iseloomustava puupää nimi?) ja on ajalooliselt seda raskemini jälgitav, et nähtavasti sugukeelis tal vasted puuduvad.

189. *pätö*, *Pätö*, Lnr id. adj., s. 'duglig, dugtig; duglighet, förmåga; (*iron.*) uselhet' võib kuuluda deminutiviseerund (vt. näit. 114. lhk. 94, obs. algselt kiitev-meelitav, pärast iroonilis-halvutatav tähendusvarjund!) verbaalnoomenite hulka, vrd. v. Lnr *pädetä*, *päteä*, *pätöä* 'duga, gå an, gälla, förmå', karj.-aun. *päde*- 'kelvata, sopia'. Tuletusliku paralleelina võrreldagu sm. *kelvata* — *kelpo*, *mainita* — *mainio* jm. (vt. Mg., EK IV 87). Aun. vaste TAK *pädö* 'kelpo'

(:pādōn marjoi süöttō-i 'kylläpä kelpo marjoja syöttekin' [Kid.]) ei ole aga deminutiivide liiki mugaenend, sellepärast peaks ka ettevaatuse pärast jääma kahtlevale seisukohale (*pāto > ?*pātoi) temaga maa-alaliselt ühtekuuluva kõnesoleva smI sn. deminutiivsuses.

192. pöll(ō), pöllō, pöllō, pöllō, Renv pöllō, ōn 'strix bubo al. ulula, Eulenart', 'homo stupidus, Dummkopf' on linnunimena (tähendus 'totar' on kahtlemata piltlik-sekundaarne, vrd. ülemaal lhk. 87 60. kako) loomulikult moodustund deminutiiviks, kuigi tuletumise põhitüve otsinguiks pole väljavaateid ega vist tarvetki, kuna sn. on ilmselt deskriptiivset (vt. § 48) laadi ja esinebki samakujulisena päale sm. keele ala ainult säält laenatuna Suojk-s pöllō näol, vt. § 29 karj. **130.** Kuid lõppeks ei saa mainimata jätta ka kirde-e. (lektor Veski teatel) päl̄ : -llū 'öökull (Eule)', mille siia kuuluvus 1. silbi vokalismi erivuse juures oleks mõeldav ainult kõnesoleva sn. deskriptiivsust arvestades, ning viimasega võimalikult (printsipiaalselt looma- ja linnunimedede isikunimestumisest vt. Forsman'i PN 249—50) identset e. mehenime (van.) Päll g. Pällu (vrd. siiski ka ?sm. Lnr pällätä 'göra raskt; äta glupskt', ?pällerō 'rund klots [sten I. annat]'). Esimese silbi häälik-kirjeldavale vaheldusele ö - ä seltsib aga veel - u : vepsL pu.10 'öökull' on Kettunen LVHA II 23 pidand usutaval viisil sm. pöllō vasteks, kuigi see analoogia teel (vt. § 38 punkt e all) on siirdund o-tüveliseks (pro *pu.10).

199. pyörōō, Renv pyörō, ōn adj. 'sese volvens, inde vertigine capitis laborans e. c. homo, ovis, sich wirbelnd', Lnr-il lisaks id. s. 'cirkel, krets; svindelsjuka'. Adjektiivse ja vist ka 'kummitus' ning 'pöörüstōbi' (vrd. ka lvKett [lambad] iēbāt piērā 'saavad pöörütuse', sõnastalt: 'jäävad pööra') tähendusega need sn-kujud võiksid olla deminutiviseerund verbaalnoomenid (vrd. ülemaal 114., 189.) verbist Lnr pyöriä 'gå l. löpa omkring, rulla, rotera . . .', substantiivtuletiselt tähenduseline 'ring, piir' on aga otsene < *pör(ä)-oi deminutiivi järeltulija pyörä 'rotundum quid volvendum, rota, trochlea, discus, orbis, Rad, Wirbel, Rolle' (edasisi vasteid ja tuletisi sm. ja sugukeelis vt. MuSz 533—4) tüvisõnast samuti nagu ka § 29 karj. **134.** püörōi, pyörō, püörōi, § 36 vepsL 39. pörō.

200. rackoyla (= ?rahkoila), Rahgo(i), rahko, Renv id. 'exanthema variolarum, Pocken I. Masernausschlag', Rahkoi, in 'genius mythol. eclipsin lunæ creans, mythol. Mondfinsterer' < *rahk(a)-oi, etymoloogiat vt. Kettunen'i LVHA II 60, alam. 2: rahkoj (vrd. Agr. [vt. Krohn, Suomalaisten runojen uskonto 247] Rahkoi 'paha haldja', Soome laplasil [< sm. ?] Mano-Rakko 'kuun Rahko') algtähen-

dus olevat 'kärna ja paisete sünnitaja', ja võrreldakse teda sm. *rahka* 'kärn', *rahkasuo* 'mäda soo' sn-ga, e. *haavad on rahas* 'die Wunden sind eiterig'. Sm.-e. *a*-liste tüvisn-de (< *raška,? *rašša*) sm.-ugrilisus on tõestatud Toivonen'i poolt Vir. 1918 70 esitatud votj. (*raxt*, *rakta* 'koth, schlamm', '[weisser] lehm') vastetega. Täpne *oi*-tuletusvaste on Kettunen'i l. c. järgi (vt. § 36 40.) vepsL *pätsi-rahkõ* 'ahjuhaldjas'.

201. *rakkO*, (g. sg.) *rakko(n)*, Renv *rakko*, *kon* 'vesica e. c. urinæ, bulla aquæ, pustula major, Blase' sn. on Ikola AlaSat 39 häälikulisil põhjusil (-*kk*-vaheldumatult tüves, vt. § 25) viind *oi*-liste hulka, ja algselt deskriptiiv-varjundilisena (vrd. § 29 karj. 143. *rökkö*, *rökkö* oma l. silbi häälikdeskriptsiooniga!) ta siia kuulubki, kuigi pole näidata põhitüve (< **rakk[a]-oi*?). Tuletuslikeks sugukeelvasteiks on e. *rakk* g. *raku* 'Blase, Bläschen, Zelle, Blatter¹; kleines Gefäß, kleiner Eimer, ein Strömlingsmaass' (isegi ? -*ei* - -*oi* vaheldus denominaalverbis *rakkema* - *rakkuma* 'Blasen bekommen' ilmneks eestis; viimane tähendusnäanss on ilmsesti hilispiltlik nagu ka sellega rinnastatav) lv. *rak* pl. *rakūd* 'hölzerne Kanne, Trinkgefäß, Schöpfgelte' (alg tähendus vahest säilind veel verbis *rakänd* pr. *rakändžb* 'Fische ausnehmen, reinigen' = sisikonnarakke välja võtta), vadj. Must 181 *rakko*, *särjer*. 'särjenmoukku', karj. *rakko* 'rakko'.

202. *rattoi*, *Ratto* kuulub nähtavasti ühte sm. Lnr sõnaga *ratto*, *ton* 'munterhet, glädje, nöje, rolighet, tidsfördrif', mis sml sõnana (puudub Renv-il, vrd. ka ingRos (van.) *rattosa* 'löbus, hubane') pigemini siiski on vn. laen (Mikkola BWS 156 võrrelnud vn. *padz* 'bereit, willig; froh, erfreut' sn-perega) kui tuleneb rootsi *skratt* 'gelächter' sõnast (nagu Setälä Bibl. Verz-is Mikkola' teise arvamisega ühinedes oletab), ja niisugusena sisukohaselt deminutiviseerund.

203. *repō* (-*retō*, mis oma siseklusiilivahetusega osutab juba deskriptiivsn-de kategooriasse siirdumist) < **rep(ä)-oi*, on 'nii siis tuletund samast tüvest, millest sm. *repana*, *repalet* 'lacinia pendens vestis lacerae, Lumpen' -*räpälet*, *räpälä*, *räpylä* (vt. Ahlquist'i SKR 36 § 57), e. *räbal*, *räbalas* 'Fetzen, Lumpen, Bagatelle', ingRos *räpäkkö* id., jm., ning mis esineb veel sm. sõnas *räpä*, *pän* 'vestis trita l. lacera, zerlumptes Kleid'. Tüve vasteist kaugemais sugukeelis — kui see kuulub ühte sm. *revin*, *piä* 'vi discerpo l. lacero,

¹ Sellest ? semasioloogiline edasiarenemine 'suur, alaline, mitteärakuivav veeloik', vt. Saarest'e LVK I 16, ka alam. 1.

zerreissen', e. *rebima* id. verbi tüvega — vt. Budenz'il MuSž 655—6, Paasonen'il Beitr. 101. Täpne tuletuslik vaste kõnesolevale sm. *oi*-deminutiivile on konstateerida vaid ehk eestis: *räbu* g. *räbu*, *räbo* (d) 'Weggeworfenes, Unbrauchbares'.

205. *repho* < ?*reuhoi < *reuhō deminutiviseerund (vrd. **114.** lhk. 94) verbaalnoomenina, vrd. Lnr v. *reuhata* 'väsna, larma, bullra, vara utsväfvande' ~ *reuhkata* id.. Kuid arvestades adjektiiv *rephak(ka)*, Lnr *reuhka* adj. 'trasig, lurfig; bullersam, rusande', s. 'bullerbas,' võimalduks ka *repho* < **reuh([k]a)-oi* tuletamine *a*-lisest nominaal-põhitüvest.

206. *Riiho*, *riiho*, Lnr id. 'i rian varande otröskad säd, ärter m. m., allt som skall tröskas, ävensom tröskad och rensad säd (före magasineringen); boss efter tröskningen i rian' < **rih(e)-oi*, vrd. põhisn. sm. *riihi*, *hen* 'domus l. hypocaustum in quo seges trituranda calore siccatur, Dörrhaus des Getreides, Dreschhaus', mille vasteid lmsm. keelis ja sm.-ugri etümoloogia jälgimiseks kirjandusviiteid vt. Kalima'l SUST XLIV 199—200.

209. *rollō*, *röllō*, *röllē*, Lnr *röllō* 'skräftlare' (*röllötāja*) — deminutiviseerund (vrd. **114.**) verbaalnoomen, vrd. deskriptiiv-v. Lnr *rollata* 'kurra, bullra', *rollailla*, *röllöttää* 'skräftla, prata, skräftla' või ürgloominguline (vt. § 48) iseseisev deskriptiivmoodustis.

211. *ruokoo*, *ruokō*, tegijanimena deminutiividega liitund (vrd. ülemal **114.** all) noomen v. *ruokkia* '(das Vieh) füttern' tüvest, mille germ. allikast päritolu kohta vt. Bibl. Verz. Vrd. teonm. funktsioonis deminutiviseerumatuna püsind sm. *ruokko* 'cura e. c. corporis, curatio e. c. infantulorum, pecudum, cura e. c. agri, Wartung, Pflege, Anbau, Putz'.

212. *ropoi*, *Рopo*, *ropo*, Renv id. 'numus minimus, kleinste Geldmünze' < **rop(s)-oi*, kuna *-ei*-line deminutiivteisend on konstateeritav e. van. kkl-s lhk. 15 **90.** *Robbe* (= *robē*), põhitüvel tume.

214. *Runoi*, *runo*, *runo^e*, *runoi* on hoolimata oma germ. laenupärasusest (vt. Bibl. Verz., eriti aga K. Krohn, FUF IV 79—90 sn. tähendusarengust — milline arutus küll jätab puudutamata *runovaain*, 'nõia mees' ja 'vale' murdelised semasioloogilised nüansid — ja 86—8 tema esinemisest sm. vanas kkl-s) liitund deminutiividega seda ootuspärasemalt, et Krohn'i järgi ta algselt on esinend (halvutavana, vrd. äsjaseid **114.**, **211.** jm.) tegijanimena. Väljaspool sm. keele piirkonda teda leidub ainult karj. rahvaluules (vrd. Krohn l. c.) ja Suojk (*runo* kujul) soomest laenatuna.

215. ja **216.** *-rusko*, *Rusko*, *rusk(o)*, *rusko*, Renv *rusko*, on (*-ruska*) 'color rubicundus l. fuscus e. c. faciei ex sole, rubedo,

Röthe, Bräune', (-*ruskio*) 'taurus fuscus l. rubidus, rother Ochs', *aamu-rusko* (l. -*ruska*) 'aurora' sn-pere mõlemas oma tähenduses, niihästi 'eha-, koidu-puna' kui ka 'punane värv; punane lehm' (viimane osalt otse eelmisega identne? — vrd. ka lehmanimena *Koitto* SaarelHev) tuleneb samuti nagu tema täpne vaste e. **91.** ruřđ, lhk. 15, härjanm.), karj. § 29 **140.** ja **141.** *ruško*, vepsTk *ruskej*, -d 'tuhkarokko' (vrd. karj. *ruskittša*, aun. *ruskittšu* id., tõve enda punetuse järgi nimetund nagu ka vn. [D a l'] *краснѹха, -нѹшка* 'сыпь похожая на scarлатину, либо она самая') algkujust < **rusk(a)-oi*. Selle *a*-line põhitüvigi esineb sm-s, vrd. äsjast Renv *ruska* ja Ulv 119 *aamu-*, *kevāruska* 'hommiku-, kevadekoit'.

217. *rāpō, rāppō, rāppō* (-*rūppō*, milline ootamatu esimese silbi vokaalivaheldus taas viitab sõna deskriptiivsele iseloomule) < **rāäpp(ä)-oi*, obs. *ä*-lise põhitüvena veel sm. *rāäppā, pān* (= *rāäpys*) 'homo tardus, qui nil efficere valet, unthätiger Mensch', milline sõimusn. võimalikult ehk (?) on mingis ühenduses sn-ga *rāäpälet, een-rāäpälä* 'lacinia vestis trita, ... Lumpen' (vrd. ülemaal **203.**). Kuid arvestades v. *rāäpin, ppiä* 'moleste repo l. vado, tarde incedo, mühsam waten l. fortschreiten' olemasolu, võiks kõnesolevas juhuses samuti näha (vrd. **114.** lhk. 94) deminutiviseerund verbaalnoomenit.

218. *sankoo, saṅkō, sanko, saṅko, sankko*, Renv *sanko, ngon* 'vas portatile ansatum, max. situla minor, mit Handgriff versehener Eimer' < **saṅk(a)-oi*, vt. R a p o l a Diftg. 85 (sääl oletatud *saṅkoj- < *saṅkoj-astia, mille adjektiivsusvõimalusest vt. § 45). Vaste veel vaid eestis: Wd *sang* g. *sangu* (NW) 'Milcheimer'. Deminutiiv(?)-tuletise aluseks olnud *a*-tüvi sm. *sanka, ngan* 'ansa semicircularis vasorum e. c. ollæ, circulæ, bogenförmiger Handgriff', SuursP 35 *saṅka: -ṅan*, e. *sang* g. *sanga* 'Bügel, Henkel, ...'.

219. *saurō* < **saβr(δ)-oi* (? **saγr[δ]-oi*), mille tüevasteid eestis (edasituletunult küll: *soärm, sabärm* jne.) jm. lmsm. keelis vt. S a a r e s t e' LVK I 65—6. *a*-lisena põhism-na ? vrd. sm. *saura* ms. 'indefessus, impiger, assiduus, emsig' (?täendusarenguga 'saarma' > 'usin'), vahest ka taimenimes Lnr *saurakeltano* 'en art höckblomster (*hieracium crocatum*)', *saurama - sauramo* 'tärgkullor, äkerkullor; ringblomma'.

220. *Saukko, sauko, saṅko, säṅkkō, saṅkkoi*, Renv *saukko, kon* 'lutra vulgaris, Fischotter' < **saṅkk(δ)-oi* sm. tuletise tüve kaugemaks jälgimiseks pole andmeid. Kas see siiski viimaks pole sekundaarne, teistuletuslik, ? < *saβukkoj (sm. -β->-v->0 üksikute juhuste kohta vt. R a p o l a' KollRap 108) ja nõnda siis põhiaineselt eelmisega identne, suffiksaineldasa *kkoj*-sõnade hulka kuuluv ?

221. *sao, Savo, savvo, saavo, savõ, Savu*, Renv *savo-sauvo* 'nomen provinciæ Savolax in Finlandia orientali', 'nomen parœciæ Sagu haud procul ab Aboa' < ?*sav(e)-oi* kohanimena on peetud tuletunuks (vt. Itkonen Vir. 1926 35: „Savon oletetaan saaneen nimensä vanhasta *Savilax, Sawlax* l. *Stor-Savolax* nimisestä seurakunnasta, mutta sanan lappalainen alkuperä ei liene mahdoton“ [viimasel korral oleks laenatud < lp. *savo, savvon* 'suvanto']) tüvisn-st *savi, ven* 'argilla, luthum, Thon, Lehm' (selle sm.-ugri etümoloogiast — mrd. *sovoñ, souñ*, votj. *šuj, šuj*, vog. *šul, šol* jne. 'thon, lehm' — vt. Paasonen'il SUST XLI 41). Tuletis? adjektiivne, vt. § 45.

222. *-sippõ, Lnr rantasippo, -siipõ* 'beckasin, snäppa; strand-pipare' < **sip([p]š)-oi*, dem-vaste linnunimele sm. *ranta-sipi* 'charadrius hiaticula', 'tringa hypoleucos', kkl. (*ranta*)*sipi* 'Aegialites', ? vrd. eL *tsibine* 'kanapoeg', *tsibe-häniläne* 'Bachstelze', aun. *tšibi*, 'tiisti, sipi' (vähemalt sm. ja aun. sõnade ühtekuuluvus lhk. 29 käsitletud e. *tibü*, sm. *tipo-tipu* sn-perega on Ojansuu' arvamisest hoolimata väga kahtlane). -ii-line Lnr-i sn-kuju ilmsesti seletub rahvaetümoloogilise toetumisega *siipi* 'tiib' sõnale.

223. *silo, Siloe, silo-*, Renv *silo, on* 'læve l. planum quid, locus planus et lubricus, etwas Glattes l. Ebenes l. Schlüpfriges' < **sil(š)-oi*, dem-(? adjektiiv-, vt. § 45) moodustis tüvest, millesse kuulub üldläänemeresoomeline adj. sm. *siliä* 'lævis, planus, glatt, eben', kkl. *sileä*, e. *sile* jm. sugukeelis vähemalt kunni lapini (*šallad*, vt. Itkonen'i SUSA XXXII,3 48).

226. *siso* < *sis(ar)õ-i*, deminutiiv-vaste sml-s sõnale sm. *sisar, ren* -(Sav.) *sisär, ren* 'soror, Schwester', mille balti laenupärasuse olettust ja sugukeelevasteid vt. Thomsen'il BFB 217, päritolu võimalikult mõnest muust indoeur. allikast ja vasteid kaugemais sugukeelis Paasonen'il SUST XLI 27. Täpsed *oi-*, *ei-*vasted lhk. 30—1 e. *sosè, sōse*, 50 vadj. *sešè, (sm. >)* *siso*. Palju tavalisem näikse sm. (laenatud ka SuojK-sse *sisko* kujul) kõnesolevast sõnast sekundaartuletuslik (*k*)*koj*-deminutiiv: SaarelHev *Sisko*, Jalajsb 303 *Siskoo* 'sisar', Ylivet 20 (Ylistaro) *siskoo*, EP II 57 *siskõ*, Parikk 55 (rhvl.), JääskKoud, ingRos *siskõ* 'sisar (JääskK)', JKLaus 56 -oll (ad. sg.), MuolJ -oo (p. sg.). Selle lastekeelis-affrikaadilisi vasteid vt. lhk. 30 eL *tsõdze*, § 29 161. aun. *tšidžoi*, §§ 36, 37 veps. *tšitškoj*.

¹ Pluraalselt *siskot* (scil. *siskot*, Mg.) tarvitavat Lõuna-Pohjanmaal rootsi tähenduses 'syskon' (= Geschwister), võimalikult roots. k. mõjust tingitult, vt. J. E. Vierimaa Vir. 1897 70.

228. *sokko, sokkō*, Renv *sokko, kon* (~*sokka*) 'myinda, ludi genus puerile, Blindekuhspiel' < **sokk(a)-oi*, tuletund ühest tüvest adj-iga sm. *sokia* 'cæcus, visu carens, blind', muid lmsm. vasteid vt. Setäläl' ÄH 67, vrd. ka MuSz 220. Sm. > vadj. 29. *sokko* lhk. 50. *a*-tüvi pääle esitatud sm. *sokka* peegeldub veel vadj. Must 183 *sökkane* 'mäkära' (Mustonen võrrelnud seda samatähendusliste sn-dega e. *sögelane*, sm. *sokkopaarma*) sõnas. Sama *oi*-deminutiivne tuletis ka (vt. O j a n s u u' KAÄH 46) § 29 karj. 146. *tšokko* jm. (*tš*-kahtlemata hilisdeskriptiivne, vt. Kettunen'i LVHA I 70) ja e. *sokk* g. *soku, soka* (d) 'Bock, Ziegenbock', mis vahest algselt on olnud samatähendusliku *sikk* g. *siku* (< germ., vrd. Kluge' EtWb. sub *Zicke* 'junge Ziege') semasioloogilise varjundi *sögesikku* (*mängima*) . . . 'Blindekuh (spielen)' vahendusel tekkind lk. meelitusnm. Siiasamma kuuluvad ilmsesti e. *sokud lapsed* 'stammelnde kinder', *sokkama* 'meckern, stottern' ega tarvitse neid vist P a a s o n e n'i kombel (SUST XLI 46 ühendand nendega mrd. *sokara*-jm. 'wühlen, schüren, stochern') seletada.

230. *sulho*, Lnr id. 'ung karl, ungersven; vacker, pryddlig, behaglig, intagande man, friare, fästman, brudgum' (~*sulha* id.) < **sulh(a)-oi* (? **sul[a]h[a]-oi*, vt. kohe alamal), millise deminutiivtuletise põhitüve on peetud „ehtsoomeliseks“ (Mikkola BWS 163), hiljem aga siiski teda O j a n s u u, ühinedes A h l q u i s t'i Kulturwörter 207 lausunud mõttega, on arvand võivat seletada slaavi (vrd. vn. *clayza* 'teenija') laenuks; vt. Vir. 1905 25—6 sm. *sulhanen*, e. *sulane* 'palvelija' sõnade puhul. Täpne *oi*-vaste ainult aunuses, § 29 149. *sulhoj, sulhoj*.

231. *Sulo*(ⁱ) ? = Renv *sulo, on* s. 'jucundum quid, etwas angenehmes' < **sul(a)-oi*, vrd. sm. adj. *sula* 'glacie l. gelu carens, non congelatus . . ., liquidus, ungefroren, weich, flüssig', 'merus, solus, nudus, lauter, bloss'. Neile tähendusile seltsib Lnr-il veel obs. 'mild, ljuf, angenäm' (*sulo*), mis viimane leidub ka mujal lmsm. keelis: e. rhvl. (Kalevipoeg I, 169) *Kanast sai Salme, sula neitsi*, karj. *sula* 'suloinen' (: *lähet omin šulin jalkoñeš* - 'sula[maa']) ja aun. *sula* 'suloinen, armas' (~'sula'), koguni *oi*-tuletisena *suloiñeidine* 'suloinen neito', ning niiviisi ilmsesti on ju algsm-aegne. *sula*-põhitüve muid sm.-ugri vasteid (mrd. *sola* 'ungefroren' jm.) Setäläl' ÄH 240 ja P a a s o n e n'il SUST XLI 19. — 'suloinen, armas' tähendusest lähtudes pole isegi vahest võimatu eelkäsiteldud *sulho, sulhanen* (< **sulah[a]inen*) sn. seletada kõnesolevast tüvest. Sm. *sulha*- nagu *alhaalla* < *alaha-*, *ylhäällä* < *ülähä-*, *varhainen* < *varahainen* jne. metateesi (vt. Setäläl' ÄH 338) teel, vrd. ka

ülemal lhk. 100 *perho* sn. sündi. Vastavalt ootuspärased, mitte küll vist švaavokaalsed (nagu arvab Ojansuu KAÄH 130), on ka karjP, karjTv *šulahane* (viimasemurdelises Matteuse evangeeliumis ka *žulahane*), kuna karj-s niisugune metatees on tundmatu, ja karj. *sulhani*, *su.hane* (O. järgi, Genetz'il TVKK aga:) *šulhane* 'sulhanen, aviomies', aun. (Genetz) *sulhaine* peaksid olema sm. laenud või seletuma erakordse sisekaoga, mis muidugi karj.-aunuses pole (vt. O. l. c. 126–130) päris haruldane. E. *sulane*, lvKett *su'lli* 'Knecht' tuletusid (kui üldse kuuluvad samasse tüvve — semasioloogiline külg toob sellele pea-aegu ületamatuid raskusi ja see vähemalt on e.-lv-s vn. *cajca* sn. mõjustusel arenend) teisiti, < *sula-inen, igatahes mitte algsm. -lh-ühen diga tüvest, senni kui eL murdes pole konstateeritud **suhlan(e)*, ootuspärane metateeskuju (vrd. eL *kahr* 'karhu' ~ *sulanę* ÄH 335, eL *võhl* ~ sm. *velho*).

233. *süöppõ*, *süäppõ* < **sōp([p]ä)-oi*, partitsipiaaldeminutiiv, vrd. Lnr *syöpä*, *syövän* 'ätañde, frätande, tärande; kräfta, kallbrand', tuletumisviisi jm. kohta vt. lhk. 86 **52.** *juoppo* puhul.

234. *süöttõ* võiks olla deminutiviseerund (o->) ö-line verbaalnoomen (printsipiaalselt vt. lhk. 86 **54.** *juotto* all) verbist sm. *syötän*, *ttää* 'facio l. curo ut edat, cibo pasco, sagino, essen lassen, füttern, mästen' (? või *syödä* 'edo, comedo, vescor, essen' verbi *söttä*-passiiv-tüvest moodustund), mis veel esineb ka tavalisena teonimena: *syöttõ*, *tön* 'cibatio, pascio, saginatio, das Füttern l. Mästen'.

241. *Tiisto*, *tisto*, *tistõ* lehmanm., moodustund sm. päevanm. (germ. algupära, vt. Bibl. Verz.) *tiistai* 'dies martis, Dienstag' põhjal.

246. *totoi*, *toto*, *totto*, Renv *totto*, *ton* s. (Ul.) 'fumariolum l. spiramentum camini super tecto, Schornstein', (Abol.) 'focus, caminus, Herd' häälikuliselt *oi*-sõnade hulka kuuludes on etümoloogiliselt tume. Kuna tal sugukeelis poole mingisuguseid vasteid, vahest võiks teda pidada mingisuguseks spetsiaalsm. reduplikatiiv-deskriptiivseks (vt. § 48) moodustiseks. Algselt võis ta tähendada umbes mingit 'häält-tegevat (pikka) toru', vrd. Sk *paimetott(o)*, sellele ligidane e. *tõit* g. *tõida* (NW) 'Sprachrohr', sm. Lnr *hoiton toitto* 'skrikhals (?)', *toitottaa* 'bläsa i lur l. vallhorn, tuta', ? § 36 veps. **46.** *tutõ* (algtähendusega 'imemistoru') jm. lmsm. keelte lähivas-tavaid häälikdeskriptiivseid moodustisi. 'toru' > 'suitsutoru, korsten' semasioloogiline spetsialiseerumine, nagu Renv-i järgi sm. Pohjanmaal sündind, saab mõistetavamaks näit. vn. paralleeliga *mpyõa* '1. toru; > 2. korsten'. Suuremalt osalt lääne- ja lõuna-sm. alal 'toru' on ?spetsialiseerund tähenduslikult 'tuleaseme-toru, -lõõr' > > 'lee, kolle'. Säälsamas paiguti (Urjala, Hämes) ta nähtavasti on

kaotand oma iseloomustava õõnsusmõiste ja andnud 'ridva, roika'. Kui vahest viimane tähendusvarjund võiks ealt olla nimetamisväärne, poleks võimatu sm. *takka* 'offener herd' < roots. *stakka* (*stake, stäck* 'feuerherd, kamin', vt. Bibl. Verz.) sõnalaenu kõrval oletada smLn murdeis ka tõkelaenu, kusjuures sm. *totto* sõnaga oleks tõlgitud roots. *stake* sn. tavalisem tähendusvariant 'stecken, pfaht' eksikombel sisulise 'feuerherd'-i asemel.

247. *tupo, tuppe*⁽ⁱ⁾, *tuppi* smI-s ja Ingeri soomes, Renv *tuppi, pen* 'vagina e. c. gladii, cultri, theca e. c. acuum, Scheide' (*piika on tupella* 'virgo est vaginæ gerendæ apta i. e. adulta, nubilis', *ohra on tupella* l. *tupessa* 'spica hordei est in vagina i. e. mox eruptura') < **tupp(δ)-oi*, -*ei põhitüvel tumedale deminutiivsõnale on vasteid märgata olnud ainult lv. *tup*, pl. *tupād* 'Scheide, Futteral', lvKett *tu|p̄: -ppūd* (n. pl.) id. (< ?-*oi*-, vt. § 2 lhk. 1), e. *tupe* g. *tuppe, tupp* g. *tupe* 'Scheide, Hülle, Futteral, Hülse, Köcher, Knospe, Kelch, Puppe (von Insecten), (d) lederne Hosentasche' (< -*ei-).

254. *ujo*, Lnr *ujovaatteet* (= *ujoverhot*) 'brudgums dräkt, brudgums kläder' < **ui(δ)-oi*, põhitüvel tume, kuulub *-oi*-dem-de liiki O ja nsu u' järgi Vir. 1917 113—4, kus temaga on ühendatud e. *uju* (*oju*) 'Schleier, Tuch (welches der Braut gleich nach der Trauung übergelegt wird' (lisaks vt. I. Manninen' il Etnograafiline sõnastik 62 *uig*, g. *uju* [*ojorätik, -lina, lehve*] 'rätik pruudi näo katmiseks pulmasõidul'), SuojK *uiōi* 'silmille vedetty huivi'.

255. *uiō, ujo*, Renv *ujo, on* 'verecundus, pudens e. c. virgo, blöde, schüchtern, schamhaft' < **ui(δ)-oi* sõnal puuduvad vasted kõigis sugukeelis (pääle e., kus keeleuenduslik sm-pärane kunst-sünnitis *uje* g. *ujeda* id.) ja igasugused andmed tema tuletumise jälgimiseks. Kas vahest (??) ta mingi tähendusliku ülemineku kaudu pole identne eelmisega?

257. *uuke, uukke, uukko*, Renv *uukko, kon* (= *uuhi*) 'ovis femina, Schafmutter' O ja nsu u' järgi KAÄH 44 < *ühko ja kuulub tühte § 29 karj. 166. sõnaperega *ūko, ūgo*, kusjuures olevat *hk-k* puhul küsimus „jostakin vanhasta äännesuhteesta“, võimalikult astmevahelduse (!) jälgedest. Nõnda siis ehk ju algsm. **ūkk(a)-oi*, -*ei (-*hk-* ~ -*kk-* kohta vt. § 30 karj. 48. *kiekko, kiehkoi* all), sekundaartuletise -*kk(a)-oi* sulanemine *ūhi* sn. (vt. lhk. 31 etümoloogiliselt identse *uī* jne. puhul) tüvve, kuigi mitmed tunnused (karj. -*k-*, (>)-*g-* pro -*kk-*) viitavad kõnesoleva sn. lastekeelsusele (obs. ka vadj. Must 185 *uukkulaine* = *udjulaine* 'uuhikaritsa'), millisel võimalusel koguni aluseta on siin rääkida häälik sääduslikust arengust.

258. *Valko*, -*val*-*kk*o, *valkku*, Renv *valko*, on 'albus bos l. equus, weisser Ochs l. Pferd' < *valk(8)-*o*l, vrd. üldlmsm. samatüvelist adjektiivsm. *valkia*, an 'albus . . ., weiss, ignis, flamma lucens, Feuer, leuchtende Flamme', 'lumen ignis, Licht des Feuers', kkl. *valkea*, lv. *vālda*, e. *valge* 'weiss, hell' jne., edasi selle tüve sm.-ugri etümoloožiast (vrd. ung. *világ* 'lux, lumen; mundus, welt' jne.) Budenz'il MuSz 581 — 3. *o*l-lisi lmsm. tuletusvasteid: e. *valgu* g. *valgu* 'weisser Ochs' (vrd. MMg *valgū* lk. 'valge hobune'), § 40 vepsL *vaugō* 'valge lehm'.

259. *veikkoo*, *veikko*, Renv *veikko*, *kon* (-*veikka*, *kan*) (Tav., Wib.) 'frater, . . . sodalis, amicus, Bruder, Freund' < *veikk(*ä*)-*o*l, millise dem-tuletise põhitüvi ilmneb kõrvutiesinevas sõnas *veikka*, Loppi 16, LammK 194, Kesäl 30, KuhmJ, JaalR *veikka* 'veikko (Kesäl., LammK., KuhmJ.)', 'veli (JaalR, Kesäl.)', Vir 1916 73 Saari maa ([A. Kivi, (Nurmijärvi] *kärnäveikko* ~) *kärnäveikka* (?äreä, kärisevä). Ojansuu Vir. 1910 142 on kõnesoleval juhul oletand *kk*-suffiksiga lisandund *vedi- < *vetši (*vedži*) ung. *öcse* 'noorem vend' sõnaga identset tüve, millest isegi võiksid tuleneda (!) sm. *veito*, *veitikka*. Ung. *öcse* aga Setälä' järgi, Über art und umfang des stufenwechsels 70, on ühendatav e. *öde* sõnaga (mis siiski pole kahtlusvaba, vt. ülemaal lhk. 20), ja samuti nagu lastekeeles tavalise häälikühendite lihtsustamistendentsiga (vt. Ojansuu' Vir. 1904 18 esitatud *Heikki* < *Henrik*, *Maija* < *Maria* jm.; V. T[arkiainen] Vir. 1913 19: „*rj*:tä vastaa *jj* esim. sanoissa *kiiija* [= kirja] ja *maiija* [= marja]“ — üldiselt sm. lastekeeles) seletub **velio*l (vrd. lhk. 53) >> sm. *veijo*, on (= *veikko*), samuti *velikkä >> *veikka*. Arvestades viimasest sekundaartuletuslikult saadud *veikko* vastete laiaulatuslikkust lmsm. keelis (vt. § 29 karj. 173. *veikko*, *veikki*, *veikoi*, § 36 veps. 54. *veikoi*, *veikō*) võib teda ju (?hilis-) algsoomeliseks pidada, kusjuures -*kk*-tuletusaines keeleteadvuses tundus (vrd. eelmist *uuke*, *uukko*) tüvve kuuluv, oli vormiliselt erillematu.

260. *vento*-, *Vento*, *vento*, Renv *vento* ~ *venno*, on (< **vendo*l smLn-s?) adj. 'merus, purus putus, lauter, bloss', *vento* - *vesi* ~ *venno* - *vesi* 'mera aqua maris l. fluvii, non nisi aqua', *vento* - *vieras* ~ *vennon vieras* 'homo plane ignotus, omnino hospes', *vento* *vesi* ~ *vennon vesi* 'aqua pigra l. tarde fluens l. tranquilla, vix undans e. c. in fluviiis l. mari alto, ruhig', *vento* s. 'locus paludosus ad ripas?, sumpfiger Strand', Lnr-il lisaks veel täheldada adj. tähendusvarjund 'mjuk, gungande, lös, slapp, flat, efterigifven'. See tüveldasa hämar sõnapere — kui kõigis oma mitmekesisis semasioloogilisis nüanses

üldse kuulub siia (? *vento* 'merus etc.' eraldatav koguni kui reduplikatiivmoodustis, vt. Mg. Vir. 1927 96—7; *vento* 'viisaanlainen' 'veikeä' [ja arvatavasti sellest lähtund *Vento* hobusenm.] tähenduses tuleb muist igatahes kindlasti isoleerida *o*-tüveliseks kui etümoloogiliselt hoopis ise sn., nimelt germ. laen [vrd. alggerm. *svinþ|az*] *Tunkelo*' järgi, Vir. 1920 108) — on võind omada algtähenduse 'õrn, nõrk > 'nõrgalt jooksev (vesi), pikaline' ~ > 'nõrgalt kandev, kiikuv, hõõtsuv (soo), pehme jm.', nagu see paremini on säilind tema sugulas-sõnal Lnr *vieno* adj. 'tunn, späd, klen, fin, len, lindrig, svag, lugn, stilla, blygsam, ringa', ingRos *vienone* 'aeglane'. Nende mõlemate ühtekuuluvus on tõestatav paralleelidega sm. *hieno* (e. *õõnuke*)-*hento*, *huono*-*honto* (veps. *hond* 'halb'). Kõnesoleva deminutiivsn. (? — obs. Maan *ventoja* < *ventoija p. sg.) vasteid on märgata olnud vaid: e. *võnnu* *võras* 'ganz fremd, wildfremd', vadj. (-*nen*-iga edasi tuletund) Must 187 *ventõise* *võõras* 'vennon vieras', karj. 174. § 29 *vendovieras*, *vendoj*. E. kohanm. *Võnnu* võiks siitsamast seletuse saada, olles algselt tähendand 'hõõtsuvat, soist paika'.

261. *vikl(e)*, Lnr *viklo* (= *vikla*) 'snäppa (*totanus*)' ilmselt smI linnunm. < **vikl(a)-ei*, -*oi, millise tuletumise aluseks olnud *a*-tüvi veel peegeldubki esitatud sm. paralleelis. *ei*-liseks täpseks dem-vasteks on e. *vigle* g. *vigle* (~ *vigitaja*) 'Pfuhschnepfe (*Limosa Aegocephala* L., oder ein *Totanus*?)', muidu samatüvelist sn-materjali on veel: aun. *vigli* 'vikla', vepsls 84 *vitlik*, -*ad* 'vikli, pieni vesilintu' (< *viklikka kujust dissimilaatoorselt: -*kl* — *kk*- > > -*tl* — *kk*-). . . „lienee varovaisinta pitää linnunimiä viron *vigl* sanasta erillään“ tähendab õigusega O j a n s u u Vir. 1911 34, sest eL *vigl* 'Gabel, . . . Heugabel' sõnal hilisemana eL-sse saadud vn. laenuna (< vn. murd. *vigla < *vidla, vrd. kkl. *vilva* 'hang') ei või olla mingit tegemist algsm-aegse linnunimega, mille juuri vist küll tuleb otsida häälikmetafoorist, vrd. näit. Lnr-il sm. vastava-loomulisi verbe *viklahtua* 'hänga och svänga', *vikliä* 'svänga af och an', *vikluttaa* 'upprepa et och detsamma' jne., vrd. lhk. 82 Sk *viklett*:ä.

265. *Eitei* (= *äitei*), *äitei*, *äiti*, *äite*: -*ten*, -*len*, *äite*, *äete*, *äit*, *äiti*, *äeti* jne., Renv *äiti*, *din*-*tin*~(hv.) *den* 'mater max. humana, Mutter', täpne tuletusvaste e. 123. *Ëyt*, *eit*, *äidefenne*, *ei*: -*dè*, *äide*, *aadõ*, (lk. teisend) *äde* jne. lhk. 18—9, Wd. *eit* g. *eide*, *heit* g. *heide*, *heidi* (D), *äde* 'Mutter' < *äit*(*ð*)-*ei*, *oi*-, *ei*-dem-idega liitund germ. laen (vrd. gooti *aipei* 'Mutter', Bibl. Verz.), mille algupärast ja eriti e. esinemisaladest, kujudest ja eri tähendusvarjundeist vt. Saareste' LVK I 121—2.

266. *ämmö* sml-s (< karj-st laenatud ?), Renv (Sav., *ämmä* ==) *ämmö*, samuti nagu § 29 **176.** karjP id., < **ämm(ä)-oi*, pühitüvest ja tuletumisest vt. ülemaal lhk. 31—2. Sääal ainult e. vaste *äm*, *ämü* tähendus pildistund 'saoks jne.', siin püsind algupärasemana 'ämm(ake), vanaeideke'.

267. *üöttö*, Lnr *yöttö*, *yötön* s. 'fett djur' võiks olla peioratiivisõnana deminutiviseerund teo-(> tegija)-nm. verbist sm. *yötän*, *yöttää* 'pernocto, übernachten', nõnda vahest temal tähendusareng 'ööbija, öömajaline' > (halv.) 'ööhulkur, ehaline' (vrd. *yötteliä* 'pernoctans al. noctuabundus, noctu ambulans, Nachtwandler' tegijanime vastavast frekventatiiv-verbist), muud hilispittlikud. Lauroselä' EP II 57 *oi*-sõnade all esitatud *olla üörröllä* 'yökunnassa' ~ *olla üörröllä* ongi veel sisu järgi otsustades teonimefunktsioonis, < *ösöi < *öto, *o*-line verbaalnoomen *ötä*-tüvest, vrd. Lnr *yöttää*, *yödän* 'ligga öiver, tillbringa natten'.

Muude § 20 esinevate sm. *oi*-, *ei*-sõnade etümoloogiliseks seletuseks vt.: **10.** *armo*, **14.** *emo*, **15.** *eno*, **23.** *hepo*, **45.** *iso*, **89.** *kolo*, **94.** *koto*, *koti*, **99.** *kuko*, *kukko*, **106.** *käkö*, **112.** *laukko*, **117.** *lempo*, **129.** *luik(k)o*, **141.** *metso*, *mehto*, *mettö*, **156.** *neito*, **165.** *orvoi*, *orvo*, *orpo*, **167.** *paŋki*, **186.** *pullo*, **204.** *Repoi*, *repo*, **235.** *taat*, *tuatto*, **239.** *talo*, **248.** *tüttö*, **256.** *ukko*, **264.** *Wiroin-*, *virjo*, *-ö* — § 41; **98.** *Kuikko*, **100.** *-kukko*, **146.** *Musto*, *mustö*, **187.** *Puno*, **238.** *talle*, *-o*, **242.** *tipo* — e. § 5; **116.** *lehto* — vadj. § 18; **5.** *ahmo*, **24.** *Hiilo*, **51.** *juono*, **58.** *jänö*, **71.** *kiäko*, *kiäko*, **91.** *koro*, **120.** *Loheo*, *lohko*, **128.** *luho*, **135.** *muamo*, **136.** *mansö*, **161.** *nolo(o)*, **249.** *tätö* — karj. § 30; **43.** *inehmoille* (all. sg.), — veps. § 37. Pikemat etümoloogilist põhjendust vajamatute isikunimedeminutiivide ja (hiliste) deskriptiivdem-ide kohta vt. § 27 punkt f, g all.

§ 22. Häälikarengu päätüübid § 20 esitatud sm. 1. *oi*-deminutiivide suffiksaines peegelduvad juba paarigi levinenuma näite põhjal, näit. **239.** *taloi*, *talo* (*taloks*, *talon* jne.), *taloo*, *talö*, *taloe*, *talo(i)*, *taloⁱ*, *taloi*, *talqissa*, *talošsa*, *talošša*, kus *-oi* =, > *-o*, *-ö*, *-oe*, *-o(i)*, *-oi*, *-oi*, *-oi*, *-o* + järgneva konsonandi palatalisatsioon *i* sulanemisest. Selle kõrval esivokaalses sõnas sm. ootuspärase (vt. näit. Äimä, Väh. Kirjelm. XXXI 37, vrd. ka § 44) palataalatraktsiooni tõttu vastavalt *-oi* (> *-öi*) > *-ö*, *-ö*, *-öi* jne., näit. **248.** *tüttö* (*tütön*, *tütöt* jne.), *tütöt* (n. pl.), *tüttöⁱ*, *tüttö(i)*, *tütöillä*. *-oi*, > *-oi*, *-öi*-silbivahe siirdumine partitiivis (sg., pääle *ö* > *o* muutust) annab kõige ulatuslikuma *i*-ainese säilimise juhuse: *taloja*, *taloja*, *tüttöjä*, *tüttöjä*.

Üksikasjaliselt iga niisuguse edustuse laadi ja ala sm. murdeis vaatlema (nagu §§ 6—13 e., § 19 vadj., § 31 karj.- aun.-ld., § 38 veps.)

asuda siinse kitsapiirilise materjaliga tähendaks väheõnnestuvalt korrata sama teemi, mida põhjanevalt on ju valgustand R a p o l a oma Diftg. teoses. Vt. l. c. lhkk. 37—44 rikkalikku näidetekogu samade *oi*-noomenite edustusist soomes, lhk. 63 järgmm., eriti aga lhk. 395—410 vt. nende edustusviiside jagunemisest sm. kirjakeele arengkäigul ja murdeis ning selle murdeajaloolisest tagapõhjast. Ainult paari fakti häälikulisest arengust soomes toonitatuaga veel eriliselt.

Kõigepäält juhused, kus *oi*-d näikse edustavat *u*. Nõnda nimelt sg. partitiives: **94.** Jääsk 11 *kottuu*, KuhmJ **94.** *kotuu*, **141.** *mehtuu*, **188.** (Jämsä) *puukkuu*, **204.** KaakkoisKarjJ (Räisälä) *reppuu*, **239.** Vehkal *talū*. Nende hääliksääduslikkust (kuna pääle $i > 0$ on sündind deminutiivtüvede täielik segunemine *o*-listega) *o-a > > ö > uo > ū*, *o-a > uq > ū* arengu tõttu vastavail murdealadel vt. R a p o l a' Pääpainottomain tavujen *a-*, *ä-* loppuiset vokaaliyhtymät suomen murteissa 8—10. Partitiivist on võind *u* üldistuda (vt. Ä i m ä l. c. 38) kogu sõnatüve: **239.** Vehkal *talū*, **75.** PPRant *kerppu*. TytÄ **18.** *harmu*, **82.** *kiriju*, **259.** *valkku* kujud ei saa olla genuinsed, sest nende tekkimise aluseks oletatavat partitiiviitüpi murdes ei esine; neid on peetud (Ä i m ä l. c.) Kymi murde või osalt ka eesti k. (vt. R a p o l a' Diftg. 71) laenudeks. Samuti **145.** *mummun* Lõuna-Hämes võib olla pärit Kymi poolt. Samal põhjusel (nimelt *u*-listena) on häälikuliselt võoristavad **25.** Sodankylä *hiru*, MetsKett **171.** *pejppu*, **221.** *Savu*, *savulainen*. Kuna Põhja-Jällivaaras *u(ö-)*-lised kujud **204.** *revuntuli*, **221.** *savvolainen*, **256.** *ukku* seletuvad kaugeleulatava lp. k. mõjuga (vt. M. Airila' ToM 24,28: igasugune, ka *oi*-diftongist saabund, järgsb. *o > u* kaunis järjekindlalt), võiks ehk ka äsjaseid Põhja-Soome sõnu pidada mingisuguseiks juhuslikumaiks lp. mõjustisteks. Muud R a p o l a' Diftg. 72 esitatud problemaatsed *oi > u* juhused pigemini suurelt osalt võiksid lahendada *-ut*, *-üt* suffiksi (vt. A h l q u i s t'i SKR 56—7 § 106) järeltulijaina, näit. *emukka* < **emu(t)-kka* (millest abstraheritud *emu*), *kaunukainen* < **kaunnu(t)-kkajnen*, *kaunujnen* < < *kaunudinen, *päsküjnen* < < *päsküdinen (sellest abstraheritud *päskü*) jne., ja kuna lisaks koguni erituletuslikkude meelitusnimede kaudu (vt. § 43.) on keelde sattund veel (?) hilist deminutiivset *u-*, *ü-*tüvelist elementi, mis on võind teatud määral analoogia teel edasigi produtseerida (näit. deskriptiiv-sõnus nagu **38.** EP *höplü* ~ *höplö*), siis ei jää kuigi palju põhjust R a p o l a' l. c. 71 (samuti kui A h l q u i s t'i SKR 55 § 104) viisi *u* kui *oi*-suffiksi teisendi kohta arvamisel, et „tuntuisi sillä olevan verrattain vanhat juuret.“

Isegi *a-*, *ä-*ga näikse mõnel juhul edustatud olevat algsm. *-oi* (*-o*, *-ö*) sm. murdeis, nimelt Kirde-Satakunta' sg. partitiivides **239. talaa**, **248. tyttää**. Kuid sama kitsa murdealaga see nähe piiridubki, mille piirides on hääliksääduslik (*-oi* > *-oda* > *o-a*, *ö-ä* > *-ā*, *-ä*, vt. R a p o l a' teost *a-*, *ä-*loppuisset vokaaliühitymät 10) ega ole suutnud nähtavasti kunagi vallutada analoogiliselt kogu sõnatüve, nagu eelmisel korral vahest murdeti *u*.

§ 23. Lõppkadu, millega lahtises sõnalõpulisel silbis teatud juhu- seil *-oi* > *-o*, *-ö* suffiksaines oleks koguni kadund (vrd. § 6 lhk. 32—3 e.), võiks sm. k. alal järjekindlalt küsimusse tulla ainult selle edelamurdeis. Ent kronoloogilisil põhjusil, nimelt kuna diftongi lõppkao ajal *i* oma püsimisega veel neis murdeis sulges silbi, sääl, nagu mujal kogu soomes, lõppkao puudumine kõnesolevas sn-rühmas (vt. O j a n s u u' LMÄHK 156—7, R a p o l a' Diftg. 49) : **47. iäko**, **lajskijäko**, **188. pūko**, Myn **95. kōho**, **132. läpö** jne. Vrd. aga selle kõrval siiski Myn **65. päkal(10)**, **192. põll(ö)**, Rauma **pöllö**, mis eelmise järgi peaksid olema hiliseid *o-*, *ö-*tüvelistega segunemisi, nagu ka J. A. H a h n s s o n'i poolt Suomi II 6 6 samult alult esitatud kõikuvused **kakk'kakko**, (**rako** ~) **rakk'rakko**, **234. HalT tāt** (< **tätti**).

Koguni hiline kahtlemata on Karjala Kannase näiteis (Sakku- last) figureeriv nähtavasti lausefoneetiline lõppkadu (resp. helire- duktsioon vokaalil), nagu **28. hill(o)**, **70. kaun(o)**, **186. pull(o)**, **192. kissapöll(ö)**, milledega kõrvuti loomulikult **115. onklijero**, **174. perjo** jne. säälsamas. Samalaadiline lõppkadu valitsemas ka ingRos-s, eriti noorema sugupõlve kõnes (vt. Mg. RMP 84—5), mida just peegeldavad A. A n g e r j a' teated: **61. kakkO**, **99. kukkO**, **112. laukkO** jne.

§ 24. Algsm. *-oi*-sõnade kindlaksmääramisel soomes on pää- kriteeriumiks Vihti ümbruse murded Lääne-Uusmaal (R a p o l a l. c. 63) oma diftongi säilimis- (resp. > *-oi*) edustusega, Lõuna-Poh- janmaa murde *-oi* > *-ō*, *-ö* ja need smI (päämiselt savo) murded, milledes veel jälgi leidub diftongi *i*-st *i*, *i*, *e*, selle sulanemisest saadud palatalisatsiooniinähte või sg. p. *i* näol (l. c. 64—67). Muidugi seda niipalju kui pole sündind ilmselt-puhaste *o*-sõnade segunemist *oi*-listega nagu (l. c. 66) Põhja-Häme **luonto^e**, (lhk. 67) Hirvensalmi' **pilõssa**, (p. sg.) **kattoja**, Kontiolahti' hilislaenud **kiloin** : **kiloja** (p. sg., mõõt), **rosvoŋ** (n. pl.) — need on enamasti juba ka semasioloogiliselt ebademinutiivsetena kergesti isoleeritavad. Kuid samuti nagu siis on ette tulnud *o*-sõnade siirdumist *-oi*-liste liiki (vt. § 43), on mõistetav sellele vastupidine nähtus, *-oi*-liste üleminek *o*-(*-ö*)-liste kilda. Nõndaviisi mainitud *i* jälgede puudumine teataval üksiksõnal sm. mur-

deis, kus neid oodata, ei tarvitse alati tähendada vastava sõna mitte-deminutiivsust, näit. Iloom **64.** *kuas|o*, *-on*, *-oo* (pro *-*oja*), **193.** *põm|õ*, *-õö* (~ *-õjä*), Maan **99.** *savikuk|kõ* (~ *-koja*, p. sg.), EP (säälsed segunemisjuhud esitand *Laurosela* EP II 59—60 rikkalikult) **94.** *kotoni*, **107.** *kolho* ~ *koh^olo*, **140.** Isoj *mello* (~ eP *mellõ*). Säärasele üldloetelus õige ohtralt esinevale segiminekuale on aluseks olnud (vt. *Rapola* l. c. 54, ka *alamal* § 43) nende kahe sõnaliigi pluuralimoodustuse sarnasus. Eriti selgelt see ilmneb sml-s *loi*, *löi* (vt. *Ahliquist*'i SKR 87—8 § 152, *Wichmann*'i SUSA XXX, 6 17) pluuralitunnuse raionis; täheldada tuleb tüüp **248.** *KontLip tüttö-löitä*, *MetsKett tüttö|: -löitä* (vrd. algne sm. *o*-sn. *verkko* : *verkkoloita*). Huvitav on konstateerida, et *-loi-*, *-löi-*tunnuse ees kusagil sm. murdes pole märgata deminutiivse *-oi-*, *-öi* järelkomponendi jälgi. Kui arvestada ka, et samuti on selle diftongiga lugu *-lainen*, *-läinen* tuletise eel, kindlasti vähemalt *Lõuna-Pohjanmaal*, nagu on konstateerind *Laurosela* l. c. 60 (*viroläne|n*), *savoläne|n* ~ *virõ*, *savõ*) ning *Rapola* Diftg. 64 korrand seda omapoolse lisandusega „lyhyt *o* voi olla verrattain vanhaa perua“, siis võiks *i* kadu siin vist küll kaunis loomulikult seletuda dissimilatsioonist **-oi|oi-* > *-oi|oi-*, *-ölöi-*, **-oi|ai-* > *-oi|ai-*. Samuti vrd. karj. § 31 lõpul.

Igatahes pole ka *i* jälgi osutavad sm. murded niisuguste asjaolude valitsedes kuigi usaldatavad sm. *oi*-sõnade ulatuse määravad.

§ 25. Kuid *-i*-järelkomponendi järjekindla kadu piirkonda kuuluvais smln murdeiski on suffiksaine kulumisest hoolimata kriteerium, mis *oi*-sõnu aitab *o*-sõnust eraldada, nimelt astmevahelduse jälgi kandvais klusiiltüvelisis sõnus. *-i* on algselt konsonandina sulgend silbi (vt. *Setälä*' *ÄH* 52—3), selle põlisvana nähtega seletuvad tavalise astmevahelduse seisukohalt väliselt võõristavad tüübid nagu **99.** *HalT kuko* : *kuko(n)* ~ *Mets kukko* : *kukk|on*, *-olla*, **142.** *SatakA Miko* : *Myn mikompäv*, *Nakk Miko* : *-n* ~ *Lestij Mikko* : *Mikkolle*, **165.** *orvo* ~ *orpo*, **159.** *nirk|o* : *-o(n)* jne., nii siis emma-kumma, kas alg-kinnise silbi nõrga või alglahitse sb. tugeva klusiilastme vaheldumatu üldistamine kogu paradigmisses. *Rapola* Diftg. 49 on sellest nähtest mööda läind palja tema konstateerimisega. Seletada on teda katsund lp. k. oletatavasti algsemaist vaheldus-suhteist lähtudes aga ju *Setälä* FUF XII 188—9, eriti alam. 2, pidades algupäraseimaks *Kauvatsa* vanapõlve murdele omast vaheldust *kuko* : *kukkon* < *kuko|:* **kukko|^en*, nõnda siis oletades kõnesolevale sn-tüübile algset täitsa konsonant-tüvelist käändumist (vrd. sm. *sepel* : *seppelen*, *vemmel* : *vempelen*). Samuti lp. keele hääliksuhete algupärasemusest läheb välja niisuguste klu-

siilivahelduste hindamisel K. B. Wiklund Le Monde Oriental IX. Soome o_i-sõnu vastavate lp. nn. j-tüvede häälikseisu kohta ta l. c. 193 konstateerib eriliselt tähelepanuväärsena: „Erstens kommt j nur im nom. sing. zum vorschein und ist in den übrigen kasus (in vielen dialekten auch in nom. sing.) spurlos geschwunden: Lule *ānōj*, aber gen. *ēddnu*, dat. *ēddnus* etc. 'mutterbruder'. Zweitens zeigt ihr starker stamm in vielen dialekten eine eigentümliche dehnung oder verstärkung des stammkonsonanten. Eine starkstufe -*ott*- wechselt bekanntlich in Lule in gewöhnlichen fällen mit einer schwachstufe -*ot*- und eine starkstufe -*ot*- mit einer schwachstufe -*t*-. Bei den j-stämmen verhält es sich ganz anders. Wenn die schwachstufe des nom. sing. hier -*t*- lautet, findet man in den casus obliqui nicht -*ot*-, sondern -*ott*- . . . Ich nenne diese erscheinung überdehnung und die im vergleich zu der gewöhnlichen starkstufe abnorm lange oder kräftige starkstufe die dehnstufe.“ Edasi veel mõningaid näiteid tuues selle edustuse kohta lp. murdeist (Inari *pōazuⁱ*: g. *pottsū* 'rennthier' jm.), jõutakse (lhk. 194) otsusele, et niihästi *j kadu* j-tüvedes kui ka see nn. ülipikendus on juba alglp-aegne. L. c. 215 W. teeb kokkuvõtte oma eelnevaist lp. uurimustist: „ . . . habe ich also an einer langen reihe von beispielen gezeigt, dass gewisse konsonanten, wenigstens β (b?), δ (d?), γ (g?), ([Mg.]obs.:) j, m, n, s im lappischen in geschlossener dritter silbe ursprünglich weggefallen sind, und dass der stammkonsonant vor dieser subradikalen schwundstufe oft gedehnt oder verstärkt erscheint, in der 'dehnstufe' steht.“ Selle lp. k. nähtega geneetilises ühenduses seisvat nn. subradikaalse astmevaheldusega seletuvat o_i-sõnade *i kadu* oletatakse ka sm. keeles ja vastavalt rekonstrueeritakse l. c. 216 nende algsm. lähtekohaks *kuko_i: : **kukk|oen* (viimane nõnda siis oletuse järgi saabund nähtavasti algsemast -*o_ien kujust). Sm. edustuse kohta l. c. 218: „Von den lappischen verhältnissen ausgehend, möchte ich nun glauben, dass die überdehnung des stammkonsonanten auch hier in verbindung mit dem schwund des *i* zwischen der zweiten und der ehemaligen dritten silbe steht.“ Kuid selle sm. ülipikenduse teeb keeruliseks üks asjaolu (l. c. 216): „Eine grosse, nicht ganz zu vermeidende schwierigkeit bei den diminutiven auf fi. -o, -u (scil. <-o_i, Mg.) ist indessen, dass viele unter ihnen kurznamen sind, die eben deswegen, ganz wie die kurznamenbildungen in so vielen sprachen (näiteid selle kohta l. c. 221 alam. 1), gedehnten stammkonsonanten haben. Alle diese diminutive können aber kaum einschmeichelnde, liebkosende kurznamen sein.“ S ä ä r a s t e ü l i p i k e n d a t u d s ä ä -

dus päraste dem-ide kõrval nagu *hietto* 'kies' — *hieta, hitto* — *hiisi* (vt. ülemaal lhk. 85), *ketto* — *kesi, keden* (vt. ülemaal lhk. 22), *nyttö* 'handgriff am sensenstiel' — *lysi, peikko ~ peiko* — *peijainen* (vt. ülemaal lhk. 25, 99) jm. W. l. c. 217 möönab sm. rohkearvuliste puhtmeelitus-sõnade olemasolu nagu *Soppo* 'Sophie', *Mikko* 'Michael' jm. Viimase meelitus-sõnade liigi klusiili tugevnemine tuleks aga W. järgi lahus hoida astmevahelduslikust ülipikendusest, sest et selles (vt. l. c. 218) „die überdehnung als ein mittel gebraucht wird, um neue wörter zu bilden, die eine intensivere oder auch mehr konzentrierte, konkrete bedeutung haben als das grundwort. Man könnte also, von diesen finnischen verhältnissen ausgehend, meinen wollen, dass die überdehnung auch in den reinen diminutiven ein formenbildendes element sei, das man nicht von dem schwund des folgenden *i* herleiten darf.“ Ja W. arvates l. c. 221 koguni kõnesolev überdehnung-nähe sm-s ongi päämiselt affektiivis-intensiivset laadi: „im finnischen scheint sie vorzugsweise ein wortbildendes element zu sein“. Seda ootatum on astmevaheldusliku ülipikenduse kohta l. c. 222 väide, et see tulevat „wenigstens in die finnisch-lappische zeit zu verlegen“ ja 236 koguni tema sm.-ugri (ainsaks tõenduseks *t ~ tt* arvsõnus sm. *viisi, kuusi* [*< *-ti*] ~ mrd. *viēte, koia*, [sürj. *vit, kvat*, ung. *öt, hat*; teisisi seletatud, vt. lhk. 22) ning viimaks isegi uurali aega tagasi viimine.

Hiljemini, Vir. 1921 10, W. näikse jäävat truuks sellele oma mõttekäigule: „Vartalokonsonantin 'yli-pidennys' esiintyy kyllä hyvin usein suomessakin: *hitto* : *hiisi*, *kettu* : *kesi* jne., mutta useimmat näistä sanoista ovat 'kurznamen' tai intensiivimuodostuksia, ja pidennys lienee niissä katsottava sanaamuodostavaksi ilmiöksi, ei puhtaasti foneettiseksi. Ei kuitenkaan liene mahdollista selittää kaikkia näitä sanoja sillä tavalla; muutamissa meidän luultavasti on nähtävä esimerkkejä kombinatoorisesta, foneettisista syistä tapah-tuneesta pidennyksestä, s. o. varsinaisesta pidennysasteesta.“ *i* konsonantsust kui tegurit nende vahelduste tekkimisel ta on arutand ka viimati Rapola' Diftg.-teose arvustuslausungis Suomen ja sen sukukielten professorinviran täyttäminen (väljavöte Turu Soome Ülikooli Humanistliku Teaduskonna protokollist 25/I 1924) lhhk. 4—6. Lp. keele uurija Äimä Vir. 1922, arvustades Wiklund'i astmevaheldusteooriat algsm. *oi*-sõnade *i* käsitluse tõlgitsemises, liitub W-iga: (l. c. 15:) „Hän (scil. W., Mg.) olettaa käsittäakseni täydellä syillä, että suomen *oi*-loppuiset nominit taivutuksessaan edellyttävät *i*:n katoastetta. Sellainen sana kuin *kukko* : *kukon* on epäilemättä kantasuomessa vielä taivutettu *kukoi g. *kukkojn (vrt. esim. Agr.

cucko l. *cuckoi* g. *cukoin*, Kauvatsan murteen *kuko* g. *kukkon*, — vir. *luige* g. *luike*) ja muoto *kukkojn* on kantasuomesa syntynyt varhemmasa *kukkoen, jossa *i* on suljetussa tavussa kadonnut.“ Kuid sm. klusiilipikenduse hindamisel Ä. käib teist rada, nimelt arvates (l. c. 16), „että pidennys suomalaisella taholla on syntynyt aivan eri syistä kuin lapin kielesä“. Tema oletab, nagu äsjatsiteeritustki ilmes, algsm. *kukkoj: (*kukkojen >) *kukkoen > *kukkoj: *kukkojn vaheldust ja seletab viimasest kummagi eri vaheldusastme üldistusiks praegused sm. murrete tüübid *pūkko*: *pūkkon* ~ *kuko*: *kukon* ühelt ning muude „võrdsilpsete“ (scil. *akka*: *akan* tüüpi, Mg.) sõnade astmevaheldusele muganemise tulemuseks tüübi *kukko*: *kukon* teiselt poolt. Säärase muganemise puhul aga lähtudes tugeva-astmelisist kujudest on võidud saavutada Ä. arvates näilisi sarjasiirdumeid nagu 26. *hitto*: *hiton* << *hidoj: *hittojn* (Ä-l näiteina *hietto*: *hieton* << *hiędoj: *hiętojn, kusjuures *hiętojn oleks olnud uue vaheldus-sarja nõrga astme lähtekohaks), samuti seletuks näit. geminaatklusiil juhuseil 156. Mets *neitto*, 218. sml paiguti esinev *sankko* (<< *sanęoj: *sanęojn, lähtudes jälle viimasest, Ä. järgi l. c.). W-i väidetud „ülipikenduse“ sm.-lp. ühiskeelde tagasi ulatumise või koguni sm.-ugrilisuse või uuraliaegsuse võimalused Ä. l. c. 17—8 veenvalt osutab (kuna eelmainitud paarist arvsõnast, e. tõendatavasti spetsiaal-eestilisest *tuppa*, *peirrä*, *rukki* tüvekõvenemisest illatiivis jm. neile sarnasest W-il ei jatku nii laiade järelduste tegemiseks) vähepõhjustatuks.

Igatahes näivad üldisema tunnustuse leidnuvat sm. *oi*-sõnade tüveklusiilivaheldusi määravatena teguritena kaks asjaolu: nende *i* põline konsonantsus ja selle sõnaliigi enda geminatsioonipõhjustav meelituslikkus, intensiiv-affektiivsus. Nagu eelmistest tsitaatidest näha, viimast W. peab koguni pääteguriks. Aga ka Ä., kuigi loobub selle teguri pikemast käsitelust, tunnustab teda (l. c. 15) ilmsesti: „Suuren osan niista hän (scil. sm. klusiilivahelduslikest *o*-, *u*-sõnust Wiklund, Mg.) itsekin käsittää lyhennysnimiksi tai intensiivi-muodostuksiksi, joissa pidennys ei riipu foneettisista syistä, vaan on 'sanaamuodostavana aineksena'. Me voimme tässä sivuuttaa sellaiset tapaukset, vaikka ne kylläkin ansaitsisivat tulla seikka-peräisesti tutkituiksi“. Viimaks juhitađu tähelepanu ka sellele üldtunnustatud seigale, et kõnesolevatüübilisis enamasti lk-est pärit intensiiv- resp. affektiivsõnus üldse astmevaheldus pea üldiselt sm. murdeis ei esine, vaid nad harilikult üldistavad lahtise silbi tugeva astme. Sellest vt. O j a n s u u' kirjutist Vir. 1905 54, kus *äiti*: *äitin*, *äiten*, *täti*: *tätin*, *setä*: *setän*, *piika*: *piikan* sn-de tüve vaheldumatuse

puhul konstateeritakse: „Ne ovat olleet puhuttelunimiä, jotka ovat joko lähteneet lasten kielestä tai juuri niminä jääneet astevaihtelun ulkopuolelle (vrt. *Sipi* : *Sipin*, *Uoti* : *Uotin*, *Riika* : *Riikan*, Länsi-Suom.)“ Seda nähet konstateerivad igasuguste ml-sõnade kohta enamasti kõik arvukad sm. murdeuurimused varaseimast pääle: HalT 16 *pappa* 'papan' (g. sg.), *äiti* 'äidin', *sätä* 'sedän', *tipu* : *tipu* (g. sg.); KemiC 20 „Kovat konsonantit jäävät joskus vokaalien välistä pehmenemättä, esim. . . . *Jaakon* (vrtlo. *Jaako*), *Aapon* (vrtlo. *Aapo*), *raakalta* (vrtlo. *raaka*), *äitin* (vrtlo. *äiti*), *setän* (vrtlo. *setä*), *tätin* (vrtlo. *täti*) . . .“; Nurm 18 *Pietu* : *Pietun*, *Manta* : *Mantan*, *Oapo* : *Oapon*; RPRant 33 „Avonaisen tavuun dentaaliklusiili säilyy murteessa myös suljetussa tavuussa sellaisissa sanoissa kuin *äitin*, *tätin*, *setän*, jotka on oletettava lainoiksi lasten kielestä (Setälä)“, SuursP 41 *Käpe* : *Käpen*, *Olkan*, *Tiltan*, *Mantan*, jne. Astmevahelduse puudumine lk-es on kahtlemata tingitud sellele omasest keelelihtsustamistendentsist (vt. Mg. EK III 5). Kuid nii saadud nõrga astme põhjal võis proportsioonanalooogiliselt tekkida puhtmeelitus-sõnades uus -kk-, -tt-, -pp-line sekundaarne tugev aste (vrd. ülemaal Ä. arutlusi), näit. *käpon* : *käpon* vaheldusest *käppō* : *käpōn*. Nõndaviisi sm. o_i-sõnade tüveklusiiloludes ilmesti on segunenud põlisvanu koguni lp. keelega ühiseid astmevahelduse jälgi ühelt ja hilise lastekeelis-affektiivse „sõnamoodustusliku“ või proportsioonanalooogilise geminatsiooni sugemeid teiselt poolt. Lõpuliku selguse taotlemine selles küsimuses näikse seisvat välispool käesoleva esituse piire, kuna kõnesolev nähe osalt ulatub lmsm. keelte perifeeriast üle lp. keele paljuis suhtes vaidlusalusesse häälikoludesse, osalt aga kaob lastekeele mõõtmatuise psükoloogiavõrendikesse. Rõhutatagu ainult veel lõppeks, et sm.-lp. võimaliku o_i-sõnade konsonant-tüvesusega seletuva klusiilivahelduse kindlaid jälgi pole muis lmsm. keelis. Seda ei saaks olla ei e. § 8 lhk. 34—6 käsitletud nn. „vokatiivgenetiivid“ (*ktsü*, *mikkü*, *kučkü* jm.), veel vähem aun.-ld. § 33 kõne alla tulevad -k- : -kk-, -t- : -tt-, -p- : -pp- vaheldused. E. n. sg. *luige* : g. sg. *luike* 'schwan' (vt. lhk. 119; lisaks lhk. 11 *luiges*) on tahetud (Setälä FUF XII 189—90 — < *luikkoj : **luikkoj^en*, Äimä Vir. 1922 15 samal arvamisel) näha midagi vastavalt põlist, kuid siin paistab tõenäoliselt olevat tegu lihtsamalt e_i-sõnade -eh-, -ek-lõpulistesse segunemisega (vrd. e. *tōke* : *tōkke* < *tokehēn jm.), näit. lisaks *lōke* (pro *lōk, vrd. sml *lekkō*, karjlng *lekkoi*, lhk. 169; *kaine* (*kajne*, g. sg. *kajne*, vrd. sin. *kaino* [? < *kajne | e_i ~ *o_i], mille etümoloogiast Tunkelo'1 Vir. 1918 119), *kuke* : *kukke* (õis) lhk. 23, *ute* : *utte* lhk. 31, ? *lelles* lhk. 24, *tupe* : *tuppe* lhk. 110 ja ehk veel mõned muud. Seda tõendab

ka asjaolu, et (-oi- >) o-sõnus vastavat vaheldust ei esine: polnud ju eestis vastavat -ohē-, -oγē- tüvetüüpi analoogia aluseks. See segunemis-oletus peaks olema seda usutavam, et sm. ei-sõnus, eriti smLn murdeis, sedasama leidub: § 20 *Kalle*³, *korve*³, *Ville*³ (eriti obs. Renv-il -et-lõpulistena smLn *korvet*, *nuket*, vt. ka edasi lhk. 126). E. õige kitsa-alalised (Risti, vt. lhk. 12 ülemaal) *nořsò: nořso*, *neiřjü: neiřjod* tüüpi välte-vaheldused, mis ainukestena oi-juhtude siia kuuluvatena näidetena võiksid tulla küsimusse, on geneetilisel liig hilised ja esialgu juhusliku ilmega, et siin midagi kindlamat tõendada, kuigi väliselt nad täiesti vastavad sm. *kuko: kukkon* Setälä' põlisvanaks oletatud vaheldusele. Kogu seda päämiselt smLn murrete oi-sõnade mõistmiseks (eesti ja karj.-aun. omile vaevalt, vt. §§ 8, 33) möödapääsematut teooriat kannab aga, nagu näha eelõiedust, usk lp. k. vastava vahelduse algupärasemusse, sellepärast pole käesolevaile lmsm. keelte raamidega piirduvaile arutlusile jõukohane tema üksikasjusse tungida, eriti aga veel, kuna selleks vältimatu oleks kõigi algsm. rõhutu silbi diftongrühmade (näit. imperf. sm. *antoi-annoi*, konditsionaali *antaisin-annaisin* jm.) kaasvalgustamine, milleks siin pole võimalust. Ja päälegi on Äimägi möönmise järgi (l. c. 16: „Niissä kielissä ja murteissa, joissa kantasuomalaisten diftongien jälkikomponentti on painottomassa asemassa kadonnut, on mukautuminen uuteen vaihtelu-tyyppiin voinut myöskin tapahtua vasta sen jälkeen, kuin oi > o muutos oli suoritettu, saaden silloin voimakasta tukea alk. o-loppuisista nimisanoista. Toisaalta näyttää [obs.!, Mg.] — varmaankin monikkomuotojen välittämä — sekaannus eräissä tapauksissa tapahtuneen jo kantasuomessa“) nende algupärase konsonant-tüve suhete ümberpaiskumine praegusse seisukorda mõningail juhuseil võind sündida juba algsomes pluralikujude vahendusel (vt. ka § 43), mispärast selle jälgimine näib, korratagu veel, välispool siinseid ülesandeid.

Võimalik, et äsjakäsiteldud konsonant-tüvesusega ühenduses seletub ka see kuidagi samuti põlisvana, ehk just algselt oi-sõnule omane ootamatult rõhutus silbis -t (<-ta, -tä) säilitav partitiiv sama smLn murde mõnel alal (vt. Ojansuu' LMÄHK 49 Rauma ja Taivassalo murdeis, Halikko ümbruses — ?säälised *ranttät, kivet, koulut* partitiivid oi-sõnade analoogial; ka Rapola' Diftg. 63) näit. Myn 96. *kořkot*, 99. *kukot*, 143. *mořņot* (-got?), 150. *mökot*, 159. *nirkot*(A) jm. (? <*kukkořta jne. — vrd. konsonant-tüvelisi partitiive *sepeltä* <**seřpeltä, vemmeltä, pengertä, kirvestä*). Kuid selle kõrval t-kaolised o-tüveliste analoogial põhjenevad sg. partitiivid nagu Myn 65. *pākallo*, 139. *mekko* jm. osutavad, samuti nagu

neile vastandlikud äsjased üldistused *ranttat* ja teised, et selle käände juures on eriti avar tegevusväli olnud analoogiail, mille tõttu ka see partitiiviedustus on *oi*-sõnade määramiskriteeriumina praegusel kujul kaotand väärtuse.

§ 26. 2. algsm. *eĭ*-diftongi jälgi sisaldava sm. sõnavara suhtes näikse § 20 üldloetelu sisaldavat mõningaid täiendavaid andmeid Rapola' l. c. häälikulisele esitusele, sellepärast on põhjust see osa ainestikust, mis päälegi oma väikese ulatuse tõttu on võrdlemisi kergesti ülevaadatav, võtta üksikasjalisema käsitluse alla.

Sm. keeles *e* > *e* muutuse hääliksäädusliku olles alguses nii esimeses kui ka kaugemais silbes *-eĭ* > *-ei* igalpool ootuspäraselt, aga omakorda rõhutu silbi *-ei* on kas = (nagu 54. *juateivaska*, 63. *Carlei*, 64. *Caasei*, 66. *calpei*, 69. *kasvatei*, 265. *Eitei* [= *äitei*], *äitei* jm.) või *-ei* > *e* (EP, näit. 53. *iäsē*, 63. *kallē*, 69. *kasvatee*, 93. *korvē*, 104. *kustē*, 123. *lollē*, 209. *röllē*, 245. *topē*, 265. *äjtē*) või > *-ei* (49. *Iannei*, 247. *tuppe*⁽ⁱ⁾, 263. *Villei*) või, mis tavalisim sm. murdeis, > *-e* (9. *appe-*, 11. *aune*, 50. *ĭete*, 53. *Juuse*, 62. *Kaape*, 64. *kaase*, 66. *kalpe*, 77. *kile*, 265. *äite* jne.). *i*-järelkomponendi käsitlusi siis täiesti paralleelne *oi*-diftongile § 22 alguses, ka sg. partitiives *-i*- > *-ĭ*-puhul (50. *ĭetejā*, 77. *kilejā*, 95. (*kouki* :) *koukeja*, 208. *rokeja*, 265. *äitejā* jm.). Kuid ka juhused, mil *-ei*-d on edustamas *i* (7. *anoppi* : *-in*, 9. *appi* : *apen*, 64. *kāsi*, 66. *kalppi*, 94. *koti*, 96. *kouki*, 167. *panki*, *panki* (vt. siiski ka selle etümoloogiat § 41), 183. *Pollī*, 265. *äiti* : *äitin*), annavad paralleeli *-oi* *-u*-ga edustumise nähte. KuhmJ näites 9. *ap|pe* : *-en* : *-pii* tuleb ilmsiks pääle *eĭ*(>>*e*)- ja *e*(>*e*)-sõnade kokkusattumist sündind sg. partitiiv, *-ii* < *-iē* < *-ē* << *-e-a*, mis on sama ootuspärane kui Rapola' (vt. *-a*-, *-ä*-loppuisset vokaaliyhtymät 40) hääliksääduslikeks osutatud *lehti* < *lehte-ä*, *rupt* < *rupe-a*-. Nagu ülemalnähtud viisil (lhk. 114) on peetud võimalikuks *u* ülekanandumist murdeti kogu paradigmissse, samuti peab võima oletada samasuguseid *i* üldistumise juhuseid neil laiadel sm. murdealadel, kus esineb *e* (ka kui see <<*eĭ*)-tüvede sg. partitiivis (vt. Rapola' l. c. 40—2 Jämsä ja Kuhmoinen, Kymijõe ümbrus, Suur- ja Haapasaari, paiguti Kagu-Soome) *-i* või *-ia* (paiguti Edela-Soomes¹). Kuid ka ilma seesuguse partitiiv-vahelülita on *ei*- ja *e*-, *e*-tüvede oblikvakäänete kokkusattuvus pääle *-i* > *0* varase hääliksääduse läbiminekut teatud murdealadel võind põhjustada nende segunemise. Säärase *onni* :

¹ Nõnda seletuks siis säälnel *i*-tüveline *äiti*, *äit* kuju, mida Rapola' l. c. Diftg. 81 peab põliseks edelasml. murde omaks, kuid ütleb jäävat „välispoolle hääliksääduslikku seletust“.

: *onnen* tüübiga segunemise (vrd. e. lhk. 14 *põl*: -*llē*, ? *pa|ησ* [*<? -ηki* osalt]: -*ηgē*) jälgil on näit. 9. *appi* : *apen*, 96. AlaSat *kouk|i* : -*eia* (p. sg.), 265. EHäm *äiti* : *äilen*. Kui veel arvestada ka võimalik hiline spetsiaalne *i*-line (vt. § 43) tugev meelitusnimede liik (*kissi* lk. — sõnast *kissa*) ja seegi asjaolu, et lugematud hilised germ. laenud valdavalt enamusest on moodustund *i*-tüvelisiks (vt. Thomsen'i GSI 71, 84, H. Streng'i Nuoremmat ruotsalaiset lainasanat vanhemmassa suomen kirjakeielessä 307) ning nõnda *i*-tüved on saand keeles kõige tavalisemaiks, siis on loomulik, et lisaks veel analoogiavõimaluste juures, mida eespool püüti tähistada, ka tuletusainelt tuhmund vähesed *ei*-sõnad kaldusid kõigepäält liituma just nendega. Murrete vastastikkused laenamisid on teind esialgsed olud kirjuks, ja kuna jällegi siinkohal puudub võimalus muusse algsm. võimalikesse -*ei*-juhuseisse (konditsionaal *tulisin* <<< ?*tule-isin, noomenitüüp *tulinen* < ?*tule-inen) süveneda, peavad need arutlused sellega lõppema. Et viimaksmainituiski *i* << *ei* seletus veel pole jõudnud, oma vastuvaidlematult tunnustatavale kujule, selle kohta vt. Rapola' Diftg. 215—6, 300—2; vrd. ka Kettunen' i LVHA II 70—3. Samuti kui *kana(i)nen*, *antaisin* (pro *kanoj-, *antoj-) tüübi algsoomepärasmus on lahendamatu häälikuline probleem, nõnda ka *tulinen*, *tulisin* tüüpi, mis selle lähedane paralleel, ei maksa vahest alati katsuda tagasi viia laitmatu vokaaltüverekonstruksioonini. Võimalik, et sugukeelte lühida-*i*-lised vormid lähevad tagasi koguni konsonant-tüvele (<*tul-isin*, *tul-inen* — vrd. *tul-sak > *tulla* inf., *tul-ta* p. sg.).

§ 27. Sm. § 20 yldloetetu sõnu semasioloogililiselt liigitelles leiame säält deminutiivides oodatavad mõisterühmad: a) sugulusnimesid resp. neile lähedasi 7. *anoppi*, 9. *appe*, *appi*, 14. *emo*, 15. *Enoi*, *eno*, 45. *isoi* ('äike' < 'isake'), *iso*, 64. *Caasei*, *kaase*, 69. *kasvate*, 96. *kouko*, 135. *muamo*, 144. *mukke*, 145. *mummo*, 156. *neitto*, *neito*, 165. *oruoi*, *orvo*, *orpo*, 226. *siso*, 230. *sulho*, 235. *taat*, *tuatto*, 248. *tüttö*, 249. *tätö*, 256. *Wkoi*, *ukko*, 259. *veikko*, 265. *äiti*, 266. *ämmö*; b) linnunimetusi 33. *hüppö*, *hüppö*, 60. *kako*, 85. *kokko*, 91. *koro*, 98. *Kuikko*, 99. *Kuckoi*, *kukko*, 106. *käkö*, 129. *luiko*, *luikko*, 141. *metso*, *mehto*, 171. *Peipo*, *peippu*, 192. *Pöll(ö)*, 222. *rantasippö*, 242. *tipo*, 261. *Viklo*, *vikk(e)*; c) (eriti väikese, meelitatud ja putuk-) looma nimetusi 5. *ahmo*, 23. *hepo*, 54. *juato*, 66. *Calpe*, *kalpe*, 67. *karo*, *karoo*, 76. *kerso*, 77. *Kilot* (n. pl.), *kile*, 81. *kippo*-, *kippoi*, 90. *cuohoi*, *kuaho*, 103. *kurmoi*, 115. *liero*, 154. *nake*, 155. *nalle*, 159. *nirko*, -*nirkko*, 160. *nokko*, 164. *oino*, 173. *Perho*, *perho*, 178. *pikko*, 185. *posso*, 204. *Repoi*-, *repo*,

219. *sauro*, 220. *Saukko*, *sauko*, 238. *talle*, *tallo*, 257. *uuke*, *uukke*. Välja arvatud vahest ainult puhtmeelituslikud resp. -halvutuslikud *siso*, *sulho*, *tätö*, (?) *veikko*, *oino*, millede deminutiivsus tõlke järgi enamalt jaolt murdeis selgesti näikse tunduvat vastavate normaalvastete (*sisar*, *sulhanen*, *täti*, *veli*, *oinas*) paralleelselt esinedes, esitatud kõik on kaotand oma sisulise deminutiivsusvärvingu. Viimane väide maksab d) kõigi rohkearvuliste semasioloogiliselt indifferentsete, mingisse selgesse tähenduskategooriasse kuulumatute sm. *oi*-sõnade kohta: 6. *ajmō*, 10. *armoi*, *armo*, 12. *avoi*, *avō*, 20. *-haukko*, 21. *heiko*, *heikko*, 26. *Hitto*, *hitto*, 27. *hil'kō*, 28. *hillo*, 42. *illo*, 43. *inehmoille* (all. sg.), 46. *itkō*, 51. *juono*, 52. *juappo*, *juoppo*, 54. *juato*, 57. *juummo*, 61. *kako*, 65. *calloin* (g. sg.), *kallo*, 68. *karso(o)*, 71. *kiäko*, *kięko*, 72. *kięlō*, 73. *keppo*, 74. *kero*, 75. *kerpo*, *kerppo*, 79. *ķino*, 84. *koko*, *kokko*, 86. *kokko*, *kokkō*, 87. *kokko*, 89. *kolo*, 93. *korve'*, *korvē*, *korvo*, 94. *koto*, 100. *-kukko*, 101. *kukko-*, 102. *kurko*, 105. *cwroi*, *kuuro*, 108. *kōyhkō*, 109. *laino*, 110. *laito*, 111. *lallō*, 113. *Lavoi*, *laq*, *lavo*, 114. *lięhō*, 116. *lehto*, 117. *lempo*, 118. *leppo*, 119. *lippo*, 120. *lohkoi*, 123. *lollo*, 128. *luhoi*, 130. *Luuckoi*, *Luukko*, 131. *läpō*, 139. *mekko*, 147. *mätō*, 157. *nerko*, *nerkko*, 167. *paņki*, 168. *pasko*, 169. *peįko*, *peikko*, 175. *perso*, *persō*, 180. *pilvo*, 183. *Polle*, *Polli*, 184. *poro*, 186. *pullo*, 188. *pūko*, *pūkko*, 189. *pätō*, 199. *Pyörōō*, 200. *rahko*, 201. *rakko(n)* (g. sg.), 202. *rattoi*, 203. *repō*, *retō*, 205. *reęho*, 206. *Riiho*, 211. *ruokko*, 212. *ropoi*, *ropo*, 214. *Runoi*, *runo'*, *runoi*, 216. *-rusko*, 218. *sankoo*, *sanko*, 221. *sao*, *Savo*, 223. *silo*, 231. *Sulo(i)*, 232. *süöppō*, 233. *süöttō*, 239. *talo*, 247. *tupo*, *tuppe(i)*, 254. *uįo* (riie), 255. *ujoo* (adj.), 260. *vento*, 264. *Wiroin-* (g. sg.), *virō*, 267. *üöttō*. Neist sisuliselt kindlailmelisiks, vastavate normaaltüvedega (*ihminen* < *inehminen, *repale*) kõrvutatavaiks deminutiiv sõnuks võiks pidada ehk vahest ainult *inehmoille*, *repō*, vähendusilmet näikse tunduvat teatud määrani ka affektiiv-varjundiga sõnus *-haukko*, *hil'kō*, *itkō*, *juoppo*, *kięlō*, *kōyhkō*, (?) *lallō*, *lięhō*, *lollo*, *luhoi*, *Luukko*, *pätō*, *reęho*, *süöppō*, *süöttō*, *üöttō*.

Samuti kui deminutiivsusust ei tundu äsjäkäsiteldud loomanimetusis, nõndasama loomulikult mitte ka nende e) (lehma-, härja-, hobuse-) propriumnimedes: 17. *Hallo*, *hallō*, 18. *harmu*, 22. *Helpee*, *Hilpo*, 24. *Hiilo*, 25. *Hiuroo*, *Hiirō*, 29. *Hirvo*, 70. *Kauno*, *kaun(o)*, 78. *Kimo*, *kimpo*, 80. *Kiplo*, 82. *Kirjo*, 112. *Lauko*, *laukk(o)*, 121. *Loiko*, *Loikko*, 129. *lujko* (vrd. linnunimetusi punkt b all), 136. *Manso*, *mansō*, 170. *Peilo*, 174. *Perjo*, *perįo*, 179. *Pilko*, 181. *Pirje*, *Pirjo*, 187. *Puno*, *punō*, 215. *Rusko*, *rusk(o)*, 241. *Tiisto*,

ttsto, ttstō, 258. Valko, valkk(o). Nõndasama on deminutiivsus haihtund f) *oi-*lisis isiku(risti)nimedeski hoolimata sellest, et nad tihti esinevad kõrvuti nende deminutiviseerund kujude aluseks olnud võõraspärase kristlikkude nimedega: **1. Aapo** (vrd. roots. *Abel*), **2. A(a)pro** (*Abraham*), **3. Aaro** (roots. *Aron*), **4. Uqto** (roots. *Adam*), **8. Anfso** (hilise *-s-*ainesega lisandund, vrd. *Antti*, roots. *Anton*), **11. Aune** (roots. *Agnes*), **13. Eero** (roots. *Erik*), **16. Esko** (roots. *Eskil*), **41. Iivo** (vn. *Ivan*), **44. Ippo** (vn. *Innohum*), **47. jāko, jākko** (roots. *Jakob*), **49. Janne** (roots. *Johan[nes]*), **53. Juoso, Juuse, Juuso, jūso** (roots. *Josef*), **55. Juho, juhoi**, **56. Junno** (vrd. *Jussi, Juhana*, roots. *Jonne*), **62. Kaapo, käppō, Kuapro** (roots. *Gabriel*), **63. Carlei, Kalle** (roots. *Karl*, ml. *Kalle*; sm. kkl. ka *Kaarlo* < +oi), **104. Kustee, Kusto** (vrd. *Kustaa*, roots. *Gustaf*), **137. Marke** (roots. *Margaretha*), **138. Matšo, Matso** (hilise *s-*ainesega; vrd. *Matti*, roots. *Matias*), **142. Miko, Mikko** (vrd. *Mikkel*, roots. *Mikael*), **166. Paavo** (vrd. *Paavali*, vn. *Павел*), **172. Pekko** (vrd. *Pekka*, roots. *Peter*), **176. Peiso** (vn. *Петя = peĩa, Пемп*), **181. Pirje, -o** (roots. *Birgitta*, ? *Birger*), **207. Risto** (roots. *Kristian*), **224. Simo** (laenatud ka Suojk-sse; roots. *Simon*), **225. sipro** (tähen-duses 'täpp' üldnimestund, vrd. lhk. 94 *lallo* puhul), *Sipro* (roots. *Sigfrid*), **232. Sussoo, Suso** (roots. *Susanna*), **236. Tavo, Taave, tävē** (vrd. *Taavetti*, roots. *David*), **237. Tahvoi** ja **240. Teppo, teppo** (vrd. roots. *Stefan*, vn. *Стефан*), **245. topē** (roots. *Tobias*, ? *Kristoffer*), *Toppoi*, **262. vilhe, Vilho**, **263. Ville, villei** (vrd. roots. *Vilhelm, Villem*). Kõige enam võib deminutiivsus (meelitus-, enamasti halvutus-)varjundi talleolu märgata muidugi viimaks g) puhtdeskriptiivsete sm. sõnamoodustiste juures: **19. hauhō** (Renv *hauho, on* 'mas anatis mollissimæ, Männchen der Eidergans' = *hahka*, 'colymbus arcticus, Taucherhuhn', semasioloogiliselt vrd. lhk. 103 *pöllō* puhul), **30. hohko** (siin siiski võiks tegu olla ka tüvituletisega, vrd. sm. Lnr *hohka* 'svampig, lucker', mille lp. vaste tähend. 'medulla cornuum' on esitand Itkonen SUSA XXXII,3 80), **31. hoile(e), hoilō**, **32. holo, hole**, **34. höhlō**, **36. hōlō**, **37. höttōl-**(g. sg.), *hönttō*, **38. höplō** (ka see võiks olla aga tüvituletiski, vrd. sm. *höplä, -än* 'cui labium est prōminens, inde multiloquus, confuse blaterans, Langlippe, Plaudermaul'), **39. Höpsō, höpsō, hopsō**, **40. hössō**, **50. jete**, **59. jörō, joro**, **83. klopō, klepō**, **88. kollō, kollo**, **92. korsto** (? tüvituletis, vrd. *Kuopio korsta*), **97. krönō**, **107. kolho, kölhō**, **122. loero**, **124. löpō, lopo**, **125. lörō, loro-**, **126. loso**, **127. lotto, lontto-**, **132. läpō**, **133. lörpō, lörppō** (? tüvituletis, vrd. lhk. 50 *lörppä*!), **134. löttö**, **143. monko**, **148. möhkō** (? < * *möhk[ä]*-

-oi, vrd. *möhkäle*), **149.** *möhö*, **150.** *mökö*, **151.** *mölö*, *molo*, **152.** *mörkö*, **153.** *mössöi*, **158.** *nihvoi* (? tüvituletis, vrd. Lnr Lisävihko *nihva* 'lätthet [hevi]', *nihvalla ei heittänyt*), **177.** (vt. ka lhk. 100) *pehkö*, *peuhkō*, **182.** *plosō-*, *plösō-*, **190.** *pöhkō*, *pöhkō* (vrd. 177.), **191.** *pökō*, *pökō*, **193.** *pömō*, *pömpö*, **194.** *pönttö*, *pönttö*, *pönttöi*, **195.** *pöpö*, **196.** *pörö*, **197.** *pösö*, *pösö*, *pössö* (? tüvituletis, vrd. lhk. 75 Krtn. *pössä* /), **198.** *Pötsö*, *pötsö* (? < karj., vt. *pöššö* jne. lhk. 142), **208.** *roke*, **210.** *skromo*, *krom(p)o*, *romo*, **213.** (*p*)*roto*, *rötöi*, **217.** *räpö* (vrd. ka lhk. 106), **227.** *Sohjo*, **229.** *suho*, **243.** *tollo*, *töllö*, *tollö* (e. *tola* sn-ga võrrelnud Ojansuu Vir. 1907 159), **244.** *töpö*, *topo*, *topö*, **250.** *tökö*, **251.** *tölö*, *tölö*, **252.** *töpö-*, *töppö-*, **253.** *törö-*.

i-tüvelistena igatahes on mõistetavad hääliksääduslikud (vt. Ojansuu' LMÄH 155) lõppkaolised sn-kujud **236.** HalT *taat* < **tāt(t)i*, **265.** LMÄH *ait* < *äiti* Edela-Soomes, sest *-ei* >> *e* = sääl (vrd. eespool *-oi* >> *-o* =) ootuspäraselt, nagu **22.** Halikko *Helpee* (*-ee* pro *-e* kahtlemata interjektsionaalne pikendus loomanimes, vrd. lhk. 71 alam. 1), **64.** Myn *kaase*. Sakkula näidete lausefoneetiline lõppkadu ka siin (vrd. ülemal lhk. 115) omal kohal: **64.** *kõäs(e)*, **262.** *vikk(e)*.

Mõningas näites peegeldub *ei*-sõnade segunemine *-eh-*, *-eh* (resp. *-ek*, *-ek*)-lõpuliste sõnadega: **63.** Jääsk *Kalle'*, **93.** Jalasj *korve'*, PohjSavoL (laenuna saabund arvatavasti Pohjanmaalt) *vesikorveelle*, vahest ka **32.** Isoj *hole* (vrd. v. *holehti-*), eriti sagedasti § 21 esinevais Renv-i näiteis (*korvet* jm.). Vrd. Rapola' Diftg. 79, kus sama konstateeritud **-ttei*-sõnade kohta.

Klusiiltüveliste *-ei*-sõnade astmevaheldusnähte kohta maksab ülemal *-oi*-liste puhul öeldu. Nii siin kui sääl seletub mõnel puhul tüveklusiili vaheldumatus vahest siiski vastava sõna lastekeelsusega, nagu *aiti*: *aitin* puhul Ojansuu Vir. 1905 54 (vt. eelmisi arutlusi lhk. 119—20) on konstateerind.

Mis puutub *oi-* ~ *ei*-sõnade jagunemist eri sm. murrete vahel, siis § 20 üldloetelu näidete järgi nõuab revideerimist Rapola' väide l. c. 82: „Ainoat (*ei* >) *e*-loppuiseid sanat, jotka ovat levinneet itä-Suomeen, ovat ristimänimet“, kuigi see on hästi kooskõlas leheküljega 79: „Mikäli *ei*-sanoja itämurteisissa alkuansa on esiintynyt, ovat ne *ei* > *i* kehityksen jälkeen sulautuneet *i-* (? *e-*)vartaloiisiin“. Pääle ristimimedede esineb sääl aga ka muid *-ei*-sõnu: **64.** Sk *kõäs(e)*, **77.** Kang, Sk *kile* (~ just vastuoksa smLn alalt konstateeritud *kilot* < *-oi-*), **154.** RSk *nake*, **155.** *Nalle*, *nalle* (siiski *e*-tüvelistega segi läind, obs. p. sg. llom *nallee*), **208.** Maan *roke*, **261.** Sk (*vikk(e)*). Kuigi enamik neist siin on hiliseid moodustisi (vrd. lisak lhk. 130 deskriptiivsõnu *vilm(e)*, *volke* Sk.; samuti nagu smLn-skis,

siis tõendavad (või kõik smLn laenud?) nad ikkagi, et on pidand olema rida põliseid selletüübilisi sõnu, millede analoogial nad on saand tekkida. Taas tõendis selle kohta, et ka sml kõnesoleva sõnatüübi *i* seletamiseks tuleb otsida muid teid kui *ei* (scil. -*ei*) > *i* hääliksäädus.

§ 28. Ei või muidugi kõne allagi tulla miski sm. laialiste murdealade deminutiivsete *oi*-sõnade tühjendava esitamise katse § 20 ainekuga. Täiendavalt toodagu siiski siis veel nende üldlaadi iseloomustamiseks mõni põimingus leiduv tüübilisem lisanäide eri murdealadelt: Vir. 1916 75 Sa a r i m a a (A. K i v i) *pokko* 'poika' (lk., vrd. TytÄ *pokk|o* : -on), VihervLint (Laitila) *loukke* 'kalalokki' (<**loukk[š]-ei*), (Pöytyä) *loukee* id., EP II 55—7 *nuihō* 'niuha' (<**nuih[a]-oi*), *nuppō* 'nuppa' (<**nupp[a]-oi*, vrd. Saarij *nupo* : -n 'sarveton lehmä, härkä', ~*nuppu*) jne, Saarij *ehontähti* 'ehtootähti' (<**eht[ä]-oi*, vrd. e. *eha* <*ehdän), *kükkö* 'odra-, kaerakuhelik' (<**kükk[ä]-oi*, vrd. *kükkä* id.), In *kolo* 'kauhea, hirveä' (vrd. e. *kole* id.), KuhmJ 27 *kätö* : -vön 'käeke' (<**kät[e]-oi*?, rhvl.) Elim 50 *vārvaajno* (<**vajin[aya]-oi*) 'isakadunuke'. Lisi veel Rapola'l Diftg. 37—44. Eri murdeis esinevate *oi*-tüvi-tuletiste hulk igatahes ei või suur olla sellegi järgi otsustades, et omalt kohalt edustav Renvall'i sõnaraamatki neid ei tea kuigi palju mainida ja säält noteeritud vastavad näited (välja arvatud siinsamas teoses mujal ju käsitletud või käsitlusele tulevad) piirduvad järgnevatega: *eho*, *on* = *ehevä*, *ehiä* 'non fractus, integer, vitio carens, salvus et sanus, sanatus, heil, unverletzt, gesund, geheilt etc.' (<**eh[š]-oi*), *huno* (-*hunaja*) 'mel, Honig' (<**hun[aya]-oi*), *irvo*, *on* (Botn.) 'instrumentum l. retinaculum tædiferum, quo tædæ lignæ ardentes affiguntur, Klammer l. Halter der brennenden Kienspäne' (<**irv[š]-oi*, vrd. *irvi* 'semiapertus, hians, halb offen'), *kalso*, *on* (Tav.) 'securis hebes, stumpfes Beil' (<**kals[š]-oi*, vrd. *kalsia* 'hebes, stumpf'), *kauko*, *wvon* 'homo procul habitans, peregrinus, fern wohnender Mensch' (<**kauk[a]-oi*), *keiho* - *keihoi*, *on* (rhvl.) = *keihäs*, *ään* 'lancea, hasta, Lanze, Wurfspiess' (<**keih[ähe]-oi*), *Keso*, *on* 'urbs Revaliæ', 'ager silvestris derelictus, verlassenes Schwendenland' (<**kes[ä]-oi*; selle vana Tallinna nime — vanas sm. kkl-es ta veel esineb vanemal kujul Rapola' Diftg. 39 järgi Florinus'e sõnarm. *Kesoi* 'Revalia', KollRap 162 [Kollanius'el, Laurentius Petri'l ja Juslenius'el] *Kesoista*'i Rälle', — etümolooogia kohta Ojansuu Vir-s, vrd. § 30 aun. *kezoj* tuletusvastet), *kuopo*, *kuopoi*, *on* 'liberorum ultimus l. minimus natus, der jüngste von Geschwistern' (<**köpp[a]-oi*), *kättö*, *tön* 'unimanus homo, einhändig' (<**kät[e]-oi*, vrd. EP II 56 *kättö* 'käsipuoli', eelm. KuhmJ *kätö*), *seipo*, *on* 'membrum genitale viri, penis' (<**seip[ähe]-oi*,

vrđ. *seiväs*), *seppo* (rhvl. = *seppä* 'faber... , Schmidt', < **sepp[ä]-oi*), *viisoi* (hv.) 'Klügling, Klügler' (Rapola Diftg. 39 järgi ju Florinus'e sõnarm. *Vijsoi* 'Sielfklook', kust ta Renv arhaistlikukujulisenä on laenandki, nagu üldse kõik *i* säilitand dem-id temal põlveneivad vanemaist sm. sõnastikest).

Kõigi eelõeldu põhjal on ilmne, et tüvituletuslikud *oi*-sõnad kogu sm. keele alal esinevad õige piiratult, kindlais kivinend, pea alati deminutiiv-värvingu kaotand sõnus. Nõnda siis siin see tuletuslõpp on ebaproduktiivne (vt. §§ 41, 42).

oi-deminutiivsete looma- ja isikunimedede ning deskriptiiv-sõnade esinemisring sellevastu näikse olevat avaram. Olemasolevate vastavate rikkalikkude *oi*-liste sõnakategooriate analoogial tänini sm. murdeis moodustub mainitud deminutiiviliike. Võetagu ainult § 20 esitatuile (vt. ka lhk. 124 punkt e) lisaks seda tõendama mõningaid loomanimenäiteid sellekohaseist põiminguist: Hahnsson Suomi II 66 *Peuro* (lehmanm., < **pẽtr[a]-oi*), KallioLehm *Kilpo* (härjanm. Usk., < **kilp[a]-oi*, vrđ. sm. *kilpa* 'võistlus'), *Krimpo*, *Krimmo* (Kisko, vrđ. Ojansuu' KSN 24 alam. 1 võimalikult algsoomelistena võrreldud sm. *Kriimuke* ja e. *Kriimik* lehmanm.), *Lehto* (lehmanm.?, Hal., < **leht[e]-oi*, vt. lhk. 52 tuletuslikult), *Vilko* (< **vilkk[ahē]-oi*, vrđ. *vilkas*), *Virko* - *Virku* (< **virkk[a]-oi*, vrđ. lhk. 56 vadj. *virkkō*), KalvP *Lahjo* (< **lahj[a]-oi*, vrđ. sm. *lahja*) 'kink', KalvM *Riiko* (vrđ. naisenm. *Riika* < *Ulrika*), *Urpo* (hobusenm., < **urp[a]-oi*, vrđ. *urpa*), *SaarelHev Ilmo* (< **ilm[a]-oi*), *Karjo* (härjanm., < **karj[a]-oi*), *Kilpo*, *Korppo* (hobusenm., < **korp[pe]-oi*, vrđ. e. *kōrb*), *Raukko* (< **rauukk[a]-oi*, vt. § 37 veps. 41. *raũkō*, *Rukko* (< **rukk[a]-oi*), *Saaro* (< **sār[a]-oi*, vrđ. naisenm. *Saara*), PaulKann *Marjo* (?lehmanm., < **marj[a]-oi*), LaihEl *Eso* (hobusenm., < **es(i)-oi*, vrđ. EP II *esō* 'ensimäinen [esim. nappia heitettäessä]' - *eso*, pro *etō, vrđ. lhk. 22 e. *kõsū* puhul), EP II 56 *l̃mō* 'liinaharja' (< **l̃n[a]-oi*), 58 (lehmanm.) *kesō* (< **kes[ä]-oi*, tuletuslikult vt. § 30 aun. *kezoj* ja äsjast lhk. 127 *Keso*[i] kohanm.), *taulō* (vrđ. sm. *taulu* 'pilt'), *torstō* (vrđ. sm. *torstai*; sama nm. Iso-Kyröst *Torstoo* kujul Koskimies'il Vir. 1913 68) jm.. Lisanäiteid vt. KSN 31—53; Vir. 1915 122 Aulis V. A. Kõnõnen *Kesto* (~ *Kestikki*, kolmapäeval sünd. lehma nm. Pälkjärvi, vrđ. *keskiviikko*).

Igatahes on juhuse arvele panna see asjaolu, et sm. vanemas kkl-es neid esineb õige harva (alates Juslenius'e sõnarm-uga a. 1745, kus leidub ainult *firju*, -*jun* 'taurus versicolor. brokot oxē', vt. Koskimies't Vir. 1913 69), isegi Renv-il nad piirduvad ainult nimedega *kirjo*, *rusko*, *on* (~ *ruskio*) 'taurus fuscus l. rubidus,

rother Ochs' (vt. §§ 20 ja 21 s. vv.), *sepo*, *on* 'album collum habens e. c. canis, equus, weisshalsiger Thier', (< *sep[ä]-o_i, vrd. Lnr *sepä*, *sevän* 'framdelen af en släde', algtähend. 'kael'), C. A. Gottlund'i nimestikus (Otava I 302—4, vt. Ojansuu' KSN 7) juhtudega *Karjo*, *Kirjo*, ja suuremal hulgal neid näib alles (vt. Koskimies I. c.) Lnr Lisäviikko's. Elavais murdeis nad tänapäevgi võivad analoogia-põhjase tuletumise teel tekkida.

Kõnesolevasse tüüpi kuuluvate deminutiiviseerundisikunimedede elulikkust kõikjal sm. murdeis demonstreerigu järgnevad lisandid § 20-ndale ja § 27 punkt f-le: KalvM *Rapo* (hobusenm., van. mehenm. 'Rafael', vrd. UrjK 51 [1506 a. dokum. kohanim.] *rapoyla*, [1507 a.] *Rapola*), Nakk 67 *Niko* (~ 32 *Niku*, vrd. e. 69. *nigü*, *nigü* lhk. 12), *Timo* 'Timoteus', Lamml. 66 *Atte* 'Adam', 60 *Lisse* 'Elisabeth', 59 *Malkko* 'Malkus', *Roope* (~ *tti* 'Robert'), 60 *Söyrö* 'Severin', JalasjB 305 *Iistoo* (~ *Israel*), *Valee* 'Valentin', EP II 61 *al'ppö* 'Albertina' (vrd. *al'ppo* 'Albert' Kettunen'i IT järgi, Joroinen), 59 *istö*, 61 *valä*, KuopioW *Herma* ~ *Hemmo* 'Herman', *Hisko* 'Hesekiel', *Mauno* 'Magnus', *Penjo* 'Benjamin', MetsKett 81 *Kerttoi* 'Gertrud' (vrd. e. 27. *Kert*, *Kärt* lhk. 7), Nurm 12 *Putso*, *Puffšo* '?', Jyv 33 *Roope* : -n, 36 *Hente* : -n 'Henrik', Vir. 1924 146—8 V. Pajari (Parikk.) *Ale* ~ *Ale* dem. 'Aleksanteri', *Hese* 'Hesekiel', *lisso* (halv.) 'Iisakki', *Tommo* (dem.) 'Tuomas', *Lopo* (halv., ~ *Loviissa*), *Sopo* 'Sofia' (halv., vrd. SaarelHev *Soppo* hobusenm., ka ülemal lhk. 118), RSk 66 *Anne* 'Anna' (vrd. e. 2. *añ* jne. lhk. 4, karj. 3. *Añnoj* lhk. 132), *Kirle* (~ *Kiru*, vrd. vn. *Кирулл*), *Nasto* (vrd. vn. *Настя*, *Анастасия*, ingRos *nasto*, karj. 194. lhk. 140 aun. *Nastoi*), Sk *vap|p(o)* : -o(n) (naise-, hobusenm., vrd. vn. *Βαρβαρα*, roots. *Valborg*), Orim 87 *Lasse* (mehenm., vrd. roots. *Lars*; UrjK 50 ja Laihel id. härjanm.), SuursP 116 *Alen* (g. sg.), 63 *Iöpe* 'Joosep', TytÄ 35 *iöpe*, jne. Renvall'iltki on põimitud loomulikult mõningaid näiteid (vrd. neid vastete leidumise korral § 20) sellest paljulevinend sõnaliigist: *asto* 'homo mollis, puerilis, nequam, Weichling, Taugenichts', 'prostitulum, meretrix, unzüchtiges Weibsbild' (vrd. Mets *ass|o*, -on, -ö, *assona piretty* 'hellitatud', ka Renv *asso* —? deminutiiviseerund naisenm. *Asta* < *Augusta*), *Esko*, *on* 'Aeschillus' (*se on koko Esko* 'est vir animo valde elatus, contumax I. pervicax'), *Jaako* ~ *Jaakko*, *kon* 'Jacobus', (*Juha* ~) *Juho* 'Johannes', *Jukko*, *kon* 'grumus I. caespes, tuber terræ, Torfkloss, Rasenhügelchen' (? < *jukko, appellatiiviseerund deminutiivnm., vrd. e. 21. *jukkü* lhk. 6), *Juuso* 'Josephus', *Kaapo* ~ *Kaappo*, *pon* 'Gabriel', *Mikko*, *kon* (~ *Mikkeli*) 'Michael', *Susso* 'Susanna', *Vilppo* 'Philippus'.

Deskriptiivdem-ide tühjendamatul rohket *o*-rühma ise-loomustagu toeks §-le 20 lisanäited eri sm. murrete aladelt: Myn *läpo* 'laapo, lörpötelijä', Lamml 75 *rukkaset on torollan käs* (vrd. e. *töruli, toruli*), KallioLehm (Sauvo, lehmanm.) *Löllö, KallioUsk pleko ~ flaako* 'lobask', Pori 25 *flökö* '?', SaarelHev *Pörö* (? vrd. § 29 lhk. 142 karj.-aun. -*pörö*,- *böröj*), *Tosso* (hobusenm.), KallioUsk *hotko* 'syö ja muutenkin ottaa hotkasten' (ka liJ *hotk^o*, -*on*, -*ö*), *pleso* (= *flik, roikkuva poske, vähä paha kans*), Mets *hopso* 'henkilö ilman vakuuutta työssään', *klomo ~ klompsö* '?', *pop^o*: -*on* 'kenkä' (lk.), *röhhö* (*aika r. sika*), SatakA 67 *pröhö ~ proho* 'onaturligt fett, dest', KoillisSatSet 4 *hörkkää* (= hörkköä, Länsi-Keuru), KiskoSal 132 *klohjo* 'rohjo' (*hevois-k.*, vrd. v. *klohjata*), EP I 181 *lömpso*, II 60 *moukē* 'motkottaja', *lihava relle* (~ *röllē*, vrd. lhk. 76 209.), 96 *hono ~ hönö* 'kuono, naama' (vrd. Saarij *hono* 'homsija, honottaja' [ibid. v. *honista*], Ilom *hönö* 'liru, humala': *olla h-ssa*), BrandtL (söimusun.) *Rossoo*, Muonion *pyrrö* 'pikku lautta', Saarij *öppö* (lehmanm.), Ilom *höpö* 'höperö, huima', *hömppö* 'hutilus, tyhmeliini', *löhö*, -*n*, -*jä* (p. sg.) ~ -*ö* 'veltto, laiska, vetelys ihminen' (hv.), Nurm 14 *tökrö* 'täitamaton', Maan *lötkö* 'letkumainen esine' (RSk id. 'vetelys'), *pör^{tö}*: -*rön* 'roska', *voko^(e)*: -*n*, -*ja* (p. sg.) 'vakava lörpötelijä', *vänö*, -*n*, -*ja* 'verkkapuheinen' (vrd. sm. v. *venyä*?), TarkJv *hössö ~ husso* (sika!), *höso* (vastakohta 'tiiville', 'lujalle'), *hörtö* 'roska, ryöntö', MetsKett 142 *pötkö* 'susi', JKLaus 76 *Tölkö Annikii* (söimunm.), Uukirk 47 *rötkö* 'rentua', Sk *lörö*(*juoksä*), *sia rössö* 'laiha sika', *vilm^(e)*,¹ -*en*, -*iä* 'väle, kes kõik näeb', *ölö* 'hölmö'. Muidugi mõista on ka Renv-ini ulatund mõnigi näide sellest arvukast sn-liigist näit. (mõned neist äsja mujalt esinend) näit. *hollo*, *on* 'canis rauca voce latrans, ein grobbellender Hund', *hono*, *on* 'homo per nasum loquens, ... der durch die Nase redet', *jolo*, *lon* adj. 'facie l. vultu oblongus l. deformis, qs. lupiformis, länglich im Gesichte', *jolo-naama* 'vultus longus', *joro*, *ron* 'murmurans l. stomachosus homo, knarriger Mensch', *jörö*, *rön* 'homo austerus l. gravis, störrischer Mensch', 'homo nonnihil stolidus, Dummkopf', *kähö*, *ön* adj. 'ravus, nonnihil crepans, heiser', *lero*, *on* (~ *leru*) 'blatero, homo garrullus, Plaudermaul', *lesso*, *on* 'doliolum ex cor-

¹ Samasuguste *el*-liste deskriptiivsõnade liiki (kõnesolev < *vilmel, vrd. Lnr *vilmah^taa* 'skymta, skymta forbi, i blinken gå förbi' deskriptiiv-verbi, vepsTk *vilmah^tada* 'vilah^taa') on liitund huvitavalt ka vn. laen Sk *volk^k*(*e*): -*e*(*n*), *sär kojra volk^ke*, 'susi (van.)' (< *волк* 'hunt').

tice betulæ, Tönnchen von Birkenrinde', *myrö, rön* 'murmurans
 ursus, canis, nec non homo, Murrkopf', *nohko, hon ~ hvon* 'homo
 caudex, stolidus, Töpel', *pöhhö, hkön ~ hön* (~ *pöhhio*) adj. 'stolidus,
 fatuus, Thor, thörig', *rössö, ön* (Ul.) 'tomaculum ex sanguine, botulus
 cruore fartus, Blutkuchen'.

Esitatust peaks selguma, et ainult meelituslikud või halvustus-
 likud looma- ja isikunimed ning deskriptiivsõnad
*oi-, ei-*lisist annavad need mõisterühmad, mis sm. murdeis esinevad
 nii suurel hulgal ja tihti veel nõnda selgelt tajutavas deminutiiv-
 varjundis, et nende analoogial vastavate uudismoodustistegi tekki-
 misi võib ette tulla.

V. KARJALA-AUNUSE-LÜÜDI KEELERÜHM.

§ 29. Üldloetelu. Karj. (ka karjIng.), aun. ja Id. *oi*-sõna-dest katsub ülevaate anda järgnev ainestik.

1. *ahmoj: Kett 428 (Uht., Vts., T.) *ahmo* (= elukka, ahma), Rug id. 'ahma', SalmK, Aun *ahmoj*, -*n* 'ahma (. . . tarkoittaa yleensä ahnetta eläintä) (SalmK)', '(? eräs petoeläin: *Ahmoj udari süõw lehmä*) (Aun.)', TAK 140, Vir 1904 14 Ojansuu (Seäm.) *hoahmoi* (= ahma), Sun, Kett 427 (K.) *huõhmoj* id., Kett 427 (Nk.) *huõhmoj*.

2. *akoj: SuojK *Agoj* 'Agathon'.

3. **an(n)oj*: Aun (*Aññi* -) *Aññoj* 'Anna', SuojK *Añoj* s. dem. 'Anna'.

4. *aproj: SuojK *Abro|j*, -*jn*, -*ida*, -*lojn*, -*loj* 'Abraham'.

5. *armoj: TVKK *armotojn* 'orpo', KKO² *armohašta* 'armaasti', Kett 428 (Uht.) *armo*; TAK *armoine* 'rakas, vanhempi omainen' (rhvl.), Kett 427 (Nk., K.) *armotoj*, (Td.) *armoituine*, (Pyhäj.) *armuõtoj*.

6. *bāboj: TVKK (= *ämmö*), Rug *boabo* 'kättilöakka (Rug.)', Schw *buabo* id., Kett 314 (Uht.) *puqpo*, TAK *boab|o* -*-u* (tüvi *boaba*-) -*-oi* s. dem. 'ämmä; isoäiti; tietäjä-ämmä, kättilöin', Salm 17, SalmK *buq|o*, (SalmK) -*an*, -*oq*, -*olojn*, -*oloj* 'isoäiti, kättilö, juntta' -*-Salm 25 buqboj*, SuojK *buqbo(i)*, Aun *buq|o*, -*an*, -*oq* '= *baba*; auttajanainen lapsensynnytyksessä', Sun *bab|oj*, -*ojn*, -*oid* (p. sg.), -*olojden*, -*olojd* 'isoäiti, mummo'.

7. *bātkoj: Schw *buatko* 'appi', TvK *buatko*, -*n* 'miehen isä', TAK (V.) *boatkoi* 'isä (puhuteltaessa), miehen isä', Salm 11, SalmK *buqtkoj* (= miehen isä), Aun *buqtkoj*, -*n* 'appi'.

8. *boboj: TVKK *bobo* (= lelu), KL7 id. 'Spielzeug, vergl. weps. *bobaine*', SuojK *bobo*, -*ñi* 'lelu' (-*boba*, -*ñi* id. [hv.]), Schw id. 'leikkikalu', 'lelu'), TvK id., -*ñe* 'kukka'.

9. *bokkoj: TVKK, Rug, TvK (Seltsa), Schw, Sun *bok|ko*: g. sg. Rug, TvK, Sun -*on* 'pässi, oinas (TVKK, Sun.)', 'pässi (Rug., Schw),

'pässi; kymmenen (joskus vähempi) maahan pystyteltyyn seipäseen kuivamaan pistettyä kaura- (harv. ohra-)lyhdettä (TvK)', SuojK *bälabokoj* 'sotka'.

10. **bouđžoj*: SuojK *Bouđžoj* 'Jumala', Aun *bouđžoj*, -n 'Jumala; jumalankuva'.

11. **dēdoj*: TVKK, TAK (*diedo* -) *diedo* 'isän t. äidin isä (TVKK)', 'isoisä (TAK)', Rug, Schw (p), TvK *died|o*, -on 'isoisä', SuojK *dięd|o*, -an, -oq(da), -o.oijn, -o.oi id., Sun *died|o*, -an, -ad id., Kett 6 (T.) *diędō*, Salm 18, SalmK *diędoj* id., Aun *diędōj*, -n id.

12. **dušoj*: *dušoj* 'lemmitty', SuojK *dušoj* s. dem. (-*duša* 'mielitetty, henttu').

13. **dādoj*: TVKK 179 (karjL), TAK 133 (*deädü: deädä* -) *deädō* 'setä, eno', SuojK *deäd|ō*, -än, -eä, -ien ~ -ölöjn (g. pl.), Rug, Schw (m), TvK, SalmK, Salm 17, Sun *diäd|ō*, *diäd|ō* id.: TvK, Sun -ön, SalmK (g. pl.) -ölöin ~ SalmK, Salm 25, Sun -än, (p. sg.) SalmK -iä, Sun -äd, Aun *diäd|ō*, -än, -eä id.

14. **enoj*: SUSA XXXIII,₃ 70 *Toivonen* *Eno* 'sjelfva strömmen i en flod' (Užmana - *Enovesi* sm. Kuusamo), KL 23, TVKK, Rug *eno* 'joen suuri, syvä haara, syvä kohta virassa (TVKK)', 'Hauptader eines Flusses (KL)', 'keski, „syväjoki“, eno, väylä (Rug.)', Kett 428 (Uht., Vts., T.) *muq-eno* (= syvämpi paikka), ID 120 (karjIng) *enoi* 'Onkel'.

15. **ensoj*, **ensjoj*: TAK *enzoi* (Kid., Suist.) - *endžoi* (Kid., ~ *endžikki*) 'maanantaina syntyneen lehmän nimi', Kett 451 (Nk., K.) *eňžoj*, (Mundj.) *eňžvoj* 'ežmäzargee suqdu lehm' (esmaspäeval sündind lehm).

16. **etanoj*: SalmK *edenöi*, -n, -dü 'etana'.

17. **etoj*: SalmK *edoj* 'edessä oleva pari' (mängus).

18. **gaurōj*: TAK *Gaurōi* 'Kaapriel', Kiel I 5 15 id. 'Kauro (Gabriel)', SuojK (*Gauri.a* ~), SalmK *Gaurōj* id., Aun *Gaurōj* (~ *Gauri.a*).

19. **gurboj*: SuojK s., Aun adj. *gurboj*, -n 'kyttyräselkäinen'.

20. **guroj*: SuojK *guroj* 'keila, jota käytetään „gurojķiza“ssa“, *gurojķiza* (miski mäng lastel) ~ *guru* 'lymyset'.

21. **hāhkoj*: SuojK *hoqahkoj* 'harmaa emälamma', Sun *huqahkoj*, -n 'harmaa lamma'.

22. **hājķkoj*: Rug *haik|ko*: -on 'haukotus', SuojK *hājķko* ~ *hājķoj*.

23. **harmoij*: Aun *hārmōj* (~ *hāirmi*) 'harmaa lamma'.

24. **hepoj*: SUSA XXXIII,₃ 5 *Toivonen* (aun.) *Hebo*, TVKK, Rug, Schw, TvK, KKO² 32 (: *hevoñ* g. sg.), Suomi II 8 251 (Suoj.), TAK, SalmK, Sun, Kett 49 (K., Pyhäj.) *he|bo* 'tamma;

hevonen (TVKK), 'tamma (Rug, Schw, TvK)', 'hevonen (TAK)': Rug, Sun (*hebom muqrđ* ~) -bon, Rug -buo, SunT -bod (p. sg.), Aun *heḅò*: -vò, -bōq, -bolojn, -boloj 'hevonen' ~ -bojn_ε id, *hebokala* (eräs kalalaji), AunAS 84 *Valgei hevo* (n. sg.), Kiel I 5 5 *hebod* 'hevoista', SunT *heboj|d* (p. sg.), -kš (trsl. sg.), SPOP 29 (Mundj.) *heboj|d*.

25. **hermoj*: SuojK *Hermoj* 'Herman', Aun *Herm|oj*, -ojn, -ojdu, -olojn, -oloj id.

26. **htloj*: SuojK *htloj* 'musta lammas'.

27. **hitoj*: SuojK *hijjom brihattšu* 'hitto' (= kuradi poiss!).

28. **hilloj*: TVKK (*hilla* 'hilla, lakka, muuran' ~), Kett 428 (Uht., Vts., T. [= leipä + vesi jne.]) *hillo*, Rug, Aun *hillo* 'lakka, muurain (Rug.)', 'murotetty leipä (Aun.)', TAK *hilloi* 'kypsi muran', Kett 427 (Nk.) *hilloj* (= leipä + vesi jne.), SPOP 29 (Seäm.) *hilloj*, *hilloj*.

29. **honkoj*: TAK *hongoi* (= haapio, kuutti), SuojK *hongoi* 'honkio (yhdestä hongasta tehty . . .)'

30. **häkkoj*: TVKK *häkkö* 'pikkarainen härkä', TVKK (karjL), TAK, SalmK *häkki* 'härkä, sonni'.

31. **hölloj*: SuojK *hölloj* 'vetelä vatsa', Aun *hölloj|du rodih* 'kahju sündis'.

32. **hölmoj*: TVKK (karjP), Kett 428 (Uht., Vts.) *hölmo* 'hölmö, tyhmä mies (karjP)', TvK *hölmo* = *vähänägöne*, Aun *hölmoj* 'tollo, hölmö'.

33. **hejnoj*: Kett 336 (Uht.) *hejnö* (= pelkuri).

34. **hejtoj* I: TAK *höüdöi*, SalmK *höüdöi*: -n 'höysipuu'.

35. **hejtoj* II: Aun *höüdöj*: -n 'suolimato (pieni)'.

36. **inehmoj*: Kett 178 (Td.) *inahmoj* 'nais-ihminen'.

37. **iroj*: TAK *Iroi* (~ *Iriññü*) 'Irene', Sun *Iroj|j*, -j|d (p. sg.), -loj|d (p. pl.).

38. **isoj*: SuojK *izo* 'suuri' (hv., uus), *izorokko* 'rõuged', *izoj* 'isa' (~ *izä*, *izä*), Aun *Ei tiiä izojdū ni_emoj|dū* (= ei mitään).

39. **jakkoi*: TAK *Joakoi* 'Jaakko', Aun *Juakoi* (mehenm.), *hizujuakoi*: -n, -du 'hidas mies'.

40. **jermoj*: SuojK *Jermoj* (~ *Jermie*) 'Jeremias' (hv., van.), SunT *jormoj* id.

41. **jōmoj*: TAK *juomoi* 'juovukka', SalmK (-n g. sg. 'juolukka'), Kett 427 (Nk.) *juomoi*, Aun *juamoi*, -n 'juolukka (*Vaccinium uliginosum*)', Sun *đuomoi*, -n id., Kett 427 (Pyhäj.) *đuomuoj*.

42. **jōnoj*: TAK *juonu* 'juoni, jono', SuojK *juono*, -n = *juoni* (*i. sellaz*, *juonoselgä* 'jutt seljas, jutt selg').

43. *ioutsoi: Kett 451 (Nk., K.) *đoutšoi* (Iehmanm.).

44. *iänoï: TVKK *jänö* s. dem., -*nie*, SuojK *iänöi* 'jänis', -*hüt* s. dem., SUSA XXXIII, 5 Toivonen (aun.), TAK, Suomi II 8 244 (Suoj.), AunAS 84 *jänöi* id., Salm 12 (13 -*ölöi* p. pl.), Aun (-*öjn* g. sg.) *iänöi*, Kett 164 (K.) *đänöi*, -*n*, 427 (Mundj.) *đänüi*, (Pyhäj) *đänüöi*, (Suuju, n. sg.) *đänüö*, SPOP 29 (Seäm.) *đän^uöi*.

45. *kalloi: TVKK *peä-kallo* 'pääkallo' (karjP), Rug *калло*, *peäk.* 'päälüü'.

46. *kannoï: TAK *kañnoi* (= kannikka), SuojK *kañnoi* 'pieni kannikka'.

47. *kaunoï: Schw *kaun|o* (to, p, tr) 'komea vaate, koristus', -*uo* (p. sg.), TAK *kaunoi* (= kaunis, rhvl.), KKO² 53 *karkais kaunoin lautaisille* (hobusest, karjIng rhvl.).

48. *kēkkoï, ? *kēhkoï: Schw *kiekko* 'kärrynpyörä', Rug *kiekko* 'seulan kerä; ympyriäinen nuoratukku', Sun *kiekk*, (p. sg.) -*od*: *kiekod* (n. pl.) 'pyörä', SuojK *ezikiēhkoï* 'etupyörä'.

49. *kēloï: TVKK (karjL), KL 23 *kelo* 'kelo (? , TVKK)', 'verdorter Baum (KL)', SunT *keloo seē jūriñē sord* 'selle kuivand puu kõige juurtega maha murdis', SuojK *keloï* 'kuivettunud puu'.

50. *keroï: TVKK, KL 23, 59, Rug, Schw (tr) *kero* 'kulkku, kita (TVKK)', 'Kehle (KL)', 'henki-, kulkutorvi (Schw)', 'kero (henkitorvi ja ematti); kulkku, nielu (Rug.)', Schw (to, p) *kero*, TvK *keroñe* 'kurkunpää', TAK *keroi* 'kulkku', SuojK *keroï* id., Aun *heñgikeroï*, -*n* 'henkitorvi', SPOP 29 (Mundj.) *ker^uoï* 'kurkun sisäpuoli'.

51. *kesoï: TAK *kezoi* 'järvikylpy', SuojK, SalmK, Kett 427 (Nk. -*le* all. sg.) *kezoï* id. (Suoj.), 'uiminen, kylpy (SalmK)'.

52. *ketsoï: AunAS 88 *ketsoi* 'lyijyrengas, joka pannaan värtinän päähän kehrätessä', Suist *ketso*, *keřšo* 'suksisauva, sompa', SuojK *keřšoï*: -*n* 'rengas; työseura'.

53. *kiskoï: TAK *kiiškoi* 'kiiski', SuojK, SalmK *kīškoï* id.

54. *kirioï: Rug *kirjo* 'kirjava lehmä', Kett 221 (Rug.), 451 (T.) *kirdo* 'valkean kirjava', (P.) *kirjo*, SuojK, Salm 46 (*kirju* -), Kett 451 (Nk., K.) *kirjoï* (Iehmanm.), Kett 451 (Td.) *kirdoï*, (Mundj.) *kird^uoï*.

55. *kokkoï I: TAK *kokoi* (= soikea ohra- t. kauraleipä), AunAS 86 id. 'piirakka', SuojK (*kokkoloï* p. pl.), Sun *kokoi* 'pitkulainen kakko... (Suoj.)', '(= *pitkulitš pirag* [pikergune piirakas] Sun.)', Aun *kagruko|koï*: -*kojn*, -*kkoïdū*, -*kkölojn*, -*kköloï* 'kaerakokerg'.

56. *kokkoï II, *kotkoï*: KL 23, TVKK, Kett 44, 427 (Uht., Vts., Ks., Ls., Rug., T.), Rug, TvK *kok|ko* 'kotka (TVKK, Kett Uht.)',

'6—8 kärvästä laadittu pysty, johon herneitä pannaan kuivamaan (TvK)', 'kokko (lintu, Rug.)': *-on* (g. sg. Rug., TvK), SuojK *kokkohonga* 'suuri, mahtava honka', *kokkolindu* 'parven johtajalintu', SalmK, Kett 44 (V.) *kotkoj*, Kett 427 (K., Td.) *ko|koj*: (p. sg., K.) *-kkoj*, Sun *ko|koj*, *-kkolojd* (p. pl.) 'kotka', Kett 427 (Mundj.) *kokuoj*, (Pyhäj.) *kokuoj*, (p. sg.) *-d*, (Nk.) *kokk|oj*, (p. sg.) *-oja*, SPOP 29 (Seäm.) *kotkòj*, ID 54, 139 *kokkoi* 'Adler': (g. sg.) *kogoin* (= *kogoin*, Mg.) *-kokoin*.

57. **kolmoj*: Kett 451 (Nk., K., Td.) *kolmoj* (lehmanm.), Sun id. '*kolmandem päivää suadu lehm*' (kolmapäeval sündind).

58. **koloj*: Schw (p,k), SuojK *kolo* 'kolu, jossa kalanpyydyksiä pidetään (Schw)', 'luola (Suoj.)', Suist id. 'miski kalastustöke', SuojK *kofo* 'pääkallo'.

59. **koltsoj*: TAK *koltsoi* 'käpylintu (*Loxia*)' (Suist.), SuojK, Salm 11 *koltsoj* 'käpylintu (Salm.)', '? punatulkku (SuojK)'.

60. **kōroj*: TKA *kuoroj* = *kuorehe-* 'kuorekala' (Seäm.).

61. **koroj*: TAK (Suist.) *koro* 'eräs lintu', SalmK *koroj* (er. tikkalaji?).

62. **korvoj*: TVKK, KL 23, Kett 216 (Uht., T., Vts.), Rug, Schw, TvK *korvo* 'Zuber (KL)', 'vedenkannantasaavi (Rug.)', SuojK, SalmK *korvoj*, SUSA XXXIII,3 7 Toivonen *korvoi* 'Så', TAK *korvoi* 'korvo, saavi', Aun *kalakorvoj* 'kalakorvo', Sun, Kett 427 (V., K., Nk.) *korv|oj* id.: (Sun.) *-ojn*, *-oid* (p. sg.) *-oiojd* (p. pl.), Kett 427 (Pyhäj.) *korvuoj*, (Suoju) *korvuø*, (el. sg.) *-s*.

63. **kostoj*: TAK *kostoi* (~ *kosfikki* Kid.) 'keskiviikkona (kolmantena päivänä) syntyneen lehmän nimi'.

64. **kotoj*: TVKK (karjP) *ko|ala* 'kotitieno', (karjL) *ko|di* 'koti, asunhuoneus, talo, talous', *-issa*, *-ista*, *-dih* 'kotona, kotoa, kotia', *-in* (g. sg.), *-die* (p. sg.), Kett 14 (Uht.) *koti*, (T.) *kodi*, MattTver 28 *kuningahien kodiloisa* 'kuningate kodades, majades', TAK *ko|di* 'koti, talo', *-iz*, *-dih*, SunT *ko|dis* (in. sg.), SalmK *ko|di*: *-jn*, *-dilojn*, *-diloj* 'koti, talo, rakennus'.

65. **kronoj*: SuojK *groñoj* (= *gouña*) 'pahalainen', Aun *groñòj*, *-n* 'kaarna' (*lajhòj groñòj* 'lahja hobusekronu, -setuk').

66. **kukkoj* I: TVKK (karjP) *kukki* 'kaunis, kulta': *kukki-tsikkosen* 'sisko kulta', Rug id. ml.: *k. lapšuøt*, TvK *kuk|ki*: *-in* 'armas, rakas', SuojK *järvikukoj* 'keltainen lumme'.

67. **kukkoj* II: TVKK, KL 23, Kett 40 (Uht.), Rug, TvK, SuojK *kuk|ko* 'kukko (TVKK)', '(nauris-, potaatti- jne.) kukko (Rug.)', '(lintu; kalakukko; TvK)': Rug, TvK *-on* (g. sg.), MattTver 19 *kukonpuušta* ~ 76 *kukko* 'kibuvitsast', SUSA XXXIII,3 5 Toivonen (aun.),

TAK, Suomi II 8 219 (Suoj.), AunAS 87 *kukoi* 'kukko', SuojK, SalmK, Salm 20, 14, Sun, Kett 427 (Td., V.) *kuk|o*j** id.: SalmK -o*j*n (g. sg.), -ko*id*u (p. sg.), Kett 427 (V.) -o*id*u, (Td. p. sg., n. pl.) -o*id*, Sun -ko*id* (p. sg.), Kett 427 (Nk., K.) *kuk|ki*:-it (n. pl.), SuojK *kukki* (rhvl.), SalmK, Sun *kukko*j** (n. sg.), Kett 427 (Mundj.) *kukuo*j**, (Pyhäj.) *kukuo*j**, -d (p. sg.), (Suoju) *kukuo*, SPOP 29 (Seäm.) *kuk^uö*j**, ID 120 (karjIng) *kukko*i** 'Hahn'.

68. **kurkko*j**: Rug *kurk|ko*:-on 'paakku (vellissä, puurossa)', Suist id. 'mõhkäle', SuojK, SalmK (-n g. sg.) *kurko*j** 'kakkara, myky (SuojK)', 'pehmeä jauhomõhkäle . . . yleensä aineessä pehmeä mõhkäle (SalmK)'.

69. **kur|mo*j**, -**vo*j**, **kurpo*j**: TAK (Suoj., Suist.) *kurmo*i** 'kurppa (Numenius)' - *kurvo*i** (Suist.), SuojK *kurmo*j** 'syöläs ihminen', AunAS 85 *Suogurbo*i** 'haikara, (suokurppa?)'.

70. **kusjo*j**: SKSA J. V. Vartiainen (Salmi) *kusioimätäs* 'muuraispesä', AunAS 89 *Kutšeimättö* 'muurahaiskeko', TAK *kudžo*i** 'kusiainen', SuojK *ku*đ*žo*j** (eräs laji muurahaisia, suurempi *mauro*j*-da*), SalmK *ku*đ*žo*j** 'muurahainen', Aun *heboku*đ*žo*i** 'hidas, laiska hevonen'.

71. **ku(u)kso*j**: Kett 54 (Ks., Ls, Uht., T.), Rug *kūkšo* 'kuusanka (Kett)', '(eräs lintu, pää ja häntä kellertävät, mets. elää, Rug.)', TAK (*kuuk|ša* ~) -*šo*i** 'kuusanka (*Garrulus infaustus*, Suist.)', SuojK *kūkšo*j** id., Salm 63, Sun *kūkšo*j** = (Sun.) *rusked lind, meššäss eläü* (punane lind, metsas elab), SPOP 29 (Mundj.) *kukšuo*j**.

72. **kūto*j**: Sun *kūdo*j**:-n, -d (~ *kūdamee* *vaaged* 'kuuvalge'), Ka li ma FUF XVI 171 (Id. Viidana) *ku*u*do*j** 'mond'.

73. **kü(r)v(p)o*j**: SuojK *küppö* s. dem. = *kürbä* 'kyrpä'.

74. **kühko*j**: TAK *küühk*ö*i* 'kyyhkynen', SuojK (van., hv.), SalmK *kühk*ö*i* id., AunJoh 4 *kühk*ö*i*n (- *golubilinnun*), 6 -*dä* (p. sg.), Sun *kühhk|ö*j**, -*öid* (p. sg.), -*ölöid* (p. pl.) id., SPOP 29 (Mundj.) *kühhkü*ö*i*.

75. **käko*j**: TAK *kägö*i** 'käki', SuojK, SalmK, Salm 28, Kett 427 (V., Nk.), SPOP 29 (Seäm.) *kägö*j**, Kett 369 (K.) *kägöi*n* kukku*j*ez* 'käo kukkudes', 427 (Pyhäj.) *kägüö*j**.

76. **lallo*j**: Kett 212 (Uht.) *lallot* 'vetiset heinäruot'.

77. **lõlo*j**, **lõro*j**: TAK (Suoju) *üö-liero* 'kehräjä t. lepakko', SuojK *üöliero*j**, -n id., Kett 427 (Mundj.) *üölielo*j**.

78. *lempo*j**: Kett 116 (Uht., Ks., Ls.) *lempo veis!* 'kurat viigu (võtku)!', KL 23 ('böser Geist'), TVKK, Kett 116 (T.: l. *veis!*), Rug (haukuntasana, kiros.), SuojK (käytetään enimmäkseen voimasanan luontoisena . . .), Schw, TvK (kiro-, haukuntasana) *lem|bo*

'iempo': Rug, TvK, SuojK *-mon* (g. sg.), Suomi II 8 257 (Suoj.) *lemb' ottele* 'kurat võta', MattTver 21 *ajo lem|mot* 'ajas kurjad vaimud välja', 19 *-boloja* (p. pl.), TAK *lemboi* 'lempo' (Suoj., Salmi), SalmK (*mene lemmoil* 'käi kuradile'), AunJoh 20, 24 ('kuri vaim'), Sun (merkitystä ei tiennyt erityisesti selittää: *mäne lemb|oj|ae*, p. sg. *-oid*, p. pl. *-o.loid*), Kett 427 (Td., Nk.) *lemboi*, (Pyhäj.) *lembuoi*.

79. *lippo: SKSA J. V. Vartiainen (Salmi) *liipoi* 'lintikka, kissan', TAK id. 'perhonen', SuojK *lipo* - *lippo* id., Sun *lipoibabo* 'kovakuoriaiset', Kett 144 (K.) *üölrvoi* 'lepakko', SPOP 29 (Mundj.) *lipo*, (Seäm.) *lip^uoi*.

80. **lint(s)oi*: SuojK *lindžoi*, -n 'Rubex saxatilis' (Haudavoara), SPOP 28 (Pyhäj.) *lindžuo* 'lillukka', 29 (Seäm.) *lindžoi*, (Mundj.) *lindžoi*.

81. *lipoi: SuojK *lipo* 'juomalippi'.

82. *liso: SalmK *ližoi*, -n 'lisä' (hl.).

83. *lohko: TVKK *lohko* 'lohko (puun)', SuojK *nagrizlohko* 'naurislohko', Sun *lohko*, -d 'keitetty naurissoppa'.

84. *luho: Rug *luho* (*veneh mänöü luhokši* 'huonoksi, rä-mäksi'), SuojK *luho* 'hyvin huonoksi kulunut t. kelvottomaksi rikottu olento t. esine' (huonempi kuin *löhö*), Aun *hebo.luh*, -n 'pieni ja laiha hevonen'.

85. *lupo: SalmK *lubo* 'pehmeä suolakka', SuojK (Lõuna-Suoj.) *slubo* 'lakka'.

86. *luppo: TVKK, KL 23 *luppo* 'luppa, naava (TVKK)', 'Seeblumenblatt (KL)', Suomi II 8 219 (Suoj.) *lupo*, SuojK *lupo* 'lumpeenlehti'.

87. *lutto: Sun *lufoi-kafoi* 'heinäsirkka (?)'.

88. *löpo*: TVKK *löbö* 'löttönen tuohesta', Kett 113 (P.) *löbö*: -n 'virsu', 114 (Uht., Vts., Ks., Ls.) *lö|pö*: -*vö(n)* 'vanha sieni', (T.) *löb|ö*: -*öksi* (trsl. sg.), Rug *löböšieñi* 'lehmänsieni', *löböñ annetah* 'annetaan vasten suuta', SuojK *löbö* 'suuri ja vanhuuttaan mädännyt sieni; vanha, kulunut ihm.' ~ (Haudavoara) *löpö* 'tuohivirsu', AunAS 85 *Löpöid* 'virsut'.

89. *lötto, *lotto, (vrd. eelm. 88.) **löp(s)oi*: TVKK *slöttö* ~ (Suoj.) *löttö* 'sammakko', Rug (-*tön* g. sg.), Kett 349 (Rug., -*tlüä* p. sg.) *slöttö* id., 10 (P.) *slöttö* :214 -*tön kujelmo* 'konna kudu', 352 (Uht.) *löttö*: (p. sg.) -*üö* 'kuuraustuohi', (T.) *löttö* 'virsu', Rug *löttö*: -*tön* 'tuohikenkä', SUSA,₃ 4 *Toivonen löpöi* (aun., ~ veps. *hiotfei*), TAK *löpsöi* ~ *lötöi* ~ *löpöi* ~ *slötöi* id., Suomi II 8 219 (Suoj.) *lötöi* ~ *ttöi* id., Suoj *slöpöi*: -n ~ *löpsöi* ~ *lötöi* ('virsu; sammakko'), (hv.) *lotöi* id., *slötöi* 'huono esine', Kett 427 (Nk.) ~ *slö|töi*: (p. sg.)

-ttöidü, 213 (K.) šlötöiη kuveymo 'konna kudu', Salm 9, Kett 427 (Nk.) šlöpöi, Kett 10 (Td., Mundj.) lotoi, Sun (n. pl.) -d 'konnad'.

90. *mä(m)moj: Vir. 1904 43 Mikkola (XVII sajandi algu-pole tekst karjP) *mamo* (= maamo), SUSA XXXIII,3 8 Toivonen *Maamo* (aun., ~veps. *Mam*), TVKK 179 (*moama*-), KL 23, Rug, TAK (*moama*-) *moamo* 'äiti', MarttVk *muamoakka* 'morsiamen miehen äiti', TvK, MattTver 33 *muamo* 'äiti; anoppi (TvK)', Schw *muammo - miāmo* 'ema', KKO² 22 (P.) *mōmo*, Kett 428 (Uht.) *muqmo*, 187 (Nk.) *muqmoheze*, Salm 25, SalmK *muqmo/o, -an, -uq, -olojn* (g.pl.) id., TAK (rhvl.) *moamoi*, Suomi II 8 240 (Suoj., trsl. sg.) *moamoiks*, SuojK *moqmo(i) - (lk.) mamoi*, ID 120 (karjIng) *maamoi* 'Mutter'.

91. *mātkoi: Schw *muatko* 'anoppi', 'miehen muammo', TvK *muatko* id., MattTver 27 *muatkošta* (el.sg.), TAK *moatko* 'anoppi, miehen emä', SuojK *moqtkoi* id.

92. *mansioj: TAK *mandžoi* 'mansikka', SuojK *mando* 'Fragaria vesca', Salm 11, SalmK, Sun *mańdžoi* id., Kett 66 (Td.) *mandžoi*, (K.) *mańdžoi*, (Mundj.) *mań(d)žuo*, SPOP 29 (Mundj.) *mańdžuo*, (Seäm.) *mandžuo*.

93. *mauroj: TAK (Suoj.) *mauroi* 'pieni muurahainen', Suist *mauroi, -n* 'muurahainen', SuojK, SalmK *mauroi* 'pieni, ruskea muurahainen (SalmK)', '(eräs muurahaislaji, SuojK)'.

94. *mētsoj: SuojK *mieđžoi* s. dem. 'mies (*oled io aiga m.*)', 'poika', etevä' (~ *miemoi* id.).

95. *mekkoj: SalmK *mekko*: -on 'nuttu' (hl.).

96. *metsoj: SUSA XXXIII,3 74 Toivonen (Kemi) *Metscho* 'tjäder', TVKK, KL 23 *metšo* 'metso', 'Auerhahn (KL)', SuojK *metšo* id., Kett 58 (Uht.) *meļšō*, (p. sg.), -*šuo*, (n. pl.) -*šot*, 276 (Uht. Alajärvi) *meļšo*, (p. sg.) -*ū*, 54 (P., g. sg.) *meļson*, 57 (T.) *meļšo*, (Rugajärvi) *meļšo*, Rug *meļšo*: -*šon*, Schw (m, p, tr) *metšo*, TvK *meļšo*: -*šon*, TAK *metšoi*, SuojK *meļšoi*, Salm 45, SalmK, Sun *meļšoi*, Sun -*šoid* (n. pl.), -*šoioid* (p. pl.), Kett 427 (V.) *meļšoi*, (p. sg.) -*šoi*, (Td.) *meļšoi*, (Pyhäj.) *meļšuo*, -*šuid* (p. sg.), Kiel I 4 17 *metšoi*, SPOP 29 (Mundj.) *metšuo*, (Seäm.) *meļšoi*.

97. *muloj: Kett 451 (Nk., K., Td.) *mulo* 'sarveton lehmä'.

98. *mustoj, *mustkoj: SuojK *mustoi* 'musta lammas', Kett 451 (Td.) *muštuo*.

99. *must(i)oj: TAK *muštōi*, (Suoj.) *muštōi* 'mustikka', SuojK, Sun *muštōi*, SalmK *muštōi, -n* id. (hl.), Kett 30 (Td.) *muštōi*, 236 *muštōi*, SPOP 28 (Pyhäj.) *muštuo*, 28 (Mundj.) *muštuo*.

100. *mutsoj: Akonl 52 *mutso* 'keskealine naine', SuojK id. 'vaimo, emäntä', Schw (tr) *mutšo* '(morsian), tyttö', (k) *muttšo* 'äsken naitu nainen', TvK (Seltša) *mutšo* :-*tšon* 'nuori nainen; nukke', KKO² 36 *muššokš* (karjTv, trsl. sg.), TAK, Suomi II 8 219 (Suoj.) *mutšoi* 'morsian (TAK)', SuojK (*muttšo* 'nuori vaimo; vaimo [lempeästi tai kohteliaasti puhuen]-), KKO² 49 (aun., Riipuškala) *muššojks* 'naiseks', SalmK (Salm 80 *muššojkse* [trsl. sg.]), Sun *mutšoi* 'vaimo (SalmK)'; 'nuori vaimo (Sun.): Sun -*tšojne* (all. sg.), -*tšoloj* (p. pl.), Kett 148 *mutšoj* (Td.), (Mundj.) -*uoj* 'nuori vaimo', 427 (V.) *muššoj*: -*tšoj* (p. sg.), (Pyhäj.) *muššuoj*, Kiel I 4 19 *mutšuoiks* (trsl. sg. Pyhäj., Viidana).

101. *mūroj: TAK (Suoj.) *muuroi* 'raaka muuran', AunAS 89 *Muuroi* 'suomuurain', SuojK, SalmK *mūroj*, -*n* id., Sun *muqmūroj* 'maamuurain', Kett 427 (Nk.) *mūrōj*, -*tū* (p. sg.), (Td., Mundj.) *mūroj* (vn. *муроика*), (K.) *mūroj*, SPOP 29 (Mundj.) *mūroj*, (Seäm.) *mūrōj*.

102. *mönttoj: TVKK *mönttö* 'mönni, karhu', Kett 160, 364 (T.) *möntö* (karhun nimi).

103. *nakkoj*: Kett 277 (Uht.) *nakko* (= *ryššä* 'venelane'), SuojK *nakoj* s. dem. 'naurissikkara'.

104. *nastoj: TAK *Nastoi* 'Anastasia', SuojK, SalmK, Sun *Nastoj* id.

105. *nejtoj: Schw (tr, rhvl.) *neido* 'neito', TAK (Tul. *heidī*-) *heidoinē* (Seäm. rhvl.) id., SuojK (rhvl.) *nejdoj* -*ñ*- id. (*kabuneidoj* *kaunikkaani*, *imbineidoj*...), Kett 451 (Nk., K., Td.) *nejdoj* (torst. syntynyt, ... lehmän nimi myös), Salm 87 (rhvl.) *N'eifšoj*, ID 55 *neitoi* 'Mädchen': *nejjoin* (karjIng).

106. *nerkkoj: MarttKarjS *nerkko* (esim. vuodentulo ei runsas, Kivijärvi).

107. *netkoj: Rug *netko*: -*n* 'valkean, ruskeatäpläisen lehmän nimi', Suoj, SalmK (*nekki*-) *netkoj* id..

108. *nokkoj: TVKK (karjP), Rug (*ana nokkuo!* *nokkuo an-netah* 'hieroa neniä vastakkain'), Kett 68 (Uht., Vts., *nokot* n. pl. :) *nokko* 'nokka; nirkko, kärki (TVKK)'.

109. *nolkoj: SuojK *noloj*: -*n* 'märkä ihminen (halv.)', 'noloih kizala (= *guoih*, mingit mängu mängida)'.

110. *nuhoj: SKSA J. V. Vartiainen (Salmi) *Nuhoi* 'mäkä-räinen', SuojK *nuhoj* 'käärme', 'närkäs ihminen, iso i'.

111. *näivöj*: TAK *näivöi* 'kuivattu nauris', Suist *näivö* -*öi* 'kuivattu naurisnuoleke', Salm 14, SalmK *näivöj* 'uunissa kuivattu nauris' (SalmK, hl.).

112. *oriho*i*: TAK *orhoi* 'maamuuran, mesimarja', SuojK (*Rubus saxatilis*), SalmK *orhoi* id. ~ SuojK *orχoi*, SPOP 29 (Seäm.) *orh^uöi*.

113. *orpo*i*: SuojK *orboi* 'orpolapsi, orpo', 'raukka, onneton ihminen'.

114. *paimoi*i*: KKO² 64 (aun., 1882 a. vaimulikud raamatus) *lambahien paimoinnu* 'lammaste karjasena', TAK *paimoi* 'paimen', Suomi II 8 248 *paimoid* (p. sg., Suoj.), SuojK, SalmK, SunT *paimoi* id.. Aun *akõimpa imõi* 'naistenlempijä' (naistekütt).

115. *paisto*i*: SKSA J. V. Vartiainen (Salmi) *patšoi* 'paistikas', SuojK *pašoi* 'uunissa paistettu nauris'.

116. *paulo*i*: SunT *Паулоi* (~ *Паушу*) 'Paavel'.

117. *peiko*i*: TAK (Seäm.) *peigo* 'peukalo', Kett 427 (Nk.) *peigo* id..

118. *peipo*i*: SuojK *peiboi* 'peipponen', -o*i* s. dem.

119. *pekko*i*: SuojK *Pekko* = *Pedri* 'Peeter', Sun *Pekko* (~ *Peš|a*, -o*i*) id..

120. *peroi*i*: TVKK *pero* 'perä (uunin)'.

121. *pesoi*i*: TVKK, Kett 337 (Rug., P., ill. sg. *pežoh*), TvK (*kondien p.* 'karu pesa') *pežo* 'pesä', MattTver 21 *linduloilla pežot* (n. pl.) 'lindudel pesad'.

122. *pikoi*i*: TAK *pikoi* - 126 *pikkoi*, SuojK *pikoi vähäni on aigoa* 'vähekeसे on aega'.

123. *pilvoi*i*: TvK *pilbo*: -n (eräs sien), -ne s. dem., SuojK (Moisseinvaara) *bilboisieni* = *btboi* = *vtboi*.

124. *poloi*i*: TVKK *polo* 'polasin, potškouksen päässa' (*potškouš* 'vetohihna ahkiossa'), SuojK *poloi* 'selkäongen (pitkäsiiman) koho (veistetty, reikä päässä)'.

125. *portimoi*i*: Kett 428 (Uht.) *portimo* - (Vts., T.) -rd., TAK *pordimoi* 'kärppä', AunAS 89 *Pordimoi*, Kett 427 (Nk.) *pordimoi*, (Mundj.) *porđimoi*, (Pühäj.) *porđimuqi*, (Suoju) *pordimuq*, SPOP 29 (Mundj.) *pardimoi*, (Seäm.) *pordimoi*.

126. *pullo*i*: TVKK ('nuotan laudus, pullo'), TAK 'nuotan polo'), SuojK ('rysan t. nuotan koho') *pullo*, Suist *pull|o*, -on, -uo 'tuohesta tai puusta tehty nuotankoho', Sun *pull*, -od 'verkon pullo'.

127. *pühoi*i*: Kett 451 (Nk., K. lehmanm.), Sun (*pühämpäivää suadu lehm* =) *pühöi*.

128. *päskoi*i*: TA< *peaskoi* 'päaskynen', Salm< *korbipiäskoi* 'tervapääskynen' (hl.), SuojK *peäfskoi*, Kett 148 (K.) *piäskoi*, (Td.) *piäfsöi*, (Mundj.) *piäfsüöi*, Sun *piäfsöi* id., Kiel I 5 25 *Piätsüoi* 'päaskynen', SPOP 29 (Mundj.) *piäfsküöi*, (Seäm.) *peäfsküöi*.

129. *pätkoj: TAK *peätköi* 'perjantaina syntyneen lehmän nimi', SuojK *peätköi* id., Kett 451 (Nk., K., Td.), Sun (*piätfiittsää suadu lehm* ==) *piätköi*.

130. *pölloj: Suoj *pöllö* (lintu; henkilö).

131. **pöp(p)oi*, *pupoi: Kett 6 (Ks.) *pöpöheinä* 'koerputk', 6 (Ks., 'karhu'), 178 (Vts., ~ *kontie*), MarttKarjS *pöppö* 'karhu, karhun vähän mielyttelynimi (Vuokkiniemi' ümbrus, MarttKarjS)', SuojK *böböi* (~ *buboi*) 'käärme' (lk.), 'lapsien pelotussana', Aun *buböi* (lasten pelätyssana).

132. *pöroi: Rug *sitta|pörö* 'sittipörriäinen', TvK *-pötö* 'paskapörö', SuojK *pöröi* 'suuri maha', 'pieni olento' (*vazap.* 'vasikapönn', *lapsip.*), Kett 6 (Pyhäj., Mundj.) *siböröi* 'sontiaainen', Sun *šiböröi*, -d id., SPOP 29 (Mundj.) *šiböröi*, (Seäm.) *sittupöröi*.

133. *pötsoi: Kett 58 (Uht.) *pö|ššö*: (in. sg.) -*ššöšš* 'vatsa' (lk.) ~ *pöššö*, Rug *pö|ššö*: -*ššön* id., TvK *pötšö*: -*ššön* 'vatsa (etenkin lapsen)', 'hauisliha, pohkealiha', Schw *perehen-pötšö* = *ken viikon šyö* (kes palju sööb, söömar), SuojK *pö|ššöi* 'pötsi, suuri maha, maha (halv.)', Sun *pötšöi* 'pötsi'.

134. *pöröi: TAK *püröi* 'linkku ovessa; pyöreä piirakka', SuojK *pyörö* (pyöreitä piirakoita) ~ *püröi* 'pyörä, kiekko', 'säppi, linkku', 'eräs piirakka (pyöreä)'.

135. *rastoi? *ratsoi: TAK 141 *ratšoi* (Suist., ~ Seäm. rhlv. *rattšilinduine*) 'rastas', SuojK *ra|ššöi* 'rastas', 'aisakello, tiukunen' (? ~ pillt. *haugiračžoi* 'rutikuivattu hauki').

136. *rēppoi: TVKK *rieppo* 'nauriista tehty juoma', KL 23 id. 'getrocknete Rübe', Suist *riep|po*: -on, -puo 'naurisvesi...', juodaan paastoaikana', Rug *riep|po*: -on 'kičšusta laadittu juoma', Salm 62 *riepoi*. SalmK *näivöi riepoi*: -n 'kuivatuista naureista päässyt mehu sekotettuna veteen' (hl.).

137. *reŋkoj: SuojK *reŋoi* 'suu', *reŋoiŋkieli* 'suulas ihminen' (söim.).

138. *repoi: Vir 1904 42 Mikkola (XVII sajandi alguse dokument karjP) *pebo* (*rebo*): 43 *pevocma* (*revosta*) (el. sg.), Kett 428 (Uht.) *repo*, TVKK (~ 179 kohanm. *Reboŋa*), KL 23, Kett 113 (Rug., *revoksi* trsl. sg.), 428 (T. *revot* n. pl.), Rug (*rebon* g. sg., *rebon-tulet* 'revontulet'), TvK (*revon* g. sg.): *rebo* 'repo (TVKK, TvK)', MattVer 21 -*loilla* (ad. pl.), Kett 114 (Uht., Vts., T.) *revontulet*, AunAS 88, TAK *reboi* 'repo, kettu (TAK)', SuojK, Salm 20, 45, Sun, Kett 427 (Nk.) *reboi* id., Aun *emäreb|öi*: -*oŋn*, -*oŋidu*, -*oloŋn*, -*oloŋi* 'naaraskettu', Kiel I 4 17 *rebuoi* (vrt. Viron *rebane*), LVHA II 132 *reb^ooi* (Mundj.), Kett 427 (Pühäj.) *rebuoi*, (Suuju, n. sg.) *rebuo*, SPOP

(Mundj.) *reb^uoi*, (Seäm.) *reb^uõj*, ID 120 (karjlng) *reboi* 'Fuchs' ~ 135 *repoi*: (g. sg.) *revoim*: (p. sg.) *reppoja*.

139. *rosmoi: Aun *blinarožmoi*, -n 'blinatahdas', AunJoh 25 *moqdi rožmojn sülles* 'tegi muda süljest'.

140. *ruskoj I: TVKK *ruško* 'rusko', Kett 26 (Uht., Vts., Ks., Ls., T., P.) *ilda* ~ *iltaruško*, 283 (Uht.) *kevätruško*.

141. *ruskoj II: Kett 26 (Uht. lehmanm.: *ruškol läpsin*), 451 (T.), Rug (-n g. sg.), Schw (*rušson*:) *ruško* 'ruskea lehmä (Rug., Schw)', AunAS 89 *ruskoi* 'ruskea', SuojK *ruskoj*: -n 'punainen lehmä'.

142. *rāpoj: TAK *reäpöi* 'muikku, muje', SuojK *reäpöi* id., Kett 427 (Mundj.) *riäpöj* 'muikku', SPOP 28 (Pyhäj.) *riäpüöj*, 29 (Mundj.) *riäp^uöj*.

143. *rökkoj: TVKK ('rakko'), Kett 68 (Uht. 'rakko, rakkula': *rökön käteh nošti*), Rug (*rökön* 'näppylä [johon märkää tulee]'): *rökkö*, TvK *rök|kō*: -ön 'märkä rakko, joka itsestään tulee'.

144. *sentsoj: TVKK *sintš_o* ~ -ö ~ *sintšo* 'porstua (v. сѣницы)', Schw *šinč_o*: -n id., TAK *sentš_o* ~ -öi, Suomi II 8 261 (Suoj.) *sintšöi*.

145. *šiloj: TAK (*šilahaine* ~) *šiloi* ~ *tšiloi* 'nokkonen', SKSA J. V. Vartiainen (Salmi) *tšiloi* id., Suist *tšiloi* id., SuojK *tšil_o* (~ -*ahañi*) id., Kett 427 (Nk.) *š_loi*, 144 (Vts.) *ž_loi* id.

146. *sokkoj: Kett 142 (Uht., Vts.) *tšokk_oh* ~ *tšokk_oh* ~ -*osih* 'sokkosilla', TvK *tšok_oko*: -on (eräs kisa, ~ -*ko|ñe*, -*žin kizatah* 'pimesikku mängitakse'), SuojK *tšouk_oko*: -on 'sokkosilla ollessa silmillä pidettävä liina', *tšoukoj_{niikka}* 'sokko'.

147. *sonsoj: TAK *tšondžoi* 'sonsari, kirppu', Kett 428 (V.) *tšonč_ožoi*, (Mundj.) *tšon(d)žoi*, (Pühäj.) *tšonč_ožoi* id.

148. *sōpoj: Kett 115 (Vts., Ks., -lla ad. sg.) *šuopo*, TAK (*suobikki* Kid. ~) *suoboi* 'lauantaina syntynyt lehmä', SuojK, Sun (*suobattaq suadu lehm oo s.*) *suōboj*.

149. *sulhoj: TAK (Seäm., rhvl.) *sulhoj* 'sulho', AunJoh 9 *sulhoj* 'peigmees'.

150. *svättoj: TVKK *svoattu* ~ *svoatto* 'lanko, ylimalkaan lankouden kautta sukulainen (v. сѣамѳ)', Schw *svua|tto*: -ton 'sisaren miehen (~ veljen vaimon) isä t. veli'.

151. *tattoj: KKO² 64 (aun., 1804 a. palverm.) *Taatto*, TVKK *toatto* 'isä, pappa; (karjP) miehen isä, appi': 179 *toattojañi* (p. sg., Poanajärvi), *toattola*, KKO² 32¹ (Tihvina), Kett 185 (Uht.) *tuatto*,

¹ Säälsamas : *nu tuattoj šanō* ... tuleks vist tõlkida 'no isa ütleski', nõnda et *tuattoj* < *tuatto i* (< vn. u 'ja').

Kett 187 (P.). *töttöhože*, (Nk.) *tuattoheze*, MarttVk, Schw (m,to,p), AunAS 87, MattTver 5, 10 *tuatto*, TAK 133 (*toatta-tüvi* :), Akonl 52, Rug, Suomi II 8 249 (Suoj., 257 *toatoin hebo* :) *toatto*, SuojK *tõatto* ~ (lk. *tata* ~) *tatoj*, Salm 25 *tuq|tto*, -*ttuq* (p. sg.), -*tal* (ad. sg.), -*tat* (n. pl.), -*ttöilas* 'isän kotona', Schw (to) *tuatoindim* 'isintimä'.

152. **taloj*: TVKK (hv.), KL 23 ('Gehöft'), Kett 428 (Uht., T.) Schw (m, p, k, tr, tet), TvK *talo*, Kett 428 (Uht.) *talompoijka*, (T.)-*ga* 188 (Uht., Vts.) *omasša taloššah* 'omas talus', MattTver 13 *talošša* (in. sg.), Rug *talo* 'talo', TAK *taloj* id., *taloin-poiga*, Suomi II 8 219 (Suoj., p. sg. *taloida* :), SuojK (*talo* ~), Salm 20, Kett 427 (V., Nk., = veps. *kodi*) *taloj*, (Nk. p. sg.) -*ja*, Aun *besoduta.l|oj*, -*ojn* 'talo, jossa „besodu“ pidetään', AunJoh 12 *taloin vägi* 'majarahvas, pere', Kett 427 (Pyhäj.) *taluoj*, ID 79 (karjlng) *taloj* 'Haus'.

153. **tihoi*: SUSA XXXIII,3 4 Toivonen (aun.) *Tjihoi*, TAK (*fih* ~) *fihoi* 'pieni hyttynen'.

154. **timoj*: SuojK *T'im|o* ~ -*oj* 'Timoteus', TAK *Timoi* 'Timo', SalmK, Sun *T'imoi* id., SPOP 28 (Pyhäj.) *timuoj*.

155. **tortoj*: Schw (to, p) *tordo* 'oluttiinu'.

156. **tüttoj*: TVKK, KL 23 ('Mädchen'), Kett 428 (Uht., T.), SuojK *tüttö*, MattTver 24, Schw *tyttö* ~ Schw *fyttö*, Akonl 43 *tyttyä* (p. sg.), TvK, Rug *tü|ttö* : -*tön* 'tyttö; tytär (TvK)', 'tyttö (Rug.)', SalmK *igätü|ttö* : -*tön* 'ikätyttö' : Salm 14 *tütökse* (trsl. sg.), TAK *tüttöi* ~ *tütöi* 'tyttö', SuojK *tütöj* 'tyttö, neito', Suomi II 8 219 -*ttöi(dä)* (p. sg.), ID 120 (karjlng) *tüt|töi* 'Mädchen': 68 -*töjä* (p. sg.), 69 alam. 1 -*tölöjä* (p. pl.).

157. **tätöj*: TAK *tädöi* dem. (= *tädi*) 'täti', SuojK *tädöj* (~ *tädi*) id.

158. **töntsoj*: TAK (Suist., Kid.) *tönttsoi* 'marjahilla', Salm 11, 103 *tönfšöj* (marjoja ja jauhoja sekotettuna yhteen), SuojK *töndžöj* (eräs ruokalaji).

159. **sajvoj*, **tsajvoj*: TAK *tšajvoi* 'saivar', 'soimasana hitaalle', Kett 417 (Nk.) *tšajvoj*.

160. **tsi(i)hoj*: Kett 427 (Mundj.) *tšihvoj* 'musta viinimarja', *tšihoi*, -*d* id., SPOP 28 (Pyhäj.) *tšihvoj* 'sianpuola'.

161. **sisoj*, **sitsoj*: TAK 140 *tšidžoi* 'sisar', Suomi II 8 219 (Suoj., p. sg.) -*da*, AunAS 87 *tšitšeini* 'siskoseni', Sun *tšidž|oi* (-*i*) 'sisar vanhempi t. nuorempi', Kett 427 (Nk.) *tšidžöj* (~ *tšidži*).

162. **tšijtoj*: TKA *tšiu|džoi*, ~ -*tšoi* ~ *tšiv|džoi* ~ -*tšoi* 'varpunen', SuojK *tšiu|džoi* -- *tšöj* (~ *tširkku*) id., Kett 142 (K.). SPOP 28 (Seäm.) *tšiu|džöj*.

163. *tsuhoi, ? *tsupoj: Kett (Uht., Vts.) *hayki-tšuho* 'hauen poika', SuojK *tšuboi* 'pieni (kesäinen) kala'.

164. *ukkoj: SUSA XXXIII, 13 Toivonen (aun.) *ukonkari* 'vikerkaar', TVKK, Kett 216 (T.: *u. dūrūjūy* 'pikne müristab'), Rug (*ukonkoati* 'vesikaari:'), KKO² 31 (Tihvina 'vanamees'), TvK (*ukon-veimnel* 'sateenkaari:'), SuojK, TAK, AunAS 90 (86 *Ukoine* -) *Ukko*, *ukko* 'ukko, äijä; isoisä; ukkonen (TVKK)', 'diedo, isoisä; ukkonen (Rug.)', 'ukko, ukkonen (TvK)', 'vanha mies; aviomies etc. (SuojK)', 'ukko (TAK)', Kett 128 (Uht., g. pl.) *ukko|jeñ* ~ (T.) *-lojen* ~ (Td.) *uko|den*, TVKK, Rug *ukko-varv|aš* 'iso varvas', SuojK *-as* id., *ukko-rosvo* 'suurrosvo', SalmK *ižäuk|ko*: *-on*, *-kuo*, *-kolojn*, Kiel. I 5 9 *ukko* 'ukko', Sun *ukk*, *-ot* (p. sg.) 'aviomies' (SunT *ukk_og*, *ukko üõks*), ID 43 (karjng) *ukko*: *ugon* 'ein alter Mann'.

165. *urtsoj: SuojK *ur|tšoi*, *-n* s. 'aika poika, etevä'.

166. **ā(k)koj*, *ūhkoj, *ūtsoj: Kett 86 (Uht., Vts., Ls, ad. sg.) *ūkolla*: *ūko* (n. sg., interj.) 'pikku vuona (86 Uht.)', Rug *ūgo*: *-n* 'lammas, joka ei ole vielä kantanut', SuojK *u|džoi*: *-n* 'uuhiskaritsa'.

167. *vahvoj: TVKK *vahvoñe* 'vahveroinen, punainen karvasmakuinen ruokasieni', Schw, TvK *vahvo* 'eräs ruskea sieni, TvK)', 'maitosieni (Schw)', SuojK *vahoj* ~ *vahvoj* 'vahveroinen' (hv.).

168. *valjoj: TAK *valloi* 'pannukakku', SuojK *valloi* (eräs piirakka).

169. *vapoj: TAK *vagoi* ~ (Kid.) *vavoi* 'vadelma', SuojK *vagoj* id.

170. *varoj: TAK, Suomi II 8 271 (Suoj.) *varoi* 'varis', SuojK, Kett 165 (K.) *varoj* id., SalmK *ñolgivaroi*: *-n* 'jonka suusta kuola juoksee' (sõim.), Kett 427 (Mundj.) *varvoj*, (Pühäj.) *varuõj*, (Suoju, n. sg.) *varuo*.

171. *varvoi: TAK *Varvoi* ~ *Varboi* 'Barbara', Sun *Varvoj* id.

172. *vėroj: TVKK (karjL) *viero* 'vieri' (*aida-vierošša* 'aia ääres', *dorogan vieroñ* 'tee äärde'), Schw id., Rug *doroga|viero*, TvK *-viero* 'tienvieri', Sun *a|daa|vierož* (in. sg.) 'aia veeres', Kiel. I 5 19 (Mundj.) *vieros* 'vieressä'.

173. *veikkoj: TVKK, Kett 428 (Uht., T.), JyvK (*veikka* -), Rug, Schw (m), TvK (*veikon* g. sg.:) *veikko*, *veikko* 'veikko (TVKK)', 'veikko, veli, ystävä (Rug.)', Kett 187 (Nk.) *veikkoheze*, 427 (Td., : *veikin* g. sg.; Nk.), Sun (*-d*:) *veikki*, TAK (*-veikki* Kid.), Suomi II 8 248 (Suoj.) *veikoi* 'veikko (TAK)', Sun *ve|koj*, (p. sg.) *-kkojd*, *-kkolojd* 'veli (vanhempi sekä nuorempi)'.

174. *ventoj: TvK *vendovieraš* 'ventovieras', SuojK *vendoj* *vieraht* 'võhivõrad'.

175. *virpoj: TAK, Suomi II 8 275 (Suoj.) *Virboi* 'Palmusunnuntai', SuojK *virboj*, -n ~ -*pühämpäjvä* id., Sun *birboj*: -n 'palmusunnuntai' (*birbojviffš* 'pajunoksa palmusunnuntain aikaan').

176. *ämmoj: TVKK, Kett 206 (Uht., Vts., T.), Rug, Jyvk *ämmö* 'isoäiti (TVKK, Rug., Jyvk)', 'mummo (Kett 206)', '=muqom, muqmo, tuqom, muqmo (Kett 282, Uht.)'.

§ 30. Karj.-aun.-ld. § 29 üldloetelu *oi*-sõnavara et ümoloogiline jälgimine on nüüd järgnevate ridade ülesanne.

1. *ahmo*, *ahmoj*, *hoahmoj*, *huqhmoj*, *huqhmoj* (*h*-algulised kujud *hoamata* 'ahneesti kerätä syliinsä' verbi mõjuga seletand O j a n s u u Vir. 1904 14) < **ahm(a)-oi*, mille *a*-line põhitüvi nähtaval karj. *ahma*, aun. *ahmu* 'ahma', sm. *ahma*, *an* 'ursus gulo, Vielfrass'. Täpne deminutiiv-vaste lhk. 58 sm. 5. *ahmo*.

6. *puapo*, *boabo*, *buqboj*, *baboj* < **ba(a)b(a)-oi*, *a*-tüvelisena (peegeldub see näit. aun. *boabu*-s lhk. 132) laenatud ja idasm-nitungind *paappo* 'hebamme' kujul, vt. Mikko la' BWS 80; IIsaks obs. ingRos *pabo* 'moor, eit; nõidmoor'. Paralleelselt samuti laenatud ja deminutiviseeritud vadj. vI, Jp *babo* (vt. lhk. 57), veps. 1. *babji*, -õ § 36, ? e. setu (IT O: L o o r i t s) *pabo-pap̄p̄o* 'lastehirmutis'.

7. *buafko*, *buafkoj* < **bātk(a)-oi*, meelitusnimena deminutiviseerund laen vn. sõnast *ба́тька* 'родитель, отец' (D a l') vastega vepsTk *bafško* 'isä; pappi (puhuttaen hänen itsensä kanssa)'.

8. *bobo* < **bob(a)-oi*, deminutiviseerund laen, vrd. (vt. ju O j a n s u u'd KAÄH 3) vn. *боба* 'дѣтская игрушка' (D a l'), mille otsene *a*-line järeltulija aun. *boba* 'kukka', vrd. ka veps. *bobaine* lhk. 132, vepsTk *bob|a*, -ad 'leikkipallero', *bobušk* 'lasten leikkikapine'. Tähendusareng 'mängukann' ~> 'lill' on vahest sündind karj.-aun. alal, vrd. lhk. 24, sellest pikemalt Kalima'l SUST LII 87.

9. *bokko*, -*bokoj* spetsiaal-karj. sn. vist küll ainult juhuslikult tuletab meelde sm. *pukki* 'bock' (< germ., vt. Bibl. Verz.) sõna, ise kuuludes algselt lastekeelis-deskriptiivsete (vrd. lhk. sm. 90 *kippoi*) liiki, vrd. e. *poksama*, *poksahtama* (d) 'ein Mal knallen, klatschen, knacken machen, einen schallenden Hieb versetzen', sm. Lnr *pukata* (? vrd. *pukki*) 'stånga som en bock, stångas, knuffa, skuffa, stöta' jm. deskriptiiv-verbe.

10. *Boj džoj* meelitus-sõnana deminutiviseerund hiline laen, vrd. vn. *бо́женька* 'Богъ' (lk.), 'образъ, икона' (D a l'), (vok.) *Боже* 'jumal'.

11. *diedo*, *diädö*, *diqdoj*, *diqdoj* < **dēd(a)-oi*, saabund eelmise kombel, vrd. vn. *дѣ́дъ*, *дѣ́да* 'отець отца или матери' (D a l') (*a*-lisenagi laenatud näit. vepsTk-sse: *ded*, -ad 'isänisä').

12. *dušoi* < **duš(a)-oi* samuti hilise laenu deminutiviseerumise tulemus, vrd. vn. *душа* 'безсмертное существо, одаренное разумомъ и волею' ('hing', D a l'), meelitl. *душенька* ka tähend. 'kallim'.

13. *deädo*, *diädo* < **dād(ä)-oi*, nagu eelminegi, vrd. vn. *дядя* 'братъ отца или матери' (D a l'), täpne tutetusvaste veps. 6. *dädo* § 36 (-vepstk *dađa* 'setä').

15. *enzo*, *endžoi*, *eñdžuo* jne. < **ens(i)δ)-oi* (-iδ-ainese kohta vt. § 37 s. v. 47. *tuljō*) **ens(i)-oi*, tuletund *ensi-* ~ tüvest pro *ente-* (vrd. lhk. 22 *kesi-* ~ **kes[i]-oi*) samuti nagu teistuletuslik vaste sugukeelis: aun. *en džikki*, e. *Eesik*, sm. *Ensikki*, vt. O j a n s u u' KAÄH 56, KSN 24.

16. *edenöi* < | **etan(a)-oi*, deminutiiv *a*-lisest germ. (vt. Bibl. Verz.) laentüvest, mis veel esineb lmsm-s: sm. *etana* 'limax agrestis, nackte Erdschnecke', karj. *edona* (< **et[ana]-oi* + *etana* kontamin.?) id. *ede-* pro *eda-* rahvaetümoloogilisest nõjumisest tüvele *ede-* (*edeh* 'eteen' jne.). Täpseks dem-vasteks § 36 veps. 7. *edinō*.

17. *edo* < *et(e)-oi*, vrd. tüve karj.-aun. *ede-* (*edeh* 'eteen' jne., n. sg. *ezi*), mille vasteid lmsm. ja kaugemais sugukeelis vt. B u d e n z i' il MuSz 778—9. Tuletise võimalikust adjektiivsusest edasi § 45.

19. *gurbo* < **gurb(a)-oi*, dem-tuletis laensõnast karj. *gurba*, aun. *gurbu* 'kyytyrä', vrd. vn. *губа* 'küür'.

20. *guo* < **gur(8)-oi* pro **kūr(8)-oi* lastekeelse tüvekäsitelu kaudu. Tüve normaalvasteid sugukeelist (? e. *kuurd* g. *kuuru* 'Krümmung, Zusammendrehung', sm. *kuurossa*, *kuuropiiloset* 'peidumäng' on esitand O j a n s u u, vt. KAÄH 2.

21. *həqəhko*, *həqəhko* < **həkk[a]-oi* lambanm., tuletund *a*-lisest tüvisõnast (eL [h]əkk, vadj. *həhka* jne.), mille lmsm. etümoloogia kohta vt. S a a r e s t e' LVK I 266—7.

22. *haikko*, *hajko* arvatavasti on mingi **hajkka-* verbitüve -o-line teonm. (vrd. sm. 114. *haukko* lhk. 94; karj. *haikottele*-[refl.] 'haukotella', aun. *haikosta*-[refl.] 'haukottaa', e. *haigutama*, *haikuma* 'gähnen' verbid on sellest edasituletised), mis halvutus-sõnana sisukohaselt deminutiviseerund. Vaste e. *haik* g. *haigu* 'Trödler, Zauderer, der mit nichts fertig wird', *sea-h.* 'Maulaffe' tähendusarenguga 'haigutus' > 'haigutaja, köhmija'; ? sm. Lnr *haukko*, *haukon* 'gapets l. munnens öppnande, gäspning, gäsp', § 20, 21 *-haukko* siiakuuluvuse võimalus olemas, *au* ~ *ai* vahelduse paralleeli vrd. § 41 s. v. *laukko.

26. SuojK *htno* musta lamba nimena ja selle tuletuslikult täpne vaste sm. 24. lhk. 60 *Hillo* härja(? lehma-)nm., Renv *hillo*, on 'bos nigri coloris, kohlenschwarzer Ochs', 'nigrum l. ustum quidvis e. c. rapa assa' < **htl(e)-oi*, algühendusega 'söeke' (? 'söene',

? 'söekarva', tuletise adjektiivsusvõimalusest vt. § 45). Põhitüveks olnud lmsm. *hīle* : karj. *hiili*, aun. *hiili* 'hiili' (tüvi *hīle*-), sm. *hiili*, len 'carbo, pruna, Kohle', vepsL *hil* id.

29. *hõngoi*, *hõngoi* < **hõnk(a)-oi*, deminutiiv-(? adjektiiv-, vt. § 45) tuletis *a*-tüvelisest sõnast (semasioloogiliselt vrd. sm. *haapa* 'espe' - *haapio* 'espener kahn' paralleeliga põhjendust *Toivonen*'i poolt FUF XV 71) aun. *hõngu* 'honka', sm. *honka*, veps. *hõng* 'mänd', e. vasteid *õng* jm. vt. *Saareste*'l LVK I 28.

30. *hākkö < **hākk(ä)-oi* pro **hārk(ä)-oi* (lastekeelne moodustis, vt. *Ojansuu*'d Vir. 1904 18, sellepärast vaevalt tarvis siin *Rapola*' Diftg. 60 viisi näha *-kkoj*-list sekundaartuletist) sõnast aun. *hārgü* (tüvi *hārgä*-) 'hārkä' jm. lmsm. keelis, vt. etümoloogia kohta (< balti keelist laenatud, vrd. leedu *žirgas* 'Ross') *Thomson*'i BFB 249—250.

31. *hõllöj* < **hõll(ä)-oi*, vrd. sama deminutiivi ja ta aluseks olnud *ä*-tüve sm. *hõllö*, *õn* ~ *hõllä*, *än* s. 'status rei haud compactæ, lockerer l. pausiger Zustand'.

33. *hõynä*, *än* adj. 'mente parum captus, nonnihil stolidus, albern', ? vrd. ka veps. LVHA I 83 *heynez*, pl. *heynhed* 'sulg' (sääl *Kettunen* peab kahtlevalt võimalikuks isegi sõnaperet sm. *höyhen* jm. viia kõnesoleva tüübi alla: ? < *heühen < *heüneh metateesselt).

34. I *höüdöi*, *höüdöi* < *heüte-(? *heüte-)*oi*, millise sm.-ugri tüve kohta (e. [*koera*-] *õiz-pū* 'Wasserholunder [*Viburnum opulus* L.]', sm. *heisi*[-*pensas*, -*puu*] 'viburnum opulus, sambucus nigra') vt. *Bibl. Verz.*.

35. II *höüdöj* < *heüte-(? *heüte-)*oi*, millise deminutiivtuletise etümoloogiliselt selgitamatuna (või on ta kuidagi identne eelmisega?? — sel arvamisel *Ojansuu* Vir. 1903 118—9) põhitüvena vrd. sm. *höysi*, in 'tænia in intestinis e. c. piscium l. hominum, Bandwurm' ~ -*mato*, *heisimato* id., vepsL *hejžę* : *hejšked* 'kõhuussid' (nii sm-s kui ka vepsas -s- üldistund kogu paradigmisses).

41. *juomoi*, *juomoi*, *juamoi*, *duomuoi* < ? **iōm(a)-oi*, tuletis *iō*- 'trinken' v-tüve *ma*-noomenist või *m* ~ *v* ~ *p* vaheldusega (vt. *Ojansuu*'l KAÄH 63) seletuv *oi*-deminutiiv-vaste *iōpu*- 'betäubt, trunken werden' tüvest tuletund muude lmsm. keelte (e. *iōvik* jm., sm. *juovikka* ~ *juovukka* jm., karj. *juomuŋgaŋe* jne., vt. *Saareste*'l LVK I 46) vastava marja nimetusile.

42. *juono*, ? aun. laen (vt. § 31 lhk. 163—4) sml-st, kus ootuspäraselt lhk. 62 51. *juono* < **iōn(e)-oi*, millise (? deminutiiv-, ? adjektiiv-, vt. § 45) tuletise tüvisõnana esineb lv. *juõn* pl. *juõnd* 'Anlauf, An-

satz; Bewegung, Schuss; Anstrengung' (*ūtâ juõndâ juoks* 'mit Anstrengung laufen, in einem Ansatz laufen'), e. *jõn* g. *jõne* 'Strich, Streifen, . . .', sm. Lnr *juoni, juonen* 'lång rad, sträcka, linie, rand, . . .', SuojK *juõni*.

43. *douřšoi* < **ioũts(ene)-oi*, põhitüvena vrd. karj.-aun. *joutšen* (tüvi *jouttsene*) 'joutsen', selle uurali etümoloogia üle vt. P a a s o n e n'i Beitr. 181, alam..

44. *jänõ*, *iänõj*, *iänõj*, *dänõj* jm. < **iän(ikse)-oi*, vrd. lv. (Sal.) *jānds* 'Hase', e. *jānes* g. *jānese, jānekse*, sm. *jānes, eksen-jānis, iksen*, karj. *jānis* id.. Täpsed deminutiiv-vasted Jp vadj. (vt. lhk. 57) *iāno*, sm. Lnr *jänõ* 'hare (*jānis*), liten hare', 58. lhk. 63 *jänõ*, (Ingeri rhvl., karjalapärane) *jänõj*, *iänõ*, veps. 15. §36 *iänõ*, vrd. ka e. MMg (lk.) *nānū* 'jānes'.

46. *kañnoi*, *kañnoi* < *kantoj, vrd. karj. *kanda*, aun. *kandu* 'kanta', e. *kand* g. *kanna (kann)* 'Ferse, Hacken (am Fuss, Strumpf, Stiefel), Fuss, Fussgestell, Untertheil, Hintertheil', sm. *kanta, nnan* 'calx pedis, . . . Ferse', 'eminens l angulatum quid, vorragender l eckiger Theil', vepsL *kand, -an* 'kand, tald'. -ññ, -ññ- pro -nd- (vt. edasi § 33 lhk. 166) analoogia teel üldistund -*ikkoj*-tuletuslikust aun. vastest, vrd. Suoj *kañnikkoñi* 'pieni kannikka'.

48. *kiekko, kiękk, -kiękkoj* < ? **kęhk(ä)-oi*, millise tuletumise alla käib ka O j a n s u u' järgi, KAÄH 44 (sm. -hk->-kk-, vrd. sm. *tuokkonen, tokkonen* < **tōhkonen, vuokko* < *vuohko jm. O. järgi LMÄHK 106), sm. 71. lhk. 64 *kiąko, kięko, kiąkko*, Renv *kiekko, kon* 'trochus l. discus puerorum, rota, Wurfscheibe, Rad'. Aluseks on siin olnud vahest ju algsm-s (vrd. *uukko* < **ūhk-* lhk. 110) primaaristund *kęhā < *kęhikkā sekundaartüvi, mis lmsm. keelis sugugi mitte haruldaste (vt. näit. R a p o l a Vir. 1921 28—9, H a k u l i n e n Vir. 1922 55) lühid- ja pikkvokaalsuse kõikumiste tunnustatavuse juures tugeva küsimusmärgiga võiks ehk rinnastuda tüvele *kehā* 'Kreis' (selle sm.-ugri etümoloogiat vt. P a a s o n e n'i Beitr. 115, 263). Sama tüve tuletisist võrreldagu eriti sm. *kiehkerä, än* (Tav.) 'celer, velox' (algsemalt 'pöörlev'), *kiehkura, an* 'sertum, corona orbicularis, Kranz, Kreis', *kiekara* 'trochus l. discus puerorum lusorius, Wurfscheibe', vepsTk *kęhk|er, -art, -rad* 'pyöreä, -hkö'.

49. *kelo, keloj* andmete puudusel kaugemale jälgimatul, kuid SuojK edustuse põhjal -*oi*-deminutiivide liiki kuuluval sõnal on kindel vaste märgata olnud sm-s Lnr *kelo* 'förtorkad l. barrlös furu', Ilom *kel|o, -on, -oo* 'vedessä ollut puu, kelo, mädännyt p., kuivanut p.', PuustKihtel id. 'pystyssä kuivanut petäjä'. Kettunen on küsimusmärgi all KodVok 174 viimasega rinnastand ka e. *kelü* (< *keloij?) 'äusserst mager' („*kęhnā nagū kelü* . . .“), kuid semasioloog-

giliselt usutavam tundub O j a n s u u' oletus KAÄH 61: e. *kõlu* < *kelvo
 1) Hülsen, spreuartiges, sehr leichtes Getreide, verdorbenes Heu;
 2) dünne Haut unmittelbar über dem Leibe; 3) Erbsenschote',
 millega loomulikult liitub Kettunen'i esitatud piltlik tähendus-
 varjund, tähenduslikult vrd. karj. *kelmu* 'hieno kuori' ~ *kelvo*. E. Vaiv
kelò 'sööt', ingRos *ke.lo* 'kesa' siiakuuluvus semasioloogiliselt??

50. *kerò, kero, keroi, -keroi, keruoï* < **ker(ð)-oi* kuulub tüveldasa
 kahtlemata ühte sn-perega sm. *kero* 'kehle, gurgel, rachen, schlund'
 (*avokero, huusi täyttä keroa*), *kerus* id., veps. (A h l q u i s t'i järgi)
kerus 'kehle, gurgel', e. *kõri* 'gurgel, kehle, luft- od. speiseröhre;
 schlund, strudel', mille ühes kaugemate vastetega kunni permi keel-
 teni on esitand Wichmann, vt. FUF XII 128, ja milledele lisa-
 tagu veel vadj. Must 172 *kõri, kõrimus* 'kero, kurkku', Jp *keri*. Neist
 tuletusvasteks kõnesolevaile karj. sn-kujudete on vaid sm. *kero* (< -oi).

51. *kezoi, kezoi* < **kes(ä)-oi*, mille põhitüveks olnud vähemalt
 mordvani ulatuv (*kizę, kizä* 'sommer; jahr' kujul, vt. P a a s o n e n'i
 Mordw. Chrest. 79, temalt ka muude ebaõnnestund ühenduste arvustus
 Beitr. 116—7) sn. karj. *kežä* ~ *kezä*, aun. *kezä* 'kesä, suvi', sm. *kesä*,
än 'æstas, tempus æstivum, Sommer' jm. lmsm-s. Tuleb oletada
 tähendusvarjundi nihkumist '(?) suveke' > '(suve)suplus' või tuletise
 adjektiivsust, vt. § 45. Samatüvelise Tallinna vana nm. *Kesoi* kohta
 sm-s (selle appellatiivtähendus '„suvipõld“, kesa[põld]') vt. lhk. 127.

52. *keřšoi* ja selle e. lhk. 7 vasted 30. *ketsõ, kiřš* (lisaks vrd.
 v. Vastl *ketsoitama* 'ketrama') < **kets(š)-oi*, millise tüve vasteist
 kaugem. sugukeelis (sürj.-votj. *kiřš* 'vits, vahr' jne.) vt. K a u k o -
 r a n t a'l Vir. 1914 128 ja P a a s o n e n'il Beitr. 115.

53. *kiiřkoi, kiřkoi* < **kiřk(i)-oi*, ? **kiřk(a)-oi*, millise deminutiiv-
 tuletise põhitüvi peegeldub sn-peres lv. *kiř* pl. *kiřšd* ~ (Sal.) *kiřid*
 'Kaulbarsch, *Perca cernua* L.', e. (a-tüveline) *kiřk* g. *kiřa, kiř*, sm.
kiřski, in id..

57. *kolmoj* < **kolm(e)-oi* (? < **kolm[antę]-oi*), vrd. karj.-aun.
 arvsn. *kolme* jm., selle lmsm. vasteid S e t ä l ä'l ÄH 224, kaugemal
 sm.-ugris (ung. *három* jm.) S z i n n y e i'l Sprw.² 21. Täpne tuletus-
 vaste lhk. 182 vepsTk lehmanm. *koumei*.

59. *koltšoi, koltšoi* aun. dem-kujulisel linnunimel pole märgata
 vasteid sugukeelis, tõenäolisimalt on temas kodunend miski vn.
 laensn., mida võimata erueerida.

60. *kuoroï* aun. < **kõr(e)h(e)-oi*, mille põhitüve edustavaid
 sugukeelte sn-kujusid vt. S e t ä l ä'l ÄH 310 (karj.-aun. *kuoreh*, sm.
kuore, veps. *kořeh* 'stint'), vn. keelde edasilaenamistest K a l i m a'l
 SUST XLIV 130 (> vn. *кореха, корюха* jm.).

61. *koro, koro*i** deminutiivne, tuletumiselst hämar (häälemetafoorne?) linnunimetus omab vaste ainult sm-s (91. *koro, kor[o]* lhk. 65), Renv *koro, on* 'picus viridis, Grünspecht'. Sõna *koro, on* 'cavitas l. incisura in arbore, Höhlung' ~ *kolo* (vt. § 41 s. v. **kolo*i**) on sellest kindlasti eraldatav, kuigi Laurose la EP I 179 neid kaht homonüümi on püüdnud identifitseerida. Või ehk deskriptiivsõnana (vt. § 48) tohiks siia kuuluda koguni vepsL *toro-lind* 'rähn'?

63. *kosto*i** kolmapäeval sündind lehma nimena oma esiosalt *ko-* kuulub ühte karj.-aun. *kolme* jne. (vrd. aun. *kolma*i*js päivü* 'keskiviikko'; vt. eespool 57.) sn-perega, järgosa on saabund võimalikult mingisugusest kontaminatsioonist (? vrd. 98. *musto*i*: ko- + musto*i*) muu loomanimega.*

69. *kurmoi, kurvoi, -gurboi* < **kurm(a)-o*i**, **kurp(a)-o*i**, *a*-tüvest moodustund deminutiiv-sn. sugukeelte tüevasteid (e. *kurp, kurvits*, sm. *kurppa*, ld. Sun. *suogurbitš* jm.) vt. Wichmann'il Vir. 1915 113, Ojansuu'l KAÄH 61. SuojK *kurmo*i** kuigi võiks osutada tähendusarengut 'kurvits' > 'ablas inimene' piltlikult, kuulub siiski pigemini ühte sõnaperega sm. 103. *kurmoi*, vt. lhk. 92—3.

70. *kusioi-* (Salmi; -*si-* suhtes etümoloogilis-analüüeeriv, vaevalt murdepärane ülestähendus), *Kutšei-, -kudžoi, kučžoi* < **kusi(a)-o*i**, nagu usutavalt oletand Ojansuu, vt. KAÄH 77: „... *kučžoi* 'muurahainen' < *kusioi, vrt. sm. *kusiainen*'. Põhitüve sm.-ugri algupärast (vrd. ung. *hangya, hangyál* jm.) vt. Setälä't FUF XIII 326, Wichmann'i SUSA XXX,6 20.

71. *kūkšo, kūkšo*i*, kukšo*i** linnunm. < **ku(u)ks(a)-o*i**, dem-tuletis *a*-lisest (aun. näit. lhk. 137 paralleelselt esinevast *kuukša*) tüvest, mille sm.-ugri etümoloogia (vrd. Norra-lp. *guovsak*, sürj. *kukša* 'eichenhäher [Garrulus] [?]' jm.) kohta andmeid vt. Wichmann'il SUSA XXX,6 20.

72. *kūdo*i*, kũdo*i** < **kũt(a[mẽ])-o*i**, millise dem-tuletise lmsm. tüevasteid (sm. *kũtama, kũtamo, kũvan*, aun. *kũdam*, ld.-veps. *kũdaime, kũda*i**) esitand Ojansuu, vt. Vir. 1920 59. Lisaks vrd. veps. 22. § 36 *kudmoi, kudmõ*, samatüveline sekundaartuletuslik (vt. § 42) **kũtam(e)-o*i**, millele tuletusvasteks on äsjane sm. *kũtamo* (Lnr. *kuutamo* = *kuutama* 'månksen, månljus'), karjIng (vt. Rapola' Diftg. 62) *kũtamo*i**.

73. *kũppõ* lk. (vrd. arutlusi lhk. 111 *veikko* puhul; samal arvamisel Wiklund MO IX 217) moodustis tüvisn-st aun. *kũrbã*, karj. *kũrpã* 'miehenkalu', sm. *kypã, vãn* 'membrum genitale masculinum, penis' pro **kũrbõ*i**. *i*-kaolisena (vt. edasi lhk. 164) võimalikult sm. laen, vrd. säälset Lnr *kyppõ, kypõn* s. dem. = *kypã*.

74. *küühkõi, kühkõj, -oi*-deminutiividega liitunud hääledeskrüptiivne linnunm., mille kohta (sm. *kyyhkynen, kyhky, -nen, kyhkyläinen* jne, e. *kühklane* jm. lmsm. keelte vasted) vt. H. Suolahti't Vir. 1906 139, Saareste' LVK I 92.

77. *-liero, -lieroj, -lieloj* (? $l-r > l-l$ dissimilatsioon) < **lēr(a)-oi*, ?**lēl(δ)-oi*, tuletumisel aluseks olnud *a*-tüve jälgi vrd. JyvK *üöliela|kko = nahkaššiuikko* 'nahkhiir', sm. Lnr *yölielakka, yölelakka* 'nattskärä (*caprimulgus* kehääja); hõkuggla (*strix funerea* haukapöllö). Sm-s ka deminutiiv-vaste Lnr *yölielo = yölelakka*. Oletatud *lēra deskriptiiv-tüvi on võimalikult identne sm. 115. *liero* puhul lhk. 94 juba kõne all olnuga.

79. *liipoi, liipoj, liipoi*, (? kontaminatsioonist *lipoi + levoj* [vrd. lhk. 169 *levo|oi*] >) *livoj* < **lipp(δ)-oi*, samatüvelistena vrd. aun. *liipokkaine* (< **lippo|j*-), (karj. Suoj.) *liipukkaane*, karj. *liipukkaine* 'perhonen', e. *liblikas* 'Schmetterling' (< *lipli-* < **lippδ-lδ-*), kaugemate sm.-ugri keelte tüvevasteid (lp. *lablok*, ung. *lepe, lepke* jm. 'schmetterling') W i c h m a n n' il FUF VII 46—7.

80. *lindžoi, lindžoi* on aun. *oi*-line deminutiiv-vaste O j a n s u u' poolt KAÄH 51 esitatud sn-perele karjTv *linššikka* 'lillukka; jäniksen leipä (*oxalis acetosella*)' = sm. *lintikka* (*lintikkö, lintti, lillikka, lillukka*) 'jungfrubär, stenhallon', e. *lindik, u* (*linnuhk, -a, linnukas, limmukas, liimakas*) 'Steinbeere (*Rubus saxat.*)', < **lint-(s|δ)-oi*. Etümoloogiliselt *-nt(s)*-lised (obs. eriti lhk. 138 ld. *lind^uoi*) kujud algsest lähtund lmsm. *lintu* (selle sm.-ugri etümoloogiast — vrd. ung. *lūd* 'Gans' jne. — S z i n n y e i' Sprw.² 35) sõnast?

82. *ližoi* < **lis(ä)-oi*, mille *ä*-list tüvisn. on peetud kahtlemisi (Mikkola BWS 139, säälsamas selle sugukeeltevasteid) slaavi laenuks, kuna teispoolt selle vastu räägivad tema võimalikud mordva edustised (M i k k o l a' l. c. järgi) *läze* 'zusatz', (P a a s o n e n'i Mordw. Chrest. 89) *lezdems, lezdäms* 'hinzufügen, vermehren; helfen' (denominaalverb).

83. *lohko, -lohkoj, lohkoj* võib olla deminutiviseerund *o*-line (vrd. lhk. 86 sm. *juato* puhul) teo-(> teoeseme-) nm. verbitüvest *lohka-* (vrd. vadj. *lehkän* 'lohkaisen', inf. *lehgata*, sm. *lohkaisen* 'hastig stücke absondern', vepsP *lohkajdan* 'lohkaisen' jm. vasteid kunni tšer. ja sürj. keeleni Setälä'l ÄH 277). Kuid võimatu pole ka sama *a*-nominaaltüve oletus, nõnda et otsene deminutiivtületis (< **lohk(a)-oi*) oleks kõnesolev karj. sn. ja tema kontingendid : e. *lohk* g. *lohu* 'Klotz, Eisenbahnschwelle', *lõhk* g. *lõhu* 'Spalt, Theil eines zerspaltenen Ganzen (z. B. von Holz, *puu-lõhud*, von einer Kohlrübe, *kali-lõhud* etc.), vadj. Ahlqu *lohko* 'soppa', sm. *lohko, hvon* l. *hon*

'frustum l. fragmentum, e. c. vasis fictilis, segmentum rapæ, glacies, Stück, Scherbe, Abtheilung', *lohkoi* jm. lhk. 69 120, vepsP Setälä l. c. järgi *lohkei* 'naurissoppa', vepsTk *lohkij*, -d 'naurislohko (paastoruokia)' = *lohk*.

84. *luho, luho* (-*löhö* paralleelkuju reedab sn. deskriptiivisumise), -*luho* ja selle täpne *oi*-vaste sm. 128. lhk. 69 *luhoi, luho* (lisaks ka Lääne-Ingeri sm-s A. Angerja' teatel *luho* 'hobuse-setukas'), Renv *luho, on* (-*luhi, in id.*) 'fractum et contusum quid, ruinosum l. corruens, etw. Zerbrochenes, Trümmer' < *luh(8)-oi*. Sama tüve vrd. v-is sm. *luhistua, un* 'frangor, corruo, ruinam facio, zerbrochen werden, verfallen', võimalikult ka vepsL sõnas *luhišk* 'mädanenud hammas, hamba jätis', kaugemalt on siia kuuluvaks osutand mrd. *lužadoms, luža'dāms* 'zusammenfallen, einstürzen, zerfallen' Paasonen Mordw. Chrest. 92.

85. *luhoi, sluboi* deminutiivsõnal pole sidemeid sugukeelisk ega silmatorkavat laenu pärasust (vaevalt võib ühendamisele tulla vn. deskriptiivne *шлюпа* 'кто шлюпает', *шлюпать* 'хлюпать, шлендать грязью' Da'l'il). Kui aga peaks võimalik olema Mg. poolt Vir. 1925 88-9 eL *lak* 'kaun' ja sm., SuojK *lakka* 'küps murakas' puhul märgitud semasioloogiline areng, siis kõnesolev sn. võib olla identne kohejärgnevaga, teind läbi tähendusarengu 'marjalakk, -kate, -koor' > 'lakk-mari, murakas' ja (algelt lk-s ?) deskriptiviseerund (obs. *l-, -b-* pro *-p-*, — esitatud vn. sn-pere mõjul ? — *sl-*).? Vrd. vepsTk *šlupak, -od* 'repale'.

86. *luppo, lupoi* < **lupp(a)-oi*, millise tuletise aluseks olnud *a*-tüvi veel deminutiiviga kõrvuti esineb sm-s: *luppa ~ luppo, pon ~ luppu, pun* 'spica cannabis, Hanfknospe', 'strobilis salicis villosus, Weidenknospe', 'lichen arborum, Baumflechte'. Sm. tähendusvarjundid 'kanepi-, pajupung' usutavasti lähevad tagasi algsemale 'punga-kate, -koor, -tupp', mis sn. 85. puhul äsjatehtud tähelepanekuile vastab. Sama tüvi Paasonen'i Mordw. Chrest. 100 järgi mordvaski: *nupõn, lupõn, nupõn* 'moos'. Genetz on KL 66 kõnesolevaga sm. *luppo* 'hängende Moosflechte' ühendand koguni *luppa-korva* 'Langohr'; viimane siiski vist eri algupära, vt. Bibl. Verz. (? < germ.).

87. *lufoi-kafoi*. Siin on miski kohalik-kitsas hiline *oi*-moodustis, < **luff(8)-oi*, vrd. aun. (*luffikku ~*) *luffi* 'lude' ja *marju-kaffi* 'heinäsirkka' (? üldnimestund — vt. § 47 — *Kaffi* 'Katri', *Kafa* 'Kaisa' [< vn. *Камя*], naise meelitusnm., vrd. vepsTk *peitkatei* [?peidumäng, -mängija], vrd. e. *lepatriinu ~ Triinu*).

90. *moamoi*, *muamo* jm. ning selle täpsed tuletusvasted mujal lmsm-s — Jp (lk., vt. lhk. 57) *mamo* 'emake', smI-s 135. lhk. 70 *muamo*, *maammo*, Lnr-il *ma(a)mmo* 'moder', veps. 29. § 36 *mamoi*, *mamej*, *mamo*, (hiliselt *-k*-ainesega lisandund, vt. § 37 s. v. 26. *lipkõ*) *matkõ*, < *mām(a)-oi*, deminutiviseerund slaavi laen (vrd. vn. *мама* 'матушка, родительница' [D a l'], *мамка* [lk.]), vrd. veel *a*-tüvelisenagi näit. veps. AV 64 (Soltj.) *mamais* 'äitisi', vepsEN I 56 *matale* 'äidille'.

91. *muatko*, *muatko*, *moatkoj*, *mogatkoj* sn. kujundab endast meelitusnimena deminutiviseerund vn. laenu **mātk(a)-oi*, vrd. vn. (D a l', s. v. 2. *мать*) *mātka* 'кромѣ прямого значенья матери: баба, женщина; попадья . . .; самка, всякое животное женского пола'.

92. *mandžoi*, *mandoi*, *mañdžoi*, *mañ(d)žuoj*, < **mansi(a)-oi* (arengu häälikääduslikkuse suhtes vrd. ülemal 70. *kudžoi*); sugukeelevasteid ja etümoloogilist vt. S e t ä l ä 'l ÄH 128, 135. Samatüveline *oi*-dem. sm. 136. lhk. 60 *Manso*, *maṣṣō* lehma nm. (< **mans[i]-oi* tüvest *mansi-* pro **mante-*, vrd. lhk. 147 15. *enzoi* puhul).

93. *mauroi*, *mauroj* < **maur(a)-oi*, dem-tuletis germ. laentüvest (< **maura-z*, vt. Toivonen'i Vir. 1919 105), vrd. sm. Lnr teisitituletund *mauriainen* 'ett slags svart myra'.

94. *międžoi* hiline (lk-ne ?) deminutiiv, *-ts*-lise deminutiiv-aines (viipeid sellest Ahlquist'il SKR 41 § 65, vt. ka Genetz'i TVKK 183) kaasabil sündind, sõnast karj. *mies*, aun. *mies*, *miez*, vasteid muist sugukeelist vt. S e t ä l ä 'l ÄH 251—2.

97. *muloj* < **mul(8)-oi*, samuti nagu ta täpne sm. vaste Lnr *mulo* 'hornlös ko', põhjeneb balti *k*-st laenatud (vt. Thomsen'i BFB 226 leedu *szmūlis*, *szmūlė* 'Rind, Ochse, Kuh ohne Hörner' >) *muli* tüvisõnal.

99. *muštoj*, *muštoj*, *muštoj*, *muštšoj*, *muštšioj*, *muštšuoj* < **must-ī(a)-oi* (*-ja*-ainesest vt. § 37 47. *tulīō* all), aun. marjanm., mille samatüveliseks teisitituletatud vasteks on lv. *muškās* pl. *muškād* 'Schwarzbeere, *Vaccinium myrtillus* L.', e. *muštik* g. *muštike* (d), *muštikas* g. *muštika* id., vadj. Ahlqu *musikka-mussikka* 'blåbär', sm. *mustikka*, *kan*, vepsL *muštik* id..

100. *mutso*, *mutšo*, *muttšo*, *mutšoi*, *mutšoi*, *mutšoi*, *mutšuoj* sn. algupära otsimisel kaalub vist küll kõige rohkem (rääkimatagi O j a n s u u 'st, kes teda KAÄH 136 on ühendand sm. *muija* sõnaga!) põhjuseta-hüljatud Genetz'i antud (KL 16, TAK 141) meelituslik-deskriptiivse tulenemise seletus, kusjuures aluseks on olnud karj. *moršien*, *moržein* 'morsian, nuorikko' (selle balti allikast laenatud

lmsm. sn. sugukeeltevasteid vt. Thomsen'il BFB 199, Setälä' ÄH 127; eriti obs *u*-lisi kujusid veps. *muržä_i(n)*: pl. *muržä_i[i]med* 'nuorikko'). Käsiteldava aun. sn. esitab ka Renv kujul *mutsoi*, on (Olon.) 'sponsa, uxor nova nupta, Braut, junges Weib', kuna Lnr *mutso* 'ung hustru, prydlig qvinna; ungmor, (förtrol.) gumma' on ilmne karj. laen, e. *mutsu* g. *mutsu* 'Benennung des Weibes von Seiten des Mannes', *mutsu-mör* 'altes Weib' peaks aga vist küll olema koguni eri algupära, võimalikult germ. algallikaile tugined (vrd. saks. *Mutter* 'ema' > MMg *mu_l: -_lti* '[vana-]jeit') hiline affektiivis-deskriptiivne moodustis. — Teine kõnesoleva karj.-aun.-ld. sn. seletusvõimalus, mille järgi see võiks ühte kuuluda (Kettunen'i suulise oletuse järgi) vepsL *muš_lu*, -*uše* 'väike' sn-ga, näib semasioloogilil põhjusil vähemusaldatav.

101. *muuroi*, *mūroi*, *mūrōi*, *mūroi*, *mūr_oi* < **mūr(a)-oi*, (-*ia*-ainese kohta § 37 s. v. 47. *tu_liō*) ?*mūr_i[a]-oi*, deminutiivne marjanimetus, mille vasteid lmsm. keelisk (e. *murak_{ka}D*, *mūrak_{ka}D*, *mūrmed* jne., sm. *muura_in* g. *muura_imen* jm.) ning kaugemate sugukeelte vasteid käsitleva kirjanduse viiteid vt. Saarestel LVK I 43—4.

103. *nakko*, *nako_i* < **nakk(a)-oi*, on arvatavasti algselt olnud venelase halvatusnimeks (nagu Uhtual praegugi), mis moodustatud nende poolt tarvitatavast, sm. 154. all lhk. 96—7 pikemalt käsitletud *nāka* partiklist. SuojK tähendusvarjund on hilispiltlik ('naerile' sobind eriti *na-* esimese silbi kokkusattumise tõttu, vrd. karj. *nagris* 'nauris').

107. *netko*, *netko_i* lehmanm. aluseks on olnud vahest arvsn. karj. *nellä*, aun. *nell_i*, *nell* 'neljä' (selle sm.-ugri etümoloogiast vt. Paasonen'i Beitr. 47), mis on võind kontamineeruda lhk. 157 129. *pe_ltköi* lehmanimega. Nõnda siis see sn. algselt on võind tähendada 'neljapäeval sündind lehma', nagu lisaks leheküljele 140 TAK annabki aun est: *netkoi* (Kid.) 'torstaina (neljäntenä päivänä) syntyneen lehmän nimi'.

109. *nolo_i* < **nolk(e)-oi*, mille aluseks olnud *e*-tüvi esineb sn-peres karj(L), aun. *nolgi* 'kina, kuola' (tüvi *nolge-*), karjP *nölki* id., lv. *nol_g* 'Schleim', e. *nōlg* g. *nōle* (d) 'Rotz (auch der Pferde)'. Tuletuslikuks *o_i*-vasteks on sm. *nolo*, *lon -noloo*, *oon* s. 'homo ignavus, tardus, otiosus, Faulenzer', vt. sm. 161. *nolō*, *nolo* lhk. 72 (< *nol_oo_i, smLn alalt alguse saand, kus *i* silpisulgev, vt. § 25). Kuidagi võiks kuuluda sama tüve alla ka e. *nolk* g. *nolgi* 'Knabe, junger Mensch, Milchbart, Tropf; einfältig, unbedeu-

tend, leichtsinnig', *noljus*, g. *noljuse*, *noljukse* (O) 'Schlingel', vrd. sõimusn. MMg *tattik* ~ *taf*.

111. *näivö(i)*, *näivöi* < **näiv(ä)-oi*, millise tuletise põhitüve näitab sm. sn. *näivä*, *vän* (Caj.) adj. 'subhumidus e. c. fœnum, flaccidus e. c. flos, marcidus l. languidus e. c. corpus, haud compactus e. c. humus, feucht, welk, matt', vrd. sellest tuletatud verbi aun. *näivistü-* ~ *näivistü-* 'näivettyä', sm. *näivehdyn*, *htyä* ~ *näivätyn*, *ttyä* 'humesco, flaccesco, marcesco, languesco, macresco, feucht l. matt l. welk werden'.

112. *orhoi*, *orhoi*, *orhoi*, < **orih(e)-oi*, spetsiaalsisekaoliselt (vt. Ojansuu' KAÄK 126—9) sõnast (vt. ibid. 125) *orih:orēhen* ~ *~orihen* 'ruuna' tuletund, vrd. sm. Lnr aun. *oriho* 'äckerbär', (Lisävihko) *orho* ~ *orhoi* id.. Tüvisn. levikut sugukeelis ja etümoloogiat vt. Setälä' ÄH 315, Saarestē' LVKI 48. Täendusareng 'ruunake, (täkuke)' > 'ruuna-(täku-?)mari'. Vormilt kui ka semasioloogialt ootuspärasem on Suojk (rhvl.) *oroj* 'täkuke' ~ (hilise vene-pärase [vrd. vn. *мамаша* 'emake', *Ильюша* 'Eliake' jne.] š-ai-nesega lisandund) *oršoi* 'pieni varsa' (hv.), AunAS 84 *oršoi* 'orivarsa' < **or(ihē)-oi*, millele vastaks sm. *oro*, *on* (= *oris* ~ *orhi*) 'equus admissarius, Hengst'.

114. *paimoi*, *paimoi*, *-paimoi* < **paim(ene)-oi*, aun. dem-moodustis tüvisõnast karj. *paimen* 'paimen', mille baltipärasust (vrd. leedu *pėmũ* 'Hirtenknabe') ja lmsm. sugukeeltevasteid vt. Thomse n'if BFB 208. Täpne tuletusvaste sm. Lnr *paimo* s. dem. (*paimen*), veps. 33. *paimõ* § 36.

115. aun. *patšoi*, *pašoi* on deminutiviseerund *o*-noomen (vrd. sm. *juato* puhul lhk. 86) verbist aun. *pasta-* 'paistaa', karj. *paista*-id., nimelt *pasto* > *pastoi > *patšoi metateesselt, > (vt. Ojansuu' KAÄH 45) *pašoi*. Või *pašoi* << **paštj(a)-oi*, *-ja*-suffiksi lisandusel? (vrd. § 37 s. v. 47. *tuštõ*). Sisuliselt vrd. paralleelina sm. *paistikas*, *kkaan* 'rapa assa, gebratene Rübe'.

120. *pero*, selle täpne vaste sm. Lnr *pero* 'backsida, -ände', < **per(ä)-oi*, dem-tuletus tüvisõnast karj. *perä* 'perä (myös veneer.)', mille sm.-ugri (või koguni uurali) etümoloogia kohta (vrd. mrd. *p̄ra*, *p̄ira* jm. 'kopf, haupt; gipfel; wipfel; ähre', sürj. *ber* 'Hinterraum' jne.) vt. Paasonen'i Mordw. Chrest. 114, Beitr. 293, Wichmann'i FUF XI 226—7. E. 81. *perü* lhk. 26 samuti < *peroi, aga semasioloogiliselt viitab ka adjektiivsusele, vt. § 45.

121. karj. *pežo*, vasteks sm. Lnr Lisävihko *peso* = *pesä*, < **pes(ä)-oi*, dem-tuletis sõnast karj. *peža*, *pežä* 'pesä', mille uurali

etümoloogia esitab Paasonen'i Beitr. 229 (vrd. mrd. *pize*, *piza* 'Nest', ung. *fészék* id. jne.).

123. *piabo* ($p - v > p - b$ assimilatoorselt), *bilboi*-, *biboi*-, *viboi* (eelviimased kaks helilise *b*-algusega affektiivsete deskriptiiv-sõnade liiki siirdund, vt. Ojansuu' KAÄH 2, kaks viimast nähtavasti aun. *viibaleh* 'vipale, vipla' sn-ga kontamineerund) <|**pilv(e)oi*, vrd. karj. *pilvikköine* 'eräs sienenlaji', sm. Lnr *pilvisieni* 'molnfärgad riska', Lisävihko *pilvikkoinen* 'en svampart'.

124. *polo*, (?kui see siia semasioloogiliselt võiks liituda:) *poloi* < **pol(a)-oi*, aluseks olnud *a*-tüvi ilmneb sn-peres karjP *pola-nuora*, *purjehen p.* 'purjeen jalustin l. nuora', sm. *pola*, *polasin* 'vuottoraipan päässä oleva kapula, joka kiinnitetään ahkion keulan alle nahkaraksiin', mida viimaseid Itkonen SUSA XXXII,³ 34 peab lp. keelest laenatuiks, milledele varem aga FUF XI 216—7 Wichmann on leidnud sugulustüve koguni ung-ist (?*pala*, *para* 'schwimmholz, floss [am netz]').

125. *portimo*, *pordimoi*, *pordimoi*, *pordimuoi*, *pordimuo* -*oi* < **portim(e)-oi*, muid lmsm. vasteid (karj. *porrin*, vepsL *poŕgmähe* jm. 'nirk') vt. Kettunen'il LVHA I 27—8, eriti obs. täpsed dem-vasted sm. Lnr *portimo* 'lekatt, hermelin (kärppä)', veps. 34. *pordmoi* § 36.

127. aun.-ld. lehmanm. *pühöi* < **püh(ä)-oi*, millise tuletise aluseks olnud aun. *pühä* sn. sugukeelevasteid (e. *püha*, sm. *pyhä* jne.) lapini vt. Setäläl' ÄH 252.

129. *peätköi*, *piätköi* lehmanm. esiosa *peät*-, *piät*- põlvneb päevanimest aun. *peättenittsü* ~ *peätnittsü* (< vn. *пятница* 'reede'), mis hilise -*k*-ainesega (§ 37 s. v. 26. *lipkō*) täiendunult on deminutiviseerund *oi*-liseks, dem-vasteks veps *pätkei* § 40.

135. *ratšoi*, *rafsöi* < *ratsoi metateesselt (vrd. sm. TylÄ 25 *ratsas* 'rastas', eelpoolset 115.) algsemast < **rast(ahe)-oi*, mille tüve baltipärasust ja muude lmsm. keelte vasteid (sm. *rastas* jm., vrd. leedu *strázdas* 'Drossel') vt. Thomsen'il BFB 220.

136. *riepo*, *riepoi* < **rēpp(a)-oi* (? **rēpp[a]-oi*) on deminutiviseerund vn. laensn. (< *rynna* 'rübe', vt. Mikkola' BWS 159), ulatund — samuti *-oi*-lisena — (? karj.-st laenatult) sml-nigi: Lnr *riepo* 'rätt af torkade l. syrade roifvor'. Ootuspäraselt muidugi vaste vn. keelega kõige ligemalt kokkupuutuvas vepsas: vepsTk *rep|ei* ~ *ri* 'nauriskalja', vepsL (Kettunen'i IT järgi) *repō* 'lanttulohkoruoka'.

137. *rengoi* < **reŋk(ahe)-oi*, *oi*-dem. tüvisõnast karj. *rengas* 'rengas', mille germanipärasusest vt. Bibl. Verz., ?tähenduspildistu-

misega 'rõngake' > 'suu'. Võimalikult tuletuse poolest identne sellega (kuigi semasioloogiliselt eri rada käind) on sm. Lnr *renko*, *renгон* adj. 'õppen, bar, naken' (*maata reidet rengollaan*), s. 'namn på ko, som har ögonomkretsen annorlunda färgad än den öfvriga kroppen', sellevastu sm. *rengonkieli* 'rotvälkska' pro *rennunkieli* on aga Ojansuu' SKTT 96 järele viimase rahvaetümolooiline ümberkujundis, nii siis koguni eri algupära.

139. *-rožmoi* < **ro(o)sm(e)ŋe)-oi*, millise deminutiivi etümolooiliselt tumeda tüvisn. esinemisandmeid (karj. *ruožme*, *ruošme*, aun. *ruozme*, ld. *ruozme*, vepsP *rozme*) lmsm. keelist vt. Kalima'l SUST XLIV 203—4, lisaks vepsL kohta (säälсамас [?]) võimalikuks peetud *rozme* sn. ajaloolist identsust germanipärase — vt. Bibl. Verz. — *roste*, sm. *ruoste* jm. sn-perega) vt. Kettunen'i LVHA I 28.

142. *reäpöi*, *reäpöi*, *riäp|öi -üöi*, *-üöi* < **räp(ö)-oi*, sama tüve esinemisest muis lmsm. keelis (ld. *riäpüs*, vepsPK *räpus* jne.) ning muud etümolooilist vt. Kalima'l l. c. 211.

144. *sintšo*, *sinttšo*, *šintšo*, *senttšoi*, *sintšöi* on deminutiviseerund vn. (< *sentsš-oi, vrd. *сьницы* 'vorhäschen') hilislaen, vt. Mikkola' BWS 167.

145. *šiiloi*, *tšiiloi*, *tšiloj*, *šiloj*, *žiloj* sugukeelis tüve-vasteteta aun. dem-sn. võiks olla vn. k. põhjal moodustund, ?vrd. vn. *шило*, millel tavalise 'naaskel' tähenduse kõrval Dal'i järgi esineb varjund 'игла, жало, острiе тычкомъ'. Käesoleval juhusel võimalikule 'okkake' > 'okkeline taim' semasioloogilisele nihkumisele on paralleeliks (andmeid vt. Kalima'l FUF XVI 234) karj. *pii* 'pii (kivi; haravan)' ja *piidiäne ~ piigiene* 'distel', lähedal sellele on ka sm. *karanko*, *ngon* 'pertica l. fustis, Stange, Stecken' ~ vepsL *kukiņgarand* 'ohakas'. Nõgese kõrvetusnõelad, -okkakesed on samuti võind saada saatusliku tähtsuse temale nime andmisel.

147. *tšondžoi*, *tšondžoi*, *tšondžuoji* < *tonsoi < **sons(arę)-oi*, millise dem-moodustise tüvisn. edustavad muis lmsm. keelis (Setälä' järgi ÄH 361, 363) leiduvad samatähenduslikud lv. *sięzar*, sm. *son-sar(i)*, vepsP *soqzar*, vepsK *sonzar ~ son^dzar*, (Kettunen'i järele) vepsL *soņzar*. Tüve kaugemaid sm.-ugri vasteid (mrd. *tšutšav*, tšer. *šuršâ* jne.) vt. Wichmann'il FUF XI 258.

148. *šuppo*, *suoboi* lehmanimes on deminutiviseerund venest laenatud (vt Mikkola' BWS 165) päevanm. karj. *šuoventa*, aun. *suovattu* 'sonnabend'. Täpseks vasteks veps. *sob|ei*, *-ij* § 40.

150. *svoatto*, *suoatto* karj. on meelituslikuna sugulusnimenä loomulikult deminutiviseerund < **svatt(a)-oi* vn. laen, vrd. Dal'i

свать (*сващенька, сватья*) 'родители молодых и их родственники другъ друга взаимно зовутъ . . .' (= langutsed).

153. *tihoi* < **tih(e)-oi*, dem-tuletisele aluseks olnud põhitüve vrd. sõnaperes sm. *tih* 'liten, knapt synbar mycka', aun *tih*, karj. id. (-*tihu*) = *tšakka pikkaraane, pienempi mägäreä* (kihulane), (vt. Setälä' ÄH 327) vadj. *tih* pl. *tihed*, vepsPK *tih'i*, pl. *tih'ed* 'hytynen', vepsTk *tih'i*, -*ed* 'hytynen, itikka'. Täpseks deminutiiv-vasteks on e. (NW) *tihu* (= *kihu*) 'Mücke, kleine Stechfliege', vrd. sellest edasi-tuletund Vaiv *tihulane* 'väike putukas, mäger'.

156. Schw (karjTv) *torto* 'ölletörs', vasteks eL 106. lhk. 17 *tōrdo*, *tōrdu* 'törs' (pro *tōrd: g. **tōrr|u*, *-o mingi tüveüldistumise kaudu), Wd *tōrdu* g. *tōrdu* = *tōrs*, muidu e. tavalisem edasituletund (*tōrdo_i->) kujud: *tōrrukas* g. *tōrruka* 'Tonne, Bottich', *tōrrukene*, MMg *tōrukke*. Sn. liitub *oi*-deminutiivina etümoloogiliselt tumedale *e*-tüvelisele e. sõnale *tōrs* g. *tōrre* 'Kübel, Kufe, Bottich, Zarge (worin der Mühlstein läuft)', < **tort(e)-oi*. Sm. van. kkl. (Florinus'e sõnarm., vt. Rapola' Diŕtg. 39) *tortoi* 'Tratti, Infundibulum', Lnr *torto* - *tortto* 'trätratt, allängt träkär, degtråg' oma tähenduses 'lehter' on vist küll koguni ise moodustis (? deskriptiivne, vrd. Lnr-il sünonüüme *torro* - *toro*), kuid puunõu tähenduses (vrd. ka Renv *tortto*, *ton* 'vas majus oblongum, längliche Kufe') ta peaks lahutamatu ühenduses olema käsitletava e.-karj. *oi*-tuletisega.

157. *tädöi*, *tädöi* < **tät(e)-oi*, mille tüvisn. aun. *tädi* esineb lhk. 144 sulgnäiteis kõrvuti, lisaks vrd. karj. *tädi*, e. *tädi* g. *tädi*, *täe* 'Tante, (d) bes. Mutterschwester, Cousine (= *onutütar*)', vadj. Ahlqu *täti* 'moster', sm. *täti*, *din* 'amita, matertera, soror et matris et patris, Muhme, Base', vepsL *tädi*. Selle asjatuid slaavi laenuks tembeldamise (võrreldud vn. *mēmka* 'tädi' sõnaga) katseid vt. Ahlquist'i Kulturwörter 212, (hukkamõistvalt) Mikkola' BWS 4. Täpseiks *oi*-deminutiivseiks vasteiks on e. *tädu* g. *tädu* = *tädi*, sm. 249. (ainult sml rhvl.?) *tätö* lhk. 80.

159. aun. *tšaivoi*, *šaivoi* < *tšaivoi < **saiṽ(are)-oi*, millise tuletumise muis lmsm. keelisk (e. pl. *saiṽed*, *saiṽred* jm., sm. *saiṽar* jne.) esinevat põhisn. vt. Saareste'1 LVK I 84, viimase vasteid kaugemais suguk-is Paasonen'il SUST XLI 9, 39.

160. *tših_oi*, *tših_oi*?? < **sēhl(a)-oi*, marjamimena (? lastekeelisk-) deskriptiivsõnade liiki kandund ja selle tõttu arvatavasti erandlikult arenend (obs. -*h*- pro *ht*, vt. § 33 lhk. 166 alam., *tš*-), kuulub vist kuidagi ühte sõnaperega sm. *siestain*, *siehtarlainen* jm., mille vasteid ja ühendusi kunni ugri keelteni vt. Wichmann'il FUF XI 241.

162. *tšiidžoi, tšivdžoi, tšiuđžoi* on arvatavasti redupliktiivsena (vt. § 48) lastekeelismeelituslikuna deminutiiv-moodustisena ühendatav karj.-aun. *tširkku(he)* 'sirkkunen, varpunen', e. (*t*)*sirk*, sm. *sirkku* jne. (sn. sm.-ugri etümoloogiat vt. Wichmann'il FUF XI 255) sn.-perega, nagu on mõelnud ju Genetz TAK 141.

163. *tšuhō, tšuboj*, ilmsesti deskriptiivset laadi dem-moodustis, tuleb kahtlusega ühte asetada O j a n s u u' KAÄH 46 esitatud hõimkon-naga: Jyvöälahti *tšuhu* 'pieni muikku syksyllä, syksyllinen kalanpoika seuraavana kesänä', Rug. *haugitšuhō*, millega säälsamas on võimalikuks peetud rinnastada sm. *kalan suhju ~ suhju-kaloja* 'farrago piscium minorum varii generis' (? ? vrd. sm. 227. *Sohjo* lhk. 78, häälikuliselt kõige lähedam ibid. 229. *suho*). Lisaks vrd. (sn. deskriptiivsuse tõttu, vt. § 48, -b- ~ -h- vaheldus vahest pole takistav ühendusele) SuojK *tšubu* 'kupla', *tšubakko* 'pieni paise'.

165. (*tš*-lise dem-ainese segunemisega seletuv, vt. ülemaal lhk. 154 *mięđžoi* puhul) *ur,tšoi* < **ur(ohe)-oi*, millise dem-tuletise tüvisn. ilmneb karj. *uroš* 'uros, mies' (tüvi *uroho-*), karj. *uroš(-tšura)* 'mies(-puoli)', sm. *uros, uroon ~ urohon ~ urhoon, uro, uron* 'vir adultus, erwachsener Mann', 'vir strenuus l. fortis, heros, tapfrer Mann, Held', mille etümoloogia kohta vt. Budenz'i (? suguluses lhk 156 käsitletud *orihe-tüvega) MuSz 867. Dem-vasteks on sm. Lnr *urho* 'uros', adj. 'urhea' < **uroh(e)-oi*. Aun. (Vielj. rhvl.) *uroi* 'uro' ja äsjane sm. *uro* < *ur(ohe)-oi* samast tüvest, tuletise enda primaarsemusest vt. § 42.

167. *vahvoine* (< *oi-nen), *vahvo, vahvoij*, (? *vaha* sn. nõjal rahvaetümoloogiliselt) *vahoi* < **vahv(a)-oi*, vrd. karjP *vahvaani*, SuojK *vahveroini*, aun. *vahveroine* (Imp.) 'punainen ruokasieni', sm. Lnr *vahveroinen* 'riskä' (~ [?] rahvaetümoloogiliselt *vahalaukku*).

168. *valloi, valloi* on deminutiviseerund vn. laine, vrd. *вален-ница* 'ситный и пшеничный хлебцеъ, сайка, обваленная сверху мукою' (D a l', põhja-vn.).

169. *vagoi, vavoi, vagoi* < **vap(a)-oi*, vt. etümoloogia kohta O j a n s u u' d Vir. 1904 14 (-g- analoogiline *vago* 'vagu' sn. rahvaetümoloogilise mõju all?), KAÄH 24 (~ *vavarno* id. < *vaβarno).

170. *varoi, varoi, varoi, varuoi, varuo* aun.-ld. < **var(ikse)-oi*, millise deminutiivi põhisn. vrd. karj. *varis* (tüvi *varikse-*) 'varis', selle uurali etümoloogiat (vrd. mrd. *varši, varšši*, ung. *varjú* jm.) vt. Paasonen'i Beitr. 52.

171. *viero, -viero* < **vēr(e)-oi*, selle dem-tuletise põhisn. karjP *vieri* 'vieri' (tüvi *viere-*) jne. uurali etümoloogia esitand Paasonen Beitr. 52.

175. *Virboi, virboi, birboi* < **virp(a)-oi* tuletise tüvisõnaks olnud karjP *virpa(-vittsa ~ virbo- ~ virboin-v.* 'päsiäispalmu') jm. sn-pere edustajaid muis lmsm. keelis ja tema slaavi laenu-pärasust (vrd. vn. *ве́рба*) vt. Mikkola' BWS 95. Tuletise võimalikust adjektiivsusest § 45.

Muude karj.-aun.-ld. üldloetelus § 29 leiduvate *oi*-sõnade etümo- loogilist selgitust vt. : 5. *armo*, 14. *eno*, 24. *hebo*, 38. *izo*, *izoï*, 58. *kolo*, 64. *koř-*, *kođi*, 67. *kukko*, 75. *kägöi*, 96. *mettšo*, 105. *neido*, 113. *orboi*, 126. *pullo*, *pulla*, 138. *repo*, *reboi*, 151. *toatto*, 152. *talo*, *taloj*, 156. *tüttö*, 164. *ukko* — § 41; 66. *kukki*, *-kukoi*, 98. *mustoi*, *mušt- kuoï* (hilise *-k-* ainesega lisandund, vt. s. v. *lipkō* lhk. 177) — e. § 5; 117. *peigoï*, 128. *peäsköi* — vadj. § 18; 23. *harmoï*, 27. *hūjom* (g. sg.), 28. *hillo*, 32. *hölmö*, 45. *-kallo*, 47. *kauno(i)*, 51. *kezoï*, 54. *kirjo*, *kirjoï*, 55. *kokoï I*, 56. *kokko II*, 62. *korvo*, 68. *kurkko*, 69. *kurmoï* (Suoj.), 76. *lallot* (n. pl.), 81. *lipoi*, 95. *mekko*, 106. *nerkko*, 108. *nokko*, 118. *peïboï*, 122. *pik(k)oi*, 130. *pöllö*, 140. *ruško I*, 141. *ruško II*, 146. *tsokko*, 149. *sulhoï*, 161. *tšidžoi* (vt. s. v. *sisoi, *tsitsoï), 166. *ūko*, (lk-ne *-ts-*ainese abil moodustund) *ūđžoi*, 173. *veikko*, 174. *vendo-*, 176. *ämmö* — sm. § 21; 36. *inahmoï* — veps. § 37.

Etümooloogilist valgustamist vajamatute karj.-aun.-ld. üldloetelu (inim)ristinimede ja deskriptiiv-sõnade kohta vt. edasi § 34 punkt h, i all.

§ 31. Dem-tuletise l. *-oi* häälikulises käsitelus on karj.-aun.-ld. murreterühmal kaks valitsevat eri seisukohta (vt. Genetzi' KL 23, 66—7, TVKK 179, TAK 140, Ojansuu' KAÄH 137 [aun.], 144 [karj. edustusest]). Nimelt

a) *-oi* ≡, püsind üldiselt aun. ja ld. murdeis (§ 29-nda näites- tikus Salm., Seäm., Suist., Aun., TAK V[ieljärvi], Kett V[uohtjärvi], Nk., K., Td., Sun., aun-murdeline Johannese evangeelium) ja Suo- järve karj-s kui karj. ning aun-ld. vahemurdes ning karjIng-is: 1. *ahmoï*, *hoahmoï*, *huahmoï*, 2. *Agoï*, 3. *Añnoï*, *Añoï*, 4. *Abroï*, 7. *boafkoï*, *buafkoï*, 9. *-bokoï*, 67. *kukoï*, *kukoï*, 91. *moafkoï*, *moafkoï*, 125. *pořdimoï*, *pořdimoï*, 138. *reboï*, *reboï* jne., resp.

b) *-oi* > *-öi* palataalatraktiivselt (vt. Ojansuu' KAÄH 150 karj.-aun. vokaalharmooniast): 32. *hölmöï*, 142. *reäpöï*, *reäpöï*, *riäpöï* 158. *töntšöï*, *töntšöï*, *töndžöï* jne. Teiseks aga (välja arvatud, SuojK, karjIng) kogu karj. k. alale (näiteis Akonl., MarttKarjS, MarttVtk, TVKK [karjP, karjL], Uht., Ks., Ls., T., JyvK, Rug., P., MattTver, Schw, TvK) on omane

c) $-oi > -o$: 1. *ahmo*, 7. *buatko*, *buafko*, 14. *eno*, 71. *kūkšo*, 78. *lempo*, 91. *muatko*, *muafko*, 138. *repo*, *rebo* jne., kusjuures ainult (vt. Genetz'i KL 23: „nur in einigen Gegenden Nordkare lens im Partit. Sing. vor einem Possessivsuffixe hervortritt . . .“ [scil. deminutiivi *i*, näit. *toattuoh* - *toattojah*, vrd. ka sama TVKK 179]) harukorral *i*, $> i$ kaudu sg. partitiivis ilmneb deminutiivi tunnuspärane *i*-aines: 151. *toattojañi*, vöi (vt. Genetz'i viimakstsiteeritud kohas „l: n vienonnuksena la-päätteisissä paikannimissä, esim.“ :) *toattola* 'isän koti', *Rebola* taolisis edasituletisis mõnikord. Huvitav *i* püsimisjuhus 151. Schw *tuatoindim* edasituletises.

Vastavalt karj.-aun. äsjanähtud vokaalharmoniasääduslikule palataalattraksioonile loomulikult

d) karj. $-oi > -öi > -ö$: 32. *hölmö*, *h'ölmö*, 89. *slöttö*, *löttö* jm.. See kahekülgne (kas *i* säilitav või selle kaotav) $-oi$ üldedustus on üldiselt nii selgejooneline, et ei vaja punktis a — d kõige teda illustreeriva näiteainestiku kordavat analüüsiks esitamist. Ainult erandmoodustisi ja lokaalteisendeid temast tuleb siin veel üksikasjalisemalt vaadelda. Niisuguste seast kõigepäält paistab silma

e) Aunuse linna ümbruse (Aun) murdes $-oi > -oi$ resp. $-öi > -öi$, millejuures järelkomponent *i* on diftongi sõnantolluse palataliseerind: 25. *Hermoi*, 35. *höüdöi*, 39. *-iujkoi*, kuigi seda (käsikirjalise transskriptsiooni järjekindlusetuse või hääldamisviisi kõikuvuse tõttu) alati ei paista välja: 41. *juamoi*, 44. *jänöi*, 57. *kokoi*.

f) Vn. keele foneetikale omase nn. labiovelarisatsioon-nähte otsekohese mõju all (selle pikemat põhjendust vt. Penttilä'l SPOP 29—30) on $-oi$, $-öi$ triiftongeerund, $> -uoi$, $-üöi$, $-uoi$, $-üöi$ ld-is Mundjärvel Kettunen'i andmeil ja Mundjärvel ning aun. Seäm. SPOP Ojansuu' ainestiku järgi: 24. *hebuoid*, 28. *hila^uöi*, 44. *dän^uöi*, 50. *keruoi*, 54. *kirduoi*, 56. *kokuoi*, 79. *lip^uöi*, 92. *mandž^uoi*, *mandž^uöi*, 99. *muš^uoi*, 100. *mufš^uoi*, 101. *mür^uoi*, *mür^uöi*, 128. *peätš^köi*, 132. *-bör^uöi*, 138. *rebuoi*, *reb^uoi*, *reb^uöi*, 160. *tših^uoi*, 170. *varuoi*. Transskriptsiooni karguse, aga kahtlemata osalt ka eri murdeobjektide ja eri murdepaikade hääldamise kõikuvuse arvele tulevad panna selle kõrval samust paigust noteeritud triiftongeerumatud näited: 28. *-hila^ooi*, 56. *kotk^ooi*, 75. *käg^ooi*, 77. *-ljet^ooi*, 96. *me tš^ooi*, 101. *mū^ooi*, 132. *-bör^ooi*, *-pör^ooi*, 142. *riäp^ooi*, 147. *tšon(ä)ž^ooi*. Sama triiftongeerumisenähe avaldub veelgi täielikumalt häälikmuutuses

g) $-oi$, $-öi > -uoi$, $-üöi$, $-uoi$, $-üöi$, $-uoi$, $-üöi$, mis omane Genetz'i ($-uoi$, $-üöi$) ja Ojansuu' ($-uoi$, $-üöi$, $-uoi$, $-üöi$) andmeile Pyhäjärvest ja paiguti Mundjärvest, Kettunen'i ($-uoi$, $-üöi$) üles-tähendusile Pyhäjärvest: 41. *duomuoi*, 44. *dänüöi*, 56. *kokuoi*, 67.

kukuoi, 71. *kukšuo*, 74. *küühküö*, 75. *kägüö*, 78. *lembuo*, 79. *lipuo*, 80. *lindžuo*, 96. *metšuo*, *metššuo*, *metšuo*, 99. *mušuo*, 100. *mušuo*, 125. *porđimuoi*, 128. *Piätšüö*, *piätšküö*, 138. *rebuoi*, *rebuoi*, 142. *riäpüö*, 147. *tšõndžuo*, 152. *taluo*, 160. *tšihuoi*, 170. *varuo*. Kettunen'il esinev Mundj. 44. *đänü* vahest võiks olla -*üö*-alale (vt. eelm. punkti) laenuna tungind -*üö*-ala sn., kusjuures -*üö*, ehk on substitueeritud -*ü*-ga. Viimane triftong on edasi arenend Kettunen'i järgi ld. Suoju murdes, sääl nimelt ilmsesti

h) -*uo*, -*üö* > -*uo*, -*üö*: 44. *đänüö*, 67. *kukuö*, 138. *rebuö*, 170. *varuo*.

i) Ahtia' Aun ja Ojansuu' SPOP aun.-ld. noteeringuis, nagu viimaste kohta selles juba veenduda saab mõningast punkt f näitest (*hilloi*, *lipüö*, *mandžüö*, *mürüö*, *rebüö*, *kotkoi*, *meššöi*), on diftongi komponendid teisendund kvantitatiivseltki, nimelt *oi* > > -(*u*)*öi*, -(*u*)*öi*, -*oi* (-*öi* kohta juhuslikult puuduvad näited): 65. *grõñöi*, 114. *-pa imöi*, 138. *-reb|öi*, -*oin*, -*oidu*, 152. *-talöi*. Käsi-kirjalise ainestiku transskriptsioonis aga see peegeldub võrdlemisi nõrgalt ja nii ebajärjekindlalt (vrd. punkt e *juqmo*, *iänö* jne., punkt f all *đänüö*, *keruo*, *hilloi*, *kägö* jne. — suures enamuses), et ei ole teada, kas see kajastab transskriptsiooni enda või tõelise murdehääldamise kõikuvust.

j) 101. Nk. *mürö* juhusel -*oi* > -*öi* hiliselt eelneva palatalisatsiooni mõjul, milline hääliknähe mujalgi lmsm. keelises tuntud (vepsP-s ja vepsK-s — vt. Kettunen'i LVHA II 20; vrd. e. setu *palõ* << << *paljo*-, *sužõ* 'koll' [*+suso*] P. Voolaine' teatel [vastavaid -*oi*- > -*o*-sõnu pole kahjuks § 4 e. üldloetelu ainestikku eL alalt sattund]).

k) Juhused, mil -*oi*-d näikse edustavat karj.-aun-es *u* — need on § 29 loetelus 20. *guu*, 42. *juonu*, 54. *kirju*, 150. *svoattu* — võivad seletuda *u*- ja *o*- (ka < *oi*-) tüvede segunemisega ühtlase sg. partitiivi (vt. Ojansuu' KAÄH 111: *šobuo* < *sopu-a*, *taluo* < *talo-a* [*+talojda*, Mg.]) vahendusel, samuti nagu seda võis oletada lhk. 114 sm. murdeis *kerppu*, *taluo* jm. juhtude puhul. Muide vrd. ka spetsiaal-*u*-lisi deminutiive § 43, millede hulka, siin kõnesolevate kuulumine ka pole võimatu.

l) Viimaks nõuavad pikemat häälikulist argumentatsiooni need aun.-ld. *oi*-juhused, milledes ülemalnähtud *i* püsivuse põhjal ootamatult algsm. -*oi* on -*o*-, -*ö*-ga edustatud: 6. *boabo*, *buqbo* (-*buqoi*), *buqbo*, 8. SuojK *bobo*, -*ni*, 9. Sun *bokko*, 11. *diēdo*, Suist, SuojK *diēdo*, Sun *diēdo*, 13. Salm, Sun *diädö*, Aun *diädö*, 22. SuojK *hajko* (~ *hajkoi*), 24. TAK, Suoj, Salm, Sun, K., Pyhäj. *hebo*, Aun *heb|ö*: -*vö*, -*böa*, *Hebo*, *hevo*, Kiel I *hebod*, 27. SuojK *hijjom*,

28. Aun *hilalo*, 38. SuojK *izo*, 42. SuojK *juono*, 48. Sun *kiekk*, -od 49. Sun *keloo*, 52. Suist *ketso*, *ketšo*, 56. SuojK *kokkolindu*, -*honga*, 58. SuojK *kolo*, Suist *kolo*, 61. TAK (Suist.) *koro*, 68. Suist *kurkko*, 73. *küppö*, 77. Suoj. -*liero*, 78. Suoj. *lemb' ottele*, 84. 'Aun -*luhò*, SuojK *luho*, 90. Nk. *muqmoheze*, Salm *muqmo*, 95. Salm *mekko*, 96. SuojK *meffšo*, 100. SuojK *mutso*, *muttšo*, 111. Suist *näivö*, 119. SuojK, Sun *Pekko*, 126. karj.-aun. *pullo*, Sun *pull*, 130. SuojK *pöllö*, 134. SuojK *pyörö*, 146. SuojK *tšoukko* (-*tšoukoi[nikka]*), 151. TAK, Suoj. *toatto*, Salm *tuatto*, 152. SuojK *talo*, 156. Salm -*tüttö*, 164. kogu aun.-ld. *ukko*, Sun *ukk*. Esitatuist Suoj.-Suist.-Salm. piirkonnas, sm. või karj. keeleala naabruses esinevaid võib pidada otsekoheseiks sm. (nõnda ka O j a n s u u KAÄH 138) või karj. laenudeks või mõjualuseiks sõnuks. Sedasama võiks teha ka muude laiemal alal levinenutega igal juhusel, kui mitte poleks järgmist võimalust vähemalt osalt viimaseid (ja ehk mõnd esimesistki?) pidada aun.-ld. murrete omal põhjal analoogiliselt tekkinuiks. Nimelt on algseil *oi-* ja *o-*tüvedel avar võimalus olnud seguneda pluurali kaudu, sest hoolimata *i*-järelkomponendi üldisest püsimisest on *-öloi-* (resp. *-löi-*) pluuralitunnuse ees (vt. Genetz'i TAK 151 *verkko*: *verkkoloi* — *talo*:*taloloih*) alati dissimilatoorselt (vrd. KAÄH 139 põhjendust, vt. sm. § 24 lhk. 116; obs. 151. Salm *tuattoilas -oila-* = ~ 13. *diädöloin -ölöi-* < *-oiloi-*) kadund, näit. 25. Aun *Herm|oi*:*-oloi*, 37. Sun *Iro|i*:*-loiid* p. pl., 44. Salm *iänöi*, *-ölöi*, 56. Sun *ko|koj*:*-kkoloid*, 138. Aun *-reb|öi*:*-oloin*, *-oloi*, 173. Sun *veik|oi*:*-koloid* jne. Suhe *verkko*:*verkkoloi* on tekitan proporsioon-analoogiliselt 24. Suoj *hebo*:*heboloi* suhtetüübi pro *heboj*:*heboloi*. Aga ka *-oi*~*-o* (resp. *-öi*~*-ö*) sõnade segunemine *-inen* deminutiivsuffiksi vahendusel (vt. veps. § 38 punkt e) osalt on usutav, vrd. 24. Aun *hebò*-*heboin*. *o*-tüvedele liitumisega saavad mõistetavaiks lõppkaolised (resp. lõppvokaali reduktsiooniga) *oi*-juhused nagu 78. Suoj *lemb'* (vt. KAÄH 134), Sun 126. *pull*, 164. *ukk* (vt. O j a n s u u' d ibid. 131: „varsin usein onkin kehitys aunuksessa vienyt täydelliseen katoon,“ nimelt *-a*, *-ä* > 0 puhul, samuti muilgi vokaalidel, eriti aga veel lõppkaolise veps. naabruses ld-is).

2. a) Käsiteldava dem-suffiksi *ei*-varianti (vt. e. lhk. 40—1, vadj. lhk. 54—5, sm. lhk. 122 § 26, § 43) võiksid § 29 näitestikus edustada a u n. 70. *Kutsei-* (< ?? **kusiei-*), 161. *tšitšei* (< ?? **tšitsei-*) näilise kindlusega, lisaks ka 99. Lnr *mustei* (< ?? *mustiei), lhk. 102 *pořšei*, lhk. 138 89. aun. *hiötsei*. Rapola Diftg. 79 märgib need juhud tamedaiks. Oma ilmse juhuslikkusega nad tõesti vaevalt võivad tagasi minna mingile algsm. *ei*-süsteemile, vaid kergetalt

nad seletuksid vepsast saadud laenudena (vt. veps. -e_i-, -e_i- § 38 punkt b) või mingi kohaliku diftongipalatalisatsiooni -o_i- > -e_i- tulemusena, obs. nimelt tuletusainese eel käiva sibilandi -tš- palataliseerunust (ka ? *mustjoi > *mušfoi > *mustei*). § 29 karj. ainestikus ei leidu üldse mitte viipeid e_i-diftongile. Kõik, mis sääl ootuspärase -e_i > -e arengu järgi võiks osutada, on kokkuvõetult esitatud sõnadega: § 21 lhk. 83 (vt. ka TVKK 195) *appe*, Genetz'il TVKK 195 (nimed) *Dorkke*, p. sg. -*ja*, *Koske*, -*ja*, *Markke*, -*ja*, ibid. 24 (Himola) *Tuhkei-muurittša* (~*Tuhkamurmittša*, *Tuhkimuš* 'Tuhkamuuritsa' sõnastikus). Siinset -e(i)-d pole senni õnnestund (vt. Ojansuu' KAÄH 150, Rapola' Diftg. 75, 79) seletada. *appe* võiks olla, nagu ülemaal vastaval kohal osutatud, laen sm-st, järgnevad kolm nime seletuvad ilmsesti (vt. § 47) vn. k. vokatiividena, mis niisugustena hiliselt segunend (obs. p. sg. *Dorkkeja* nagu lhk. 162 *toattojani!*) o_i-sõnadega, *Tuhkei*- jääb edasigi problemaatseks (obs. i [resp. j] vastu ootust lhk. 162 punkt c all nähtud karj. i < 0 kõrval; < vepsP-st?!).

b) Ojansuu KAÄH 149 viib -*kki*-lõpulised karj.-aun. loomanimed (näit. aun. *en'džikki* jm.) tagasi < *-*kki* algsm. diftongile, Setälä Tietosanakirjas 10 946 -*kt* < *-*kkei*), Kettunen LVHA II 64, 70—1 taas vastavad vepsP *muštiki*, *püh'iki* nimed ja *i*-lised deminutiivsõnad nagu *kuk*:*kukin* 'kukk' -*t* << -*e_i* diftongile. Selle järele kuulusid algsm. e_i-diftongi järeltulijaiks ka karj.-aun. *i*-lised demsõnad: 3. *Añni*, 23. *harmi*, 30. *häkki*, 64. *kof*-, *kođi*, 66. *kukki I*, 67. *kukki II*, 105. *ñeidi*, 107. *ñekki* (~ *netko_i*), 135. *rattši* (-*linduine*), ? 153. *tih_i*, 161. *tšiđzi*, 173. *vej_hki*, *veikki*. Välja arvatud 64., need kõik on puhtmeelituslikud moodustised, enamasti päälegi lastekeelsed, mispärast nad tulevad vist küll koguni lahus hoida algsm. o_i-tuletisist kui spetsiaal-*i*-lised kujundid, vt. § 43.

§ 32. Aun.-ld. -o_i > -o, -ö edustuse sõnust väärivad spetsiaalset tähelepanu 6. *boabo* (tüvi *boaba*-), *buqb*|o, -an, -oq, *buqb*|o, -an, -oq, 11. *diđd*|o, -an, -oq(da), *died*|o, -an, -ad, 13. *deđd*|ö, -än, -eä, *diäd*|ö, *diäd*|ö, -än, -iä ~ -äd, *diäd*|ö, -än, -eä, 90. *moamo* (tüvi *moama*-), *muqm*|o, -an, -uq, 151. *toatto* (tüvi *toatta*-), *tuqt*|to, -ttuq: -tat (n. pl.). Genetz'ile TAK 133 on säärased tüve o-, ö- ~ a-, ä-vahelduslikud sõnad paistnud nii kahtlased, et ta on o-, ö-lise kujusid pidand võimalikult väärkuuldelisiks pro *toattu*, *moamu*, *deädü*. Kujola Salm 25 on nelja (välja arvatud *diedo*) kõnesoleva sõna kohta paljalt konstateerind, et nende tüüp erandliku o-, ö-lise sg. nom. omades on „muissa muodoissa paitsi nominatiivissa a- (resp. ä-) vartaloinen“, Ojansuu KAÄH 132 viimaks on katsund (tõsi küll, vaid kolme:

aun. *moqmo*, *toqto*, *deäđö* puhul) o-d, ö-d neis seletada kahel teel, kas *-a* > *-o* > *-u*, *-ä* > *-ö* > *-ü*, tuntud aun. lõpp-vokaalimuutuse *-a*, *-ä* > *-u*, *-ü* murdeti säilind vahelülina, või et kõnesolevat tüüpi sõnad „saataisivat myös olla lainoja karjalan kielestä . . . , joten niiden nominatiivi kuuluisi toiseen paradigmaan kuin muu taivutus“. Viimane tõlgitsemismoodus tundubki ainuvõimalikuna, sest mainitud kohas O. esitatud *-a* > *-o*, *-ä* > *-ö* muutuse tõestusmaterjal näikse olevat liig nõrk selle hääliksääduse tõepärasuse osutamiseks ja liiategi *o*, *ö* ei esine ju mitte ainult käsitletavate sõnade sg. nominatiivis (mille seletamist ainult võimaldaks kõnesoleva häälikmuutuse oletamine), vaid ilmselt kogu *-loj-*, *-løj-*pluraliski, vrd. Salm *buqbo|lojn*, *-loj*, SuojK *diędo.mojn*, (*deädięn* ~) *deäđölojn*, Salm *muqmolojn*.

§ 33. 1. ja 2. silbi vahelise tüvekonsonantismi käsitlelus leidub aun.-ld. murrete alal nähe, mis on (vt. Setälä' ÄH 53: „Aunuk- sessa tavataan samantapaista [s. o. *i*-komponendi sulgmõju; Mg.] ind. imperfektissä ja oi-loppuisissa deminutiiveissa, esim. *tapoi*, *puutui*, *veikoi*, *kukoi* 'kukko', *löpoi* 'sammako'“) põhjust andnud kõnelda *-oj-*suffiksi järelkomponendi konsonantsest silbisulgemisest (vt. sm. § 25 lhk. 116 järgmm.). Ainestik, milles kõnesoleva silbivahe astmehalduslik nõrgenemine vastavalt võiks tulla küsimusse, sisaldub karj. § 29 üldloetelu järgmisis aun.-ld.-SuojK sõnus: **9.** *-bokoj*, **10.** *bou džoi*, **22.** *haikoi*, **39.** *Joakoi*, **43.** *doütšoi*, **52.** *ke fšoi*, **55.** *kokoj I*, **56.** *kokoj II*, *kokvoj*, *kokuoj*, **59.** *kollšoi*, **66.** *-kukoij*, **67.** *kukoij*, *ku- kvoj*, *kukuoij*, *kukuo*, **68.** *kurkoij*, **70.** *ku džoi*, *kudžoi*, **79.** *lipoi*, *lipoj*, *-livoij*, **80.** *lindžoi*, **81.** *lipoi*, **85.** *luboij*, *šluboij*, **86.** *lupoij*, **87.** *lutoij- kafoij*, **89.** *lötöi*, *löpoi*, *šlötöi*, *lotoij*, **94.** *mie džoi*, **96.** *metšoj*, *metšoj*, *me fšoj*, *mešoj*, *mešsuoij*, *metšsuoij*, **100.** *mutšoi*, *mu fšoi*, *mu fšoi*, *mutšsuoij*, **122.** *pikoij*, **133.** *pö fšoi*, *pö fšoi*, **135.** *ra fšoi*, **136.** *riępoi*, **142.** *reäpöi*, *reäpöi*, **144.** *sintšöi*, **146.** *fšoukoijnikka*, **147.** *tšondžoi*, *fšoh(d)žoi*, **156.** *tütöi*, *tütöij*, **158.** *tön fšoi*, **161.** *tšidžoi*, *fšidžoi*, **162.** *tšiidžoi*, *fšiidžoi*, **165.** *ur fšoi*, **166.** *ü džoi*, **173.** *veikoi*. Kõigis esitatuis peegeldub klusiilide *kk*, *tt*, *pp* (*k*, *t*, *p* < *kk*, *tt*, *pp*, vt. O j a n s u u' KAÄH 13) või *ts*-ühendi (> *ttš*: *fš*, *ttš*: *fš*, vt. KAÄH 45) kinnise silbi edustus suure järjekindlusega, harvade (? karj. mõjust seletuvate) eranditega nagu **56.** *kokkoij*, **79.** *lippoij*, **120.** *pikkoi*, TAK (Salm.) *rukkoi*, **144.** *senttšoi*, **151.** *tuättoilas*, **154.** *tüttöi*, **158.** *tönttšöi*. Selle nähte suhtes O j a n s u u KAÄH 13 („Sellaiset kirjoitustavat kuin . . . *pikoi*, *veikoi*, *tapoi* 'tappoi', *tütöi*, . . .“) on asund seisukohale, et aunuses nad on „epäilemättä lyydiläismurteen vaikutus“. Kuna kõigil muil juhuseil tüvekonsonant käsitletakse lahtis-silpsena (**72.** *küdoi*, **78.** *lemboij*, **105.** *neidoij*, **113.** *orboij* jne., mitte *küvoij,

*lemmoj jm. ; 46. *kañnoi* on oma nõrga-astmelise tüve saand *kañnikk*-tuletisest üldistamise teel, nagu näitab ka *nñ*-palatalisatsioon; 109. *noloj* pro *nolgoj võimalikult samuti mingi *nolikk-kuju analoogial; 169. *vavoi* kaju -v- samuti põlvneb *vavarno*-tuletisest, 24. n. sg. *hevo* peaks olema lihtne kinnissilpsete oblikvakäänete tüve üldistus [vrd. *hev|oñ*, -ò g. sg.]), ei saa siin tegu olla mingi põlise, sm. läänemurrete (vt. § 25) vastavale nähtele rinnastatava häälikseigaga, vaid nii aun-es kui ka ld-s, kust siis O. järgi eelmine on pärandki oma edustuse, on seekord küsimuses miski spetsiaalne klusiili (resp. klusiilidega mугanend -*ffš*-, -*ffš*-) lühenemisenähe. See vahest liitub tuntud vepsP ja vepsK mitmeti tumedaile (vt. Setälä' ÄH 50—2; lhk. 50: „olot ovat eri murteissa siksi eroavat ja kirjavat ja sitä paitsi siksi monimutkaiset, että on vaikea keksiä niitä seikkoja, joista vaihtelut riippuvat“), sel korral käepärast oleva kitsa materjali põhjal ligemalt määritlematuile geminaatklusiilivaheldusile. Ld-le lähimalseisva vepsP olusid iseloomustavad kõige paremini Setälä' l. c. 51 esitatud suhted *tük'in* : *tük'ib* 'lykin' - *lūkaidan* 'lukkään', *hüpästab* 'hypähtää' - *hüpäidamoj* 'hyppään', nõnda siis diftongi ees geminaadi lühenemine, nagu seda tuleb konstateerida ka kõigi *oi*-deminutiivi juhuste kohta. Ld.(?)aun. murrete paigutine nõrgaastmeliste muude sg. käänete kõrval esinev partitiiv: 55. *kokkojdü*, 56. K. *kokkoj*, 67. Sun *kukkojd*, Kett (V.) 96. *meišoj*, 100. *muššoj* ei oma seletust vist küll mitte sm. oludega identsuses (nagu arvand Setälä ÄH 52 ld. *kukoi* : p. sg. *kukkoja* vahelduse puhul), vaid kõnesolevas ld.-vepsP ühises ebaselges geminaadivaheldusnähtes.

§ 34. Karj.-aun.-ld. üldloetelu *oi*-sõnus on märgata ennetuntud semasioloogilisi (vrd. §46) mõistekategooriaid : a) s u g u l u s n i m e t u s i ja sisult neile lähedasi — 6. *puapo*, *buqboj*, 7. *buatko*, *boafkoi*, 11. *diedo*, *diędoj*, 13. *deädö*, 38. *izoj*, 90. *moamo*, *moamoi*, 91. *muatko*, *moafkoi*, 100. *mutso*, *muttšo*, *mutšoi*, 105. *neido*, *nejdoj*, 113. *orboj*, 149. *sulhoi*, 150. *svoatto*, 151. *toatto*, *toatoin* (g. sg.), 156. *tüttö*, *tütöj*, 157. *tädöi*, 161. *tšidžoi*, 164. *ukko*, 173. *veikko*, *veikoi*, 176. *ämmö* : b) l i n n u n i m e t u s i — 56. *kokko*, *kokoj*, 59. *koltsoi*, 61. *koro*, *koroj*, 67. *kukko*, *kukoj*, 69. *kurmoi*, 71. *kūkšo*, *kūkšoj*, 74. *küühkoi*, 75. *kägöj*, 96. *mettšo*, *metšoi*, 118. *pejboj*, 128. *peäsköi*, 130. *pöllö*, 135. *ratšoi*, 170. *varoi*; c) l o o m a - (nende seas eriti pisiloomade ja putukate) n i m e t u s i — 1. *ahmo*, *ahmoj*, 9. *bokko*, -*bokoj*, 16. *edenöi*, 24. *hebo*, *hebojd* (p. sg.), 30. *häkkö*, 35. *höüdöj*, 44. *jänö*, *jändöj*, 70. *kudžoi*, 77. -*liero*, -*lięroj*, 79. *liipoi*, 87. *lutoj*-*kafoj*, 89. (š)löttö, *lötöj*, 93. *mauroi*, 102. *mönttö*, 110. *Nuhoi*, *ñuhoj*, 125. *portimo*, *pordimoi*,

131. *pöppö, böböi*, 132. *pörö, -böröi*, 138. *repo, reboi*, 146. (?)*tšokko*, 147. *tšondžoi*, 153. *tihoi*, 159. *tšaivoi*, 166. *ūko, ūčžoi*; d) kala-nimetusi — 53. *kiiškoi*, 60. *kuoroi*, 142. *reäpöi*, 163. *-tšuhö*; e) marja-, (harvemini) seene- jm. taimenimetusi: 28. *hillo, hilloi*, 34. *höüdöi*, 41. *juomoi*, 80. *lindžoi*, 86. *luppo, lupoi*, 92. *mandžoi*, 99. *mušföi*, 101. *muuroi*, 112. *ořhoi*, 123. *řilbo*, 145. *šiiioi*, 160. *fšthoi*, 167. *vahvoi*, 169. *vagoi, vavoi*. Kõigil neil juhuseil, välja arvatud nende hulgas leiduvad puhtdeskriptiivsõnad, milledest vähe alamal punkt i, ning vahest 38. *izoi*, 44. *jänö* ja 149. *sulhoi*, on haihtunud sisuline deminutiivsus, meelitlev või halvutav vähendusvarjund.

Samuti deskriptiivmoodustised (vt. alamal) ja ilmse affektiivsusvarjundiga vähesed meelitus- või halvutussõnad 10. *boučžoi*, 12. *dušoi*, 19. *gurboi*, 20. (? lk-ne) *guřoi*, 22. *haiikko - haiķoi*, 31. *höllöi*, 33. *höünö*, 36. *inahmōi*, 66. *kukki*, 73. *küppö*, 84. *luho*, 94. *miečžoi*, 103. (halv.?) *nakko, nakoī*, 109. *ńoloi*, 122. *pikoi*, 137. *reņgoi*, 165. *určšoi* välja arvatud näikse sisulise deminutiivsuse kaotand ja nõnda semasioloogiliselt neutraliseerund kirju hulk f) ideoloogiliselt klassifitseerimatuid oi-sõnu: 5. *armo, armoī-*, 8. *bobo*, 14. *eno*, 17. *edoi*, 27. *hřijom* (g. sg.), 29. *hoņgoi*, 42. *řuono*, 45. *-kallo*, 46. *kańnoi*, 48. (Suoī. siiski deminutiiv-varjundiga) *kiekko, -kieķkoi*, 49. *kelo, keloī*, 50. *kero, keroi*, 51. *kezoi*, 52. *kečšoi*, 55. *kokoi*, 58. *kolo, kofo*, 62. *korvo, korvoi*, 64. *koř-*, *kođi*, 68. *kurkko, kurkoī*, 72. *kūdoi*, 76. *lallot*, 78. *lembo, lemboi*, 81. *lipoī*, 82. *ližoi*, 83. *lohko, lohkoī*, 95. *mekko*, 106. *nerkko*, 108. *ńokko*, 111. *ńüivöi*, 114. *řaimoi*, 115. *řatšoi*, 117. *řeigoī*, 120. *řero*, 121. *řežo*, 124. *řolo, řoloī*, 126. *řullo, řulla*, 134. *řüöröi*, 136. *řieppo*, 139. *-rožmōi*, 140. *řuško* (= koit), 144. *řintšo, řentšoi*, 152. *talo, taloi*, 168. *vallöi*.

Palju selgemat meelitlev-deminutiivset ilmet kannavad igatahes juba g) oi-lised karj.-aun.-ld. looma-(lehma-, lamba-) nimed: 15. *enzoi, endžoi*, 21. *hoķhkoī*, 23. *haiřmōi*, 26. *hřloī*, 43. *đoutšoi*, 54. *kirjo, kirjoī*, 57. *kolmoī*, 63. *kostoi*, 97. *mufoī*, 98. *mustoi*, 107. *ńetko, ńetkoi*, 127. *řühöi*, 129. *řeātķoi*, 141. *řuško, řuskoī*, 148. *řuřpo, řuřboi*, samuti ka h) ristiniimed dem-vasted: 2. *Agoī* (vrd. vn. *Агафон*), *Ańńoi*, *Ańoi* (vn. *Анна*), 4. *Abroī* (vn. *Аврам*), 81. *Gauroi* (vn. *Гаврил*), 25. *Hermoī* (vn. *Герман*), 37. *Iroi* (vn. *Ирина*), 39. *Joakoi* (vn. *Яков*), 40. *řermoī, řormoi* (vn. *Еремей*), 104. *Nastoi* (vn. *Настя, Анастасия*), 116. *Pačloī* (vn. *Павел*; *Paul[us]*), 119. *Peķko* (vn. *Петр*), 154. *řimo, řimoi* (vn. *Тимофей*), 171. *Varvoi* (vn. *Варвара*) ja muidugi i) deskriptiiv-affektiivset algupära oi-sõnad: 31. *höllöi* (? tüvituletis, vrd. lhk. 148), 32. *hölmö, hölmöi*

(? tüvituletis, vt. lhk. 86 s. v. *hõlmõ*), 65. *gronõi*, 88. *lõbö, lõböi*, 133. *põžsõ, põžsõ, põžsõi*, 143. *rõkkõ* (vrd. lhk. 104 s. v. *rakko*), 158. *tõnttsõi*. Viimaseist on eespool punkt c all juba mainitud: (*š*)*lõttö - lõtoi, mõnttõ, nõhoi, põppõ - böböi, põrõ, -bõrõi*.

§ 35. Karj.-aun.-ld. § 29 üldloetelu sõnavaraga pole kaugeltki tühjendatud säälsed *oi*-sõnad. Sellest, enamasti kitsa-murdealisuse tõttu, väljajäetuid on vastavais allikapõiminguis veel järgmised tüvetuletised, mis siin ülevaate täiestamiseks esitatagu nende etümoloogilist külge pikemalt puudutamata. Siia kuuluksid karj-st TVKK *riitto* 'riite' (<*ritt[a]-oi), Schw (te, k) *kiägõ* 'kädensija (ovessa jm.)' (~*kiägä* to, p id.), Rug *rujo* 'vaivainen, rampa, sokea' (<*ruj[a]-oi, vrd. lvKett *rujä* 'haige'), Kett 28 (T.) *tšieķšõ* 'kalasääski' (<*säks[e]-oi, vrd. sm. *sääksi* jm. Wichmann'il FUF XI 281). Õige rohkelt aga lisi aun.-ld. alalt: TAK *kuldoi, -ne* 'kultainen' (Vielj. rhvl., <*kult[a]-oi), *lämbimõi = lämmin* (s. dem., Suist.), *petoi* (Seäm. rhvl., ilmsesti lk-ne deminutiiv-vaste sõnale *pertti* 'pirtti, tupa', vt. Genetz'i TAK 141), *pädevõi* dem. = *pädev(ü)* 'kelvollinen' (Suist. rhvl.), *rukko* dem. = *rukku* 'raukka, parka' (Salm., vrd. lhk. 128 sm. Lehmanm. *Rukko*), *seppoi* 'sepake' (rhvl., TAK 26), *valdoi* 'valtava, mahtava' (Suist., rhvl.), Suist *ägrõi* 'äkäpussi' (vrd. ibid. *ägrä-piä* 'poholainen, piru'), eriti aga AunAS 84 *biiboid* (p. sg.) 'viipale' (<*vīp[a]-oi), *Soloi* 'haikara' (<?), 87 *Tšiepoit* (n. pl.) 'ketju' (vrd. vn. *уень* id.), Salm 20 *suļõi* 'tulo' (<*sāl[ihē]-oi), Aun *läihõi* 'lahjake' (<*laih[a]-oi), Sun *bulhoi* 'valkea lumme' (Suist *buloi* 'ulpuikka', vrd. karjP *pulppu* jm. KAÄH 3), *totoi*: (p. pl.) *tottoļõid* 'täti' (vrd. vn. *тѣтя* id.), Kett 144 (Mundj.) *üõļevõi* 'lepakko', 302 *oro* (Td.; SPOP 29 [Mundj.] *oro* 'lehmänsieni' <*or[aβa]-oi, vrd. Kett ibid. T. *orkko*ni 'tattisieni', TVKK *oravikko* 'eräs ruskea ruokasieni'), 427 *rištõi* 'naiskummi' (Td., <?*rist[ia]-oi), 146 *fšagõi* (Mundj., <*sak(a)-oi, vrd. TVKK *tšagari* 'sakarisormi'), 427 *sesro*i 'punain. viinimarja' (Mundj.; SPOP 28 [Pyhäj.] *sesruõi*, 29 [Mundj.] *sestrõi* <*sestar[e]-oi), Impilahti (Pantsu' järgi) Rapola' Diftg. 46 *väivõi* 'väive' (<*väiv[ehe]-oi, vrd. sm. *väive* 'elajatai'). Ojansu u'l KAÄH 137 lisaks aun. *brihoi* 'nuorukainen' (<*brih[a]-oi, vrd. TAK ja TVKK *briha* id.), Suistamo lisandusi vt. Rapola' Diftg. 46. Mitte vähem oher *oi*-sõnade suhtes pole karj. ja aun.-ld. vahemurre SuojK, nagu oodatagi: *kamboi* 'joukko' (? vrd. vn. *компания* ms. 'kamp, salk'), *kaņgoi* 'kangake' (rhvl., <*kaņk[ahē]-oi), *kükkõ* s. dem. 'kyökerö' (~*kükkä* id.), *mäkkõ* 'määrä, polttiainen, pieniä itiköitä', (<*mäk[kä]-oi), *ņepõi ~ ñeppi* (halv.) = *ņeveskä* 'minia' (<vn. *невестка* murd. id.), *ohtõi* (~*aha*ni 'ohdake', <*oht[a]-oi), *pięto*i 'piettiö

(mulkku)', *piḍžoi* ~ *piḥkoi* 'er. yrttikasvi', *kukoimp.*, vrd. aun. *piḍžoi*, *piḍoi* id. (~ karj. *piidiāne* 'distel', ld. *kukoi-piḍžahaine*, *-piḍahaine* 'hagebutte' K a l i m a' l FUF XVI 234), *rahvoi* s. dem. 'kansa; ihmiset' (<**rahv[ahē]-oi*), *rugoi* 'rukkike' (rhvl., <**ruk[ihē]-oi*), *sejboi* 'teibake' (rhvl.), *Ilmaqseppo* 'Ilmarinen' (rhvl., <**-sepp[ā]-oi*), *žbiŋoi* 'silmäpuoli' (~ *žbiŋa* 'silmä' hv.), *tšupoj* (~ *tšupukka*, ? vrd. lhk. 160 163.) 'eräänl. piirakka', *ulhoj* 'viskain', '= *hoŋgoj*' (?), *vedoj* 'veeke' (rhvl., <**vet[e]-oi*), samuti karjlng karj. murdest: ID 34 *näntkoi* 'Kinderwärterin' (vrd. vn. *нянька* id.), 53 *lekkoi* 'Flamme' (vrd. sm. *liekki*, e. *lōke* id. lhk. 120), kuigi P o r k k a l. c. 120 tähendab nende kohta „In den meisten von diesen Wörtern scheint doch die deminutive Bedeutung verloren gegangen zu sein“, selle kõrval aga P. tõenduse järgi säälmas nad „in Poesie ungemein häufig: *meroi* 'Meer', *lai-voi* 'Schiff'; adj.: *vergoi-viitto* 'mit Ueberrock von Tuch', *vahoi-tuk-koi* 'blondhaarig'“, lisaks ID 80 rhvl. *sissoinit* 'mu õekesed' (vrd. sm. *siso* lhk. 107), *sudoi* 'soeke, hundike', SKVR 3 P o r k k a' rahvaluulelähenduste järgi R a p o l a' l Diftg. 44—5 loetlematu hulk: *kesoilla* 'kesällä', *taivoi* 'taevake', *tuloi* 'tuli' jne., KKO² (karjlng rhvl.) 52 *ainoi poikoi* 'ainuke pojake', 53 *oloin* 'õlakese', *Luojoin* 'Loojakese, Jumala' jne.

Kuigi üldloetelu ka äsjaste lisandustega kokku kahtlemata veel ei anna absoluutselt tühjendavat pilti karj.-aun.-ld. *oi*-lisist tüvetuletisist läbivaadatud allikais ja neilegi üha võiks leiduda säält-täält üksikuid täiendusi, siis on igatahes nähtugi põhjal julgesti konstateeritav selle tuletisliigi ebaproduktiivsus kõnealuses keelkonnas. Ta esineb elava kõnekeele teatud kindlastipiiratud hulgas enamasti deminutiivsus- (vähendus-, meelitus- või halvutus-)värvingu kaotand sõnu, harva karjalas, sagedamini SuojK-s ja karjlng-is, eriti aga aun.-ld. murdeis, deminutiivsusvarjundi säilitanuna meelsamini siiski ainult arhaistlikus rahvaluules.

Eraldi juhitage siin veel tähelepanu karj.-aun.-ld. looma- ning (inim)ristinimedele ja deskriptiivmoodustiste § 29-nda lisandusile.

Loomanimedena selt alalt § 34 punkt g all käsitleduile lisaks on noteeritud: Sun *toŋsoj* = *tojženargen suadu lehm* (teisipäeval sündind lehma nm., esimese silbi *to-* pärit päevanimest [*tojžen-*], muu osa kontaminatsioonist mingi teise sõnaga, vahest lehmanimega:) Kett 45 *kulsoj* (Mundj., ? vrd. vn. *кульша* 'бедренный мосоль', D a l'), Kett 45 *kuploj* 'ostetun lehmän nimi' (Td., vrd. vn. *купленный* 'ostetud'), *toivoj* (Td. lehmanm., vrd. sm., karj.-aun. *toivo* 'lootus'). Tähelepanu väärib, et siin vn. loomanimed on väliskujuldasa vahetult liitund eelmisetaolisile omatuletuslikele: TVKK *koaroi* (~ *koara*) 'ruskea-

karvainen (hevonen)' (Genetz ju võrrelnud vn. sõnaga карий täh. 'темногнѣдой, почти вороной...' [hobusenm.], Dal'), Rug *serk|ko* :-on 'harmaa hevonen' (< *сѣркѡ* 'кличка сѣрой лошади или собаки', Dal'), *riško* 'ruskea hevonen' (< vn. *рыжскѡ* 'рыжая лошадь'), Kett 428 *pelkko* (Uht.), *belkko* (Vts.) 'valk. hevonen' (< vn. *белко* Kettunen'i järgi), Schw *serko* 'harmaakarvainen kissa' (vrd. eel Rug.), KKO² 32 *štvoida* (p. sg.), *štvoi* 'tuhkanharmaa hevonen' (< vn. *сивый*), SuojK *zaur|o_l* (~-a) 'vaaleankeltainen hevonen' (vepsTk *sourij_i* 'aimo vaalea [hevonen]' < vn., vt. Mikko la' BWS 159), Aun *buuro_i* 'ruskea lehmä' (vrd. vn. *бурый* 'цвѣтъ кофейный, коричневый, орѣховый, смурый', Dal').

Isikunimedeminutiive sellevastu oleks aun.-ld. alalt üldloetelu omile (vt. eespool § 34 punkt h) lisaks tuua piiramatud määrad, sest igal vn. ristinimel näikse olevat sääl oma o_l-line, tihti enamgi kui üksainus, vaste. Näiteina esitatagu: TAK *Ignoi* (*Ignatius*), *Koñnoi* (vn. *Кондратий*), *Makoi* (vn. *Макарій*), *Natoi* (*Natalia*), SuojK *Auhto_i* (vn. *Автоном*), *Gl_imo_i* (vn. *Климент*), *Kibro_i* 'Kyprianus', SalmK *Huõp_oi* 'Feofan', *kužmo_i* 'Kuisman päivä (1.XI)' (vn. *Кузьма*), Aun *Duñõ_i* (vn. *Audotja*, *Dunja*), *Grigõ_i* (vn. *Grigorij*), *Harlo_i* = *Harlampi*, Sun *Luko_i* 'Lukeria', *Olo_i* 'Helena' (vn. *Елена*), *Vašo_i* (vn. *Вася*, *Иван*) jne. jne. Sisulise deminutiivsuse, meelitus-tähendusvarjundi kaotades on nad mõnikord vormiltki käind sama rada, liitudes (vt. § 31 punkt l) o-sõnadega nagu näit. SuojK *Hippo* = *Hilippä* (vn. *Филипп*), *Iokko* 'Johora' (vn. *Егор*), *Trohko* (~-o_i) 'Trofima' (vn. *Трофим*), Aun *Iokkõ*. — Karj. alal näikse nõndasama rohkelt neid olevat karjIng-is: ID 120 *Mikkoi* - *Migoi*, *Paavo_i*, *Kono_i*, *Taroi*, *Kado_i* (vrd. vn. *Михаил*, *Павел*, *Кондратий*, ? *Дарья*, *Екатерина*), Rapola' Diiftg. 45 *Naastoi*, *Olgo_i* (rhvl., vrd. vn. *Анастасия*, *Ольга*) jne.

Samuti piiridelt defineerimatu ja laiaulatuslik on üldloetus § 29 leiduvate näidete vähesusest (vt. eespool § 34 punkt i) hoolimata siia kuuluvate deskriptiivsõnade rühm, eriti jällegi aun-es (resp. SuojK-s), mida iseloomustagu lisanäited: Kett 364 *rõhkõ* (sian nimitys), Rug *het|to* :-on 'naisen häpy; haukuntasana', *lõrhõ(häli)* 'vedelmokk', *rõppõ* 'petäjäjauhosta ja viilistä hämmenetty keitos (keittämatõn)', *tõppõ* 'tupsu', Schw *tõblõ* 'kömpelõ', TvK *Iollo* 'veli' (ml.), *tõkõ* 'tuli, nuotiovalkea', *ñekko* (haukkumanimi taitamattomalle), *nätšõ* 'puru' (lapselle toiduks), *prükkõ* - *br'* 'naisen häpy', *tšollo* 'lapsen tutti, tollõ', TAK *mädžõ_i* 'mähkinä, valitus' (Suoj.), *mõdžõ_i* = *tihoi* 'kihulane' (Ojansuu KAÄH 138 võrdleb *mõdžõ_i* 'pieni hyttynen' sn. sm. *mutiainen* sn-ga etümo-

loogiliselt), *tšul(ɔ)oi* '(keltainen) lumme', Suist *lõhmõi*, -n 'törkyinen, likainen, useimmin naisihminen', *mõmmõ* 'mörkö' (laste hirmutis, ? vrd. lhk. 2 lv. *muñ*, e. *mumm* jm., vt. ka § 48), *rõp|põ* : -õn 'lika, loka', *fšaboi*, -n 'puikkari, johon verkko kootaan järvestä nostaessa', SuojK *bū.džoi* 'synkän, šuuttuneen näköinen henkilö', *glõhöi* 'joka liikkuu raskaasti, huonosti' (~ v. *glõhätä*), *grat|oi* (-a, sõimusn.), (*hengi*-) *huñoi* 'hinterä ihminen', *härpõi* 'talkkunajauhovelli' (? vrd. v. *härppię* 'liikkua t. tehdä umpimähkään, huolimattomasti'), *kõfšõi* 'rupi, paksu r.', *pe.džoi* 'lapsi, poikanen', *piñoi* 'sääski, itikka' (vrd. v. *piñišsä* selle häälitsemisestä), *pupoi* 'paita (lapsen), vaatteet (lapsen)' (lk., ? vrd. lhk. 142 **131**. *buboi*), *rõkõi* 'sakea lika', *šohoi* 'käärme' (vrd. v. *šohišsä* 'sohista'), *fšuoqšõi* 'vieras, tuntematon ihm.' (soimasana likaisesta tai repaleisesta), Rapola Diftg. 46 (Impilahti) *pärpõi* 'pieni kakkara', *ūtšoi* (hevonen) (vrd. lhk. 145 **166**. *ū.džoi*?), AunAS 84 *tõpõi* 'pörröpää', Aun *biä.džoi* 'lammas; pajun kukka' (lk.), *huõhkoj* 'joutavien puhuja', *eštõi* (lampaan kutsuääni), SPOP 29 (Mundj.) *fšätšõimard* 'variksenmarja'. o-sõnadega segunenuid obs. SuojK *hõbõ* 'tyhmä, tolkuton ihm.', *lõllõ* 'epatto', *küõstõ* 'ruma, kömpelö ja suuri olento' (ihm., hevonen ym., halv.), *mögõ* 'harvapuheinen, tylsanainen ihminen' (viimase kahe oi-lisust oletand ka O j a n s u u KAÄH 138), *õkkõ* 'ruma t. tyhmä ihm.' (sõimusn.), *õgõ* 'joka „õgizõ“ puhuessaan tai on tuppisuu'.

Esitatu põhjal on ilmne oi-sõnade elu- ja analoogilise levinemise-võimsus aun.-ld-s looma- (vähem), (inim)risti-nimede ja deskriptiivmoodustiste mõistekategooriais, viimases kaunis märgatavalt ka karjalas.

VI. Vepsa keel.

§ 36. Üldloetelu. Vepsa k. väheseis allikais esinevaist o_i-deminutiividest annab ülevaate järgnev leksikaalne materjal.

1. *bāboj: vepsTk *babij*, -*d* 'mummo (etenkin puhuttelusana)', (~ *baba* ~ ml. *babuško*), LVHA I 2 *babō* 'eit (v. баба)'

2. *bāpkoi: LVHA I 28 *bapko* 'eideke', vepsEN I 17 *babkō* 'mummo' ~ 18, II 126 *bapkō* id.

3. *būkkoj: vepsTk *buk|ej* ~ -*ij* 'jokin kummitteleva olio (jolla lapsia pelotellaan: b. *тулоб*)', LVHA I 2 (*rigi*-)*bukō* '(rehe) haldjas'.

4. *buroid: LVHA I 2 (*uni*-)*burō* 'unekott'.

5. *dētkoi: vepsEN I 13, II 28, LVHA II 85 *dētko* 'setä'.

6. *dādoj: vepsEN I 31 *dādō* 'setä' (vok.).

7. *etanoj: LVHA II 61 *edīnō* 'tigu (s. *etana*)'.

8. *haurōj: LVHA II 61 *haurō* '(ilma hammasteta inimese sõimunimi).'

9. *hepoj: LnrV 20 *hebon* 'hevoisen', AV 84 (-*d* :), LVHA I 6 *hebo* 'sto; häst (AV)', 'mära (LVHA I)': vepsEN I 34 *hebon* (ak. sg.), ÄH 325 *hebo* ~ *h'ōbo* 'tamma', vepsTk *h'ēbo* ~ *h'ōb|o*, (p. sg.) -*od*, (p. pl.) -*ijid* 'hevonen, hepo', vepsEN II 61 (Tšaigla) *heboks* 'kuin hevonen'.

10. *hōloj: LVHA II 61 *ho.lō* 'hoolekene'.

11. *hūpoj, *hūmkoi: Rapola Diftg. 47 (vepsP, Setälä järgi) *h'ūngej* ~ *hūngej* 'eule', LVHA I 62 *hüb|ōd* (p. pl.): II 25 -*ō* 'öökull'.

12. *hāntoj: LVHA II 63 *hāndō* (= *hāndtkaz*, Šidj.) 'hunt (Mg.)'.

13. *inehmoj: LVHA I 86 *inehmō* '(sõimunimi kõhna naisterahva kohta, . . . <*inihmenen?)'.

14. *isoi: LVHA I 76 *izo*, *izōne* 'kullakene'.

15. *jokoi: Setälä Nyelvtudományi Közl. XXII 158 *Jogoid mö* 'Jokea myöten' (rhvl.), LVHA II 61 *jogō* 'jõeke'.

16. *jānoij: LVHA II 60, vepsEN II 28 *jānō* 'jänesekene (LVHA II)', 'jänō (vepsEN II)'.

17. *kaproj: LVHA I 31 *kabrō* (rhvl., ? = 'sikk', vrd. s. *kauris*).

18. *kissoi: LVHA II 61 *kisō* ~ *pišō* (~ *pišūne*, 'kassi' paitusnimed), vepsTk *kis!* *kis!* (kissan maanitusinterjektsiooni).

19. *koloj: AV 90 *kolo*, -*d* 'grop'.

20. **kroik(r)oj*: LVHA I 4 *kroikō* 'kaaren', II 60 id. ~ *kojkrō* 'ronk', 63 (Pjatina) *krojkoj*.

21. *kukkoj: LnrV 24, AV 63 (Ladv) *kukoi* 'kukko', AV 59 *kukōin* (g. sg.), VK 3 (Šimiär) *kukoī* (~ *kukiloou* 'kukeleegu'), vepsIs 81 *kukei*, -*d* id., K a l i m a FUF XVI 234 (Setälä järgi) *kukeiη-karaŋ* 'hagebutte', vepsTk *kuk|ej* ~ -*ij*, -*ijd* 'kukko' (~ *kukiriku* interj.), *kukeiη* ~ *kukijη-karaŋ* 'orjantappura', LVHA I 10 *kuk*: 46 *kukid* (n. pl.), II 71 *kukine*, vepsEN I 2 *kukile* (all. sg.).

22. *kurkoj: LVHA II 60 *kurgō* 'kurekene': I 52 (all. sg.) -*le*.

23. *kütamoj: Setälä Nyelvtudományi Közl. XXII 158 *kudmoi kuštab* 'kuu kumottaa' (rhvl.), LVHA II 60 *kudmō* 'kuu, kuuvalge' ~ 63 (Šidj.) *kudmō*, vepsEN I 80 *kudmōn* (g. sg.) *taga* 'kuulle'.

24. *küroi: LVHA II 25 *kürömägi* '(end. küla nimi, . . .)'

25. *lempoj: AV 92 *lemboi*, -*d* 'hin onde', R a p o l a Diŋtg. 47 (vepsP, Setälä) *lembij* ~ *lembej*, vepsTk *lembej* (esiintyy harmin purkauksessa: *l. sindaj otqiz* 'lempo sinut viekōön').

26. *lipkoj: LVHA I 37, II 61 *lipkō* 'liblikas' (~ *lipkhaŋe* id.). Kettunen IT (Šidj.) *lipkhō* id.

27. *lopoi, *lotoj: AV 93 *lopoi*, -*d* 'groda', *lopoin kudu* 'grodrom', vepsIs 81 *lotoi*, -*d* 'lotto, sammakko', vepsTk *lop|ej* ~ -*ij* 'sammakko'.

28. *lämpoj, *lämmoij: AV 92 *lämbui*, *lämui*, *lämoi*, -*d* 'eld', vepsTk *lämej*, -*d* (p. sg., ~ *läm|ejne*: -*äšfš* p. sg.) 'tuli, valkea', LVHA I 57 *lämboj* (vepsK, Setälä järgi), *lämō* 'tuli', II 60 *lämōd* 'tuld'.

29. *māmoj, *māmkoj: AV 94 *mamoi*, -*d* 'moder' (~ *mam*, -*od* id.), R a p o l a Diŋtg. 47 (vepsP, Setälä) *mamej*, vepsTk (*mama* ~ *mām* ~ suuttuneena, äksypäällä lapsi huutaa) *mam|ej*, -*ij*, LVHA II 60, vepsEN I 55, II 115 (Krl.) *mamō* 'emake (LVHA)', 'äiti' (vok., vepsEN), vepsEN I 19 *mamkō* id.

30. *mettoj, ?*metsoj: vepsIs 81 *metsei*, -*d* 'metso', LVHA II 60 *mejsō* 'metsis', (n. pl.) -*oid*, (g. pl.) -*oiden*.

31. *miŋkoj: vepsEN I 81 (rhvl.) *sōtā miŋkō* 'miniä kulta'.

32. *neijtoj: LVHA II 60 ('neiuke'), vepsEN I 19 ('tyttö') *nejdō*.

33. *pajmoj: vepsEN I 41 ('paimen' vok.), II 127 ('paimo' vok.) *pajmō*.

34. *portimoj: AV 100 *pardmoi*, -*d* 'hermelin', vepsTk *porđmej*, -*d* 'portimo, kärppä'.

35. *pulloj: AV 101 *pulo*, -*d* 'flöte (i näät)'.

36. *päivoj: Nyelvtudományi Közl. XXII 158 Setälä *päivōi*

- paštab* 'päivä paistaa' (rhvl.), LVHA II 60 *päivõd* 'päikest' : II 63 (Šidj.) *päivõ*, vepsEN I 112 *päivõ* 'päivä': II 141 *päivõn* 'auringon'.
37. *pästkoj: LVHA II 60 *pästkõš* 'pääsukesest'.
38. *põtsoj: AV 100 *põtsõi*, -d 'buk (hos djur)', vepsls 82 *põts* - *põts*, -ud 'põtsi, vatsa', vepsTk *põtsõj*.
39. *põroj: LVHA II 24 *põrõ* (< *põrõ* < *põro) 'päälae ümmargune ülem jagu'.
40. *rahkoj: LVHA I 97 *pätsirahkõ* 'ahjuhaldjas'.
41. *raukkoj: LVHA II 60 *raukõd* 'vaesekest'.
42. *repoj: LnrV 10 ('repo'), AV 102 (: -d 'räf') *reboi*, vepsls 74 *reboi* : *reboin*, vepsTk *rebej* ~ -ij 'ketu, repo', VK 1 (Šimäär) *reboj*, -n, (Kaskeza) *rebej*, LVHA II 63 (Pjatina) *reboj*, 60 ('rebane'), vepsEN I 2, II 28 (Arskah) *rebõ*.
43. *sokkoj: LVHA II 60 *sokõ* '(neiu meelitusnimi)'.
44. *zoroj: vepsEN I 81 *zorõn taga* 'aamuruskolle' (rhvl.).
45. *tattoj: AV 107 *tat*, -od 'fader', Nyelvtudományi Közl. XXII 158 Setälä *Ota tatoim venoihe* 'Ota, taatto, venehesen', Rapola Diitg. 47 (vepsP, Setälä) *tatej*, vepsEN I 55, II 19 (Arsk.), II 84 (Fedramägi) *tatõ* 'isä' (vok.).
46. *tuttoj: LVHA II 60 *tutõ* '(lapse) luts'.
47. *tulijoj: LVHA II 60 *tuljõ* 'tuulekene'.
48. *tüttoj: Nyelvtudományi Közl. XXII 158 Setälä *tütõim* 'tyttöni' (g. sg., rhvl.) : *tütõi* (n. sg.), vepsTk *tütej*, -d (n. pl., p. sg.) 'tyttönen (leikillisesti)', LVHA II 60 *tütõ* ~ 61 *tütõd* 'tütrekene'.
49. *tähtähoj: Nyelvtudományi Közl. XII 158, Setälä *Tähtõin taga* 'tähdelle' (scil. 'tähele mehele').
50. *tättoj: LnrV 20 *tätõi* 'ukko'.
51. *tsittoj: LVHA I 71, II 135 *tšidõ* 'lendaja orav'.
52. *tsitskoj: ÄH 238 *tšitskojõhudõm* 'sisareni', LVHA I 70, vepsEN I 114 *tšitskõ* 'sõsarekene (LVHA I)'.
53. *tsõtsoj: LVHA I 70 *tšõtsõ* (meesterahva meelitusnm.).
54. *ukkoj: LnrV 21, AV 61, ÄH 20 (vepsK), 108 (: *ukõid* ~ *ukejõd* ukkoja'), LVHA II 24 *uk* 'ukko (LnrV, AV, ÄH)': ÄH 20 (p. sg.) *ukõd*, LVHA II 24 (g. sg.) *ukõn*, I 62 *uktäž* 'sinu vanameest', 63 *ukõden* 'vanaisade, vanameeste', 122 *ukõne* 'vanamehekene', vepsEN II 42 (Arsk.) id. 'ukko parka', 28 *ukõhõtem* 'ukkoseni', *ukõle* 'ukolle', ÄH 108 (vepsP, n. sg.) *ukõ*.
55. *veikkoj: LnrV 13 *veikõi* 'veikkonen', LVHA II 63 (Pjatina) *veikoj*, 60 ('vennake'), vepsEN II 128 ('veikko') *veikõ*.
56. *venoj: Nyelvtudományi Közl. XXII 158 Setälä *venoi* 'venonen' (rhvl.).

57. *veroi: LVHA II 60 *vätöd* (p. sg.), (n. pl.) *vätoid* 'välisüksed', 63 (Pjatina) *väroi*.

§ 37. Vepsa *oi*-tuletiste jäänuste piirdudes pääasjalikult (tühjendavaid lisandusi veel edasi § 40-ndas) eelmises paragrahvis esitatutega, on ilmne *oi*-suffiksi ebaproduktiivsus selle k. alal. Sellepärast ka tuleb iga vastav veps. üldloetelu sn. alamal etümoloogilisest küljest eraldi vaadelda.

2. *bapko*, *babkō*, *bapkō* < **bapk(a)-oi* on deminutiviseerund laensn. venest, vrd. sääl *ба́бка* 'баба, въ значении отцовой или материной матери, жены дѣда', (meelitlev dem., D a l'), Novgorodi murdes oodatav ka veps. sn. kujule veel lähedasem *ба́бка*, vrd. edasi 5. *detko*.

3. *bukō*, *bukej* < **bukk(a)-oi*, deminutiviseerund vn. laensn., laenuallikana on ära. märkind ju Kettunen (LVHA I 2) *бўка* 'мнимое пугало, коимъ разумные воспитатели страшуютъ дѣтей...' (= koll, D a l').

4. *-burō* < **bur(akka)-oi* samasugune laensn., (vrd. sellel arvamisel juba Kettunen, LVHA I 2) vn. *бурáкъ* 'туесь, берестянка, берестовой стоячокъ съ крышкой: (Tveri) коробья, кузовокъ, коробокъ; зобенька, корзиночка' (> vepsL *burak* 'tohtnõu') tähendusvarjundi pildistumisega '(tohu)torbik, karbike'? > 'unitorbik, -kott-müts'. Muide sama sn. teistsugusest laenamisest lmsm. keeltesse vt. Mikkola' BWS 92.

5. *detko* < **detk(o)-oi* samuti, vrd. vn. Novgorodi *дѣтко*, meelitlev dem. sõnale *дѣдъ* 'отець отца или матери' (D a l'), mis vanema inimese meelitusnimena vastab sm. 'setä' sõnale.

8. *haurō* on arvatavasti eelmiste kombel deminutiviseerund vn. laen, vrd. *хаврѣнья*, *хѣвря*, *хѣвря* 'ротозей', 'неопрятный человекъ' (sõim. Tveri, Pihkva; D a l'). Sellega suguluses ehk ka vepsL *haurišk* 'naisterahva suguelundi nimetus'.

10. *holō* < **hōl(e)-oi*, dem-vaste lmsm. tüvisn-le vepsL *hol* 'hool', lv. *uol*, *vuol*, *vol* 'Sorge, Besorgnis', e. *hōl* g. *hōle* id., sm. *huoli*, *len* 'cura cujus rei diligens, sollicitudo, Sorge, Bekümmernis', karj. *huoli* 'huoli, suru'.

11. vepsP *h'üngej*, *hüngej* < *hüm-k-oi, sekundaarne *-k-* lisandusega (vt. alamal 26. *lipkō* puhul) *oi*-tuletis *hümō-tüvest, mille kohta (vrd. karj. *hūmiešhaukka* jm., *-m-~p-* vaheldusega kuulub etümoloogiliselt siiasamma ka *hübō* < **hūp[š]-oi*) vt. lhk. 85 *hūppō* jm. all.

12. *händō* < **hānt(ä)-oi*, dem-tuletis (? või adjektiivne, vt. § 45) sõnast vepsL *händ* 'saba', mille uurali etümoloogiast P a a s o n e n' il Beitr. 55.

13. *inehmō* (vt. ka Kettunen'i E. Kirj. 1925 [XIX] 368), samuti selle täpne tuletusvaste lhk. 134 36. ld. *inahmoj* 'naisihminen' ja lhk. 61 sm. rhvl. (abl. sg.) *inehmoille*, < **inehm(δ)*-oi. Tuletise aluseks olnud tüve sisaldavaid vasteid lmsm. keelisk (sm. *ihminen*, van. kkl. *inhiminen*, karj. *inehmine*, vadj. *inehmtn* ~ *inimin*, e. *inimene*, *inimine* 'mensch') ja tüve võimalikku sm-ugrilisust (? < *inši*-, vrd. sūrj. *ydžyd* 'gross' jm.) vt. Setälä' ÄH 271.

15. *Jogoid* (p. sg.), *jogō* < **jok(e)*-oi, dem-tuletis tüvisõnast vepsL *jogi* 'jõgi'; selle uurali etümoloogiast Paasonen'il Beitr. 55.

17. *kabrō* < **kapr(ih)*-oi, Kettunen'i LVHA I 31 järgi tuletund germanipärasest (vt. Bibl. Verz.) põhisõnast, mis näit. esineb sm-s kujul *kauris*, karj. *kabris* 'kauris, pukki' (tüvi *kabrehe*-).

18. *kisō* < **kiss(a)*-oi, samuti nagu selle ?tuletusvaste e. 36. lhkk. 22—3 *kissu*, *kīzu* jne., vepsas *k*-~*p*- vaheldus (~*pišō*) aga viitab juba sn. üleminekule meelituslik-affektiivsete (vrd. § 48) liiki.

22. *kurgō* < **kurk(e)*-oi, dem-tuletis sõnast vepsL *kuṛg*, mille sm.-ugri etümoloogia esineb Paasonen'il Beitr. 66.

24. *kürō* < ?**kür(δ)*-oi võiks olla identne Kettunen'i EKirj. 1925 367¹ konstateeritud vana veps. mehenimega *kürō*, millisena tal oleks vasteid soomeski, vrd. K. esitatud kohanm. *Iso-Kyrō*, *Kyrōnniemi* jm., edasi ka EP II 59 kihelkonnannm. *kürō* << *küroj. Häälikuliselt raskusi sünnitab (*ü* ~ *ū*!), kuid sisuliselt seda usutavam on siia ühendada aun.-ld. mehenm. *Küürōi*, vt. J. Kujola't Vir. 1918 99.

26. *lipkō* < *lipp-k-oi, oi-tuletis lhk. 152 käsitletud aun.-ld. *lipoi*, *lipoi* jne. sn-le põhjaks olnud tüvest. -k- võimalikult vene-pärane (põhjavn.-ko dem-suffiksi kohta vt. Соболевский, Лекции по истории русского языка 184—5: *Федорко*, *дружко*, *сырко* jne.) dem-aines, kodunend laenjuhtudes nagu 2. *bakō* (-obs. 1. *babij*, *babō*, mille kohta lhk. 146), 5. *detko*, 29. *mamkō*. Seda esineb mitmes muuski veps. oi-sõnas, vt. 11. *h'üngej*, 31. *miṅkō*, ? 37. *pästkōš* (el. sg.), 52. *tšitškoj*-, *tšitškō*. *lipkhō* kaju -h- ilmselt pärit *lipkhañe* < *hañen tuletisest.

28. *lämbui*, *lämui*, *lämoi*, *lämō*, *lämboj*, *lämei* < **lämp(ä)*-oi, ?**lämm(ä)*-oi (tüve -mb- ~ -mm- kohta vt. Kettunen'i LVHA I 57, 101), millise tuletise põhisn. vepsL *läm* g. *lämän* 'soe, lämmi',

¹ Säalsamas alam. 1 esitab selle nm. paralleelina *kiṛu*, mis ilmselt põhjeneb vn. nimel *Кирилл*.

aun. *lämmü* (tüvi *lämmä-*) id. jm. siiakuuluvaid vasteid lmsm. keelis vt. Saarestel LVK I 258—9, mrd. vasteid (*lëmb'e*, *lëmb'ë* 'warm, värme') Paasonen'il Mordw. Chrest. 89.

31. *min̄kō* <|**mini(a)-oi*, hilise vn. *-k*-ainesega (vt. äsjast 26.) lisandund dem-tuletis sõnast *min̄d* (<*min̄ja*) 'minia', mille uurali etümoologiat vt. Paasonen'il Beitr. 23.

36. *päivöi*, *päivõ*, *päivö* < **päiv(ä)-oi*, dem-vaste sõnale vepsL *päiv* 'päev', mille võimaliku sm.-ugri etümoologia kohta vt. Budenz'i MuSz 513—4. Tuletusvasteks karjlng rhvl. KKO² 52 *päivöin* 'päikesekese', ? (häälikuliselt affektiivistund — pro *päivöi*) Sun *bäigöihejñ* 'päivänkakkara (*Chrysanthemum leucanthemum*)'.

37. *pästkōš* (el. sg.) etümoologia puhul vt. lhk. 52 vadj. 24. *päsko* all. Vepsas aga vahest <|*päsk-k-oi, venepärase *-k*-ainese lisandusega (vrd. ülemal 26. *lipkō!*) tuletis, kusjuures ehk *-st-* on saadud (?) rahvaetümooloogiliselt *pästtā* 'päästa' verbist.

41. *raukōd* (p. sg.) < **raukk(a)-oi-*, dem-tuletis sn-st *rauk*, *rāk*, (lauserõhutult) *rak* 'vaene', millist tüve (sm. *raukka* 'vaeseke' jne.) kahtlevalt on peetud germ. laenuks, vt. Bibl. Verz.

43. *sokō* sn., kui ta pole miski juhuslik affektiivis-deskriptiivne moodustis (vt. § 48), võiks olla ? vn. laenualgupära (vrd. vn. *сок* 'mahl', > vepsTk [*garbo.a*]*sok*, *-ad* '[karpalo]mehu'), mis semasioloogiliselt küll, eriti veel deminutiviseerunult (**sokk[a]-oi* 'mahlake'), sobiks meelitus-sõnaks.

44. *zorōn* (g. sg.) on dem-tuletis (< **zor[a]-oi*) hilisest vn. laenust *zořa* 'koit' (< *зо́ря*) vepsL-s, mille laenamise kohta lmsm. keeltesse vt. Mikkola' BWS 115—6.

47. *tuliõ* < **tulj(a)-oi*, *-j(a)-oi* sekundaartuletuslõpu abil (vt. § 42) saadud *tul* 'tuul' (< *tuli*, vrd. lv. *tūl*, e. id. 'Wind', sm. *tuuli* jne. lmsm-s), nagu seda ka Kettunen näikse mõelnud, võrreldes LVHA II 60 teda sm. *tuuliainen* sn-ga, vepsL *tuljāne* 'tuul'. Algsm. *īð-*, *īð-*aineselise dem-suffiksi tõestuseks vrd. e. *mustjas* (Wied *mušt[i]jas*) 'schwärzlich', *hahkjās* 'graulich' (*-must* 'schwarz', *hahk* 'grau'), sm. dem-moodustislikku tüüpi *mehiäinen* < *meh-īä-*, *kirviäinen* < **kirvi-īä-* (vrd. *kirviu*), lhk. 85 mitmest sugukeelest läbiulatuvat linnunimetust ingRos *hūpē* < **hūpiä-*, vadj. *üüpiäne*, aun. *hüübie*, karj. *hūmiešhaykka* < **hūmjä-*, sm. halvutussõnatüüpi (A h l q v i s t i SKR 13—4 § 22) *hupio*, *hurvio* < **hup-īð-*, **hurv-īð-* resp. härjanimetüüpi (vt. O j a n s u u' KSN 22) *Punio*, *Ruskio* < **pun-īð-*, **rusk-īð-*, vepsL *vižjāne* 'umbes viis, viie võrra' < **vis(i)-īä-*, *peřt-īāšęs* 'eteisessä' < **pirtt(i)-īä-* (vrd. *peřt* 'tuba', veps EN I 35), *vistiak* '(lõnga-)viht' (< **viht-īä-*) jm.

49. *Tähthöin* (g. sg.) < *tähtäh(e)-oi-, ? *tähteh(e)-oi-, vrd. vepsPK selle tuletise põhisk. *tähfiž* ~ *tähfeh*, pl. *täht'h'ed*, *tähtaz*, pl. *täht'had* 'stella' Setälä'l ÄH 281, kus ka esinevad kõnesoleva tüve sugukeelevasted (lv. *tā'd*, e. *täht* jne.) kunni mordvani.

50. *fätoi* < *tätt(ä)-oi-, millises moodustises on deminutiviseerund hiline ä-tüveline laensn., vrd. vn. *тятя* 'отец, бабушка' (Dal') > LnrV 22 *fätäse* 'ukkonsa'.

51. *tšidō* sn. on Kettunen, vt. LVHA II 135, viimati rinastand karj. *tšī-orava*, sm. *siipiorava* samatähenduslikkude sõnadega ('nahkhiir'), vrd. lisaks ingRos *nahkatšikko*, Kett 144 *nahkatšikko* (Uht.), *-tšikko* (T.), *-tšikki* (Ls.), *tšīnahk'* (Td.) id., ja ilmesti ongi siin tegu affektiivistund dem.-moodustisega, mida võimatu kaugemale jälgida.

52. *tšitškoj-*, *tšitškō* on hilise venepärase (vrd. ülemaal 26. *lipkō* puhul) -k-ainesega lisandund dem.-sn. pro *tšitš|oi-, -ō, milline viimane oleks täpne lastekeelisk-meelitleva tš-line (samuti nagu lhk. 144 161. aun. *tšidžoi* jm.) vaste lhk. 107 *siso* all käsitletud lmsm. oi-tuletistele.

56. *venoi* vepsPK rhvl. < *ven(ehe)-oi-, dem-tuletisena vepsPK sõnast *venēh*, *venēh*, mille ühes muude lmsm. vastetega (sm. *vene* 'venhe', karj.-aun. *veneh* jne.) on esitand Setälä, vt. ÄH 314, ibid. 319 selle vasted lp. (*vānas*, *vanās*) ja mrd. (*venš*, *venāš*, *venš* 'boot') keelisk.

57. *vārōd* (p. sg.), *vārōid* (n. pl.), *vāroī* < *ver(ājä)-oi-, ? *ver(āṛä)-oi-, millise tuletise põhisk. esinemist kõigis lmsm. keelisk (sm. *veräjä*, *verä*, *verrä* jm., karj.-aun. *veräjä*, *veredä*, *veräi*, jne.) vt. O ja n -su u'l Väh. Kirjelm. XLIX 42-4. O. arvates I. c. sn. on balti laenualgupära, selle arvamise põhjendus aga nii komplitseeritud, et oma lihtsusega veenvam tundub selle vana, Mikko la' (BWS 96-7) antud seletus slaavi (vrd. vn. *вѣра* 'torpfosten') laenuks. Kaskeza veps. murdes (vepsTk) Tunkelo' järgi esineb *ver'ajä*, *-ajad* ~ *ver'ej*, *-ajad* 'veräjä; talon ulko-ovi' ~ *ver'ej*, ebademinutiivsel kujul. Sg. nominatiivi -ej < -aj (vrd. säälsamas *rop'ej* [< -aj]: *-ajad* külanm., *hojkejine* 'heikko (varreltaan), hoikka' < *hojkkaj-*, *ojejine* 'oja' < **-ajnen*), nõnda siis ainult näiliselt oi-line; sellel sg. nom-il nähtavasti põhjeneb ka säälna adverb *verejn* 'ulkona, pihalla' (või ? < **-ojilla*, dem.). Muidu veel käsitletava *vāroī* jne. sn. oi-tüve võimaliku pluuralitüvest üldistumise kohta vt. § 43.

Muude § 36 veps. üldloetelus esinevate oi-sõnade etümoloogiliseks seletuseks vt.: 9. *hebo*, 14. *izo*, 19. *kolo*, 21. *kukoj*, *kukei*

jm., 25. *lemboi, lembij, lembej*, 30. *metšei, mešō*, 32. *neidō*, 35. *pulo*, 42. *reboi, rebej* jm., 45. *tat, tatoim, tatō*, 48. *tütöi, tüütō, tühtō*, 54. *uk, uk̄, ug, ukōh̄tem* — § 41; 40. *-rahkō* (veps. etümoologia seisukohalt eriti vt. veel Kettunen'i kirjutist EKirj. 1925 370), 55. *veikoi, veikō* — sm. § 21; 1. *babō*, 6. *dādō*, 7. *edinō*, 16. *iānō*, 23. *kudmoi, kudmō*, 29. *mam|oi, -ej, -ij, -ō, mamkō*, 33. *paīmō*, 34. *pořdmoi, pořdmej*, 39. *pörō* — karj. § 30. Etümooloogilist selgitust vajamatute *oi*-liste deskriptiivmoodustiste kohta (20., 27., 38., 46., 53.) vt. § 40 punkt g all.

§ 38. Veps. 1. *-oi* häälikulisest käsitlest annab § 36 üldloetelu ainekst järgmise pildi.

a) *-oi* ≡ vepsK-s (vt. Setälä't Tietosanakirja 10 948—9, Kettunen'i LVHA II 69—70), nagu see peegeldubki Lōnnrot'i, Ahlqvist'i (Ladva küla) ja Setälä' vastava-alalises näiteis: 15. *Jogoid*, 21. *kukoi, kukoi*, 23. *kudmoi*, 25. *lemboi*, 27. *lopoi*, 28. *lämoi, lämboij*, 29. *mamoi*, 42. *reboi, reboj*, 45. *tatoim*, 50. *fütöi*, 52. *tšitškoj-*, 55. *veikoi*, 56. *venoi*. Samuti on lugu vepsL lõunakolgaga Pjatinal (*i*-järelkomponent „ometi natuke *e*-taolise...“ kvaliteediga Kettunen'i l. c. 63 järgi, millistena K. käsikirjalisi aineid kasutand Rapola' esinevadki Diftg. 48: *reboj* jne.): 20. *krojkoj*, 42. *reboj*, 55. *veikoj*, 57. *vāroj*, ning vepsL-ga: 27. *lotoi*, 42. *reboi*.

b) VepsP *-oi* > *-ej*-ks resp. *-ij*-ks arenend *i*-järelkomponendi osaliselt assimileerides endale diftongi sonandi (hääliksäädusest vt. Setälä't l. c., Kettunen'i l. c. 69—70), mis ilmneb säälseist näitest: Ahlqvist'il 21. *kukōin*, Setälä'l 11. *h'üngej, hüngej, kukejij-*, 25. *lomb|ij, -ej*, 42. *rebej*, 45. *tatej*, Tunkelo'l (Kaskeza külast) 1. *babij*, 2. *buk|ej, -ij*, 21. *kuk|ej, -ij*, 25. *lembej*, 27. *lopej, -ij*, 29. *mam|ej, -ij*, 38. *pešej*, 42. *reb|ej, -ij*.

c) Kaskeza murrakus Tunkelo' järgi selle assimilatsioonitulemus *-ej* edasi arenend, > *-ej* eelkäiva konsonantainese palatalisatsioonini (? osalt ka sn. esmasilbi esivokaalsuse) mõju all: 28. *lämej*, 34. *pořdmej*, 48. *tüfej*. Vastava *-ij* > *-ij* muutuse kohta § 36 ei paku tõestist, siiski vt. lhk. 184 *dañšij* 'Taaniel'. Kui usaldada Basilier'i ülestähendusi, siis võiks sama nähtega seletada ka vepsL (Rapola' Diftg. 79 tumedaiks märgitud) 21. *kukei* (= ?? *kukei*), 30. *metšei* (= ? *meš'šej*), või on viimased veps. *-ej*-alalt saadud laenud, milledes *-ej* korvatud *-ej*-ga.

d) Kogu vepsL alal, välja arvatud äsja punkt a all mainitud Pjatina edustus ja murdekõnelejate vanima põlve keel, milles (vt. Kettunen'i l. c. 60) *-oi* > *-oi*, üldiselt *-oi* > *-ō*: 1. *babō*, 2. *babkō*,

bapkō, 3. *bukō*, 6. *dādō*, 7. *edīnō*, 8. *haurō*, 10. *holō*, 13. *inehmō*, 16. *jänō*, 17. *kabrō*, 18. *kisō*, *pišō*, 20. *krojkr(r)ō*, 22. *kurgō*, 23. *kudmō*, 26. *lipkō*, 28. *lāmō*, 29. *mamō*, *mamkō*, 30. *meṣō*, 31. *miṅkō*, 32. *nejdō*, 33. *pajmō*, 36. *pāivō*, 37. *pāstkōš* (el. sg.), 42. *rebō*, 43. *sokō*, 44. *zorōn* (g. sg.), 45. *tatō*, 46. *tutō*, 47. *tuḷiō*, 51. *tšidō*, 52. *tšitškō*, 53. *tšofšō*, 55. *vejkō*, 57. *vārōd* (p. sg.). Näilisest *i* diftongi sonandile assimileerumatuna püsimisest *o_i*-sõnade pluuralis (*hahkoid* n. pl., *hahkoid* p. pl., *hahkoiš* in. sg. — vrd. n. sg. *hahkō* 'hall lammas') vt. Kettunen'i LVHA II 63—4.

e) *-o_i* on edustatud *-o-ga*, *i*-järelkomponendi näiliselt kadudes: 2. *bapko*, 5. *detko*, 9. *hebo* jm., 14. *izo*, 19. *kolo*, 29. *mam*, *-od*, 35. *pulo*, 39. *pörō*, 45. *tat*, *od*, 54. *uk*: *ukod*, *uk*, *ug*. Nõnda *o_i*-sõnade kokku langeses *o*-sõnadega lahtis-silpsed lõppkaokujud (*mam*, *uk*, *tat*) on ootuspärased, vt. Kettunen'i LVHA II 51. Selle vastu *bapko*, *detko* tüüp ootamatu lõppvokaali püsimisega seletub (vt. Kettunen'i l. c. 55 § 358) nende hilise vn. (võib-olla koguni deminutiviseerumatu, < vn.-*ko*, vrd. lhk. 177 *δρυγκό* jm.) laenu-pärasusega. Kõnesoleva *o_i*-sõnade *o*-liste liiki ülemineku tõenäolisele põhjendusele on viidand Kettunen l. c. 24: „*kandōne*: *kand*, gen. *kandon* võib omakorda sünnitada suhte *hebōne*: *hebo* (pro *hebō*)“, vrd. ka ülemal lhk. 164 karj., edasi § 43: *-inen*-suffiks ongi vepsas niivõrd tavaline, muuseas just ka *o_i*-sõnus (vt. näit. § 36 14. *izo* - *izōne*, 54. *uk* - *ukōne*, lhk. 203), et ta on väga hästi võind oletatud proportsiooni kaudu saada vahendajaks *o_i*-sõnade *o*-lisiks siirdumisel.

f) Eelmisest *-o_i*-*o-ga* edustumise juhust samm edasi (*o* > *u* muutus eriti paiguti vepsK-le omane, vt. Kettunen'i l. c. 25) oleks *u-ni*: vepsals 32. *p'ōts* - *p'ots*, *-ud*. Kuid kuna lmsm-s *-u* (*-ū*) niikuiniigi (vt. § 43) esineb ka iseseisvalt dem-tuletuslõpuna, eriti just hilisemais affektiiv-deskriptiivseis moodustisis, siis võib ka kõnesolev sn. kuuluda koguni viimaste liiki.

g) VepsL hilise *ō*-harmoonia seisukohalt (*ō* esineb eelmise silbi vokalistmist olenedes palataalattraktiivselt, vt. Kettunen'i LVHA II 24—5) on ootuspärane 2. silbi *ō*-lisus (< *-ō_i*, vrd. punkt d eespool) resp. (vrd. punkt e) *ō*-lisus: 11. *hübō*, 24. *kürō*-, 39. *pörō*, 48. *tütō*, *tühtō*. Vokaalharmoonilist *-o_i* > *-ō_i* edustust leidub aga ka mõningas põhjapoolsema veps. näites: 36. *pāivōi*, 38. *pōtsōi*, 48. *tütōim*, *tütōi*, 49. *Tāhtōin*. Ülemal punkt c all käsitletud *-e_i* < ? *-ō_i* < *-o_i* — ? *-ō_i*-vahelüli kaudu. Kuid sellele veps. alale peaks Kettunen'i järgi l. c. 20 olema omane vaid eelneva konsonantainese palatalisatsioonist tingitud (vrd. lhk. 163 ld. *mūrōi*) palataalattraktsioon,

järelikult *päivöi > *päivöi* jne. Või siiski ka põhjemaal vepsas osalt *ö*-harmoonia on mingil laiemal alusel, mingis sidevuses eelneva silbi vokalismist? Hoopis eri alusel, nimelt *o*-ga assimileerund *i* enese regressiivselt pataliseeriva mõjuga (*-oi* > *-öi* > *-õ*, vt. Kettunen'i l. c. 63) seletub *-õ* Šidj. vepsL-s: 12. *händõ*, 23. *kudmõ*, 36. *päivõ*.

h) Viimaks Ahlqvist'i 28. *lämbui, lämui*, milles — kui üles-tähendust usaldada — *-ui* edustab *-oi*-d, võiks laenuna (vrd. karj. lhk. 162 punkt g) põlveneda mingist lüüdi naabrusmurde *-uoi*-lisest vastavast (< *lämbuoi, *lämmuoi) kujust, kusjuures triftong oleks korvatud *-ui*-ga.

2. Algsm. *-oi*-suffiksi *-ei*-variandi (vt. tema edustusest e. lhk. 40, sm. lhk. 122—3, edasi § 43 algust) järeltulijaks vepsas samuti nagu karj.-aun.-ld.-ski (vt. lhk. 164 punkt 2) on peetud *-i*-d dem-sõnus. Osalt *-ei* > *-ii* > *-i* (põhjapoolsema vepsa lehmanm. *püh'ikr*, *mustiki* > **-kkei*, vt. Setälät Tietosanakirja 10 946 [*-ei* > *-i* oletatud], Kettunen'i LVHA II 64, 71 [*-ei* > *-i* oletus: *kukine* < *-ei*- jm.]), osalt *-ei* > *-ii* > *-i* > *-i* (vt. Kettunen'i l. c. 72: „... on kindlaid andmeid olemas, et diftongi järelkomponent *-i* teatavail tingimustel õige vara, vist küll juba algsoomes, ära kadus.“) oletatud. Viimane hääliksääduslik edustus peaks siis peegelduma sõnas 21. *kuk*: *kukid*, *kukine* vepsL-s. Kuid arvesse võttes, et lmsm. keelis *-oi* (resp. *-ei*) kõrval on eriti hilisemais lastekeelseis jm. puhtafektiivseis noome-neis olemas ka spetsiaal-*i*-line tuletusaines (vt. § 43), võiks kõnesolev juhul sisaldada just viimase, olles alguse saand lastekeelis-affektiivses kõnes (obs. ka põhjapoolsema vepsa *oi*-tuletusliku *kuk|oi*, *-ei*, *-ii* kõrval interjektsionaalne *kuki|loulu*, *kuki|riku* lhk. 174!).

§ 39. Veps. näitestikus § 36 esinevate *oi*-sõnade mõistekate-gooriate silmitsemisel tulevad sääl nähtavale oodatavad (vt. § 46) rühmad: a) sugulusnimetusi ja neile ligidasi — 1. *babõ*, 2. *bapkõ*, 5. *detko*, 6. *dädõ*, 14. *izo* (algselt 'isake'), 29. *mamoi*, *mamõ*, *-kõ*, 31. *minõkõ*, 32. *neidõ*, 45. *tat*, *latõ*, *-ei*, 48. *fütõi*, *tütõ*, 50. *fätõi*, 52. *tšitškõ*, 54. *uk*, *ük*, 55. *veijkoi*, *-õ*; b) linnuni-metusi — 11. *h'üngei*, *hübõ*, 20. *kroijk(r)õ*, 21. *kuk|oi*, *-ei*, 22. *kurgõ*, 30. *metšei*, *metšõ*, 37. *pästkõš*; c) (meelitatud või pisikese) loomanimetusi — 9. *hebo*, 12. *händõ*, 16. *jänõ*, 17. *kabrõ*, 18. *kisõ*, 26. *lipkõ*, 27. *lopoi*, *lotõi*, 34. *pordmoi*, 42. *reboi*, *reibeji*, *-õ*, 51. *tšidõ*. Ainult osas punkt a—c esitatuid (näit. *hübõ*, *kroijk(r)õ*, *lipkõ*, *lopoi* ~ *lotõi*, *pordmoi*, *pästkõš*, *reboi*, *tat*, *uk*, *tšidõ*) näikse sisuline deminutiivsus atrofeerund, muis tõlgete järgi otsustades (vt. § 36, näit. *babõ*, *izo*, *tšitškõ* jne.) esineb selge meelitus- või halvutus-varjund. Viimaks-

õeldu maksab ka d) muude välispool äsjaseid rühme seisvate veps. o_i-sõnade kohta, mis siis on kas affektiivis-meelituslikud nagu 10. *holõ*, 15. *jogõ*, 33. *pajmõ*, 41. *raukõd*, 43. *sokõ*, 44. *zorõn*, 46. *tutõ*, 47. *tuljõ*, 49. *Täthhõin*, 53. *fšotšõ*, 56. *venoi* või -halvutavad nõnda kui 4. *-burõ*, 8. *haurõ*, 13. *inehmõ*, 38. *põtsõi*.

§ 40. Samasugustena §-ist 36 väljajäetud semasioloogiliselt indifereentsetena o_i-dem-idenä lisatagu siin veel võimalikult tühjendava täielikkuse saavutamiseks: AV 84 *häpei* 'spindel', vepsTk *häpei*, -n 'hämähäkki' (? rahvaetümoloogiselt nõjudes teisele tüvele, mis ilmneb vepsL sõnas *häpäk* 'hämune', tulenend kujust <|*häme_i < *häme_i < *hämo_i < *häm[ä]-o_i, vrd. vepsL *hämätš* 'ämblik', e. *ämblik* < *hä(m)mäl_ikkko, sm. *hämähäkki* jm., eriti vadj. Must 168 *hämõvõrkko* 'hämähäkin verkko' < *hämo_i-, Jp *hämõverkko*; IT Kettunen (vt. ka Rapola' Diftg. 47) *ročšõ*, d- 'kastamaton lapsi' (deminutiiviseerund laensn., vrd. vn. *рождаты*, *рожатъ* 'sünnitada' jne., nõnda siis nähtavasti algtähendusega 'vastsündind laps'), LVHA II 60 *tohlõ-so* 'lage soo' (< *o_i, tumedast tüvest), 61 *ligõ-foh* 'värske, painduv toht' (< *lik[š]-o_i-, sama tüve vahest vepsL *ligozuda* 'liguneda', *ligotada* 'leotada' jm.), vepsTk *tsuke_i*, -d 'lapsen suudelma, suukkonen' (? < *sü-kko_i- sekundaartuletisest [vt. § 42] lastekeelselt käsitelduna, vrd. sm. *suukko[nen]*, e. murd. *sukku* lk. 'suu'), (*tsika* -) *tsik_{e_i}*, -i_i 'sisko' (*Anna-fš.*; täpne vaste karj. TVKK, KL 23, Matt-Tver 33, Schw [m, p], TvK *tsikko*, Kett 144 [Uht., Vts., T.] *tsikko* - 428 *tsikko* id., põhitüvena vrd. *fšika*, ÄH 238 vepsP *tsika* 'sisar', Wichmann'i FUF XI 283).

Loomanimetuste (vt. § 39 punkt c) o_i-dem-sõnade liiki kuuludes on loomulik, et ka e) loomanimedega — andmeid nende kohta veps. alalt on võrdlemisi puudulikult, nii et pole maksnud võtta neid üldloetellugi, § 36 — on lugu samuti: LVHA II 60 *hahkõ* 'hall lammas': *hahkõn* < *hähk[a]-o_i, (vt. lhk. 147 aun. 21. *hõqhkõ* all), 61 *kirjõ* 'kirju lehm' ~ 63 *kirjo_i* (samuti vepsTk *kirde_i*, -d 'Kirjo' lehmanm., < *kir_i[a]-o_i, vt. lhk. 90 sm. 82. *Kirjo* all), 30 *mustjõ* 'must lehm' (< *must-_i[a]-o_i, sekundaarselt, vrd. lhk. 178 47. *tuljõ*), 60 *vaugõ* (< *valk[š]-o_i, vt. lhk. 111 sm. *Valko* all), vepsTk *koume_i* 'keskiviikkona syntynyt lehmä' (< *kolm[e]-o_i, vt. lhk. 150 57. aun.-ld. *kolmo_i* all), *lauk_{e_i}*, -i_i, -d 'Laukki, lehmännimi' (< *laukk[a]-o_i, vt. § 41 s. v. *laukko_i). Eriti obs. käsiteldavasse dem-tüüpi muga-nend vn. laene LVHA II 61 *b'elõ* 'valge lehm' (vrd. vn. *бѣлая*, *бѣлая* jne. 'ласковая кличка бѣлой коровы', Dal'), I 4 *krasõ* 'punane lehm' (Kettunen võrrelnud vn. *красоха* lehmanimega; sama vepsTk *krasij_i* 'punainen lehmä', täpseks vasteks ld. Kett 45 [Td.]

krasõj), II 30 *rudõn* 'punast lehma' (vrd. vn. *pydá, pýda* 'кровь' Da l' 'il; tähendand ilmsesti 'verekarva' looma, vasteks ld. Kett 45 [Td.] *rudoj*), vepsTk *pátk|ej, -ij* 'perjantaina syntynyt lehmä' (vt. lhk. 157 aun. *peatkõi* puhul), *rogij, -d* 'sarvilliselle lampaalle puhut-
telunimi', (?) 'heinäsirkka' (vrd. vn. *poz* 'sarv'), *sovrjij (h'õbö)* 'aimo
valkea (hevonen)', (~ *sovráz*, vt. lhk. 171), *sob|ej ~ -ij* 'lauvantaina synt.
lehmä' (~ *sobat* 'laupäev'; vt. lhk. 158 aun. *suoboi* all).

Üldloetus ainult ühe võimaliku edustajaga (24. *kürõ-, kürõ*, vt. §§ 36, 37) piirduvad f) *oi*-lised isikunimed esinevad läbi-
vaadatud veps. keeleainestikus järgmiselt (paljudel neist vasted karj.-aun.-ld-s, vt. lhkk. 168, 171). LVHA II 60 leidub *marjõ, nastõ, varvõ, annõ, vaskõ*, kõik tuntud ristiusunimede (vrd. vn. *Марья, Анастасия* [*Настя*], *Варвара, Анна, Васька*) deminutiviseerumise
tulemusena, samuti ka Kettunen'i EKirj. 1925 (XIX) 367 esita-
tud naisenm. *irõ* (vrd. vn. *Ирина, ~ ürõ* rhvl-s alliteratiivselt). Juba
AV 61 (vepsK) mõistatuses esinev (*Topõi da lopoï*), *ogroi*, ka LVHA
II 61 sõimunimena konstateeritud *ogrõ*, vt. ka Kettunen'il EKirj.
1925 377 *rovno ku ogrõ astud* 'just kui o. astud', ?? võiks ehk vahest
olla viimaks mainitud kohas leiduva *obram* 'Abram' mehenime
häälik-komistuslik (-gr- pro -br-l) dem-vaste (säälсамas lhk. 368 teda
kahtlevalt võrreldud küll e. *ogar* sõnaga). Samasuguse pärisnime
üldnimeks üleminekuga on kahtlemata tegu LVHA II 61 *kuži-parõ*
'kusija laps, kusur' sõnas, vrd. vepsEN II 141 *parõn tagut* 'Paroin
tähden' (naisenm., vrd. vn. *II[a]расковья*, vepsTk *par|ej, -ij* 'Paras-
kovija'). VepsEN II annab lisaks veel nimed: lhk. 30 *miškõmägõ*
'Miškoomäellä' (Arsk. kohanm., vrd. vn. *Мии[к]а* 'Mihkel'), 70
miškañ semõ 'Miškan Semoi' (Tšaigla, vrd. vn. *Семен* mehenm.,
dem-vasteks SuojK *semoj*), isegi 31 (Arsk.) mõistatuse *sedõ, dodõ*
(*Sares s., maslagias d.* 'Saarella Sedoo, Maslagjassa Dodoo')
võiksid olla mingi (?) ristinime deminutiive. Tunkelo esitab
Kaskeza murrakust: *dañšij = Danil, fešej|hvε, -š-päij* (kohanm. ill.
ja el. sg., vn. murd. ? *Феуа, Феодор*), *ir|ej, -ij* (halv.), vrd. eelm. *irõ,*
ivšej 'Iivanan puhuttelunimi', *lep|ij* (naisenm.: *l-tõta* 'L-tädi', vrd. vn. ?),
luk|ij, -d (naisenm., vrd. vn. *Лукерья*), *og|ij ~ 'Agafia', opr|ej ~ -ij*
= *Opraseña* 'Euphrosyne?', *mašej* 'Maija, Maria' (~ *maša* < vn. *Мауа*),
nastej, -d 'Anastasia', *natej* 'Natalia', *par|ij, -ej* (vt. äsja ülemaal *parõ*!)
~ *pašej, paц|ij, -d* 'Pauli', *tim|ej* 'Timotheus' ~ *-ij*, (sugunm.) *-ijhiñe,*
varvij 'Vappu, Varvara'. Kettunen'il EKirj. 1925 (XIX) 372 *kužmõ*
(vn. *Кузьма*), *timõ*.

¹ Säälсамas lisaks veel *važõ* 'ulkoovi', see aga ilmsesti trükiviga pro
värõ, vt. § 36 ja 37 57.

Üldloetus § 36 g) veps. puht-deskriptiivaffektiivsed o_i-moodustised on edustatud nõrgalt (need muide ju esinendki ülemaal punkt a—d all): 20. *kroik(r)õ* (ilmne vastava linnu hääle jäljendus), 27. *lopoi ~ lotoi, oop|e_i, -i_i* (deskriptiivne konnanimeetus), 38. *põtsõi, põts, pētse_i*, 46. *tutõ*, 53. *tšotšõ*. Käsitelu aluseks võetud veps. ainekliku tühjendaval vaatlemisel lisandub ainult mõningaid: AV 61 (mõistatuses, vt. äsja ülemaal) *Topoi* (= ?), LVHA II 61 *kāharõ, kūhārõ* (mütoloogilised nimed; nende metafoorsusest vt. Kettunen'i EKirj. 1925 (XIX) 371, kus esimest võrreldud e. *kāhar ~ kahar* sõnaga, viimast vepsL verbiga *kūherdan* 'tõmban küüru, kummardan', millele lähedamad vepsL *kūher|õ, -o_i*), *kõhkõ* (sõimunimi kõhija kohta, „kõhard“), I 73 *skribõ* 'peenike, kergesti katkiminev asi, olevus', ? vepsEN I 22 mehenm. *päntiõ (-uk)*, vepsTk *boše_i! boše_i, ~ bošt! bošt!* (huudettiin pässille leipää tarjoten).

Kokkuvõtteks tuleb konstateerida o_i-deminutiivide väheproduktiivsust vepsas. Eelmises esituses on katsutud nähtavale tuua võimalikult kõik selle keele kohta kättesaadavas ainekikus silmapuutund o_i-juhud, ja siiski nende hulk piirdub ainult kümnetega. Siia kuuluvate sõnade arv igas vaadeldud mõisterühmas on kindlasti piiratud teatud kivinend üksikjuhtudega. Mitmed neist päälegi (näit. Setälä' Nyelvtudományi Közl. näited) esinevad rahvaluuleriisimeis ega ole vist üldse kõnekeelsed. Muidu on meelituslik-halvutuslikele o_i-sõnule vepsas silmatorkavalt iseloomustav, et nad sagedasti näikse esinevat (mis eriti mõistetav eelpool punkt e, f all käsitletud looma- ja isikunimede juures!) ainult vokatiivselt tarvitatuina („puhuttelusana“-na Tunkelo' järgi, vt. § 36 I. *babij* jm.; selgesti see tuleb nähtavale ka Kettunen'i vepsL tekstides, vt. näit. § 36 33. *paimõ*), nõnda siis on siirdund teataval määral juba interjektsioonide liiki. Aga sellises vokatiiviviljelemises võiks ka märgata vn. mõju, vt. § 47. Samasugusest meelitus- resp. halvutus-sõnade vokatiivsest tarvitamisviisist lähtudes on paralleelselt võind alguse saada ka § 8 lhk. 34—6 käsitletud e. *ktsü, kükü* jne. oletatavasti genetiivne o_i-sõnade tüüp, mis sääl sellepärast ongi nimeetatud „vokatiivgenetiiviks“. Tähelepanu väärib asjaolu, et, nagu äsja punkt g all tuli nähtavale, o_i-ainesele tagasiminev deskriptiivsn-tüüp vepsas on õige väheselt edustatud, vastandiks tema ekspansiivsusele eestis (vt. lhk. 47—8), soomes (lhk. 130—1) ja karj.-aun.-lüüdis (lhk. 171—2). Sama ilmses ka vajdas (vt. lhk. 57) ja liivis (lhk. 3), mispärast paistab tõenäoline, et kõnesoleva omapärase keelelise ürgloomingu vähetootlikkus just neis kolmes lmsm. keeles seletub nende tugeva võõra (liivis läti, vadj.-vepsas vn.) mõju alu-

susega. Viimane omapärasust suretav tegur on ilmsesti seisma pannud selle omal põlisel põhjal baseeruva keeleloomingu. Osalt *oi*-deskriptiivnoomenite asemele näikse astund *u*-line (vt. § 43), nõnda obs. ülemal *põts*, lisaks Tunkelo'1 Kaskezast *bu|ffš*, *-fšud* 'tynnyri' (vrd. karj. *butši* id., ?vn. *бонка* sn. põhjal Genetz'i arvates, TVKK sõnastik, moodustund), *kipsijži* 'varpaisilla(ni)', (< ?*kipsu-isi-), *kõiraņkužu* 'pieni koiranpenikka', *lu|ē* : *-tud* (~ *lut|ijne*, *-ušš*, soitin), *řõ|ffš* : *-fšud* 'lika, kura' (vrd. veel koguni dem-nime *dešku* 'Ефимъ').

Ainuke *oi*-sõnarühmist vepsas, mis näikse olevat meie päevini levimisvõimeline, on eelpool punkt f all käsitletud isikunimed (? osalt ka punkt e loomanimed). Vähemalt Tunkelo'1 rikkalik vastav vepsP ainekust lubab kindlasti järeldada, et *oi*-lise nimede-minutiiv-vaste rohkearvuliste olemasolevate analoogial veel nüüdseski vepsas võib omandada iga vn. ristinm. Ja selle elujõu säilitamisele on vist küll (vt. § 47) kaasa aidamas vn. *o*-line vokatiiv.

VII. Ülevaateid, kokkuvõtteid, lõpptulemusi.

§ 41. Valimik algsm-sse ulatuvaid *oĭ*-, *eĭ*-sõnu.

Eelpool lmsm. *oĭ*- (resp. *eĭ*-) deminutiive igas sugukeeles eraldi käsitletes tuli igalpool ilmsiks üks ja seesama — selle tuletsliigi ebaproduktiivsus. Sellepärast pidi paratamata vastavaid kivinend (oma põhitüve suhtes spetsialiseerund või koguni tüvest isoleerund, millise nähte kohta printsiipsiaalselt vt. näit. Paul'i Prinzipien der Sprachgeschichte⁴ 194—6) rudimentsõnu etümoloogiliselt üksikult arutatama, nõnda lv. § 2 lhk. 2, e. § 5 lhkk. 19—32, vadj. § 18 lhkk. 51—3, sm. § 21 lhkk. 83—113, karj.-aun.-ld. § 30 lhkk. 146—161, veps. § 37 lhkk. 176—9. Mainitud kohtadel pidi selguma suur osa eri lmsm. keelte üldloeteludesse võetud *oĭ*-, *eĭ*-sõnust, väga paljud neist (nimelt *-tähekesega märgitud, vähemalt vastavais sugukeelis levinenumad) algsm. ajast päritutenagi. Siia kokkuvõtteks veel on kogu tüübi algsoomelisuse rõhutamiseks säästund rida kõige levinumaid etümoloogiliselt ülemal käsitlematuid *oĭ*-, *eĭ*-sõnu.

*armoĭ: lv. **1.** *Arm*, e. **6.** *Ar̄m*, *arm*: *armū*, Wied *arm g. armu*, 'Liebe, eheliche Zuneigung, Gunst, Barmherzigkeit, Schonung; Gott', sm. **10.** *armoi*, *armo*, Renv *armo*, *on* 'gratia, favor, clementia, Gnade, Gunst, Milde', 'misericordia, commiseratio, Mitleid, Barmherzigkeit', karj. **5.** *armo* < ?**arm(a[hē])*-*oĭ*, vrd. sm. *armas* 'gratus, carus', millise põhisn. germ. etümoloogia kohta vt. Bibl. Verz.. *a*-lise germ. originaalilt pärit tüve kõrval võiks küll *o*-line nominaaltuletis usutavaimalt tagasi minna *oĭ*-le, kuigi diftongijäänused sugukeelis (sm. van. kkl. *armoi* etc. analoogiline *i*, lüüdi *armoĭ-tuĭne*, *armuĭtoĭ i* pluraalne?) pole kuigi kindlalt deminutiivsed, vt. Rapola' Diftg. 56—8, isegi *eĭ*-diftongile (> *e*) viitavais (vt. ülemal lhkk. 42—3) e. *armetu*, sm. *armelias* 'armulik' moodustisis mitte, sest viimaseiski on *i* pluraalsus võimalik.

*emoĭ: vadj. **2.** *emo*, sm. **14.** *emo*, *emō* 'ema', *emoi* 'emis', Renv *emo* (~ *em|i*, *-u*, *emä*) 'mater, matrix, genetrix, max. brutorum,

Mutter', Lnr *emo* (= *emä*) 'moder' < **em(ä)-oi*, millist tuletusviisi on konstateerind ju Ahlqvist SKR 18 § 33, *Budenz Alakt. 241*, *Ojansuu Vir. 1903 92—3*, viimane osutades tüvevasteid (ung. *eme* jm., vrd. ka K. F. Karjalainen FUF XIII 222) kaugemaist sugukeelist. *ä*-line põhitüvi esinemas näit. lvKett *jemä*, e. *ema* 'Mutter', sm. *emä*, KaakkoiKarjJ 336 *emmäin* 'äitini' (R.), Verml 235 *emäin virsiä* 'emade lauluviise', karj.-aun. TVKK, TAK *emä* 'emä, äiti', SunT *emäle* 'emale'. e. 8. *em* jm. < ? *emej võimalikust siia-kuuluvusest vt. lhk. 19, säälsamas *Emumägi* nimest.

*eñoj: e. 9. unnu, *Unnu* (= *unü*) GutsI-il, Gös-il 'suur', muidu 'isa-, ema-vend' tähenduses *Unno*, *onno* (= *unò*, *onò*), *enò* (< sm.), *onü*, *onò*, *oni*, *unò*, *ono*, *unu*, Wied *onu*, *oni*, *unu* 'Oheim', vadj. 4. *ono*, *eno* id., sm. 15. *Enoi*, *eno*, *enò*, *enò*, *eno^e*, *enoi* 'emavenda' ja 'suurvett, jõesängivoolust' tähendamas, Renv *eno*, *on* 'avunculus, frater matris, Mutterbruder', 'amnis prærupte profundus, rapidus, cataracta præceps, Strom- od. Wasserfall mit steilen Ufern', karj. 14. *eno* 'jõesängivoolus', karjIng *enoi* 'emavend' < **en(ä)-oi*, millise tuletise põhjaks olnud lmsm. *enä*-tüvi (vrd. e. *enam*, sm. *enää* < *enä-βi jne., nagu seda on mõelnud ju Setälä SUSA XVII, 4 25, alam. 1). Eemalt ühte kuulub mrd. *ine*, *inē* 'suur' (vt. Paasonen'i Mordw. Chrest. 65), kuna lapis leidub koguni täpne *oi*-vastegi: *aeno*, g. *edno*, *ānāw*, g. *ēddnu* jne. 'mutterbruder', vt. Wiklund'i FUF II 49, vrd. ka ülemaal lhk. 117. Nõnda siis algse 'suur' tähenduse kõrval, mis lmsm. alal eriti läbipaistev mõningas äsjanähtud e. van. kkl. sn-kujus, sekundaarsem sugulusnimetähenduski on ilmselt õige vana.

*hepoj: lv. 2. *üp-*, *i'p-* (ainult teatud liitsõnus, muidu lvKett *i'bbi* 'hobune' < *hepoinen), e. 13. *ubbo-* (= *ubò*-?), *-hobbo*, *Sobbo* (= *hobò*), *Sabba-* (= *hobò*-?), *hobo*, *obu*, *öbu*, *Huo*, *obü*, *obò* (: *öst* Ki), *hü*, *hobu*, *hobü*, *hobü*, *hobu*: *hüü* - *huu* tähendusega 'hobune' ja eL-s (juba GutsI-ilgi!) 'mära', Wied *hob|u*, *-o* (SW) 'Pferd', (d) 'Stute', vadj. 5. *obu* krevineil 'mära' (muidu *-inen* abil edasi tuletund, näit. Jp *ope|jn*: *-zēD* 'hobune'), sm. 23. *Hepo*, *hepo*, *Hepo-*, *hepo-*, *hevon-*, *Hepoi(m)-*, *hep(o)* koha- ja taimenimeses, rhvl-s ja haruldasena murdeis tähendamas 'hobust' aga, eriti ilmselt sml aladel, ka 'mära', Renv *hepo*, *hevon* 'equus, Pferd' (hv.), karj.-aun.-ld. 24. *Hebo*, *hebo*, *hebò*, *hevo*, *hebo|d* (p. sg.) ja veps. 9. *heb|o*, *-on*, (ak., g. sg.), *-oks* (trsl. sg.) samus kaksiktähendusvarjundeis < ? **hep(8)-oi*. Sn. *oi*-lisus õige nõrgalt tõestatud, ainult esitatud ld. Sununsuu ja MetsKett kujudega, mis aga kergesti võiksid ka seletuda analoogisiks, tema võimalikke kaugemaid vasteid mrd., tšer.,

votj., sŭrj. (< sm.-ugri *čęŋo, igatahes nähtavasti ilma diftongilisuse viibeteta) vt. Setäläl' Vir. 1913 155, millise etümoloogia on algatand ju varemni Paasonen, Väh. Kirjelm. XXIV 9.

*isoj: e. 18. isü 'äike', sm. 45. van. kkl. isoi, isoinilma 'äike', muidu üldiselt iso, isō, üsōks (trsl. sg.), isō, isu- 'suur' tähenduses, lisaks isa meelitusnimenä sml rhvl-s, näit. Parikk 55 ison kotona 'isake kodus', Sk iso kotŭ, Renv iso ~ isoi, on adj. 'magnus quaream, amplus, longus latusque, gross an Fläche, weit', Lnr-il ka (rhvl.) iso 'fader', karj. 38. izo 'suur' (< sm.), izoi, (p. sg.) izoiđü 'isake' < *is(ä)-oi, dem-tuletis sm. isä 'pater, Vater', e. isa id. jne. lmsm. kujul esinevast tüvisōnast. Tüvesugulasi kaugemaist sugukeelist (mrd. ofsu 'suur', ung. ōs 'igivana' jm.) esitand Setälä FUF II 231 ja eriti Karjalainen FUF XIII 214. Tähenduslikult on Setälä SUSA XVII,4 25, eriti alam. 1, ja Karjalainen l. c. pidand 'suurt' primaarseks, sugulusnime sellest hiljemini tekkinuks. E. Hiiumaa ja sm. van. kkl. 'äike' tähendus on viimasesest lähtund, < '(vana-) isake', nagu konstateeribki Saareste LVK I 4 (muide küll siia kuuluvaid sm. oi-kujusid arvestamata).

*kiüttoj: e. 36. Ruiht (= kujit), tüüt, tüdo (= küdō), Kiudu, Kүүdu, kiutto, küt, küit, kiüt, kiüt, küit, Wied küt g. küdu, kiut, kuit 'streifig, gestreift', 'schillernd, changierend', 'Vieh mit weissem Rückenstreifen', kiri-k. 'Wachtel (Coturnix), Nachtigall', sm-st (sōna on kogemata välja jäänd § 20 üldloetelust) noteeritud Nakk 67 (Kyytōselkō-), KalvM, LaiEl (lehmanm.) Kyytō, FrimP Kyytōselkä (lehmanm.), Vir. 1916 72 Saarimaa (A. Kivi, Nurmijärvi) kyytōselkä 'valkoselkäinen (lehmä t. härkä)', UrjK 49 kütō: 61 -n (g.sg.), PaulKann, Parikk 52 (rhvl.) Kyytō, lk kyytōmulli 'kirjava mullikka' (hl.), Saarij küitō: -ōn (lehmanm.: „selässä valkoista“), Vir. 1924 38 Hakulinen (Sakkula) kütō, TytÄ 35 kiuto (< e. kiut, vt. Ojansuu' SKTT 149), Renv kyytō, dōn 'stria longa alius coloris in dorso bovis l. equi, langer Streif auf dem Rücken des Viehes', kyytō, tōn = kyytās 'vacca dorso striata, dergl. Kuh'. Kōik esitatud lähevad tagasi algkujule *kiüt(ä)-oi, vrd. põhitüvena sm. Lnr kyyttä, kyytän 'ko med streck längsmed ryggen'. Ju Setälä, vt. FUF XIII 327, on küsivalt kõnesolevate ühendusse asetand ka vadj. tšiuŭto 'hemd' sn., viimase tähendusliku arengu on ligidase e. Hiiumaa küij: -dū 'triibuline seelik' vaatlemise puhul aga usutavalt tõlgit-send alles Saareste' LVK I 169—70 (: „on arvatavasti asja omaduse nimetus laienenud metonüümselt ka asja enda peale“).

*kol(l)oi, ?*koljoi: e. 37. kol (= kol), kolli, koll, kol - kolo (maš), Wied koll, koll g. kollu, kollu-maš, kolu-maš, peaks olema

Setälä' järgi FUF XII 171—183 üks põliseimaid sm.-ugri mütoloogilisi nimetusi (kaugemaist sugukeelist vasted votj-s, sürj-s, vog-s, ostj-s ja ung-is, sm.-ugri algtäendus 'surnuhing'), sellepärast käsitledagu ta siin põliste lmsm. sõnade reas, kuigi tal kindlaid vasteid mujal lmsm-s pole. Setälä I. c. 173—3 arvates küll vasteks on sm. *koljo* 'statura grandis, giganticus' (*suuri miehen koljo, se hevonen on aika koljo*), mütoloogiline hiinum. *Koljo* ja vastavat tüve sisaldavad rohked Soome kohanimed (*Koljonsaari, Koljola* jm.) ning isegi aun. (Kaitajärvi) loitsulaulus *Koljoi kessellä istuu*, nii et lähutada tuleks algsm. *koljoj kujust, kusjuures eestis *-lj-* > *-ll-*, *-l(l)*. Oodata oleks e. *koli*: *kolju*, nagu Wied-il esinebki sm. (*satulan*) *koljo* (vt. järgm. *koloj sn. all!) vastena. Häälikarengut jälgides on e. *kol* jne. puhul ainus võimalus lähtuda **kol(l)oj* kujust: *-ll-* ~ *-l-* vahelduse seletuseks vrd. lhk. 19 *em, ka^l, os* sõnade puhul öeldut, *i*-tüvi võiks seletuda erilisest deminutiivsest *i*-suffiksist, vt. § 43. *-l*-list tüve mõtleb ka nähtavasti Paasonen, Mordw. Chrest. 80, rinnastades e. *koll* sõnale sm. v. *kolehtia* (Renv tähenduses 'fascino, ... bezaubern, verhexen'), mrd. *kol* 'böser zauberer, hexenmeister; grosser meister (in etwas), geschickt'.

*koloj: e. 38. *Kollo* (= *kolò*), *kolo, kolò, kolü*, Wied *kolu g. kolu ~ kolo* 'Vertiefung, Mühlentrichter' (teiseks tähendusnüansiks on 'Kopf, Knopf', mis näitab, et e-s siin on segunend teine sõna, Wied *kolju, koli, kolo* 'etwas Rundes, Hervorragendes', vadj. Ahlqv *kollo, kollu* 'sadelknapp', sm. Lnr *koljo* id., millega seletub ka e. sn. kuju:) *koljo* (d) 'Mühlentrichter', vadj. 10. *koljo*, sm. 89. *kolo, kolo^e*, (in. sg.) *kolossa*, (n. pl.) *kolot* tähenduses 'õõs', 'kast', Renv *kolo, lon* 'incisio . . ., Einschnitt, Höhlung', karj. 58. *kolo*, (kui kuulub siia, piltl. täh. 'pääлуу'): *kolò*, veps. 19. *kolo* < ?? **kol(8)-oj*. Sn. on küsimusmärgi all ühendatud germ. tüvega (<) *holo, vt. Bibl. Verz., tema deminutiivsus, algupärane laenuna *oj*-liste kategooriasse liitumine, on suuresti kaheldav, sest ainuke vastav kindel kuju sm. *kolo^e* Põhja-Hämes võib kergesti seletuda analoogiliseks, vt. Ra p o l a' Diifg. 66.

*kotoj: e. 39. *Koddo* (= *kodò*), *kodon* (= ? *kotōn* ill. sg., < sm-st „Turu käsikirjas“), *kodo, kodò, kodü, kodò*, (latiiv) *koo - kuò - kò - kuà* jne., Wied *kodu ~ kodo* 'Haus, Heimat', vadj. 12. *kodo, koto, kotonna* (ess. sg.) jne., sm. 94. *koto, kotona* (ess. sg.), *Coto, koto, koto-*, *kotoni* 'minu kodu', *koon ~ kolon* (g. sg.), *kottoonsa* (ill. sg.) jne. smLn alal ja sellel põhjenend van. kkl-s, kuna kogu sm. k. alal (ka sml-s) vastav *o-(u-)*line kuju esineb vaid teatud oblikvakäändeis: *kotoo ~ kottoo ~ kotoa ~ kotuu ~ kottuu* 'kodunt' (p. sg.), *kotona ~ koton(kaa) ~ kotonna* (ess. sg.), *kottonian ~ kottoont ~ kotonta* 'kodunt'

(ekstsessiiv). Muidu aga kultiveerib päämiselt sml ala *i*-list tüve,¹ näit. Keski-Pohj 70 *kottiisa* '(tema) oma koju', KemiC 57 *koti-ranta*, EP I 74 *koti:kojssa* in. sg. (Lappaj., Evij., Kortesej., savo), MetsKett 48, JuvaT 19 *koť*, JKLaus 5 *koffii* (ill. sg.), Vir. 1924 42 *Hakulinen* (Sk.) *kojksiē* 'oma koduks', *koťti* (ill. sg.), TytÄ 47 *koti* 'kotiin' (<Kymi *kotih*), kirjakeeles samuti *koti*, *kodin*, *kotiin* jne. ~ *kotona*, *kotoa*. *i*-tüvi jätkub loomulikult edasi idas kogu karj.-aun.-ld. alal, kus 64. *koť*-, *kodi*, *koti* tähend. 'kodu; maja, hoone', vepsP *kođiš*, *kođih'e* 'kodus, koju', vepsL *kođi* (n. sg.), *kođhe* 'koju', vadj. (lhk. 49) *koti* ? < sm. Kõnesoleva *i*-moodustise on O j a n s u u Vir. 1916 19 seletand liitsõnust nagu karj. *kođi-aitta* 'kotiaitta, kahveri' (adjektiivsena, vt. edasi § 45) irdund sm. *kota*, karj. *koda* sn. vasteks, kuid võimatu ka ehk pole, et siin on tegu erilise *i*-deminutiiviga, vrd. § 43. *o*-lise sn.-kaju ainuke seletusvõimalus (sel arvamisel juba B u d e n z Alakt. 242) näikse sellevastu olevat, sellest hoolimata, et ta igalpool *o*-sõnadega on segunenud (välja arvatud e. Lutsi *kode-*, vt. lhk. 43) < **kot(a)-oi*, millise *a*-tüve sm.-ugri vasteid (mrd. *kud[o]*, ung. *ház* jne.) vt. S z i n n y e i 'l Sprw.² 32.

**kukk|oi*, *ei: e. 43. *Ruči* (= *kukkē*?), *Ručhe*, *Ruče* (= *kukkē*), *Ruč* (= *kuk*), *Ruča* (= *kukkā*?), *Ruč*, *tuf* (= *kuk*), *Ruffe* (= *kukkē*), *Ruffo* (= *kukkō*), *kukke*, *kugū*, *ku'k* : -*kē*, -*kke* jne., Wied *kukk* g. *kuke* (-*kukas*) 'Hahn', vadj. 13. *kuk*, *kukke*, *kukkō*, *kukkō* (Jp, < sm.), sm. 99. *Kuckoi*, *cuckoi* (= *kukkoj*, ? *kukoij*), *kucko*, *Kucko* (= *kukko*), *kuko*, *kukō*, *kukko*, *kukkoo*, *kukkō*, *kukko'* jne., Renv *kukko*, *kon* 'gallus gallinaceus, Haushahn', karj.-aun.-ld. 67. *kuk|ko* : -*on*, *kukoi*, *kukoij*, *kukkoij*, *kuk#oi*, *kukuoj*, *kukuo*, veps. 21. *kukoi*, *kukoij*, *kukei*, *kukeij-* (g. sg.), *kuk* : -*id*, *kuk|ei*, -*ij*, üldiselt linnunimena 'kukk' kõigis sugukeelis, sml-is ja karjalas lisaks veel tähend. 'kala-, naeri-, kartuli- jm. -leem', milline viimane aga võib olla algselt miski koguni eri algupära sn., kõnesolevaga segunenud. Olgu tüvi ise germ. (? vrd. muinaspõhja *kokr*) või sm.-ugri algupära (vt. Bibl. Verz.), kuid lmsm. **kukk|(δ)-oi*, *ei deminutiivne algkaju on vaidlematu. *i*-lised sn.-kujud: Suoj. rhvl., ld. *kukki*, vepsK *kukiloūau*, vepsL *kuk* : -*id* on arvatavasti spetsiaal-lastekeelset *i*-tuletuslikku (vt. § 43) algupära.

*käkoj: e. 47. *fegfo*, *fäggo* (= *kägō*), *käkū*, *kägō*, *kägū*, *kägū*, *kägō*, *kiagō*, Wied *käg|u*, -*o* (d) 'Kuckuck', vadj. 14. *tsäko*, *tsäko*, sm. 106. *käkō*, (hv., Lnr) *käkō*, *käön* dem. (*käki*) 'gök', karj. 75.

¹ Tüve ei kuulu, vaid arvatavasti *iya-tuletusainesse (vt. R a p o l a ' Koll-Rap 60) tuleb lugeda *i* juhtudel nagu LMÄH 105 *kottip päin* (*kotiapäin*), ToSal 288 *kotiansa* 'oma koju', vrd. *kahtia*, *kolmia* 'kaheks, pooleks', 'kolmeks (tükiks)' jne.

(aun.-ld.) *kägöi*, *kägüöi* < **käk(e)-oi*, dem-tuletis võimalikult balti laenuna (vrd. leedu *gégé* jm. 'Kuckuck', küsimusmärgi all võrrelnud Thomsen BFB 172) lmsm. keeltesse tungind *e*-tüvest: lvKett *ke'G* (< *käki*), e. 47. *fäggi* (= *kägi*, Thor-Helle), *kägi* (Kuus., < sm. ?), sm. *kä|ki*: -en, karj. *kägi* (Suoj., < sm. ?), vepsL id.

*laukkoj: lv. 5. *Laik*, *laiķ*, e. 48. *lauf*, *laufo*, *laugu*, *laukku*, *lau|k*: -*gü* ~ -*gi* ~ -*gà*, Wied *lauk* g. *laug|a*, -*i*, -*u* (-*e* < ? **-e|*) 'Blässe, weisser Fleck an der Stirn der Thiere, Scheitelstelle (im Haare vorn) einer Blässe', vadj. Must 174 (üldloetelust väljajäänd) *laukko* 'laukki', sm. 112. *Lauko*, *Laukko*, *laukk(o)*, *laukko* laugi lehma või härja nimena, Lnr-il *laukko* lehmanm., karj. Suoj. erineva tähendusvarjundiga (vastav. üldloetelus § 29 puuduv *laukku* ~) *laukoi* 'lehmä, jolla on sivut punaiset t. mustat, selkä valkoinen'. *ai*-line lv. snkaju omab täpse vaste eL-s, Wied-il *laik* g. *laigu* (d) 'ein Rindername', tema siia kuuluvust on teatud eeldusel võimalikuks pidand ju (*ai* ~ *au* vahelduse puhul vrd. lv. *aig* ~ e. *haug*, e. *haigutada* ~ sm. *haukottaa*, sm. -*haikko* ~ e. *haik*, karj. *haiķoi*, e. *peial* ~ sm. *peukalo* lhk.141 jm.) Thomsen BFB 194, kus on tõestatud selle sn. balti algupära (vrd. leedu *laukas*, lt. *lauks* 'blässig', lt. *lauka*, *lauze* 'Kuh mit einer Blässe') ja kuhu sellepärast viidatagu. eL *lau|k*: -*gà* võib olla otse hiline lt. laen (vrd. siiski § 11 lhk. 41!), *i*-lised lmsm. snkujud on T. seletand laenuoriginaalist (vrd. leedu *laukis*), samuti *o*-(*u*)-lised l. c. lhk. 122—3. Tõepärasem tundub aga (obs. sm. *Lauko* < < *laukkoi) viimaseil algkuju **laukk(a)-oi*, *a*-lisena laenatud tüve *oi*-deminutiiv.

*lempoi: sm. 117. *Lemboin-* (g. sg.), *lempoi*, *lempo*, *lempoo*, *lempō*, *lemmo't* (n. pl.) tähenduses 'kurivaim, kurat', karj.-aun.-ld. 78. *lempo*, *lembo*, *lemb'*, *lemboi*, *lemboi*, *lembuo|j*, veps. 25. *lemboi*, *lemb|e|j*, -*j|j* id., kuna eestist semasioloogilisil põhjuseil tugevasti kaheldult võiks siia kuuluda 53. *lõmmē-*, *lõmma*, *lemmā-*, *lõmmu*, Wied *lemm* g. *lemme* (d), *lemme-kupa'*, *l.-lehe'* 'Teichrose (*Nuphar luteum* Sm.)', *lõmmu-kupu'* (d) 'Seerose' — häälikulisi takistusi vähemalt pole (kui ta ainult pole ühenduses sm. sõnaga *lummet*, *mmeen* ~ *mpeen* 'nymphæa, Seeblume', kkl. *lumme*, vrd. l. silbi vokalismis suhtes e. *nõmm* ~ sm. *nummi*). Käsiteldava tüve algupärast (< ? germ-st laenatud, vrd. saksa *schlimm*, roots. *slem*; ? sm.-ugriline, vrd. lp. *lešme* 'malus genius, Troid') ja muidu etü-moloogiast vt. Mg. EK VI 69.

**luikk|oi*, -*e|j*: e. 56. *luicf*: *luicfest*, *Luicf* (= *luik*: *luigèst*), *Luige*, *luikke*, *luigès*, *luigò*, *luik*: -*gèD*, *luik*: -*gà*, *luik* jne., Wied *luige*, *luiges* (O) g. *luike*, *luik* g. (d) *luiga* 'Schwan', vadj. 18. *luikko*,

luikko linnunimena, sm. 129. *Luiko*, *lujko*, *luikko* linnu (hv.), valge looma ja (luikvalge?) taime nimetusena. Selle soomes haruldase sõna kohta käiv ainek vanast kkl-st (piiblis 1642 ja 1685 *luicoi* 'luik') ja vanust sõnastikest (1644 ilmud Variarum rerum vocabula-s *Luicoj*, 1668 ibid. *Luicoi*, H. Florinus'e Nomenclatura rerum brevissima teoses 1683 *luicoi*, Juslenius'e sõnarm. 1745 *Luico*, -on, Gander'i käsikirj. sõnarm. 1786 *Luiko*, -kon jne.), sm. edelapoolsemaist murdeist ja vanasõnust on esitatud Kaukoranta' poolt SUST XXXV, e 1—9. Etümoloogiliselt on sn. kaugemale jälgimatu, võimalikult häälejäljenduslikku algupära (vrd. sm. Renv *luikku* ~ *luiku* ~ *luikuri* 'tuba lignea pastorum, Hirtendute, hölzernes Blaserohr', *luikuttelen*, *tella* 'tubâ cano, duten', karj. *luikaštele* 'nauraa luikkaella kimakalla äänellä', e. Wied *luikama*, -kan, -gata 'brüllen [von Ochsen], heulen, laut weinen [v. Kindern]', 'erschallen', *luik* g. *luige* 'Kuhhorn... ', vrd. lhk. 11 Helle' aiab luife!), mida arvestades ehk isegi lv. 6. *Klūk*, *klūkkāz*, *klūk* oma häälikulisest deskriptiivmoondumisest hoolimata võiks kuuluda siiasamma. Deminutiivsus kindel, < **luikk(8)-o*i**, ? **luikk(a)-o*i**, **-e*i**, millise tuletumise aluseks võiks pidada eL-s ja sm. Pohjanmaal (? Renv kahtlane *luika*, an 'anas cygnus, Schwan') säilind *a*-list tüve.

metto*i, ? **metso*i**: vadj. (üldloetus § 17 puuduv) Ahlqv *metso* 'tjäder', sm. 141. *metso*, *metto*, *mehto*, *mettoo*, *mettō*, *mehto*i**, Renv *metso* ~ *mehto* (*metsäs*) 'tetrao urogallus mas, Auerhahn', karj.-aun.-ld. 96. *metšō*, *metšso*, *mešso*, *mešso*, *mešso*, *metšo*, *metšoi*, *meššoi*, *meššoi*, *mešso*i**, *mešso*i** jm., veps. 30. *metšei*, *mešō* linnunimetuse on Setälä (vt. ÄH 178 alam. 1, Über art und umfang des stufenwechsels 94, Kielentutkimus ja oikeakielisyyks 165) seletand tt-lisest algkujust tulenuks, siis < | **metto*i** < **mett(8)-o*i**, millist tüve ta algsel kujul veel sisaldaksid vastavad lv. *mištū'ks*, e. *mōtus* sõnad, kuna esitatud -*ts*-le tagasiminevad kujud (lisaks Setälä'l 1478 a. dokumendist Hauhost *Mettāi*, Schröderus'e sõnarm. *metzoi*, e. *metsis* jm.) lmsm. keelis igalpool seletuksid rahvaetümoloogilise *mets*, sm. *metsä* jne. (balti k. laen, vt. BFB 200) sõnale nõjumisega. Kui säärane oletus peaks vastama tõele, siis -*ts*-liste kujude leviku järgi (e.-vadj.-sm.-karj.-aun.-veps.) otsustades **metso*i** on olnud juba algsm.-aegne, nii siis kõnesolev rahvaetümoloogiline tõlgitsus sündind ju algsm.-s.

neito*i: e. 66. *neiosa* (trsl. sg.), *neidu*, *neiu*, *Neiu*, *Näio*, *neio*, *neiiü*, *nēiiü*, *näijō*, *neid*: *neio*, *Neidu*, Wied *neid* g. *neiu*, *neio* (d) ~ *neiu*, *näio* 'Jungfrau', sm. 156. *neitto*, *neito*, *neito*, *neitoo* (p. sg.) jne., Renv *neito*, *don* 'virgo, nympha, Jungfrau, Jungfer', 'sponsa'

(rhvl.), karj. -aun.-ld. **105.** *neido* (karjTv), *nejdoi*, *Neifšoi* (-fš- *neit*[i]süt sn. mõjust tingitud samuti nagu eelnev sm. *neitto* <? *nejts*-), *neitoi* (karjIng), veps(L) **32.** *nejdō* < **neit(e)-oi*, millise põhitüve kauge- maid vasteid (lp., sürj., votj.) vt. Szinnye'i'l Sprw.¹ 36.

*orpoi: e. Wied (üldloetus § 4 puuduv) *orv* g. *orvu* - *orvu-lillik* (SO) 'Veilchen (*Viola odor. L.*), J. Aaviku Uute sõnade sõnastik^{1,2}, ÖS *orb*, -*vu* 'vaeslaps' (< sm.), sm. **165.** *orvoi*, *orvo-*, *orvoi-*, *Orpoi* (van. kkl-s), *orvo*, *orpo*, *orpō* (murdeis), Renv *orpo* ~ *orvo*, *on* 'orbus parentibus, verwaist', karj. **113.** (ainult Suojärvel, ? < sm.) *orboj* dem-sn. kaugemate sugukeelte tüvevasteid (mrd. *uros*, *urās* 'waise', ung. *árva* id. jne.) vt. Paasonen'il Väh. Kirjelm. XXIV 22 ja Toivonen'i esituses FUF XVI 216—7, tüve enda aaria keelist laenatudolu kohta (vrd. sanskriti *árbha-* 'väike' jm.) vt. B. Munkácsi' Árja és kaukázusi elemek 145 ja Setälä' Suomen suku I 143.

*paņkei: e. **75.** *pangi* (n. pl.), *paņg*, *paņá*, vadj. **19.** *paņkō(i)*, *paņke*, *paņkj* sn. etimoloogia kohta vt. Saareste' LVK I 241¹, kus põhjendatult eelistatakse Setälä' seletus < **paņk(a)-ei*, (? adjektiivne, vt. § 45) tuletus lmsm. 'sanga' tähendavast e. *paņg* g. *paņgá*, sm. *panka*, vadj. *paņka*, vepsL *paņg*, (n. pl.) -*ad* tüvisõnast. Vähemusutav paistab teine kõnesoleva sn. seletusvõimalus, <lt. *spanģis* 'der Spann, der Eimer', mida katsub põhjendada Ojansuu Väh. Kirjelm. XLIX 30—3 (muidu küll O-l rikkalikult lisateateid *paņk[ij]*, *panki*, *paņģ* sn. esinemisest eriti sml, ingeri ja eL alal) ja mille järgi *i*-tüvi põlveneks otse laenuoriginaalist.

*pulloi: e. **84.** *puļ*, -*llūd*, *pūllōD*, *puļ*, -*llā*, Wied *pull* g. *pulli*, *pullu* (NW) 'die den oberen Rand des Zugnetzes emporhaltenden Brettchen (am Lachsnetze) oder Rollen aus Birkenrinde (am Ström- lings- oder Buttennetze)', (NO) 'die Gewichte an dem unteren Rand des Netzes', *pull* g. *pulla* (S) 'Schilfbündel zum Schwimmen', sm. **186.** *pullo*, *pull(o)*, Renv *pullo*, *on* (edelasm.) 'cortex crassior max. pini et abietis, dicke und harte Baumrinde', 'suber obturamento inserviens... , Kork, Pfropfen', 'bulla aquæ caduca, Wasserbläschen', (~ *pulli*) 'vasculum vini rotundum,... Flasche, rundes Brantweinsbecher- chen, karj.-aun.-ld. **126.** *pullo*, *pu.aa*, veps. **35.** *pulo* <?? **pull(8)-oi*, võiks küll õige suurte kahtluste all oma teatud häälikmetafoorsuse tõttu kuuluda (vt. lhk. 234) deminutiivsesse. Lp. vasted esitand

¹ Säälsamas alam. I isoleeritakse, ja õigusega, Gutsli-i Pāņjle eriliseks alaksa (< *span* 'puuämbەر') laenuks.

Itkonen, vt. SUSA XXXII 34, siiski puudutamata tüve enda varemmini ju Bibl. Verz. tõestatud germani laenupärasust.

*repoi: e. 89. *Rebbo* (= *rebò*), *rebole* (all. sg.), *Rebo*, *rebù*, *febò*, *rebo-*, *rebù* algtähtenduses 'rebane' säilind vaid Alutagusel (Wied *rebu* g. *reu* 'Fuchs') ja eL-s (viimaseski paiguti nähtavasti ainult taimenimes veel), muidu sekundaarselt vastava looma värvi või sellest veel samm edasi spetsialiseerunud '(rebasekarva) muna-kollast' tähendamas (viipeid säärastele tähenduse arengkäigule konspektiivselt Saareste'l LVK I 113–4, EK III 140), vadj. 25. *reppa* (kreev., = *repa*?), *re|po*: -vò, -vò, *re|po*: -vòvò, sm. 204. *Repoi*, *re|po*: -von, *re|po*, *re|po* jm., Renv (Sav., Carl., Caj.) *re|po*, *von* 'vulpes, Fuchs', karj.-aun.-ld. 138. *rebo*, *re|po*, *re|po*, *re|po*, *re|po* jm., *re|po* (karjlng), veps. 42. *re|po*, *re|po*, *re|po*, *re|po*, *re|po*, *re|po*, igalpool 'rebast' tähendamas, < **rep(š)-oi*. Samatüvelistena lvKett *re|bbi*, e. *rebane*, vepsL *re|bane* < *repä-inen, sm. Häme kohann. *Reväsmäki*, millise -*inen*-tüübi kohta vt. Ojansu'd Vir. 1917 108. Tüve kaugemaid sm.-ugri vasteid (mrd. *ri|ves*, ung. *róka* jne.) vt. Setäläl SUSA XIV,3 6, Wichmann'il FUF VII 50, tema (?) aariapärasust käsitleva kirjanduse kohta Bibl. Verz.

**tatt|oi*, *-*ei*: lv. 8. *Tof*, *töti*, *täf*, *tõffi* jm., e. 94. *Taat*, *Taet*, *tade* (= *tādē*), *Tadi* (= *tād'i*), *tā|l*, *ta|t*, *el|da|t*: -di, (< *hell taat*), *to|t*: -di, vadj. 30. *tāta*, *tāte* (kreev., = ?), *taatto*, sm. 235. *taat*, *tuatto*, *t|atto* (päämiselt sml), Lnr *taatto* ~ *taato* (~ *taata*) 'fader', karj.-aun.-ld. 151. *Taatto*, *toatto*, *tuatto*, *t|atto*, *tuatto* (diftongsenena edasituletisis *tuattoilas*, *tuatoindim*), veps. 45. *tat*, *tatoim*, *tatej*, *tatō* üldises lmsm. 'isa(ke), taat' tähenduses < **tatt(a)-oi*, mille põhitüvena vrd. näit. ingeri (ID 20 Hevaa, Ala-Luuga) *taatta* 'Vater'. Viimast on Mikkola BWS 168 kahtlemisi pidand slaavi laenuks (? vrd. vn. *mama* 'Vater'), hiljem aga Paasonen Mordw. Chrest. 141 esitand temale vasted mordvast (*fete* jne. 'isä'), sellega tõestades ta sm.-ugripärasuse, millega ühineb ka Saareste LVK I 119. Lv., e. ja sm. (*taat* < *tatti*) *i*-liste sn-kujude erituletuslikkusest vt. § 43.

*taloj: lv. 9. *Tal*, *ta'l* sekundaartähenduses 'talupoeg', muis sugukeelis tähendus 'valu' või sellest arvatavasti vanem varjund 'maja' — e. 96. *Tallo-* (= *talò-*), *talo*, *talù*, *talò*, *talò*, *talù* jm., Wied *talù* ~ (d) *talo* 'Bauerhof, Gesindestelle', vadj. 31. -*talloa* (p. sg.), *talò*, sm. 239. *taloj*, *talo*, *talò*, *talù*, *taloo*, *taloo*, *talò*, *taloe*, *talo'*, *taloj*, *talo(i)* jm., Renv *talo*, on 'prædium, undus, domus rustica, rar. urbica, Landgut, Haus', karj.-aun.-ld.

152. *talo, talo, taloi, taloi, -taloi, taluoi* jm. (vepsas vaste puudub) < ?**tal(a)-oi*, võimalikult tuletis *a*-tüvest, mida jätkavad lmsm-s e. Wied *tala* 'Tragbalken, Streckbalken (an Brücken, Glockenstühlen etc.)', sm. Renv *tala, lan ~ talas, laan* (Häme) 'tuguriolum vile servandis retibus etc., Schauer, Hütte' ja mille kaugemad (votj., vog.) vasted esinevad Wichmann'il FUF III 100 ning mille aariapärasuse (<algaaria *tala-s) on tõestand Toivonen SUSA XXXIV,₂ 42—4 (temaga küsivalt ühinend ka Setälä, vt. Suomen suku I 143).

*tüttoj: vadj. **32.** *tsüttö, tüttö*, sm. **248.** *tyttö, tüttö, tüttöi, tüttöi, tüttö(i)* jm., Renv *tyttö, -tön* (Savo) 'puella, virgo, Jungfrau, Mädchen', karj.-aun.-ld. **156.** *tüttö, tyttö, tüttö, tüttöi, tütoi, tütoi*, veps. **48.** *tütöi, tüttö*, (mingist analoogiast seletuva *-ht-ga*) *tühtö* — igalpool tähenduses 'tädruk', ainult vepsL 'tütroke' — < **tütt(äre)-oi*. Selle sn-pere deminutiivtuleumisele e. *tütär*, sm. *tütär* jne. kujudes lmsm. keelis leiduvast balti k-ist laenatud (vrd. leedu *duktė*, tüvi *dukter-*) tüvisõnast on viidand ju Thomsen BFB 167. Lisaks võiks viimaks ehk siia kuuluda ka e. Wied *tütt g. tüte* 'kleines Kind, Kleinigkeit' < **-ei*.

*ukkoj: e. **112.** *uffub* (n. pl., = *ukku*), *ukku, anne ukkud* (taimenm.), vrd. ka Wied *Uku-anned (huku-anned?)* 'Zackenschote (*Bunias orientalis L.*)', vadj. **33.** *ukku, ukke* (= *ukko?*), *-ukko, hukko, ukko* (lisanduseks § 17 toodud ainestikule VÄH 77:) *hukō jürü* (Mati) 'ukon jyrinä', (taimenm. Korv.) *ukko telled*, sm. **256.** *Wkoi, ukko, Ukko*: *ukon ~ ukkon, ukku, ukko, ukko* jm., lisaks sm. rhvl-s esinemise kohta ohtralt teateid K. Krohn'il Suomalaisist. runojen uskonto 118—26, karj. **164.** *ukon-: ukko, ukko, ukk*, veps. **54.** *uk: ukon, uk, ug, ukō(hfem)* < **ukk(s)-oi*, tüvel-dasa kaugemale jälgimatu deminutiiv. Häälikuliste diftongtunnuste puudumine sugukeelis (välja arvatud smLn, metsasoomlasil ja osalt vepsL) seletub Rapola' (Diftg. 59) arvates sellega, et „sõna ju varakult on mугanend o-lõpulisile“. Mis puutub ta mitmekesiseid tähendusvarjundeid, siis siingi (vrd. lhk. 188 *enoj puhul!) semasioloogiliselt 'suur' tähenduse (karj. *ukko-varvas* 'suur varvas') ~ sugulusnime ('vanaisa' > 'vanamees' > 'abielumees') vaheldus, kusjuures viimane on edasi arenend müristamisjumalaks. Sn. eestis esinemisest lisaks § 4 üldloetelu väheseile andmeile on põhjalikum ülevaade (*Uku vakk, Uku kivid, Uneuku, Uku* kohanimedes jne.) Eisen'il Eesti mütoloogia (1919) 170—3 ja Esivanemate ohverdamised 71—7, kuna teiselt poolt Krohn, SUSA XXXV,₁ 88—9, ja viimase järgi Arvi Korhonen, Vakkalaitos 31—4,

peavad e. *Uku*-jumalat *Kreutzwald*'ilt alguse saand kirjan-
duslikuks sm. mütoloogia laenuks või kirde-e. murdeisse Ingerist
laenatuks. Kuigi ka IT-s *Loorits* tähendab *Hurda* rhvl-kogu-
dest noteeritud (*Karksist*, *Saarest*, *Karjalt*) *Uku* andmete kohta:
„kokkuvõttes kaunis ebarahvapärane kaup“, peaks olema vahest
loomulik, välja minnes käsitledava äikesejumala algsm-pärasusest
(ju palja levikuga e.,? vadj., sm., karj.-aun. on see tõestatav), tema
jäljeleide eestiski rohkem uskuda, kui seda senni üldiselt on tehtud.

*viroi: e. 120. *Viro*, *Wirro* (= *virō*), *Viru*, *Viro*, *virū*,
sm. 264. *Wiroin*, *Wiro*, *viro(n)*, *virō* jm. < **vir(š)-oi*. Karj. SuojK
ja vadj. Jp *viro* 'Eesti' on sm. murdeist laenatud. Teatud hõimu- ja
maakonna-nimetusena, millele (juba *Renv*-i arvates, kellel *Viro*, on
'Virlandia, provincia Livoniae Finnis proxima, inde Estonia l. Est-
landia, Wierland, Ehistland') tagasi läheb kogu Eesti soomekeelne
nimetus, on teda katsutud ühendada e. *veer*, sm. *vieru* jne. sõna-
perega, mis häälikuliselt võimata. Suure ettevaatusega võiks ehk
aga pigemini siiasamma kuuluvaks pidada e. *viru* g. *viru*, *viro* (d)
'Wirbel, Wasserwirbel' (selle balti laenuks seletumise võimalusist
ja viimase vastu tõusvaist suurist kahtlusist vt. *Thomsen*'i BFB
243), lhk. 18 ülemal esitatud *Tori virū*, *virukas* g. *viruka* 'gross,
stark von Wuchs', sm. Lnr *virokas* adj. 'lillig', s. 'växt med utländsk
full växtkraft', Sk *virokas*, -k²än adj.: *ne_o virokasta sukkū* (sano-
taan isokokoisista lapsista, joilla on rotevat vanhemmat). Aga vii-
maseid pole enam raske (seda näikse mõelnuvat teise variant-
võimalusena ka *Thomsen* l. c.) ühendada *vir*-tüvega, mis oma
arvatavasti algele ligidases tähenduses esineb sm. sõnas *Renv*
virüä, *än* 'gnavus, assiduus, diligens, emsig, fleissig', 'alacer, vivax,
agilis, velox, munter, lebhaft, flink' ~ *virkiä*, *än* (< *vir-kš-, vrd. eL
rase ~ eP *raske*) ~ *virkkū*, e. *virik* g. *virgu*, *virga* 'munter, lebhaft,
hurtig, fleissig, aufmerksam'. Selletüveline kohanim. (kohanimena
esineb ka aun.: AunAS 88 *Viroinas* [el. sg.]) võiks tagasi minna isiku-
nimele, mehenm. *viroi, millena kõnesolev omadusnm. on kergesti
mõeldav.

§ 42. *oi*-, *ei*-suffiksi tüvele liitumine. Primaar- ja
sekundaartuletus, suffiksi edasituletuslikud
laiendised.

oi-, *ei*-suffiks osutub lmsm. keelis üldiselt ebaproduktiivseks,
nagu nägime eelmises §-is (lhk. 187), ja tüve käsitletu suffiksi
liitudes sellele on sellepärast tulnud eespool teoses (§§ 5, 18, 21
[lhk. 83 ja järgmm.], 30, 37, täiendavalt ka §§ 16, 20 [lhkk. 55—7],

28, 35, 40, 41) iga etümoloogilise juhu kohta üksikult arutusele võtta. Seda ongi katsutud teha lakooniliselt, paigutades arvatav suffiiksi eest kadumaläinud põhitüve lõpp(vokaal)osa rekonstrueeritud algkujus sulgudesse: lhk. 19 *agü* < ?**hak(a)-oi*, 22 *keļ*, *ketto* < ?**ket(te)-oi*, 23 *kukk*, *kuk̄* < ?**kukk(a)-oi*, *-*ei*, 25 *nāl* < ?**nāl(ā)-oi*, *-*ei*, 31 *ām*, *āmü* < ?**amm(ā)-oi*, 51 *ainō*, *aine* < ?**aɪn(a)-ei*, 52 *lehto* < ?**leht(e)-oi*, 53 *vārpo* < ?**vārp(š)-oi*, 83 *aimo(o)* < ?**aɪm(a)-oi*, 84 *Hiiro(o)* < ?**hir(e)-oi*, 85 *Hitto*, *hitto* < ?**hit[ft]e)-oi*, 95 *läpö* < ?**läp(e)-oi*, 147 *hлoй* < ?**hɪl(e)-oi*, 150 *kero(i)* < ?**ker(š)-oi*, § 41 *emo*, *emoi* < ?**em(ā)-oi*, *isü*, *iso* < ?**is(ā)-oi*, *kodo*, *kodu*, *koto* < ?**kot(a)-oi*, *kägu*, *tšäko*, *käkö* < ?**käk(e)-oi* jne. Äsja näiteiks toodud kahe silbiste *a-*, *ä-*, *e-*, *(e)-*tüvede lõppvokaal on (labiaal)vokaalse suffiiksainese eest kadund, samuti nagu kõige viimati tüve- ja suffiksi-vokaali liitumisolusid arutelnud R a p o l a' (SUST LII 226) järgi lugu on näit. tüvevokaaliga *-us-*, *-üs-*lõpuliste omadusnimede juures: „Voinemme päättää, että kaikkein tärkeimmissä tapauksissa, nim. kantavartalon päätyessä *a* : han, *ä* : hän, *e* : hen, jo kantasuomessa on tapahtunut se prosessi, joka on mainitun vokaalin hävittänyt johtimeen kuuluvan *u* : n (*ü* : n) edeltä. Samoinhan on useissa muissakin tapauksissa (vrt. lähinnä *-ut-*, *-üt-*loppuisiin deminutiiveihin).“ Ka *oi-*, *ei-*tuletiste man on *a-*, *ä-*, *e-*tüvedel olnud „kõige tähtsam“ koht juba sellepärast kõigepäält, et need tüved (kahe silbilised) on sagedaimad praegu lmsm. keelis ja on seda vist juba küll olnud algsm-ski. *u-*, *ü-*, *o-*, *ö-* (vt. § 43), *i-* ja *ï-*tüvede *oi-*, *ei-*tuletisist pole käesolevate arutluste aluseks olnud etümoloogiais üldse nimetamisväärseid jälgi (lhk. 150 *kiiško* < ?**kisk[i]-oi*, 152 *lindžoi* ~ ? tüvisn. *lintu*). Siiski võib võimalik olla, et rohkete tüvevokaalildasa selgitamatute (*š-*, *š-*liste: lhk. 22 *kilu* < ?**kil[š]-oi*, 27 *taro* < ?**tar[š]-oi*, 28 *tal*, *tall* < ?**tall[š]-ei*, 31 *ut*, *ute* < ?**utt[š]-oi*, *-*ei*, 53 *vārpo* < ?**vārp[š]-oi*, 150 *kero[i]* < ?**ker[š]-oi*, *keļ'soi* < ?**kets[š]-oi*, jne.) lmsm. *oi-*, *ei-*sõnade hulgas peitub just teatud määr kõnealuseid tüvesid.

Kolmesilbiste (resp. enamsilbiste) lmsm. tüvede kohta on ammutuntud (vt. R a p o l a' Diŕtg. 50) tõsiasjaks, et *oi-*, *ei-*tuletised neist moodustuvad kahe silbiseiks: lhk. 20 *kabo*, *kabu* < ?**kap(ehe)-oi*, 22 *kiko* < ?**kikk(a[h]e)-oi*, 25 *nebü*, *nöbu*, *neppo* < ?**nep(ada)-oi*, 30 *tzödze*, *sosè*, *sösè* < ?*(*t*)*sè(t)s(are)-oi*, 52 *peiko* < ?**peik(ä[lä]-oi*, 53 *vässo* < ?**väst(ä[rä]-oi*, 84 *Harmo*, *harmu*, *harmo* < ?**harm(aɣa)-oi*, 88 *Kauno*, *kaun(o)* < ?**kaun(ihe)-oi*, 93 *kuurno* < ?**kurn(ehe)-oi*, *laino* < ?**lain(ehe)-oi*, 96 *mukke* < ?**muk([k]ura)-ei*, 99 *oino* < ?**oin(ahē)-oi*, 100 *perso* < ?**pers(eɣe)-oi*, 102 *posso* < ?**pors(ahē)-oi*, 104

repõ < ? *rep(ä|lδ)|-oi, 107 siso < *sis(arē)-oi, 127 vaino < *vain(aγa)-oi, huno < *hun(aγa)-oi, keiho(i) < *keih(ähe)-oi, seipo < *seip(ähe)-oi, 128 viisoi < *viis(ahē)-oi, 149 douṭsoi < *iouts(ene)-oi, jänõ < *jän(ikse)-oi, kannoi < ? *kann(ikkδ)-oi, 150 kuoroi < *kōr(ehē)-oi, koamoï < < ? *kolm(ante)-oi, 151 küdoi < *kūt(ame)-oi, 156 sm. oro < *or(ihē)-oi, paimoi < *paim(ene)-oi, 157 ratsoi < *rast(ahē)-oi, renḡoi < < *renḡ(ahē)-oi, 158 -rožmoi < *ro(o)sm(eyē)-oi, tšondžoi < *sons(a-re)-oi, šuopo - suovatta, 159 tšaivoi < *tsaivoi < *saiṽ(are)-oi, 160 uro < *ur(ohē)-oi, valloi ~ валлеи, varoi < *var(ikse)-oi, 169 kamboï - коммания, nepoi - невестка, kaṅoi < *kaṅk(ahē)-oi, mäk-kö < *mäk(ä|rä)-oi, tšagvoï < *sak(a|rδ)-oi (vrd. tšagari), väjvõï < < väjv(ehē)-oi, orvoï < *or(aβa)-oi, biiboid (p. sg.) < *vip(a|lδ)-oi, suḡoi < *säl(ihē)-oi, 170 rahvoï < *rahv(ahē)-oi, rugoi < *ruk(ihē)-oi, 176 -burõ - burak, 177 kabrõ < *kapr(ihē)-oi, 179 venoi < < *ven(ehē)-oi, väroi < *ver(äjä)-oi, ? *ver(äjä)-oi, § 41 arm, armo jm. < *arm(a|hē)-oi, tšüttõ, tüttö, tütõ jm. < *tütt(äre)-oi. Selline teisest silbist kaugema sõnaosa kaotamine oi-tuletis on, nagu selgub esitatud ainekust, kõigile lmsm. keelile (pääle lv. muidugi, kust tõestised puuduvad) omane ja on olnud oma niisuguse leviku järgi otsustades ju algsm-s maksvusel (obs. e.-sm. kabu, kapo, e.-vadj.-sm.-karj.-aun. sōsē, siso, tšidžoi jm., e.-vadj.-sm.-karj.-aun.-ld.-veps. tüttö, tütõ jm.). Selle nähte seletamiseks oleks valla järgmine tee. Paistab nimelt tõenäoline, et oi-, ei-sõnade põhitüve kahesilbisuse aluseks on saand algsm-st pääle s e k u n d a a r t u l e t a m i s e v ä l t i m i n e: kolme- (ja enam- ?) silbiseile kahesilbiseist edasi-tuletund põhisõnule, kui teadvuses veel liikus primaartüvi, moodus-tati oi-, ei-line dem-vaste meeleldi kahesilbisest primaar-tüvest, nii näit. *kikk(δ)-oi pro *kikk|ah(ē)-oi, *väst(ä)-oi pro *västä|r(ä)-oi, *rep(ä)-oi pro *repä|l(δ)-oi, *jän(δ)-oi pro *jän|iks(e)-oi, *mäk(kδ)-oi pro *mäkä|r(ä)-oi jne. Sääraseist juhuseist laienes kolmanda silbi ainese äräjätt analoogiliselt ka sõnule, milledes see juba kuulus kindlasti tüvve, nagu *oin(a)-oi, pro *oina|h(ē)-oi, *sis(a)-oi pro *sisa|r(ē)-oi, *tütt(ä)-oi pro *tüttä|r(ē)-oi jne., justkui neiski -hē-, -rē-, -re- jm. oleks tuletusosaks ja nende kolmesilbiline tüvi sekundaartuletuslik. Seesugune instinktiivseks kujunend tüve-järgsilpide vältimine on kandund kunni kõige hilisemate oi-moodus-tisteni, nagu karj.-aun. nepoi ~ вп. невестка, valloi ~ вп. валлеи.

Eriliselt silmapaistva rühma põhitüve kolmesilbisust kõnesoleval viisil vältivate oi-tuletiste hulgas moodustavad eða-, eðä-adjektiivide (selle algsm-s juba kindlakujuliselt, sagedasti põhitüve aimata lask-mata, esineva tüübi kohta vt. näit. Ahlqvist'i SKR 59—60 § 112,

Setälä' ÄH 67) tuletised: lhk. 84 *Hilpo* < **hilp(š)-oi*, vrd. sm. *hilpeä* adj., 88 *kep(p)o* < **kep(š)-oi*, vrd. adj. *kep|eä, -iä*, 91 *kōho, kōyhō* jm. - ? adj. *kouhk|ea, -ia*, 93 *kōyhhō* - adj. *kōyhh|iä, -eä*, 105—6 *rusko, ruško, ruskei* ~ sm. adj. *ruskea*, 107 *silō, Silo^e* < **sil(š)-oi*, vrd. adj. *sil|eä, -iä*, 108 *sokk|o, -ō* < ? **sokk(a)-oi*, vrd. adj. *sok|ea, -ia*, 111 *Valko, -val^akkō, valko* < **valk(š)-oi*, 127 sm. *kolo* ~ e. adj. *kole* < **koleša, eho* < **eh(š)-oi*, vrd. adj. *eh|eä, -iä, kalso* < **kals(š)-oi*, vrd. adj. *kals|ea, -ia*. Samuti nagu äsja *nōbu, neppo* < **nep(a)-oi* pro **nepa|δ(a)-oi*, nii ka siin **kep(š)-oi* pro *kep|eδ(ä)-oi*, **rusk(š)-oi* pro **rusk|eδ(a)-oi* jne. Just soomes on *eða, eðä*-adjektiivide *o*-lised paralleelkujundid sagedased, ja hoolimata nende tavalisest semasioloogilisest ja vormitunnuslikust¹ ebademiniitiivsusest on neid peetud algseiks *oi*-sõnuks (vt. Wiklund'i kirjutist Le Monde Oriental IX 219 sm. *sokko* ~ *sokea, valkko* ~ *valkea, aukko* 'öffnung, loch; luke' ... -*aukea* 'offen', *soikko* ~ *soikea, suikko* ~ *suikea* tuletus-suhete kohta).

Sellega pole aga veel *oi*-, *ei*-liste sekundaartuletiste küsimus likvideeritud. *oi*-suffiks on võind siiski ka mitte harva otse liituda edasituletund või edasituletununa näivale (näit. laenatud) kolmesilbisele tüvele: 147 *edenöi* < |**etan(a)-oi*, 151 *kudmoi, kudmō, kuutamo* < **kūtam(e)-oi*, 156 *orhoi* < **orih(e)-oi*, 157 *portimo, pordi-moi* < **portim(e)-oi*, 160 *urho* < **uroh(e)-oi*, 169 *sesroi, sestr^ooi* < **sestar(e)-oi*, *lämbimöi* < **lämpim(š)-oi*, *pädevöi* < **päteβ(ä)-oi*, 177 *inehmō* < **inehm(š)-oi*, 178 *Tähthöin* g. sg. < **tähtäh(e)-oi*, lhk. 185 (juhuslikku laadi) *kühärō, kaharō*. Esitatuist mitmed on lmsm. keelis laiemalt levinend (*etanoi aun.-veps., *kūtamoj sm.-veps., *portimoj sm.-aun.) ja sellega ka nende moodustumine ning ühtlasi kogu see sekundaartuletusprintsip võiks tagasi ulatuda (hilis-?)algsm-sse, kui nad mitte eri sugukeelis pole paralleelselt tekkinud. Viimast võimalust pole tarvis eelistada, sest *oi*-, *ei*-lisist sekundaartuletisist on vähemalt kaks kindlasti algsomeaegseks tõestatud (vt. Rapola' Diftg. 59—63) — *-kkoi* < **-kk(š)-oi* ja *-moj* < **-m(š)-oi* resp. *-kkei, -mei*.

-moj-lisist näiteist pääle vastnähtud **kūtamoj, *portimoj, *lämpimoj, ? *inehmoj* eriti veel viidatagu PN 201—2 muistset nime-tüüpi Väinämö(i), *Joukamo, Untamo, Kuttimo* ja appellatiivsõnu nagu sm. murdeis *viksamo* 'vikkelä mies', *nukkamo* 'unelias ihminen' jm.

¹ Eriti selge *oi*-tunnuselisena noteeritagu siin siiski näit. Kannisto' UrjK 51 a. 1508 dokumendist konstateeritud nm. *ylpoy* = praegune sm. *Ylppö* ~ *yipea* adj.

Algsm. *-kkoj*, *-kkej* kohta vt. Rapola't I. c. 59—61 (tüüp e. *noorik*:*nooriku*, sm. *lukkusia* 'luun murusia', *täikkö* 'täi', *voikko* 'võike', *üökkö*, *üäkkö* 'yölepakko', *nuorikko*, *venakko*, *puoliko*, *neliko*, karjlng *venakkoi*, *vadjakkoi*, *pistelikkoi*, aun. *livvikoi*, *umbikoi*, veps. *nellik*:*-od*, *venak*:*-on* jne. ~ smLn *nelikei*, ingeri [Diftg. 79 alam. I] *ütikke*, *hëvikke*, *särikke* 'Halbinsel' jm.). Siin teoses ülemal esinend kahtlasevõitu *-k(k)oi*-moodustisist, milledes *-kk*-aines juba varakult näikse kokku kasvanuvat tüvega, tuletatagu meelde: lhk. 27 sm. *pisko*, ? e. *pisk* < **pis-k(k)oi*, 92 *kurko*, *kurkko*, *kurkoj* < ? **kur(a)-kkoj*, 102 *puukko*, *pūkkoi* < ?? **pū-kk(δ)-oi*, 107 *Saukko*, *sauko*, *saukkoi* < ? **saβδ-kk(δ)-oi*, *sisko*, *lšitškoj* < *sis(are)-kk(a)-oi*, 110 *uuk(k)e*, *uukko* << **uħδ-ikk(δ)-ei*, **-oi*, 111 *veikko* < **veikk(ä)-oi* < **velj(ä)-ikk(ä)-oi*, 148 *hākkö* <| ?? **härk(ä)-kkoj* (vt. Rapola't I. c. 60), 149 *kiekko*, *-kiehkoj*, *kiäko* << ? **kēh(ä)-ikk(ä)-oi*, lhk. 183 veps. *šsukej* < **sū-kk(a)-oi*.

Muist *oi*-lisist sekundaartuletisist on ülemal üksiketümoloogiate all käsitlusele tulnud:

-j(δ)-oi, *-j(š)-oi* juhtudel lhk. 147 *endžoi* < **ens-j(š)-oi*, 151 *kuđžoi* < ? **kus-j(a)-oi* (*-sj*-tüveaines?), 154 *mandžoi* < **mans-j(a)-oi*, *muštoj* < **must-j(a)-oi* (vrd. lhk. 183 veps. *mustjō*), 155 *mūrōj*, *mūroj* < ? **mūr-j(a)-oi* (kui mitte **mūr(a)-oi* > *mūroj* siin lastekeelismelitusliku palatalisatsiooni kaudu, nagu arvab Kalima FUF XVI 170 aun.-ld. *mūroj*, *muštoj*, *muštoj* puhul), 156 *pařšoi* < ? **pajšt-j(a)-oi*, 169 *rištšoi* < ? **rist-j(a)-oi*, 178 *tuljō* < **tul-j(a)-oi*;

-k-oi, mis esineb (ainult paaril juhul) aun.-ld-s ja päämiselt vepsas erilisel hilisema dem-moodustuse puhkudel ja sellega tunduvalt osutub oma *-k*-aineselt venepäraseks — lhk. 155 *netko*, *netkoj*, 157 *peätköi* (vrd. *peätnttšü*), veps. lhk. 176 *h'üngej* < *hüm-k-oi, 177 *lipkō* < **lpp(δ)-k-oi*, *minkō* <| **min(ja)-k-oi*, 178 *pästkō* <| ?? *pāsk-k-oi;

-ts(δ)-oi hilist algupära lastekeelseis moodustisist lhk. 145 *πđžoi*, 154 *mięđžoi*, 160 *urřšoi* SuojK-s;

-š-oi, venepärase (vrd. lhk. 184 veps. *daňšij* = *Danil*, *pešej*, *fešej*-, *mašej* meelitusnimede dem-ainest!) *-š*-elemendiga, lhk. 156 *oršoi*.

Üksikuist *oi*-sekundaartuletuslikest sõnust märgitagu viimaks: lhk. 27 *päijts* < **pā-jts(e)-oi*, **-ej*, 86 *juappo*, *juoppō* < **jō-p([p]a)-oi*, 109 *süöppō* < **sō-p([p]ä)-oi*, 148 *juomoi* < ? **jō-m(a)-oi*.

oi-lisest sekundaartuletusest kogu lmsm. keelte ulatuses tühjendavat ülevaadet anda pole äsjase *oi*-ainestiku hulka sattund

sekundaartuletisriismetega muidugi mõeldavgi. Teatud määrani val-
gustav peaks siiski olema ka see piiratud materjal, kui arvesse
võtta, et karj.-aun.-ld.-veps. ala kohta läbivaadatud ainekogudest
põimitud vastav ainestik on siiski püütud sellejuures võimalikult
täielikult esitada (kui mitte arvestada karjIng rahvaluulet, kust Ra-
pola'l Diftg. 63 esineb rida lisandisi: *osmeroi*, *ismeroi*,
kanteloi jm.). Eesti-vadj.-sm. murrete alal leiduvat rohket *a*, *ä*-*o*
(*ö*, *u*) vaheldust järgsilpide suffikses (*-nta*~*-nto*, *-tta*~*-tto*, *-ŋka*~
-ŋko, *-na*~*-no*, *-la*~*-lo*, *-ra*~*-ro*, resp. *-ntä*~*-ntö* jne. — sm.
kore|nta~*-nto* tüüpi) *oi*-tuletusega seletada (*-nto* < **nt[a]*-*oi* sekun-
daarsuffiks jne.) pole sundivat põhjust, sest kindlaid diftongitunnu-
seid neil kusagil pole, vt. Rapola l. c. 54—5, 63, milline asjaolu
aga ka pluurali vahendusel sündind *o*- ja *oi*-tüvede segnemise
võimaluse tõttu pole kuigi mõõduandev *oi*-suffiksi eitamise kritee-
rium. Teispoolt aga on võimalus, et *o*-, *ö*-, *u*-lisis tuletisvariantes
peegelduks *a*-, *ä*-tüveliste endi üldistund pluuralitüvi, nagu lhk. 215
käsiteldud juhuseil. Niisuguste segaste olukordade tõttu tulevad
-nto, *-ŋko* jm. vastavad suffiksids jätta oma vokaalaineldasa käsi-
teldavaks *-nt-*, *-ŋk-* jm. vastavate suffiksiste spetsiaalesituses, samuti
nagu äsjased kindlamad sekundaar-*oi*-lised *-kko**i*, *-kke**i*, *-mo**i*, *-me**i*
jäävad spetsiaalselt käsitleda *-kk-* ja *-m-*liste suffiksiste eriesituses.

Otsekohese *oi*-, *ei*-lise tuletamise kõrval on sagedasti
üksiketümolooiate puhul ülemal kõnet olnud sõnade „deminuti-
viseerumisest“ või dem-tüüpi „muganemisest“ või
„liitumisest“. Nii on võind juhtuda juba algsoomest pääle
eriti laensõnadega, milledes nende sisulise deminutiivsuse (vt. § 46
dem-mõistekategooriaid — näit. linnu- ja looma-nimetustena jne.)
tõttu on võind tüve vokaalosa vahetuda *oi*-, *ei*-suffiksiga ilma et alati
stabiilsest tuletumisest saaks sellejuures rääkida, kuna päälegi laenu-
originaali järgi oodatavat põhitüve sagedasti enam ei leidu: lhk. 23
lõõ, *leivo* germ. < **leiv(δ)*-*oi*, *ei, 92 *kurmoi* < **kurm(δ)*-*oi* ja *kouko* <
< **kouk(δ)*-*oi*, *ei balti keelist, 105 *runo(i)* < germ. keelist. Samuti
peab seletama kõik need *oi*-tuletised lmsm. keelis, mis on moodus-
tund hiljuti alles, mõnesaja aasta eest või kõige viimasel ajal
koguni, mil juba *oi*-, *ei*-suffiks oli ebaproduktiivistund, neisse kee-
lisse ilmud tüvedest. Viimaste hulka kuulub kõigepäält
hulk lmsm. hiliseid laene, nagu lhk. 25 *meñ* < **memme**i*, -*oi*
germ-st, lhk. 87 *kallo* < **kall(δ)*-*oi* (? **kall[δ]*-*oi*), 88 *kalpe(i)* <
< **kalp(δ)*-*ei*, 99 *Peilo* < **peyl(i)*-*oi*, 100 *Perjo* < **peri**oi*, 109 *Tiisto* <
**tist(aγ)*-*oi* germ-st, 146 *puapo*, *boabo* < **bāb(a)*-*oi*, *buatko* < **batk(a)*-*oi*
(? **batk[o]*-*oi*), *bobo* < **bob(a)*-*oi*, *diedo* < **dēd(a)*-*oi*, *dušoi* < **duš(a)*-*oi*,

158 *sintšo* < **sents(š)-oi* slaavi poolt jne. Suure rühma vastavaist laensõnust moodustavad laen-nimed, millede kohta vt. edasi § 47. Keele genuiinses varast säärase muanemismoodustuse teel tuleksid seletada esmajoones hilised deskriptiivsõnad, mis siiska alati on rekonstrueeritud kõigi hilismoodustuslikkude tähistamiseks tarvitusele võetud ristimärgiga (+), kuigi võimalikult mõned neist ju võiksid oma sünniajaga ulatuda algsoomesegi, vt. ligemalt § 48. Erilise liigi hilisemaid *oi*-moodustisi annavad *e*-tüvedest lähtunud juhud: lhk. 22 *kosü* < ? **kes(i)-oi*, 51 *kakšo* < **kaks(i)-oi*, 128 *eso* < **es(i)-oi*, 147 *enzoi* < **ens(i)-oi*, *endžoi* < ? **ens(š)-oi*, 154 *mandžoi* < ? **mansi(a)-oi* (? **mansi-*) pro tüvedest *kete-*, **kaŕe-* (> *kahte-*), *ete-*, **ente-*, **mantē-*, *-(s)i-* (< *-ti-*)list tüve neis tuleb pidada analoogiliselt teatud käändeist (nom. sg. ja teatud *i*-tunnuslikud pluuralikäänded, kus *-si-* oodatav, vt. *Setälä* ÄH 176 järgmm.) üldistunuks. Siinkohal erilisel nimetamist nõuavad hilisdeminutiivseerund *o*-teonimed soomes, millede printsiipiaalset külge juba ülemal vastavail kohtadel, eriti lhk. 86 ja 94, on puudutatud: lhk. 86 *itkō*, *juato*, 88 *kasvate(i)*, 91 *kuoho*, 94 *liehoo*, 95 *loikko*, *luukko*, 99 *nuokkō* < *nōkko < *nōkko, 100 *peuh(k)ō*, 102 ? *pätō*, 103 *pyörō(ō)*, 105 *repho*, *rollō* ~ *röllō*, *ruokkoo*, 106 *rāp(p)ō*, 109 *süöttō*, 113 *üöttō*, *-(ad. sg.) üöröllä*. Tüüp on omane ainult soomele, kuna võimalikult laiemaulatuslikud lmsm-s lhk. 147 *haikko*, *hikko* ja 152 *lohko*, *-lohko*, *lohke* on tuletuselt kahtlasemad, nii et säärase teonimede deminutiiviseerumise algsoomeliseks pidamiseks pole palju alust.

oi-, *ei*-suffiksi kivistudes lmsm-s üksiksõnusse ja deminutiivtähenduse sellejuures tavalisest kaduma minnes on tulnud tarve uuesti deminutiivsust rõhutada mingi teise, selge(ma)lt-deminutiivse tuletuslõpu abil. Niiviisi saadud suffiksilaie nemi sjuh tude st on silmapaistvaimad:

*oi-nen, *ei-nen kõikjal lmsm. keelisk — lv. lhk. 1 *ibiz*, 2 *tõffi*, sm. *mommonen*, 5—6 e. *ob|ü*, *-use*, *obosõD*, sm. 21 *kaponen*, 92 *kurkõne*, 95 *lāpõnen*, 99 *peikkō(nen)*, *peikkō(nen)*, 100 karj. *pejboñe*, sm. *perhoinen*, karj. 141 *pejboñi*, 131 *armoine*, *bobo|ñe*, *-ni*, 134 *heboñe*, 135 *keroñe*, veps. 173 *izõñe*, 175 *ukõñe*, LVHA I 62 *vārõzuden* 'uksekese'. See laiendistüüp kahtlemata pärineb juba algsms-st (vt. *Rapola* Diftg. 55), mispärast ta on võind tähtsalt kaasa aidata (vt. lhk. 115—6) *oi*- ja *o*-tüvede segunemisele. Erilisel märgitagu tema sagedus sm. (osalt Kalevala karjalakeelest mõjustatud) luulekeeles (vt. *Suomi* IV 14 65—6 *Kaarlo Nieminen*'il) *silmoi-sista*, *mieloi-shehen*, *tuulonon*, *kesonen*, *unonen*, *tyttönen* jne. Edasi

*-*oi*-*kkajnen*, *-*ei*-*kkajnen*, -*kkäinen* — spetsiaalselt väga levinend eestis, näit. lhk. 7 *kikkokkēne*, *ketsokēnē*, 9 *kōyēkke*, *kukkukēne*, 10 *lēvoōkke*, *lōjvēkkēne*, *lellekene*, 11 *maimukene*, 18 *äidefenne*, 19 *ämmokke*, 52 *pääsukene* jne.;

-*oi*-*hut* on aun.(-ld.?)-veps. alalt esitatud lhk. 135 *jänöjhüt* SuojK, veps. 175 *tšitskojhudēm*, *ukōhfem* (<*ukkojhutēmi). Selle tüübi elulisust sääl võivad tõendada rohked lisanäited (aunusepärasest) SuojK-st: *ajnohut* 'ainokainen', *Anojhut* 'Annikinen', *beäčžöjhüt* 'pieni „beäčžöi“', *hi. lojhut*, *kielojhut* 'keeleke', *kukojhut*, *lambojhut* 'lambake', *mielojhut* 'meeleke' jne., vepsL-st: LVHA I 8 *tšitškōhud* 'öekene', 62 *igōhudēks* 'eakeseks', 75 *raykōhužid* 'vaesekesi', 84 *lipkōhud* 'liblikas', 101 *nejdōhtem* 'minu neiukene', vepsEN I 42 *paimōhud* 'paimen kulta'. -*hut*, -*hüt* on pärit, nagu (vepsa kohta) näitab Kettunen LVHA I 84, tüübist *kegalhud* 'söekene', *robhud* 'tohttorbikuke', *rughud* 'rukkike' (<*kekälejhüt, **ropeh|ut*, **rukih(e)ut*), -*h*-tüvelisist sõnust üldistund.

-(*i*)*nen*-, -(*i*)*nen*-, -*kkajnen*-, -*kkäinen*- ja -(*h*)*ut*-, -(*h*)*üt*- suffiksile on varatud oma koht nende spetsiaalesituses, sellepärast piirnutagu nende kohta siin sellega. Veel vähem oleks põhjust siinkohal üksikasjalisemalt peatuda muil, juhuslikumalt *oi* (*ei*) põhjal sündind suffiksilaendisil, nagu -*oi*-*la*, -*oi*-*ntima* (näit. lhk. 162 karj. *toattola*, *Rebola*, *tuatoindim*), -*oi*-*ttojn* (132 *armotoi*, *armoituine*), -*oi*-*kka* (lhk. 159 e. *tōrrukas*) jm., millede osa lmsm. *oi*-, *ei*-suffiksi saatuses on suhteliselt väike.

§ 43. Algsm. *oi* ~ *ei* häälikuliselt. Quasi-*oi*-, -*ei*-lised *i*-, *u*-(*ü*)tuletised ja *a*-, *ä*-tüvede pluralitüve-üldistised.

Käsitelualuse suffiksi häälikuline iseloom on ülemal eri lmsm. keelte all ettevõetud arutlusis algsoomegi seisukohalt saand vahest juba küllaldase tähelepanu osaliseks. Kindlale algsm. kaksikedustusele -*oi* ~ -*ei* tuli ta tagasi viia eestis (§ 9 lhkk. 35—40 -*oi* ~ § 10 lhkk. 40—1 -*ei*), vadjas (§ 19 lhkk. 53—5 1. -*oi* ~ 2. -*ei*) ning soomes (§ 22 lhkk. 113—6 1.-*oi* ~ § 26 lhkk. 122—3 2.-*ei*), sellevastu polnud mingisuguseid algsm. -*ei* kindlamaid jälgi karj.-aun.-ld. murdeis (§ 31 lhkk. 161—4 1.-*oi* ~ 164—5 2.?-*ei*), mille võimalikud edustised kõik aga pigemini seletusid muidu kui -*ei*-*ga*) ega veps. alal (§ 38 lhkk. 180—1 1.-*oi* ~ lhk. 182 2.-*ei*), viimase jäljed aga osutusid võimalikeks *i*-tuletisiks). VepsP murdes leidub küll *ei*- (resp. *i*-)line suffiksivariant, mis aga kindlasti läheb tagasi

(vt. § 38 punkt b *kukei* < *kukoï*) algsemale veps. -oi-le. Säärane algselt identse vepsK -oi (resp. vepsL -oi, -õ) ~ vepsP -ei kõrvuti esinemine valgustab omalt poolt ka algsm. -oi ~ -ei vahekorda: viimaseiski tõenäoliselt on tegu ühe ja sama oi-suffiksiga (vt. Rapola' Diftg. 51), mis aga lmsm. keelte lõuna-lääne-rühmas (lv.-e.-vadj.-smLn murded, jaotusest vt. O j a n s u u' Itämerensuomalaisten kielten pronominioppia 142—5) teatud tingimusil (? olenedes silbisulust, nagu § 13 lhkk. 42—3 käsitletud O j a n s u u' teooria oletab) muutus -ei-ks juba (? hilis-)algsoomes. Selle järgi ka liivis oleks oodata -ei (? > -e) jälgi, kuid selle keele vokalismi kulunuse ja oi-deminutiivide äärmise vähesuse tõttu neid pole võimalik olnud (vt. lhkk. 1—2) konstateerida¹.

Edasi analüüsides algsm. oi-suffiksit tuleb Rapola Diftg. 50 järgmistele tulemustele: „Suomalaisella taholla tavattava i:n säännöllinen esiintyminen oi-diftongissa ei sanotun mukaan voi olla s.-ugrilaisten suhteiden mukaista, vaan johtuu se yleistyksestä, jonka juuret ovat kenties varhais-kantasuomessa. Mainittu diftongi perustuu samaan äänteenmuutokseen, jonka vaikutuksesta määrättyjen a-loppuisten nominien monikko- ja verbien imperfektivartaloit esiintyvät oi-loppuisina (*vanha: vanhoi-, anta: antoi-*). Diftongin on siis katsottava alkuansa kuuluneen vain määrättyä rakennetta olevien a-loppuisten nominien deminutiivijohdannaisiin . . . diftongia on nim. luultavasti jo varhain alettu käsitellä jakamattomana suffiksina, joten se on päässyt vallitsevaksi sellaisiinkin sanavartaloihin, joissa olisi oikeutettu pluraali- ja imperfektimuotojen mukaisesti odottamaan toisenlaista vokalismia², jopa se on levinnyt mitä erilaisinta rakennetta oleviin vartaloihin, esim. *sutoi- ~ sute-, satoi- ~ *sateye-, tajvoi- ~ tajvaha-, oloi- ~ *olude-, venoi- ~ venehe-, tüttöi- ~ tüttärejne.*“ Kui üldse on põhjendatud oi-suffiksi häälikuliselt veel eri osadeks eritelu ja tema sm.-ugrilise i-dem-suffiksi (vt. edasi § 49) laiendiseks pidamine, siis äsjane (päämiselt O j a n s u u' seisukohil põhjenev) lausung annab ainukese usutava võimaluse selleks. Nii või teisiti, oi-d tuleb pidada varasalgsomeaegseks dem-suffiksiks, mille tüveliidumine tuletumisel on toimund (vt. eelm. lhk. 198) samuti

¹ Loorits LRU II 236 tuletab *kura*-tüvest lv. *kure* 'kurat' „mingi i-lõpulisel deminutiivsuffiksi abil“ ja ibid. alam. 2 kohanim. *ire* < *hirveji. Nende ridade kirjutaja peab end selle küsimusmärgilise idee kaas-süüdlaseks tunnistama, kuid tema kaitsemine Kettunen'i poolt EK VI avaldatud tõsiste vastuväidete vastu jäägu teise spetsiaalsemasse kohta.

² Vt. lhk. 42.

kui igal teisel vokaalalulisel suffiksil. Tema üldistumisest esivokaalseisse tüvedesse (*tütto) pikemalt § 44. Kuna siis kindlasti tuleb lähtuda tagavokaalsest *oi*-ainesest, on ka tema hilisemas algsoomes arenend äsja kõne all olnud *ei*-teisendi kõrval (*oi* > *ei*) *ei*-st kõnelda (vt. näit. Setälä't Tietosanakirja 10 946, Rapola't Diftg. 77 jm.) tarbetu, vahest koguni väär: kuidagi pole võimalik isegi esivokaalseis tüvedes oletada *ei*-d algsm-s (-*oi* > -*ei* oleks ju ainult mõeldav), kui sääl pole olnud esivokaalset *oi*-d *oi* kõrval.

i-(*tüve*)liste dem-sõnade suhtes, mida tavalisest on identifitseeritud tuletuslikult (*oi*->) *ei*-listega, on viimaste häälikuline analüüs (vt. e. lhkk. 41—2, sm. lhkk. 122—3, karj.-aun.-ld. lhk. 165, veps. lhk. 182) luband asetuda teistsugusele seisukohale. Välja arvatud harvad juhused, kus neis võiks peituda (*oi*->) *ei*-dem-ide järeltulijaid (nõnda lhk. 122 nähtud sg. partitiivi vahendusel võimaldund *e[ɫ]*- ja *i*-tüvede segunemise kaudu), tuli neid hoida koguni lahus viimaseist, nimelt spetsiaal-*i*-lisiks tuletisiks. Algsm. põlisvana *oi*- ~ *ei*-küsümuse ühendusse neid *i*-sõnu säädmast keelab juba nende silmanähtavalt hiline, paljudel kordadel koguni juhuslikki lastekeelismeelituslik (resp. -halvutuslik) päritolu, vt. eespoolmainitud kohis: e. *kuči* (?), *tittike*, *tibi*, *nosi*, *eidi*, *liri*-, *oni*, *kisid*, *roni*, *piēdi*, *ketsi*, *tilli*, (?) *põl*, *uifi*, *koilli*, (?) *laugi*, (?) *paŋgi*, *tādi*, sm. *anoppi*, *appi*, *kāsi*, *kalppi*, *koti*, *kouki*, (?) *paŋki*, *Polli*, *äiti*, karj.-aun.-ld. *Añni*, *harmi*, *häksi*, (?) *koči*, *kukki* I ja II, *neiđi*, *nekki*, *rattši*-, *fih*i (lisaks vrd. Rug *fih*i, -*n* 'pieni hyttynen, polttajainen'), *tšiđzi*, *veikki*, veps. *kuk*, -*ile*, (interj.) *kukiloulu*, lhk. 55 vadj. *paŋki* (?), -*bräkk*. §§ 5, 18, 20 (lhk. 83 järgm.), 30 ja 37 oma etümoloogilisis arutluisis annavad neile veel mõningat lisa. Ahlqvist SKR 14 § 23 juba annab tunnustuse *i*-suffiksile soomes: „Eräitä eläinten, olletikin koirain, nimiä johtaa kieli pääteellä -i niinkuin *Musti*, *Halli*, *Harmi* vart. *musta*, *halla*, *harmaa*“. Ka Genetz'i TAK 141 eraldab *i*-lised (*pottši* 'sika', *rattši* 'rastas') *oi*-sõnust. Ojansuu KSN 26 peab e. *Must* g. *Musti* ja (*H*)*arm* g. (*H*)*armi* *i*-list koeranimetüüpi ju algsm-aegseks, lhk. 24 ibid. märgib ära e. *i*-tuletuslikkude (Põlva *Paat* g. *Paadi*, *Lauk* g. *Laugi*) härjanimedede esinemise. Et *i*-lised dem-moodustised kõikjal lmsm. alal (pääle lv., kust täielikult puuduvad andmed, ja vadj.-veps., kust käepärast õige vähesed) on kindlalt juurdund ja kujundavad omaette tuletisrühma, selle tõestiseks esitatagu siinkohal selle kohta näiteid nende keelte kõige mitmekesisemate murrete alalt.

Eesti keelest oli lhk. 19 kõne all rida *i*-moodustisi: *emmi*, *eñmi*, *os* (Ri *os*:*ošsi* 'liha' lk.), *muñ*, õmu / õnni 'onu'.

Lisatagu: Gös 389 sprenklich (von manchen Farben) *armiš*. fe *hobboše hend löhb hend armir*, VK I 54 *Harmi*, 208 *Mustil* (ad. sg., koeranm.), MustVKR 37 (rhvl. koeranm.: *Üks oli Irmi*, (*teine Armi*, Kuus *añni* (naisenm.), *ièDi* (mehenm.), *kadi* 'väike *katri*', *matti* 'väike Madis' (? < sm. *Matti*), *lutti* 'väike Ludvig', *teni* 'väike Tõnu, Tenu', *kušti* 'väike August, Kustas', *kišti* 'väike Kristohv', *masi* 'suhkur' (lk., vrd. *magus*), *sašs* 'särk' (lk.), EK III 51 L. P ä r t (Kolga) *sedì* 'onu, ema vend' (-sm. *setä*), *kä|n*: -*ñniD* 'käsi' (lk.), Ri *nañ*: -*ñni* 'kartul, kaalikad' (lk.), 'ema' (hl.), *jäš* (lk., ~ *jár*), Rg *ül*: *üllì* 'talvine peakate' (? ~ tüvi *üla*-, sm. *ylä*-), *äs*: *ässi* 'vulva', Tori *vanà äf*: *ätti* 'vanaisa', *višsi* (ka JMad, lehma kutse, MMg *vitsi* id. muidu etümoloogiliselt Bibl. Verz. ja Saarestel EKirj. 1921 334, Tarv *añni* (naisenm.), *armi*, *sõ|šs*: -*fsi* 'sõts' (vt. lhk. 17 s. v. *[t]sɛ[t]sɛi), Vastl *Kutti* (Kusta hellitusnm.), *mu|šf*: -*sti* (koeranm.), *va|l*: -*lli* (valge härja nm., hl.), SetuS (Pets.) *tübi* 'väike tütarlaps'.

Soome keele *i*-moodustisi illustreerigu eri murdeist: Myn *kymp*, -*in* 'kymppi (korttipelissä)' (vrd. *kymmenen*), *möl*, -*li(n)* (*peruna möllej* 'suuria perunoita'), *pipi*, -*i(n)* 'kipeä, kipu' (lk.), *puni*, -*i(n)* 'punaisenruskean härän nimi; usein muutenkin härästä', Mets *pissi* 'susi; joskus muukin petoeläin, esim. kettu' (? vrd. e. *pis|ike*, -*uke*, sm. *pis|uinen*, -*ainen* 'väike'), *pipi*, *utti* 'emälammas' (vrd. ülemaal lhk. 31), AlaSat 113 *joüt|i*, -*i(n)* 'mullika' (? vrd. sm. *ioutava*), 258 *iurri* (*poikajurri* LoiMets), Lamml 59 *Nanni* 'Naema', *Munni* 'Salomon', *Sanni* 'Aleksandra', *Minni* (~ *Miina*) 'Wilhelmina', *Tahvi* 'Stefan', *Petti* 'Elisabeth', *Ani* 'Ananias', *Saimji* (~ *a*) 'Sabina', Tyrv 121 *Klöntti* 'sakea kappale' (*jään kl.*, *piimän kl.*), 122 *Mötti* 'kämpäle (voita, pikiä jne.)', JalasJB 305 (nimed:) *Kauppi*, *Tommi* 'Thomas', *Olli* 'Olof', *Tassi* 'Daniel', *Mikki* 'Mikko', 306 *Ellì* 'Elias', Ylivet 17 (mehenimed:) *Matti*, *Jussi*, *Jukki*, *Köpi* 'Kustaa', Saarij *ma|ëti*: -*iji(n)* (lk., ~ *maëto*), *mok|ki*: -*in* 'piippumokki, -nysä' (vrd. e. *mokk* g. *moka*), *murri* 'koira' (hl. mängus, ? vrd. e. *Muri* nm.), *poijam mölli* 'lihava poikanen', *harmoan|kimi* adj. 'sekakarvainen' (vrd. lhk. 89 *kimo* jne.), *hurtti* 'kõlpiõ, heittiõ' (vrd. e. *hurt* g. *hurda*); KemiC 89 *äiji* 'isän-isä' (vrd. sm. *äijä*); In *tilli* 'tiuku', Ilom *essi* 'esiliina' lk., obs. -*ss*-geminaati ja arutlusi lhk. 19, lhk. 118 Wiklund'i arvamisi „überdehnuug“-nähte osalisest lastekeelsusest), *hotti* 'hotti, pieni kala', *kippi* 'kilpa, -ilu, voitto', *killi* ~ *lilli* ~ *kalli* 'kissa' (ml.), *kymppi*, *maiti* 'maito' (kassile kõneldes), (nimed:) *Rieti* 'Fredrik', *Kati* 'Katriina', *Kušti* 'Kustaa', *Liissi* 'Elise, Liisa', KuopioW (nimed:) *Hemmi* (~ *Hermo*) 'Herman', *Lenni* 'Lennart', *Miksi* 'Mikko',

Niki 'Nikolai', MetsKett 18 *tip|pi*: -in '?', Maan *požian juippi* 'halveks. nimitys pojista', *porni* (seanm.), *ruippi* 'laiha, hienojalkainen eläin, ihminen', Kang *essi* dem. = *eslina* (vrd. eespool Ilom!), *hampi* dem. 'hammas' (kassile kõneldes), *heil|i* (-a) 'mielietetty', *kaõli(n)* ~ *kaõli(n)* g. sg. dem. 'kaula', Pälkj 25 *Pofsi* 'porsas' (vrd. ülemal lhk. 102 185.), Vir. 1924 147 V. Pajari (Parikk. nimed:) *Olli* 'Olavi', *Oski* dem. 'Oskari', *Tommi* dem. 'Tuomas', *Viki* dem. 'Viktor', *Anni*, *Outi* 'Audotja', Sk *mami-mami* 'sanotaan tarjoten lapselle esim. makeisia' ~ (*mamuist* n. pl. 'makeiset'), *tütt(i)* 'nukke' (HR 2 54 Saarij. *Missä tytti lauloa*; vrd. lhk. 195 s. v. *tüttoj), SuursP 161 *täti* 'isoisä' (~ *tata*, vrd. lhk. 196 s. v. *tättoj), Haapas 22 *tätin* g. sg. Laiema-alalistena noteeritud sm. *i*-deminutiividena märgitagu eriti *isi* lk. dem. 'isä' (Saarij, Ilom [- *iti*], Kang; vrd. lhk. 189 *isoj), *kissi* (kassi ml. KoillisSatSet 195, Ylivet 8, JalasjB 272 'katt', EP I 190, 191; tüvelt vrd. ülemal lhk. 23 sm. *kissa*), *musti*, *Musti* (Mets. koeranm., KalvP kassinm., KalvM hobusenm., Kuortn 27, Saarij, Sk kassinm., TytÄ 80 lehma- ja koeranm.; vrd. lhkk. 25, '71 *mustoj), samuti pea üldsoomeline *neiti*¹ (vrd. lhkk. 71, 193 s. v. *neittoj*).

Karj.-aun.-ld. alalt ka annab iga vähemgi täielik keeleline allikas *i*-moodustiste näiteid: TVKK *broñi* 'korppi' (Rug, TvK id., Kett 9 T. *broñni* id.; ? < vn. *ворон* Ge n'et z'i järgi), *butši* 'tynnyri' (vt. lhk. 186), *tütti* 'nukke' (TAK Kid. *tüttine* id. edasituletis), *tšilli* 'aisakello' (Rug *tšilli* 'tiuku' - v. *tšillisä* 'kilistä'), Rug *kenkki* 'tasainen ja kuiva nurmi jokitõrmällä' (~ sm. *kenttä*), *kutti* (koeranm. ~ SuojK id. 'koira' lk., < vn. *кутя, кутенок* 'kutsikas'), *käppi* 'kädetõn ihminen', 'räpylälajalka (vesilintu)' (vrd. karjP *käppä* id., e. *käpp* g. *käpa*), *mõnffi* 'karhun liikanimi' (vrd. lhk 140 ülemal *mõnttoj), *pikki* 'varsa' (TvK *pik|ki*: -in 'nuori varsa', vrd. lhkk. 100—1 sm. *pikko* jne.), *pippi* 'naisen häpy'; Schw *nänni* ~ *nänni* (to, p, m) 'nännä, nisä' (TVKK, Salm 10 *nänni* id.), *kappi* 'kappa' (tet ~ mujal *kappa*), SuojK *bošši* 'vuotta nuorempi oinas' (? vrd. vn. *башан*, murd. *бопан* id., TAK b. 'pässi, oinas', Salm 10 *bošši*, *bošej* ~ *bošt* lhk. 185 veps.), *brüõkki* 'suuri maha' (halv.), *didi* 'isoisä' (ka Aun id. lk., vrd. lhk. 146 *diedo* jm.), *harmi* 'harmaa hevonen' (vrd. lhk. 84 *Harmo* sm. jm.), *hokki* 'joutavan haastaja' (~ *hoga* id.) ~ *hoffi*, *hännfi* 'huononnäköinen, laiha

¹ Viimase hiline sünd tema kujuga *neiti* pro *neisi tõestatud, vt. Rapola' Diifg. 79. Samal põhjal võiks kõnesolevate dem-ide hulka kuuluda *koti*, *kod'i* lhk. 191 ja isegi üld(lm)sm. *täti* pro *täsi* (vrd. lhk. 159 *tüttoj).

ihminen' (? vrd. *händä* 'häntä'), *hötti* 'lörppö, hotikko', *idkki* 'rikas ihminen', *mami* lk. 'äiti' (vrd. lhk. 154 *moamoi* jne.), *küršši* 'miehen kalu' (vrd. lhk. 151 *küppö* tüvisn. *kürbä*), *mañni* lk. 'maito', *ñññi* lk. 'rinkeli', *valgi:-n* lk. 'valkean koira nimi' (vrd. lhk. 111 sm. *Valko* jm.), (dem-nimesid loetlematul hulgal:) *Ašši,-n* 'Agrippina', *D'eli* (~ *D'ela* < vn. *Елена*), *Fadi* (vn. *Фаддеү*), *Gagi* = *Gauroj* (vt. lhk. 133 18.), *Heffi* = *Hedotta* (< vn. *Федом*), *Jošši* 'Johora' (vrd. vn. *Езоп*), *Mappi:-in* = *Marppa* (< vn. *Марџа*), *Ñaffi* 'Natalia', *Štšöp|pi:-in* = *Štšopana* (< vn. *Сменан*), *Zakki* = *Zaxārej* (< vn. *Заваруи*) jm., Kett 160 (Uht.) *möšši* (*kontiņkorkonimi* = karu ml., TAK *mössi* id.), 178 (Vts.) *tikki* 'tikka', 159 (Ls., lk. miski loom?) *kikki*, 232 *litti* (Uht.) ~ *liffi* (T.) 'pikku särki', (Vts.) *kiffi* 'pikku ahven', 304 (Uht. *häkki* ~) *hälli* 'pikku härän mielitysnimi', 370 (Uht., Ks., Ls., Rug., T.) *mužši* ~ *mužsi* ~ *mužsi* 'musta koira' (vrd. ülemal sm. *musti*!); TAK *hötti* (Salm.) 'maiva, muikku' (Kett 68 Ks., Ls., P. id., Uht. *hötti* 'pieni muikku', Rug *höffi* 'maima'), *luffi* 'lude' (vrd. lhk. 153 *lufoi*, sm. *lude*), *kräkki* 'sinisorsa (*Anas boschas*)' (Suist.), *mörri* 'karhun liikanimi' (Suist.), *šitto-šlänffi* 'likaryötys', *tollti* 'maitosarvi' (vrd. lhk. 171 *tšollo*), (dem-nimesid:) *Jürgi* 'Yrjö', *Katti* 'Katri' (vrd. lhk. 153 *kafoi* jm.), *Markki* 'Markus', *Mattši* 'Maksima' (vrd. lhk. 70 sm. *Matšo* jm.), *Pedri* 'Pietari', Salm 77 *bokki* 'oinas' (vrd. lhk. 146 deskriptiivseks peetud *bokko*; siiski võimalus olemas, et samuti kui äsjane Suoj. jm. *bošši* see sn. on moodustund vn. *бопан* sn. põhjal), 83 *Mikki* (mehenm., TAK *Mikki* 'Nikita'), Aun *hökki*: *kin* 'hõlmõ, tollo', (nimed:) *lññi*, *-in* = *lña* (SuojK *lñni* 'Irene'), *le|kk|:-kin* = *lefim* (< vn. *Еџиm*), karjlng ID 120 (Porkka esitabki *i*-demidena) *emi* 'Mutter' (hv.; vrd. sm. *emi* lhk. 187 s. v. *emoi*), *minni* 'die Frau des Onkels, dann auch ein Name womit besonders Kinder ältere Frauen benennen, so etwa wie Tante' (< *minji, ingRos id., vrd. sama tüve lhk. 178 s. v. *miñkõ*), 6 (äürämõistel, siis õieti sm-s) *ätti* 'vater' (vrd. eespool lhk. 207 e. *äř*!).

Liivi keeles pole kõnesolevat *i*-tuletistüüpi üldse märgata (sääline sagedane *-i* on eri algupära: *täřř|i* < **latt|ajñen*, ? *oiñen, *va'išk|i* < **vasikk|ajñen* jne.), vepsa keeles näikse ta olevat ka õige haruldane (vrd. ülemal *kuk* lhk. 182, LnrV 31 *kuđsi* 'hundvalp' [vrd. äsjast karj. *kuffi*], vadja keeles samuti (vl *kronni* 'varis', Jp Tsvetkov'i järgi *titi* 'titt; nukk' [vt. lhk. 30 sm. *titti*, e. *tii* jm.], nimed *miki* [vn. *Hukuma*], *kati* [vn. *Ekameřuna*]). Võimalik, et see *i*-tuletiste puudumine seletub nende keelte tugeva võõra (lt., vn.) mõju alususega (vrd. lhkk. 57 ja 185—6 öeldut), mis on tõrjund kõnesoleva omapärase deminutiivsuväljendi.

Nii hilissündinud ja juhuslikud kui ka pea erandita kõik ülemaal e., sm. ja karj.-aun. alalt rohkearvuliselt esitatud *i*-moodustised üksikult võetuina paistavad, nad siiski võiksid olla lmsm. omalt põhjalt tõusnud. Jespersen oma teoses *Die Sprache, ihre Natur, Entwicklung und Entstehung* 389–90 näitab veenvalt, kuidas „vokaal *i* kõigepäält oma kinnise kõrge iseloomuga on eriti kohane väljendama midagi väikest, tühist või jällegi midagi peent ja kenat“. Sellepärast väga paljus maailma keelis mõistet 'väike' väljendav sn. on *i*-sisalduslik (ung. *kis*, ingl. *little*, ka lmsm.:lv. *piški*, e. *pisuke*, *tilluke*, sm. *pikku[nen]*, *pikkarainen*, vepsL *piñ*, *piñikāne* 'väike', 'väiksekene' pro *peñ, *peñikāne [vrd. vadj. *pēni*]). Samal põhjusel ka paljudes keeltes deminutiivsuffiks *J*. järgi sisaldab *i*-elementi (inglise *-y*, *-ie* [*baby*], kreeka *-i-* [*paid-i-on* 'knäblein'], gooti *-ein*, itaalia *-ino* jne.), ilma et selles sarnasusnähtes võidaks konstateerida mingit ajaloolist keelesugulus- või laenu-sidet. Lmsm. keelte naabreist on eriti germani keelil laialine *i*-deminutiivivõrk (vt. Kluge' *Abriss der deutschen Wortbildungslehre* 25 § 33 *-in*-suffiksist: obs. muinasülasaksa tüüpi *kizzin* ~ *zickin* 'kleine ziege', mis alemanni murdeis on andnud *-i*, nagu *ätti*, *bäsi*, *ehni*, *götti*, nimed *Werni*, *Jenni* jne. Schiller'i „Wilhelm Tell“-is), ja see on vahest ehk just deminutiivnime kaudu (vrd. [balti] saksa *Liesi*, *Anni*, *Rudi* tüübi võimalikku mõju eestis ja rootsi murrete vastavate moodustite — Wessman SKSA nimeloetus [KuopioW] konstateerib säältkü tüübi *Lenni* 'Lennart' — mõju soomes) teatud määrani võind mõjustada ka lmsm-s. Kuid *i*-moodustiste eneste levinenus lmsm-s ja selle tuletistüübi rahvusvahelis-paralleelse (nn. elementaarsugulusliku) esinemise usutavus ülalõeldu põhjal teevad tõenäoliseks, et siin tõsiseist laenuvahekordadest, välja arvatud vahest üksikud germ. keelist laenatud *i*-lised deminutiivnimed, pole tarvis juttu teha.

Nõnda siis kokkuvõtteks: *i*-aines on keelepsühholoogilisel tagapõhjal seletuv rahvusvaheliselt üldine keelte deminutiivelement. Lmsm-keelte alal — eriti kindlasti-tõendatult eestis, soomes ja karj.-aunuses — tema abil moodustub rohkesti hiliseid vähendus- resp. meelitus- ja halvutus-sõnu, mis tulevad resoluutselt lahus hoida põliseist algsm. *oi-*, *ei-*-deminutiivist.

oi-deminutiiv on teatud tingimusil, nimelt tüveabstraktsiooni teel sg. partitiivist (vt. lhk. 54 vadj. *värpu* jm., lhk. 114 sm. *talv* jm., lhk. 163 karj.-aun. *juonu* jm.) või *oi* >> *u* (*ü*) häälikmuutuse kaudu (vt. lhk. 181 veps. *pots*, *-ud*) võind seguneda *u-* (*ü-*)tüvedega, nagu varemini juba nähtud. Kuid ühtlasi eelpool nende segunemisvõimaluste arutlemiselgi juba on tulnud mõnda, et need *u-*, *ü-*-lised dem-

moodustised suurelt osalt võiksid seletuda aga ka algselt juba *u-* (*ü-*)sisalduslikust tuletisest *u-* (*ü-*)tüve üldistumise teel (vt. lhk. 114 sm. *emu?* ← *emukka*, *päskü?* ← *päsküinen*) või algusest pääle moodustund spetsiaalse *u-* (*ü-*)lise deminutiiv-elemendi abil: lhk. 54 vadj. *puippu*, *silmu*, *kakšud*, *värpu*, lhk. 114 sm. *harmu*, *kirju*, *valku*, *mummun* (g. sg.), *peippu*, *emu*, *päskü*, *höplü*, lhk. 163 karj.-aun. *guu*, *juonu*, *kirju*, *svoattu*, lhk. 186 veps. *pöts*, *bu|ffš*: -*šud*, *kipšji* < -*ui*-, *kužu*, *lu|f*: -*tud*, *roffš*: -*šud*. Liivis (lhk. 1) ja pea kogu eesti alal (vt. lhkk. 36–40) on *o*i** (> *o*) ja *u* edustus täiesti kokku langend, nii sääsete algsete *o*i**- ja *u-*deminutiivide vahetegemiseks pole häälikulisi kriteeriume. Võimalik, et mõnigi nende keelte esituses päätükis I, II ja mujal käesolevas teoses *o*i**-lisena käsitletud deminutiivsn. ongi olnud algselt juba *u-*line. Sellepärast, katsudes alamal rohkemate näidete eri lmsm. keelte murrete aladelt kinnistada lmsm. *u-* (*ü-*)liste deminutiivtüüpi, peab loobuma liivi-e. tõestusmaterjalist, piirdudes ainult vadj., sm., karj.-aun.-ld. ja veps. keelte ainekistikuga. Ja viimaseis pole kõnesolevaist *u* (*ü*)-sõnust puudu.

V a d j a s *u-*, *ü-*moodustised ei saa kiidelda oma erilise rohkusiega: VÄH 114 *tauu* (Mati) ~ *tauu* (~ *tallikkejn*) 'lammasvuona', *gulu* 'kyyhky' (K e t t u n e n võrrelnud vn. sõnadega *гуля*, *гулюшка*), vl *tulu* 'eräs kasvi, kosteassa kasvava', *poju* (vrd. ülemaal lhk. 52 *poiko*, *pojo*), *piäaku* 'räakkä' (vrd. ibid. *brääkko*, *brakko* id.), *pöllü* ~ *pöllü* 'pölläkkä', Jp *bešju* (~ -*i*, vrd. vn. *бяшка* lamba kutse), *fedu* (mehenm., vn. *Федя*), *golu* 'tuvi' (vn. *голубь*), *katu* (naisenm., vn. *Катя*), *kišu* (kassi ml., vn. *киска*), *lulu* 'kätki' (vn. *люлька*), *tauu* (talle kutse, ka naisenm., vrd. vn. *Маня* = *Мария*), *matu* (mehenm., vn. *Матвей*), *mitu* (mehenm., vn. *Димитрий*), *mutu* 'penis', *natu* (naisenm., vn. *Надя*, *Наталия*), *otu* (naisenm., vn. *Овдотья*), *petu* (mehenm., vn. *Петя*, *Петр*), *tipu* 'kanapoeg'.

Sellevastu s o o m e m u r d e d kõikjal osutavad (enamasti) spetsiaal-lastekeelset õige üldist *u-*, *ü-*deminutiivide tarvitamist: LMÄH 57 (*kaelas* lehmanm. - Naantali härjanm.) *kailu*, Myn *klasu* 'kelvoton kalu, kuolio' (*kirvenklasu*), *musu* 'musta hevonen' (vrd. adj. *musta*), *pesu* 'perse' (lk., vrd. *perse*), *pisul* 'pissalle' (lk.), *pusu* 'suutelo', S a a r i m a a Vir. 1916 71 (A. K i v i) *kielu* '(kallion) kieleke', *laukku* 'reikä, savilätäkkö' (~ e. *laugas*), Mets *puhtu* 'puhdas' (lk.), SaarelHev (hobusenm.) *Vilkku* (~ *Vilkas*), *Vilppu* (~ *Vilpas*), lk *peppu* ~ *petppu* 'puo, perse' (lk., vrd. sm. *perse*), *sussu* 'henttu, sulhanen t. morsian' (vrd. sm. *sulhanen*), Nakk 25 lk. *lampu* 'lammas', *silu* 'sileä', *silmy* 'silmä', *vasu* 'vasikka' (id. Ulv 18), 64 („käytetään lasta puhutel-

lessa“ :) *valu* 'valkea', *lusu* 'lusikka', (isikunimed :) *Heikku*, *Hessu*, *Kustu*, *Jusu*, *Kallu*, *Maiju*, 67 (*Aatolffi* ~) *Aatu*, (*Fretrikki* ~) *Fetu*, KalvP *Hallu* (lehmanm., vrd. lhk. 84 *Hallo*), FrimP *lullu* 'kehto', SatakA 65 *Kapu* 'Gabriel', LuotSatLatv 54 *Kustu* (mehenm.), Tyrv 119 lk. *härky* (vrd. sm. *härkä*), (nimed :) *mattu*, *jusu*, *anttu*, *maiju*, *kaisu*, *leenu*, JalasJB 267 (*lumi*) *luikun* (*peräsdä*) '(lumi) luige (järel)' (vrd. lhk. 192—3 **luikk|oj*, *-*ei*), (nimed :) 305 *Tuppu* ~ *Tussu* 'Thomas', *Salu* ~ *Salttu* 'Salomon', *Hetu* 'Hedvig', 306 *Lissu* ~ *Littu* 'Lisa', *Alppu* 'Albertina', *Seru* 'Serafia', Ylivet 17 (nimed :) *Eeru* (vrd. lhkk. 59, 125 *Eero*), *Maiju*, Tuul 125 (nimed :) *Rētu*, *Ētu*, Kuortn 75 *Kustu*, IsojArho 121 (*Jukka* 'Juho' ~) *Jukku* 'Pikku-Juho', Laih 120 (nimed :) *Krettu* 'Greta', *Ellu* 'Eljas', *Sussu* 'Susanna' (vrd. *Sus[s]oo* lhk. 78, 125), („pienen pojan nimiä“ :) *Heikku*, *Kallu* 'Karl', *Kustu*, *Jassu*, 121 *Mikku*, *Anttu*, *Maiju*, *Tuppu* ~ *Tussu* (~ *Tuomas*), Saarij *ahmu* 'suuri ahmija' (vrd. lhk. 146 *ahmo* jm.), *hajp|pu* : -*u(n)* 'töyhtö, suortuva, esim. tukassa huonon leikkuun jäljeltä, harvassa tukassa' (-*hajven*), *hemppu* 'Henrik', *jusu* 'Jussi' (nalj.), *morsu* 'morsian' (ml.), *naku* 'sianporsas' (nalj., kutse *naku-naku!* — vrd. lhkk. 96—7, 155 *nakko*), Jyv (nimed :) 26 *Kallu*, *Ellu*, 32 *Aaku* : -*n*, 36 *Oatu* : -*n*, KuhmJ 20 *tissu* 'tirso', 21 *Jeru* 'Jeremias', Mäntyh 35 *hurmu* 'hurme', *nisu* 'nisä', (mehenm.) *lisu*, ToM 154 (lehmanm.) *fiku*, In *lumppu* 'lumme, ulpukka' (vrd. kkl. *lumme*), MetsKett 144 *äku* 'lammasvuona' (vrd. lhk. 110 *äkk|o*, -*e*), Ilom *hufsu* 'huora; irstas nainen', *heikku* (meelituskuju nimest *Heikki*), *jusu* 'pieni Juho' ~ *junnu* id. (vrd. lhk. 62 *Junno*), *lullu* 'hellu, kulta, armas' (hv.), *Markku* (mehenm.), *mufsu* 'vaimo, muija, eukko, akka' (< ? karj., vrd. lhkk. 154—5 *mutso*), KuopioW *Juusu* 'Josef' (vrd. lhkk. 62, 125 *Juuso*) *Kallu*, *Uolu* 'Olof', *Niku* 'Nikolai', *Rietu* ~ *Reittu* 'Fredrik', Nurm 18 *Pietu* : -*n* (mehenm.), Maan *jutku* (mehe söimunm.), *kamu* 'toveri' (? vrd. roots. *kamrat* id.), *lahmu* 'koni, laiha lehmä', *pupu* : -*n* 'pupu; jänis' (hl.), *Maäju* (naisenm.),¹ JuvaT 26 *siksiksik sikü* (siga hüüdes), 80 *Hinttu* 'Heikki', Kang *herttasolttu* 'herttasotamies' (vrd. vn. *солдат* 'sõdur'), RSk 66 *Riku* 'Ilja' (? vrd. roots. *Rikhard*), *Junu* 'Juhani', (*Kirle* = vn. *Купула* ~) *Kiru*, Sk *pen|(u)*, -*u(n)* (koeranm., vrd. eL *peni* 'koer', sm. *penikka*), *pien potu* 'pikku poika', *silmu* 'nahkiainen' (vrd. lhk. 27 *silmi*, lhk. 211 vadj. *silmi*), *tātu* 'kätkyt' (lk.), V. P a j a r i Vir. 1924 146 (Parikk. nimed :) *Itu* dem. 'Israel', *Kallu*, *Niku*, (*Pietari* ~ dem.) *Pietu*, *Riku* 'Rikhard', *Viku* dem. 'Viktor', *Ansu* 'Anastasia' (halv.), 148 dem. *Hinttu* 'Henriika', *Vappu* (van.) 'Valborg', JääskK 28, 31 *Anu* ~ *Annu* (naisenm., vrd. lhk. 228 *Ano* jm.), *Junu*, *känny* lk. 'kämnen'. Esitatud ainekuskiski juba mitmed nimed

oma kordumisega eri sm. murdealadel osutavad suurt levikut. On aga ka muid lk. *u*-(*ü*-)deminutiive, mis on tulnud noteerida laiemal alalastena ja mis sellepärast eriti väärtuslikult valgustavad seda dem-moodustist: *hamu* 'lapsekuub' FrimP, Nakk 64 (vrd. sm. *hame*), *hanttu* 'käeke' FrimP, Nakk 64 (vrd. roots. *hand* 'käsi'), *hunnu* Mets (hobuse ml.), Nakk 18 ('varsa'), *hellu* 'kallike' EP I 202, Kang, Mäntyh 54, JKLaus 34 (vrd. *hellä*), *karu* Myn ('karitsa' lk.), Mets (karitsan puhuttelunimi), IsojArho 121 ('pikku karitsa') (vrd. lhk. 88 *karo*), *kisu* (kassi ml.) HR 1 558 Somero, Ulv 18, Nakk 25, Tyrv 119 (~ *kissa*, vrd. lhk. 22—3 e. *kissu*, *kizu*), *Kultu* KalvP (lehmanm.), KallioLehm (Usk. *pikku kultu* 'kulta', ml. lapsele, vrd. *kulta*), *kesu* HalT 19 'kätönen', LMÄH 43 (dem. sõnast *kesi* 'käsi'), *ltnu* 'linalakk hobune' Myn, Nakk 69 (vrd. lhk. 128 sm. *ltnō*), *Nunnu* 'kukka' Tyrv 122 (*voi-nunnu*), Nakk 25 *nunnu* id., *Nassu*, *nassu* (sea või põrsa kutse ja ml.) KallioU, Lamml 73, lk, JaalR, Saarij, Ilom ~ *nasu* Nakk 65, Ulv 18, Saarij, *paitsu* : -*u(n)* (lk.) AlaSat 113, *paitu* 'paita' Mets, Nakk 64 (lk.), *piu*, -*u(n)* Myn (tütarlapse ml.: *pikku piu* = *fliklapsu*, vrd. sm. *piika*), *Piiju* KalvP, KallioLehm (Hal.), *piu* Sk (hobusenm.), *pisku* 'vasikka' (lk.) Nakk 25, AlaSat 21 *pikku pisku* 'pikku vasikka', Saarij *pisku* = *pien koerrampentu* (kutsikake) (vrd. lhk. 27 *pisu*, *pisko*), *poju* 'pojuke, (väike) poju' HalT 19, Ulv 18, Nakk 25, Mets, Tyrv 119, *poju* = *pikkunem poika* Myn, *possu* Myn (ml. hl.), Mets (-*posso*), Nakk 25 ('porsas'), Lamml 58 (~ *porsas*), JalasjB 272 ('gris'), Ylivet 20 (Ylistaro), IsojArho 142, lk ('nassu, porsaan hyväilynimi') (vrd. lhk. 102 *posso*), *popu* 'kenkä' lk. Myn, Nakk 25, *tipu* HR 1 587 ('kana' ml.), HalT 16 (lintujen imarrenimi), Nakk 25 (lk. 'kaikki linnut'), FrimP ('lintu' lk.), IsojArho 149 ('kana'), (vrd. lhk. 29—30 *tibü*, *tipu*, -*u*), *tytty* 'vauva, nukke' Nakk 25, *tyttypaimen* HR 1 192 (Hattula) (vrd. lhk. 196 *tüttoj).

Karj. -aun. -ld. murrete alalt on käsitledavat *u*-, *ü*-list demmaterjali üldiselt noteeritud vähe: TVKK *kidžu* 'kuivattu nauris' (Rug *kiššu* 'kuivattu paistikas', Sun *kidžu* 'kuivatatud naeris', ?vrd. Kett [T.] *kiššu* 'pikku ahven', SuojK *kišžu* 'kuivattu hieno kala'), *rüttšü* 'rutju, vanha huono kalu' (vrd. *rüttšäkkä* 'rytistynyt'), *tikku* 'tikka' (hv., Rug ja Kett [T.] id., Schw [tet] *tikku* id.), *tsibru* 'sirpale', TAK *bulu* 'pyöreä esine, nupukka' (*šilmän bulut*, Kett 5 [T.] *itku-bulu* 'itkuri'), *kivi-ruttšü* 'kivikala' (Seäm.), Rug *harmu* 'harmaa hevonen' (vrd. lhk. 84 sm. *harmu*, -*u*), *höpsü* 'tyhmeliini' (sõim.). *tibuüne* 'vastasyntynyt lammas' (?vrd. karjTv *tipu* : -*n* 'kananpoika', muid äsja ülemaal sm-s), Schw (to) *hädy* 'häkä', karjTv *muuu* 'savi-

pilli, -kukko', *liḍžu*, -n 'pieni kalanpoika' (vrd. lhk. 25 *liḍžu* jm.), *tšugu*, -n 'sika' (SuojK *tšugu* sana, millä kutsutaan sikaa). Vastavate aineste nappus siin küll vist seletub sellega, et selle kui juhulikliku iseloomuga keelematerjali ülestähendamisele harilikult ohverdatakse vähe tähelepanu. Suuremal arvul neid *u*-, *ü*-sõnu näikse leiduvat alles hilisemais detailsõnastikes, nõnda juba Sun: *D'akku* 'Jaakko', *Dašu* 'Daria' (naisenm.), *tšajnikan dudu* 'teekannun nokka' (vrd. vn. *дудка* id.), *Griņu* 'Grigori' (mehenm.), *kudžu* 'koiranpentu' (SuojK *kuḍžu* id., vrd. ülemal lhk. 211 *kutti*, lhk. 208 veps. *kužu*), *mulu* 'sarveton lehmä, härkä' (vrd. lhk. 154 *muloi*), eriti aga ülitäielikes SuojK ülestähendusis: *Aņu* (naisenm., vrd. lhkk. 132, 168 *Aņoi*), *Arļļu* (~-oi mehenm., vn. *Артемий*), *brätškü* 'lihava ihminen' (halv.), *brötkü* 'pitkulainen pala; pitkä olento t. esine' (sõim.), *Griglu* (~-oi) 'Gregorius', *gulu* 'kyyhkynen' (vrd. lhk. 211 vadj. id.), *hebošlojmu* 'huono hevonen', *hippu* 'naisenhäpy', *hājppü* 'huonosti ja harvaan kasvanut viljakasvi' (? vrd. eespool lhk. 212 sm. *hājppu*), *Ignu* = *Ignätej* (vn. *Игнатий*), *keäkkü* 'paakku, kakara', *kojppujalga* 'pitkäjalkainen' (~-kojbi 'koipi'), *koļššu* 'koju', *Krikku* = *Grigu* (vn. *Григорий*), *kāppü* 'linnunjalga' (vrd. e. *kāpp* g. *kāpa*), *Maņu* (= *Maņa* < vn. *Маня* naisenm.), *Midrļu* (~-oi) 'Mitrofan', *Miku* 'Nikifor', *Pedru* 'Pietari', *Pefu* = *Pefa* (< vn. *Петя* mehenm.), *pišu* ~ *piļššu* 'tyttölapsen häpy' (? vrd. vn. *миза*, või ? sm. *pillu* id.), *Štšepļu* (~-aņie) 'Stepanida'. Pääle sellise esinemisrohkuse nägemist peab igatahes käsitletavat dem-tüüpi pidama karj.-aun.-ld. murdestikule üldomaseks.

Vepsa keelest lhk. 211 esitatud võimalikele *u*-deminutiiv-vele (*pöts*, *töfš* jm.) lisaks säälsed põimingud annavad õige vähe materjale: vepsL *kužu* 'kutsikas' (vrd. eespool karj. *kuḍžu* jm.), ? *mu tšu* 'väike', vepsEN I 101 *sašku* 'Sasku' (mehenm., vrd. vn. *Александр*, *Саш[к]а*), *fedu* 'Fedju' (vrd. vn. *Федя*), 110 *tšugū* 'sialla' (ad. sg., vrd. äsjast karj. *tšugu*). Ilmselt kogu see affektiiv-deminutiivitüüp ongi vepsas haruldane.

Esitatud lmsm. keelte *u*-, *ü*-lisi meelituslik-halvutavaid deminutiiv-moodustisi üle vaadates tundub loomulikuna järeldusena pidada seda moodustistüüpi lmsm. genuiineseks varaks. Juba nende kodune rohkearvulisus soomes (sääli eriti spetsiaalselt lastekeelseis meelitus-sõnus ja -nimedes, mõnikord ka affektiivis halvutuslikes) ja karj.-aun.-ld. (obs. eriti Suojärve karj.-s, deminutiiv-nimedes ja muis meelitus- ning halvutus-sõnus) alal teeb läbipaistvaks, et siin on tegu omaette *u*-, *ü*-tuletistega, mis häälikuliselt kindlasti seisavad lahus oi-moodustisist, olles ühtlasi spetsiaalsemalt puhtlastekeelsed

või muidu affektiivsed. *o(i)*- ja *u(ü)*-deminutiivide häälikulisest identifitseerimisest (välja arvatud lhk. 210–11 nähtud juhud), nagu see üldiseks saand (nii Ahlqvist'il juba SKR 55 § 104, Budenz'il Alakt. 242, Wiklund'il Le Monde Oriental IX 216, viimaks ka Rapola'l Diftg 71–2), tuleks sellepärast vist küll loobuda. Wessman'i KuopioW ainekiku järgi *u*-lisi dem-nimesid esineb ka Soome rootsi murdeis (*Olo*, *Olu* 'Olaf', *Kallu*, *Rudu* tüüpi), nii et võimatu koguni pole ka osalt sm. vastavate nimede rootsist saabumine, kuid üldiselt pole põhjust selles affektiivdeminutiivsus-mooduses otsida võõraid eeskujusid. Võib-olla isegi sobib *u*-, *ü*-deminutiivi seletamiseks ülemal lhk. 210 tsiteeritud Jespersen'i antud *i*-deminutiivi seletus ja nõnda siis ka *u*-, *ü*-häälik „oma kinnise kõrge iseloomuga on omane väljendama midagi väikest, tühist . . .“

Quasi-*o(i)*-*e(i)*-line tuletustüvi päale esitatud kahe juhu, nimelt *u*- ja *i*-liste spetsiaaldeminutiivide, mis, nagu eelnevas katsuti tõendada, enamasti asjata segatakse *o(i)*-, *e(i)*-deminutiivide hulka, esineb mõnikord lmsm. keelis *a*-, *ä*-tüvede pluralist üldistununa. *a*, *ä* ~ *o*, *ö* vaheldusi järgsilbes (välja arvatud juhused, millel kindel -*o(i)*-tuletuslõpp tõestatav) on asjata püütud seletada vokaalide astmevaheldusega, kuna veenva seletuse neile viimati näikse andnuvat Kettunen (vt. VÄH 132–3, eriti LVHA II 22): „Sarnaste segiminekuete võimalused on väga kerged: *o*- ja *a*-tüvede mitmus on ju näit. soomes ühesugune (vrd. näit. s. *korennoita* : *korento* = *haravoita* : *haravo), . . .“ . Niisugune tüvede üleminek *o(i)*-liseks on eriti mõistetav plurale-tantum-sõnade juures, kus päale nominatiivi *i*-mitmuse kõigis käändeis esineb *o(i)*, mis siis mõistetavalt viimaks vallutab ka nominatiivi. Tüübiliseks selle nähte illustratsioon-näiteks tohiks vahest olla lhk. 94 kõne all olnud (semasioloogiliselt vrd. ka säälset e. *lautsile*, *lautsilt*!) *Lavoi*, *lavo* jm. smLn sn.: *lava* sn. vist küll, vähemalt mitmejärgulist saunalava, on tulnud ainupluraalselt tarvitada (*lavoi*lle, -*lta*, -*lla* jne.), mispärast ka viimaks abstraheeruski sellest tarvitamisviisist *o(i)*-tüvi. Ülemal lhk. 26 e. *pilguni*, *pilgeni* jm. võiks samuti olla ka lihtsalt *pilkka* sn. pl. terminatiiv (<*pilkkoinnik, -**e(i)*-). Edasi plurale-tantumina tarvitatud *a(i)*-tüvisõnale võib tagasi minna eL *a(i)u* - *a(i)du* (n., g. sg.): *a(i)u* (p. sg.), -*u(i)te* (g. pl.), *a(i)di* (p. pl.) 'aedik' (Tarv), *aidu* 'nuumatav siga' (A. Oina järgi EKSA Halliste-Abjas, <*aidu-siga* liitsõnast abstrahheerund), nimelt üldistudes *a(i)üs*, *a(i)üst* ~ *a(i)us*, *a(i)u*st, -*še* jne. pluralikäändeist. Sm. *kulma* 'nurk' kõrval e. (silma) *kulm* g. *kulmu* võiks olla saand oma *u*-tüve tavalisest pluraalselt tarvitamisest (kulmusid kaks!), niisama e. *kalm* g. *kalmu* '(paganlik) matuspaik' sm.

kalma 'Leiche, Tod', karj.-aun. *kalm|a*, -*u* (<-*a*) 'hauta' *a*-tüveliste kõrval (vrd. Jp vadj. *liṭṣi kaarmoṣṭ* 'ligi surnuaeda' < 'ligi haudu'), ka sm. *vesa* kõrval e. *võsu* tundub loomulikuna *i*-pluurali tüve üldistisena sellepärast et looduses *võsad* leiduvad ikka hulgiti, e. Wied *laudu g. laudu* 'Brettergestell, Brettergerüst, Regal', *sanna-l.* < *lauṭoj*-pluuralitüvest äsja sm. *lavo* puhul õeldu põhjal loomulikult. Kõnesolevalt tagapõhjalt tohiks huvitav olla e. van. kkl. *linò*, *linù* pro *linà*: Stahl 85 *Lein / Flachs / Linno / linnuſt*, Gutsi Flachs *Linno*. Pole kahtlust, et siin sg. nominatiivi -*o*, -*u* on pärit pluuralist, mis sel juhul eriti loogiline, sest vilja- ja kõrskaubade nimetamiseks tarvitavad lmsm. keeled üldiselt (vt. *Tunkelo*'t Vir. 1918 1—20, eriti 20) pluuralit. Võib ju tõsiselt kahelda esitatud sõnakuju rahvakeelsuses, see võiks olla *Stahl*'i enda tehtud (pluuralikujude põhjal nagu *linust* jm.) abstraktsiooni vili, Gutsi-i poolt kontrollimata üle võetud. Kuid ka niisugusel korral see näide on piltlik *a*-tüve (*o*->)*u*-stumist silmade ette manama. Seda kindlamini langeb välja *oi*-deminutiivide hulgast Ingeri äärmõiste *sārimoj* 'tang(utera)' (dem-iks konstateeritud *Rapola*'l Diftg. 62, 63), ilmne viljakaubalise plurale-tantumi tüve üldistus, vrd. karj. *šuurima*, aun. *suurimu* (<-*ma*) 'ryyni'. Sm-st on *Rapola* l. c. 70 pluuralitüve-üldistuslikuks osutand kohanm. *virtõ* < -*oi* (kkl. *Virrat*, Hämes). Vrd. ka lhk. 179 esineva veps. *úäroj* võimalikku pluuralitüvesust (tõlgitud vn. *вопова* plurale-tantumiga).

Võimalik, et siinses teoses dem-idenäide käsitletud sõnust veel mõnigi kirjeldatud viisil lihtsalt kandub pluuralitüve-üldististe liiki. Ja muidu lmsm. keelis selle üldistumis-nähte kohta võiks kahtlemata põimida palju lisanäiteid veel, kui tema tühjendav valgustamine oleks nende ridade eriülesanne. Siin aga tuleb piirduda vaid printsiibi selgitamisega, mis loodetavasti juba nende eelnevate lühikeste märkustegagi on saavutatud.

§ 44. Vokaalharmonia ja *oi*-, *ei*-suffiks.

Ülemal § 42 mindi välja eeldusest, et algsm-s on olnud ainult tagavokaalne suffiks -*oi* (-~<*ei*). Samale seisukohale asuti ka lmsm. deminutiivse -*oi* häälikulises käsitelus igalpool, kus lmsm-s -*õ(i)*-lised suffiksitaesendid tulevad nähtavale: viimased on seletatud praegu üldmaksval viisil eelneva esivokaalse silbi hilisema palataalattraktiivse mõjuga (sm. lhk. 113 *tüttõ[i]*, *tüttõ* < *tüttoj; karj.-aun.-ld. lhk. 161 § 31 punkt b *hõlmõi*, *reäpõi* < *räppõi, *tõntšõi*, lhk. 162 punkt d *hõlmõ*, [š]lõttõ; veps. lhk. 181 § 38 punkt g *hübõ*, *kürõ*, *pörõ*,

[põhjapoolses vepsas] *päivoi, pötsöi, tüfoi*). Seda assimilatsiooninähet ei esine üldiselt liivis (lhk. 1), eestis (vt. lhkk. 36—40 algsm. -oi arengut) ega vadjas (lhk. 54). Eestis siiski Ki *pätsüd* kuhu järgi otsustades murdeti (vähemalt Kihnus) leidub võimalikult eelsilbi esivokaalsuse esilekutsutud palataalattraktsiooni, teadmata, millises ulatuses. Lhk. 86 e. *hüp* < *hüppi* < ? *hüppü < < *hüppoï ja lhk. 98 *nirk* < ? *nirkkü < *nirkkoï rekonstruktsioonide juures ja võimalikult ka mõne muu esivokaalse esmasilbiga e. *i*-tüve puhul võiks mõelda ehk algset palataalattrahheerund *oi*-deminutiivi. Säärased juhud võivad ju küll ka kuuluda spetsiaal-*i*-tuletuseliste hulka (vt. § 43 lhkk. 204—10). Kuid algsm. *oi* (>> *ü*) > *i* piiridelt ja iseloomult hämar e. häälikedustuski on oma kindlamad rudimendid jätnud just **-ttojn*-adjektiivesse: peagu üldestiline *väeti* < < *väyettojn, Göseken'il e. van. kkl. *perati*, g. -*ma* < *perättojn (Gös 456 Walt / [eremus] *perrati* *torb*, 471 *ux* *perratima* *törb* / ein Wildnis / dahin keiner kommen kan.), Kuus *pâ|dü*, *-ttüma* 'peatu', *märä|dü*, *-ttüma* 'määratu' (? sm. laened, ~ *kärsidu*, *kiõledu* jm.), Vastl *perädü* 'päratu', VoolS *kēledü* (-*tuñ*), *äüdü* 'häbitu' (< < *häšüttojn). Sellepärast peaks lubatama ka e. *oi*-dem-ides *i*-ga edustumise järgi otsida, nii viljatuks kui see ka osutukski.

Vadjas järgsilpide *ö* esineb ainult sm. laenudes, nagu lhk. 54 *fsüttö, tüttö* või Kettunen'i poolt KodVok 130 alam. 1 küsimusmärgialustena esitatud soomepärase Jp. murde *värpö, vässö* (pro *värpo, vässo*).

Need arutlused viivad välja laiaulatuslikule lmsm. vokaal-harmonia-küsimusele. Sn. esmasilbi esivokaalsus määrab järgsilpidessegi esivokaalid (*ä, ö, ü, e, i*), tagavokaalsus — tagavokaalid (*a, o, u, e, i*). Seda säadust on põliselt peetud mitte ainult lmsms., vaid koguni sm.-ugri algkeelde tagasiulatuvaks (vt. näit. B u d e n z'it Bezenberg. Beiträge IV 216 [Ueber die verzweigung der ugrischen sprachen], D o n n e r'it Die gegenseitige Verwandtschaft der Finnisch-Ugrischen sprachen 9—19, viimaks S e t ä l ä't Tietosanakirja 9 305—6), või koguni veel laiemalt nn. altai keelte ühistunnuseks (vt. näit. juba W. Schott'i [1849] Über das Altai'sche oder Finnisch-Tatarische Sprachengeschlecht 36—7). Kogu aeg on aga ka ühtlasi kuuldud hääli, mis on pidand teda eri lmsm. ja sm.-ugri keelis eraldi tekkinuks, nimelt sel teel, et esmasilbi esivokaalsus oma palataalsusega on attrahheerind järgsilpide tagavokaalid (näit. G e n e t z'i KL 58, viimati vt. S z i n n y e i Sprw.² 43—4, K e t t u n e n'i LVHA II 17—29, eriti põhjalikult Vir. 1925 108—118). Vokaalharmoniat jaatav

vaatekoht on tänini üldisemalt tunnustatud, kuid üksikasjus senni põhjendamata jäänd, viimasel ajal Kettunen'i poolt pikemate põhjenduste nõjal esile tõstetud vastandlik vokaalharmonia eitus aga ei tundu veel olevat lõplikult tõrjund viimset kui üht oma vasturääkivust (näit. või seda, et algupärane vokaalharmonia puudumine just kõige reljeefsemalt peegeldub võõraste mõjude all tugevasti kannatand lv. ja veps. keeles, kuna neist enam puutumata püsind vadjas, sm-s ja karj-aun-es, osalt ka eestis, vokaalharmonia on enam-vähem tervelt esinemas). Raske ongi praeguse seisukorra juures kumbagi mainitud seisukohist eelistada, kuna päälegi siin pole koht nende tugevusi ega nõrkusi vaagida. Käsiteldava suffiksi puhul on eespool tulnud lähtuda tagavokaalsest *oi*-st (vt. *oi* > *ei* seletust lhk. 205) algsm-s, ja just niisugust lähtepunkti eeldab kõige otsesemalt vokaalharmonia eitus (oletus, et algsm. järgsilbes on olnud ainult tagavokaale nii esi- kui tagavokaalseis tüvedes). Kuid ka praegune ametlik vokaalharmoniat jaatav suund lähtub samuti *oi*-st, eitades täielikult *öi*-d algsm-s, sest juba mõõdud sajandi üheksakümneendaist aastaist pääle on vokaalharmonia-teooria saand piirava lisandise: algsm. esivokaalsete tüvede järgsilbes oletatakse esinenuvat kõiki esivokaale pääle *ö*. Säärane ebajärjekindel teooria — *ä*, *ü*, *e*, *i* jaatamise kõrval *ö* eitamine algsm. järgsilbes — ilmsesti on algoome-aegsetena aluseks võtnud vadj. keele praegused samasugused (vt. Kettunen'i VÄH 132 *mänko* 'leikki', *tüttärikko* 'tyttö' jne.) olud, osalt tuginedes ka sm.-karj.-aun. vokaalharmonia puudumisele esmasilbis *e*, *i* käies (vt. karj-s KL 58—9 *elo*, *ido*, *niitto*, *fiedo*, *kiitokse*- tüvedest *elä*-*idä*-, *niittä*-, *tiedä*-, *kiittä*-, sm. kohta näit. Kannisto'l UrjK [Väh. Kirjelm. XXVII] 44: „*o*: *n* aikaisemmasta indifferenttisydestä on murteessa jälkiä sellaiſten korkeavokaalisten sanojen johdannaisissa, joiden ensi tavuussa on indifferenttivokaali *e* tai *i*, esim. *elä*: *elo*, *kestä*: *kesto*, *vetä*: *veto*, *ilkä*: *ilkonen*, *kiittä*: *kitos*, *pitä*: *pito*, *nelijä*: *neliko*, *kivi*: *kivikko*“), võimalikult isegi *e*. oludele (*elu* < *elo pro *eli < *elü < *elö, *kiidu* < *kiiton- pro *kidi- < *kidü- < *kiitön- jne.). Selle sisuliselt väheusutava vaatekoha pikemat teoreetilist põhjendust ei torka silma kusagil kirjanduses enne kui küpsena dogmina ta esineb alles Kannisto'l l. c. (: „Toiselta puolen vokaalisointu on tullut entistään [scil. algoomeaegsest; Mg.] täydellisemmäksi sillä että *o*: kin on *ö*: stä saanut korkeavokaalisen vastineen“, a. 1897). Alguse on ta saand arvatavasti Setälä' suulisist loenguist (Helsingis), milledest pääle esineski kõikjal lmsm. keelte kohta käivais uurimuis ainuametikuna kunni tsiteeritud Kettunen'i seisukohavõtuni.

Kui⁷ tuleviku detailuurimusel siiski peaks õnnestuma lmsm. (resp. sm.-ugri) vokaal-harmonia olemasolu millegiga lõplikult tõestada, siis peaks see küll juba loogika enda pärast sisaldama ka *ö*-harmonia. Niisugusel korral esivokaalseis sõnus *ö*-, tagavokaalseis *o*-häälik on olnud algsm-s kahtlemata väga sagedane tuletusaines (*näkö* ~ *jakö*, *käköj ~ *käkköj, *pättöjn ~ *sütöin*, *jättös ~ *kattös), ja just nimelt *ö* päämiselt ainult tuletusaines, kuna (kahesilbiseis) tüvisõnus *ö*-lisi algsm. sõnu leidub suhteliselt minimaalne hulk (sm. *o*- ~ *ö*-sõnade vahekorra ülevalte pakuks näit. kas või Joh. Reinh. Bergstadi' Suomi 1859 192—5 mehhaaniliselt järjestatud kokkuvõtlik ainek). Algsm. järgsilpide *ö* olemasolu tunnustades tuleks oletada, et vastav e.-vadj.-sm.-karj.-aun.-ld. praegune *o* (resp. > *u*) esivokaalseis sõnus seletub tagavokaalsete suffiksitate üldistumisega kas iga nimetatud keele erielu ajal eraldi (sm.-karj.-aun.-ld. ainult pääle 1. silbi *e*¹, *i* - *e*, *i* kokkulangemist?) või juba hilisemas algsm-s. Et muidu mitmel pool lmsm. keelis vastavad süsteem-sunnilised tagavokaalsete formansitate kohalikumat laadi üldistumised pole haruldased, selles veendumiseks vrd. sääraseid juhuseid eestis (Kettunen'il VKÄH 82—3 *väsimumus*, *ehmatuus*, *söönud*, *nähtud*, *külmus*, *leidub* tüübid pro *mis, *tis, *nid, *tid, *is, *ib jm.), vadjas (sama autori VÄH 128 *sögä* 'syökää', *sünnikaz* 'syntinen' tüübid pro *gä, *käz) ja karj.-aun-es (Ojansuu' KAÄH 150 tähendab karj.-aun. *hüvägo*, *lähtigo* pro -*gö*, *silmätöin* pro -*töin* puhul: „ne voivat perustua takavokaalisen liitteen yleistymiseen, mutta ne voivat myös kuvastaa alkuperäistä äännesuhdetta“). — Sm-s ja karj.-aun-es on samuti *e*-, *i*-lise 1. silbi järel sagedasti vokaalharmoniaavastaselt *u*-lisi tuletisi: sm. *kettu* ~ *kesi*, p. sg. *kettä*, *itku* ~ *itkeä*, *pituus* ~ *pitkä*, *pienuus* ~ *pieni*, p. sg. *pientä*, karj.-aun. (vt. KL 59) *eusta* 'Vordertheil' ~ *ede*-, *pielusta* 'Kopfkissen' ~ *piele*-, *kebukkaže* 'ganz leicht' ~ *kebiä* 'leicht', *seppuo* 'Meisterschaft' ~ *seppä* jm. Neist hoolimata pole siiski kunagi vokaalharmonia-teooria pooldajad tulnud *ü*-harmonia eitamise mõttele ega ole pidand esitatute taolisi juhtusid *ü*-harmonia algse puudumise jälgedeks. Tagavokaalse tuletuse (*suuruus*, *nuoruus*, *tausta* < *taγusta jne.) üldistamine tundub neilgi juhtudel ainsana võimalikuna seletusena. Algsm. *ä*-harmonia on jäänd säärasteis tagavokaalsete tuletiste üldistumisest loomulikult puutumata (siiski sm. *merta*, *verta* sg. p-is üldistund *suurta*, *nuorta* jne. analoogial; vrd. ka eespool vadj.-*gä*, *-kaz*) sel lihtsal põhjusel, et *a*-, *ä*-aines ei figureeri iseseisvana formansselemendina.

Algsm. *oi*-st dem-tuletisena lähtudes, olgu siis kas vokaalharmoniat täiesti eitades (Kettunen) või seda jaatades välja arvatud *ö*-harmonia (praegune üldisem vaatekoht) või seda tunnustades algsm-s ka *ö* suhtes maksvaks (ainult tuletussõnus tagavokaalne *o* võis üldistuda *ö* asemele), ülemal (vt. lhk. 205) kirjeldatud viisil on lühike tee tema *ei*-teisendini *oi* > *ei* häälikmuutuse kaudu. Viimase kohta pole siin vokaalharmonia puhul muud erilist kui meelde tuletada *e* püsimist (eL, vadj.) osas ja *e* > *e* muutumist teises osas (eP, sm.) lmsm. keeli, milledes seda võimalikult ju algsm-aegset varianti esineb.

Ühenduses vokaalharmoniaga väärib viimaks veel esiletõstmist tüve regressiivne tagavokaalistumine tagavokaalse *oi*, *ei* liitudes, nagu see väljendub juhtudel: lhk. 188 *enoj-*enä*-, 7, 22 *kesoj (? *kesoj)-*kesi*, 14, 26 e. pörrö, *pöru* < *pəroj(-*peru*) ~ *perä*, ? 12, 25 e. Lutsi *Mömmö* (-*memm*). Näited on nii vähesed, et algsm. olukorra kohta neist liigjulge oleks järeldusi teha (obs. siiski üldlmsm. *enoj > e. *onu*, *unu* jm., vadj. *ono*, kuna algne l. silbi tagavokaalsus sm.-karj.-s ei paista välja säälse *e* ja *e* kokkulangemise tõttu). Sellele lähedane esmasilbi esi-*e* tagavokaalistumine on igatahes Wiklund'i arvates (vt. Streitberg-Festgabe 1924 a. lhk. 424—5) toimund ka algsm.-aegseis balti ja germ. laensõnades, kus *e(e)* — *a* > *e(e)* — *a* (vrd. lmsm. **ne[e]kla* ~ gooti *nēpla*, **ke[ta]* ~ leedu *geltā*, *rēška* ~ leedu *prėškas*).

§ 45. *oi*-, *ei*-suffiksi funktsioon: deminutiivsubstantiivsus, adjektiivsus, adverbsus.

Käsiteldava *oi*-, *ei*-suffiksi funktsioon on deminutiivne. Lhkk. 43—8 e., 55—7 vadj., 123—31 sm., 167—72 karj., 182—185 veps. on mõisterühmade vaatlemisel, milledesse kivilenult lmsm. keelis esinevad *oi*-, *ei*-sõnad, katsutud esile tõsta, kuivõrra milgi juhusel veel on märgata neis sisuline deminutiivsus — vähendav, meelitlev või halvutav tähendusvarjund. Tuli ilmsiks, et — rääkimata liivi keelest (lhkk. 2—3), kus kogu kõnesolev tuletisliik on nii vähene, et tema edustajate põhjal üldse ei saa mingit ettekujutust suffiksi laadist — e-s, sm-s ja vadjas see piirdus üksikute spetsiaalmeelituslikkude või -halvutuslikkude (eriti obs. deskriptiiv-sõnu!) juhtudega. Deminutiivsusvärvingu tuhmumine on ammutuntud tõsiasjaks isegi SuojK, aun. ja ingeri (rhvl.) *oi*-sõnade suhtes, nõnda siis ka selle dem-tüübi esinemise kulminatsioonialadel, täheldatagu ainult Genetz'i märkused TAK 140 „dem. merkitys ei

tunnu“, „dem. merkitys ei ylimalkaan enää tunnu“ ja P o r k k a' ID 120 tähendus „In den meisten von diesen Wörtern scheint doch die deminutive Bedeutung verloren gegangen sein“. Kuid o*ï*, e*ï* algne deminutiivsus on sellest hoolimata nii läbipaistev ja üldiselt tunnustatud (vt. R a p o l a' Diftg. 50, 85) fakt, et ei vaja siinkohal enam pikemaid argumentatsioone. Need deminutiivid on loomulikult võimalikud kõigi noomeniliikide tüvedest, nii substantiivest (näit. lhk. 189. *isä* ~ *isoï*) ja adjektiivest (lhk. 84 *heikko*, 93 *kuuro* ~ *kuurne*, *kurdiž*) kui numeraalidest (lhk. 150 *kolmoï*, *koumeï* ~ *kolme*). Dem-tuletus on nominaaltuletus, sellepärast muidugi verbaaltüvelised o*ï*-, e*ï*-sõnad ei või küsimussegi tulla, ja ainult näiline on tüveverbaalsus o-teonimede deminutiviseerumise (vt. lhk. 202) puhul.

Pääle deminutiivse tähendusfunktsiooni on o*ï*-, e*ï*-sõnul üld-tunnustatult veel tähendus 'millegiga ühte kuuluv, midagi omav, millegiga varustatud', vt. S e t ä l ä ' t S U S A III 138, Vir. 1915 79, R a p o l a' t Diftg. 85. Viimasetähenduselist on peetud (W i c h m a n n, R a p o l a) sm.-ugri ajast pääle dem-suffiksist lahushoitavaks spetsiaalseks adjektiivsuffiksiks, mille adjektiivsus selgeimalt nähtavale tuleb veel kõikjal sm. murdeis liitsõnatüübi *aitõviəri*, *kalmõ-läkso*, *karjotie*, *jal^akopohja*, *avoïalka* (vt. R a p o l a' Diftg. 83—4) esiosas. Ja edasi R a p o l a l. c. 85: „Pidän mahdollisena, että juuri ne o*ï*-loppuisista, joiden merkitystehtävä voidaan määritellä sanoilla 'johonkin kuuluva, jotakin omistava, jollakin varustettu', sekä useat o*ï*-loppuiset adjektiivit ovat irtautuneet yhdyssanoista tai niihin verrattavista sanayhtymistä, esim. *sañkoï = *sañkoï-astia, *korvoï = *korvoï-t. *korveï-sävi, *lanoï (> *tano* 'tuohi') yhdyssanoista *tanoï-vasu, -*kontti*, -*virsu* jne., vrt. *tana* 'tuohi' . . ., *kõhoï, *salvoï yhdyssanoista **kõhoï*sika, *salvoï-härkä ym., *karsoï sanasta *karsoï-silmä (~ *karsas*, . . .), **ïöttoï*t. *ïötteï yhtymästä *ïötteï-vasikka, *kasvatteï sanoista *kasvatteï-lapsi, -*tütär*, -*poïka* jne.“ Sel viisil liitsõnust abstrahheerund adjektiivsete o*ï*-sõnade hulka peaksid kuuluma paljud ülemal deminutiividena käsiteldud juhud, tuletatagu meelde neist ilmsemaid vastavalt adjektiivtähenduselisi: e. lhk. 20 11. *Hañju* < *hañjoï-mä, 26 80. *põl* ja 81. *perü*, *põru* < *peroi-hepoi, 27 83. ? *pisü* ja 92. *silm*, *u* (< *silmoï-kala), vadj. lhk. 51 8. *kakšo* (? < *kaksoï-lapsi), 52 ? 15. *lehto*, sm. lhk. 83 6. *aimoo*, 83—4 12. *avoi*, *avõ*, 84 22. *Hilpo*, 84—5 25. *hiiro* (e. *htrü* jm.), 26. *Hitto*, *hitto*, 86 ? 42. *illo*, 88 68. *kars|o*, -*õ*, 72. *kielo(i)* (< ? *këloï-inehminen), 73. *kep(p)o*, 89 74. *kero* (? ? < *keroi-mäki), ? 76. *kersoi*, 90 82. *kirjo*, *kirjoï*-, 91 93. *korv|e*, -*õ*, 95. *kõho*, *kouho* (< ? *kouhoï-mës, vrd. *kouh[k]ia* adj.), 92 101. *kukko*-, 93 105. *küro*, 109. *laino*,

110. *laito* (< *laitoj-mā), 95 **118.** *leppo* (< *leppoḱ-kirves), 96 **147.** *mätö* (* < *mätöḱ-pū*), 97 **159.** *nirk(k)o* (< *nirkkoḱ-pā, -*eläjäjn* jm.), 98 **160.** *nokko*, *noko* (< *nokkoḱ-sika), 99 **168.** *pasko*, -*ō*, 100 **175.** *pers|o*, -*ō*, 105 **206.** *riiho* (< *rihoḱ-ḱivä), 106 **218.** *sanko(o)*, 107 **221.** *sao*, *Savo* (< *savoḱ-lahti, -*mā* jm.), **223.** *silo* (< *siloḱ-tē), 108 **228.** *sokko* (< **sok[k]oḱ-lapsi*), 150 **51.** *kezoi* (< *kesoḱ-kūlpü), 152 **80.** *lindžoi* (< ? *lintoḱ-marja), 156 **112.** *orhoi* (< *orihoi-marja), **115.** *patsoi*, 157 **123.** *piabo* (< | *pilvoḱ-sēni), 161 **175.** *Virboi* (< *virpoḱ-päivä), vepsL lhk. 176 **12.** *händö*, 183 ? *ligō-toh*, ? *toh.ō-so*, § 41 lhk. 189 e. *küt* jm. (< *kiüttoḱ-härkä, -*hamēh* jm.), lhk. 190—1 e. *kodu* jm. (< *kotoḱ-maja, -*taloḱ*), lhk. 193 sm. *metso* jm. (< ? *metsoḱ-lintu), lhk. 94 e. *paḱg* jm. (< *paḱkeḱ-astia). Adjektiivsusele võiks samuti tagasi viia kõik lmsm. rohked värvi-, päeva- jm. -nimetusist tuletud loomanimed, näit. lhk. 24 **54.** *le|p̄*, -*ḱp̄ü*, 25 **65.** *mustu* (< *mustoḱ-härkä), 27 **85.** *punō* (< *punoḱ-härkä), sm. lhk. 84 **17.** *Hallo*, *hallō* (< *halloḱ-lehmä), 99 **170.** *Peilo*, *peilō* (< *peyloḱ-lehmä), 101 **179.** *Pilko* (< *pilḱkoḱ-härkä), 109 **241.** *tist|o*, -*ō* (< *tistoḱ-lehmä), **258.** *Valko*, *valko*, (veps.) *vaugō* (< *valkoḱ-härkä, -*hepoḱ*, -*lehmä*), karj.-aun.-ld. lhk. 147 **21.** *huḱkoḱ* (< *hāhkoḱ-lambas), **26.** *hḱ.oi* (< *hḱtoḱ-lambas), 157 **127.** *pühöḱ* (< *pūhoḱ-lehmä) jm. Kuid just viimase sn-rühma juures pole adjektiivsusoleтусi tarvis, sest loomanimetuste (vt. § 46 lhk. 225) moodustades tugeva *oḱ*-deminutiivide rühma loomulikult ka loomade¹ propriumnimed võivad arvatud saada dem-ide hulka. Aga ka muu, ülemalesitatud Rapola' põhimõtete kohaselt adjektiivse, *oḱ*-sõnavara algne deminutiivsus pole võimatu (sellel arvamisel ms. Szinnyei, vt. edasi lhk. 246) ega sellepärast selle deminutiivide all esiletoomine loode-tavasti mitte hää tooni vastu patustus. Nimelt ei tee ületamatuid raskusi kõigil neil juhtudel lähtudes algsest tüvisn. deminutiivist jõuda palja tähendusmuutuse kaudu kuidagi välja praegusele sõna-sisule. Võtame või näit. need paljukäsiteldud *korvo*, *saḱko*. Juba H. Paul'i üks hulgast tähendusmuutuse reegleist (vt. Prinzipien der Sprachgeschichte⁴ 97), et „millegi terviku asemele pannakse üks selle osa, mis moodustab ta iseloomustava tunnuse“ lahendab *korvo* - *korva*, *saḱko* - *sanka* vahelise semasialoogiaprobleemi: 'kõrvakene' kui toobri iseloomustav osa asub tähendama '(kõrvaga) toobrit', 'sangake' taas samal põhjusel '(sangaga) pange'. Samuti on e. *silmoḱ 'silmake' võind saada 'silmulise kala' nimeks, e. *peroi 'pärake' omistuda

¹ Rõhutatagu just pluraalselt loomade, sest Ojansuu KSN 21 ja SKTT 52—3 (säalsamas ka üksikuid leksikaalseid lisi nimestikule) on oma ainekliku püüratuse tõttu pidand *oḱ*-tuletist ainult lmsm. härja- (hobuse-?) nimestikule omaseks.

pärapoolt pilduvale või muidu perutavale hobusele, sm. *kēloi 'keeleke' tähendama hakata nobeda-, libeda-keelset inimest jne. Nii või teisiti, kuid kõik selletaolised adjektiivsed *oi*-sõnad võiks viia tagasi algsele deminutiivsusele tähendusmuutuse (sellest spetsiaalsemalt näit. Paul'il l. c. 74—105, W. O. Streng'i Sanain merkityksen muuttuminen¹⁾ oletamise abil. Praeguse keele loogika seisukohalt säärane deminutiivsus väga sagedasti võõristab, kuid peab mees pidama sellejuures, et käsitledavate moodustiste sugenemisajal lmsm. deminutiivsustunne tähtsal määral erines nüüdsest, kõigepeält kahtlemata oma primitiivkultuurile omase pildikuse ja lopsakusega. Mis puutub algse dem-substantiivi adjektiivustumist neil juhtudel, siis ei ole lmsm. keelte seisukohalt selles midagi ootusvastast, kuna on ammutuntud tõsiasiaks (vt. juba Ahlqvist'i SKR 3 § 1: sm. *valkea*, 'tuli' ~ 'valge', *pimeä* 'pime' ~ 'pimedus' jne.), et neis keelis substantiivi ja adjektiivi piirid on ebamäärased. Lmsm. substantiivsuse ja adjektiivsuse rajavad peavad säästuma seises kohas spetsiaalselt käsitledavaks, sinna jääb ka lõplik otsuse tegemine kõnesolevate adjektiivsete *oi*-sõnade algse dem-substantiivsuse või adjektiivsuse kohta. Nende ridade otstarve siin on olnud ainult esialgselt näitada, et praeguse uurimuse seisu juures *oi*-, *ei*- sõnade algne adjektiivsus pole resoluutselt tõestatav ja palju õigust peaks olema neid esitada kunni küsimuse lõpliku selgumiseni lmsm. vastavate dem-idegi all.

Kõige selgemalt adjektiivne funktsioon on *oi*-moodustisil puhtliitsõnus nagu (vrd. lhk. 221; Ahlqvist'i SKR 78—9 § 139:) sm. *aitovieri*, *karjohuone*, *sikopahna* jne. Kuid viimaseis *oi* vaheldub *i*-ga täpselt samul põhimõtteil esmasilbi vokaalkvaliteedist olenedes nagu *i*-pluuralis *a*-, *ä*-tüvedel (vt. Ahlqvist'i l. c., Rapola' Diftg. 84): *huuhtikuu*, *sotiretki*, *lehmikarja*, *silmivesi* (~ *huuhta*, *sota*, *lehmä*, *silmä*, pl. *huuh|tia*, *-dilla*, *silmi|ä*, *-ssä* jne.). *oi*-deminutiivide, ka mitte äsjakäsitletud adjektiivfunktsiooniliste juures, pole (vt. lhkk. 42—3 ülemal) märgata sellest printsibiist lähtuva *i* jälgi. Nii siis ka häälikulise käsitelu suhtes on liitsõnaliste *oi*-moodustiste ja (ka adjektiivsete) oletatavasti liitsõnadest irdund *oi*-dem-ide vahel tähtis printsipiaalne lahkuminek, millest mööda minnes neid vormilis-tuletuslikult identifitseerida oleks riskantne. Ahlqvist l. c. ja õieti esmakordselt juba kirjutises; Auszüge aus einer neuen Grammatik der

¹ Tähendusmuutuste uurimise lootusetu keerukuse kohta obs. eriti lhk. 143: „... merkitysopillinen tutkimus, jos se yleensä on kielitieteen vaikeimpia, tulee suorastaan ylivoimaiseksi, milloin olisi annettava täysin tyydyttävä selitys sellaisen sanamerkityksen muuttumiseen, joka on tapahtunut kaukaisessa menneisyydessä.“

finnischen Sprache II 200 (1872 a., äratrükk Acta Societatis Scientiae Fennicae sarjast) on kõnealuse liitsõnatüübi esiosa pluuralitüvele omase häälik-käsitelu seletand sellega, et meil siin ongi tegu puhta pluuralitüvega, milline vaade hiljem püsis lmsm. murrete uurimuses aastakümneid (esineb näit. veel a. 1892 Reijonen'il Nurm [Väh. Kirjelm. XIII] 23). Et see vaade oleks täiesti vastuvõtmatu lmsm. sõnaliitumispõhimõtete seisukohalt, pole faktide varal veel tõestatud ega õnnestugi enne lmsm. liitsõnaprobleemide üksikasjalist käsitelu, mis senni puudub. Ja ei või kindel olla, et Ahlqvist'i seisukoht viimasel korral jälle suuremat tunnustust ei hakka endale nõudma. Pole ju midagi põhimõtteliselt võimatut sõnaliitumise pluraalsuses, pluuralit sõnaliidus tarvitab näit. (vt. Kluge' Abriss der deutschen Wortbildungslehre 61) ms. saksa keel (näited 13.—16. sajandist juba): *ougenblic, büchertitel, hühnerbrüh* jne.

Mis lõppeks puutub viimati kõnmesse tulnud pluuralitüvelise liitsõnatüübi levikut lmsm. keelis, siis on kindlaid faktilisi andmeid tema esinemisest ainult soomes (ja säälgi Ahlqvist'i l. c. konstateerimise järgi ta on haruldane smLn-s; siiski obs. ka näit. Lamml 66 *Sikoniitty, Vehkosuo* [-vehka] kohanimed, 75 *mettikana* 'lagobus albus', Isoj 109 *lehmikorpi* 'lehmäkorpi', *leipilapio* 'leipälapio') ja karjalas (obs. Akonl 56 *nuottoväki, mehtimies*, TVKK 189 *huuhtimoa, mettši-mieš, silmi-kaivo* 'lähde' jm.). Aunusest on esitatud (Genetz'i TAK 146, Rapola' Diftg. 84) siiakuuuluvaks *tiedo-niekku* 'tietäjä', *velgoi-niekku* 'velkainen, velvollinen' *ajidojniekka* tüüp, mis aga on suuresti kahtlane kui ebapuhas liitsõna (-*niekku* < vn. -*ник* suffiksist). Vadjast on mõningaid näiteid selle tüübi valgustamiseks: Ahlqv 151 *siko-lautta* 'svinstuga', Must 187 *vihmokaari* 'vesikaari' (~ Ahlqv 161 *vihma-kulli* 'spof'), vl *enipäivä* 'päəsiäinen' (~ enä-tüvi; Ahlqv 101 *Eni-päivänä*, Jp *enipänne* ess. sg.), Jp *urpo-päiv* 'palmipuudepüha' (~ vl *urpapäivä*) — igatahes nii vähe-seid ja juhuslikke, et neid võiks Ingeri sm.-karj. murrete laenudekski pidada (vrd. näit. Ala-Luuga kreeka-katoliiklasil ka *enipäivä* 'Ostern' Porkka' ID 20 järgi). Kuna liivist, eestist ja vepsast üldse pole käsiteldava liitsõnatüübi esinemisteateid (? siiski e. *sepi-koda* ~ *sepp* g. *sepa*, veps. äsjakäsiteldud (lhk. 222) *ligō-toh, toh.lō-so*), aga ka vadj. ja aun. andmed, nagu vast selgus, pole kuigi veenvad, võib ta koguni esialgsete käepäraste teadete valguses olla ainult spetsiaalne sm. (?-l)-karj. moodustis, mille rinnastamisel põliste *oi-*dem-idega juba ta kitsa-alalisuse tõttu ettevaatus on parajal kohal.

Niipalju substantiivsuse ja adjektiivsuse mõistete kokkupuuteist *oi-*, *ei-*deminutiivide puhul. Aga ka adverbsusest

ei pääse vaikides mööda oi-sõnade käsitlemisel. Aunuse ja SuojK murdeis esinevad oi-listena nn. reduplikatiivsed kinnituspartiklid: Aun. *äibõi aalasti* 'päris (ihu)alasti', *hičšõi hiänožet* 'väga peenikesed', SuojK *hičšõi hiänohi*, *pačšõi pallas* 'päris paljas', *üčšõi üksinä* 'ihuüks' jne. Kuna ka muidu reduplikatiivdeminutiivid kalduvad oi-tuletuslikkusele (vt. lhk. 235), pole kahtlust, et siinnegi oi on deminutiivset algupära, olgugi süntaktilisfunktsionaalselt erilises seisukorras. Sm. *ap(p)o alasti*, *tap(p)o tahallaan*, *yp(p)õ yksin*, vadj. *sipo(ise) sillä*, karj. *šepo šelälläh, üpö üksin*, e. (Virumaa) *jobü ioude*, *vihü vimene* üldlmsm. tüüp ei sisalda küll mingisugust seiget diftongi jälge, kuid võiks (?) sellest hoolimata tagasi minna ühes äsjaste aun.-SuojK juhtudega juba algsm. oi-le, vt. üksikasjus Mg. kirjutist Vir. 1927 95—99.

§ 46. oi-, ei-deminutiivsed mõisterühmad.

oi-, ei-deminutiivide kõikjal lmsm. keelis ebaproduktiivsuses ja kivinedes semasioloogiliselt enamasti ebademinutiivseisse üksiksõnusse on muidugi ootuspärane, et need üksiksõnad koostatult moodustavad teatud määrani kindlad deminutiivsusele kalduvad mõisterühmad. Niisugusteks ülemal (e. §§ 14—16 lhkk. 43—7, vadj. § 20 lhkk. 55—7, sm. § 27 lhkk. 123—6, karj.-aun.-ld. § 34 lhkk. 167—8, veps. § 39—40 lhkk. 182—5) tehtud tähelepanekuis osutusid: 1) sugulusnimetused või kuidagi neile lähedased, niiöelda perekonnaterminoloogilised sõnad (e. *onu*, *emm* 'ema', *kõu* 'vanaisa > müristamine', *lell*, *ämü* 'ämmake' tüüpi); 2) loomanimetused, eriti pisikeste või meelitatud-halvutatud koduloomade ja putukate nimetused (e. *hobu*, *kiisu*, *tall*, *ute* tüüpi); 3) linnunimetused (e. *kakk*, *kuik*, *kukk*, *kägu*, *luik* tüüpi), 4) loomade propriumnimed (tüüpi e. *hiiru*, *kirju*, *küüt*, *lauk*, *punu*); 5) isiku(risti)nimed (e. *Ann*, *Anu*, *Hell*, *Enn*, *Jaak* tüüpi) ja 6) meelituslikud või halvutuslikud häälikmetafoorsed deskriptiivsõnad (e. *kronu*, *molu*, *nosu*, *togu* tüüpi). Pääle selle on e. ja (karj.-)aun.-ld. esituses võidud konstateerida looma- ja linnu-nimetustele lähedane 7) kalanimetuste-rühm (e. *maim*, *silm*, aun. *kiiškoi*, *reäpõi* tüüpi) ja (karj.-)aun.-ld-s 8) oi-lised marja-, seene- jm. taime-nimetused (tüüpi *mandžoi*, *juomoi*, *linčžoi*, *muuroi*), milline mõisterühm saab üksikuid lisan-dusi ka muist lmsm. keelist (e. *il*, *kuk* [eL] - *kuku*, *lill*, sm. *kielo* jm.). Pole kahelda, et esitatud kaheksa sõnaliiki algsm. loodusrahvale ja sellest lähtund praegusile lmsm. rahvaile on olnud eriliselt lähedased ja kui ümbritseva elava ning elutu looduse (kaas-

inimesed, looma- ja taimerii) nimetused kõigepäält kuulusid meelitusliku või halvutusliku affektiivse deminutiiviseerimise alla. Lääne-meresoomlaste germani naaberkeelkonna deminutiivmõisterühmadest annab näit. võrdluseks pildi Esther O d e r m a t t'i Šveitsi Nidwaldner-murde deminutiivmõisterühmas Die Deminution in der Nidwaldner Mundart 46—59, ja säälsed rühmad lähevad tublisti lahku: 1) maja ja õue ümbrus (majaosad, maja- ja tööriistad, usundi- esemed jm.), 2) riietus ja ilustised, 3) toidud, 4) taimed ja taimes- osad, 5) loomanimetused, 6) kehaosad, 7) inimesenimetused, 8) mit- mesugust. Vaevalt sellest võiks teha kaugeleulatuvaid järeldusi lääne- meresoomlaste ja germaanlaste rahvus-psühholoogia erivuse kohta. Kui ligemalt vaadelda lmsm. eri keelis spetsiaalsemalt liigitlema- tuiks jäänd rohkearvulisi *oi-*, *ei-*sõnu, siis need suurel hulgal kuu- luvad just mainitud Šveitsi murdes konstateeritavate mõisterühmade alla: m a j a ü m b r u s s e kuuluvad sõnad nagu e. *talū, taro, aun. senttšoi*, veps. *vāroi, lavo*; m a j a - ja t ö ö r i i s t a d e s s e — e. *pang, tōrdu*, sm. *korvo, lippo, sank(k)o, puukko, tuppo*, aun. *hongoi* jm.; riietusse — sm. *mekko, ujo-*; toitude hulka — sm. *lohko*, karj.- aun. *nakoī* 'naeris', *nājvōī, patšoi, rieppo, tōnttšoi, valloi*; k e h a - o s a d e alla vadj. *pejko* 'pöial', sm. *kallo*, karj. *hokko* (algselt 'nokk' ?), *pōttšō* 'vats'; usundi alale sm. *lempo*, karj.-aun. *boyčžoi* 'jumal(akuju)', jm. Nõnda siis deminutiivmõistete gruppimisel ei tule tõdeda põhimõttelisi lahkuminekuid germ-is ja lmsm-s, vaid ainult samade rühmade erilist rõhutamisastet. Kõigile lisaks obs. veel lmsm-s kalduvusi loodusnähetenimetuste deminutiivmõistele: aun.-ld. *kudoī* 'kuu(valge)', veps. *pāivō* 'päike', *tuljō* 'tuul(eke)', *zorōn* 'koidu(kese)', *Tāhthōin* 'tähe(kese)' (g. sg.).

Lmsm. deminutiivide mõisterühmade jälgimisel on, julgeks väita, pääle puhtpsühholoogilise huvi tihti isegi tähtsus vastavate sõnade tuletusliku külje kindlaksmääramisel. Võetagu kas või näit. § 41 *hobu* jm. < *hepoi, *kodu* jm. < *kotoī ja *uku* < *ukkoī sõnad. Vormilised *oi-*tunnused on neil kõikjal lmsm-s nõrgad, kuid tunnuspärase *i* sageda kaolekalduvuse ja sellest tingitud *oi-* ning *o-*sõnade segunemise tõttu ei saa vormiline külg (diftongsus) alati olla ainumõõduandev ja sellepärast peaks nende semasioloogiline kuuluvus (l o o m a n i m e t u s, m a j a [ümbrus], s u g u - l u s n i m e t u s [e lähedus]) tohtima määravalt kaasa kõnelda nende dem-ide hulka lugemisel. Niisamuti võiks olla lugu § 41 *kolu* ja *pul*, *pull* sõnadega, millede deminutiivtunnused on väga nõrgad (Häme *kolo*e, ? eL *a*-tüvelisus: *pullä*, vt. lhk. 41), kuid mis oma teataval määral häälikmetafoorse iseloomu tõttu (obs. tüve labiaalvokaalsust,

mille kohta lhk. 234) võiksid kuuluda siiski vahest o_i-liste deskriptiivsõnade liiki. Laensõna liitudes o_i-, e_i-tuletistega (vt. lhk. 202) on samuti sundivald määrav olnud mõistepiirkond, kuhu vastav sn. kuulus (näit. *eit* < *äite_i < germ., sm. *killē*, -o 'kits' < *killē_i, *-o_i < germ., *kalpe* 'vasikas' < *kalpe_i < germ. — sugulus- ja loomanimetused, jm.), ja muidugi ka oma (kõigepäält o-tüvelise, nagu Rapola' Diftg. 58 sm. *lan̄kō* < .o_i sugulusnm.) sõnavara liitumisel o_i-deminutiividega.

Lmsm. dem-mõisterühmist erilist ajaloolis-etümolooilist käsitletu vajavad kokkuvõtteks veel isikunimedeminutiivid (looma[proprium]nimed kuuluvad küll sagedasti nendega ühte, nimelt isalooma- ja mehenimed ühelt ning emalooma- ja naisenimed teiselt poolt, kuid inimnime primaarsus on harilikult niisuguseil korral ilmne, sellepärast vaigitagu selles ühenduses loomanimedem-idest) ja deskriptiivsõnad. Nende üksikasjalisem käsitletu ongi nüüd järgnevate ridade ülesanne.

§ 47. o_i-, e_i-lised isikunimed.

Kindlaks o_i-, e_i-sõnade rühmaks on kogu lmsm. keelkonna alal tulnud konstateerida isiku(risti)nimed, nõnda lv. ülemaal lhk. 2 (*Ädu*, *ädü* sääl ainuke, seegi võimalikult < e., siiski vt. edasi lhkk. 2–3 *Trin*, *Jäk* jm. lisandisi), e. lhk. 44–7, vadj. lhk. 56, sm. lhk. 125, 129, karj.-aun.-ld. lhk. 168, 171, veps. 183. Kõik tsiteeritud lehekülgedel esitatud nimed on peetud hiliskristlikkude, vastavalt rinnastatud germ. (saksa, rootsi) või slaavi (vn.) nimede deminutiviseerumise (vt. lhk. 202) tulemuseks: e. 1. *Ädu*, *ädü* < *Adam*, *Adolf*, vadj. *Madro* ~ *Madrō* < *Матрѣна*, *mafo* < *Мария*, sm. 1. *Aapo* < *Abel*, (karj.-)aun.-ld. *Ago_i* < *Агафон*, 25. *Hermo_i* < *Герман*, veps. *mar_iō* < *Марья*, *varvō* < *Варвара* jne. Nagu juba lhk. 45 nähtud, on selle juures ära kasutatud ainult laen-nime kaks esimest silpi, teisele neist liites dem-tunnuse, või harva mõni selle päärõhuline järgsilp (*v_iü* < *Sophie*). Muidu häälikuline käsitletu arusaadavalt (meelitus)nimede juures sagedasti vabam kui et alati hääliksääduslikke edustisi võiks otsida. Säärane laiaulatusliku võõrnimede deminutiviseerumise aluseks pidi olema (vt. lhk. 46) lmsm. keelisk kunagi oma põline vastav o_i-, e_i-line nimetüüp elujõulisena olemas. Lmsm. vana nimevara spetsiaalkäsitelus PN Forsman (-Koskimies) jõuab selle esinemishulga kohta õige optimistlikule seisukohale (lhk. 69): „Vaikka nuo nimet, jotka sieltä täältä tavataan hajanaisista lähteistä, ikäänkuin pienoisina saarina muukalaisuuden äärettömästä merestä silmään haimen-

tavat, kohoaa kuitenkin yhteen laskettaessa niiden lukumäärä pariin tuhanteen asti, ...". Paganusaegsete vanade nimede elujõust ja esinemisest eri soome hõimude alal, Ingeris ja eestlasil vt. l. c. 67—8. Forsman'i usaldusväärse arvamise järgi hiljem kristliku kiriku antud nimed segunesid rahvaomastega sel teel, et „kirikko antoi nimen oman mallinsa mukaan, mutta kansa tämän kotoisessa käytännössä muutti omien vanhain nimiensä kaltaiseksi“ (lhk. 66) ja et rahvaomaseid nimesid „sovitettiin uusien kankeiden ristimänimien vastineiksi, taikka päinvastoin, ... ristimänimet saivat asunsa muuttaa niiden mukaan“. Kuidas nii-saadud ristinimedes otsida muistsete paganusnimede jälgi, sellest edasi l. c. 72—3, millised mõistekategooriad valitsesid muinas-sm. isikunimedes, selle kohta ibid. lhkk. 242—50. Spetsiaalselt *oi*-nimedele F. oma nimetuletus-ülevaates l. c. 206—8 annabki väärilise koha, pidades *o(i)*-lõppu „ühaks kõige üldisemaid tuletuslõppe inimnimistu alal“: „sopii näet pitää puheenaolevia päätteitä varsinaisena johdinaineena ihmismien muodostuksessa ilman muuta erityistä merkitystä kuin yleistä yksilöivää“; *mo(i)*-tuletisest lhk. 201—2, *ei-*, (*ee-*), *e*-tuletisest (seda peetud küll *ia-*, *io*-suffiksi teisendiks! — näit. *Itkeinaho* kohanm. Sk. - *Itko* mehenm. Savos XVI sajandil).

Forsman'i püstitatud põhimõtteist lähtudes võiks siin teoses ülemal käsitletud lmsm. deminutiviseerund võõrnimedest algsm. nimedele tugined olla: e. 3. *anū*, (?) *añ* (*nn* - *n* vahelduse puhul vrd. lhk. 19 *eñ* < ? *emej võimalust), sml lhk. 192 ? *Anne*, karj.-aun.-ld. 3. *Añoj*, ? *Aññoj*, ? lhk. 183 veps. *annō* — l. c. 208 „muinaisrunoissa esim. *Ano* l. *Anu*, joka niissä vastannee Neitsyt Maaria Emosen äitiä P. Annaa, mutta voipi silti olla alkuperäinenkin“ (ilmselti ühendatud sm. *anoa*, e. *anuda* [rhvl.] 'paluda' verbi tüvega, vrd. ibid. 246 *Ano* - *Anottu*); e. 7. *eī*, *Hell* < ? **hell(ä)-oi* — ? vrd. e. *hell*, sm. *hellä* 'zart'; e. 24. *kaļē*, sm. 63. *Kalle* — F. l. c. 74 võrdleb sellega Tornio nm. *Kalla*, mille võimalikult identifitseerib (??) sm. appellatiivumiga *kalla* 'rairo; routa y. m.'; e. 21. *jukkū*, *Jukk*, lhk. 129 sm. *Jukko*, ingRos *juko* 'Juhan' — F. l. c. 81 on genuiinseks sm-s oletand nimed *Jukka* 'Juho' (esineb ju XVII sajandil Karjalas) - *Jukki* - *Jukko* (Artjärvi, Iitti), smLn kohanm. *Jukola*; e. 27. *Kert* jm., sm. lhk. 129 *Kerttoi* — PN 208 *Kertto*, ibid. 82 võrreldud *kerttu* linnunimetusega, viimast appellatiivumit pidades algsemaks; e. 60. *maļ*, *Mall* — ? vrd. PN 82 genuiinseks peetud sm. nm. *Malla* 'Amalia t. Maalina (?)', algemas appellatiivtähenduses 'mahlane mari, eriti maasikas', *Mallu* 'Maalina' a. 1615 dokumendis, ibid. 208 *Mallu* 'Magda-

lena' XVII sajand. Pohjois-Pohjanmaal; e. 68. *nigù* mehenm., sml lhk. 129 *Niko* — vastavat sm. nime *Nikko* PN 82 peetakse identseks appellatiivsõnaga Ingeri *nikko* 'Salmo fario'; e. 79. *Pekku*, *pekkù*, vadj. lhk. 156 *pekkO*, sm. 172. *Pekko*, karj.-aun.-ld. 119. *Pekko* — vrd. PN 78 sm. *Pekka* 'Pietari', mida sääl algsemaks peetud appellatiivumina metslooma 'karu, jänese jm.' tähenduses (et ka e. setu *pekku*, *Peko*, sm. Agr. *Pellonpecko* jumalanimena võib tagasi minna *Pekka* = *Peeter* mehenimele ega tarvitse teda laenuuna tuletada [vt. Bibl. Verz.] < muinas-skandinaavia odrajumalast *Beggwu*, sellel arvamisel Krohn, Suomal. runojen uskonto 134, eriti alam. 1, FUF XVI 183 alam. 1); lhk. 2 lv. *Tt*, *Ttā*, e. 98. *Tiuu*, *ttjù* — ?? vrd. linnunm. lv. *tt* n. pl. *ttä* 'Meise, Parus L.', e. *tihane* < *ti-ai-*, sm. *tainen* id.; e. 119. *villü*, *Wille*, sm. *Ville*, *villei* — vrd. PN 76 sm. *Villo* nm. tuletatud < **vill(a)-oi*, võrreldes seda mehenimega *Villa*, mida umbes 400 aastat tagasi veel on tarvitatud Ingeris, kuhu sel ajal saks. *Wilhelm* vaevalt juba võis tungind olla; sm. 56. *Junno* on ilmsesti võrreldav F-i poolt l. c. 81 algsm-st pärituks oletatud *Juntti* 'Juho' (Tornio ümbrusest) mehenimega, mille aluseks on peetud appellatiivsn. sm. *juntti* 'kõntti; junkki (juurikka)' ja millele eestipoolseks vasteks seltsib Eisen'i poolt EK II 5–6 osutatud 1582 a. dokumendis tõestatud mehenm. *Jund*; sm. 224. *Simo*, e. lhk. 48 *Simo*, Wied-il *Sim*, *Simm*, SuojK lhk. 125 (? sm. >) *Simo* — ?? vrd. sm. *sima* 'mesi, mesijook'; sm. 240. *Teppo*, *teppo* — F. l. c. 79 peab seda algseks lmsm. appellatiivumiks, võrdluseks esitades sm. rhvl. *Matka-Teppo*, *tie-jumala* ja *teppo* 'eräs suuri heinäsiirkka jne.'; sm. 262. *vilhe*, *Vilho* — PN 76 järgi on smLn-s tõestatud nm. *Vilha*, mis edasi on säilind ka veps. kohanimes *Vilhal* (< *Vilhala*) ning võrreldav on tüvelt appellatiivumiga *vilhake* 'vikkela olento', samuti nagu ta edasituletisedki *Vilho*, *Vilhu*; karj.-aun.-ld. 2. *Agoi* võiks algselt ühte kuulund olla PN 153 käsitletud e. *Age(valke)*, *Ako* (edasi vrd. sm. *Aka*, *-mieli*, *-jouts*i jne.) nimega; karj.-aun.-ld. 25. *Hermoi*, sm. lhk. 129 *Hermo* — Lnr-il esinev aun.-sm. vastav *Hermo* mehenm. on PN 80 ühendatud smLn kohanimedes leiduva *Herma* tüvega, edasi koguni appellatiivumiga sm. *hermo* 'voima y. m.; seppel'; karj. lhk. 171 *Jokko*, *Jokkō* — vastav juba keskajal Ida-Hämes ja XVII sajandil Laadoga-Karjalas konstateeritav *Jokko* nm. PN 81 viiakse genuiinsena tagasi appellatiivsõnale sm. *jokko* 'sus'; karj.-aun.-ld. 37. *Iroi*, lhk. 184 veps. *ir|ei*, *-ō* kuulub ühte PN 208 võimalikult genuiinseks peetud sm. rhvl. *Iro* naisenimega, ? vrd. ka e. *Iru* (*ämm*) Kalevipojas kohanim.; karj.-aun.-ld. 104. *Nastoi*, sm. lhk. 129 *Nasto*, *nasto* — sm. kihelkonnanimis *Nastola* leiduva vaste PN 75 on genuiinsena

nimena ühendand sm. sõnaga *nasta*, Ingeri *Naasto* 'Anastasia' sellevastu ibid. 82 on tuletatud *naasti* 'siisti' tüvest.

Sellega oleksid vaadeldud kirjutatava teose isikunimeainestikus esile tulevad silmapaistvamad nimejuhud, millede puhul on võidud (Forsman) või võiks lmsm. genuiinest *oi*-nimistust juttu teha. PN sisaldab aga lisaks veel suure hulga vastavat faktiliselt enam-vähem tõestatavat või puht-oletatud ainestikku: lhkk. 74—83 sm. *Leko*, (a. 1461) *Lekoi* 'Leander', 76 *Asko* 'Antti', 77 *Lieppo* 'Liisa' (*-lieppa* sm. 'liehuja'), *Lipp|o* (*-a* mehenm.), 78 *Mono* 'Maunu' (vrd. kohanimesid *Monaila*, *Monittula* jm.), *Rapo* (siin lhk. 129 id.) 'Ragvald', 'Rafael', *Saikko* 'Saara' (Ingeri), *Sopo* 'Sohvia' (id. siin lhk. 129), *Vilkkö*, *Yrjö*, *Lokko* 'Loviisa', *Tapo* 'Tapani', 80 *Helo* 'Helena' (Ingeri), *Riekkö* 'Rietriikki', *Reko*, *Romo*, *Saukko* 'Susanna' (? vrd. lhk. 106 sm. *Saukko*), *Siito* 'Siitari (Isidor)', *Urpo* 'Urpana' (vrd. lhk. 83 loomanm. id.), *Topo* 'Topia' (vrd. sm. 245. *topē*, *Topoi*), *Vilppo* (*-Vilppa*), lhkk. 153—65 *Aiko*, (?) *Auvo*, *Hyvö, *Iham|oi* *-o*, *Iko* *-Iko*, *Iloi* *-Ilo*, *Ilma|roi* *-ro*, *Ilm|oi* *-o*, *Kauk|o* (*-u*), *Kultimo*, *Kulto*, *Kyllö, *Mero, *Meto (e. *Medo*, ?? või ehk sellega ühendatav Eisen'i poolt EK II 5—6 *Medardus* nimest tuletatud 1582. a. dokumendi nm. *Medy* [= ? *medil*]), *Mieloi* *-Mielo*, *Monto* (*-Montta*), *Toivo* < *Toivoi, *Unoi *-Uno*, *Untoi* *-Unto*, *Utoi *-Uto*, *Vihamoi* *-Vihamo*, *Vihoi* *-Viho*, *Viljoi* *-Viljo*, *Vilkk|o* (*-a*), lhk. 167 *Ahro* (*-*Ahra*), *Aimo* (vrd. lhk. 83 *aimoo* jm.), *Airo* (*-*Aira*), *Armo* (vt. lhk. 187 *armoij), *Him|oi* *-o* (*-*Hima*), *Kaipo* (*-Kai|vas*, *-pahan*), lhk. 207 mehenimed *Kautsoi*, *Kepo*, *Ker|oi* *-o* (vt. lhk. 150 *kerö*), *Kilkkö* (*-Kilikka*), *Suikk|o* (*-a*) jm. üksikuid passim kogu teoses. Siin pole koht iga F-i poolt oletatud genuiinest lmsm. isikunime vastuvõetavust üksikult arvustada, kuid niipalju on väljaspool kahtlust, et kaunis suur protsent PN-s osutatud vastavast *oi*-nimeainestikust tuleviku üksikasjalise ja kriitilise nimeuurimusegi palge ees vist küll jääb oma kohale. Iga kõnesoleva nime kohta eraldi lõppotsus võib vaagimisele tulla aga alles kui lmsm. keelte isikunimeainestikus leiduvad laenainesed on kriitiliselt sõelutud. Forsman'ist saadik (PN 85: „Samoin kuin muuhun kielivara-stoonkin jo aikaisin pääsi perehtymään suuri joukko slaavilaisia, liettualais-lättiläisiä, skandinaavilaisia ja germaanilaisia sanoja, etupäässä semmoisia, jotka samalla osottavat jonkun uuden sivistyskäsitteen kansan elämään ulkoapäin kulkeutuneen, samoin lienee nimistöönkin tunkeutunut joukko muukalaisia aineksia“) on vääriline tunnustus antud põhimõttele, et lmsm.

keelte isikunimestikus leidub mitte ainult silmanähtavaid hilis-kristlikke ristinimesid, vaid ka kõigist varasemaist indoeur. laenuperioodidest (balti, germ., slaavi) pärit nimeaineseid laenudena (vrd. näit. PN 85 sm. mehenm. *Viinikka* ~ germ. *Winicho*, ülemal lhk. 97 sm. *Nalle*, *Nalli* - muinasislandi *Nali* jm.). Samad põhimõtted *Ralf Saxén*'il Vir. 1899 1, 1900 118. Vanemate nimelaenude jälgimise teeb eriti keeruliseks see asjaolu, et nimed hiljemini keeles on sagedasti rahvaetümoloogiliselt ümber tõlgitsetud (vt. PN 71, 73) või appellatiivsõnuks kivinend (vrd. ülemal lhk. 93—4 *lallo* puhul, ka PN 8—9 *Forsman*'il; sellepärast paistabki tihti kahtlane F-i äsjanähtud vastupidine tendents nimesid genuiinsm. päritolulisiks tembeldada kahtlaste appellatiivsõnade põhjal nagu *malla*, *teppo* jm.) või end maskeerivad sugu- ja kohanimedes (vt. PN 71). *Saxén* lähtub *Forsman*'ile vastandlikust seisukohast, leides väga paljudes F-i poolt muinassoomeliseks osutatud nimedest germ. laenu jälgi ja võrreldes neid kõige tavalisemalt muinasülasaksa *o*-liste nimekujudega, näit. Vir. 1899 1—5 sm. *Yrjö* < roots. *Yrjan*, *Kall|a*, *-e* < roots. *Kallan*, *Kalle*, *Leko* < muinasroots. *Lek(o)*, *Lipp|a*, *-o* < roots. *Libbe*, *Ilpo* < muinasülasaks. *Ilbo* jne., Vir. 1900 101—9 sm. *Alpo* < muinasülasaks. *Albo*, *Alpho*, *Arpoi < *Arbo*, *Arpø*, *Ilo* < *Ilo*, *Junnu* < *Junno*, *Ano* vrd. muinas-skandin. *Anu-laibu* 'Olof', *Uto* < *Udo*, *Uda*, *Unta*, *Unto* << *Unda*, *Undo*, *Uro* < *Uro* jne., aga ka mitmed spetsiaalselt käesoleva teose üldloeteluis esitatud lmsm. *oi*-, *ei*-nimed on sääl S-i poolt viidud tagasi muinasülasaksa *o*-nimedele või muidu germ. algupärale. Ei *Forsman*'i äärmuslik muinas-sm. nimede leiu tendents ega sellele antipoodne *Saxén*'i kalduvus igalpool sm. nimedes näha (germ.) laenusid või vist küll edustada absoluutset tõde, viimane peaks olema kusagil nende kahe äärmuse vahemal. Sm. nimeainestikus, eriti kohanimestikus, kõikjal tendentslikult germ. elemente otsivate rootsi teadlaste *Saxén*'i, T. E. *Karsten*'i ja H. *Pipping*'i uurimuste kohta karmi sõnavõtet vt. *Ojansu* u'l SPNT lhkk. VIII—XI. *Ojansu* u ise mainitud teoses Soome kohanimedid lmsm. keelte tüvedest seletades konstateerib ja rekonstrueerib suure hulga *oi*-lisi muistseid isikunimesid, näit. lhk. 3 sm. *Aak(k)oi*, 7 sm. *Ahvo* (*Achuo*) a. 1618 ~ *Ahmo*, 16 *Turso* < *Tursoi* (- *Tursas*), 17 lv. *Ako* = *Akko* (princeps et senior Lāti Hendriku kroonikas, vrd. Liber Censur Daniae e. kohanim. *Accola*, Karjala *Akonlahti*), 34 *Atso* eL van. allikais = lv. *Azo* (Lāti Hendrikul), Juval 1562 sm. *Atzon Niemj* (etümoloogiliselt võrreldud e. *atsakas* 'wunderlich'; varemini Väh. Kirjelm. XLVI 36 ta on siia arvand koguni eL nm. *Ants* g. *Andzu* [lisaks vt. lhk. 44, vrd. ka kohanim. *Antsla*] jm. karj. ning

sm. *-nts*-lised sõnakujud), 43 e. *Edro* < *Etoi* (vrd. sm. kohanm. *Eura*), 48 e. kohanm. *Leminge* < *Lembiņķēi, 58 sm. van. isikunm. *Hamaro*, 59 *Ylppö* < *Ülppöi* (!) sm. mehenm. (vrd. adj. *ylpeä*), 64 *Harjoi* mehenm., 66 *Valto* < *Valtoi*, 1420 a. *Valdo* (Sääksmäki), 77 *Honko* < *Hoņkoi, 93 *Ilppo* < *Ilppoi* (vrd. e. kohanm. *Ilpla*, nm. *Ilppa), 163 *Oso* < *Osoi (algselt nimeks olnud lihavale isikule, vrd. e. *os|a ~ -i ~ -u* 'liha'), 182 *Puso* (< *Pusoi, ~ *Pus|u*, -a) jne. O. nagu Forsman'i tunnustab *o_i*-tuletuslõpu tavalisuse isikunimedes, rääkides näit. lhk. 3 *Aa(k)koi* puhul „isikunimedes enne tavalise *o_i*-lõpu“ üldistamisest, selle kõrval siiski sagedasti (vt. näit. SPNT 40 *Auwa ~ Auwo*, 73 alam. 2 *Herroi ~ Herra*, 151 *Marko ~ Markka*, 184 *Pärkkä ~ Pärkö* nimele tuletusvahekorra puhul) ka „*i*-tuletuslõpust“, nimelt *a-*, *ä*-tüvede puhul. *e_i*-variandiliste nimituletiste kohta temal vt. näit. lk. 48 *Leminge* < *ņķēi, 76 *Arvei* = *Arvi-i*, 152 *Meme* = *Mēme* < *Mēme_i (vt. edasi lhk. 236) nimele all.

Forsman'i ja Ojansuu' uurimustegagi nii siis, kuigi tule-
vased laen-nimeuurimused ja genuinse nimeuurimuse enda süvenemine ümber lükkab osa neist kahtlemata, on ikkagi lõplikult tõestatud algsm. *o_i*-, *e_i*-nimele olemasolu. Ja sellega ka siis põhjendatud nende kohta spetsiaalsem sõnavõtmine siinkohal *o_i*-, *e_i*-deminutiivide käsitlelus. Kuipalju germ. *o*-lised meelitusnimed¹ (vt. näit. Ernst Förstemann'i Altdeutsches Namenbuch I *Ago*, *Acco*, *Akko*, *Ego*, *Eggo*, *Ekko*, *Azo*, *Azzo*, *Atzo*, *Ezo*, *Etzo* jne. luge-
matult rohket tüüpi, Franz Stark'i Die Kosenamen d. Germanen [nimeregistris] *Ado* = *Adulf*, *Atho*, *Ato* = *Adelbert*, *Aggo* = *Agobard*, *Ago* = *Agigulf*, *Allo* = *Adalgis*, *Alo* = *Alah*, *Anzo* = ? *Anricus* [*Heinrich*], *Audo* = *Audibert*, *Azo* = *Adelbert*, *Benno* = *Bernger*, *Bernhard*, *Kallo* = ? *Karli*, *Karl*, *Tado* = *Tadelbert*, *Dido* = *Diderich*, *Iso* = *Hisenger*, *Matza*, *Mazo*, *Matzo* jne. jne.) on võind lmsm. *o(i)*-nimesid omalt poolt mõjustada, peab esialgu jääma lahtiseks, samuti jäägu spetsiaalsema uurimise otsustada ülemal lhk. 165 mainitud slaavi *o-*, *e*-liste nimevokatiivide mõju eriti karj.-aun.-ld.-
veps. *o(i)*-nimeses (vrd. A. И. Соболевский' Лекции по истории русского языка 192—3 Novgorodi vok. *Варламе*, *Петре*, *Игнате*

¹ Selle nimetüübi tarvitamisest läänemeresoomlaste germani naabruses täheldatagu näit. Läti Hendrikul *Berno* (piiskop), *Bodo* (rüütel), *Dodo* (palverändaja), *Cono*, *Ebbo*, *Iso*, *Yso* (piiskop), *Otto*, *Suno*, *Vinno* (sääsamas ka lätlase nimena *Veko*). Sellepärast oleks liigselt julge üritada etümoloogiliselt väita lmsm. genuinseiks *o_i*-lisiks nende kõrval esinevaid *o*-lisi liivlaste nimesid *Ako*, *Alo*, (?) *Anno*, *Asso* ~ *Azo*, *Caupo*, *Uldenago*, *Viezo*, *Ylo* enneku lmsm. ja germ. nimele laenuvahekorrad lõplikult selgitatud.

jne., Aunuse rhvl. *Нѣмѣ, Саѡке* jne., W. V o n d r á k'il Vergleichende slavische Grammatik I 401 nominatiivina tarvitavad vokatiivid poolas *Fredro, Tarlo* jm., lhk. 407 *Boroje* [*Borislav*], *Blagoje* jne.). Lmsm. genuiinse *oĭ-, eĭ*-nimestiku lisandistena tuletatagu meelde ka ülemal juba käsitletud lhk. 94 e.-sm. *Lalli* jm. (sedagi peab Saxén Vir. 1899 3 ja 1900 105 germanipäraseks), 96 e. *Mäll*, 101 e. *Poll*i, sm. *Poll*i, -e, 103 e. *Päll*, 177 veps. *kürö-, kürö*, sm. *kürö*, lhk. 197 ? e. *Viru*, sm. *Viro* jm.

§ 48. *oĭ-, eĭ*-lised deskriptiivsed (häälsümboolsed) noomenid. Reduplikatsioon.

Lmsm. keelte varal (sm., aun.-ld., veps.), milledes *oĭ-* resp. *eĭ*-deminutiivid *i* püsimise või selle muude jälgede ilmsuse tõttu on selgemalt määratavad, on vastuvaidlematult tõestatav lmsm. deskriptiivsõnade rohke kuuluvus käsitelu all olevate dem-sõnade liiki. Ainult lv. keeles puuduvad *oĭ*-lised deskriptiivsõnad (sääl nende asemele astund arvatavasti lätipärane *a*-line tüüp *tšibä, piĥpä* — vt. ülemal lhk. 3), muidu kõikjal on tulnud nende esinemist konstateerida, eriti elujõulisena eesti k. lhkk. 47—8 ülemal: *kronü, mölõ ~ motü, nosü* jne.), soomes (lhkk. 125—6: *haŋhõ, hohko, hoile[e], holo* [seda peetud ka germ. laenuks, vt. Bibl. Verz.], *höhlö* jne., lisandisi ka lhk. 130) ja karj.-aun.-ld. murdestikus (lhkk. 168—9: *höllöi, [?] hölmö[i], groñõi, löbö[i]* jne., lisandisi lhkk. 171—2), palju haruldasemana aga — ja nimelt, nagu arvatud, vn. keele tugeva päälerünnaku tõttu — vadjas (lhk. 57: *bombo, börö, tolo ~ do.ao, [?] tuto, vohmo*) ning vepsas (lhk. 185 *kroik[r]õ, lopi ~ lotoi* jne.). See on sõnaliik, millesse kuuluva iga üksiku keelendi etümoloogiliseks analüüsimiseks tema ürgloomingulise (vrd. lhk. 48 ülemal öeldut) iseloomu tõttu pole alust. Säärased onomatopeetis-deskriptiivsed sõnad tekivad eimillestki, häälikulistena metafoornimetustena kõigele ümbritsevale, eriti kõigele, mis kuidagi esile kutsub mingi affektsiooni oma meeldivusega või vastikusega, suurusga või väiksusega. Loomulikult ka siis neile moodustistele olemuspäraselt on omane dem-tunnus, lmsm-s spetsiaalselt *-oĭ* (~ *-eĭ*; aga ka *-u, -i*, vt. vastavaid rohkearvulisi näiteid lhkk. 206—14). Et neid sellest hoolimata keele orgaanilisena elemendina ei saa alahinnata, selle puhul viidatagu Jespersen'i tõsiseile hääliksümboolikateooriale teoses *Die Sprache, ihre Natur, Entwicklung und Entstehung*, eriti lhkk. 383—8. Kuigi deskriptiivsõnad võivad olla väga juhuslikku, sagedasti puhtindividuaalsetki, laadi, ei tar-

v i t s e see alati olla nõnda, ja neid võib vaadelda ka keele-ajaloolisest perspektiivist. Viimast tõendab see osa ülemaltsiteeritud kohtadel käsitletud lmsm. deskriptiivainestikust, mille esinemine on konstateeritav korraga mitmes lmsm. keeles ja mis sellepärast seletub vaevalt muidu kui et võib pärineda ju algsm. ajast: e. **41.** *kronū* - sm. **97.** *krönö* - ? karj.-aun.-ld. **65.** *gronòj* ('varest' tähendades see aga on ilmsesti segunend lhk. 208 esineva *bron(n)i* < ? vn. *вophon* sõnaga); e. **64.** *mölö, molü* - sm. **151.** *mölö, molo*; e. **103.** *toçü* - sm. **250.** *tökö*, e. **105.** *tobü* - sm. **244.** *töpö, topo, topö* - ? lhk. 172 aun. *töpöi* 'pörröpää' - lhk. 185—5 veps. *Topoi*; sm. **124.** *löpö, lopo*, - karj.-aun.-ld. **88.** *lööb(i), löpö(i)* - veps. **27.** *lopoi, lopei*, sm. **126.** *loso* - karjTv *luožo* id.; sm. **127.** *lotto, lontto* - e. *loñt* g. *loñdi* 'schlaff, hängend; etwas Hängendes, Wamme etc.', *loff*, MMg (*mütsi*-) *loñtü*; sm. **134.** *löttö* - karj.-aun.-ld. **89.** (*š*)*löttö, lötöj* - veps. **27.** *lotoi*; sm. **150.** *mökö* - e. MMg *mögü, -à* 'molu, mögaja' (Wied *möga* - *müga* 'Geschwätz, Gerede, ...') - lhk. 172 karj. Suoj. *mögö*, sm. **195.** *pöpö* - karj.-aun.-ld. **131.** *pöppö - böböj - buboj*; sm. **196.** *pörö*, lhk. 130 (lehmanm.) *Pörö* - karj.-aun.-ld. **132.** *pörö, -böröj* - vadj. lhk. 57 *börö*, sm. **198.** *Pötsö, pötsö* - karj.-aun.-ld. **133.** *pöšö, pöšöj* - veps. **38.** *pötsöi, pöts, pešej*; sm. **229.** *suho* - lhk. 160 karj.-aun.-ld. **163.** *šsüho, ššubcj*, sm. **243.** *tollo, töllö* (võrreldud e. *tola* sõnaga); sm. **252.** *töppö* - lhk. 171 karj. *töppö* 'tupsu'; sm. **253.** *törö*, lhk. 130 sm. *torollan* - e. *toruli, töruli*, - karjTv *törölläh* id.; lhk. 130 sm., karj. **171.** *röhhö* (siga); lhk. 172 aun. *mömmö* - lhk. 2 lv. *mom*, e. *mumm*, sm. *Mommo*; lhk. 172 karj. Suoj. *ššuo ššöj* 'vieras' - ? veps. **53.** *tšöšö*; veps. **46.** *tutö* - sm. *tutti* id. (? - lhk. 109 sm. *totto* jm.). Esitatud viisil rohke deskriptiivsõnastiku ühtlus eri lmsm. keelis iga tahes kuidagi ei või põhjeneda paralleelse arengu kokkusattumisel, aga vastatikkusel laenamisel vaid peab, vähemalt rõhuvas enamuses juhuseid, lähtund olema ühisest algsm. juurest. Silmatorkav on sellejuures ka e. ja smLn ühelt ja smI-karj.-aun.-ld. ainestiku lähem kokkukuuluvus (obs. näit. e. ja smLn **topoj*, smI-karj.-aun.-ld. veps. **pötsoj* jm., pigemini küll juba kui — vähemalt hilis- — algsm.-aegsed **topoj*, **pötsoj*) teiselt poolt, nagu ajaloolisgeograafilise sugulusastmega järgi oodata. Sõnade algne häälikkirjeldavus peaks tõestatud olema juba sellegagi, et nende vokaalkoosseisu pea erandita moodustavad *o, ö* (õige harva selle kõrval *u*), milliste ümarhuulsete labiaalvokaalide eneste hääldamiseltgi ju toimub teatav väljendusliigutus (Ausdrucksbewegung; *ö* kui keelise sünonüümika soositud elemendist vt. Jespersen'i Lehrbuch der Phonetik³ 249). Teatud tundevarjundite vahetegemiseks aga mõni-

kord näikse keeledeskriptsioonis kasutatavat üksiku hääliku vaheldumist, nõnda vokaalidest lugematuil korral *o ~ ö* (*mölö - molü, kronü - krönö* jne.), harvemini muid, nagu *u ~ ö ~ ? ~ ä* (*buboi - böböi*, lhk. 75 *pönttö - punttu*, lhk. 130 *husso - hössö* [sea kutse], lhk. 103 sm. *pöllö - vepsL pu.10 ~ e. päl*, lhk. 85 *huupoo - hüppö, hauppo*, 104 sm. *rakko - karj. rökkö*, 153 *luho - löhö*), mõnikord vahest ka konsonantidel vaheldus: veps. 27. *lopoi - lotoi*, karj.-aun.-ld. *tsuho - tšuboi*, lhk. 70 *mellö - mehlö*, lhk. 104 sm. *repö - retö*, lhk. 151 sm. *koro ~ veps. ? toro-* jm.).

Aegade jooksul keeles sõnade tundeväärtus teisendub väga suuresti, nõndaviisi paljud algselt affektiivideskriptiivsed sõnad kanduvad üle semasioloogiliselt neutraalsesse sõnavarra. §§ 5, 21, 30 ja 37 etümologiseeritud sõnust mõnigi sellepärast tuleb lugeda põliste deskriptiivdeminutiivide liiki, nagu vastavalt harilikult märgitudki (näit. lhk. 103 *pöllö*, lhk. 152 *küühkoi* puhul jne.), mispärast neid juhtusid siin enam eraldi ei tarvitse vaadelda.

Omaette rühma *oi-, ei-*lisis deskriptiivsõnusus annavad vastavad reduplikatiivmoodustised, millede tüvi saadakse ühe ja sama silbi korduvusest. Niisugused on spetsiaaldeskriptiivsetena esitatud sõnust: lhk. 48 e. *mömö*, lhk. 57 vadj. *bombo*, ? *tuto*, sm. 19. *hauhö*, sm. 193. (*pömö* ~) *pömppö*, sm. 195. *pöpö* ~ karj.-aun.-ld. 131. *pöppö* ~ *böböi*, lhk. 130 sm. *popo* 'kenkä', lhk. 171 karj. *lollo* 'veli', lhk. 172 karj.-aun.-ld. *mömmö* ~ lhk. 2 lv. *mom*, e. *mumm*, sm. *Mommo-*, 172 *pupoj* 'paita' (lk. Suoj.), *löllö* 'epatto' (Suoj.), *tšä tšöj(-mard)*, veps. *kroik(r)ö*, 46. *tuto*, 53. *tšo tšö* ~ lhk. 172 Suoj. karj. *tšuo tšoj*. Kuid ka semasioloogiliselt enamvähem neutraliseerund, eriti §§ 5, 30 ja 38 sellepärast keele normaalsõnadena etümoloogiliselt käsiteldud lmsm. sõnavaras pole vähe keelendeid, mis tagasi lähevad samale deskriptiivis-reduplikatiivsele printsiibile, nimelt on saadud hääle- või muidu-deskriptiivse silbi kordamisest. Niisuguste hulka kuuluvad: lhk. 22 e. *kiko* ~ lv. *kik*, lhk. 23 e. *kuiķ* ~ sm. *kuiko*, *Kuikko* linnunimetus, e. *kuk* ~ *kukku* ~ karj. *kukki* ~ ? lv. *kik*, lhk. 24 e. *lil*, *läl*, *lell* jm. (mille juures osalt ehk mõjustand ka germanipoolne *Lilie*, muinasülasaksa *lilja* jne., vt. Kluge EtWb.) ja *lel*, *läl*, lhk. 87 sm. *kako*, *kaakko* ~ e. *kaķ* jm. ~ vadj. *kaakko* linnunimetus, lhkk. 90—1 sm. *kokko* ~ karj.-aun.-ld. *kokko*, *kokoi*, ? lhk. 92 sm. *kukko*- (vrd. e. *kukal*), lhkk. 93—4 sm. *lallö*, *lallo* jm. (kui see isikunimena pole laenatud germ. poolt, vt. Saxén'i Vir. 1899 3), lhk. 95 *lollö*, -*ē* sm. ~ e. *loll* ~ vadj. *no.1.10*, lhk. 109 sm. *totoi*, *to(t)to* ~ ? veps. *tutö*, lhk. 152 ? *liļoi* (~ *-fiļoi*) ld., lhk. 159 *tädöi*, lhk. 191 e. *kuk* ~ vadj. *kukke* ~ sm. *kuk(k)ö* ~ karj.-aun.-ld. *kukko*, *kuk(k)oi* ~ veps. *kuk¹ei*, -*i* jm., lhk. 195 lv. *taf* ~ e.

tät ~ vadj. *taatto* ~ sm. *taat*, *tuatto* ~ karj.-aun.-ld. *toatto*, *tuatto* ~ veps. *tat|ei*, *-õ* jm. Eriti tähelepanu väärivad esitatuist e. *leī*, *lāl* 'isavend' ja viimane *tāt*, *tāt*, *taatto* jne. 'isa' sn., mis, algselt küll lastekeelsed lallituslikud sugulusnimetused, ulatuvad koguni lmsm. keelist kaugemalegi sugukeelis (mrd. *lele*, *lela*, *lele*). Samuti lv. *moīm* jne. sn-pere puhul vt. lhk. 2 alam. 1. See asjaolu kinnitab veel enam kõnesoleva reduplikatiivtüübi genuiinsust ka lmsm-s.

Küll leidub lmsm. *oi-*, *ei-*sõnade hulgas terve rida indoeuroopa keelist laenatud reduplikatsioonisõnu (lhk. 30 e. *tiī* jm., lhk. 91 sm. *kouko* ~ e. *kõū* jm. [täiendavalt juhitage tähelepanu Karsten'i arvamisile Germanisch-finnische Lehnwortstudien 111—5, mille järgi sn. on germ., mitte balti laen], lhk. 93 sm. *mummo*, lhk. 99—100 sm. *peippu*, *peipo* ~ vadj. *peippe* ~ karj. *peīboī* ~ e. *peibelane*, lhk. 146 sml-karj.-aun.-ld.-veps. *puapo*, *boabo* jm., karj.-aun.-ld.-veps. *bobo* jm., *diedo*, *diädō* jm., *deädo* jm., lhk. 154 *moamoi*, *muamo* jm., lhk. 179 veps. *tätōi*, lhk. 192 e. *kägū* ~ vadj. *tšäko* ~ sm. *käkō* ~ ~ aun.-ld. *kägōī* jm.), kuid pole mingit alust reduplikatsiooninähet pidada nende kaudu säältpoolt lmsm. keelisse tunginuks. Indoeur. keelis reduplikatsioon (vt. Brugmann'i Kurze vergleichende Grammatik 28—7 tema põhiprintsiipe) on küll põlisgenuiinne, kuid see ei eita sugugi tema genuiinsust ka lmsm-s (või koguni sm.-ugris), sest see nähe on rahvusvaheline, nagu näit. oma veetlevas esituses seda kõnstateerib (spetsiaalselt lastekeelis-lallituslike sugulusnimetusi analüüsid) Jespersen ülemalmmainitud Die Sprache, ihre Natur etc. teoses lhk. 135—141.

Erist huvi pakuvad loomulikult reduplikatiivsõnad, mis on moodustund lmsm-s normaaltüvede põhjal, nimelt ülemal lhk. 53 vadj. *vevve* 'vend' (~ *velīi*), lhk. 139 karj. *miemoī* 'tubli, täis mees' (~ *miēš*) ~ mehenm. *mēmē* e., *Miamo* sm-s (ligemalt Mg-1 EKirj 1927 [XXI] 374—6), lhk. 160 ? aun.-ld. *tšudžoi*, *tšiu fšoi* (~ *tširkku*), võimalikult ka lhk. 13 e. mehenimed *pāp* (~ *Paul*) ning *pēp* (~ *Peeter*, kui mitte pole germ. laen-nm., vrd. Förstemann'il Namenbuch I 986 *Pep[p]o*). Harva vastavad moodustised suudavad tungida üle lk. piiridest, nagu äsjaesitatud. Muidu aga spetsiaalselt lastekeeles säärased näivad, niipalju kui võib otsustada puudulikkude andmete põhjal, olevat üldiselt lmsm-le omased, vrd. e. MMg lk. *puṗ* ~ *puḍrū*, *piṗ* ~ *pīm*, *sošsū* ~ *soḡ* jne., sm. *Myn lalu* ~ *jalka*, *Nakk 25 lilli* ~ *liha*, *pipu* ~ kkl. *kipeä*, lk. *peṗppu*, *peppu* ~ *perse*, *sussu* 'henttu, sulhanen t. morsian' ~ *sulhanen*, ingRõs *poppa* 'tuli' ~ v. *polttā*, karj. *Rug pippi* 'naisen häpy' (vrd. sm. *pillu* id.) jm., mõningaid lisi Mg-1 EK V (1926) 189. Äsjaseis näiteis näeme juba figureerivat *u-* ja *i-*lisi

lk. moodustisi, millede spetsiaalsemast esitusest ülemall hkk. 206—14 võib põimida siinseile ridadele täienduseks hulgad vastavaid reduplikatiivsõnu.

Viimaste juhtudega, kus konstantseist keele-elementest moodustub affektiiv-lallituslikke deskriptiivsõnu, jõuame kaudselt välja lhk. 47 juba puudutatud ürgloomingu küsimuseni. Kui eespool käsitletud puhtlallituslikud reduplikatiivsõnad olid täielise ürgloomingu teel saadud, siis need viimased siin tulevad lugeda osalise keelelise ürgloomingu või Jespersen'i Die Sprache, ihre Entwicklung etc. 394 väljendusviisi kohandatult tarvitades „sekundaarse häälsümboolika“ tulemuseks. Siiakuuluvaid lhk. 47 e. näiteid (*ojsü ~ oinas, usõ ~ ul, kõttü ~ kõht* jm.) võib lisandada üksikute laialt levinend ainestega sugukeelist, näit. lhk. 102 sm. *poss|o, -u ~ karj.* aun. *pottši* jm., lhk. 148 karj. *hakkõ*, lhk. 151 sm.-karj. *hyppõ, küppõ*.

§ 49. *oi-*, *ei-* deskriptiiv-grammatikaline' käsitelu, tõlgitsemise ajalugu, sm.-ugri tagapõhi.

oi-, *ei-* suffiksi lmsm. keelisk leiduvate jäänuste erilisena tuletuslõpuna vastavas grammatilises kirjanduses käsitlemiseks pole muudugi olnud palju põhjust, kuna ta üldiselt, nagu nägime (lhk. 187) on haruldane, ebaproduktiivne.

Nõnda siis ongi kõigepäält loomulik (vt. § 2), et lv. keele spetsiaalkäsitlemisel teda pole märgata olnud (isegi mitte F. J. Wiedemann'il Joh. Andreas Sjögrens Livische Grammatik teose lhkk. 23—35 nominaaltuletusesituses) kordagi mainitavat.

Eesti keeles konstateerib kõnesoleva tuletuslõpu esmakordselt alles Julius Krohn, Viron kielioppi suomalaisille (1872) lhk. 182: „U (suom. *o*, vepsän *oi*), joksi loppuvokaali on muutunud, merkitsee olentoa, jolla on juurisanassa osoitettu omaisuus. Se on virossa harvinainen. Esim. *mustu* = musta härkä, *punu* = punainen härkä, *lämpü* = ihminen, jolla on *lämp-jalg*, kõnttyrä käymään“. Selles lausungis on e. *-u* võetud nii siis adjektiivsena. Deminutiivsusefunktsiooni omistab temale Wiedemann, EGr. (1875) lhkk. 194—5: „*-u (o)* wird grossen Theils nicht so wie andere Suffixe an den Stamm gehängt, sondern die damit gebildeten Wörter erscheinen mehr als Verstümmelungen anderer. Ihrer Bedeutung nach sind sie meist Diminutive mit dem Beigeschmack des Schmeichelns (vezzeggiativi der italienischen Grammatiker) oder Bedauerns, oder auch, wenn nicht eben von kleinen Gegenständen gebraucht, so doch für Kleine, d. h. in die Kindersprache gehörig“. Näidetena figureerivad muude seas paljud § 4 e. üldloetus esita-

tudki juhud, nagu *kuku, pāzu, pāzo, hämm, hämmu* (kleiner Getreideschober), *neiu, neid, tillo* (kleines Kind, Puppe, *till* klein), *tillu, tilu* (Lämmchen) jne., ms. isegi härjanimedest („Als Schmeichelwörter sind vielleicht auch die den Ochsen gegebenen Namen auf *u* aufzufassen, . . .“ :) *esmu, leizu, mustu, valgu*. Muidu aga ei varasemad eesti keeleõpetused H. Stahl'ist (1632) pääle E. Ahrens'ini EGr. ¹ [1843], ²[1853]), Wiedemann'i lähima eelkäijani, ega temale järgnevad hulgalised e. keele deskriptiivgrammatikad (viimane neist tuletusõppi sisaldav O. Loorits'a Eesti keele grammatika [1923]) pole arusaadavalt tarvitsend mainida seda atrofierund suffiksiti ei ka mitte — mainitagu need lõppeks pigemini kurioosumina — ainuke spetsiaalsem eesti tuletusõpi esitus, A. Knüppferi kirjutis Ueber die Bildung und Ableitung der Wörter in der ehstnischen Sprache H. Rosenplänter'i ajakirjas Beiträge zur genaueren Kenntniss der ehstnischen Sprache III, 1—46 ja VIII, 1—56 ega K. Leetberg'i brošüürne Eesti sõnade tuletus (1921).

Soome keeles kuigi mitte produktiivsetena, siiski sagedamini juba esinevana kõnesolev tuletuslõpp omab juba kkl. deskriptiivseski grammatikas kindlama koha. Pole siis ime, et ju Bartholdus G. Vhael'i Grammatika fennica aastast 1733 ¹ lhk. 35 *Derivativa nominalia* all esitab *Substantiva (β) in o vel oi: metzo / tetraon, tiederhane, paino / pondus, tyngd* (nõnda siis viimases sõnas segades deverbaalsed *o*-lised teonimed [vrd. v. *paina-*] *oi*-deminutiividega!). XIX sajandi esimesel poolel ta aga kaob soome k. grammatikaist (kui mitte arvestada seda, et deklinatsioonitüübi näitena algseid *oi*-sõnu esitatakse täiesti *o*-lisile üheväärsetena) ega tule üldse kõne alla Reinhold von Becker'i (a. 1824) Finsk grammatik teoses, Gustaf Renvall'i (1840) ja Gustaf Erik Eurén'i (¹1846) Finsk språklära-des. Hiljem aga teaduslikus kirjanduses ohtrama (vt. edasi lhk. 240 ja järgmm.) käsitelu osaliseks saades ta ilmub uuesti deskriptiivgrammatikasegi, püsides sääl meie päevini, nõnda Arvi Jännes'e (Genetz'i) Suomen kielioppi⁵ (1898) lhk. 36 registreerib muude deminutiivsuffiksiti kõrval „*b*) -*ö, -o* . . ., jotka usein yhtyvät edellisen päätteän (scil. -*nen, Mg.*, vt. ülemaal lhk. 203) kanssa, esim. *käkö* l. *käkönen, veno* l. *venonen*“. Ja Genetz'i sõnastus pea sõnaliselt on kandund modernessesegi sm. keeleõpetusse, nõnda Setälä' Suomen kieli-

¹ Esimene tuntud sm. grammatika, Eskil Petraeus'e *Linguae fennicae brevis institutio* (a. 1649) esitab ainult (Cap. VIII) *firjainen, libellus, poicainen, filiulus* jm. — (*l*)*nen*-tuletusliku dem-tüübi.

oppi¹¹ (1925) 126 (küll petiitrikkis, niiviisi oi-tuletusõpu ebaolulisust sm. kirjakeelele rõhutades): „... on deminutiivinen merkitys myöskin ryhmällä, joiden loppuna on:e) -o, ö . . . (usein yhteydessä -nen, -inen päätteiden kanssa), esim. *veno* l. *venonen*, *oro* l. *oronen* *käkö* l. *käkönen*; . . .“

Sm. murdeis oi-suffiksi esinemise kohta annavad mõningaid otsekoheseid viipeid vanemad, XIX sajandi II poole tuletusõpilise ülevaatega varustatud murdeuurimused. Ja viimasedki üldiselt kas täiesti eitavad tema olemasolu, nagu S. A. Vesterlund Vir. I 200 (1883) Lammin-Koski murdes konstateerib „tekijän- ja olijanimet päätteillä . . . -u eli -o“ (mõeldes nende all kõnesolevaid deminutiive) tüübi puudumise. O. Saari Ulv 17 Ulvila murde kohta tähendab, et tuletuslõpuna on „o . . . käyttämätön“ (eitatakse tüübi *veno*, *oro* esinemist), või annavad mõista tema suure harulduse¹ kirjeldatavas murdes, nõnda kui G. E. Leino Väh. Kirjelm. IX 6 (1889) Loppi murde puhul: „-o dimin. päätteistä olen tavannut . . . *Hepolammi*, *hepohorma* (=horsma)“ (ainult koha- ja taimenimes esinevana ainus näide!) või kui A. E. Lindfors Väh. Kirjelm. XVI 17 lausub Heinola murdest: „en ole kuullut — diminutiiveja . . . -o ja -u (näillä päätteillä johdettuja substantiiveja löytyy, vaan niillä ei ole diminutiivinen merkitys)“, või kui K. A. Häyrynen Mäntyh 54 eitab temaga tuletumise näiteina „Dim: päätteellä o: *Ermo*, *Iivo*“ — ainult isikunimesid. Esitatuist ja nende taolisist, vaevalt süstemaatset käsitamist väärivaist sm. murdekirjanduses esinevaist oi-deminutiivide sagedust iseloomustavaist lausungeist selgub sama, mis ilmsiks tuli ülemal vastaval kohal — selle deminutiivitüübi haruldus kogu sm. murrete alal. Ainult kkl. luulekeeles on ta sagedam, nagu 1890-ndate aastate kirjanduse kohta — maksab seesama muidugi ka selle aegpunkti eel- ja järelkäiva aja suhtes — konstateerib Nieminen Suomi IV 14 66 (erj autoreilt näit. *venoisi*, *urhoin*, *taivolla* 'taeva(kese)l', *Pohjo* 'põhjakaar', *Morsiot*, *Sulhojen*, *keihoni*, *ihmeno*). Siin ta läheb kahtlemata tagasi Kanteletar-kogu ja Kalevala (vt. Niemi' Kalevalan selityksiä järgi *emo*, *iso*, *oro*, *taivo*, *veno* tüübi elulisust sääl) rahvaluule keelele, nii siis viimase allika kaudu õieti otse karjala kl. algupärale.

Kuna pääle e. ja sm. muud lmsm. keeled ei esine kirja-keeltena, pole ka nende (vadj., karj.-aun.-ld. ja veps. samuti nagu

¹ Sedasama sisaldab kaudselt niisugunegi väide kui Knut Cannelin'i KemiC 51 alam. I. esinev: „Diminutiivit ovat murteessa yleensä harvinaisia muodostuksia, eikä niitä koskaan käytetä varsinaisessa diminutiivisessa merkityksessä“.

äsja ülemal lv.) puhul põhjust juttu teha *oi-*, *ei-* suffiksi deskriptiiv-grammatikalisest käsitelust.

Sellevastu aga pikemat peatumist nõuab sama suffiksi teadusliku esitamise ja tõlgitsemise ajalugu.

Esimesest tema silmapuutund mainimisest Vhael'i poolt ja ta sääsest 'hinnangust' oli äsja (lhk. 238) juttu. Tema tõelisest funktsioonist on selgusel aga alles Ahlqvist oma Wotisk grammatik teoses (ASSF V köide I anne, a. 1856) lhk. 82, esitades vadjast „Diminutiver... -o (g. -ô'), ex. *påsko*...“ — juba deminutiivid. Pääle sellegi küll veel aastakümnete kestel esineb vastavas teaduskirjanduses kõnesoleva suffiksi funktsioonist mööda minevaid maininguid, näit. Aminoff'i järgi Suomi II 11 (1873) 194 „*i*... vanha johtopääte... säilynyt“ (näiteis nagu *korvoi* 'korvo' jm. Vermlandis), O. Grotenfelt Suomi II 12 (1874) lhk. 334 „KSavonkin tavattava johtopääte *i*, joka sulaa yhteen diftongiksi edellä käyvän *o:n* kanssa...“, A. Genetz'il Vir. II (1886) 148 „otamme puheeksi ensiksi *oi*-päätteiset“, Pekka Brax Väh. kirjelm. VIII (1889) 13 „... kuulee -o-päätteisistä nomineista vielä käytettävän muotoja joissa vartalo ilmaantuu alkuperäisenä -oi-päätteisenä yksikön sijapäätteen edellä...“, F. L. Petander Väh. Kirjelm. XV (1892) 34 „Nykyään *o*-päätteelliset nominit loppuvat toisinaan *oi*:hin, esim. *cuoi* (101) = kukko, ...“ jne. — neis ja nende taolisis räägitakse vaid *i*-, *o(i)*-tuletuslõpust ega süveneta temasse pikemalt. Kuid ilmne, et neil kordadel pole tegu mitte asja funktsionaalse külje non-licet-iga, vaid väljenduse populaarsusega või kokkusurutusega lihtsalt. Omapärane, tõsi küll, on Genetz'i seisukoht Suomi II 8 219 (Suojärve karjalamuraude puhul a. 1870:) „Paitsi tavallista sijoitelmaa on monella tämän luokan sanalla toinenkin, joka ulottuu yli koko yksikön sekä monikon nominativon. Sitä käytetään kaksitavuisille *o*:lla ja *ö*:llä päättyville sanoille, 1:o semmoisille, jotka ovat sukulaisten, marjojen tai eläinten nimet, niinkuin *tädöi*, *moamoi*... (järgneb rida siakuuluvaid näiteid; Mg.); 2:o monelle, jota ei voi lukea edelliseen parveen: *keloi*, *keroi*... y. m. Tämän sijoitelman tunnusmerkinä on -*i*, joka liitetään sideääntiön perään, ...“ — siin tehakse kogu asjast paljas deklinatsiooniküsimus! Kuid säärane käsitusviis pole leidnud endale järeltulijaid, sest juba sama välja-ande lhk. 513 esineb asi modernimasti mõistetult Aminoff'i kirjutises¹, milline siin ta põhjapane-

¹ Küsimuses on Suomalaisen Kirjallisuuden Seura koosolekul 28. IV. 1869 peetud ettekande Kirjakielestä kadonnut johtopääte protokoll-referaat.

vuse tõttu vastavas osas täieliselt tsiteeritagu: „Jos vertaamme kirjakieltämme vanhimpain Suomen kirjoittajoiden kieleen ja vanhemmalla kannalla pysyneihin murteihin, huomaitsemme että kirjakiellemme on menettänyt johtopäätteen *i*:n poiskulumisen kautta. Monella nykyisen kirjakielen *o* (ja *ö*) päätteisellä sanalla tavataan vanhoissa kirjoissa päätte *oi*, esim. Agricolan Uudessa Testamentissa *isoi*, *cuckoi*, *yökköi*¹, Ljungo Tuomaanpojan maanlaissa *enoi*. Myöskin vanhoissa sukunimissä *oi*-päätte on yleinen esim. *Keijoi*, *Timoi* y. m. Sama päätte *i* tavataan vieläkin muutamissa murteissa, niinkuin Wepsän kielessä, esim. *reboi*, *veikoi*, Suupohjassa edellisen vokaalin kanssa pitkäksi *oo*:ksi muuttuneena ja Pohjois-Savossa puoli-kuntoisena vokaalina. Mutta molemmissa viimemainituissa tulee alkuperäinen *i* selvästi näkyviin yksikön partitivissa ja illativissa; niin on *isoo* partitivissa *isoja*, illativissa Savossa *issoin* (eikä *issoon*), Suupohjassa *isoohin*. Jos näiden murreten avulla tarkemmin tarkastamme tätä *i*-päätettä, huomaamme kohta, että se merkityksensä puolesta on *inen* päätteelle (sellest kui deminutiiv-suffiksist on eelmisel leheküljel juttu; Mg.) läheisin, joka viime mainittu kenties onkin ainoasti pidennetty muoto *i*: päätteesta. Todistukseksi, että *i* todella on johtopäätte ja luultavasti kielen vanhimpia, koska useimmille siihen päättyvistä sanoista ei löydy enää juurisanoja, tahdomme esille tuoda muutamia esimerkkejä. Juurisanoista *metsä*, *sanka*, *korva*, *paska*, *aro* syntyy johdannaiset: *metsoi*, *sankoi*, *korvoi* tahi *korvei*, *paskoi*, *aroi* (aro-maalle rakennetun talon ja sen isännän nimi). Himmeämpiä ovat *enoi* (kenties vartalosta *enä* = suuri, paljo, ja siis alkujaan merkitsevä vanhempaa, suurempaa sukulaista samoin kuin sanalla *dijä* löytyy merkitykset: *ukko* ja *paljon*), *isoi* (kenties heimoa *isä*-sanalle), *taloi*, *repoi*. *i*-päätteisiä johdannaisia ovat oikeastaan Kalevalassa tavattavat *o*-päätteiset diminutivit; niin kuuluu *seppo* Aunuksessa *seppoi*, ja Pohjois-Savossa on semmoisilla *o*-päätteisillä diminutiveillä yksikön partitivissa aina päätte *-ja*, esim. *sulho(i)* part. *sulhoja*“. Aasta hiljem, Suomi II 9 258—60, võtab sama autor korduvalt sõna kõnesoleva tuletise puhul oma uurimuses Lõuna-Pohjanmaa murde üle, paiguti end sõnasõnalt korrates, paiguti aga teisendades ja täiendadeski, nii et maksab säälssetegi väljendistega ligemalt tutvuda: „*i*. Tämä vanhoissa sukunimissä (niinkuin esim. *Keijoi*, *Timoi*) sekä vanhemmassa kirjakielissä (esim. Agricolan Uudessa Testamen-

¹ Alamärkuses viidatakse sellele, et ka Turu murde *kuko*, *puuko*, *Miko* pro *kukk*, *puukk*, *Mikk* kuuluvad siia.

tissä: *isoi* parku Math. 2, *cuckoi* lauloi Mark. 14, *eitei* Math. 10, *kuroit* cwlewat Math. 11; Maanlain käänöksessä: *enoi*, *talo!*) tavattava johtopääte löytyy Etelä-Pohjanmaalla, jossa se murteessa vallitsevan äänilain mukaan sulaa edellisen vokaalin kanssa pitkäksi vokaaliksi tahi jouduttuaan kahden vokaalin väliin muuttuu *j*:ksi, esim. *taloo*, *isoo*, *enoo* (= alk. taloi j. n. e.), yks. part. *taloja*, *isoja*, *enoja*. Merkityksensä puolesta on *i* pääte *inen* (*ise*) päätteelle läheisin. Adjektivinen merkitys tavataan esim. sanoissa: *isoo* (vartalosta isä?), *noloo*. Enimmiten on kuitenkin alkuperäinen (sic!) adjektivinen merkitys muuttunut *substantiviseksi*, esim. *sankoo* (vart. sanko), *korvee* (vart. korva), *mettoo* (vart. mettä), *Aroo* (= aromaalle rakennettu talo). Substantivisista merkityksistä mainittakoon: *a*) *diminutiivinen*, esim. *emoo*, *siskoo*, *veikkoo*, *mustoo* ja *peiloo* (lehmän nimiä); *b*) *personallinen*, esim. *enoo* (kenties vartalosta *enä* = suuri ja siis alkujaan merkitsevä vanhempaa sukulaista), *juoppoo*, *juottoo* = juottovasikka“. Eelmise kirjutise täsmenduseks nõnda siis siin selgelt väljendub mõte suffiksi adjektiivsuse algupärasemusest, ta deminutiivisuse sekundaarsusest. Edasi konstateeritakse et „*i* päätteän liittymällä muihin johtopäätteihin syntyvät seuraavat yhdistetyt päätteet . . .“, milliste all esitatakse *kee*, *kkoo*, *kköö*, *koo*, *köö*, *ppoo*, *tee* (tüübid *lumikee* = lumikki [lehmanm.], *puukkoo* [vrd. lhk. 102], *nimikoo* = nimikko, *juoppoo*, *kasvatee* = kasvatti jm.) suffiksids. Teoreetiliselts kaugeleulatavaim aga ja niisugusena huvitavaim on lõppeks A. 'lisandis' säälsamas: „Lisäys. Johtopääte *i*, joka useimmin paikoin on nykyisestä kielestä kulunut, tavataan vielä Suojärven murteessa¹ ja Wepsän kielessä, esim. Wepsän *lemboi* = E. Pohj. *lempoo*, *veikoi* = E. P. *veikkoo*, *reboi* = E. P. *repoo*, *maamoi*, *taattoi* y. m. Savon murteessa ilmaantuu myöskin sama johtopääte puoli-vokaalina ja *j*:nä, esim. *talo!*, yks. part. *taloja*. Savon murre osoittaa, että myöskin Kalevalan kielen *o*, *ö* päätteiset diminutivit oikeastaan ovat *oi*, *öi* päätteisiä, esim. *sulho!*, yks. part. *sulhoja*, *seppo!*, yks. part. *seppoja*. Melkein samassa merkityksessä kuin Etelä-Pohjanmaalla tavataan *i* johtopäätteenä monessa muussakin Suomi-sukuisessa kielessä. Syrjäni kielessä löytyy diminutiivinen johtopääte *öj*, jonka *j* nähtävästi vastaa Suomen *i* päätettä, esim. *vokoi* (vart: sta *vok* = veli) = (sic!) Suom. *veikkoi*, *mamöj* (vart: sta *mam* = äiti) = (sic!) Suojärven *maamoi*, *äjöi* (vart: sta *äj* = isä) = isänen. Edelleen tavataan *i* päätteisiä johdannaisia, joidenka merkitys on nähtävästi diminutiivinen, Mord-

¹ Alamärkuses viidatakse G e n e t z' ile, Suomi II 8 lhk. 219.

van kielen molemmissa murteissa, esim. Mokschan *alai* = isänen (varsisanasta *ala* = mies, isä), *afai* = appi, eno (varsisanasta *afa* = ukko), *avai* = anoppi (*avā* = vaimo); Ersan *aläi* = lanko (älterer Mannesbruder), *avai* = äiti, anoppi. Adjektivisena johtopäätteenä tavataan *i* Lapin, Mokscha Mordvan ja Unkarin kielissä, esim. Lapin *gæðgaj* = kivinen, *vajmoj* = behjertet, Mordvan *vedi* = vesinen (vart. *ved* = vesi), *äii* = jäinen (vart. *äi* = jää), Unkarin *ég-i* = taivaallinen (vart. *ég* = taivas), *atya-i* = isällinen (vart. *atya* = isä). *i* näyttää siis olevan kieleemme vanhoja johtopäätteitä, ja lienee se pantava yhteyteen monikon *i:n* kanssa. Aminoff on eelnevate lausungitega andnud oma aja kohta tähelepandava kõnesoleva tuletuslõpu käsitletu õige kaugeis, koguni sm.-ugri võrdleva keeleteaduse piirides. Siinse *i*-ainese pluuralitunnusega identifitseeriminegi näikse hilisemas kirjanduses mõnikord jalamaad saanuvat, vähemalt lähedasist printsiibest lähtudes. Ahlqvist (Auszüge aus einer neuen Grammatik der finnischen Sprache. Zweites Stück. Zusammensetzung des Nomens [ASSF 1872] 200) konstateerib sm. liitsõnatüübi (vt. ülemaal lhk. 224) *lehmikarja* 'Kuhherde', *leipilapio* 'Brotspaten' jm. puhul: „In allen diesen Fällen ist jedoch der Uebergang von a (ä) ganz gleich wie im Auslaute der Nominen vor dem i des Plurals. Hieraus ziehe ich den Schluss, dass in den erwähnten Fällen der Pluralstamm als Bestimmungswort gebraucht worden ist“. Täiesti Aminoff'i jälgedes käib aga juba O. Grotenfelt'i väide, Suomi II 12 358: „*i*... on syntynyt pluralin *i*:stä... (scil. dem-tuletises, Mg.)“. Esitatud A. seisukohavõttudest alates on selle tuletuslõpu deminutiivsuse käsitlemisel pääjoonis üksmeel valitsemas. Omal ajal kanoniseeriva tähtsusega Ahlqvist'i SKR (1877) lhk. 18 § 33 märgib ära, et „Diminutivisiakin johtomuotoja käyttää kieli persoonannimityksiä tehdesänsä. Semmoisia ovat: -o-päätteellinen, esim. *iso*, *emo*, *tyttö* vart. vanh. *tyttä*, *neito* vart. vanh. *neita*, *seppo*, *taatto*, *maammo*, *lörppö*, *sokko* vart. *sokea*, *hölmö*, ehkä myös *juoppo* vartalosta *juopa*.“ Ja ibid. teisal, lhk. 55 § 104: „Diminutivimuotojen seassa huomaamme ensiksi -o-päätteellisen, esim. sanoissa: *veno*, *koto*, *oro*, *käkö*; *halko*, *lahko*, *lohko*, (haaksi-) *rikko*“ (nõnda siis mitmed *o*-sõnadki siia arvatud, Mg.). Luultavasti samaa alkuperää kuin tämä johtomuoto on -u-päätteellinen, tavattava muutamissa sanoissa, niinkuin: *etu* vart. *esi*, *ketu* ja *kettu* vart. *kesi*, *tuutu* vart. *tuuti*, *harju* vart. *harja*, *kesku* vart. *keski*, *tilkku* vart. *tilka*.“ Uudiseks on siin *u*-sõnade (vt. ülemaal § 43 lkk. 210 ja järgmm.) kaasavõtt, huvitav on aga, et see teos oma muidu mitmes kohas võrdlevajaloolisest meetodist

hoolimata ei kasuta Aminoffi äsjaesitatud laiemaid sugukeeltevõrdlusi, vaid (lhk. 56) piirdub paljalt Ahlqvisti enda ülemalteeeritud — Wotisk grammatik teoses saavutatud — kogemuste esitamisega: „Tätä johtomuotoa käyttää Watjankin kieli, esim. sanoissa: *emo*, *lehto* 'lehtinen', *tšäko* 'käkö'.“

Sama-aegselt (1877) Genetz'i poolt selles küsimuses KL 66—7 avaldatud seisukoht on mõningas suhtes originaalne, sellepärast vaadeldagu sedagi ligemalt. „*a* (*ä*) und bisweilen auch ein anderer Vokal gehen in *o* (*ö*) über vor der im Karelischen fast ganz verschwundenen Endung *j*, womit Substantiva, meistentheils Deminutiva von anderen Nomina gebildet sind; z. B. *kokko* Adler von *kotka* id., *korvo* Zuber von *korva* Ohr, *luppo* hängende Mooslechte, vergl. *luppa-korva* Langohr, *moamo* Mutter von *moama*, *mettšo* Birkhahn von *mettšä* Wald, *rebo* Fuchs, vergl. ehstnisch *rebane*, *toatto* Vater von *toatta* id., *vejikko* Bruder, vergl. das finnische (in der Gegend von Kymmene) *veikka*, *hölmö* Töpel, vergl. Adj. *hölmäkkä*, *tüttö* Mädchen, Tochter vergl. *tüttä-re* und *tütti* id., *ämmö* Grossmutter von *ämmä* altes Weib. — *j* wird volltönig noch im Wepsischen und in Liwgi angetroffen und hat in der letzteren Mundart consonantische Natur, so dass Consonantenschwächung vor demselben eintritt, z. B. *kukoj* Hahn, *tütöj*, *lupoj*; in der Savolax-karelischen Mundart ist dasselbe zu einem schwachen *i*-Laut geschwächt, der nur vor einem Vokal als *j* hervortritt; *kukkoj*, Partit. Sing. *kukkoja*; in der südösterbottnischen Mundart ist dasselbe von einem vorhergehenden Vocal assimiliert worden, z. B. *kukkoo*, *juhlikee*. Uebrigens ist dasselbe aus der Sprache geschwunden, so dass z. B. Ahlqvist (alamärkuses viibatakse SKR-le) nur einer Deminutivendung *o*, nicht aber eines *j* oder *i* erwähnt. Gleichwohl ist *j* hier Hauptsache und *o* nur eine veränderte Form des Bindevocals, welches sich am besten dadurch beweisen lässt, dass in entsprechenden Wörtern auch andere Vocale ausser *o* vor diesem *j* vorkommen; z. B. *u* und *e* im ehstnischen *himu* für *himo*, statt *himoj*, *talv* für *talo(j)*, *kukk kuke* für *kukko(j)*; *e* und *i* im Finnischen z. B. die südösterbottnischen Formen *korvee* Zuber = *korvo*, *juhlikee*, *kasvatee* = den allgemein gebräuchlichen *juhlikki* für *juhlikkij*, *kasvatti* für *kasvattij*. Dass die Endung jedoch ursprünglich mit einem gutturalen Laut begonnen hat, wird zufolge des überwiegenden Gebrauchs von *o* und *u* in diesen Wörtern wahrscheinlich, und dass dieser gutturale Laut ein Consonant gewesen, scheint aus den hier vorkommenden Consonantenschwächungen (siehe die liwgischen und südösterbottnischen Beispiele) hervorzu-

gehen. Ich bin daher der Ansicht, dass dieses *j* aus *k* entstanden sein mag und halte dafür, dass diese Endung mit der Deminutivendung (*u*)*kka*, (*o*)*kka*, (*i*)*kka* identisch ist, von der die Deminutivendung (*u*)*kte*, (*o*)*kte* wahrscheinlich eine Fortbildung ist.“ Nagu eelpool Aminoff, nõnda ka G. peab käsitledavat suffiksist *i*-pluuralitunnuse sugulaseks, millega neid ühiselt katsub aga oma teooriaile vastavalt tuletada *k*-st häälikmuutuse kaudu ja viimase klusiili isoleomuga seletab tema eel käiva tüvevokaali *o* (resp. *u*-, *e*-)ks muutmise, millele omakorda annab uudislikult indoeuroopa keeleteadusest laenatud sidehäälikufunktsiooni. Kui mitte arvata seda positiivset fakti, et selles ühenduses esmakordselt, kuigi ebaõnnestunult on puudutatud ka *ei*-probleemi, siis neist G. teoretiseerimisist pole pea midagi osutund viljakaks. Ta isegi mõni aasta hiljem, nähtavasti loobudes neist, enam neid ei korda, nõnda Suomi II 14 (1880, karj. keele puhul) lhk. 179 § 50: „*o*, alkujaan (-*o*-)*i*, jolla deminutiveja johdetaan; esim. *moamo* = *moama* 'äiti',...“ ja II 17 (1884) lhk. 140.

Mis esitatud ajaloolisist teooriaist on jäänd tänisesse *oi*-, *ei*-suffiksi mõistesse ja mis neis on osutund hiljem hüljatavaks, seda siin üksikasjaliselt vaadelda pole põhjust, see on iseenesest selgund ülemal lhkk. 204—6 nähtu põhjal, kus viimisaegsete *oi*-, *ei*-käsitlejate Setälä', Ojansuu', Kettunen'i, Wiklund'i ja eriti Rapola' (vt. Diftg. 37—86) seisukohtade alusel moodustus selle teose enda käsitus kõnesolevast suffiksist ja ta algsm. kujust.

Lõppeks ainult veel tuletatagu meelde mõne reaga kõnealuse lmsm. *oi*-, *ei*-suffiksi sm.-ugrilisuse seisukohalt käsitlemise päämomente. Aminoff'ist kui esimesest *i*-suffiksi (tema arvates pluuralitüvega identse) sm.-ugrilisena käsitlejast oli äsja juttu. Järgmisena eriti tähelepanu väärrib B u d e n z Alakt. 241—5, kes lmsm. *oi*-ainestiku kõrvale (lhkk. 241—2 näiteina esitatud paljud ülemal etümologiseeritud sõnad nagu aun. *rukko*, *moamoi*, *sulhoi*, *küühkõi*, sm. Lõuna-Pohjanmaa *emoo* 'mater', *enoo* 'avunculus', *mustoo* 'nigra [sc. vacca]', kkl. *eno*, *neito*, *kirjo*, *tyttö*, e. — näited W i e d e m a n n'i grammatikast, lhk. 238 ülemal siteeritud — *mustu*, *päzu*, *valgu* jm.) asetab (lhkk. 242—5) sama „ugri“ *i*-ga tuletund vasteid mordvast (*läläj* 'älterer bruder, onkel', *täfa*, *tätäj* 'vater', *šäksi*, *šäksei* 'specht' jm.), tseremissist (*izäj* 'frater senior, patruus' jm.), ostjaki keelest (*asi* ~ *asa* 'vater', *ipi* 'strix bubo' jm.), vogulist (*äki* 'onkel [älterer vaterbruder]'), votjakist (*mumi*, *mum* jm.) ja ungarist (*Feri* [Ferencz] jm.).

Modernsena maksva kokkuvõtte seisukorrast on andnud Szinyei NyH⁵ 93 ja Sprw.¹ 101—2 ning ²86—8, mille järgi tuleb

konstateerida „sm.-ugri *-j või *-j“ dem-suffiks lmsm-s juhuseis nagu aun. *moamoi*, *kägöi*, karjlng *emoi*, *kukkoï* (sm. *kukko* < *kukkoï*), muis sm.-ugri keelis mitmeti edasituletununa niikui ung. *rövid* 'kurz' (-*röv* id.), sürj. *itšetik* 'etwas od. ziemlich klein' (-*itšet*), tšer. *laksikä* 'kleines Tal' (-*laksê* 'Grube, Vertiefung'), mrd. *kudiñe* 'Häuschen' (-*kudo* 'Haus') jm. (aga ka lmsm. *hännikkä htrikko* — sm. *-i-kka*, *-i-kko*!). Pääle selle Sz. arvates sama algse dem-suffiksi alla kuulub (vt. lhkk. 221—4, 242—3 ülemal) mitmel pool sm.-ugris (ung., vog., ostj., sm. tüüp *lehmi-karja*) leiduv kuuluvusfunktsiooniline adjektiivsuffiks. Kõikide nende *i*-aineste ühine kuuluvus aastatuhandete tagusesse sm.-ugri algkeelde vist küll võiks olla teatud määrani kaheldav *i*-dem-ainese (vt. lhk. 210) tuntud rahvusvahelise, sagedasti paralleeltekkinusliku algupära tõttu. Pääle selle võivad mõningad *j*-sisalduslikud dem-suffiksivõlgad volga-sm. ja permi keelis (?nimelt äsjaseid *Budenz*'i näiteid vastav tüüp mrd. *alaj* 'väterchen', *atej* 'schwiegervater', tšer. *apaj* 'mutter', sürj.¹ *mamöi* 'mütterchen') olla koguni tatari algupära, vt. *Wiklund*'i *Le Monde Oriental* IX 222.

Mis aga kaugemalt kui lmsm-st kõige kindlamini tulevad asetada *oi*-, *ei*-deminutiivide ühendusse, need on lapi vastavad konsonant-*j*-lised (vt. lhk. 117) sõnad, milledest mõningad ülemal on esitatud juba oma lmsm. vastete ühenduses (lhk. 87 lp. *guovso* ~ sm. *kak[k]o*, 100 lp. *päära* ~ sm. *perho*, lhkk. 117, 188 lp. *änwaj* ~ sm. *eno*) ja millede puhul viidatagu *Wiklund*'i ja *Itkonen*'i käsitelule tsiteeritud kohtadel ning *Äimä*' arutlusile *Vir.* 1922 16—7. Maha jäetud näikse igatahes olevat *Budenz*'i *Bezenberg*. *Beiträge IV* (Ueber die verzweigung der ugrischen sprachen) 245 avaldatud seisukoht, nagu oleks see lp. *ednoi*, *enoi* tüüp soomest laenatud. Niiviisi algs. *oi*-, *ei*-suffiksile õieti ei leia orgaanilist vastavust kusagilt sm.-ugrist pääle lp. keele.

¹ Prof. Margi suulise kinnituse järgi vähemalt sürj. vastaval tüübil siiski ei ole midagi ühist tatari keeltega vaid see on sm.-ugriiline.

Referat.

Die *oi-*, *ei-*-deminutiva der ostseefinnischen sprachen.

I. Livisch.

In § 1 s. 1 werden die neun livischen wörter aufgeführt, die möglicherweise als ostseefi. *oi-*, *ei-*-deminutiva zu betrachten sind, ibid. u. weiter § 2 wird ihre lautliche zugehörigkeit und wortbildnerische unproduktivität festgestellt und eins von ihnen (*moīm*) etymologisch analysiert, während die anderen erst in §§ 5 u. 41 besprochen werden. Hierauf wird eine anzahl von an die ursprgl. *oi-*-nomina sich anschliessenden personennamen (*Jāk* usw.) behandelt, die jedoch dem estnischen entlehnt sein können. § 3 s. 3 betrifft eine speziell-livische, an die stelle des *oi-*-typus getretene, vermutlich aus dem lettischen stammende schmeichel- resp. deskriptivwortbildung (*põfša*, *tšibà*).

II. Estnisch.

§ 4 ss. 4—19 enthält das verzeichnis der 124 wörter, die der darstellung der estnischen *oi-*, *ei-*-deminutiva zu grunde gelegt werden. In § 5 ss. 19—32 findet die etymologische analyse des eben erwähnten wortmaterials statt. Inbezug auf die hier nicht behandelten fälle wird auf s. 32 §§ 17, 21 (s. 83), 30, 41, 45 u. 48 hingewiesen. In §§ 6—19 ss. 32—43 werden die in § 4 angeführten estn. *oi-*, *ei-*-fälle weiter lautlich analysiert, und zwar wird zuerst in § 6 die estn. apokope-erscheinung besprochen, infolge deren im nom. sing. das ganze suffixelement abfällt und die wortbildungsverhältnisse der betreffenden bildungen unerkennbar werden (*kuk̄* < *kukk|oi*, *-*ei* etc.). § 7 konstatiert jedoch die beibehaltung des vokalelements in einem einzeldialekt (NW-estn. stranddialekt, typus *kukke*, *peigu*) und in der konservativen liedersprache; § 8

erläutert die sonst gemeinestnisch im nom. sing. ihren schlussvokal beibehaltenden *oi̇*-, *eī̇*-fälle (typus *ādū*, *iṭṭū*, *kuku* pro *ād, *iī, *kūk*), und betont, dass die früheren erklärungsversuche (*kirjō* < **kirjoi̇*, beibehaltung des -ō von einstigem *i̇* verursacht) als misslungen zu betrachten seien, da in wirklichkeit genitive abstrahiert worden sind aus wortverbindungen (etwa *kuku laps* > *kuku*), die besonders vokativischem gebrauch dienten. § 9 s. 36 stellt die lautliche entwicklung der 1. *oi̇*-variante des in frage stehenden suffixes dar, so wie sie sich in allen von apokope unberührten fällen widerspiegelt, und zwar a) *-oi̇* > *-o* in der älteren estnischen schriftsprache (in offenen silben, in geschlossenen dagegen gewöhnlich mit *-u* wechselnd) und später durch tradition bis zur Ahrens'schen orthographiereform, sonst in lebendigen mundarten: b) *-oi̇* > *-o*, c) *-oi̇* > *-o* > *-u* > *-o*, *-u*, *-ō*, *-o*, d) *-oi̇* >> *-u* > *-o* (assimilatorisch nach einem *o* der 1. silbe, typus *kodo* < *kodu*), e) *-oi̇* >> >> *-u* > *-o* (in Koddafer und Allentaken, ebenso von der qualität der vorhergehenden silbe abhängig — *kägò* etc.), f) *-oi̇* >> *-o* im südostestnischen (*agò*, *unò* usw.) und daneben sporadisch *-oi̇* >> *-u*, g) *-oi̇* > *-o* > *-u* auf dem ganzen übrigen gebiet des nord-, mittel- und südwestestnischen. § 10 erzählt die schicksale der 2. urfi. *eī̇*-suffixvariante im estnischen: a) > *-e*, *-ō* (*-e*) in den südöstlichen mundarten (typus *tsōdzō*, möglicherweise mit ausnahme einiger palatalisierter fälle wie *utje* < *utjē) und auf der insel Kühno (*ōDō*), b) > *-e* > *-e* überall sonst im estnischen (*añnē*, *ōDē* usw.). In § 11 werden 3. die südwestestnischen fälle betrachtet, in denen ursprgl. *oi̇*-, *eī̇*-wörter als *a*-, *ä*-stämme erscheinen (*lellā*, *lujgā*); man darf mutmassen, dass eine solche lautvertretung ein gemeinsames lautgesetz verrät. § 12 endlich behandelt die *oi̇*-, *eī̇*-wörter, die im estnischen als *i*-stämme auftreten (Typus *oni*, *kisid*) und wegen ihrer speziell kindersprachlichen natur eher als besondere *i*-deminutiva (siehe § 43 s. 206 ff.) anzusehen sind. § 13 (ss. 42—3) fasst die lautlichen merkmale der *oi̇*-wörter im estnischen zusammen und bespricht das gegenseitige verhältnis der *oi̇*- und *eī̇*-wörter, wobei zur erklärang des *-eī̇* < *-oi̇* (? schon urfi. in geschlossener silbe) Ojansuu's hauptsächlich auf grund der estnischen lautverhältnisse (typus *armetu* < **armeij̇tojn* < **armoij̇tojn*) aufgestellte vermutang, dass hier der silbenschluss der hauptfaktor gewesen sei, für einigermassen zutreffend erklärt wird. § 14 (ss. 43—4) gibt eine übersicht der begrifflichen kategorien, unter welche die behandelten estn. *oi̇*-resp. *eī̇*-wörter fallen (1) verwandtschaftsbezeichnungen, 2) vogelnamen, 3) namen von fischen, 4) sonstige

tiernamen, besonders deminutiva und kosenamen, 5) semasiologisch näher unklassifizierbares, 6) haustierpropria). Ein besonderer § (15, ss. 44–7) ist den 7) personennamen gewidmet: hier werden die germanisch-christlichen pendants zu dem in § 4 aufgeführten namenmaterial etymologisch analysiert, weiter wird deren häufigkeit in älteren estnischen dokumenten und sonstigen quellen besprochen und zuletzt zur charakterisierung der lebensfähigkeit des typus in den heutigen estn. mundarten eine menge von nachträgen aus den verschiedensten gegenden des estnischen sprachgebietes gegeben. Endlich wird in einem besonderen § 16 (ss. 47–8) die letzte semasiologische kategorie der estn. *oi*-resp. *ei*-deminutiva betrachtet, nämlich die sogen. deskriptivwörter, sowohl die rein urschöpferischen (typus *mofü*) als auch die durch partielle urschöpfung (sekundäre lautmalerei) aus konkreten normalstämmen entstandenen (typus *tüD'ü* aus *tüDrik*), wobei manche nachträge zu dem in § 4 aufgeführten material gegeben werden.

III. Wotisch.

§ 17 (ss. 49–51) gibt das verzeichnis des materials für die wotischen *oi*-, *ei*-deminutiva; in § 18 (ss. 51–3) werden die angeführten fälle (37 an der zahl) etymologisch analysiert (diejenigen ausgenommen, die irgendwo an einer anderen, am ende des § angegebenen stelle schon behandelt worden sind oder erst später behandelt werden sollen). § 19 (ss. 53–5) analysiert die lautvertretung des urfi. *-oi* resp. *-ei* im wotischen: 1. *-oi* > a) *-o*, b) *-o* > *-u*, 2. *-ei* > a) *-e(-ö)*, b) > *-e* > *-e*, c) ? > *-i* (vgl. § 43 die speziellen *i*-deminutiva!), 3. *-oi*, *-ei* > > ? *-a*. § 20 (ss. 55–7) klassifiziert die unproduktiven wotischen *oi*- resp. *ei*-deminutiva begrifflich, wobei dieselben kategorien wie im estnischen (verwandtschaftsbezeichnungen usw.!) zum vorschein kommen. Dabei werden einige nachträge zu dem in § 17 aufgeführten wörterverzeichnis gegeben, besonders als dort gar nicht vorkommende semasiologische gruppen 5) haustierpropria und 6) personennamen, sowie die dort nur durch ein paar beispiele vertretene kategorie der deskriptivwörter (von den letzteren ist ein teil aus partieller [typus *pošo* aus *perzaz*], ein anderer aus totaler urschöpfung [typus *börö*] hervorgegangen).

IV. Finnisch.

§ 20a (irrtümlicherweise im texte als § 21 bezeichnet) ss. 58–83 führt aus den verschiedensten finnischen dialekten wortmaterial zu

den fi. *oi-*, *ei-*deminutiva in 267 nummern auf; im folgenden § 21 (irrtümlicherweise als § 20 bezeichnet) wird dieses material etymologisch analysiert (ss. 83—113), ausgenommen die anderswo schon behandelten oder erst später zu behandelnden (siehe §§ 41, 5, 18, 30, 37), auf s. 113 verzeichneten fälle. § 22 s. 113—4 bespricht zur allgemeinen charakterisierung der lautlichen entwicklung des *-oi* im fi. zu *-o -ō*, *-o^e*, *-o(i)*, *-oi*, *-oi*, *-oi*, *-o* + folgende von geschwundenem *i* verursachte palatalisierung resp. zu *-ö*, *-ō*, *-öi* usw. als markanteste beispiele fi. 239. *talo* und 248. *tüttö*, während auf eine eingehendere behandlung der betreffenden verhältnisse in den fi. mundarten verzichtet und auf Rapola's gründliche untersuchungen (Diftg. ss. 37—44, 63 ff., 395—410) verwiesen wird. Von den fällen, in denen *-oi* durch *u* (*ü*) vertreten ist, wird ein teil durch den einfluss des *u* aus mundartlichem *uo*, *ua*, *ū* in den lautgesetzlichen (<< *o-a*) partitiven erklärt, sonst kann man die betreffenden wortformen im äussersten nordfinnisch gewöhnlich auf beeinflussung von seiten des lappischen, im südfi. von seiten des estnischen zurückführen oder (so z. b. typus *emu*, *päskü*) als aus *u-*, *ü-*haltigen suffixen abstrahiert betrachten; sogar ein besonderes *u-*, *ü-*haltiges deminutivsuffix gegenüber dem *oi-*suffix ist sehr wohl denkbar (siehe § 43), so dass man jedenfalls beim identifizieren der fi. *u* *ü-* und *oi-*wörter vorsichtiger als bisher sein sollte.

§ 23 s. 115 behandelt 1. die fälle der das *oi-*suffix treffenden apokope resp. des verstummens des vokals in südfi. mundarten (typus *pöll[ö]*, *kakk* und *hill[o]*, *kaun[o]*, *kakkO*), § 24 ss. 115—6 die ursprgl. *o-* und *oi-*wörter, die miteinander vermengt werden, weil sie gemeinsame pluralformen haben (*o-i* $\bar{\bar{>}}$ *oi*, ebenso *oi-i* $\bar{\bar{>}}$ *oi*, ostfi. *o-loi* $\bar{\bar{>}}$ *olo* - *oi-loi* $\bar{\bar{>}}$ *olo* [dissimilatorisch]). § 25 ss. 116—22 ist den fi. mit *-oi*, *-ei* weitergebildeten klusilstämmen gewidmet, die vom standpunkte des im ostseefi. (resp. finnisch - ugrisch - samojedischen) angenommenen stufenwechsels aus in den westfi. mundarten lautliche unregelmässigkeiten zeigen, nämlich anstatt des typus *kukko* (offene silbe, < *kukko*): *kukon* (geschlossene silbe, < *kukkojn) mundartlich als *kuko* : *kuko(n)* resp. *kukko* : *kukkon*, neben *orpo* < *orpoj*, *nirkko* < *nirkkoj usw. als *orvo* < *orvoj, *nirko* < *nirkkoj erscheinen. Es werden die äusserungen Setälä's, Äimä's und die besonders ausführlichen erörterungen Wiklund's darüber referiert, die diese durch den ursprünglich konsonantischen charakter des *-i* zu erklärende erscheinung mit entsprechenden lappischen verhältnissen (typus *änw̄j*) zusammengestellt und dadurch bewiesen haben, dass sie

sicher urfinnisch ist: aus ursprgl. *kukkoj : (*kukkoen* >) *kukkojn (Äimä) erklärt sich danach *kuko* : *kukon* ~ *kukko* : *kukkon* als verallgemeinerung entweder der schwachen oder der starken stufe. Jedenfalls ist eine solche silbenschiessende konsonantfunktion des *j*, wobei verschiedene stufenübergänge die ursprünglichen verhältnisse verhüllt haben, in den anderen ostseefi. sprachen bisher nicht überzeugend belegt (trotzdem man die hypothese einer entwicklung estn. *kullane* < *kuldajnen, *luige* : *luike* < < *luikoj : *luikkojn aufgestellt hat, vgl. auch über das olonezisch-lüdische § 33 s. 166–7); die beurteilung der frage wird besonders verwickelt dadurch, dass, wie schon Wiklund konstatiert hat, manche der in frage stehenden sogenannten klusilüberdehnungsfälle ihre klusilverstärkung vielleicht nur ihrer speziellen kurznamennatur verdanken, denn es ist allgemein anerkannt, dass konsonantengemination einem worte nicht selten einen liebkosenden charakter verleiht; zum teil aber können die stufenverstärkungen aus der liebkosenden kindersprache erklärt werden, wo der stufenwechsel oft ausbleibt und später auf grund der schwachen stufe des verhältnisses *kāpo* : *kāpon* (pro *kāvon) ein neues stufenwechselndes paradigma *kāppō* : *kāpōn* geschaffen wird.

§ 26 ss. 122–3 analysiert eingehender 2. die lautliche entwicklung des urfi. *-ei* zu < *-eĭ*, *-ei*, *-e* in fi. mundarten, wobei nicht etwa ein lautgesetz *-ei* > *-i* anerkannt wird, das bisher gewöhnlich als für das ostfinnische charakteristisch angesehen worden ist, sondern das *i* in *ei*-wörtern wird teils durch verallgemeinerung aus lautgesetzlichen partitivis (*appii* — danach als nom. sing. auch *appi* neben *appe*), teils durch späteren zusammenfall des plurals der *e*- (< *-ei*) und *i*-stämme erklärt, oder als besonderes von *ei* zu trennendes (siehe § 43) liebkosendes suffixelement aufgefasst. Am ende des paragraphen (infolge eines versehens auf ss. 126–7 abgedruckt) wird das von R a p o l a fast gänzlich geleugnete vorkommen von *ei*- > *e*-wörtern auch im ostfinnischen (typus *kās[e]*, *kile*) konstatiert. § 27 ss. analysiert das fi. *oi*-, *ei*-material nach seinem begrifflichen inhalt, wobei die schon aus den vorher behandelten ostseefi. sprachen bekannten begriffskategorien (verwandtschaftsbezeichnungen usw.), die ihren einstigen deminutivcharakter bereits eingebüsst haben, zum vorschein kommen. Zu erwähnen ist darunter f) die kategorie der personennamen, da das zu ihr gehörende material erst hier seinen christlichen pendants etymologisch gegenübergestellt wird, und g) die sogenannten deskriptivwörter (onomatopoeica und sonstige lautsymbolische nominalbildungen). Mit § 28

ss. 127—131 schliesst die betrachtung der fi. *oi-*, *ei-*deminutiva, wobei die unmöglichkeit einer erschöpfenden darstellung der betreffenden fi. rudimente infolge der mannigfaltigkeit der fi. mundarten konstatiert wird. Zur allgemeinen charakterisierung der häufigkeit des typus werden hier noch ergänzende beispiele aus verschiedenen fi. quellen angeführt, und zwar besonders zahlreich auf ss. 128—131 aus dem gebiete der haustier- und personennamen und deskriptivwörter. Die zuletzt genannten kategorien sind die einzigen, die im fi. eine auffallende expansivität aufweisen.

V. Die karelisch-olonezisch-lüdische mundartengruppe.

§ 29 ss. 132—46 registriert die *oi-*fälle auf dem gebiete der karelisch-olonezisch-lüdischen mundarten, ihrer anzahl nach 176; im folgenden § 30 (ss. 146—61) werden diese fälle etymologisch behandelt (ausser den auf seite 161 besonders erwähnten, anderswohin gehörenden wörtern). Weiter werden in § 31 ss. 161—5 die in § 29 vorkommenden lautlichen entsprechungen 1. des urfi. *-oi* in den kar.-olon.-lüdischen mundarten betrachtet: *-oi* $\equiv$, $>$ *-öi* (in vordervokalischen stämmen), $>$ *-o*, *-ö*, $>$ *-oi*, *-öi*, $>$ *-uoi*, *-#öi*, $>$ *-uoi*, *-üöi*, $>$ *-uo*, *-üö*, $>$ (quantitativ verändert) *-(^u)öi*, *-^uöi*, *-oi*, $>$ *-öi* (in hintervokalischen stämmen durch vorhergehende palatalisierung hervorgerufen). Insbesondere wird zur erklärung der unter dem punkt k) angeführten, durch *u* vertretenen *oi*-fälle (vgl. finnisch!) wiederum der partit. sing. (typus *taluo* $\ll$ **taloïda*) herangezogen; diese fälle können aber zum teil auch zu den in § 43 behandelten besonderen, mit dem *u* (*ü*)-element gebildeten kurznamen gerechnet werden. Punkt l) behandelt schliesslich die olon.-lüdischen *oi*-wörter, in denen (typus *buqbò* neben *buqboï*) *i* fehlt, obgleich dort im allgemeinen *i* beibehalten wird. Sie sind als aus dem karelischen entlehnt zu betrachten, oder aber als durch gleichheit der pluralformen der ursprgl. *o*- und *oi*-wörter (*verkko:verkkoloi*—*hebo:hebooi*) resp. durch proportionalanalogische einwirkung der mit *-(i)nen* weitergebildeten fälle (*hebò*—*heboïn:*) entstanden anzusehen. Alles, was man in den karel.-olon.-lüdischen mundarten als auf urfi. 2. *-ei* zurückgehend ansehen könnte, geht in wirklichkeit offenbar auf *oi* zurück: es lässt sich nämlich in olon. mundarten eine eng lokale, durch vorhergehende palatalisierung verursachte regelmässige lautverschiebung *oi* $>$ *ei* einigermassen wahrscheinlich machen (**mustioi* $>$ **muštoï* $>$ *mustei*); oder aber das eindringen der *ei-* ($<$ *-ei* $<$ *-oi*, siehe weiter)-wörter ist aus dem nordwepsischen zu erklären, während im karelischen die scheinbaren *-ei* $>$ *-e*-fälle als

aus dem finnischen entlehnte wörter (*appe*) oder als aus dem russischen stammende personennamenvokative (*Markke*) erklärt werden können. Dagegen ist die gewöhnlich als (ostfi.-)karelisch ange-sehene vertretung *-ei* >> *-i* vom standpunkte der *oi*-deminutiva kaum zu akzeptieren, denn die betreffenden wörter (typus *neidi*, *veikki*) tragen fast ausschliesslich einen so ausgeprägt liebkosenden cha-rakter, dass sie mit dem dazu geeigneten speziellen *i*-element (siehe § 43) gebildet scheinen. § 32 ss. 165—6 bespricht die olon.-lüdi-schen *oi*-wörter, in deren casus obliqui zum teil ein *a*-, *ä*-stäm-miges paradigma (typus *buab|o*, *-on*, *-oa* < **-ada*, *-olojn*) zu tage tritt, § 33 wiederum behandelt die verkürzung der klusilgeminaten (*kk*, *tt*, *pp* > *k*, *t*, *p*) und affrikaten (*ffš*, *ttš*) im stamme der *oi*-wörter (typus *pikoj*, *tütöj*, *meššoj*). Die letztere erscheinung kann kaum mit den früher (§ 25) betrachteten westfi.-lappischen stamm-fragen (urfi. konsonantische qualität des *i*) in zusammenhang stehen, weil die stammesschwächung hier wegen ihres begrenzteren um-fanges (sie betrifft, wie eben gesagt, nur *kk*, *tt*, *pp*, *ffš*, *ttš*!) nicht mit der urfi. schwachen stufe der geschlossenen silben ganz iden-tisch sein kann und sich eher an die aus dem nord- und mittel-wepsischen bekannten, leider wenig erforschten sekundären gemi-natenverkürzungen anschliesst. In § 34 ss. 167—9 werden die semasiologischen kategorien durchmustert, unter welche sich die unproduktiv gewordenen *oi*-wörter im kar.-olon.-lüdischen einordnen lassen, die dabei ihren deminutiven charakter meistens verloren haben. Wie zu erwarten, fällt der deminutive begriffsinhalt fast ausschliesslich bei g) haustier- und h) personennamen (die erst jetzt mit ihren etymologischen pendants, meist russischen ursprungs, verglichen werden) und i) deskriptivnominibus in die augen. § 35 führt zur vervollständigung des in § 29 gegebenen materials alles aus den durchmusterten quellen notierte an, wobei besonders eine menge von haustier- und personennamen und deskriptivwör-tern zu beachten ist, so dass man die letzteren semasiologischen kategorien als die einzigen betrachten kann, die sich in den (kar.)-olon.-lüdischen mundarten zu verbreiten vermögen, — wenn man nicht die volkspoesie in betracht zieht, wo die *oi*-wörter (z. b. in Ingermanland nach P o r k k a's äusserung) „ungemein häufig“ sind.

VI. Wepsisch.

§ 36 ss. 173—6 führt das aus 57 nummern bestehende wep-sische *oi*-wortmaterial auf, im folgenden § 37 ss. 176—80 wird es etymologisch analysiert (ausser den am ende des § besonders

erwähnten, anderswo behandelten oder später zu behandelnden fällen). § 38 ss. 180—2 enthält die lautliche analyse des urfi. $-oi$ auf dem wepsischen gebiet; es hat sich nämlich $-oi$ erhalten oder es wird zu $> -ei, -ii, > (ei, -ii >) -ei, -ii, > oi, -o, > -öi, -ö, -õ, > (?-uoï$ lüdisch $>$ weps.) $-ui$, wobei besonders der unter dem punkt e) behandelte übergang der oi -wörter in die kategorie der o - resp. $ö$ -wörter (siehe weiter punkt g) zu beachten ist; diese erscheinung erklärt sich durch die einwirkung der $-inen$ -deminutiva (Kettunen's erklärung: nach dem verhältnis $kandõne : kand$, gen. sing. $kandon$, ist $hebõne : hebo$ pro $*hebõ$ geschaffen worden). Punkt f) gibt einen $oi > u$ -fall ($þotsud$), der aber auch zu den speziell u - ($ü$)-elementigen deminutiven (siehe § 43) gehören kann. Der gewöhnlich auf das urfi. ei durch eine lautentwicklung $ei > i$ zurückgeführte typus $kuk : kukid$ (vgl. oben über das ostfi.-karelische!) wird als mit einem besonderen affektiv-deminutiven i -element (siehe § 43) gebildet erklärt. § 39 ss. 182—3 systematisiert die in § 36 aufgeführten wepsischen oi -wörter nach den bekannten bedeutungskategorien (verwandtschaftsbezeichnungen usw.); § 40 ss. 183—6 bietet aus allen zur verfügung stehenden wepsischen quellen nachträge dazu, deren liste den anspruch macht erschöpfend zu sein, indem besonders zu beachten sind die im weps. wörterverzeichnis des § 36 ganz fehlenden, hier jedoch reichlich vorkommenden kategorien der e) haustier- und f) personen-namen (ss. 183—4), während es mit oi gebildete g) deskriptiv-wörter im wepsischen nur ganz einzelne gibt, was, ebenso wie dieselbe erscheinung im livischen und wotischen, auf dem jede eigenart dieser sprachen erstickenden fremden einfluss beruhen kann. Die oi -wörter sind im wepsischen gewissermassen interjektional geworden, da sie besonders häufig vokativisch gebraucht werden, wodurch auch die auffallende beliebtheit der oi -personen-namen und zum teil auch der tier-namen zu erklären ist.

VII. Übersichten, zusammenfassungen, resultate.

§ 41 s. 187 enthält eine zusammenfassende behandlung der frage über die produktivität des oi , ei -suffixes in den ostseefinischen sprachen und gibt zum beweis der urfinnischen provenienz des suffixes eine lange liste (ss. 187—97) entsprechender, im ostseefi. besonders weit verbreiteter, mehr oder weniger sicherer, bisher oben etymologisch nicht behandelter bildungen, zu denen das material in den obigen verzeichnissen zusammengetragen worden ist.

§ 42 behandelt zuerst (ss. 197—200) die oi -, ei -primärbildung von zweisilbigen vokalstämmen (typus $koto < *kot[a]oi$) mit

schwund des stammvokals und von mehrsilbigen stämmen, bei denen die dritte (und jede möglicherweise weiter folgende) silbe weggelassen worden ist infolge der proportionalanalogischen einwirkung jener wörter, welche von zweisilbigen stämmen abgeleitet sind (*sis[are]-oi pro *sisar(e)-oi nach primärbildnerischem *väst[ä]-oi anstatt *västä-r[ä]-oi), da die primärbildung bei den oi-wörtern bevorzugt worden zu sein scheint. Die darstellung verzichtet auf eine erschöpfende behandlung der oi-, ei-haltigen sekundärbildungen, ss. 200—2 wird jedoch das für diese frage wesentliche aus dem vorhergehenden zusammengefasst (man beachte besonders die sekundärsuffixe -moi, -kk|oi u. -ei, -ioi, -k-oi [möglicherweise mit russischem k-element], -tsoi, -soi). Neben direkter bildung mit oi, ei kann man (s. 202—3) von einem späteren analogischen (mit + bezeichneten) übergang einzelner wörter in die oi-, ei-kategorie sprechen (nachdem das suffix unproduktiv geworden ist), wobei besonders die sogenannten deminutivierten späteren lehnwörter (typus fi. kalpe[i], darunter viele personennamen), weiter die sogen. deskriptivnomina meist späteren ursprungs (typus fi. eso pro *eto, vom nominativus esi ausgegangen anstatt vom stamme ete-) und die o-, i-suffixigen verbalabstracta (kasvate[i], itkō < *itko) zu beachten sind. Auf ss. 203—4 werden die in der obigen darstellung erwähnten erweiterungen des oi-suffixes *oi-nen, *ei-nen (typus fi. läpönen), *oi-kkainen etc. (typus estn. pääsukene), *oi-hut (olon.-wepsischer typus mēloihut, päimöhut) zusammenfassend behandelt.

§ 43 (ss. 204—6) fasst das urfi. wesen unseres suffixpaares zusammen: ursprünglich lautete es -oi, wonen schon im (spät-)urfi. eine variante -ei, durch lautgesetzliche entwicklung -oi > -ei im südwestlichen zweige (liv.-estn.-wot.-westfi.) der ostseefi. sprachen entstand (? in geschlossener silbe — so nach Ojansuu's anschauung). Man analysiert dieses oi (so zuletzt auch Rapola) noch weiter als in a-stämmen durch zusammenschliessen des auslautenden a + des finnisch-ugr. suffixes i (a-i >> oi) entstanden, es muss sich aber schon im urfi. auf alle möglichen stämme erstreckt haben. Daneben wird im weiteren (ss. 206—10) das vorhandensein eines ostseefi. späteren, speziell affektiven i-suffixes postuliert und diese hypothese durch hinweise auf die verschiedensten mundarten der hieher gehörigen sprachen gestützt, wodurch die damit gebildeten deminutiva, obgleich man sie gewöhnlich aus ei > i zu erklären pflegt, von den (oi- >) ei-bildungen ganz isoliert werden. Schon der meistens recht junge ursprung der

i-bildungen spricht zugunsten dieser auffassung. Zur bekräftigung der hier aufgestellten behauptung werden s. 210 weiter auch Jespersen's äusserungen über die psychologische berechtigung jenes internationalen deminutivelements zitiert. Auf ss. 210—15 wird ebenso versucht, durch bebringung eines reichlichen beweismaterials die existenz eines selbständigen ostseefi. affektiven *u*-(*ü*-)haltigen deminutivelements festzustellen, das von *oi* zu trennen sei und nicht ohne weiteres mit hilfe der annahme einer lautgesetzlichen entwicklung *-oi* > *-u* (*-ü*) mit *oi* identifiziert werden könne. Ausser diesen zwei fällen vermeintlicher *oi*-, *ei*-bildungen sind von den echten *oi*-, *ei*-derivaten möglichst zu trennen noch einige (s. 215—6) aus *a*-stämmigen pluralia tantum zu *oi*-stämmen gewordene fälle (typus fi. *lavo* ~ *lava*, estn. *ažiü* ~ *aita*).

§ 44 ss. 216—20 betrachtet die rolle der für das urfi. postulierten vokalharmonie in betreff der *oi*-deminutiva: in vordervokalischen stämmen tritt die palatalisierung des suffixes *-oi* > *-öi* (typus fi. *tüttö[i]* < **tüttoi*) ein in den westfi. sprachen ausser dem livischen, estnischen (hier jedoch möglicherweise *-oi* >> *-ü* > *-i* wie *hüp* gen. *hübi*, vgl. auch karitivadjektiva wie *vüeti* << **väyettäin*) und wotischen. Das auftreten der sogenannten vokalharmonie, wonach, von einer vordervokalischen (*ä*, *ü*, *ö*, *e*, *i* enthaltenden) ersten stammsilbe abhängig, auch alle folgenden silben nur vordervokale enthalten dürfen resp. nach einer hintervokalischen stammsilbe nur die betreffenden hintervokale auftreten können, hält man vom heutigen standpunkt der wissenschaft aus gewöhnlich für etwas, das schon in der fi.-ugrischen ursprache gegolten hat (Donner, Budenz, Setälä usw.), seltener (Szinyei, Kettunen) glaubt man, die vokalharmonie sei erst in einzelnen fi.-ugrischen sprachen (voneinander unabhängig) durch spätere palatalattraktion der ursprünglich alleinberechtigten hintervokale entstanden. Seit den neunziger jahren des XIX. jahrhunderts hat die theorie der vokalharmonie eine beschränkung erfahren: indem man offenbar hauptsächlich von den wotischen verhältnissen (typus *mänko* pro *mäntšö*), zum teil auch von den karelisch-finnisch-estnischen *i*-, *e*-haltigen vordersilben als dem urfi. zustande ausgeht, wird nicht mehr (neben *ä*, *ü*) auch *ö* weiter im wortinnern als urfi. anerkannt, sondern man hält es dort, wo es vorkommt, für einzelsprachlich entstanden. Was die *oi*-deminutiva betrifft, so ergeben die beiden einander gegenüberstehenden ansichten über die vokalharmonie ein und dasselbe resultat: dieses suffix stammt von einem urfi. *oi*, das einzelsprach-

lich > -ö(i) geworden ist. Unmöglich ist es, auf grund eines so spärlichen materials, wie es die o_i-deminutiva darbieten, die eine oder die andere von den beiden konkurrierenden ansichten vorzuziehen. Der die vokalharmonie bejahende standpunkt wäre nach des verfassers meinung logischer, mehr vertrauen einflössend, ja sogar direkt vorzuziehen, wenn er auch die urfi. ö-harmonie anerkennen würde. Das jetzige fehlen der spuren des ö könnte wohl überall durch verallgemeinerung der hintervokalischen (nach *kakk|o_i auch *kāk|o_i pro *kākō_i) suffixe erklärt werden, denn gerade ö und o sind diejenigen laute in der ostseefi. vokalreihe, die weiter im wortinnern fast ausschliesslich nur suffixbildend auftreten. — Im zusammenhange mit der vokalharmonie werden auch die seltenen fälle im ostseefi. besprochen, in denen im geraden gegensatze zum obigen das hintervokalische suffix den stammvokal regressiv velarisiert hat (typus estn. *onu* < *eno_i < *eno_i, *põrro* [= *põrò*] < *pero_i < *pero_i).

§ 45 behandelt die funktionen des o_i- resp. e_i-suffixes; es wird hier zuerst (ss. 220—1) die allgemein anerkannte deminutivbedeutung festgestellt. Daneben schreibt man aber demselben suffixpaar gewöhnlich eine (schon aus der fi.-ugrischen ursprache stammende) funktion der adjektivbildung zu. Das adjektivische (o)_i tritt noch am deutlichsten hervor in zusammensetzungen vom typus *avojalka* 'barfuss' < *avo_i-*, und aus solchen zusammensetzungen sollen durch elliptische weglassung des zweiten teils die adjektivischen o_i-wörter (mit der bedeutung 'zu jemandem od. etwas gehörend, etwas habend, mit etwas versehen') entstanden sein. Eine grosse anzahl von den ss. 221—2 angeführten fällen, die in dem vorliegenden werk zu den deminutivwörtern gezählt worden sind, können zu solchen adjektiven gehören (z. b. estn. *silm, u* 'neunauge' < *silmo_i-kala 'mit augen versehener fisch'). Aber ebenso könnten sie sich durch bedeutungswandel als o_i-deminutiva erklären lassen (*silmo_i 'kleines auge' > 'mit kleinen augen versehener fisch' — pars pro toto, usw.). Die (o)_i-haltigen zusammensetzungen weichen auch lautlich von den betreffenden adjektiven ab, indem sie sich nach dem i-plural richten (*huuhtikuu, silmivesi*, ~ plur. *huuh|tia, -dilla* usw.), während bei den o_i-deminutiven dies nicht zu beobachten ist (siehe s. 223). Ausserdem sind die zusammensetzungen ganz sicher nur aus (hauptsächlich ost-)fi. mundarten und aus dem karelischen belegt, und man hat zudem noch gar nicht überzeugend bewiesen, dass es sich hier nicht um eine blosse zusammensetzung mit einem pluralstamme handelt, wie

dies frühere forschler (seit Ahlqvist) behauptet haben und wozu z. b. die deutsche sprache eine gute parallele (typus *hühnerbrüh*, s. 224) liefert. — Dasselbe deminutive *oi*-element tritt endlich auch adverbiabildend auf, nämlich in den sogenannten reduplikativen versicherungspartikeln (s. 225) vom typus *hi tšòì hi gnoñi*, *ap(p)o alasti*, wie dies wenigstens für das olonezische feststeht.

§ 46 ss. 225—7 stellt die begrifflichen gruppen zusammen, unter welche die unproduktiv gewordenen *oi*-deminutiva der ostseefi. sprachen sich einordnen lassen, und zwar 1) verwandtschaftsbezeichnungen u. dgl., 2) (appellative) tiernamen, 3) vogelnamen, 4) nomina propria der haustiere, 5) personennamen, 6) lautmetaphorische deskriptivwörter (weniger verbreitet), 7) namen von fischen, 8) beeren-, pilz- u. sonstige pflanzennamen, woran sich weiter noch (weniger zahlreich vertreten) verschiedenes das haus und seine umgebung, haus- und arbeits-geräte, kleidung, nahrung, körperteile, glauben, naturerscheinungen u. dgl. bezeichnendes wortmaterial anschliesst. In einigen fällen, wo ein *oi*-wort lautlich unerkennbar geworden (z. b. mit *o*-wörtern vermengt) ist, kann die deminutive begriffskategorie sogar für die feststellung des charakters des betreffenden wortes als ursprüngliches *oi*-deminutivum von wichtigerkeit sein.

Von den mit dem *oi*- resp. *ei*-deminutivsuffix gebildeten wortkategorien sind die personennamen und die deskriptivnomina (lautmetaphorischen nominalbildungen) einer besonderen zusammenfassenden behandlung wert, und diese folgt in §§ 47 u. 48. § 47 referiert kurz einerseits die resultate der forschungen von Forsman (-Koskimies) und Ojansuu auf dem gebiete der urfi. genuinen *oi*-(*ei*-)suffixigen personennamen und stellt dann einige, freilich oft durch spätere vermengung mit christlichen namen unkenntlich gewordene, reste des betreffenden namenschatzes fest. Gerade dieses einstige vorhandensein eines reichen genuinen materials kann zur ursache der im ostseefi. (wie es sich erwiesen hat) allgemein üblichen deminutivierung der späteren christlichen personennamen geworden sein. Doch würde ein endgültiges urteil in dieser namenfrage voreilig sein, ehe die schon von Forsman, besonders aber von Saxén und anderen finnländisch-schwedischen forschern angedeuteten älteren (namentlich vorchristlichen) lehnelemente im namenschatz der ostseefinnen festgestellt sind.

§ 48 (ss. 233—7) fasst die mit *oi* resp. *ei* gebildeten sogen. deskriptivnomina in den ostseefi. sprachen zu-

sammen; dabei wird (s. 234) mit hilfe einer reihe von vergleichungen festgestellt, dass eine grosse menge von den oben angeführten wörtern in mehr als einer ostseefi. sprache vorkommt, was nicht auf zufälliger paralleler entwicklung beruhen kann, sondern deutlich auf das vorhandensein einer schon urfinnischen entsprechenden wortgattung hinweist, die zur basis der späteren, bis auf die gegenwart der ostseefi. sprachen herabreichenden neuschöpfungen geworden ist. Auf ss. 235—7 wird auf die beliebtheit der *o_ɣ*-suffixigen reduplikativbildungen im ostseefi. aufmerksam gemacht, eine erscheinung, deren fortdauer man dort noch heute beobachten kann (typus estn. *puṗ* aus *puder* 'brei', fi. *lilli* aus *liha* 'fleisch' kindersprachlich) und deren wurzeln ohne zweifel in das urfi. (wenn nicht gar in die fi.-ugrische grundsprache) zurückreichen. Auf s. 237 wird die frage der schon oben (s. 47) berührten partiellen urschöpfung (resp. nach Jespersen's terminologie „sekundären laut-symbolik“) behandelt, die in der freieren, „malenden“ behandlung der wortstämme besteht (etwa *küppö* aus *kürpä*), im gegensatz zu der oben behandelten totalen urschöpfung (= reine deskriptiv-wörter).

§ 49 (ss. 237—46) referiert zuerst (ss. 237—40) die bisherige deskriptivgrammatikalische behandlung (charakterisierung der häufigkeit des typus usw.) des in frage stehenden *o_ɣ*- resp. *e_ɣ*-suffixes in den ostseefi. schriftsprachen (estn. und fi.), dann die interessantesten momente aus dem entwicklungsgang der wissenschaftlichen einschätzung und auffassung des suffixes (besonders eingehend Aminoff's bahnbrechende ansichten), und zuletzt die resultate, zu denen man zur zeit über den ursprünglichen lautlichen bestand des suffixes im urfi. (als erweiterung aus [*a*]-*i* — urfi. *o_ɣ* - *e_ɣ*, vgl. ss. 204—6) gelangt ist und die seine nächste lautliche entsprechung in der fi.-ugrischen grundsprache (fi.-ugr. -*i* nach der meinung von Aminoff, Budenz, Szinnyei, Wiklund) klargestellt haben. Von den übrigen fi.-ugr. sprachen besitzt nur das lappische etwas dem ostseefi. *o_ɣ*- resp. *e_ɣ*-typus (*ānōj* s. 246) genau entsprechendes.

Sõnaregister. Wortregister.

[Sisaldab *oi-* resp. *ei-*uurimusele olulise teoses esineva lmsm. sõnavara; üksikuist paralleelseist sõnateisendeist esitab ainult mõne edustavama. *b-*, *d-*, *g-*alulisi sõnu vt. *k-* *t-*, *p-* all. Esmasilbi *o-* -*õ*-vahelduslikud sõnad tavaliselt ainult ühekordselt mainitud, kas *-o-* või *-õ-* all].

- aade*, *äädē*, *ädi* e. 35
Aad|o, *-u*, *-õ* e. 4, 34, 35, 36,
 37, 38, 40, 44, 45, 227
Aak(k)|oi, *-u* sm. 212, 231, 232
añšša lv. 3
Aapo sm. 58, 120, 125, 127
Aapro sm. 58
Aaro sm. 58, 125
Aat|u, *-o* sm. 58, 125, 212
Abroj karj. 132, 161, 168
Age(valke) e. 229
Agoi karj. 132, 161, 168, 227, 229
ag|u, *-o* e. 5, 19, 20, 38, 39, 40,
 44, 198
ahm|o, *-u* sm. 58, 113, 123, 131,
 146, 212
ahm|oi, *-o* karj. 132, 146, 161,
 162, 167
Ahoo sm. 231
Ahro sm. 230
äibõi karj. 225
Äiko sm. 230
aimo(o) sm. 58, 83, 124, 198, 230
aine e. 51
aino sm., karj. 51, e. *aino* 51
ajnohut karj. 204
ainõ vadj. 49, 51, 54, 198
Airo sm. 230
ait|o-, *-oi-* sm. 223, 224
Ako e. 229
Ako sm. 20, 231
Ale, *Ale* sm. 129
allü e. 46
alõ e. 46
Alpo sm. 231
al^appē sm. 129
Alppu sm. 212
andü, *ant|o*, *-u* e. 4, 34, 44, 45,
 207
Ani sm. 207
Ann|, *-e*, *-a*, *-ē*, *-o*, *-i* e. 4, 32,
 33, 34, 35, 39, 40, 41, 44, 58,
 129, 207, 225
Ann|e, *-i* sm. 125, 129, 208
Añni karj. 132, 165, 206
Annikii sm. 130
Añnoi, *Añoi* karj. 129, 132, 161,
 168
annõ veps. 184, 228
Añojhut karj. 204
anop veps. 83
anopp|e, *-i* karj. 83
anoppi sm. 58, 83, 123, 206
Ant|s, *-u* e. 2, 4, 32, 34, 38, 39,
 44, 231
Ansu sm. 212
Anfso sm. 58, 125
anttu, *Anttu* sm. 212
An|u, *-o*, *-e*, *-õ* e. 4, 37, 38, 40,
 225, 228

- Anu, Annu* sm. 212
Añu kar. 214
ap(p)o sm. 225
ap̄, ap veps. 83
appe karj. 83, 165
app|i, -e sm. 58, 83, 122, 123, 206
A(a)pro sm. 125
arju e. 34
arm, -u, -o e. 5, 32, 34, 36, 37
 38, 42, 44, 187, 207
arm lv. 1, 2, 187
Armi e. 207
armo vadj. 161, karj. 132, 168,
 187, 199
arm|o, -oi sm. 58, 113, 124,
 187, 230
armoine karj. 203
armotoj karj. 132, 204
aro e. 39
ar|oi, -o, Aroo sm. 241, 242
arpo sm. 231
Ar̄ttu karj. 214
arv|oi, -õ, -ei sm. 124, 232
Asko sm. 230
Azo lv. 231
Ašši karj. 209
asto sm. 129
Atzo sm. 231
Atso e. 231
Atte sm. 129
Auhtoj karj. 171
aukko sm. 200
aune sm. 122
Auvo sm. 230, 232
av|oi, -õ, -o sm. 58, 83, 84, 221

edenoi karj. 133, 147, 167, 200
eđinõ veps. 147, 173, 180, 181
*edo*j karj. 133, 147, 168
Edro e. 232
edù e. 46

Eer|o, -u sm. 59, 125, 212
Eesik e. 147
ēsù e. 47
Ētu sm. 212
eho- sm. 127
ei|Di e. 41, 206
eikko vadj. 84
eiru e. 39
ei|t̄, -t̄t̄e, äit̄ e. 18, 19, 33, 41,
 43, 112, 227
eitei sm. 242
ell|, -u e. 5, 32, 34, 35, 38, 39,
 44, 228
Elli sm. 207
Ellu sm. 212
emi sm. 187, karj. 209
emm|, -e, -i 5, 19, 24, 33, 34, 41,
 43, 45, 188, 206, 225, 228
emo vadj. 49, 53, 54, 55, 187, 244
em|o, -oi, -õ, -u sm. 59, 113, 114,
 123, 187, 188, 211, 239, 242,
 243, 245
em|o, -oi karj. 198, 246
Emu[mägi] e. 19, 188
en̄đžikki karj. 165
endžoi, enzoi, eñžoi karj. 133,
 147, 168, 201, 203
eni- vadj. 224
Enn, -u, Henno e. 5, 32, 39, 44,
 51, 225
enne vadj. 49, 51, 55
enò e. 37
eno, ono vadj. 53
en|o, -oi, -õ sm. 59, 113, 123,
 188, 241, 242, 245, 246
en|o, -oi karj. 133, 161, 162,
 168, 188
Ensikki sm. 147
Ermo sm. 239
Esko sm. 46, 59, 125, 129
eškù e. 46

- esmu* e. 238
Eso sm. 128, 203
essi sm. 207, 208
eštõj karj. 172
etu sm. 243
- Fadī* karj. 209
fedu vadj. 211, veps. 214
feko vadj. 56
fešej- veps. 184, 201
fefo, fetõo vadj. 56
Fetu sm. 212
fiku sm. 212
flökõ sm. 130
- hagu, agu* e. 19, 20
hahkõ veps. 181, 183
haik e. 147
hajkko, hajkoj karj. 84, 133, 147, 163, 166, 168, 203
hajppu sm. 212
halko sm. 243
hall e. 84
Halli sm. 206
hall|o, -õ sm. 84, 89, 124, 222
Hallu sm. 212
halõ veps. 181
Hamaro sm. 232
hampi sm. 208
hamu sm. 213
Hanto, Hanno e. 45
hanttu sm. 213
Harj|o, -u e. 5, 20, 37, 44, 221
Harjoi sm. 232
harju sm. 243
Harloj karj. 171
Harm, Harmi e. 206, 207
Harmi sm. 206
harm|o, -u sm. 59, 84, 114, 124, 211
harm|oj, -i, -o, -u karj. 133, 161, 165, 168, 198, 206, 208, 213
- Haõo-* e. 38
hauh|õ, -o sm. 59, 125, 233, 235
-haukko sm. 59, 84, 124, 127
hauppo sm. 235
haurõ veps. 173, 176, 183, 184
hebo veps. 173, 179, 181, 182, 188
heb|oi, -o karj. 133, 134, 161, 162, 163, 164, 167, 188, 203
hëvikke karj|ng. 201
heik(k)|o, -oo, -u sm. 59, 84, 124, 212, 221
Heikku sm. 212
hejli sm. 208
Hell e. 225
hellu sm. 213
Helo sm. 230
Help|e, -ee, Hilpo sm. 59, 84, 124, 126
Hemmi sm. 207
hemppu sm. 212
Hen, Inn e. 45, 46
Hente sm. 129
Hento, Hinto e. 34, 36, 45
hento sm. 22
hepo sm. 59, 60, 113, 123, 139, 188
heppõ e. 47
Hermo, Hemmo sm. 129
Herm|oj, -oj karj. 134, 162, 164, 168, 227
Herroi sm. 232
Hese sm. 129
Hessu sm. 212
Hetti karj. 209
hetto karj. 171
Hetu sm. 212
hidza e. 21
hieno sm. 22, 112
hietto sm. 118
hijjom karj. 85, 134, 161, 163, 168
hiili sm., karj. 148

- Hiilo* sm. 60, 113, 124, 147
hiiloj, hīloj karj. 134, 147, 198, 222
hiiri sm. 84
hiir|o, -oo sm. 60, 84, 198, 221
(h)iiir|o, -u, hiir e. 6, 33, 34, 35, 38, 39, 84, 221, 225
hiitto, hitto sm. 60, 85, 118, 119, 124, 198, 221
hiſ veps. 148
hilkk|o, -u, -a sm. 85
hiſkõ sm. 60, 124
hiſ veps. 85
hillo sm. 60, 85, 115, 124, 161
hill|o, -oi, hilloj, hīll|o, "õj karj. 85, 134, 162, 163, 164, 168
hīllõjhut karj. 204
Hilpo, Helpee sm. 59, 200, 221
Himoi sm. 230
himu e. 244
Hinto, hiinnõ e. 38, 45 (vt. *Hento*)
Hinttu sm. 212
Hippo karj. 171
hippu karj. 214
hirv e. 85, 86
hirvo sm. 60, 85, 124
Hisko sm. 129
hiſõj karj. 225
hitto vadj. 85, sm. vt. *hiitto*
hiõtſei karj. 164
(h)ob|u, -o e. 36, 37, 39, 43, 188, 203, 225, 226
hohko sm. 60, 125, 233
hoile, -o sm. 6, 125
hojõ e. 48
hokki karj. 208
hollo sm. 130
hol|o -e sm. 60, 125, 126, 233
holõ veps. 173, 176, 183
hond veps. 22
hong veps. 148
hongoj karj. 134, 148, 168, 170, 226
Honko sm. 232
hono, hõnõ sm. 130
hopso, hõps|õ, -õ sm. 61, 125, 130
hotko sm. 130
hotti sm. 207
hoffi karj. 208
huahk|oj, -õj karj. 133, 147, 168, 172, 222
hu(u)hti- sm., karj. 223, 224
hunnu sm. 213
huno sm. 127, 199
-huõoj karj. 172
Huõhpoj karj. 171
huono sm. 22
hurmu sm. 212
hurtti sm. 207
husso karj. 235
hufsu sm. 212
huuppoo, hũõpp|õ, -õ, sm. 60, 85, 123, 135, 235
häblä veps. 35
hädy karj. 213
hãijy sm. 31
hãjõpũ karj. 214
hãkk|õ, -i karj. 134, 165, 167, 201, 206
hãlli karj. 209
hãmõ sm. 32
hãmõ- vadj. 183
hãndõ veps. 173, 176, 182, 222
hãñſi karj. 208
hãpei veps. 183
hãrky sm. 212
hãrmã sm. 32
hãrpõj karj. 172
hõbõ karj. 172
hõhlõ sm. 60, 125, 233
hõkki karj. 209
hõll|õ, -õõ, hõlõ sm. 60, 125, 148

- hõllõj* karj. 148, 168, 233
hõlmõ sm. 60, 86, 243
hõlm|õ, -õj karj.* 134, 161, 162, 168, 215, 216, 233, 244
hõlõ vt. *hõllõ*
hõmppõ sm. 130
hõmõ sm. 32
hõnttõ sm. 61, 125
hõplõ, -õ, -ü sm. 61, 114, 125, 211
hõpsü karj. 213
hõrtõ sm. 130
hõssõ, *husso* sm. 61, 125, 130, 235
hõsõ sm. 130
hõffi karj. 209
hõüd|oi, -õj (I ja II) karj. 134, 148, 162, 167, 168
hõjtnõ karj. 134, 148, 168
hübõ veps. 86, 216, 173, 181, 182
hüdzi e. 21
hüngej, *Wüngej* veps. 173, 176, 177, 180, 182, 201
hüübie karj. 85
hüümis-, *hüümis-* karj. 85
hüp e. 85, 217

ibiz lv. 203
iõpi e. 207
ledu e. 46
Ign|oi, -u karj. 171, 214
igõhudeks veps. 204
lhamoi sm. 230
ihmeno sm. 239
ĩ|dža lv. 3
liri- e. 41, 206
(h)iiro, *ir*, *trü* e. 32, 38, 39, 44
trva lv. 85
lisso sm. 129
listoo sm. 129
lisu sm. 212

Iivo sm. 61, 125, 239
Ikoi sm. 230
il e. 32, 225
ille e. 86
illo sm. 61, 86, 124, 221
illü e. 6, 34
Ilmar|oi, -o sm. 230
Ilm|oi, -o sm. 128, 230
Il|oi, -o, sm. 230, 231
Ilpo sm. 231
Ilppo sm. 232
ime e. 19
inahmoj karj. 134, 161, 168
iindu e. 46
inehmo sm. 61, 113, 124
inehmõ veps. 173, 177, 181, 183, 200
Inn e. vt. *Hen*
lñni karj. 209
ĩpkak, *ũpkaka* lv. 1, 2
Ippo sm. 61, 125
Irmi e. 207
Iro sm. 229
Iroi karj. 134, 164, 168
ir|õ, -õj, -ij veps. 184
Iru- e. 229
irvo sm. 127
isi sm. 208
ismeroij karj. 202
is|o, -ü e. 6, 39, 43, 189, 198
izo veps. 173, 179, 181, 182
is|oi, -o, -õ sm. 61, 113, 123, 189, 221, 239, 241, 242, 243
iz|oj, -o, *izoi* karj. 134, 161, 164, 167, 168, 189
izõhe veps. 203
istõ sm. 129
Itko sm. 228
itkõ sm. 61, 86, 124, 203
itüü e. 6, 34, 39, 44
Itu sm. 212

- ivo vadj. 56
 ivšej veps. 184
- Jaak, jāk, jākku e. 2 (lv.), 6, 32, 34, 38, 39, 44, 45, 46, 225, 227
 jākkO vadj. 56
 Jaak(k)o, jāk(k)o sm. 61, 62, 115, 120, 125, 129
 Jaano, jānò e. 6, 34, 38, 44, 45
 jākkò e. 46
 jalo sm. 130
 jaŋko, jankko sm. 62, 86
 Jann|e, -ei sm. 62, 122, 125
 jāñnù e. 46
 Jano (= jānò) e. 45
 Jassu sm. 212
 jašš|ù, -ò e. 46
 Jekkī karj. 209
 Jermoī, jormoi karj. 134, 168
 Jeru sm. 212
 jete sm. 62, 122, 125
 jeto vadj. 56
 jīñ e. 38
 Joakoi karj. 168
 jōvù e. 225
 jogō, Jogoid veps. 173, 177, 180, 183
 Jokkō, Jokko karj. 171, 229
 jokko sm. 229
 jōñ e. 149
 lōpe sm. 129
 joro, jörö sm. 63, 125, 130
 Jošši karj. 209
 jōūde e. 225
 Joukamo sm. 200
 jōūti sm. 207
 Juakoi, -juākōi karj. 162, 166, juakoi karj. 162, Juākōi 124, 134
 juappo, juoppō sm. 201; vt. juoppo(o)
 juat|o, -ei- sm. 122, 123, 124, 203
 juhlikee sm. 244
 Juh|o, -oi sm. 62, 125, 129
 juippi sm. 208
 jūk, jūkk|ò, -u e. 6, 32, 34, 38, 39, 44, 129
 Jukk|o, -i, -u, juko sm. 129, 207, 212, 228
 Jund e. 229
 Junn|o, -u sm. 62, 125, 212, 229, 231
 Juntti sm. 229
 Junu sm. 212
 juomoi karj. 134, 148, 163, 168, 201, 202
 juon|o, -u karj. 134, 148, 149, 163, 164, 210, 211
 juono sm. 113, 124, juono karj. 168
 juoppo(o) sm. 62, 86, 124, 242
 Juos|o, -e, Juus|o, -e, -õ sm. 62, 125
 juot(t)o(o) sm. 62, 86, 242
 jurri sm. 207
 Jussi sm. 207
 Jusu sm. 212
 jutku sm. 212
 juŧtä lv. 3
 juum(m)o sm. 62, 87, 124
 Juus|e, -e sm. 122
 Juus|o, -u 129, 212; vt. Juoso
 jākki karj. 209
 jāño vadj. 57, 149
 jāñō veps. 149, 173, 180, 181, 182
 jāñ|ō, -ōi, -ōi- karj. 57, 135, 149, 162, 163, 164, 167, 168, 199, 204
 jāñō sm. 63, 113, 149
 jās e. 207
 Jürgi karj. 209

- käk, kak* e. 43
kaakko, kako I, II sm. 63, vadj. 49, 53, 54, 55, 235
Kaalu, kälü e. 7
ka(a)lle, kärle, karle sm. 63
kaap|e, -o, -õ, kaapp|o, -oo, kaapro sm. 63, 120, 122, 125, 129
kaas|e, -o, -ei, -i sm. 63, 87, 122, 123, 126
kaase vadj. 49, 53, 54
Kaarlo sm. 125
käsi sm. 206
käzik e. 87, *käzikkε* vadj. 87
kab|o, -u, kapu e. 7, 21, 43, 198, 199
kabrõ veps. 173, 177, 181, 182, 199
kadi e. 207
Kadoi karj. 171
kagu e. 87
kaharõ veps. 185, 200
kahju e. 43
kai, käije e. 7, 33, 41, 44
kailu sm. 211
kaino sm. 120
Kaipo sm. 230
kaisu sm. 212
kakk, käk e. 7, 32, 87, 225, 235
kakk|o, -o, kako sm. 246
kako, kaakko (I ja II) sm. 87, 115, 123, 124, 235
kakš|o, -u vadj. 49, 51, 54, 55, 203, 211, 221
kaku e. 6, 38, 39, 44
källē, kälü e. 7, 34, 41, 44, 228
Kalle' sm. 121, 122, 125, 126, 128, 231
kall|o, -õ, -kallo sm. 63, 64, 87, 115, 121, 124, 125, 226
-kallo karj. 135, 161, 168, 202
Kallu sm. 212, 215
kalm e. 214
kalp|e, -ei, -i sm. 64, 88, 122, 123, 202, 227
kalppi sm. 206
kalso sm. 127, 200
kamboi karj. 169, 199
kamu sm. 212
kangoi karj. 169, 199
kannoi karj. 149, 167, 168, 199
kanteloj karj. 202
kaoli sm. 208
kapo sm. 21, 199, 203, 212
kappi karj. 208
kapu e. 39
karitsa sm., *karittša* karj. 88
karjo sm. 88, 128, 129, 223
Carlei sm. 122
Kärnu 47
karo sm. 63, 88, 123, 213
garo, gafo vadj. 56
karso(o) sm. 64, 88, 124, 221
kaš, kašs lv. 23
kaži, kazi karj. 23
kaž|õ, -ü e. 47
kasvat|e, -ei, -ee, -ti sm. 64, 88, 122, 123, 203, 242, 244
-kalēi veps. 153
Kati sm. 207
kati vadj. 209
-katoj karj. 153, 166, 167
-katfi karj. 209
katto sm. 115
kahtü e. 47
kafu vadj. 211
kauko sm. 127, 230
Kauno sm. 64, 88, 124
kauno(i) karj. 88, 115, 135, 161, 198
Kauppi sm. 207
Gauroj karj. 133, 168

- Kautsoi* sm. 230
kave sm. 21
käršša lv. 3
ke'g lv. 192
keih|o, -oi sm. 127, 239
Keijoi sm. 241
kelò e. 150
kelo sm. 149
kel|oj, -o, *кело* karj. 135, 140, 149, 164
kenffi karj. 208
kep(p)o sm. 88, 124, 200, 221
kerò sm. 89, 124, 150
kerò, -oi, *keruoi* karj. 102, 135, 150, 162, 163, 168, 198, 240
Ker|oi, -o sm. 230
kerone karj. 203
kerp(p)o, -u sm. 64, 89, 114, 124, 163, 230
kerso(i) sm. 64, 89, 123
Kert e. 228
Kerttoi sm. 129, 228
kezi e., *hesi* sm. 22
kesku sm. 243
Keso, -oi, -ò sm. 127, 128, 150
kezoi karj. 135, 150, 161, 168, 170, 222
kesonen sm. 203
Kesto sm. 128
kesu sm. 213
kesuin, *kesyin* sm. 22
kešsi e. 41, 206, *ketso*, *kešs* e. 7, 34, 38, 44
ketšoi, *keššoi*, *ketšo* karj. 135, 150, 164, 166, 168, 198
ketsokēnē e. 204
keš e. 7, 22, 32, 44, 198
kett|o, -u sm. 118, 243
kešt|ù, -ò e. 36, 38, 39
kežkkü karj. 214
kiäko, *kięko* sm. 124
Kibroi karj. 171
kidžu karj. 213
kięhk|o, -oi, *kięk(k)o* karj. 110, 135, 149, 164, 168, 201
kięko, *kiękko* sm. 64, 113, 149
kiel|o, -oi, -ò, -u sm. 64, 88, 124, 211, 221, 225
kięloihut karj. 204
kiš lv. 150
kišsk e. 150
kiššoi karj. 135, 150, 168, 198, 225
kišù, -i, *kiš*, *tišù* e. 8, 22, 32, 33, 34, 39, 41, 177, 185, 206
kik, *kiķ* lv. 1, 2, 22, 23, 235
kikki karj. 209
kiķkoķķeņē e. 204
kiko e. 7, 22, 38, 43, 235
kiko vadj. 56, 198
kile e. 7, 41, 43, sm. 122, 126, 127
kilkko sm. 230
killi sm. 207
kilo sm. 89, 115
Kilpo sm. 128
kilu e. 7, 22, 39, 43, 198
-kimi sm. 207
kimo, *kimmo*, *kimpo* sm. 64, 89, 124
kino sm. 64, 89, 124
kipak veps. 90
kiplo sm. 64, 89, 124
kippi sm. 207
kippo(i) sm. 65, 90, 123
kipšjižin veps. 186, 211
kirjo vadj. 56, 90
kirj|o, -u sm. 65, 90, 114, 124, 128, 183, 211, 245
kirj|o, -u, -oi, *kirduoi* karj. 135, 161, 162, 163, 211
kirj|o, -u, *kiri* e. 7, 32, 33, 34, 35, 36, 37, 38, 39, 44, 90, 225

- kirj|oi*, -õ veps. 183
Kirle sm. 129
Kiru sm. 212
kisõ, *pišõ* veps. 174, 177, 181, 182
kissi sm. 208
kissu, *kisù* e. 8, 22, 34, 43, 177, 213, 225
kišti e. 207
kisu sm. 213
kišu vadj. 211
kiffi karj. 209
kiŷs e. 32
kiŷtto e. 33, 37, 38
kiägõ karj. 169
klasu sm. 211
Glimoi karj. 171
klohjo sm. 130
klõfša lv. 3
klopo, *klepo* sm. 65, 125
klük, *klükhäz* lv. 1, 2, 193
glõhöi karj. 172
Klõntti sm. 207
koaõoi karj. 170
kod|o, -u e. 8, 9, 36, 37, 38, 39, 42, 44, 190, 198, 222, 226
goga lv. 3
kojppu- karj. 214
kok veps. 91
kokko, *koko* (I—IV) sm. 65, 90, 91, 113, 123, 124, 235, 242
kokko, *kokoi* karj. 90, 91, 124, 135, 161, 162, 164, 166, 167, 168, 244
kolho, *kõlhõ* sm. 68, 116, 125
koljo sm. 190
koljo e. 38
kol̄, *kolli* e. 8, 19, 32, 33, 41, 42, 44, 189
kollo sm. 65
kolmoi karj. 136, 150, 183, 199, 221
kol|o, -u e. 8, 37, 38, 39, 44, 189, 190, 200, 226
kolo vadj. 49, 53, 54, 55, 190
kol|o, -o^e sm. 65, 113, 116, 124, 190, 226
kolo karj. 136, 161, 164, 168, veps. 174, 179, 181, 190
koltšoi karj. 136, 150, 166, 167, 214
golū vadj. 211
koõdū e. 47
koõ e. 8
Koõnoi, *Konoi* karj. 171
koõo vadj. 56
kõho, *koõh|o*, -õ sm. 66, 115, 200, 221
koro, *Coroi* sm. 65, 113, 123, 151, 235
kor|oi, -o karj. 151, 164, 167
korsi sm. 89
korsio sm. 66, 125
korv|o, -e', -e, -oi, -ei sm. 66, 91, 122, 124, 126, 221, 226, 240, 241, 242, 244
korv|o, -oi karj. 91, 136, 161, 168, 222, 244
Koske karj. 165
koš|õ, -u e. 7, 22, 44, 128, 203
kostoi karj. 136, 151
koš-, *kodi* karj. 136, 161, 165, 168, 191, 206
kotko vadj. 49, 53, 54, 55, 90
kotkoi, *kokko* karj. 90, 135, 136, 162, 163
koŷ|o, -i sm. 66, 113, 114, 122, 124, 190, 191, 198, 206, 243
koto, *kodo* vadj. 49, 53, 54, 55
koŷtõ e. 37
kotu e. 39
koŷ, *kõŷ* e. 33
koŷk|o, -i sm. 66, 91, 121, 122, 123, 202, 206, 236

- koumei* veps. 150, 183, 221
graloj karj. 172
kras|ij, -oi veps. 183, 184
krək lv. 52
Krettu sm. 212
Grig|oj, -u karj. 171, 214
Kriimik e. 128
Krikku karj. 214
Krimpo, *Krimmo* sm. 128
krinõ e. 38
Grinu karj. 214
kroik(r)|oj, -õ veps. 174, 180, 181, 182, 185, 233, 235
krompo vt. romo
kronni vadj. 209
kron|o, -u e. 8, 38, 39, 47, 225, 233, 234, 235
groñõj karj. 136, 163, 168, 233, 234
kräkki karj. 209
kuaso sm. 116; vt. *kaaso*
kudm|oj, -õ, -õ veps. 151, 174, 180, 181, 182, 200
kuđsi veps. 209
kuđž|oi, -u karj. 137, 166, 167, 201, 214
kujcũ e. 39
kujk e. 9, 23, 32, 33, 43, 225, 235
kuikko, *kuiko* sm. 66, 113, 123, 235
guikku karj. 23
kuk|e, -i e. 23, 34, 41, 206
kuk e. 9, 23, 24, 33, 34, 35, 43, 44, 191, 198, 225, 235, 244
kukkaro karj. 92
kukkār lv. 23
kukk|o, -i, *kuko|j* karj. 23, 136, 137, 161, 163, 165, 166, 167, 168, 191, 206, 235, 246
kukk|o, -e, -u, -oi, *kuk|o*, -oi sm. 67, 92, 113, 115, 116, 118, 119, 120, 121, 123, 124, 191, 221, 235, 240, 241
kukk|e, -e, -õ, *kuk*, *kuko* vadj. 49, 53, 54, 55, 235
kuk|oj, -ei, -ij, *kuk* veps. 165, 174, 179, 180, 182, 191, 206, 235, 244
kukojhut karj. 204
kukš|oj, -o, *küks|oj*, -o karj. 137, 151, 163
kuku e. 9, 10, 23, 34, 36, 37, 42, 44, 185, 204, 235
kuldoi karj. 169
kułto e. 36, 47
kułšoj karj. 170
Kultimo sm. 230
kult|o, -u sm. 213, 230
gulu karj. 211, 214
kuñũ e. 47
kuoh|o, -oi sm. 65, 91, 123, 203
kuop|o, -oi sm. 127
kuoõoi karj. 150, 168, 199
gurboj karj. 133, 147, 168
kurgo veps. 174, 177, 181, 182
kurko, *kurkko* sm. 67, 92, 124, 201
kurkoi, *kurkko* karj. 92, 137, 161, 164, 166, 168
kurkõne sm. 203
kurm|o, -oi, -u sm. 67, 92, 93, 123, 151, 202
kurmoj, *kurvoi* karj. 137, 151, 161, 167
kuroi sm. 242
gur|oj, -u karj. 133, 147, 163, 168, 211
kusioi- karj. 151
kužmoj karj. 171
kužmõ veps. 184

- Kust|o*, -ee, -i, -u sm. 67, 112, 122, 125, 207
Kust|o, -u, -i, e. 9, 34, 37, 44, 207
kužu veps. 186, 211, 214
kuŕjo vadj. 56
Kutsei- karj. 164
kuŕti e. 207
kuffi karj. 208
Kuttimo 200
kuŕtü, *kuŕttü* e. 47
küdoj karj. 137, 151, 166, 168, 199, 226
kükš|oj, -o karj. 162, 167
küri|š, -ž, *kürnis*, *kürneh* karj. 93
kuurno sm. 93, 198
kuuro sm. 67, 93, 124, 221
kuusi sm. 22, 118, *kuus* e. 22
kuutamõ sm. 151, 200
kõlu e. 149, 150
kõrb e. 198
kõri e. 102
kõrs e. 89
kõrsik e. 89
kõrzo e. 89
kõrv e. 91
kõŕj, *koŕj* e. 9, 34, 41, 43, 91, 204, 225, 236.
kägi karj. 209
käg|u, -o e. 9, 10, 36, 37, 38, 39, 40, 43, 191, 198, 225, 236
kägöj karj. 137, 161, 162, 163, 167, 192, 236, 246
kähõ sm. 130
käk|õ, -i sm. 67, 113, 123, 191, 192, 198, 236, 238, 239, 240
kän e. 207
känny sm. 212
käpp|ü, -i karj. 208, 214
Kärt, *Kert*, *kärdõ* e. 7, 32, 38, 44, 129
kätt e. 22, 24
kättü e. 47
kät(t)õ sm. 127
kägü e. vt. *kägu*
gä|fša lv. 3
kõhkõ veps. 185
Kõpi sm. 207
kõ|fšõj karj. 172
köttü e. 47
kõyhhõ sm. 68, 93, 124, 200
kübe e. 27
kühärõ veps. 185, 200
kükkõ sm. 127
kymppi sm. 207
kyppõ sm. 151
küppõ karj. 137, 151, 164, 168
küršši karj. 209
kür|õ, -õ veps. 174, 177, 181, 184, 216, 233
küŕstõ karj. 172
küühkõi karj. 137, 152, 163, 167, 245
Küürõi karj. 177
küüt, *kiut* e. 8, 33, 39, 44, 189, 222, 225
kyyt(t)õ sm. 189
läpo sm. 130
lahits e. 21
Lahjo sm. 128
lahko sm. 243
lahmu sm. 212
laid e. 93
läi|hõj karj. 169
laik lv. 1, 2, 192
laine e., *lajniž* veps., *lainneh* karj. 93
laino sm. 68, 93, 124, 198, 221
laito sm. 68, 93, 124, 222
laivoi karj. 170
Lalli e. 233

- lall|o*, -õ, -i, -u sm. 68, 93, 94, 123, 235
lallo, *lallot* karj. 137, 161, 168
lalu sm. 236
lamboj|hut karj. 204
lampu sm. 211
lan|ko sm. 227
lazits e. 21
Lasse sm. 129
lauk, *laukku*, *lau|G|i*, -ü e. 10, 33, 34, 42, 44, 192, 206, 225
lau|k|ei, -ij veps. 183
laukk|o, -u, *lauko* sm. 68, 113, 115, 124, 192, 211
laukko vadj. 56, 192
lav|o, -oi sm. 68, 94, 124, 215
lèn, *Leen|u*, -o e. 10, 33, 34, 35, 36, 39, 44
leenu sm. 212
lehmi- sm. 223, 224
lehò e. 97
lehto sm. 68, 113, 124, 128, 198, vadj. 50, 54, 55, 221, 244
lehtsi vadj. 21
leipi- sm. 224
leivo, -nen sm. 23, 202
lekko sm. 120
lekkoi karj. 170
Lek|o, -oi sm. 230, 231
tell e. 10, 24, 33, 40, 41, 43, 204, 225
lello, *лелло* vadj. 24, 50, 53, 54, 55
tellu sm. 24
lelu, *lilu* sm. 24
lemb|o, -ei, -ij veps. 174, 180, 192, 242
Leminge e. 232
lemm, *lõmm* e. 192
lemmo vadj. 57
lemp|o, -oi sm. 68, 113, 124, 198, 226
lempo, *lemb|oi*, -o, *lemb'* karj. 137, 138, 162, 163, 164, 166, 168, 192
Lenni sm. 207
lep veps. 95, *lepp*, *lep|u*, -o e. 10, 11, 24, 33, 39, 44, 95, 222
lepā lv. 95
lepij veps. 95, 184
leppo sm. 69, 95, 124, 222
leppä sm., vadj., karj. 25, 95
lero sm. 130
lèžò e. 47
lesso sm. 130
-lev*oi karj. 169
lible e. 56
liblo vadj. 56
li|džu karj. 25, 214
lieh|o, -oo sm. 68, 94, 124, 203
-lielo sm. 152
li|eloj karj. 162, 235
lieppo sm. 230
liero sm. 68, 94, 123, 152
lieroj, *li|eloj* karj. 152, 164, 167
lievo karj. 23
ligò veps. 183, 222, 224
liina sm. 26
lin|õ sm. 128, -u 213
liip(p)oi karj. 138, 152, 162, 163, 166, 167, 177
liž lv. 2
līs, *līsò*, -ù, -à e. 11, 33, 34, 38, 39, 44
Liissi sm. 207
lill, *läll*, *tell* e. 10, 24, 29, 33, 41, 42, 44, 235
lilla sm. 24
lilli sm. 236
lillu, *lilu* sm. 24
lin|žoi karj. 138, 152, 163, 166, 168, 198, 222, 225
lin|õ, -ù e. 215

- lipkhõ*, *lipkõ* veps. 174, 177, 181, 182, 201, 204
lipoj karj. 138, 161, 166, 168
lippo sm. 69, 124, 226, 230, 231
ližoj karj. 138, 152, 168
Lisse sm. 129
Lissu, *Littu* sm. 212
litti karj. 209
liula sm. 56
livviköi karj. 201
loðù e. 48
lohko vadj. 152, sm. 69, 113, 124, 152, 226, 243
lohk|o, *-oi* karj. 138, 152, 168, 203
lohkej veps. 203
loikko sm. 69, 95, 124, 203
-tojmu karj. 214
loiro sm. 69, 125
Lokko sm. 230
loſſ e. 95, 235
лoлл|o, *-o* vadj. 53, 54, 55, 95, 235
loll|o, *-ē* sm. 69, 95, 122, 124, 235
loſſo karj. 171, 235
loñt e. 234
lontto sm. vt. *lotto*
Lopo sm. 129
lopo, *löpö* sm. 69, 125, 234
lop|oj, *lot|oi*, *-ej*, *-ij* veps. 174, 180, 182, 185, 233, 234, 235
loro, *lörö* sm. 69, 125
loso sm. 69, 125, 234
lotko sm. 130
lotoi sm. 234
lotoi, *lötöi* karj. 166
loſſ e. 234
lotto, *lontto* sm. 69, 125, 234
loſkke sm. 127
(š)luboĵ karj. 138, 153, 166
luđžu karj. 25
luhits e. 21
luho sm. 69, 113, 124, 235, *luho*, *luho* karj. 138, 153, 164, 168
luik e. 11, 33, 40, 41, 43, 120, 192, 193, 225
luikko, *luiko* sm. 69, 113, 123, 124, 193, 212
luikk|o, *luikko* vadj. 50, 53, 54, 55, 192
luikoĵ karj. 171
luiku sm. 193
lukij veps. 184
lullu sm. 212
лулуу karj. 212
lulu vadj. 211
lumikee sm. 242
lumppu sm. 212
luojoi karj. 170
luonto sm. 115
luožo karj. 234
lupoj veps. 244
luppo sm. 153
luppo, *lupoi* karj. 138, 153, 166, 168, 244
lusu sm. 212
lutoj- karj. 138, 166, 167
luts e. 11, 24, 33, 39, 41, 43
luťšoĵ karj. 25
luť veps. 186, 211
luffi karj. 209
luud|o, *-u* e. 46
luukk|o, *-oi*, *-oo* sm. 70, 95, 124, 201, 203
lūlu vadj. 211
lõhk e. 152
lõke e. 120
lõmm|u, *-e* e. 10, 41, 44
lõo, *lõiv*, *lõuke* e. 10, 23, 33, 40, 41, 43, 202, 204
лѣв lv. 95
läbi e. 95, 96
lämbimöi karj. 169, 200

- lämb|ui*, -oi, -o, *läm|ui*, -õ, -ei veps. 174, 177, 180, 181, 182
lämpu e. 237
läpi sm. 95
läpõ sm. 70, 95, 124, 198, 203
läpõ sm. 70, 115, 125
*lõhmõ*i karj. 172
lõhö sm. 130, 235
lõkõ karj. 171
Lõllõ sm. 235
lõllõ sm. 230, karj. 172, 235
lõmpsõ sm. 130
*lõpõ*i, *lõbõ*i karj. 138, 166, 168, 233, 234
lõrp(p)õ sm. 70, 125, 243
lõrõ sm. 130
lõttö, *lõtõ* sm. 70, 125, 234
(š)lõttö, *lõtõ*i, *lõtõ*i karj. 138, 139, 167, 169, 216, 234
Lülõ e. 46
lũõõ e. 46

maam(m)|o, -oi, *muamo* sm. 70, 113, 123, 154, 242, 243
mās|õ, -ü e. 47
Madr|o, -õ vadj. 56, 227
Madsè e. 41
Mai, *mai*õ e. 11, 33, 40, 41, 44, 46
Maiju, *Maõju* sm. 212
maim e. 11, 25, 33, 40, 43, 204, 225
maima karj. 25
maiti, *maõti* sm. 207
maiva sm. 25
Makoi karj. 171
Malkko sm. 129
Mall e. 11, 33, 40, 44, 45, 228
Mallu sm. 229
mam veps. 181
mami sm. 208, karj. 209

mamkõ veps. 177, 180, 181
mamo vadj. 57
mam|oi, -ei, -ij, -õ veps. 154, 174, 180, 181, 182
mandžoi karj. 139, 154, 162, 163, 168, 201, 203, 225
maññi karj. 209
Mans|o, -õ sm. 70, 113, 124, 154
mañu vadj. 211
Manu karj. 214
Mappi karj. 209
margè e. 46
Marjo sm. 128
marjõ veps. 184, 227
Marke sm. 70
Markka sm. 232
Markk|e, -i karj. 165, 209
Markku sm. 212
Marko sm. 232
Marko e. 46
maõ vadj. 56, 227
maš|ei, -ei veps. 184, 201
maši e. 207
masõ e. 48
Matro e. 47
Mats e. 11, 33, 44, 46
Mafso sm. 70, 125
mafsu e. 47
matti, *Matt* e. 46, 207
Matti sm. 207
Maõõ e. 46
Mattši karj. 209
mattu sm. 212
matu vadj. 211
Mauno sm. 129
mauroi karj. 139, 154, 167
Medo e. 230
mēmè e. 236
mehlo sm. 96
mekko sm. 70, 96, 121, 124, 226, karj. 139, 161, 164, 168

- mello* sm. 70, 96, 116
Meme e. 232
memm, mām e. 11, 24, 25, 33, 34, 40, 41, 43, 202
meroi karj. 170
metsis e. 193
mets|o, -oi, mett|o, -oo, meht|o, -i sm. 70, 71, 114, 123, 193, 222, 224, 238, 241, 242
meṣ|ō, meṣei veps. 174, 180, 181, 182, 193
mettši- karj. 224
mettšo, meṣoi karj. 139, 161, 162, 163, 164, 166, 167, 193, 224
Miamo sm. 236
Midru karj. 214
miḡdžoi karj. 139, 154, 166, 168, 201
mieloi- sm. 203, 230
miḡloihut karj. 204
miḡmoi karj. 236
miki vadj. 209
Mikk, Mik|o, -u e. 12, 33, 34, 44, 45, 46
Mikki sm. 207, karj. 209
Mikk|o, -oi, -u, Mik|o, -oi sm. 71, 116, 118, 125, 129, 212
Mikkoi, Migoi karj. 171
miko vadj. 56
Miksi sm. 207
Miku karj. 214
miḡkō veps. 174, 177, 178, 181, 182, 201
Minni sm. 207
minni karj. (Ing) 209
miññō e. 46
miškō veps. 184
miṭjo vadj. 56
miṭtū'ks lv. 193
mitu vadj. 211
moam|oi, -o karj. 139, 154, 164, 165, 166, 167, 236, 240, 244, 245, 246
moatk|oi, -o karj. 139, 154, 161, 162, 167
mokki sm. 207
molo, mölö sm. 72, 126, 234
mol|u, möl|u, -o e. 12, 38, 39, 47, 48, 225, 233, 234
moñ lv. 1, 2, 234, 235
Mommo sm. 234
mommo- sm. 2, 203, 235
moḡko sm. 71, 121, 125
Mono sm. 230
Monto sm. 230
morsio sm. 239
morsu sm. 212
moṣkē sm. 130
mukke sm. 71, 96, 123, 198
mulo sm. 154
mul|oi, -u karj. 139, 154, 168, 214
mumm e. 2, 234, 235
mumm|o, -u sm. 71, 96, 114, 123, 211, 235
muñ e. 19, 206
Munni sm. 207
murri sm. 207
Must e. 206, 207
muštā lv. 25
Musti e. 207, sm. 206, 208
muṣfikī veps. 165, 182
mustiō veps. 183, 201
Musto sm. 71, 113
must|oi, -ej karj. 139, 154, 161, 162, 163, 164, 165, 168, 201
mustoo sm. 242, 245.
must|u, -o e. 12, 25, 34, 38, 39, 44, 47, 222, 237, 238, 245
musu sm. 211
muts|o, -u sm. 155, 212

- mut(t)š|oi*, -i, -o karj. 140, 154, 163, 164, 166, 167, 209
mutsu e. 155
muššu veps. 155, 214
muš e. 155
muŋu vadj. 211
muur|oi, -oi karj. 140, 155, 162, 163, 168, 181, 201, 225
mõmmõ, *meñ* e. 12, 34, 40, 220
mõtus e. 193
mädžoi karj. 171
mäkkõ karj. 169, 199
Mäll e. 233
mänko vadj. 218
mätõ sm. 71, 96, 124, 221
mödžoi karj. 171
mögü e. 234
mögõ karj. 172, 234
mõhkõ sm. 71, 125, 126
möhõ 71, 126
mõkö sm. 71, 121, 126, 234
mõlli sm. 207
mõlõ, *molu* e. 233, 234, 235
mõmmõ karj. 172, 234, 235
mõmõ e. 48, 235
mõntt|õ, -i karj. 140, 167, 169, 208
mõrkõ sm. 72, 126
mõrri karj. 209
mõssi karj. 209
mõssõ sm. 126
mõtti sm. 207
myrõ sm. 131

nän|u, -e, -o e. 6, 34, 44, 45
Naasto sm. 230
Naastoi karj. 171
nahke, *nah* e. 97
nake sm. 72, 96, 97, 123, 126
nakko, *nako|* karj. 97, 140, 155, 168, 226

naku sm. 212
nall|e, -i sm. 72, 97, 123, 126
nañ e. 207
Nanni sm. 207
Nassu ~ *nasu* sm. 213
Nasto sm. 129, 229
Nastoi karj. 129, 140, 168, 229
nastõ, -ei veps. 184
nate| veps. 184
Natoi karj. 171
Naffi karj. 209
nafu vadj. 211
ñeidi karj. 165, 206
neid|o, -oi karj. 140, 161, 166, 167, 194
nejdõ veps. 174, 180, 181, 182, 194, 204
neito, *neitto*, *neiti* sm. 72, 113, 119, 123, 193, 208, 243, 245
ñe|tša lv. 3
neiu, *neid* e. 12, 33, 34, 37, 38, 39, 43, 121, 193, 238
nekki karj. 165, 206
nekko karj. 140, 171
neliko, *nelikei* sm. 201
nellik veps. 201
ñepo|, *ñeppi* karj. 169, 199
neppo sm. 25, 198, 200
nerk(k)o sm. 43, 72, 97, 124
nerkko karj. 161, 168
netk|o, -oi karj. 140, 155, 168, 201
ñeäl|ä, -ü karj. 25
nigü e. 12, 37, 44, 129, 229
nihvoi sm. 72, 126
Niki sm. 208
Nikko, *Niko* sm. 129, 229
Niku sm. 212
nilko vt. *nirko*
nimikõõ sm. 242
ñinni karj. 209

- nirk, nürk* e. 97, 98, 217
nirk(k)o sm. 72, 97, 98, 116, 121, 123, 222
nirko, nilko vadj. 97
nirttši vadj. 97
nisu sm. 212
nohko sm. 131
nök veps. 98, *nokk* e. 98
nokko, nökkö sm. 32, 72; 98, 123, 222
nökko karj. 98, 140, 161, 168, 226
noku e. 47
nołk e. 155
noł|o, -oo sm. 72, 113, 155, 242
ńoloj karj. 140, 167, 168
noorik e. 201
nosi e. 41, 206
noš|ü, -ö e. 12, 47, 48, 225, 233
nofs|ü, -ö e. 12, 34, 36, 37, 43, 47, 121
ńuhoj karj. 140, 167, 169
nujhō sm. 127
nuk, nukk|u, -e e. 13, 32, 33, 34, 41, 44
nukkamo sm. 200
nukke sm. 73, 99
Nunnu sm. 213
nuqkkō sm. 72, 98, 203
nuorikko sm. 201
nuotto- sm. 224
nuppō sm. 127
nōbu e. 12, 25, 38, 43, 198, 200
nōito vadj. 56
nōrk e. 97
nōrkt lv. 97
nä|j|ö e. 38
ńäjvōj karj. 140, 156, 164, 168, 226
näkō sm. 219
ńänni karj. 208
nännü e. 149
ńäťšō karj. 171
nääl e. 13, 25, 33, 34, 41, 43, 198
näälä- sm. 25
ob|o, -u e. 38 (vt. *hobu*)
obu vadj. 49, 53, 54, 55, 188
ogij veps. 184
ogr|oj, -ō veps. 184
ohto|j karj. 169
oino sm. 73, 99, 123, 124
oin|o, -oi karj. 170, 198
ojs|ü, -ö e. 13, 34, 38, 39, 43
Okse vadj. 56
Olgoi karj. 171
Olli sm. 207, 208
oło vadj. 56
Ol|o, -u roots. 215
Oloj karj. 171
oloin (g. sg.) karj. 170
ono, enc vadj. 49, 54, 55, 220
on|u, -o, uno, unu e. 5, 36, 38, 39, 43, 125, 188, 220
opr|ej, -ij veps. 184
oravikko karj. 169
orboj karj. 141, 161, 166, 167, 194
orhoi karj. 141, 156, 168, 200, 222
oriho sm. 155
orkkoñi karj. 169
orō e. 47
oro sm. 239, 243
oroj, oro karj. 169, 199
oršoj veps. 201
orv e. 194
orv|o, orp|o, -oi, -ō sm. 73, 113, 116, 123, 194
Oški sm. 208
osmero|j karj. 202
Oso sm. 232

- oš* e. 19, 206
ošsü, -ò 34, 37, 43, 46, 47
otu vadj. 211
Outi sm. 208

Paap e. 13, 33, 44, 46, 236
paappa sm. 146
pávo e. 46
Paavo sm. 73, 125
Paavoi karj. 171
babk|õ, -o veps. 173, 180, 181
babo vadj. 57
bab|õ, -i| veps. 173, 177, 180, 182, 185
paimo sm. 155
paimoi karj. 141, 156, 163, 168, 199
pai|õ veps. 156, 174, 180, 181, 183, 185, 204
-paino sm. 238
paip|l lv. 100
pa|tu sm. 213
pa|tõ e. 163
pa|g, *pa|g|e*, -i e. 13, 33, 34, 40, 41, 44, 194, 206, 222, 226
pa|k|e, -j vadj. 50, 53, 54, 55, 194, 206
pa|ki sm. 73, 113, 124, 206
ba|k|õ veps. 176, 177, 182
pappa sm. 120
Pa|õ vadj. 56
pa|õ, -ei, -i| veps. 184
pa|še| veps. 184
pa|sk|õ, -õ, -oi sm. 73, 99, 124, 222, 241
ba|t|õ vadj. 57
ba|š|ko veps. 146
pa|t|oi karj. 141, 156, 168, 201, 222, 225, 226
pa|u|li| veps. 184
Pa|u|oi| karj. 141, 168

pavo vadj. 56
Pedri, Pedru karj. 209, 214
pe|d|ž|õ| karj. 172
Peep, pēB|õ, -ü e. 13, 33, 34, 41, 44, 46, 236
Peet, pēD|õ, -ü e. 13, 33, 34, 44, 46
pehk|õ, *peyhk|õ* sm. 126
peibelane e. 100
pe|j|oi| karj. 100, 161, 167, 203, 236
peig, peid, peiu e. 13, 25, 33, 35, 37, 43, 99
peigil lv. 96
peigoi karj. 141, 161, 168
pe|ko vadj. 50, 52, 54, 55, 226
peik(k)|õ sm. 73, 96, 99, 124, 198, 203
Peil|õ, -õ sm. 73, 99, 124, 202, 222, 242
peipo, peipp|õ, -u sm. 73, 99, 100, 114, 123, 201, 236
Peipsi e. 100
pekk|õ vadj. 56, 229
Pekko sm. 73, 125, 229, karj. 141, 164, 168, 229
Pe|kk|õ, -u e. 13, 33, 35, 38, 44, 229
pelkko, belkko karj. 171
Pelko sm. 222
be|õ vadj. 56
be|õ veps. 183
pemppu vt. *peppu*
Penjo sm. 129
-pentu sm. 213
penu sm. 212
Pepe, Pepo e. 45
peppu, pemppu sm. 211, 236
perati e. 217
Perho, Põrhõ sm. 73, 100, 123, 203, 246

- perjantai* sm. 100
Perjo sm. 73, 100, 115, 124, 202
pero sm. 156, *pero* karj. 141, 156
 168
pers|o, *-õ* sm. 74, 100, 124, 198,
 222
per|ü, *-õ*, *põru* e. 14, 37, 39, 96,
 156, 221
pešeļ veps. 201
pes|o, *-u* sm. 156, 211
pežo karj. 141, 156, 168
beš|u, *-i* vadj. 211
peřjo vadj. 56
Peto e. 47
pefoi karj. 169
Petso sm. 74
peřseļ veps. 180
Petti sm. 207
Petu karj. 214
peyh(k)õ, *peyhko* sm. 74, 100, 203
peukalo sm. 96
Peuro sm. 128
beā džõj karj. 172, 204
peāškõi karj. 52, 141, 161, 167
peātkõj karj. 142, 157, 168, 184,
 201
peāřšk^uõj karj. 162
Peatšõi karj. 163
piēdī e. 41, 206
piētoj karj. 169
Pietu sm. 120, 212
biiboi, *piabo* karj. 141, 169
pi.džõj karj. 170
piilo sm. 115
pilü e. 37
piird e. 26
piu sm. 213
pikki karj. 208
pikko, *piko* sm. 74, 100, 123
pikkoi, *pikoi* karj. 141, 161, 166,
 168
bilboi, *piabo* karj. 157, 168, 222
pilk, *pilgani*, *pilgani* e. 14, 26, 40,
 41, 44, 101
pilk|o, *-u*, *-a* sm. 27, 96
Pilko sm. 74, 101
pillu sm. 236
pilvo sm. 74, 124
piņõj karj. 172
pipi sm. 207
piņ e. 236
piņpā lv. 3
pippi sm. 236, karj. 208
pipu sm. 236
Pirj|e, *-o* sm. 74, 124, 125
pisk e. 201
pisk|o, *-u* sm. 27, 201, 213
pis|o, *-u* e. 14, 27, 36, 38, 39,
 42, 44, 221
pišõ veps. vt. *kisõ*
pišu, *piřřšu* karj. 214
pleko sm. 130
pleso sm. 130
blogā lv. 3
plosõ, *plõsõ* sm. 74, 126
plāppā lv. 3
poapo, *puapo*, *boqbo*, *buqboj* karj.
 132, 146, 163, 165, 167, 202,
 236
boqtkõj, *buqtk|o*, *-õj* karj. 132,
 146, 161, 162, 202
bobo karj. 24, 132, 146, 163, 202,
 236, veps. 146, 236
bobo|ne, *-ni* karj. 24, 203
Pohjo sm. 239
pojo, *poiko* vadj. 50, 52, 54, 55,
 211
poisu e. 57
poju sm. 213
poj|ü, *pojo* e. 36, 52
bokki karj. 209
pokko sm. 127

- bokko*, -*boko*i karj. 132, 146, 161, 163, 166, 167
*Poll*e, -i sm. 74, 101, 122, 124, 206, 233
*polo*i karj. 141, 157, 168
bombo vadj. 50, 52, 54, 55, 233, 235
põsü e. 47
põfša lv. 3
poppa sm. 236
pop|o, -u sm. 130, 213, 235
*por*dimo*i* karj. 141, 157, 161, 163, 167
*por*dmi|o*i*, -ei veps. 174, 180, 182
pori, *põri* e. 101, 102
porni sm. 208
poro sm. 74, 101, 124, veps. 101
portim|o, -oi sm. 157, 200
boš|ei, -i veps. 185
pošo vadj. 57
bošši karj. 208
*poss*o, -u sm. 57, 74, 102, 123, 198, 213, 237
pots vaps. 210
pottši, *pošsei* karj. 102, 164, 206
poŋu sm. 212
*boŋ*đžo*i* karj. 133, 146, 166, 168, 226
poulu e. 46
Praho e. 47
prañdzò e. 47
pridò e. 46
*briho*i karj. 169
proho, *prõhò* sm. 130
broñi karj. 208
proto vt. *roto*
brääkko, *bräkko*, *priäkku*, *brakko* vadj. 50, 52, 54, 55, 206, 211
präkko, *bräkko* karj. 171
bräfskü karj. 214
bröfkü karj. 214
brüõkki karj. 208
buqbo karj. 116, vt. *poapo*
puqliko sm. 201
*bubo*i karj. 255
puđu, *puđu* e. 21
puhtu sm. 211
puipe vadj. 55
pujppu, *pujppu* vadj. 54, 211
buk|õ, -ei, -ii veps. 173, 176, 180; 181
*butbo*i karj. 169
pull e. 14, 33, 34, 41, 44, 194, 226, *püllõd* (n. pl.) 38
pullo sm. 113, 115, 124, 194, karj. 141, 161, 164, 198, 194
pułò e. 47
pulo, *puło* veps. 103, 174, 180, 181, 194, 235
bułu karj. 213
Pun|o, -õ sm. 74, 113, 124
pun|u, -o e. 14, 27, 44, 222, 225, 237
*pupo*i sm. 235, vt. *bubo*i
puṗ e. 236
pupu sm. 212
-burõ veps. 173, 176, 183
bužà lv. 3
pušò e. 48
Puso sm. 232
pusu sm. 211
Putso sm. 129
buttsi karj., *buttsš* veps. 186, 211
*bū*đžo*i* karj. 172
puuk(k)|o, -oo sm. 74, 75, 102, 114, 115, 119, 124, 201, 226, 242
*buuro*i karj. 171
pejpp|e, -o vadj. 50, 53, 54, 55, 236
põll, *polle*, *põl* e. 14, 26, 33, 34, 40, 41, 44, 123, 206, 221

- põss, põssu* e. 102
pädevõi karj. 102, 103, 169, 200
päits, päits|ü, -o e. 14, 27, 33, 34, 37, 38, 39, 44, 201
päiv|õ, -õi, -õj, veps. 174, 175, 178, 181, 182, 217, 226
päl e. 103, 235
päntiõ veps. 185
Pärkö sm. 232
pärpöj karj. 172
Päskõ e. 34
pästk|õ, pätk|õ, -ej, -ij veps. 157, 175, 177, 178, 181, 182, 184, 201
pätsü e. 40, 217
pätõ sm. 75, 102, 103, 124, 203
päske vadj. 50, 52, 54, 55, 178
päskü, pääsky(nen) sm. 52, 114, 211, 240
pääs|u, -o e. 14, 35, 36, 38, 43, 52, 204, 245
Päävo e. 47
böböj vt. *pöppõ*
pöhk|õ, -õ sm. 75, 126, 131
pökõ, -õ sm. 75, 126
pöll|õ, -õi sm. 75, 103, 115, 123, 235
pöllõ karj. 142, 161, 164, 167
pöll|ü, -ü vadj. 211
pömpõ sm. 126, 235
pömõ sm. 75, 116, 126
pönttõ sm. 72, 126
pöppõ, böböi karj. 142, 168, 169, 234, 235
pöpõ sm. 75, 126, 234, 235
pörtõ sm. 130
börõ vadj. 57, 234
pörõ sm. 126, 233, 234
Pörõ sm. 130
pör|õ, -õj, börõj karj. 57, 102, 130, 142, 162, 168, 234
pörõ veps. 175, 180, 181, 215
pös(s)õ, pös|õ, -õ sm. 75, 126
pötkõ sm. 130
pöts veps. 211, 214
pötsõ sm. 76, 126, 208, 234
põ|šõj, pöttšõ karj. 142, 166, 169, 226, 234
pöts|õi, -ej veps. 175, 181, 183, 185, 217, 234
pühik| veps. 182
pühõj karj. 141, 157, 168, 222
pyrrõ sm. 130
pyör|õ, -õõ sm. 76, 103, 124, 203
pyörõ, pyörõi karj. 103, 142, 164, 168
rahk e. 104
rahk|o sm. 76, 103, 104, 124, -õ veps. 104, 175, 180
rahvoj karj. 170, 199
rakk e. 104, *rak* lv. 104
rakko sm. 76, 104, 115, 124, 235
rakko vadj. 104, karj. 104
ramo sm. 42
Rapo sm. 129, 230
ratsoj karj. 142, 157, 166, 167, 199
rattoi sm. 76, 104, 124
rattši- karj. 165, 206
Raukko sm. 128
raukõ veps. 128, 175, 178, 183, 204
re|bbi lv. 195
reb|oi, -o, repo karj. 142, 143, 161, 162, 163, 164, 168, 195, 244
reb|oi, -ej, -ij, -õ veps. 175, 180, 181, 182, 195, 242
re|bu, -o e. 15, 38, 39, 43, 195
rēt e. 46
Rētu sm. 212
Rein e. 14, 33, 34, 38, 44, 46

- Reittu* sm. 212
Reko sm. 230
rellē, röllē sm. 130
rengoi karj. 142, 157, 158, 168, 199
reḡho sm. 76, 105, 124, 203
repo vadj. 50, 53, 54, 55, 195
rep|o, -oi, -ō sm. 76, 104, 113, 114, 123, 124, 199, 235, 241
repeḡi veps. 157
reäpöi karj. 143, 158, 161, 162, 163, 166, 168, 216, 225
Riekko sm. 230
riepo, riepoi karj. 142, 157, 168, 226
Rieti sm. 207
Rietu sm. 212
riiho sm. 76, 105, 124, 222
Riiko sm. 128
riško karj. 171
riitto karj. 169
rikko sm. 243
Riku sm. 212
Risto sm. 76, 125
rištsoi karj. 169, 201
Robbe (robè) e. 15, 41, 44, 105
rogij veps. 153, 184
roke sm.*76, 122, 126
roll|o, -ō, -ē, röll|ō, -ō, -ē sm. 76, 105, 122, 203
Romo sm. 230
romo, krom(p)o sm. 76, 126
roni e. 41
rōḡbū e. 46
Roope sm. 129
rop|o, -oi sm. 77, 105, 124
-rožmoi karj. 143, 158, 168, 199
Rosoo sm. 130
rosvo sm. 115
roto, proto, röt|ō, -ōi sm. 77, 126
roḡšō veps. 183
rud|oi karj., -ō veps. 184
Rudu roots. 215
rugoi karj. 170, 190
rujo karj. 169
rujppi sm. 208
Rukko sm. 128
rukko karj. 166, 169, 245
run|o, -oi, -oi sm. 77, 105, 124, 202
ruokko sm. 76, 105, 124, 203
rusko vadj. 56
(-)rusko sm. 77, 105, 106, 124, 128, 200
Rusko sm. 77, 124
-ruško, rusko karj. 106, 143, 161, 168, 200
ruskeḡi veps. 106, 200
rusk, rušč e. 15, 33, 44
-ruttsu karj. 213
rūd|ū, -ō e. 38, 46
räbu e. 105
rääk e. 52
rääkkä sm. 52
räp(p)|ō, -ō sm. 77, 106, 203
rōhkō sm. 130, 234, karj. 171
rōkkō, rōkōḡi karj. 104, 143, 169, 172, 235
röllē vt. *rellē*
röppō karj. 172
rössō sm. 130
rōtkō sm. 130
rōffš veps. 46, 186, 211, 214
Ryko (= rikko) e. 46
rüttšū, rüttšäkkä karj. 213
särikke sm. 201
Saaro sm. 128
Saikko sm. 230
Saimi sm. 207
(t)šaivoi karj. 159
Zakki karj. 209

- Salu, Salttu* sm. 212
sang e. 106
saņko sm. 77, 106, 119
Sanni sm. 207
sašku veps. 214
sašs e. 207
sau(k)ko(o) sm. 77, 106, 124, 222, 226, 230, 241, 242
sauro sm. 77, 106, 124
Savo sm. 77, 107, 114, 116, 124, 222
žbiloj karj. 170
sedī e. 207
sedō veps. 184
sejboj karj. 170
seipo sm. 127, 199
semō veps. 184
senttšoī karj. 143, 158, 166, 226
sepi- e. 224
seppo sm. 128, 129, 241, 242, 243
seppi, šepo karj. 170, 169, 225, 241
serko, šerkko karj. 171
Seru sm. 212
sesroj, sestroj karj. 169, 200
(t)šiiloī karj. 158, 168
Štm, Siimu e. 46, 229
Siito sm. 230
šivoj karj. 171
siko- vadj. 224
siko-, sikū sm. 212, 222, 224
silm g. silmu e. 15, 27, 33, 41, 43, 221, 225
silmi- karj. 224
silm|o, -v vadj. 50, 53, 54, 55
silmoinen sm. 203
silm|u, -i- sm. 212, 223
sil|o, -u sm. 78, 124, 167, 200, 211, 222
Simo sm. 78, 125, 229
sint|šoi, -tšo karj. 143, 166, 168, 203
sipi sm. 29
sipo- vadj. 225
-sippō sm. 78, 107, 123
sipro sm. 78, 125
sisko(o) sm. 107, 201, 242
siso sm. 78, 107, 123, 124, 179, 199, vadj. 53, 54, 199
šitto- karj. 209
skribō veps. 185
soblej, -ij veps. 158, 184
sohj|o sm. 78, 126, 160
šohoī karj. 172
soikko sm. 200
sokk e. 108
sokko, -o vadj. 50, 53, 54, 55, 108, *sokko* sm. 78, 108, 200, 222, 243
sokō veps. 175, 178, 181, 183
Soloi karj. 169
-solttu sm. 212
Sopo sm. 129, 230
Soppo sm. 118
zorō veps. 175, 178, 181, 183, 226
sošsū e. 236
soti- sm. 223
soyrij veps. 184
steppū e. vt. *teppū*
Štšepu karj. 214
Štšoppi karj. 209
suqloj karj. 169, 199
sudoi karj. 170
suho sm. 78, 126, 234
suikko sm. 200, 230
sukku e. 183
suks|ū, -ō, süksū e. 15, 35, 38, 43, 47, 48
sulho sm. 78, 108, 109, 123, 124, 239, 241, 242

- sulhoi* karj. 143, 145, 161, 167, 168
su'lli lv. 109
su|o, -oi sm. 78, 108, 109, 124
suoboi karj. 143, 158, 168, 184
šuopo karj. 199
suššä lv. 3
Sus(s)o(o), *Sussu* sm. 78, 125, 129, 211, 212, 236
suzò e. 163
su'ttù e. 47
suukko sm. 183
sürimoj karj. (Ing) 215
svoatt|o, -u karj. 143, 158, 163, 167, 211
sęęę vadj. 50, 54, 55, 107, 199
sõsè, *sosè*, *sõšsè* e. 17, 30, 41, 107, 198, 199
sõšs, (t)sõdz|õ, -e, -i e. 17, 21, 33, 35, 41, 198, 207
sääksi sm. 169
Söyrö sm. 129
süõppõ sm. 78, 109, 124, 201
süõttõ sm. 78, 124, 203

tał e. 15, 33, 34, 41, 42, 43, 125, 206, 235
tał, *tāłti*, *tōł* lv. 1, 2, 195, 209, 235
tāti, *tätti* sm. 115, 208
taatto vadj. 51, 53, 54, 55, 195, 235
taatt|o, -oi, *taat* sm. 78, 113, 123, 126, 195, 235, 236, 242, 243
taatto karj. 165
Taav|oi, -ē, -e, *Tavoi* sm. 78, 125
Tahv|o, -i sm. 78, 125, 207
taivo sm. 239
taivoi karj. 170
takka sm. 110
D'akku karj. 214

ta'l lv. 1, 2, 195
tall e. 15, 28, 33, 34, 40, 41, 43, 198, 225
tall|o, -e sm. 28, 78, 113, 124
tal|o, -u e. 15, 38, 39, 44, 195, 226, 244
ta.ło vadj. 51, 53, 54, 55, 195
tal|o, -oi, -u, -õ sm. 78, 79, 113, 114, 115, 124, 163, 195, 241, 242
tal|o, -oi, -uõj karj. 144, 161, 163, 164, 168, 196
taññò e. 46
dañšij veps. 184, 201
tañu, *taľu* vadj. 211
tap(p)o sm. 225
Tapo sm. 230
tapoi karj. 166
tare e. 27, 28
tarha sm. 28
tar|o, -u e. 16, 27, 28, 38, 39, 44, 198, 226
Taro sm. 28
Taroi karj. 171
Tassi sm. 214
Dašu karj. 214
tat, *tat|ej*, -õ veps. 175, 180, 181, 182, 195
Tatjo e. 47
taľõ sm. 128
ded veps. 146
teizu e. 238
D'el'i karj. 209
Teppo
(s)teppù e. 47
đetk|o, -õ veps. 173, 176, 177, 182
đeäđõ karj. 133, 147, 165, 166, 167
tib|o, -u, -i e. 16, 27, 29, 30, 41, 43, 106, 107, 206, 113

- fibuñe* karj. 213
dīdi karj. 208
di, džā lv. 3
diedo karj. 133, 146, 163, 165, 166, 167, 202, 236
tiedoi- karj. 224
tihī karj. 165, 206
tihoi karj. 144, 159, 168
tihu e. 159
tī lv. 2
Tī, Tīā lv. 229
tiiro vadj. 56, -o, -u, -ö sm. 56
tiize, tiz e. 22, 23, 40
Tiusto sm. 109, 124, 125, 202, 222
tisū e. 34
Tiit, Tiid|o, -u e. 16, 33, 34, 35, 39, 44, 46
tiitti sm. 30
Tiū e. 16, 33, 34, 35, 39, 44, 229
tiā lv. 3
tikki karj. 209
tikku sm. 213
tilkku sm. 243
till, till|o, -u, -e, -i e. 16, 28, 29, 33, 35, 38, 40, 41, 43, 44, 206, 238
tilli sm. 207
tillu sm. 29
tīls, tilts e. 29
timm e. 22, 30
tīmō e. 47
timo vadj. 55
Tim|o, -oi sm. 129, 241, karj. 144, 168
timp e. 30
tīm|ej, -ō veps. 184
tip|o, -u, -a sm. 29, 79, 107, 113, 120, 123, 213
tippi sm. 208
tīpu vadj. 211
tirr e. 16, 29, 33, 43
tissu sm. 212
tifi vadj. 30, 209
Tito e. 45
titt, tiit|ū, -i, -ē, -ā, -ō e. 16, 30, 35, 36, 41, 43, 85, 206
titti sm. 30
diūdō karj. 163, 164
toatto, toatoj, tuatto karj. 143, 144, 161, 162, 164, 166, 167, 244
tobū e. 17, 39, 47, 234
dodō veps. 184
togu e. 16, 47, 225, 234
tohalō- veps. 183, 222, 224
Toivo sm. 230
toivoj karj. 170
toku e. 39
tollī karj. 209
tollo, töllō sm. 79, 126, 234
tolo, tolo, do.lo vadj. 57, 233
tošoj karj. 170
Tommi sm. 207, 208
Tommo sm. 129
tōt, tōtti lv. 1, 2, 203
topē sm. 122, 125
top|o, -ō, töpō sm. 126, 234
top(p)o, töp(p)ō sm. 79, 80, 81
Topoi veps. 234
Top|poi, -ē sm. 80, 125
Dorkke karj. 165
tordo karj. 144
toro- e. 46
toro-, törō- sm. 128, 234
toro- veps. 151, 235
torstō sm. 128
torto sm. 159, karj. 159
tošū e. 17, 39, 47, 48
fotoj karj. 169
totto, toto, töttö sm. 57, 80, 109, 235
douštšoj karj. 135, 149, 166, 199

- trín, Triin|u, -o* e. 17, 33, 35, 44, 227
trín tša, Trín lv. 3
Trohko karj. 171
Truut|u, -o e. 17, 33, 35, 44
tšabo|j karj. 172
tšaguo|j karj. 169, 199
tšajvo|j karj. 144, 168, 199
tšibà lv. 3
tšibi karj. 29, 107
tsibine e. 29, 107
tšidõ veps. 175, 179, 181, 182
tši džakene e. 30
tši dži karj. 165, 206
tšidžoi karj. 30, 107, 144, 161, 166, 167, 179
tšiekšo karj. 169
Tšiepoi karj. 169
tšihuo|j karj. 163
tšiho|j karj. 144, 159, 162, 168
tšiiloi karj. 143; vt. *šiiloi*
tšikko karj. 183
tšik|ej, -ij veps. 183
tšilli karj. 208
tsilli e. 29
tsil|õ, -è, -i 29, 35
tšimo vadj. 49, 52, 54, 55
tšip lv. 3
tšipūd (p. pl.) veps. 29
tšitšei- karj. 164
tšitškoi-, tšitškõ veps. 30, 175, 179, 181, 182, 201, 204
tšiudžoi karj. 144, 160, 166, 236
tšiutto vadj. 189
tšokko karj. 143, 161, 168
tšollo karj. 171
tšondžoi karj. 143, 158, 162, 163, 166, 168, 199
tšotšõ veps. 175, 181, 185, 189, 234, 235
tšouko|j karj. 166
tšubo|j, tšuhõ karj. 145, 160, 168, 234, 235
tšugu karj. 214, veps. 214
tšuke|j veps. 183, 201
tšulloi, tšuloi karj. 172
tšuo tšoi- karj. 172, 234, 235
tšupo|j karj. 170
tsõdz|e, -õ e. 30, 40, 43, 107
tšäko, tšako vadj. 50, 53, 54, 55, 191, 198, 236, 244
tšä tšõ|j- karj. 172, 235
tšüttõ vadj. 51, 53, 196, 199, 217
tuqto- karj. 164
dudu karj. 214
Tuhkei- karj. 165
tuljõ veps. 175, 178, 181, 183, 201, 226
tuloi karj. (Ing) 170
tume e. 30
tumma sm. 22, 30
Duñoi karj. 171
duõmuo|j karj. 162
tupp e. 110, *tup* lv. 110
tupp|õ, -e, -i, tupo sm. 80, 110, 120, 122, 124, 212, 226
turso sm. 231
dušo|j karj. 133, 147, 168, 202
tuto vadj. 57, 233, 235
tutõ veps. 109, 175, 181, 183, 185, 234, 235
tutti sm. 234
tuulo- sm. 203
tuutu sm. 212, 243
tõit e. 109
Tõmm, tõmm|ü, -õ e. 17, 30, 33, 35, 44
Tõnu e. 16, 39, 44, 46
tõrd|u, -o e. 17, 44, 159, 226
tõrrukas e. 204
dä dõ veps. 147, 173, 180, 181, 182

- tädöi* karj. 144, 159, 167, 235, 240
tädu e. 159
Täthöin (g. sg.) veps. 175, 179, 181, 183, 200, 226
täikkö sm. 201
dän^üöi karj. 162, 163
tätö sm. 80, 113, 124, 159
tätöi veps. 123, 175, 179, 182, 236
Tääho- e. 47
täte vadj. 55
töblö karj. 171
tökrö sm. 130
tökö sm. 80, 126, 234
Tölkö sm. 130
tölö, -*ö* sm. 81, 126
tönttsöi karj. 144, 161, 166, 169, 216, 226
tö(p)pö sm. 126, 234
töppö, *töpöi* karj. 171, 172, 234
törölläh karj. 234
törö sm. 81, 126
töruli, *toruli* e. 130
tübi e. 207
tübü e. 47
Tyto e. 45
tütt e. 196
tütti sm. 208, karj. 208
tüttö vadj. 54, 55
tyttö, -*y* sm. 80, 113, 115, 116, 123, 196, 203, 213, 215, 243, 245
tüttö, *fütöi* karj. 144, 161, 164, 166, 167, 196, 199, 217, 244
füt^löi, -*ei*, -*ö* veps. 175, 180, 181, 182, 196, 199, 244
ubbo- e. 36
u^bö e. 47
ujoo, *u^oo* sm. (I, II) 81, 110, 124, 226
uju e. 110
uk, *uk^k*, *uköne* veps. 175, 180, 181, 182, 203, 204
ukk^o, -*u*, -*e* vadj. 51, 53, 54, 55, 196
ukk^o, -*oi*, -*ö*, -*u* sm. 81, 113, 114, 123, 196
ukko, *ukk* karj. 145, 161, 164, 167, 196
uku, *ukku* e. 17, 34, 35, 37, 43, 196, 197, 226
ulhoi karj. 170
umbikoi karj. 201
unonen sm. 203
Untamo sm. 200
Unto sm. 230, 231
un^lü, -*ö* e. 5, 36, 37, 38, 39, 188
Uolu sm. 212
upo e. 17, 31, 35, 44, 47, 245
urho sm. 160, 200
uro sm. 160, 199, 231
urpo sm. 128, 224, 230
ur^lšöi karj. 145, 160, 166, 168, 201
ušo e. 17, 43, 47
ut^e, -*o*, -*i*, *utt* e. 17, 18, 31, 33, 35, 36, 40, 41, 43, 120, 198, 206, 225
Uto sm. 230
utti sm. 207
u^lžöi karj. 145, 161, 166, 168, 172, 201
uukk^o, -*e*, -*u*, *uuke* sm. 81, 110, 124, 201, 212
ätikke sm. 201
väl^lda lv. 111
vadjakkoi karj. 201
vagoi, *vavoi* karj. 145, 160, 167, 168
vahoi karj. 160, 170

- vahvoj* karj. 145, 168
vaino sm. 127, 199
va'iški lv. 209
valdoi karj. 169
Valee sm. 129
valgi karj. 209
valgu e. 238, 245
valko, valkk|o, -u sm. 81, 82, 111, 114, 125, 183, 200, 222
vaļ e. 207
valloi karj. 145, 160, 168, 199, 226
valto sm. 232
valu sm. 212
vaño vadj. 56
vapp|o, -u sm. 129, 212
Varboi, Varvoj karj. 145, 168
varoi karj. 145, 160, 162, 163, 167, 199
varõ veps. 184, 227
vaškõ veps. 184
Vašoi karj. 171
vasu sm. 211
vaugõ veps. 111, 183, 222
vedoi karj. 170
Vehko- sm. 224
veikki karj. 165, 206
veikko, veikoi karj. 145, 161, 164, 166, 167, 201, 244
veikk|o, -oi, -oo, veikoi sm. 82, 111, 123, 124, 241, 242
veik|oi, -õ veps. 175, 180, 181, 182, 242
veito sm. 111
velgoi- karj. 224
velj|o, -u 18, 35, 36, 39, 43
veljo karj. 53
vello sm. 53
вело, vello vadj. 53, 54, 55
velo e. 38
venak veps. 201, *venakko* sm., *venakko* karj. 201
vend|oi, -o- karj. 145, 161
veno sm. 238, 239, 243
venoi veps. 175, 179, 183
vento sm. 22, 82, 111, 112, 124,
vergoi- karj. (Ing) 170
verkko sm. 116, karj. 164
vevve vadj. 51, 53, 55, 236
vido e. 39
vieno sm. 22, 112
viero karj. 145, 160
vigl, vigle e. 112.
vigli karj. 112
Viham|oi, -o sm. 230
vihmo- vadj. 224
Vih|oi, -o sm. 230
vihu- e. 225
vī, i|õ, -ü e. 18, 33, 35, 39, 44, 45, 227
viisi sm. 118
viisoi sm. 128, 199
vit, vīD|õ, -ü e. 18, 33, 35, 39, 45
Vik|i, -u sm. 208, 212
vikl|e, o sm. 82, 112, 123, 126
viksamo 200
Vilh|o, -e sm. 82, 125, 229
Vilj|oi, -o sm. 230
Vilk(k)|o, Vilkku sm. 128, 211, 230
Ville sm. 82, 121, 122, 125, 229
villo vadj. 51
vill|ü, -è e. 18, 35, 39, 41, 45, 229
vilme sm. 130
Vilpp|o, -u sm. 129, 211, 230
virboi, birboi karj. 146, 161, 222
virkkõ vadj. 56, 128
Virko, Virkku sm. 128
Vir|o, -u e. 18, 44, 197, 233
viro vadj. 197
vir|o, -õ sm. 82, 113, 116, 124, 197, 233

- virtõ* sm. 216
višši e. 207
viitlik veps. 112
vitsi e. 207
vohmo vadj. 57, 233
voikkõ sm. 201
voko: sm. 130, 242
vožà lv. 19
võnnu e. 112
võsu e. 215
Vainämõ sm. 200
väivõij karj. 169, 199
vänõ sm. 130
vär|oi, -õ veps. 176, 179, 181, 199, 203, 216, 225
värp|o, -u vadj. 51, 53, 54, 55, 198, 210, 211, -õ 217
värv|o, -u, värb e. 18, 33, 35, 36, 38, 39, 53
vässo vadj. 51, 53, 54, 55, 198, 217

õbu e. 39
õde, hõvè e. 6, 20, 21, 40, 43

ädu lv. 1, 2, *Ädu* e. 227
ägrõi karj. 169
äij|õ, -i, -õi sm. 31, 207, 242

äio, äi e. 18, 31, 33, 35, 43
äiti, -e, -ei sm. 82, 83, 112, 119, 120, 122, 123, 126, 206
äm e. 31, 33, 198, *ämmü* e. 36
ämmõ sm. 32, 83, 113, 123, karj. 32, 146, 161, 167
ämü e. 19, 31, 32, 35, 43, 225
äs' e. 207
äť e. 207
ätti karj. 209
ääde e. 40

ögõ karj. 172
õkkõ karj. 172
õlõ sm. 130
õp(p)õ sm. 130
õsõ e. 48
õpik, üõpikko e. 101

üī e. 207
Ylppõ sm. 232
üþ-, iþ- lv. 188
yp(p)õ sm. 225
üþõ karj. 225
Yrjõ sm. 231
ü.ťšõij karj. 225
yõkk|õi, -õ sm. 201, 241
yõtt|õ, üõttõ sm. 83, 113, 124, 203

Kirjanduse, ainekogude ja murdepaikade lühendised.

- Agr. = Agricola.
 AgrOj = Heikki Ojansuu, Mikael Agricolan kielestä. Helsinki 1909.
 (vadj.) Ahlqv = Aug. Ahlqvist, Wotisk Grammatik jemte Språkprof och Ord-förteckning. Helsingfors 1856. (ASSF V, 1).
 Akonl = J. Mustakallio, Vuokkiniemen Akonlahden kylän ynnä sitä ympäröivien kylien kielimurteesta. Vir. I.
 Al = V. Alava, Valtalaisia häätäpoja, häälauluja ja -itkuja. Helsingissä 1909. (Suomi IV, 7).
 Alakt = József Budenz, Az ugor nyelvek összehasonlító alaktana. Budapest 1884—94.
 AlaSat = Niilo Ikola, Ala-Satakunnan murteen äännehistoria I. Turku 1925.
 AS = vt. SA.
 ASSF = Acta Societatis Scientiarum Fennicae.
 Aun = E. V. Ahtia' käsikirjaline aunuse sõnastik Aunuse linna ümbruse murdest SKSA-is.
 AunAS = N. Ljeskov ja J. Kujola, Aunuksen läänin karjalaisten arvotuksia ja sananlaskuja. Vir. 1918, 83—90.
 AunJoh = Хосподан меййән Исусан Кристан пүхя сваньхели Иоаннал карьялан (ливвин). Sortavalassa 1921.
 AV = Aug. Ahlqvist, Anteckningar i Nordtschudiskan. Helsingforsiae MDCCCLXI.
 Beitr. = H. Paasonen, Beiträge zur finnischugrisch-samojedischen Lautgeschichte. Budapest 1917.
 BFB = Vilh. Thomsen, Beröringer mellem de finske og de baltiske (litauisk-lettiske) Sprog. Köbenhavn 1890.
 Bibl. Verz. = E. N. Setälä, Bibliographisches Verzeichnis der in der Literatur behandelten älteren germanischen Bestandteile in den ostseefinnischen Sprachen. Helsingfors 1912—1913. (FUF XIII).
 BrandtL = Herman Brandt, Kokoelma haukkumasanonoja (käsikiri Laihia murdest SKSA-is).
 BWS = Joos. J. Mikkola, Berührungen zwischen den westfinnischen und slawischen Sprachen. I. Helsingfors 1894. (SUST VIII).
 Dal' = Толковый словарь живого великорусского языка Владимира Даля. I—IV. С.-Петербургъ 1912—13.
 Diifg. = Martti Rapola, Kantsuomalaiset pääpainottomain tavujen i-loppuiset diftongit suomen murteissa. Helsinki 1919—1920. (Suomi IV, 17).
 EHäm = A. Kannisto, Lauseopillisia havaintoja läntisen Etelä-Hämeen kielimurteesta. (Suomi III, 20).
 EGr. = Estnische Grammatik.
 EK = Eesti Keel. Emakeele Seltsi ajakiri. Tartus. I—VI (1922—1927).
 EKirj = Eesti Kirjandus. Eesti Kirjanduse Seltsi väljaanne. I—XXI (1906—1927).
 EKSA = Eesti Kirjanduse Seltsi arhiiv Tartus.
 EKSArm. = Eesti Kirjameeste Seltsi aasta-raamat. I—XVIII. Tartus 1873—1890.
 EKVM = Albert Saareste ja A. R. Cederberg, Valik eesti kirja-keele vanemaid mälestisi. Vihk I. Tartus 1927.
 Elim = F. A. Hästesko, Äänneopillinen tutkimus Elimäen murteesta. (Käsikiri HÜKS-is a. 1902).
 EP I—II = J. Laurosela, Äännehistoriallinen tutkimus Etelä-Pohjanmaan murteesta. I. Konsonantit. II. Vokaalit. Helsingissä 1913—1914. (Suomi IV, 13).
 ERL I—II = Dr. M. Weske, Eesti rahvalaulud. Esimene anne Tartus 1879. Teine anne Tartus 1883.

ESA = Akadeemilise Emakeele Seltsi arhiiv Tartus.
 EtWb = Etymologisches Wörterbuch.
 Frimp — Juho Friman, Muutama sana Lõnnrotin sanakirjan lisävihkoon ja Lastenkielen sanoja ja kotieläinten nimiä (Pori murdest, käsikirjad SKSA-is).
 FUF = Finnisch-ugrische Forschungen. Helsingfors, I (1900) —.
 GSl = Vilh. Thomsen, Den gotiske sprogklassens indflydelse på den finske. København 1869.
 GutsI = J. GutsIaff, Observations grammaticae circa linguam esthonicam. Dorpati Livonorum. Anno MDCXLVIII.
 Gös = H. Göseken, Manuductio ad Linguam Oesthonicam, Einführung zur Esthnischen Sprache. Reval... Anno 1660.
 Haapas = Jalmari Kekkonen, Äänneopillisia havantoja Haapasaaren murteesta. (Käskikiri HÜKS-is 1899 a.).
 Halj = prof. Julius Margi käsikirjaline Haljala eP murde sõnastik ja rahvaluulekogu.
 HalT = J. G. Toivonen, Tutkimus Halikon kielestä. Helsingissä 1888. (Suomi III, 2).
 Hamin = T. Kõnõnen, Muutamia muistoonpanoja Haminan ympäristön kielimurteesta. (HÜKS käsikiri a. 1887).
 Hein = A. E. Lindfors, Tutkimus Heinolan murteesta. (Väh. Kirjelm. XVI).
 Helle = A. Thor-Helle, Kurtzgefasste Anweisung zur Esthnischen Sprache. Halle 1732.
 Hm = Anna Johanson'i käsikirjaline Häädemeeste e. murde sõnakogu ESA-is.
 HR 1-4 = Suomen kansan vanhat runot IX. Hämeen Runot 1-2. Helsinki 1918. Hämeen Runot 3-4. Helsinki 1917.
 HÜKS = Helsingi Ülikooli Keeleteadusliku Seminari arhiiv.
 ID = Volmari Põrkka, Ueber den ingrischen Dialekt. Helsingfors 1885.
 Iij = Aino Oksanen'i käsikirjaline sõnakogu liiti ja Jaala sm. murrete alalt SSA-is.
 Iin = J. Laherma, Äännehistorialinen tutkielma Iin murteesta. (Käskikiri HÜKS a. 1912).
 Ik = K. J. Soutio' käsikirjaline Ikaalinen - kihelkonna murde sõnakogu SKSA-is.

Ylivet = J. R. Aspelin, Tavoista ja kielimurteesta Ylivetelin pitäjässä. Suomi II, 8.
 Ilom = J. Merilainen'i, H. Suonen'i ja I. Manninen'i käsikirjaline sõnakogu Ilomantsi smI murdest SSA-is.
 ItsWied = F. J. Wiedemann, Die Ehsteninsel in den lettischen Kirchspielen Marienburg und Schwanenburg in Livland. Bulletin de l'Académie Impériale des Sciences de St. Pétersbourg. Tome XIII, № 5, pag. 497-524.
 In = Ilmari Iikonen'i käsikirjaline sõnakogu sm. Inari murdest SSA-is.
 ingRos = Rosona (Eesti) ingeri murre, Mg. andmed ja üliõpilane A. Angerja' IT ning Kullaküla sõnakogu ESA-is.
 IsojA = Erkki Almqvist, Isojoen kielimurteesta. Suomi II, 8.
 IsojArho = A. Arho, Isojoen kielimurteesta. (Käskikiri SKSA-is).
 IT = isiklik (suuline, kirjalik) teade.
 JaalR = M. Rapola' käsikirjaline sõnastik Jaalast (sm. Lõuna-Häme) SSA-is.
 JalasjB = K. A. Bäckman, Beskrifning öfver Jalasjärvi kapell. Suomi 1851, pag. 231-326.
 JKlaus = U. T. Sirelius, Lauseopillinen tutkimus Jääsken ja Kirvun kielimurteesta. Helsingissä 1894.
 JMad = H. Klein'i (Rajamaa) käsikirjaline Järva-Madise eP murde sõnakogu ESA-is.
 Jp = Dimitri Tsvetkov'i käsikirjaline Jõepära vadj. murde sõnastik (ESA) ja sama IT.
 JSuomalL = Elsa Lindström (Rydman), Äänneopillinen tutkimus Jaakko Suomalaisen kielestä. Helsinki 1907. (Väh. Kirjelm. XXXVI).
 Juslen = Daniel Juslenius, Suomalaisen Sana-Lugun Coetus. Holmiae, MDCCXLIV.
 JuvaJor = Lauri Kettunen, Pääasiallisia eroavaisuuksia Juvan ja Joroisten kielimurteiden välillä. (Käskikiri SKSA-is).
 JuvaT = Äänneopillinen tutkimus Juvan murteesta. V. Tarkiaisen. Helsingissä 1903. (Suomi IV. 2).
 Jäm = K. Kurgvel'i Jämaja e. murde käsikirjaline sõnakogu ESA-is.
 Jääsk = O. A. F. Lönnbom, Jääsken, Kirvun ja osittain Rautjärven ja

- Ruokolahden pitäjien kielimurteesta. Suomi II, 13. Helsingissä 1879.
- JääskKOud = O. A. F. Lönnbohm, Luettelo Jääskén ja Kirvun pitäjätiden oudoista ja merkillisemmistä sanoista. (Käsikiri SKSA-is).
- Jyv = Onni A. A. Repo, Äänneopillinen tutkielma Jyväskylän pitäjän murteesta. (Käsikiri HÜKS-is).
- JyvK = K. F. Karjalainen, Jyv(ö)-älahdi karjL murde käsikirjaline sõnakoogu SKSA-is.
- k = Kuošova küla karjTv-is Schwil.
- K. = Kotkatjärvi aun. murre Ketti ülestähendisis.
- KaakkoisKarjJ = Arvi Jännes (= Genetz), Kielellisiä muistoonpanoja Kaakkois-Karjalasta. Suomi III, 3. Helsingissä 1890.
- KallioLehm = Niilo Kallio, Lehmannimä Salo ympäristöpitäjistä. (Käsikiri SKSA-is).
- KallioMurr = Niilo Kallio, Murre-sanoja. (Käsikiri SKSA-is Uskelast).
- KallioULint = Niilo Kallio, Linnunni-mä Uskelasta. (Käsikiri SKSA-is).
- KallioUsk = Niilo Kallio, Lisä- ja haukumanimiä Uskelasta. (Käsikiri SKSA-is).
- KalvM = Edv. Mikkola, Lehmän, hevosten, paikkain ja torppain nimiä Kalvolasta. (Käsikiri SKSA-is).
- KalvP = Tyne Palva, Eläinten nimiä Kalvolasta. (Käsikiri SKSA-is a. 1918).
- Kang = Kangasniemi sm. murde käsikirjaline sõnakogu SSA-is Helsingis.
- Katt. = Kattila (vadJLn-s).
- KAAH = Heikki Ojansuu, Karjala-aunuksen äännehistoria. Helsingissä 1918.
- KemiC = Knut Cannelin, Tutkimus Kemin kielenmurteesta. Helsingissä 1888. (Suomi III, 2).
- KeskiPohj = C. F. Rauteil, Lauseopillinen tutkimus Keski-Pohjanmaan kansankielestä. (Käsikiri HÜKS-is).
- Kesäl = O. Lönnbohm, Muistoonpanoja Kesälahden kielimurteesta. (Käsikiri HÜKS-is).
- Kett = prof. Lauri Kettunen'i käsikirjalised karj.-aun.-ld. murrete häälikuloolised ainekogud.
- Ki = autori (Mg.) ülestähendised Kihnu saare murdest.
- Kiel = Kieletär. Tutkimuksia, arvostelua ja muistutuksia Suomen kirjallisuuden ja kielitieteen alalta. I 1.—6. 1871—1874, II 1. 1875.
- Kihlk = M. Tooms'i suulised teated Kihelkonnast Saaremaalt (eP).
- KiS = Albert Saaberck (= Saarest), Häälikajalooline uurimus Kihnu murdest. Konsonandid. (Käsikiri Tartu Ülikooli Filosoofia Seminari raamatukogus).
- KiskoSal = Paavo Salenius, Kielimurteesta Kiskon, Karjalohjan, Lohjan, Wihdin ja Nurmijärven pitäjissä. (Suomi II, 10).
- KKO² = Joh. Kujola, Karjalan kielen opas. Kieleenäyhteitä ja sanasto. Uusittu laitos. Helsingissä 1922.
- KL = Arvid Genetz, Versuch einer karelischen Lautlehre. Helsingfors 1877.
- KodD = Lauri Kettunen, Lautgeschichtliche Untersuchung über den kodaferschen Dialekt. Helsinki 1913. (SUST XXXIII).
- KodVok = Lauri Kettunen, Lautgeschichtliche Untersuchung über den kodaferschen Dialekt II. Vokalismus.
- KoillisSatSet = E. N. Setälä, Lauseopillinen tutkimus Koillis-Satakunnan Kansankielestä. (Suomi II, 16).
- KollRap = Martti Rapola, Äännehistoriallinen tutkimus Abraham Kollaniuksen kielestä. Helsinki 1925.
- Kolov. = Kolovina küla Setumaal.
- KontLip = Hannes Axelson, Äänneopillinen tutkimuskoe Kontiolahden, Liperin ja Polvijärven pitäjien kielimurteesta. (Käsikiri HÜKS-is a. 1900).
- Koss. = Kosselka küla Setumaal.
- KraasnaK = Oskar Kallas, Kraasna maarahas. Helsingissä 1903. (Suomi IV, 10).
- Kreev = F. J. Wiedemann, Ueber die Nationalität und die Sprache der jetzt ausgestorbenen Krewinen in Kurland. St. Petersburg 1871.
- K(uo)rtn = H. Klemetti, Äänneopillisiä havaintoja Kuortaneen murteesta. (Käsikiri HÜKS-is a. 1898).
- KSN = Heikki Ojansuu, Kotieläintemme suomenkielinen nimistö. Helsinki 1912.
- KuhmJ = T. E. Karsten, Tutkimuskoe Kuhmoisten ja Jämsän pitäjien kielimurteesta. (Käsikiri HÜKS-is a. 1890).
- Kulturwörter = Dr. August Ahlqvist, Die Kulturwörter der westfinnischen Sprachen. Helsingfors 1875.
- KuopioW = V. E. V. Wessman, Kuopion seudun erisnimet. (Käsikiri SKSA-is).
- Kuortn vt. Krtn.

- Kuus = Linda Pärt, Kuusalu e. murde käsikirjaline sõnakogu ESA-is.
- KuusN = Paul Nyberg, Äänneopillinen tutkimus Kuusamon murteesta. (Käsikiri SKSA-is).
- Laih = E. J. Chydenius, Laihian murteesta. Vir. II.
- LaihEl = A. Laihio, Kotieläinten nimiä. (Käsikiri smLn murde alalt SKSA-is).
- LammK = S. A. Vesterlund, Muistoonpanoja Lammin-Kosken kappelin puheenparresta. Vir. I.
- LammL = Muutoopillisia tutkimuksia Lammin-Kosken murteesta. (Käsikiri HÜKS-is a. 1890, anonüümne).
- Leppävr = I. Savolainen, Leppävirran kielestä. (Käsikiri HÜKS-is).
- Lesij = Yrjö Wichmann, Muutamia äänneopillisia havainnoita Lesijoen murteesta. Helsinki 1892. (Väh. Kirjelm. XIV).
- Lisäv(ihko) = A. H. Kallio, Lisävihko Elias Lönnrotin Suomalais-Ruotsalaiseen Sanakirjaan. Helsingissä 1886.
- LjungoTmal = V. Malin, Kielellinen ja sanastollinen tutkimus Ljungo Tuomaanpojan lainkäännöksestä. Helsingissä 1886. (Väh. Kirjelm. III).
- LMÄHK = Heikki Ojansuu, Suomen lounaismurteiden äännehistoria. Konsonantit. Helsingissä 1903.
- LMÄH = Heikki Ojansuu, Suomen lounaismurteiden äännehistoria. Vokaalioppi. Helsingissä 1901.
- Lnr = Elias Lönnrot, Suomalais-Ruotsalainen Sanakirja. Helsingissä 1874—1880.
- LnrV = Elias Lönnrot, Om det nordtyschudiska språket. Helsingfors 1853.
- Loppi = G. E. Leino, Lopen pitäjän kielimurteesta. (Väh. Kirjelm. IX).
- LRU I—II = Oskar Loorits, Liivi rahva usund I—II. Tart. 1926—1927. (Acta et Comm. Un. Tart. B XI. 1 ja B XII. 1).
- Ls. = Laitasalmi küla Oulankal karjP alal Kett-i ülestähendisis.
- LuotSatLatv = Salu Latvala, Lauseopillisia havaintoja Luoteis-Satakunnan kansankielestä. Helsinki 1895. (Suomi II, 12).
- LutsiK = O. Kallas, Lutsi maarahvas. Helsingissä 1894. (Suomi III, 12).
- LutsiK, Märchen = Oskar Kallas, Achtzig Märchen der Ljutizer Esten. Jurjew (Dorpat) 1900. VGEG XXB II Heft.
- Luuž. = Luužitsa küla vadj. alal.
- LVHA I—II = Lõunavepsa häälikajalugu I—II. Lauri Kettunen. Tartu 1922. (Acta et Comm. Un. Dorp. B II. 2 ja B III. 4).
- IvKett = prof. L. Kettunen'i käsikirjaline liivi k. sõnastik.
- M. = Möniste e. murre VoolS-is.
- m = Mikšina küla karjTv-is Schw-II.
- Maan = Maaninka smI murde käsikirjaline sõnastik SSA-is.
- MarttiAir = Martti Airila, Äännehistoriallinen tutkimus Herra Martin maanlainosuomennoksen kielestä (Suomi IV, 14, a. 1913—1915).
- MarttKarjS = I. Marttinen (Marttini) Muinaisia kansan sanoja. (Käsikiri karjP alalt SKSA-is).
- MarttVk = J. Marttinen (Marttini), Sanoja ja lauseita Vienan-Karjalasta. (Käsikiri SKSA-is a. 1919).
- MattTver = Aug. Ahlqvist, Matteuksen Evankeliumi Karjalan kielellä. Helsingissä 1865. (Suomi II, 4).
- Mets = A. Hammare' käsikirjaline Metsämaa sm. murde sõnakogu SSA-is.
- MetsKett = Lauri Kettunen, Descendenttis-äännehistoriallinen katsaus Keski-Skandinavian metsäsuomalaisten kieleen. Helsinki 1909.
- Mg. = Mägist e. (autor).
- MMg = autori isiklikud andmed e. Maarja-Magdaleena kihelkonna murdest.
- MO = Le Monde Oriental. Uppsala 1906—.
- Mordw. Chrest. = H. Paasonen, Mordwinische Chrestomathie mit Glossar und grammatikalischem Abriss. Helsingfors 1909.
- Mundj. = Mundjärve küla ld. alal (päämiselt Kett-i ülestähendisis).
- MuolJ = J. Uoti, Havaintoja Jääsken ja Muolaan murteista. (Käsikiri HÜKS-is a. 1893).
- MuolT = Otto Tengen, Muolaan pitäjän kielimurteesta. (Käsikiri HÜKS-is).
- Muonion = A. Lönnbom, Murteisanoja Muonioniskan, Kolarin, Turtolan ym. pitäjien aloilta. (Käsikirjaline sõnastik HÜKS-is).
- Murr = vt. KallioMurr.
- Must = O. A. F. Mustonen, Muistoonpanoja Vatjan kielestä. Vir. I, Porvoo 1883.
- MustVKR = O. A. F. Mustonen, Virolaisia kansanrunoja. Helsingissä 1893. (Suomi III, 7).
- MuSz = József Budenz, Magyar-ugor összehasonlító szótár. Budapest 1873—81.

- Mäntyh = K. A. Häyrynen, Yhtä ja toista Mäntyharjun perämaitla. (Käsi-kiri HÜKS-is).
- Müll = G. Müller, Neununddreissig Estnische Predigten aus den Jahren 1600—1606. Dorpat 1891. (VGEG XV).
- Myn = Eemil Saarimaa' käsikirjaline Mynämäe smLn murde sõnakogu SSA-s.
- Nakk = Juho Uoti, Nakkilan murteen muoto-opillinen tutkimus. (Käsi-kiri HÜKS-is a. 1891).
- NeusVL = H. Neus, Ehstnische Volkslieder 1—3. Reval 1850—1852.
- Nk. = Nekkula (Njekkula) aun. murre Ketti ülestähendisis.
- Nurm = Erkki Reijonen, Nurmeksen murteesta. Helsinki 1892. (Väh. Kirjelm. XIII).
- Nyelvtudományi Közl(emények).
- NyH^b = J. Szinyei, Magyar nyelvhasznolítás. Budapest 1920.
- Ob. = Obinitsa (Setumaal).
- Orihv = Sefa Erkkilä, Orihveden Enokunnan murteen konsonantismi. (Käsi-kiri HÜKS-is a. 1922).
- Orim = Ilmari Kaitila, Äänneopillinen tutkimus Orimattilan murteesta. (Käsi-kiri HÜKS-is).
- OrimS = Juhana Silfvenius, Lauseopillinen tutkimus Orimattilan kansankielestä. (Käsi-kiri HÜKS-is a. 1890).
- P. = Paadene (Poodene) karjL murre Ketti ülestähendisis.
- p = Ploskoe küla karjTv-is Schw-il.
- Parikk = O. Hannikainen, Kielimurteesta Parikkalan pitäjässä. Helsinki 1886. (Väh. Kirjelm. III).
- PaulKann = S. Paulaharju, Lehmannimä Kivennavalta, Metsäpirtistä ja Räisälästä. (Käsi-kiri SKSA-is).
- Pets. = Petersi (Setumaal).
- PHGr = Ossian Grotenfelt, Pohjois-Hämeen Kielimurteesta. Suomi II, 12.
- PN = A. V. Forsman (Koskimies), Tutkimuksia Suomen kansan persoonallisen nimistön alalta. I. Pakanuuden aikainen nimistö. Helsinki 1891.
- Pn. = Pankjavitsa (Panikoviitsi, Setumaal).
- PohjSavoL = Salu Latvala, Lauseopillisia muistiinpanoja pohjois-savon murteesta. (Väh. Kirjelm.).
- Pori = A. Aarne, Porin murteen äänneopilliset ominaisuudet. (Käsi-kiri HÜKS-is).
- PPRant = Y. H. Vennola, Äänneopillisia havainnoita Pohjois-Pohjanmaan rantamurteesta. (Suomi III, 13).
- PSavoBr = Pekka Brax, Pohjois-Savon kielimurteesta. Helsingissä 1889. (Väh. Kirjelm. VIII).
- Pu = Hilda Osmani ja Elmar Pässsi käsikirjaline Puhja e. murde sõnakogu ESA-is.
- PuO = Hilda Osmani Puhja murde sõnakogu, vt. eelm.
- PuustKihtel = I. Puustisen muistiinpanot Kiihtelysvaaran murteesta. (Käsi-kiri SKSA-is).
- Pälkj = T. Kõnönen, Murresanaston aineksia Pälkjärveltä. (Käsi-kiri HÜKS-is a. 1887).
- Pärnum. = Pärnumaa.
- Pyhäj. = Pyhä(jä)rvl. ld. murre Ketti ülestähendisis.
- R. = Rugajärvi karj. murre Ketti ülestähendisis.
- Renv = G. Renvall, Suomalainen Sana-Kirja — Lexicon Linguae Finnicæ. Aboae 1826.
- Rg = M. Tedre' ja H. Mikkelson'i Rõigi e. murde käsikirjalised sõnakogud ESA-is.
- Ri = Joh. Väinaste' käsikirjaline Risti eP murde sõnakogu ESA-is.
- Ristn = käsikirjaline häälikajalooline esitis Ristiina kihelkonna sm. murdest HÜKS-is (anonüümne).
- RMP = Julius Mägiste, Rosona (Eesti Ingeri) murde pääjooned. Tartu 1925. (Acta et Comm. Un. Dorp. B VII. 3).
- Ross = Joachim Rossihnius, Südestnische Uebersetzung des Lutherischen Katechismus, der Sonntags-evangelien und -Episteln und der Leidensgeschichte Jesu etc. (VGEG XIX, Dorpat 1898).
- RSk = Hjalmar Hahl, Tutkimuskoe Raudun ja Sakkolan pitäjän murteesta. (Käsi-kiri HÜKS-is).
- Rug = K. F. Karjalainen'n käsikirjaline Rugajärve karj. murde sõnakogu SKSA-is.
- Räp. = Rápina (eL-s).
- S. = Suoju (Š-) ld. murre Ketti ülestähendisis.
- SA = Seltini-Aluliina (VoolS kogudes).
- SaarelHev = Hj. J. Saarelainen, 'Kokoelma hevosten nimiä. (Käsi-kiri Pöytyä smLn murde alalt a. 1905 SKSA-is).
- Saarem. = Saaremaa.

- Saarij = K. V. Rauhala', T. J. Kaukoranta' (SaarijK), K. Grönblad'i ja E. Linko' käsikirjaline sm. Saarijärve murde sõnakogu SSA-is.
- Sal. = Salisjõe (Salatsi) liivi murre Sjäwied-il.
- Salm = Joh. Kujola, Äänneopillinen tutkimus Salmin murteesta. Helsinki 1918.
- SalmK = J. Kujola' (Lasarev) käsikirjaline aunuse Salmi murde sõnakogu SKSA-is a. 1906.
- SataKA = H. Ojansuu, Kustaa Adolfin Avellanin tutkimus Ulvilan, Kokemäen ja Huittisten murteesta. (Satakunta, Kotiseutututkimuksia I. Helsinki 1907).
- SatakJ = Nestor Järvinen, Om några dialekt-egenheter i Satakunta. Suomi 1853.
- Savoni = V. Reinvald, Savonlinnan ympäristön kielimurteesta. (Käskikiri HÜKS-is).
- Schw = Theodor Schwindt, Tverin läänin karjalaismurteiden sanasto I—VII. (Käskikiri SKSA-is).
- Selt. (-Aluliina) = Seltini (eL, Lätis).
- SetuS = prof. Albert Saareste' käsikirjaline e. setumurde sõnakogu.
- Seäm. = Seämä(jä)rvi aun. murre.
- Sipp = K. V. Rytkönen, Konsonanttiseikoista Sippulan murteesta. (Käskikiri HÜKS-is).
- Sjäwied = F. J. Wiedemann, J. A. Sjögren's Livisch-deutsches und deutsch-livisches Wörterbuch. St. Petersburg 1861.
- Sk = Lauri Hakulinen'i kogu-
tud Sakkula sm. murde sõnakogu SSA-is.
- SkN = Ad. Neovius, Äänne-, johtoja erisnimiopillista y. m. kielellistä Sakkulan murteesta. (Käskikiri SKSA-is).
- SKO = E. N. Setälä, Suomen kielioppi. Yhdestoista painos. Helsingissä 1925.
- SKR = Aug. Ahlqvist, Suomen Kielen Rakennus. I. Helsingissä 1877.
- SKSA = Soome Kirjanduse Seltsi (Suomalaisen Kirjallisuuden Seura) arhiiv Helsingis.
- SKTT = H. Ojansuu, Suomen kielen tutkimuksen työmaalta. I. Jyväskylä 1916.
- SLII = Dr. Jakob Hurt, Setukeste laulud. Tõine köide. Helsingis 1905.
- SorolP = F. L. Petander, Esitys piispa Eerikki Sorolaisen Postillan kielestä. Helsingissä 1892. (Väh. Kirjelm. XV).
- SPNT = Heikki Ojansuu, Suomalaisista paikannimitutkimusta I. lähä-
- astisen tutkimuksen arvosteluja. Turku 1920.
- SPOP = Aarni Penttilä, Suomen ja sen lähimpien sukukielten painotusoppia. Kielipsykologinen tutkimuskooc. Helsinki 1926.
- Sprw.^{1, 2} = Dr. Josef Szinnyei, Finnisch-ugrische Sprachwissenschaft. Leipzig 1910. Zweite, verbesserte Auflage Berlin und Leipzig 1922.
- SSA = Sanakirjasäätiö (Soome murde-sõnastiku asutise) arhiiv Helsingis.
- Suist = Iivo Härkönen'i käsikirjaline sõnakogu Suistamo aun. murdest SSA-is.
- Sun = J. Kujola' käsikirjaline Sununsuu ld. murde sõnastik SKSA-is.
- SunT = J. Kujola' käsikirjalised Sununsuu ld. murde tekstid SKSA-is.
- SuojK = E. V. Ahtia' käsikirjaline Suojärve karj. murde sõnastik SKSA-is.
- Suomi = Suomi, Tidskrift i fosterländska ämnen. Helsingfors 1841—1862. Suomi, Kirjoituksia isän-maallisista aineista. Helsingissä 1863 —.
- SUSA = Suomalais-Ugrilaisen Seuran Aikakauskirja. Helsinki, I (1886) —.
- SUST = Suomalais-Ugrilaisen Seuran Toimituksia. Helsinki, I (1890) —.
- SuursP = Laina Porkka, Äänneopillinen tutkimus Suursaaren murteesta. (Käskikiri HUSA-s a. 1911).
- T. = Tunguti murre (Kevättämärvi külast) karj. alalt Kett-i ülestähendisis.
- TAK = Arvid Genetz, Tutkimus Aunuksen kielestä. Kielennäytteitä, sanakirja ja kielioppi. Helsingissä 1884.
- TarkJv = V. Tarkiaainen, Oudompia savolaisia sanoja (Juvalt) ja Hyväilyja haukkumasanoja (Juvalt). (Käskikirjad SKSA-is).
- Tarv = M. Raekson'i ja J. Rõks'i käsikirjaline Tarvastu eL murde sõnakogu ESA-is.
- Td. = Tiudia ld. murre Kett-i ülestähendisis.
- tet = Teterka küla karjTv-is Schw-il.
- to = Tolmatšu küla karjTv-is Schw-il.
- To = M. Sakson-Soodla' Torma e. murde käsikirjaline sõnakogu ESA-is.
- TohmP = Matti Varonen, Tohmajärven, Pälkjärven ja Kiteen pitäjien kielimurteesta. (Käskikiri HÜKS-is).
- ToM = Martti Airila, Äännehistoriallinen tutkimus Tornion murteesta. Helsinki 1912.
- ToriJ = Richard Janno' käsikirjaline Tori eP murde sõnakogu ESA-is.
- ToriP = Helmut Pürkop'i käsikirjaline Tori eP murde sõnakogu ESA-is

- ToSal = Paavo Salonius, Tutkimus kielimurteesta Tornion seuduilla. (Suomi II, 14).
- tr = Tresna küla karjTv-is Schwil.
- Tuul = J. K. Tyrni, Äänneopillinen tutkimus Tuuloksen murteesta. (Käskikiri HÜKS-is a. 1910).
- TvK = K. F. Karjalainen'i käsikirjaline karjTv murde sõnastik SKSA-is.
- TVKK = Arvid Genetz, Tutkimus Venäjän Karjalan kielestä. Kielenäytteitä, sanakirja ja kielioppi. Helsingissä 1880.
- Tyrv = Antero Warelius. Kertomus Tyrvään pitäjistä 1853. Suomi 1854.
- TyÄ = Frans Äimä, Äänneopillinen tutkimus Tytärsaaren murteesta. Helsingissä 1901.
- Uht. = Uhtua (Uhut) karjP murre Ketti-ülestähendisis.
- ULint = vt. KallioJLint.
- Ulv = O. Saari, Kielimurteesta Ulvialassa. (Käskikiri HÜKS-is).
- UrK = Artturi Kannisto, Äänneopillinen tutkimus Urjalan, Kylmäkosken ja Akaan murteesta. Helsingissä 1897. (Väh. Kirjelm. XXVII).
- USS = Johannes Aavik, Uute sõnade sõnastik. Tartu 1919. Tartu 1921.
- Uukirk = Hermann Toivonen, Äännehistoriallinen esitys Uudenkirikon pitäjän [Viiburi läänis] Halilan, Anterolan ja Kauppalan kylien kielimurteen vokaaleista. (Käskikiri HÜKS-is).
- V.(uohjärvi) = Vuohjärvi küla (Mundjärvel) ld. murre Ketti-l.
- Vaiv = N. Odra ja A. Vaigla' käsikirjaline eP Vaivara murde sõnakogu ESA-is.
- Vastl = O. Parma käsikirjaline Vastselina eL murde sõnakogu ESA-is.
- Vehkal = J. V. Korjula, Lyhyt äänneopillinen tutkimus Vehkalahden murteesta. (Käskikiri HÜKS-is a. 1900).
- vepsEN I—II = Lauri Kettunen, Näytteitä etelävepsästä. I—II. Helsinki 1920—1925.
- vepsIs = Hj. Basilier, Vepsäläiset Isaijevan voolostissa. SUSA VIII, 1890.
- vepsTk = E. A. Tunkelo' käsikirjalised vepsP (Kaskeza) ülestähendised (sõnakogu).
- Verml(A) = T. G. Aminoff, Tietoja Vermlannin suomalaisista. Suomi II, 11.
- WerroE = F. J. Wiedemann, Versuch ueber den Werroehstnischen Dialekt. St Petersburg 1864.
- VeskeERL vt. ERL.
- VGEG = Verhandlungen der Gelehrten Estnischen Gesellschaft. Dorpat 1846 —.
- vl = Lauri Kettunen'i ida-vadja murde käsikirjaline sõnastik.
- W(ie)d = Dr. Ferdinand Wiedemann, Ehtnisch-deutsches Wörterbuch. Zweite vermehrte Auflage. Im Auftrage der Kaiserlichen Akademie der Wissenschaften redigirt von Dr. Jakob Hurt. St. Petersburg 1893.
- Vig = Alb. Saaberk (Saareste), Vigala murde peajooned. Helsingis 1917.
- VihervLint = Eemil Vihervaara, Lintujen nimiä. (Käskikiri SKSA-is edela-soomest).
- Vir. I—II = Virittäjä, Toimittanut Kotikielen seura. I—II. Porvoossa 1883—1886.
- Vir. = Virittäjä. Uusi jakso. Kotikielen seuran aikakauslehti. Helsingissä 1897 —.
- VirN = H. Brindfeldt, Viru-Nigula e. murde käsikirjaline sõnakogu ESA-is.
- Virum. = Virumaa.
- VK = E. N. Setälä, Vepsän kieltä. Helsinki 1912. (4-leheküljene tekstiväljaanne).
- VK I—II = Dr. Jakob Hurt, Vana Kannel. Esimene kogu. Tartus 1886. Toine kogu. Tartus 1886.
- VKÄH = Lauri Kettunen, Viron kielen äännehistoria. Helsinki 1917.
- VoolS = Paul Voolaine käsikirjaline sõnakogu Lutsi, Seltini-Aluliina, Hargla, Röpina ja Pankjavitsa eL murde alalt ESA-is.
- VT = Lauri Kettunen'i vadja käsikirjalised tekstid Kattilast.
- VTS = E. N. Setälä, Vatjan kieltä. Helsinki 1911. (4-leheküljene tekst).
- Vts. = Vitsataipale karjP murre (Sarviniemi küla) Ketti-ülestähendisis.
- VÄH = Lauri Kettunen, Vatjan kielen äännehistoria. Helsinki 1915.
- Väh. Kirjelm. = Vähäistä kirjelmiä. Julkaissut Suomalaisen Kirjallisuuden Seura. I (1885) —.
- ÕS = Eesti õigekeelsuse sõnaraamat. Tartus 1925 —.
- ÄH = E. N. Setälä, Yhteissuomalainen äännehistoria I—II. Helsingissä 1890—91.
- Äkr = P. Putkonen, Äkrämöismurteesta. (Käskikiri HÜKS-is).

Keelte, terminuste jm. lühendisi.

- ad. = adessiiv.
adj. = adjektiiv.
alam. = alamärkus.
alaks. = alaksaksa keel.
algerm. = algermani keel.
algs. = algsoome keel (kantasuomi).
all. = allatiiv.
aun. = aunuse (keel).
dem. = deminutiiv(ne).
dokum. = dokument.
e. = eesti (keel).
eelm. = eelmine.
eL = lõunaeesti (murre).
el. = elatiiv.
eP = põhjaeesti murre.
ess. = essiiv.
fem. = feminiinum.
g. = genitiiv.
germ. = germani (keel).
halv. = halvutav, peioratiivne.
hl. = harilik.
hv. = harv(a).
ibid. = ibidem, säälsamas.
id. = idem, seesama.
in. = inessiiv.
indoeur. = indoeuroopa (keel).
interj. = interjektsioon.
jm. = ja muu(d).
jne. = ja nõnda edasi.
järgm. = järgmine.
karj. = karjala (keel).
karjIng = Ingeri (karjala) murre.
karjL = lõuna-karjala (murre).
karjP = põhja-karjala (murre).
karjTv = Tveri karjala (murre).
kkl. = kirjakeel.
komp. = komparatiiv.
lat. = latiiiv (kääne).
l. c. = loco citato, tsiteeritud kohal.
ld. = lüüdi (murre).
lhk. = lehekülg.
lk. = lastekeel.
lmsm. = läänemere-soome (keel[ed]).
lt. = läti (keel).
lv. = liivi (keel).
lvKett = liivi k., Kettunen'i järgi.
lvI = ida-liivi murre.
lvL = lääne-liivi murre.
lvSal = Salatsi (Salisjõe) liivi murre.
ml. = meelitus, meelitlev.
mrd(v). = mordva (keel).
ms. = muuseas.
n. = nominatiiv.
nalj. = naljatoon(is), naljatlev.
nm. = nimi.
nn. = nõndanimetatud.
noor. = nooremail, noorpõlve keel(es).
näit. = näiteks.
obs. = observa, täheldada.
ostj. = ostjaki (keel).
p. = partitiiv.
piibl. = piiblis, piiblikeel.
pilg. = pilgates, pilketoon.
pl. = pluural.
rhvl. = rahvaluule(s).
rm. = raamat.
roots. = rootsi (keel).
saks. = saksa (keel).
sb. = silbi(s).
scil. = scilicet, tähendab.
sg. = singular.
sm. = soome (keel).
sml = idasooime (murre).
smLn = läänesooime (murre).
sn. = sõna.
s. v. = sub voce, sõna all.
sõim. = sõimates, sõimusõna.
sürj. = sürjani (keel).
sürjP = põhjasürjani (murre).
trsl. = translatiiv.
tšer. = tšeremissi (keel).
tähend. = tähendusjega, -es.
ung. = ungari (keel).
vadj. = vadja (keel).
v(a)djl = idavadja (murre).
vadjLn = läänevadja (murre).
van. = vananend, vanapõlve keel(es).
veps. = vepsa (keel).
vepsIs = Isajeva vepsa (murre).
vepsK = keskvepsa (murre).
vepsL = lõunavepsa (murre).
vepsP = põhjavepsa (murre).
vn. = vene (keel).
vog. = voguli (keel).
vok. = vokatiiv.
vrd. = võrdle.
vt. = vaata.